

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI**

**BETONARME BİNALARIN ŞEKİLDEĞİŞTİRME ESASLI
DOĞRUSAL OLMAYAN ANALİZİNDE DEPREM
DOĞRULTUSU ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

DOKTORA TEZİ

Umut HASGÜL

Balıkesir, Ekim – 2011

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**BETONARME BİNALARIN ŞEKİLDEĞİŞTİRME ESASLI
DOĞRUSAL OLMAYAN ANALİZİNDE DEPREM
DOĞRULTUSU ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

DOKTORA TEZİ

Umut HASGÜL

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Erdal İRTEM

Sınav Tarihi: 17.10.2011

Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Erkan ÖZER

(İTÜ)

Prof. Dr. Ahmet Işın SAYGUN

(İTÜ)

Prof. Dr. Zekai CELEP

(İTÜ)

Prof. Dr. Erdal İRTEM

(Danışman- BAÜ)

Prof. Dr. Şerif SAYLAN

(BAÜ)

**Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarih ..... sayılı oturumunun .....
nolu kararı ile ..... Mezun olmuştur.**

Balıkesir, Ekim – 2011

Bu Tez alışması Balıkesir Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından 2007 / 52 nolu proje ile desteklenmiştir.

ÖZET

BETONARME BİNALARIN ŞEKİLDEĞİŞTİRME ESASLI DOĞRUSAL OLMAYAN ANALİZİNDE DEPREM DOĞRULTUSU ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Umut HASGÜL

Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,
İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı

(Doktora Tezi / Tez Danışmanı : Prof. Dr. Erdal İRTEM)

Balıkesir, 2011

Bu çalışmada, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların plastik kesitlerinde (plastik mafsallarında) oluşacak en elverişsiz plastik şekil değiştirme talepleri ile bunları veren kritik deprem doğrultuları, doğrusal olmayan teori çerçevesinde araştırılmıştır. Betonarme binaların plastik kesitlerindeki en elverişsiz plastik şekil değiştirme taleplerinin belirlenmesinde, iç kuvvet ve/veya şekil değiştirme talepleri arasındaki etkileşimi gözönüne alabilmesi nedeniyle kesitteki beton ve donatının birim boy değişmesi taleplerinin maksimumları esas alınmıştır. Çalışmada üç öneri sunulmuştur. İlk olarak, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultularının yanısıra herhangi ara doğrultulardan da etkimesi hali için, birim boy değişmesi, plastik dönme, tepe yer değiştirmesi, görelî kat ötelemesi, vb. yapısal davranış taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla, şekil değiştirme esaslı doğrusal olmayan bir değerlendirme yaklaşımı önerilmiştir. İkinci olarak, betonarme binaların plastik kesitlerindeki şekil değiştirme taleplerinin en elverişsiz değerlerinin belirlenebilmesi amacıyla, çok sayıda deprem doğrultusu için yapılması gereken araştırmanın, daha az sayıda analiz gerektiren ve kritik deprem doğrultularını da içeren bir aralıkta yapılması önerilmiştir. Üçüncü olarak, betonarme binaların plandaki sadece asal eksen doğrultularındaki analizlerinden yararlanılarak, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini oldukça yaklaşık ve pratik bir şekilde belirleyebilen bir büyütme kuralı önerilmiştir. Çalışmada, herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan, farklı karakteristiklerdeki on yedi betonarme binanın farklı deprem doğrultuları için doğrusal olmayan statik analizleri yapılarak, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri ile bunları veren kritik deprem doğrultuları belirlenmiştir. Ayrıca, plastik kesitlerdeki birim boy değişmesi talepleri belirlenirken hesaplanan diğer davranış büyüklüğü taleplerinin en elverişsiz değerleri ile bunları veren kritik deprem doğrultuları da belirlenmiştir. Çalışmada, binaların gözönüne alınan her bir deprem doğrultusu için sabit düşey yükler ve monotonik olarak artan yatay deprem yükleri altındaki artımsal statik itme analizlerinde *Perform-3D* bilgisayar programından yararlanılmıştır. Sonuç olarak, betonarme binaların kritik deprem doğrultularındaki plastik şekil değiştirme taleplerinin asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre oldukça büyük olduğu belirlenmiştir. Buna göre, binaların sadece asal eksen doğrultuları için yapılacak doğrusal olmayan statik analizler yeterli olmamaktadır.

ANAHTARSÖZCÜKLER: Deprem yüklerinin doğrultu etkisi / çok doğrultulu deprem yükleri / şekil değiştirme esaslı değerlendirme / iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analiz / kritik deprem doğrultusu / büyütme kuralı / betonarme bina

ABSTRACT

INVESTIGATION OF EARTHQUAKE DIRECTION EFFECT IN DEFORMATION BASED NONLINEAR ANALYSIS OF REINFORCED CONCRETE BUILDINGS

Umut HASGÜL
University of Balıkesir, Institute of Science
Department of Civil Engineering

(Ph.D. Thesis / Supervisor: Prof. Dr. Erdal İRTEM)

Balıkesir-Turkey, 2011

In this study, the most unfavorable plastic deformation demands in plastic sections (plastic hinges) of RC buildings due to direction effects of seismic loads and also, critical earthquake directions related to these response demands are investigated in nonlinear theory framework. In determination of the most unfavorable deformation demands in plastic sections of RC buildings, maximum strain demands related to concrete and reinforcements in section are based on due to consideration of interaction between internal forces and/or deformation demands. In the study, three new suggestions are presented. Firstly, bi-directional nonlinear static analysis procedure based on deformation is proposed to determine structural demands (such as strain, plastic rotation, displacement and story drift demands) in case of the earthquake loads act in both the principal axes and any direction out of the principal axes of the buildings. Secondly, some critical earthquake directions are proposed instead of investigation on many earthquake directions to determine the most unfavorable values of the deformation demands in plastic sections of the buildings. Thirdly, a new amplification rule is proposed to determine the most unfavorable strain demands in the column plastic sections by using nonlinear static analysis results in only principal directions of the buildings. In the study, the most unfavorable strain demands in column plastic sections of seventeen RC buildings, which have orthogonal axes and different configurations in terms of the plan and section geometry, and also corresponding critical earthquake directions are investigated by using the proposed analysis procedure on many different earthquake directions. Moreover, the most unfavorable values and critical directions related to other response demands, which should be calculated in the analyses, are also determined while the strain demands are obtained. In the study, *Perform-3D* structural analysis program is used in the bi-directional pushover analyses for considered each earthquake directions of the buildings. It is concluded that the plastic deformation demands in critical earthquake directions of the buildings are considerably greater than those of the principal directions in plan. Thus, it is also concluded that nonlinear static analyses to be performed for only principal directions of the buildings are not sufficient.

KEYWORDS: Direction effect of seismic loads / multi-directional seismic loads / deformation based seismic evaluation / bi-directional nonlinear static analysis / critical earthquake direction / amplification rule / RC building

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET, ANAHTAR SÖZCÜKLER	ii
ABSTRACT, KEYWORDS	iii
İÇİNDEKİLER	iv
SEMBOL LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	xii
ÇİZELGE LİSTESİ	xxi
ÖNSÖZ	xxv
1. GİRİŞ	1
1.1 Konu	1
1.2 Konu ile İlgili Çalışmaların İncelenmesi	8
1.2.1 Yapı Sistemlerinin Doğrusal–Elastik Tasarımında Deprem Yer Hareketinin Doğrultu Etkisi ile İlgili Literatürdeki Çalışmalar	8
1.2.2 Deprem Yüklerinin Doğrultu Etkisi ile İlgili Literatürdeki Çalışmaların Genel Bir Değerlendirmesi	22
1.3 Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	24
2. BETONARME ÇUBUK ELEMANLARIN DOĞRUSAL OLMAYAN DAVRANIŞI	27
2.1 Düzlem Çubuk Elemanlarda İç Kuvvet – Şekildeğiştirme Bağlılıları	27
2.2 Uzay Çubuk Elemanlarda İç Kuvvet – Şekildeğiştirme Bağlılıları ve Akma (Kırılma) Koşulları	29
2.2.1 İdeal Elastoplastik Malzemedeki Yapılmış Çubuklar	30
2.2.1.1 Bileşik Eğik Eğilme Etkisindeki Çubuklar	31
2.2.2 Betonarme Çubuklar	34
2.2.2.1 Bileşik Eğik Eğilme Etkisindeki Betonarme Çubuklar	34
2.3 Plastik Mafsallık Boyu ile İlgili Yaklaşımların İncelenmesi	36
2.3.1 Plastik Mafsallık Hipotezi	36
2.3.2 Plastik Mafsallık Boyu ile İlgili Literatürdeki Çalışmalar	39
3. ÇOK DOĞRULTULU DEPREM YÜKLERİ ALTINDA BETONARME BİNALARIN ŞEKİLDEĞİŞTİRME ESASLI DOĞRUSAL OLMAYAN DEĞERLENDİRME ANALİZİ	47
3.1 Varsayımlar	47
3.2 İki Doğrultulu Deprem Yükleri altında Binaların Şekildeğiştirme Esaslı Doğrusal Olmayan Analizi	49

	Sayfa
3.2.1 Kapasite Eğrilerinin Belirlenmesi	50
3.2.2 Tepe (Maksimum) Yerdeğiştirmesi Taleplerinin Belirlenmesi	50
3.3 Plastik Kesitlerdeki Şekildeğiştirme Taleplerinin Belirlenmesi	55
3.3.1 Plastik Kesitlerdeki Plastik Dönme Taleplerinin Belirlenmesi	56
3.3.2 Plastik Kesitlerdeki Birim Şekildeğiştirme Taleplerinin Belirlenmesi	57
3.4 İki Doğrultulu Deprem Yükleri Altında Binaların Şekildeğiştirme Esaslı Doğrusal Olmayan Analizi için Hesapta İzlenen Yol	67
3.5 Sayısal Örnek 1 : Tek Katlı Tek Açıklıklı Uzay Çerçeve Binanın Şekildeğiştirme Esaslı Doğrusal Olmayan Analizi	73
4. BETONARME BİNALAR ÜZERİNDE SAYISAL İNCELEMELER	82
4.1 Betonarme Binaların Özellikleri	82
4.2 Doğrusal Olmayan Statik Analizlerde Kullanılan Deprem Tehlike Seviyeleri	107
4.3 Gözönüne Alınan Deprem Doğrultuları	108
4.4 Binaların Şekildeğiştirme Esaslı Doğrusal Olmayan Analizleri	112
4.4.1 Binaların Kapasite Eğrilerinin Belirlenmesi	112
4.4.2 Binaların Tepe (Maksimum) Yerdeğiştirmesi Taleplerinin Belirlenmesi	118
4.4.3 Binaların Görelİ Kat Ötelemesi Taleplerinin Belirlenmesi	122
4.4.4 Binaların Plastik Kesit Dağılımlarının Belirlenmesi	131
4.4.5 Binaların Plastik Kesitlerindeki Şekildeğiştirme Taleplerinin Belirlenmesi	155
4.4.5.1 İncelenen Plastik Kesitlerin (Plastik Mafsalların) Yerleri	157
4.4.5.2 Kolon Plastik Kesitlerinde Plastik Dönme Taleplerinin Belirlenmesi	161
4.4.5.3 Kolon Plastik Kesitlerinde Plastik Mafsal Boylarının Belirlenmesi	181
4.4.5.4 Kolon Plastik Kesitlerinde Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Belirlenmesi	200
5. KOLON PLASTİK KESİTLERİNDEKİ EN ELVERİŞSİZ BİRİM ŞEKİLDEĞİŞTİRME TALEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE KRİTİK DEPREM DOĞRULTUSU ÖNERİŐİ	213
5.1 Kritik Deprem Doğrultularının (β_{cr}) Belirlenmesi	214
5.2 Kritik Deprem Doğrultuları ve Asal Eksen Doğrultuları için Elde Edilen Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Karşılaştırılması	243
5.3 Kritik Deprem Doğrultularının Değerlendirilmesi ve Kritik Deprem Doğrultusu Önerisi	251
5.3.1 Kritik Deprem Doğrultularının Değerlendirilmesi	252
5.3.2 Kritik Deprem Doğrultusu Önerisi	263
6. KOLON PLASTİK KESİTLERİNDEKİ EN ELVERİŞSİZ BİRİM ŞEKİLDEĞİŞTİRME TALEPLERİNİN BELİRLENEBİLMESİ İÇİN YENİ BİR BÜYÜTME KURALI ÖNERİŐİ	266
6.1 Kolon Plastik Kesitlerindeki En Elverişsiz Birim Boy Değişmesi Taleplerini Etkileyen Parametrelerin İncelenmesi	269
6.1.1 Kolon Plastik Kesitinde Tarafsız Eksenin Kesitin x Asal Ekseni ile Yaptığı α Açısının İncelenmesi	280

	<u>Sayfa</u>
6.1.2 Kolon Plastik Kesitlerindeki χ_T Toplam Eğrilik Taleplerinin İncelenmesi	287
6.1.3 Kolon Plastik Kesitindeki N Normal Kuvvet Taleplerinin İncelenmesi	294
6.2 Kolon Plastik Kesitlerindeki En Elverişsiz Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Belirlenebilmesi için Bir Büyütme Kuralı Önerisi	304
6.2.1 Önerilen Büyütme Kuralı ile Kolon Plastik Kesitlerindeki En Elverişsiz Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Belirlenmesinde Hesapta İzlenen Yol	309
6.2.2 Sayısal Örnek 2 : Tek Katlı Tek Açıklıklı Uzay Çerçeve Bina Üzerinde Önerilen Büyütme Kuralının Sayısal Uygulaması	311
6.3 Önerilen Büyütme Kuralı ile İncelenen Kolon Plastik Kesitlerindeki Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Belirlenmesi	314
6.4 Önerilen Büyütme Kuralının Değerlendirilmesi	325
7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	335
EKLER:	
EK-A 1KC-1 ve 1KC-2 Betonarme Binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ Arasındaki Deprem Doğrultularında Elde Edilen Analiz Sonuçları	359
EK-B Binaların Kiriş Plastik Kesitlerindeki Plastik Dönme Taleplerinin Deprem Doğrultusu ile Değişimi	366
KAYNAKLAR	388

SEMBOL LİSTESİ

Sembol	Adı	Birimi
a	Zemin sınıflarına göre değişen bir katsayı	
b	Enkesit genişliği	m
A_s	Boyuna donatı alanı	cm ²
A_o	Etkin yer ivme katsayısı	
C	Beton sınıfı	
C_m	Etkin kütle çarpanını	
C_0	Eşdeğer tek serbestlik dereceli sistemin spektral yerdeğiştirmesini, çok serbestlik dereceli bir sistemin tepe yerdeğiştirmesi ile ilişkilendiren katsayı	
C_1	<i>Doğrusal-elastic</i> davranış için hesaplanan yerdeğiştirmeler ile beklenen maksimum elastik olmayan yerdeğiştirmeleri ilişkilendiren katsayı	
C_2	Tekrarlı yükler altında histeretik davranışın yerdeğiştirme davranışı üzerindeki etkisini temsil eden katsayı	
d	Kesitin etkin yüksekliği	cm
d_b	Boyuna donatının çapı	mm
EI	Eğilme rijitliği	kNm ²
f_{ck}, f_{yk}	Beton ve beton çeliğinin karakteristik dayanımları	N/mm ²
f_y	Boyuna donatının akma dayanımı	N/mm ²
F_i	(i) nolu kattaki yatay kat kütle kuvveti	kN
g_d	Duvar yükleri	kN/m ²
G	Sabit yükler	kN/m ²
G_o	Kesitin ağırlık merkezi	
h	Enkesit yüksekliği	m
h_i	Kat Yüksekliği	m
h_f	Döşeme kalınlığı	m
h'	Paspayı	m
H	Bina yüksekliği	m
I	Bina önem katsayısı	
K_e	Eşdeğer tek serbestlik dereceli sistemin ilgili deprem doğrultusundaki etkin yanal rijitliği	kN/m
K_i	Binanın ilgili deprem doğrultusundaki elastik başlangıç yanal rijitliği	kN/m
[k]	Binanın ilgili deprem doğrultusundaki yatay öteleme rijitlik matrisi (dinamik rijitlik matrisi)	

Sembol	Adı	Birimi
L	Eğilme momentinin sıfır olduğu kesit ile plastik kesit (plastik mafsalsal) arasındaki uzunluk	m
L_p	Plastik mafsalsal boyu	m
L_{px}, L_{py}	Kolonun x ve y eleman eksenlerindeki L_p plastik mafsalsal boyları	m
$(L_{px})_{cr}, (L_{py})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusundaki L_{px} ve L_{py} plastik mafsalsal boyları	m
L_x, L_y	Kolonun x ve y eleman eksenlerindeki L boyları	m
m_i	(i) nolu katın kütlesi	kNs^2/m
M_b	Burulma momenti	kNm
$M_{d,x}$	Kesitin aksel basınç kuvveti altında taşıyabileceği en büyük M_x eğilme momenti	kNm
M_x, M_y	Kesitin x ve y eksenlerindeki eğilme momentleri	kNm
$M_{L1,x}, M_{L1,y}$	Betonun dış basınç lifinde veya çekme donatısında plastik şekil değiştirmelerin başlamasına karşı gelen eğilme momentleri	kNm
$M_{L2,x}, M_{L2,y}$	Betonun dış basınç lifinde veya çekme donatısında izin verilen en büyük birim boy değişmesine ulaşıldığı andaki eğilme momentleri	kNm
$M_{p,x}$	Kesitin x eksenindeki eğilme momenti taşıma kapasitesi	kNm
$M_x^{üst}, M_y^{üst}, M_x^{alt}, M_y^{alt}$	Kolonun üst ve alt kesitlerindeki M_x ve M_y eğilme momentleri	kNm
$[m]$	Kütle matrisi	
N	Normal kuvvet	kN
N_{ob}	Sadece aksel basınç kuvveti etkisinde kolon kesitinin taşıma kapasitesi	kN
$N_{oç}$	Sadece aksel çekme kuvveti etkisinde kolon kesitinin taşıma kapasitesi	kN
N_d	Düşey yükler altında ilgili kolonda oluşan normal kuvvet	kN
$N_{d,x}$	$M_{d,x}$ eğilme momentine karşı gelen aksel basınç kuvveti	kN
N_0	Başlangıç normal kuvvet değeri	kN
$(N)_{asal}^{maks}$	Binanın asal eksen doğrultularında elde edilen en elverişsiz normal kuvvet talebi	kN
$(N)_{asal}^{0^\circ}, (N)_{asal}^{90^\circ}, (N)_{asal}^{180^\circ}, (N)_{asal}^{270^\circ}$	Binanın asal eksen doğrultularında elde edilen normal kuvvet talepleri	kN
$(N)_b^1, (N)_b^2, (N)_b^3, (N)_b^4$	Önerilen büyütme kuralı ile elde edilen birleştirilmiş normal kuvvet değerleri	kN
$(N)_b^{\mathcal{E}_c maks}$	Önerilen büyütme kuralı ile en elverişsiz $\mathcal{E}_c maks$ talebinin hesabındaki birleştirilmiş normal kuvvet değeri	kN
$(N)_b^{\mathcal{E}_s maks}$	Önerilen büyütme kuralı ile en elverişsiz $\mathcal{E}_s maks$ talebinin hesabındaki birleştirilmiş normal kuvvet değeri	kN
$(N)_{cr}$	En elverişsiz $\mathcal{E}_c maks$ ve $\mathcal{E}_s maks$ taleplerini oluşturan N normal kuvvet talebi	kN
Q	Hareketli yükler	kN/m^2

Sembol	Adı	Birimi
R	Taşıyıcı sistem davranış katsayısı	
R_0	Eşdeğer tek serbestlik dereceli sisteme ait yanal dayanım oranı	
S	Beton çeliği (donatı) sınıfı	
S_a	Spektral ivme	g
t	Kesite etkiyen düzgün sıcaklık değişmesi	°C
T_e	Eşdeğer tek serbestlik dereceli sisteme ait etkin periyot	s
T_A, T_B	Spektrum karakteristik periyotları	s
$T_{1b, x}; T_{1b, y};$ $T_{1b, \theta}$	Binanın asal eksen doğrultularındaki brüt enkesit rijitlikli birinci doğal titreşim periyotları ile burulma titreşim periyodu	s
$T_{1,e}$	Binanın ilgili deprem doğrultusundaki etkin (çatlamış) enkesit rijitlikli birinci doğal titreşim periyodu	s
$T_{1e, x}; T_{1e, y};$ $T_{1e, \theta}$	Binanın asal eksen doğrultularındaki etkin (çatlamış) enkesit rijitlikli birinci doğal titreşim periyotları ile burulma titreşim periyodu	s
T_x, T_y	Kesitin x ve y eksenlerindeki kesme kuvvetleri	kN
u, v	Kesitin çubuk eksenini ve ona dik doğrultudaki yerdeğiştirmeleri	m
V_T	Toplam taban kesme kuvveti	kN
V_y	Eşdeğer tek serbestlik dereceli sisteme ait akma dayanımı	kN
W	Binanın etkin ağırlığı	kN
W_i	Kat ağırlığı	kN
y_o	Tarafsız eksenin kesitin G ağırlık merkezinden olan uzaklığı	m
Z	Yerel zemin sınıfı	
α	Tarafsız eksenin kesitin x eksenini ile yaptığı açı	°
α_{cr}	En elverişsiz $\epsilon_{c maks}$ ve $\epsilon_{s maks}$ taleplerini oluşturan kritik α açısı	°
α_t	Sıcaklık genleşme katsayısı	
β	Deprem yüklerinin binanın +X asal eksenini ile saat akrebi yönünde yaptığı açı	°
β_{cr}	Kritik deprem doğrultusu	°
$\vec{d}(\chi_x, \chi_y, \epsilon)$	Bilesik eğik eğilme durumuna ait plastik şekildeğiştirme vektörü	
δ_a	Akma yerdeğiştirmesi	m
δ_i ve δ_{i-1}	Ardışık iki katın yerdeğiştirmeleri	m
$\delta_{maks}, \delta_{tepe}$	Binanın ilgili deprem doğrultusundaki tepe yerdeğiştirmesi (hedef yerdeğiştirme) talebi	m
$(\delta_{tepe})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusundaki tepe yerdeğiştirmesi talebi	m
δ_p	Plastik yerdeğiştirme	m
δ_y	Eşdeğer tek serbestlik dereceli sisteme ait akma yerdeğiştirmesi	m
$\{\phi_l\}$	Birinci doğal titreşim moduna ait mod şekli	
χ	Birim dönme (eğrilik)	1/m
χ_a	Plastik şekildeğiştirmelerin başladığı akma eğriliği	1/m

Sembol	Adı	Birimi
$\chi_{L1,x}, \chi_{L1,y}$	Plastik şekildeğiştirmelerin başladığı $M_{L1,x}, M_{L1,y}$ momentlerine karşı gelen eğrilikler	1/m
$\chi_{L2,x}, \chi_{L2,y}$	Kesitin taşıma gücünün sona erdiği $M_{L2,x}, M_{L2,y}$ momentlerine karşı gelen eğrilikler	1/m
χ_p	Plastik eğrilik	1/m
χ_{px}, χ_{py}	M_x ve M_y eğilme momentleri doğrultusunda elde edilen plastik eğrilik talepleri	1/m
$\chi_{p,maks}$	Plastik eğrilik kapasitesi	1/m
χ_T	Toplam eğrilik talebi	1/m
$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$	X ve Y asal eksen doğrultularında elde edilen toplam eğrilik taleplerinin ortalama değeri	1/m
$(\chi_T)_{asal}^{maks}$	Binanın asal eksen doğrultularında elde edilen en elverişsiz toplam eğrilik talebi	1/m
$(\chi_T)_{asal}^{0^\circ}, (\chi_T)_{asal}^{90^\circ}$	+X, +Y, -X ve -Y asal eksen doğrultularında elde edilen toplam eğrilik talepleri	1/m
$(\chi_T)_{asal}^{180^\circ}, (\chi_T)_{asal}^{270^\circ}$		
$(\chi_T)_b$	Önerilen büyütme kuralı ile elde edilen toplam eğrilik değeri	1/m
$(\chi_T)_{cr}$	En elverişsiz $\varepsilon_{c,maks}$ ve $\varepsilon_{s,maks}$ taleplerini oluşturan kritik χ_T toplam eğrilik talebi	1/m
χ_x, χ_y	χ birim dönmesinin x ve y eksenleri üzerindeki izdüşümleri	1/m
Φ_{i1}	Birinci doğal titreşim moduna ait i nolu kattaki özvektör	
γ	Birim kayma	1/m
γ_x, γ_y	T_x ve T_y kesme kuvvetleri doğrultusunda oluşan birim kaymalar	1/m
λ_1	Düşey yükler altında kolonun normal kuvvet düzeyine (N_d / N_{ob}) bağlı olarak belirlenen bir katsayı	
λ_2	Kolonun enkesit genişlik / yükseklik oranına (b / h) bağlı olarak belirlenen bir katsayı	
θ_a	Elastik akma dönmesi	rad.
θ_{ax}, θ_{ay}	Kesitin x ve y eksenindeki elastik akma dönmeleri	rad.
θ_p	Plastik dönme talebi	rad.
θ_{px}, θ_{py}	M_x, M_y eğilme momentleri doğrultusundaki plastik dönme talepleri	rad.
$(\theta_{px})_{asal}, (\theta_{py})_{asal}$	Asal eksen doğrultusundaki θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri	rad.
$(\theta_{px})_{cr}, (\theta_{py})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusundaki θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri	rad.
θ_T	Toplam dönme talebi	rad.
θ_{Tx}, θ_{Ty}	M_x ve M_y eğilme momentleri doğrultusundaki toplam dönme talepleri	rad.
σ_e	Akma gerilmesi	N/mm ²
τ	Kayma gerilmesi	N/mm ²
ω	Birim burulma açısı	1/m
ω_1	Birinci doğal açısal frekansı	rad./s
ξ	Sönüm oranı	
ε	Birim boy değişmesi	

Sembol	Adı	Birimi
ε_c	Beton basınç lifindeki birim boy değişmesi	
$\varepsilon_{c maks.}$	Kesitin en dış beton basınç lifindeki birim boy değişmesi	
$\varepsilon_{c maks.}^{norm.}$	Normalleştirilmiş $\varepsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi	
$(\varepsilon_{c maks.})_b$	Önerilen büyütme kuralı ile hesaplanan $\varepsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi	
$(\varepsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusunda elde edilen $\varepsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi	
$(\varepsilon_{c maks.})_{diyag.}$	Plan köşegeni (diyagonal) doğrultusunda elde edilen $\varepsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi	
ε_{co}	Betonda plastik şekildeğiştirmelerin başladığı birim boy değişmesi	
ε_{cu}	Betonda izin verilen en büyük birim boy değişmesi	
ε_e	Donatıda plastik şekildeğiştirmelerin başladığı birim boy değişmesi	
ε_s	Donatıdaki birim boy değişmesi	
$\varepsilon_{s maks.}$	Tarafsız eksene en uzak donatıdaki birim boy değişmesi	
$\varepsilon_{s maks.}^{norm.}$	Normalleştirilmiş $\varepsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi	
$(\varepsilon_{s maks.})_b$	Önerilen büyütme kuralı ile hesaplanan $\varepsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi	
$(\varepsilon_{s maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusunda elde edilen $\varepsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi	
$(\varepsilon_{s maks.})_{diyag.}$	Plan köşegeni (diyagonal) doğrultusunda elde edilen $\varepsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi	
ε_{su}	Donatıda izin verilen en büyük birim boy değişmesi	
Δ_{tepe}	Binanın ilgili deprem doğrultusundaki tepe ötelemesi	
$(\Delta_{tepe})_{maks.}$	Binanın ilgili deprem doğrultusundaki maksimum tepe ötelemesi talebi	
Δ_i	Görelî kat ötelemesi talebi	
$(\Delta_i)_{cr}$	Kritik deprem doğrultusundaki görelî kat ötelemesi talebi	
Δ_p	Plastik boy değişmesi	m
Δt	Kesite etkiyen farklı sıcaklık değişmesi	°C
Γ_1	Birinci modal katılım çarpanı	

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil No	Adı	Sayfa
Şekil 2.1	Düzlem çubuk elemanlarda iç kuvvetler ve şekildeğiştirmeler	28
Şekil 2.2	Bileşik eğik eğilme etkisindeki enkesitin şekildeğiştirmesi [50]	32
Şekil 2.3	Bileşik eğik eğilme etkisindeki enkesitte akma durumuna ait gerilme yayılımı [50]	32
Şekil 2.4	İdeal elastoplastik davranış gösteren çelik malzemeden yapılmış dikdörtgen kutu kesitlerde idealleştirilmiş akma yüzeyi [51]	33
Şekil 2.5	Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kesitin şekildeğiştirmesi [50]	35
Şekil 2.6	Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kesitlerde gerçek karşılıklı etki yüzeyinin perspektif görünüşleri [35]	35
Şekil 2.7	Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kesitlerde idealleştirilmiş karşılıklı etki yüzeyinin perspektif görünüşleri [35]	36
Şekil 2.8	İdeal elastoplastik malzeme için eğilme momenti – eğrilik ($M-\chi$) diyagramı [50]	37
Şekil 2.9	Doğrusal olmayan şekildeğiştirmeler [50]	38
Şekil 2.10	İdealleştirilmiş eğilme momenti – eğrilik ($M-\chi$) bağıntısı [50]	39
Şekil 2.11	Tipik bir köprü kolonu için elastik ve plastik şekildeğiştirmeler [52]	40
Şekil 3.1	Beton ve donatı için gerilme–şekildeğiştirme bağıntıları	48
Şekil 3.2	Farklı deprem doğrultuları için elde edilen tipik kapasite eğrileri	50
Şekil 3.3	YKY ile tepe yerdeğiştirmesi talebinin belirlenmesi	54
Şekil 3.4	Kolon plastik kesitinde plastik dönme taleplerinin belirlenmesi	57
Şekil 3.5	Konsol ve çerçeve sistemlerde kolon plastik mafsal boyunun hesabı için L boyu	60
Şekil 3.6	Kolonlardaki L_x , L_y boyu ve sabit bir N için akma yüzeyinin M_x – M_y düzlemi üzerindeki iç kuvvet durumu	60
Şekil 3.7	Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesit için akma vektörü ve bileşenleri	62
Şekil 3.8	Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitte χ_{px} , χ_{py} ve χ_p plastik eğrilik talepleri için şekildeğiştirme durumları	62
Şekil 3.9	Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitin akma eğriliği için şekildeğiştirme durumu	63
Şekil 3.10	Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitin χ_T toplam eğrilik talebi için şekildeğiştirme durumu	64
Şekil 3.11	I-BEKE-2A bilgisayar programının akış diyagramı	65

Şekil No	Adı	Sayfa
Şekil 3.12	Binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli ile kritik kesitler	67
Şekil 3.13	Deprem yüklerinin binaya ara β doğrultusundan etkimesi hali için kapasite eğrisi ve oluşan plastik kesitler	67
Şekil 3.14	(i) nolu yük artımı için ilgili kolona ait iç kuvvet durumu	71
Şekil 3.15	Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kolon kesitinin şekildeğiştirme ve gerilme durumu	72
Şekil 3.16	1KC binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli	74
Şekil 3.17	1KC binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli ile birim boy değişmesi taleplerinin inceleneceği H13 kolon plastik kesitinin yeri	75
Şekil 3.18	1KC binanın $\beta=45^\circ$ 'lik deprem doğrultusu için artımsal itme analizinden elde edilen kapasite eğrisi	76
Şekil 3.19	1KC binanın YKY ile tepe yerdeğiştirmesi talebinin belirlenmesi	77
Şekil 3.20	$\beta=45^\circ$ için H13 kolon plastik kesitine ait şekildeğiştirme durumu	79
Şekil 3.21	$\beta=45^\circ$ için H13 kolon plastik kesitinde plastik şekildeğiştirmelerin başladığı akma durumunun belirlenmesi	80
Şekil 3.22	H13 kolon plastik kesiti için birim boy değişmesi taleplerine ait şekildeğiştirme durumu ($\beta=45^\circ$ için)	81
Şekil 4.1	1KC-[1-4] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemleri	85
Şekil 4.2	3KC-[1-4] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemleri	86
Şekil 4.3	3KC-[5,6] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi	87
Şekil 4.4	3KC-[7,8] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi	88
Şekil 4.5	3KC-[9,10] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi	89
Şekil 4.6	3KC-11 binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi	90
Şekil 4.7	5KC binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi	91
Şekil 4.8	8KC binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi	92
Şekil 4.9	Ölçeklendirilmiş ivme spektrumları	107
Şekil 4.10	1KC-[1-4] ve 3KC-[1-10] binalarda β deprem doğrultuları	110
Şekil 4.11	3KC-11, 5KC ve 8KC binalarda β deprem doğrultuları	111
Şekil 4.12	1KC-[1-4] binaların kapasite eğrilerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	114
Şekil 4.13	3KC-[1-4] binaların kapasite eğrilerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	114
Şekil 4.14	3KC-[5-11] binaların kapasite eğrilerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	115
Şekil 4.15	5KC ve 8KC binaların kapasite eğrilerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	116
Şekil 4.16	İncelenen betonarme binaların en büyük yatay yük taşıma kapasitesi değerleri için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	117

Sekil No	Adı	Sayfa
Şekil 4.17	İncelenen binaların tepe (maksimum) yerdeğiştirmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	119
Şekil 4.18	İncelenen betonarme binaların en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki tepe yerdeğiştirmesi talepleri $[(0.95\sim 1.00)(\delta_{tepe})_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	120
Şekil 4.19	İncelenen binaların $T_{1,e}$ birinci doğal titreşim periyotlarının β deprem doğrultusu ile değişimi	122
Şekil 4.20	1KC–[1-4] binaların görelı kat ötelemesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	124
Şekil 4.21	3KC–[1-8] binaların görelı kat ötelemesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	125
Şekil 4.22	3KC–[9-11] binaların görelı kat ötelemesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	126
Şekil 4.23	5KC binanın görelı kat ötelemesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	126
Şekil 4.24	8KC binanın görelı kat ötelemesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	127
Şekil 4.25	3KC–[1-4] binalarda görelı kat ötelemesi taleplerinin katlara göre değişimi	127
Şekil 4.26	3KC–[5-11] binalarda görelı kat ötelemesi taleplerinin katlara göre değişimi	128
Şekil 4.27	5KC ve 8KC binalarda görelı kat ötelemesi taleplerinin katlara göre değişimi	129
Şekil 4.28	İncelenen betonarme binaların üst ve alt katlarındaki en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki görelı kat ötelemesi talepleri $[(0.95\sim 1.00)(\Delta_i)_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	130
Şekil 4.29	1KC–1 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	132
Şekil 4.30	1KC–2 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	133
Şekil 4.31	1KC–3 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	133
Şekil 4.32	1KC–4 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	134
Şekil 4.33	3KC–1 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	134
Şekil 4.34	3KC–2 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	135
Şekil 4.35	3KC–3 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	135
Şekil 4.36	3KC–4 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	136
Şekil 4.37	3KC–5 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	137

Şekil No	Adı	Sayfa
Şekil 4.38	3KC-6 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	138
Şekil 4.39	3KC-7 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	139
Şekil 4.40	3KC-8 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	140
Şekil 4.41	3KC-9 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	141
Şekil 4.42	3KC-10 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	142
Şekil 4.43	3KC-11 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	143
Şekil 4.44	5KC bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	145
Şekil 4.45	8KC bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları	150
Şekil 4.46	İncelenen betonarme binaların performans noktalarındaki en elverişsiz plastik kesit dağılımları için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	154
Şekil 4.47	1KC-[1-4] ve 3KC-[1-8] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesit numaraları	158
Şekil 4.48	3KC-[9-11] ve 5KC binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesit numaraları	159
Şekil 4.49	8KC binanın en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesit numaraları	160
Şekil 4.50	1KC-[1-4] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	163
Şekil 4.51	3KC-[1-4] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	165
Şekil 4.52	3KC-[5-8] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	167
Şekil 4.53	3KC-[9-11] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	169
Şekil 4.54	5KC bina için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	171
Şekil 4.55	8KC bina için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	172
Şekil 4.56	İncelenen betonarme binaların en alt kat kolon plastik kesitlerinde en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki plastik dönme talepleri $[(0.95\sim 1.00)(\theta_{px})_{cr}$ ve $(0.95\sim 1.00)(\theta_{py})_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	173
Şekil 4.57	1KC-[1-4] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi	183

Sekil No	Adı	Sayfa
Şekil 4.58	3KC-[1-4] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi	185
Şekil 4.59	3KC-[5-8] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi	187
Şekil 4.60	3KC-[9-11] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi	189
Şekil 4.61	5KC bina için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi	191
Şekil 4.62	8KC bina için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi	192
Şekil 4.63	Performans noktasına kadar itilmiş betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki plastik mafsal boyları $[(0.95\sim 1.00)(L_{px})_{cr}$ ve $(0.95\sim 1.00)(L_{py})_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	193
Şekil 4.64	1KC-[1-4] binalar için $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	203
Şekil 4.65	3KC-[1-4] binalar için $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	205
Şekil 4.66	3KC-[5-8] binalar için $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	207
Şekil 4.67	3KC-[9-11] binalar için $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	209
Şekil 4.68	5KC bina için $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	211
Şekil 4.69	8KC bina için $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	212
Şekil 5.1	1KC-1 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	216
Şekil 5.2	1KC-2 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	217
Şekil 5.3	1KC-3 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	218
Şekil 5.4	1KC-4 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	219
Şekil 5.5	1KC-[1-4] binalar için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	220
Şekil 5.6	3KC-1 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	221
Şekil 5.7	3KC-2 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	222

Şekil No	Adı	Sayfa
Şekil 5.8	3KC-3 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	223
Şekil 5.9	3KC-4 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	224
Şekil 5.10	3KC-5 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	225
Şekil 5.11	3KC-6 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	226
Şekil 5.12	3KC-7 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	227
Şekil 5.13	3KC-8 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	228
Şekil 5.14	3KC-[1-8] binalar için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	229
Şekil 5.15	3KC-9 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	230
Şekil 5.16	3KC-10 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	231
Şekil 5.17	3KC-[9-10] binalar için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	232
Şekil 5.18	3KC-11 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	233
Şekil 5.19	5KC bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	234
Şekil 5.20	8KC bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları	235
Şekil 5.21	1KC-[1-4] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\varepsilon_{c \text{ maks.}}^{\text{norm.}} \text{ ve } \varepsilon_{s \text{ maks.}}^{\text{norm.}}) \leq 1.00$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	236
Şekil 5.22	3KC-[1-4] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\varepsilon_{c \text{ maks.}}^{\text{norm.}} \text{ ve } \varepsilon_{s \text{ maks.}}^{\text{norm.}}) \leq 1.00$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	237
Şekil 5.23	3KC-[5,6] ve 3KC-[7,8] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\varepsilon_{c \text{ maks.}}^{\text{norm.}} \text{ ve } \varepsilon_{s \text{ maks.}}^{\text{norm.}}) \leq 1.00$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	238
Şekil 5.24	3KC-[5,6], 3KC-[9,10] ve 3KC-11 binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\varepsilon_{c \text{ maks.}}^{\text{norm.}} \text{ ve } \varepsilon_{s \text{ maks.}}^{\text{norm.}}) \leq 1.00$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	239
Şekil 5.25	5KC ve 8KC binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\varepsilon_{c \text{ maks.}}^{\text{norm.}} \text{ ve } \varepsilon_{s \text{ maks.}}^{\text{norm.}}) \leq 1.00$ için β_{cr} değerleri	240
Şekil 5.26	İncelenen betonarme binaların en alt kat kolon plastik kesitlerinde en elverişsiz $\varepsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\varepsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi talepleri için β_{cr} kritik deprem doğrultuları	241

Şekil No	Adı	Sayfa
Şekil 5.27	$\varepsilon_{c maks.}$ ve $\varepsilon_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri için ortak olan β_{cr} kritik deprem doğrultuları	242
Şekil 5.28	$\varepsilon_{c maks.}$ ve $\varepsilon_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri için önerilen kritik deprem doğrultuları	264
Şekil 6.1	Kolon plastik kesitindeki kritik iç kuvvet ve şekildeğiştirme durumu	270
Şekil 6.2	Enkesiti kare olan kolon plastik kesitleri için α_{cr} açısının belirlenmesi	281
Şekil 6.3	Enkesiti dikdörtgen olan kolon plastik kesitleri için α_{cr} açısının belirlenmesi	281
Şekil 6.4	1KC-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi	282
Şekil 6.5	3KC-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi	283
Şekil 6.6	3KC-[5-8] binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi	284
Şekil 6.7	3KC-[9-11] binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi	285
Şekil 6.8	5KC ve 8KC binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi	286
Şekil 6.9	1KC-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	289
Şekil 6.10	3KC-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	290
Şekil 6.11	3KC-[5-8] binalar için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	291
Şekil 6.12	3KC-[9-11] binalar için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	292
Şekil 6.13	5KC ve 8KC binalar için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	293
Şekil 6.14	1KC-[1-4] binalar için kolon kesitlerindeki normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişmesi	296
Şekil 6.15	3KC-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	297
Şekil 6.16	3KC-[5-8] binalar için kolon plastik kesitlerindeki normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	298
Şekil 6.17	3KC-[9-11] binalar için kolon plastik kesitlerindeki normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	299
Şekil 6.18	5KC binanın iç ve dış çerçevelerindeki kolon plastik kesitleri için normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	300
Şekil 6.19	8KC binanın iç ve dış çerçevelerindeki kolon plastik kesitleri için normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi	301
Şekil 6.20	En elverişsiz $\varepsilon_{c maks.}$ ve $\varepsilon_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesinde normal kuvvetin etkisi	303

Sekil No	Adı	Sayfa
Şekil 6.21	Önerilen büyütme kuralı ile elde edilen $(\chi_T)_b$ toplam eğrilik değeri	307
Şekil 6.22	Normal kuvvet düzeyine bağlı olarak λ_I katsayısının belirlenmesi	308
Şekil 6.23	Normal kuvvetin β deprem doğrultusu ile değişimi ve $(N)_b$ normal kuvvet değerlerinin elde edilmesi	309
Şekil 6.24	1KC-1 binanın planı ve üç boyutlu bir taşıyıcı sistem modeli ile H13 kolon plastik kesitinin yeri	312
Şekil 6.25	H13 kolon plastik kesitinde $(\epsilon_{c maks.})_b$ ve $(\epsilon_{s maks.})_b$ birim boy değişmesi talepleri için şekildeğiştirme durumu	314
Ekler		
Şekil A.1	1KC-1 ve 1KC-2 binaların tepe (maksimum) yerdeğiştirmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	360
Şekil A.2	1KC-1 ve 1KC-2 binaların görelî kat öteleme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	360
Şekil A.3	1KC-1 binadaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)	361
Şekil A.4	1KC-2 binadaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)	362
Şekil A.5	1KC-1 ve 1KC-1 binalardaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen N normal kuvvet taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)	363
Şekil A.6	1KC-1 binadaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)	364
Şekil A.7	1KC-2 binadaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)	365
Şekil B.1	1KC-1 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	367
Şekil B.2	1KC-2 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	368
Şekil B.3	1KC-3 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	369
Şekil B.4	1KC-4 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	370
Şekil B.5	3KC-1 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	371

Şekil No	Adı	Sayfa
Şekil B.6	3KC–2 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	372
Şekil B.7	3KC–3 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	373
Şekil B.8	3KC–4 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	374
Şekil B.9	3KC–5 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	375
Şekil B.10	3KC–6 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	376
Şekil B.11	3KC–7 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	377
Şekil B.12	3KC–8 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	378
Şekil B.13	3KC–9 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	379
Şekil B.14	3KC–10 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	380
Şekil B.15	3KC–11 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi	381
Şekil B.16	5KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (i ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi	382
Şekil B.17	5KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (j ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi	383
Şekil B.18	8KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (i ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi	384
Şekil B.19	8KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (j ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi	386

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge No	Adı	Sayfa
Çizelge 3.1	C_0 düzeltme katsayısı değerleri	52
Çizelge 3.2	1KC betonarme binanın genel özellikleri	74
Çizelge 3.3	1KC bina için kiriş ve kolonların boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri	75
Çizelge 3.4	1KC bina için YKY ile analizden elde edilen sonuçlar	77
Çizelge 3.5	H13 kolon plastik kesiti için elde edilen iç kuvvet ve şekildeğiştirme talepleri	77
Çizelge 3.6	H13 kolon plastik kesiti için elde edilen L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları	78
Çizelge 3.7	H13 kolon plastik kesiti için elde edilen χ_{px} ve χ_{py} plastik eğrilik talepleri	78
Çizelge 3.8	H13 kolon plastik kesiti için α açısı ve χ_p plastik eğrilik talebi	79
Çizelge 3.9	H13 kolon plastik kesiti için akma eğriliğinin belirlenmesi	80
Çizelge 4.1	Betonarme binaların genel özellikleri	93
Çizelge 4.2	1KC-[1-4] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri	93
Çizelge 4.3	3KC-[1-4] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri	94
Çizelge 4.4	3KC-[5,6] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri	94
Çizelge 4.5	3KC-[7,8] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri	95
Çizelge 4.6	3KC-[9,10] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri	96
Çizelge 4.7	3KC-11 binadaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri	96
Çizelge 4.8	5KC binadaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri	97
Çizelge 4.9	8KC binadaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri	98
Çizelge 4.10	1KC-[1-4] binalardaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	99
Çizelge 4.11	3KC-[1-4] binalardaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	99

Çizelge No	Adı	Sayfa
Çizelge 4.12	3KC–5 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	100
Çizelge 4.13	3KC–6 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	100
Çizelge 4.14	3KC–[7,8] binalardaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	101
Çizelge 4.15	3KC–9 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	102
Çizelge 4.16	3KC–10 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	102
Çizelge 4.17	3KC–11 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	103
Çizelge 4.18	5KC binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	104
Çizelge 4.19	8KC binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri	105
Çizelge 4.20	İncelenen binaların kat ağırlıkları ve birinci doğal titreşim periyotları	106
Çizelge 4.21	İncelenen binaların kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen Δ_i görelî kat ötelemesi taleplerinin karşılaştırılması	124
Çizelge 4.22	İncelenen binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki enkesit boyutları	160
Çizelge 4.23	1KC–[1-4] binaların kritik deprem ve asal eksen doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması	177
Çizelge 4.24	3KC–[1-8] binaların kritik deprem ve asal eksen doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması	178
Çizelge 4.25	3KC–[9,10] binaların kritik deprem ve asal eksen doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması	179
Çizelge 4.26	3KC–11 binanın kritik deprem ve asal eksen doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması	179
Çizelge 4.27	5KC binanın kritik deprem ve asal eksen doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması	180
Çizelge 4.28	8KC binanın kritik deprem ve asal eksen doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması	181
Çizelge 4.29	1KC–[1-4] binaların plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar	196
Çizelge 4.30	3KC–[1-8] binaların plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar	197
Çizelge 4.31	3KC–[9-11] binaların plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar	198

Çizelge No	Adı	Sayfa
Çizelge 4.32	5KC binanın plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar	199
Çizelge 4.33	8KC binanın plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar	200
Çizelge 5.1	1KC–[1-4] binalar için kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması	247
Çizelge 5.2	3KC–[1-8] binalar için kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması	248
Çizelge 5.3	3KC–[9,10] binalar için kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması	249
Çizelge 5.4	3KC–11 bina için kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması	249
Çizelge 5.5	5KC bina için kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması	250
Çizelge 5.6	8KC bina için kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması	251
Çizelge 5.7	1KC–[1-4] binaların plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları	256
Çizelge 5.8	3KC–[1-8] binaların plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları	257
Çizelge 5.9	3KC–[9,10] binaların plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları	258
Çizelge 5.10	3KC–11 binanın plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları	258
Çizelge 5.11	5KC binanın plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları	259
Çizelge 5.12	8KC binanın plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları	260
Çizelge 6.1	1KC–[1-4] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\mathcal{E}_c maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar	271
Çizelge 6.2	1KC–[1-4] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\mathcal{E}_s maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar	271
Çizelge 6.3	3KC–[1-11] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\mathcal{E}_c maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar	272
Çizelge 6.4	3KC–[1-11] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\mathcal{E}_s maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar	274

Çizelge No	Adı	Sayfa
Çizelge 6.5	5KC binanın en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_c maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar	276
Çizelge 6.6	5KC binanın en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_s maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar	277
Çizelge 6.7	8KC binanın en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_c maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar	278
Çizelge 6.8	8KC binanın en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_s maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar	279
Çizelge 6.9	λ_1 ve λ_2 katsayılarının belirlenmesi	308
Çizelge 6.10	H13 kolon plastik kesiti için elde edilen toplam eğrilik ve normal kuvvet talepleri	312
Çizelge 6.11	H13 kolon plastik kesitinde elde edilen $(\chi_T)_b$ ve $(N)_b$ değerleri	313
Çizelge 6.12	H13 kolon plastik kesitinde elde edilen $(\epsilon_c maks.)_b$ ve $(\epsilon_s maks.)_b$ birim boy değişmesi talepleri	313
Çizelge 6.13	1KC-[1-4] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri	315
Çizelge 6.14	3KC-[1-4] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri	316
Çizelge 6.15	3KC-[5,6] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri	317
Çizelge 6.16	3KC-[7,8] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri	318
Çizelge 6.17	3KC-[9,10] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri	319
Çizelge 6.18	3KC-11 binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri	320
Çizelge 6.19	5KC binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri	321
Çizelge 6.20	8KC binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri	323
Çizelge 6.21	1KC-[1-4] binalar için önerilen büyütme kuralına ait hata yüzdeleri	330
Çizelge 6.22	3KC-[1-11] binalar için önerilen büyütme kuralına ait hata yüzdeleri	331
Çizelge 6.23	5KC bina için önerilen büyütme kuralına ait hata yüzdesi	333
Çizelge 6.24	8KC bina için önerilen büyütme kuralına ait hata yüzdesi	334
Çizelge 6.25	Önerilen büyütme kuralı için hesaplanan rölatif fark ve hata oranlarına ait maksimum, minimum ve mutlak ortalama değerler	334

ÖNSÖZ

Doktora Tezi olarak sunulan bu çalışmada, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların plastik kesitlerinde (plastik mafsallarında) oluşacak en elverişsiz plastik şekildeğiştirme talepleri ile bunları veren kritik deprem doğrultuları, doğrusal olmayan teori çerçevesinde araştırılmıştır.

Çalışmalarım ile yakından ilgilenen, bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Erdal İRTEM'e, çok değerli bilgi ve yorumlarından faydalandığım Sayın Prof. Dr. Erkan ÖZER'e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, tez çalışmam süresince her konuda desteğini ve katkısını esirgemeyen Yrd.Doç.Dr. Kaan TÜRKER'e, tezimi hazırlamamda katkılarını unutamayacağım değerli arkadaşlarım Yrd.Doç.Dr. Altuğ YAVAŞ'a ve Yrd.Doç.Dr. Nuray GEDİK'e ve diğer araştırma görevlisi arkadaşlarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

Bütün yaşamım boyunca bana her türlü maddi ve manevi desteği sağlayan, her zaman desteklerini yanımda hissettiğim aileme de minnet ve şükranlarımı sunarım.

Balıkesir, 2011

Umut HASGÜL

1. GİRİŞ

1.1 Konu

Güçlü deprem yer hareketleri altında yapı sistemlerinin tasarımı, değerlendirilmesi ve ayrıca yapısal davranışın daha iyi anlaşılmasının sağlanması gibi yararlarından dolayı, son yıllarda performansa dayalı tasarım ve değerlendirme (PDTD) kavramı deprem mühendisliği alanında önem kazanmıştır. PDTD kavramı, VISION 2000 [1], ATC 40 [2] FEMA 273 [3] ve FEMA 356 [4] gibi önstandart niteliğindeki belgelerde ortaya konulmuş ve geliştirilmiştir. Bununla birlikte, PDTD kavramı bina türü yapı sistemlerinin geleneksel kuvvete (dayanıma) dayalı tasarımını esas alan yönetmeliklerde de yer almaya başlamıştır. PDTD, bina sahibinin, kullanıcıların ve sosyal çevrenin çeşitli ihtiyaç ve hedefleri doğrultusunda öngörülen bir veya çok seviyeli bina performans düzeyi için binaların tasarımını, değerlendirilmesini ve yapımını esas alan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, yeni binaların tasarımında kullanılabileceği gibi mevcut binaların deprem güvenliklerinin belirlenmesi amacıyla da kullanılabilir.

Binaların PDTD'si aşağıda belirtilen üç temel aşamadan oluşmaktadır.

- Birinci aşamada, bina için bir performans hedefi seçilir. Performans hedefinin seçilebilmesi için deprem tehlike seviyesi (veya seviyeleri) ve bunlara ait bina performans düzeyleri öngörülür.
- İkinci aşamada, öngörülen deprem tehlike seviyesi (veya seviyeleri) için doğrusal veya doğrusal olmayan statik analizi esas alan değerlendirme yöntemleri ile binanın sismik performansı belirlenir.
- Üçüncü aşamada ise binanın performans düzeyi değerlendirilir. Bu değerlendirmede, ilgili deprem tehlike seviyesi (veya seviyeleri) için öngörülen bina performans düzeyinin gerçekleşip gerçekleşmediğinin kontrolü yapılır.

Binaların PDTD'si için öncelikle doğrusal olmayan yapı davranışının belirlenmesi gerekmektedir. Bunun için literatürdeki en güvenilir ve doğru kabul edilen yöntem, yapı sisteminin tüm taşıyıcı elemanlarındaki hasar düzeylerini ve iç kuvvet taleplerini belirleyen *zaman tanım alanında doğrusal olmayan analiz* yöntemidir. Bilimsel araştırmaların yapılması için bu analiz yönteminden elde edilen sonuçların kesin olduğu belirli varsayımlar altında kabul edilse de, karmaşık giriş bilgileri (ivme kayıtlarının seçimi ile kayıtların karakteristikleri, plastik şekildeğiştirmeler için tersinir histeretik çevrim kuralları ve sönüm etkileri vb.) ve tasarım amacı için yorumlanması zor olan çıkış bilgileri (iç kuvvetlerin ve yerdeğiştirmelerin zamanla değişimi, yutulan enerji vb.) nedeniyle pratikteki kullanımını oldukça sınırlıdır [5].

Bu nedenle zaman tanım alanında doğrusal olmayan analiz yöntemine alternatif olarak, binaların PDTD'ni esas alan ülke yönetmeliklerinde de yer almaya başlayan ve pratikte mühendislerin kullanımları için daha uygulanabilir olan, statik ve dinamik esaslı *doğrusal-elastic* analiz yöntemleri ile spektrum esaslı *doğrusal olmayan statik* analiz yöntemleri geliştirilmiştir. Statik ve dinamik analizi esas alan *doğrusal-elastic* analiz yöntemleri, pek çok ülke yönetmeliğinde (FEMA 356 [4], ASCE 41-06 [6], DBYBHY 2007 [7], vb.) olduğu gibi geleneksel kuvvete (dayanıma) dayalı tasarımı ve değerlendirmeyi esas almaktadır. Bu analiz yöntemleri, sistemde oluşan kalıcı hasarlar sonrası yeniden dağılımı gözönüne alamamakta ve kullanımını oldukça sınırlı kalmaktadır. *Doğrusal olmayan statik* analiz yöntemleri ise şekildeğiştirmeyi esas almaktadır. Bu analiz yöntemleri ile binaların sünek davranışına ilişkin plastik şekildeğiştirme talepleri (istemleri) ile gevrek davranışa ilişkin iç kuvvet talepleri yerdeğiştirme kontrollü olarak hesaplanabilmektedir.

Yapıların deprem etkisi altındaki doğrusal olmayan davranışlarının belirlenmesi için kullanılan doğrusal olmayan statik analiz yöntemleri temel olarak, yapının yatay deprem yükleri altındaki *yatay kuvvet – kritik yerdeğiştirme* ilişkisinin, malzeme ve geometri değişimi bakımından doğrusal olmayan teoriye göre elde edilmesine ve bunun çeşitli parametrelerle değerlendirilmesine dayanmaktadır. Kapasite eğrisi (Pushover eğrisi) olarak isimlendirilen *yatay kuvvet-kritik yerdeğiştirme* ilişkisinin elde edilmesi sonucunda, yapının zayıf elemanları ve

bunların yerleri, olabilecek kısmi veya toptan göçme mekanizma durumları ile elemanların şekildeğiştirme talepleri belirlenebilmektedir. Ayrıca, yapı sistemi için belirlenen kritik yerdeğiştirme talebine ulaşıldığında, öngörülen performans düzeyinin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin de kontrolü yapılabilmektedir [8].

Bilindiği gibi, bina türü yapı sistemlerinin yatay kuvvetler altındaki davranışını temsil eden ve taşıma kapasitesini ifade eden kapasite eğrilerini elde etmek için artımsal statik itme (pushover) analizlerinde depremi temsil eden yatay yük dağılımı, binanın dinamik özelliklerine bağlı olarak plandaki iki asal doğrultuda kat kütle merkezlerine etkililir ve artan yatay yükler altında binanın kritik tepe yerdeğiştirmesine ait artış izlenir. Daha sonra, öngörülen performans hedefine bağlı olarak belirlenen deprem tehlike seviyesi (veya seviyeleri) altında, doğrusal olmayan statik analizi esas alan değerlendirme yöntemlerinden herhangi biri ile binanın talebi (istemi) ile kapasitesinin eşit olduğu tepe (maksimum) yerdeğiştirme talebi (performans noktası) belirlenir. Doğrusal olmayan statik analiz değerlendirme yöntemleri ile binaların performans noktalarının belirlenmesinde, farklı yaklaşımlar ve hesaplama teknikleri kullanılabilir [2, 4, 9–11, vb.].

Deprem etkisi altındaki düzenli binaların üç boyutlu hesap modeline ait doğrusal olmayan statik analizinden elde edilen yapısal davranış büyüklükleri, iki boyutlu analiz ile de yaklaşık olarak belirlenebilmektedir. Ancak, üç boyutlu pushover analizin indirgenerek iki boyutlu olarak uygulanmasıyla bazı etkiler gözönüne alınamamaktadır. Bu etkilerin başlıcaları dört madde olarak aşağıda verilmiştir.

- Deprem yüklerinin doğrultu etkisi (deprem yüklerinin binanın plandaki asal eksen doğrultularından farklı ara bir doğrultudan da etkimesi hali).
- Deprem yer hareketinin bileşenleri (iki yatay bileşen ve düşey bileşen) arasındaki etkileşimin yapısal davranışa olan etkileri.
- Bazı yapısal düzensizliklerden (kütle, rijitlik ve/veya dayanım vb.) kaynaklanan burulma etkileri.
- Ortogonal olmayan binalarda ortaya çıkan etkiler.

Binaların deprem etkisi altındaki sismik tasarımında can (yaşam) güvenliğini sağlayan hasar kontrolünü ana performans hedefi olarak öngören birçok yönetmelik ve standartta [6, 7, 12–14, vb.], deprem yer hareketinin binaların plandaki asal eksen doğrultularının yanısıra ara doğrultulardan da etkimesi halinde, sistem elemanlarında oluşacak en elverişsiz davranış büyüklüklerini (genellikle kesit tesirleri) belirleyebilmek amacıyla çeşitli birleştirme kuralları öngörülmektedir. Bu birleştirme kuralları gözönüne alınarak tasarlanan binaların, öngörülen performans hedeflerini asal doğrultularının yanısıra, ara deprem doğrultuları için de sağlaması gerekmektedir [15].

Deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultularının yanısıra ara bir doğrultudan etkimesini (doğrultu etkisini) gözönüne alan ve çoğunlukla *doğrusal–elastik* teorinin esas alındığı literatürdeki çalışmalarda, deprem yer hareketinin bir veya her iki yatay bileşeninin aynı anda etkimesi sonucu elde edilen davranış büyüklükleri (genellikle kesit tesirleri), zaman tanım alanında analizlerden elde edilen sonuçlar referans alınarak karşılaştırılmıştır. Bunun sonucunda, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle sistem elemanlarında oluşacak en elverişsiz davranış büyüklüklerini tasarım aşamasında kontrol edebilmek amacıyla çeşitli birleştirme kuralları önerilmiştir. Özellikle köprü ve bina türü yapı sistemlerinin sismik tasarımı için literatürde önerilen birleştirme kurallarının başlıcaları aşağıda verilmiştir.

- **%30** Birleştirme kuralı [16],
- **%40** Birleştirme kuralı [17],
- **SRSS** (Karelerin Toplamının Karekökü) Birleştirme kuralı [15],
- **CQC3** Birleştirme kuralı [18],
- **Lopez ve Torres** (1997)'de önerilen birleştirme kuralı [19],
- **Etkileşimli süperpozisyon kuralı** [20],
- **Çakıroğlu** (1987)'de önerilen birleştirme yöntemi [21].

Birçok uluslararası yönetmelikte, köprü ve bina türü yapı sistemlerinin *doğrusal–elastik* tasarımı için bu birleştirme kurallarının bazıları öngörülmekte [6,7, 12, 13, 22, 23, vb.] ve yaygın olarak kullanılmaktadır.

Yapı sistemlerinin *doğrusal–elastik* tasarımı için önerilen bu birleştirme kuralları ile ilgili çalışmaların bazılarında, bir davranış büyüklüğünün en elverişsiz durumunu veren kritik deprem doğrultusu için de bağıntılar önerilmiştir [15,18,19, 24, 25].

Birçok ülke yönetmeliği ve standardında, taşıyıcı sistem elemanlarının *doğrusal–elastik* tasarımı için önerilen farklı oranlarla birleştirme kuralları, binaların asal doğrultularından bağımsızdır ve herhangi bir teorik esasa dayanmamaktadır. İstatistiksel çalışmalardan elde edilen sonuçlardan yararlanılarak ortaya konulan bu birleştirme kurallarının, binaların bazı elemanları için tasarım kuvvetlerini belirlemede yetersiz kalabildiği ve binanın plandaki asal doğrultularının birinde yetersiz eleman tasarımına yol açabileceği belirtilmektedir [15, 20].

PDTD kavramını esas alan çok sayıda yönetmelik ve önstandart niteliğindeki belgede, öngörülen performans hedefine bağlı olarak belirlenen deprem tehlike seviyesi (veya seviyeleri) altında yapısal davranış taleplerinin belirlenmesinde kullanılan doğrusal olmayan statik analizlerin, binanın karakteristik özellikleri gözönüne alınmaksızın plandaki asal eksen doğrultularında yapılması öngörülmektedir [2, 4, 6, 7, 13, 26, vb.]. Buna karşın, deprem yer hareketinin yatay bileşenlerine ait doğrultuların değişken olduğu bilinmektedir. Deprem etkisinin binanın plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından etkime olasılığı ile herhangi bir ara doğrultudan etkimesi olasılığı aynıdır. Deprem etkisinin binanın plandaki asal doğrultularının yanısıra herhangi bir ara doğrultudan da etkimesi durumu, tasarım aşamasında bazı yaklaşımlar ile gözönüne alınmaya çalışılmasına karşın, PDTD kavramı çerçevesinde binaların doğrusal olmayan davranışlarının belirlenmesini ve öngörülen performans düzeylerinin değerlendirilmesini gözönüne alan bir araştırmaya literatürde henüz rastlanamamıştır. Bununla birlikte, Krawinkler ve Seneviratna (1998)'de [27] binaların şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerinde deprem yüklerinin doğru eksen etkisinin araştırılması gerektiği belirtilmiştir.

Betonarme binaların *kapasite tasarımı* yaklaşımı esas alınarak maksimum kapasiteye göre tasarımı için hazırlanan Japanese PRESS (1994) [26]'de, kullanılabilirlik limit durumu ve maksimum limit durumu performans düzeyleri için bina tasarımının yapılması gerekmektedir. Bunun için aşağıda verilen iki farklı analiz yöntemi öngörülmektedir.

- 1) Monotonik olarak artan deprem yükleri altında doğrusal olmayan statik analiz yöntemi (Pushover analiz),
- 2) Yüksekliği 31^m'den daha az olan binalar için *doğrusal–elastik* teorisinin esas alındığı bir analiz yöntemi.

İlgili belgede, burulma etkisi ve enine doğrultudaki kirişlerin etkisinin ihmal edilmesi halinde, doğrusal ve doğrusal olmayan statik analizlerin binaların plandaki her iki asal eksen doğrultusunda ve birbirinden bağımsız olarak yapılması önerilmektedir. Ayrıca, betonarme binaların maksimum limit durumuna göre tasarımında, bir sistem elemanının tasarımı için gerekli olan kapasitesi, tasarım depremi altında beklenen maksimum ötelemelerin iki katı olan bir öteleme sınırı esas alınarak doğrusal olmayan statik analiz ile belirlenmektedir. Daha sonra, ilgili belgede belirtilen özel durumların her biri için önerilen büyütme çarpanları ayrı ayrı uygulanarak, elemanın tasarımı için gerekli kapasitesi artırılmaktadır [26].

Söz konusu belgede, bu özel durumlardan biri olan iki doğrultulu deprem yüklemesi ile ilgili olarak, binanın plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda sistemde plastikleşme oluşmamış ise, elemanların tasarım eğilme momenti ve tasarım kesme kuvveti kapasitelerinde bir büyütmenin gerekli olmadığı belirtilmiştir. Buna karşın, sistemde aşırı plastik şekildeğiştirmelerin oluşması halinde, iki doğrultulu deprem etkisinden dolayı kolonlardaki plastikleşmeyi ve kesme kırılmalarını önlemek amacıyla, asal eksen doğrultularından elde edilen tasarım eğilme momentlerinin ve tasarım kesme kuvvetlerinin 1.00 ~ 1.40 arasında bir katsayı ile büyütülmesi gerektiği belirtilmiştir. Bunun için, bina yüksekliği ve taban kesme kuvveti katsayısına bağlı olarak belirlenen üç davranış bölgesi için sistem elemanlarına ait büyütme çarpanları verilmiştir [26].

Deprem etkisindeki mevcut binaların deprem güvenliklerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi için hazırlanan ASCE 41–06 [6] standardında (benzer şekilde, FEMA 356 [4]'da), planda ve düşeyde düzensizlikleri bulunan binalar ile kolonlar için bazı özel koşulların (bazı kolonlara sadece bir doğrultuda kirişlerin bağlı olması, diğer doğrultuda kirişlerin bağlanmaması hali) olduğu binalarda, sismik tasarımının

doğrusal veya doğrusal olmayan analiz yöntemi ile yapılmasına bağlı olarak, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle kesit tesirlerindeki değişimi gözönüne almak ve bu etkiden dolayı binanın tasarımını kontrol etmek için bir yonteme yer verilmiştir. Buna karşın, yapısal düzensizliği olmayan binaların doğrusal veya doğrusal olmayan teori esas alınarak yapılan tasarımında, deprem yüklerinin binanın plandaki her iki asal eksen doğrultusundan ve birbirinden bağımsız olarak etkilmesi öngörülmektedir. Ayrıca, statik ve dinamik esaslı doğrusal olmayan analiz yöntemleri kullanılarak, binaların yapısal davranış taleplerinin belirlenmesinde ve bina performans düzeylerinin değerlendirilmesinde, deprem yüklerinin binanın plandaki asal eksen doğrultularından ve birbirinden bağımsız olarak etkilmesi öngörülmektedir [6].

PDTD kavramını esas alan diğer yönetmelik ve önstandart niteliğindeki belgelerde de [2, 4, 7, 13, vb.], doğrusal olmayan teori esas alınarak binaların şekildeğiştirme taleplerin belirlenmesi ve bunların değerlendirilmesi aşamasında, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle doğrusal olmayan statik analiz değerlendirme yöntemlerinde herhangi bir sınırlama veya yapısal davranış taleplerindeki değişimi gözönüne almak için bir birleştirme kuralı öngörülmemektedir.

Binaların doğrusal olmayan değerlendirme analizlerinde yapılan bu yaklaşım, en elverişsiz yapısal davranış taleplerinin deprem etkisinin binanın plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından etkimesi halinde meydana geldiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ancak, en elverişsiz yapısal davranış taleplerinin, depremin binaların plandaki asal doğrultularından farklı ara bir doğrultudan etkimesi halinde de oluşabileceği düşünülmektedir.

Deprem etkisinin binanın plandaki asal eksen doğrultularından etkimesi halinde, taşıyıcı bir sistem elemanı (kiriş, kolon gibi) elastik davranış gösterebilirken, deprem etkisinin binanın plandaki asal doğrultularından farklı ara bir doğrultudan etkimesi halinde, aynı taşıyıcı sistem elemanı doğrusal olmayan bir davranış gösterebilmektedir. Bu nedenle, PDTD kavramı çerçevesinde, binaların doğrusal olmayan davranışının belirlenmesinde kullanılan artımsal statik itme (pushover) analizlerinde ve ayrıca, belirli bir deprem tehlike seviyesi altında pushover analizi esas alan değerlendirme yöntemleri ile bina performans düzeylerinin belirlenmesinde, deprem yüklerinin doğrultu etkisinin gözönüne alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Bunun sonucu olarak, depremin binaların plandaki asal eksen doğrultularından farklı ara doğrultulardan da etkimesi hali için, öngörülen performans düzeylerinin değerlendirilmesinde etkin olan yapısal davranış taleplerinin (plastik şekildeğiştirme talepleri, görelî kat ötelemesi talepleri, vb.) doğrusal olmayan teori çerçevesinde araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

1.2 Konu ile İlgili Çalışmaların İncelenmesi

Bu bölümde, yapı sistemlerinin *doğrusal–elastik* tasarımında deprem yer hareketinin doğrultu etkisi ile ilgili literatürdeki çalışmalar özetlenmiştir. Daha sonra, ilgili çalışmalardan elde edilen sonuçlar esas alınarak, farklı araştırma konuları için genel bir değerlendirme yapılmıştır.

1.2.1 Yapı Sistemlerinin Doğrusal–Elastik Tasarımında Deprem Yer Hareketinin Doğrultu Etkisi ile İlgili Literatürdeki Çalışmalar

- Çakıroğlu (1975) tarafından yapılan ve *doğrusal–elastik* davranışın esas alındığı çalışmada, herhangi bir kesit tesiri, gerilme veya yerdeğiştirme büyüklüğünü en elverişsiz yapan deprem yer hareketinin doğrultusu ve değeri belirlenmiştir. Bunun için, deprem etkisi altında *doğrusal–elastik* davranış gösteren yapı sistemlerinin hareket denklemleri en genel hal için verildikten sonra, herhangi bir zaman anında bir kesit tesirinin en elverişsiz değerinin nasıl elde edileceği ve bunun hangi deprem doğrultusuna ait olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, deprem yer hareketinin bütün titreşim süresi içinde, ilgili kesit tesirlerinin en elverişsiz değerlerini yaklaşık olarak veren bir formül önerilmiştir. Çalışmada, deprem yüklerinin binanın plandaki asal eksen doğrultularından etkimesi halinde elde edilen kesit zoru, gerilme ve yerdeğiştirme gibi davranış büyüklükleri için yapılan kesit tasarımının, bazı hallerde güvensiz tarafta kalabileceği belirtilmiştir [24].
- Çakıroğlu (1987)'de yapılan ve *doğrusal–elastik* davranışın esas alındığı çalışmada, deprem yüklerinin olabilecek tüm ara doğrultulardan etkimesi hali için birleştirilmiş iç kuvvetlerin, bir elips üzerinde tanımlanabileceği

belirtilmiştir. Çalışmada, elipsin belirlenmesi ve elips üzerindeki her bir nokta için eleman tasarımının oldukça zor olması nedeniyle, elips üzerindeki birçok elverişsiz nokta civarında sonuçları elde etmek için bir yöntem önerilmiştir. Önerilen yöntem ile eleman tasarımının doğrusal veya doğrusal olmayan teori esas alınarak yapılabileceği belirtilmiştir. Çalışmanın sonunda, önerilen yöntemin sayısal uygulaması iki örnek üzerinde gösterilmiştir [21].

- Smeby ve Kiureghain (1985)'de, çok bileşenli deprem yer hareketi etkisindeki yapı sistemlerinin *doğrusal-elastik* tasarımı için bir davranış spektrumu yöntemi geliştirilmiştir. Geliştirilen yöntem, gelişigüzel titreşim kavramını (Random Vibration Theory) esas almaktadır. Önerilen yöntemin sayısal uygulamaları, iki farklı yapı sistemi üzerinde gösterilmiştir. Çalışmada, önerilen yöntemin pratik uygulamalar için basit olduğu ve diğer mevcut yöntemlerden daha doğru sonuç verdiği belirtilmiştir. Ayrıca, farklı davranış büyüklüklerini belirlemede kritik açının genellikle aynı olmadığı ve deprem yer hareketinin bir veya iki bileşenli olmasına bağlı olarak kritik açının değişmediği belirlenmiştir. Bunun sebebi, iki bileşen için benzer spektral şekillerin varsayımı ve yapının asal eksenleri arasındaki istatistiksel ilişki olarak ifade edilmiştir [28].
- Wilson ve diğ. (1995) tarafından yapılan ve *doğrusal-elastik* davranışın esas alındığı çalışmada, taşıyıcı sistem elemanlarındaki en elverişsiz kesit tesirlerini belirlemek için, binanın plandaki asal eksen doğrultularında gerçekleştirilen davranış spektrumu analizi sonuçlarını birleştiren bir yöntem (SRSS) ve kritik deprem doğrultusunu belirlemek için bir bağıntı önerilmiştir. Çalışmada, tek katlı betonarme bina örneği üzerinde SRSS yönteminden elde edilen sonuçlar, pratikte kullanımı yaygın olan farklı oranlarla birleştirme kuralları (%30 ve %40) ile elde edilen sonuçlar ile karşılaştırılmıştır. Çalışmada, %30 ve %40 birleştirme kurallarının elemanlardaki en elverişsiz kesit tesirlerini belirlemede yetersiz kalabildiği belirlenmiştir. Çalışmanın sonunda, iki ortogonal CQC (Tam karesel birleştirme) analizi birleştiren SRSS yönteminin oldukça basit ve teorik esasları olmasından dolayı, davranış spektrumu analizinde ortogonal etkileri hesaba katmak için daha uygun olduğu ve farklı oranlarla birleştirme kurallarının kullanımından vazgeçilmesi gerektiği belirtilmiştir [15].

- Reed ve Kennedy (1996) tarafından Wilson ve diğ. (1995) [15] için yapılan tartışma çalışmasında, üç ortogonal deprem doğrultusunda elde edilen davranış büyüklüklerinin tek bileşenli olması halinde, SRSS birleştirme kuralının mutlak kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Buna karşın, davranış büyüklüklerinin aynı doğrultuda olmaması veya eleman tasarımında çoklu davranış büyüklüklerinin gerekli olması halinde, SRSS yönteminin hatalı sonuçlar verebildiği ve gereksiz bir güvenli tasarıma neden olabileceği belirtilmiştir. Yazarlar, çoklu davranış büyüklükleri ile ilgili olarak, simetrik olmayan karmaşık bir yapı sisteminde, deprem yer hareketinin her bir bileşeninin kolonda iki eğilme momenti ve bir eksenel kuvvet oluşturduğunu belirterek, Wilson ve diğ. (1995) [15]'de önerilen SRSS birleştirme kuralı ile bu kesit tesirlerinin en elverişsiz durumlarının ayrı ayrı elde edildiğini ve kesit tesirleri arasındaki etkileşimin gözönüne alınmadığını belirtmişlerdir. Yazarlar, simetrik yapı sistemleri ve elemanları için tek bileşenli davranış büyüklüklerinin SRSS birleştirme kuralı ile birleştirilmesini, çok bileşenli davranış büyüklüklerinin kullanılması halinde veya simetrik olmayan yapı sistemleri için %40 birleştirme kuralının kullanılmasını önermişlerdir [29].
- Lopez ve Torres (1996) tarafından Wilson ve diğ. (1995) [15] için yapılan diğer bir tartışma çalışmasında, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle sistem elemanlarında oluşacak en elverişsiz kesit tesirlerinin belirlenebilmesi için önerilen SRSS yönteminin, yapının dinamik davranışının belirlenmesinde tek bir titreşim modunun hakim olması halinde geçerli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, kesit tesirlerinin en elverişsiz durumunu belirlemek için Wilson ve diğ. (1995) [15]'de önerilen kritik açı bağıntısının doğru olmadığı da ifade edilmiştir. Deprem yer hareketinin iki yatay bileşeni arasındaki oranın herhangi bir değeri ve eşit olması hali için kritik açıya ait bağıntı, ilgili çalışmadaki notasyonlar cinsinden verilmiştir. Önerilen yeni bağıntının doğruluğunu göstermek amacıyla tek katlı simetrik olmayan bir bina örneği, ilgili tartışma çalışmasında incelenmiştir. İncelenen binanın plandaki asal eksenleri ile $-90^{\circ} \sim +90^{\circ}$ arasında 10° 'lik yüklemeye açıları için davranış spektrumu analizleri yapılmış ve kolondaki kesme kuvvetinin deprem doğrultusuna bağlı değişimi belirlenmiştir. Çalışmada, en elverişsiz davranış büyüklüklerini veren deprem

doğrultularına ait kritik açılar, önerilen yeni bağıntı ile -33.5° ve $+56.5^\circ$, SRSS birleştirme kuralı ile -37.9° ve $+52.0^\circ$ olarak belirlenmiştir [30].

- Wilson ve diğ. (1996) tarafından yapılan ve Reed ve Kennedy (1996) [29] ile Lopez ve Torres (1996) [30]'deki iki ayrı konunun incelendiği tartışma çalışmalarına cevap verilen çalışmada, aynı doğrultuda olmayan davranış büyüklüklerinin birleştirilmesi probleminin çalışma kapsamında olmadığı belirtilmiştir. Çalışmanın amacının, kritik açıdan bağımsız sonuçlar veren bir yöntem önermek (SRSS) olduğu ve ayrıca, farklı oranlarla birleştirme kurallarının (%30 ve %40) simetrik bir yapı için simetrik olmayan sonuçlar verebildiğini göstermek olduğu belirtilmiştir. Yazarlar, deprem yer hareketinin iki yatay bileşeni arasındaki oranın herhangi bir değeri için Lopez ve Torres (1996)'de önerilen bağıntıların kesinlikle doğru olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, bu durumda her bir davranış büyüklüğü için en elverişsiz durumun ayrı ayrı araştırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu nedenle, eleman tasarımında aksenal kuvvet ve iki eğilme momentinin en elverişsiz değerlerini kullanmanın doğru olmayacağı belirtilmiştir. Yazarlar, bu karmaşık problemten dolayı eşit davranış spektrumu için SRSS yöntemini sınırladıklarını ve önerilen yöntemin uygulamasının kolay ve değişmez olduğunu belirtmişlerdir [31].
- Lopez ve Torres (1997) tarafından yapılan ve *doğrusal-elastic* davranışın esas alındığı çalışmada, benzer veya farklı spektral şekillere sahip olan deprem yer hareketinin iki yatay ve bir düşey bileşeni altında, yapı sistemlerinin kritik deprem doğrultusu ve en elverişsiz davranış büyüklüklerini en genel halde belirlemek için bir yöntem önerilmiştir. Önerilen yöntem ile en elverişsiz yapısal davranış büyüklüklerinin belirlenmesinde, her bir yatay bileşen için 2 (iki) ve düşey bileşen için 1 (bir) olmak üzere toplam 5 (beş) sismik yükleme durumunun yapılması gerekmektedir. Yöntemin uygulaması, tek katlı ve tek açıklıklı simetrik olmayan üç boyutlu bir betonarme çerçeve üzerinde gösterilmiş ve elde edilen sonuçlar SRSS yöntemi ile karşılaştırılmıştır. Çalışmada, benzer tipte iki yatay spektrum ve keyfi bir düşey spektrum için belirlenen kritik açının, deprem yer hareketinin yatay bileşenleri arasındaki oranına ve düşey bileşene bağlı olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, kritik

açının davranış büyüklüklerine bağlı olarak değişim gösterebildiği ve her bir davranış büyüklüğüne ait kritik açının ayrı ayrı belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir [19].

- Menun ve Kiureghian (1998) tarafından yapılan ve *doğrusal–elastik* davranışın esas alındığı çalışmada, bir davranış büyüklüğünün en elverişsiz değerini belirlemek için, deprem yer hareketinin üç ortogonal bileşeninin katkısını birleştiren bir yöntem önerilmiştir. Çalışmada, deprem yer hareketinin sadece bir yatay bileşeni için modal davranış büyüklüklerinin belirlenmesinde yaygın olarak kullanılan CQC kuralının genişletilmiş hali olarak önerilen CQC3 birleştirme kuralı, %30, %40 ve SRSS birleştirme kuralı ile karşılaştırılmıştır. Çalışmada, belirli özel koşulların sağlanması halinde (yapı özelliği ve deprem yer hareketi kaydının özellikleri bakımından), mevcut birleştirme kurallarının CQC3 kuralının özel hali olduğu belirtilmiştir. Çalışmada, sistem üzerindeki herhangi bir davranış büyüklüğünün en elverişsiz durumunu belirleyen deprem doğrultusunu elde etmek için kritik açı bağıntısı da önerilmiştir. Önerilen yöntemin sayısal uygulamasını göstermek için bir köprü örneği incelenmiştir. $0^{\circ} \sim 180^{\circ}$ arasındaki farklı ara doğrultularda, deprem yer hareketinin yatay bileşenleri arasındaki oranın farklı değerleri için üç birleştirme kuralından (%30, %40 ve SRSS) elde edilen sonuçlar (kesit tesirleri), CQC3 kuralından elde edilen sonuçlar ile karşılaştırılmıştır. Deprem yer hareketinin yatay bileşenlerinin eşit olması özel hali dışında, SRSS birleştirme kuralının davranış büyüklüklerini (eğilme momentleri) belirlemede yetersiz kaldığı görülmüştür. Bunun nedeni, binanın kabul edilen asal eksenleri ile deprem yer hareketinin yatay bileşenleri arasındaki ilişkinin SRSS kuralı ile gözönüne alınamaması olarak belirtilmiştir. Deprem yer hareketinin yatay bileşenleri arasındaki oranın çalışmada kabul edilen farklı değerleri için, %30 ve %40 farklı oranlarla birleştirme kurallarının elemanlardaki kesit tesirlerini daha fazla belirlediği, yatay bileşenleri arasındaki oranın eşit olması hali için ise, %30 birleştirme kuralının kesit tesirlerini daha az belirlediği görülmüştür [18].
- Hernandez ve Lopez (1998) tarafından Menun ve Kiureghian (1998) [18] için yapılan tartışma çalışmasında, CQC3 yönteminin tek bir davranış

büyükliğünün (eğilme momenti gibi) en elverişsiz değerinin hesabına yönelik olduğu ve çok bileşenli davranış büyüklükleri arasındaki etkileşimi gözönüne alamadığı belirtilmiştir. Çalışmada, CQC3 birleştirme kuralının, deprem yer hareketinin yatay bileşenlerinin eşit olması halinde SRSS birleştirme kuralının yerine kullanılması gerektiği, tek bir davranış büyüklüğünün en elverişsiz durumunu belirlemek gerektiğinde ise farklı oranlarla birleştirme kurallarının yerine kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Çalışmada, SRSS ve CQC3 birleştirme kuralı uygulanarak yapılan eleman tasarımında, çoklu davranış büyüklüklerinin her biri için (eksenel kuvvet ve eğilme momentleri) en elverişsiz değerlerin kullanıldığı, bunun da gerekenden fazla bir tasarıma neden olabileceği belirtilmiştir. Menun ve Kiureghian (1998)'de incelenen köprü örneği, bu çalışmanın yazarları tarafından da incelenmiştir. Çalışmada, CQC3 ve %30 birleştirme kuralından elde edilen eğilme momentleri arasındaki farkın yaklaşık olarak %19 olduğu, eksenel kuvvetin gözönüne alınması halinde bu farkın daha da arttığı belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca, deprem yer hareketinin yatay bileşenleri arasındaki oranın farklı değerleri için %30 birleştirme kuralında bir iyileştirme yapılmıştır. Geliştirilen %30 birleştirme kuralı ve CQC3 kuralından elde edilen sonuçlar karşılaştırıldığında, rölatif farkın %3'den daha az olduğu belirtilmiştir [32].

- Menun ve Kiureghian (1998) tarafından yapılan ve Hernandez ve Lopez (1998) [32]'deki tartışma çalışmasına cevap verilen çalışmada, çok bileşenli davranış büyüklüklerine (iki eğilme momenti ve eksenel kuvvet gibi) ait kritik birleştirmenin çalışma kapsamında olmadığı ve önerilen CQC3 kuralının tek bir davranış büyüklüğünün en elverişsiz durumunu belirlemek için geçerli olduğu belirtilmiştir. Yazarlar ayrıca, farklı oranlarla birleştirme kurallarının teorik esasları olmaması nedeniyle elde edilen sonuçların geçici olduğunu ve önemli hatalara neden olabileceğini belirtmişlerdir. Pratikte bu kuralların kullanımlarından vazgeçilmesi gerektiği çalışmada tekrar belirtilmiştir [33].
- Özer ve diğ. (1999)'da [34], statik dış yükler etkisindeki betonarme uzay çerçeve sistemlerin doğrusal olmayan teoriye göre hesabı, ikinci mertebe limit yüklerin ve göçme güvenliklerinin belirlenmesi amacıyla Girgin (1996) [35]'da

geliştirilen yük artımı yöntemi kullanılarak, deprem bölgelerindeki mevcut betonarme binaların deprem güvenliklerinin tayininde uygulanmak üzere bir yöntem önerilmiştir. Önerilen yöntemin pratik uygulamalarını içeren çeşitli incelemelere çalışma kapsamında yer verilmiştir. İncelenen binaların biri üzerinde, planda 45°'lik diyagonal doğrultudan etkiyen deprem yükleri için, geliştirilen yük artımı yöntemi ile binanın doğrusal olmayan davranışı ve göçme güvenliği belirlenmiştir. Diyagonal doğrultudan etkiyen deprem yükleri altında belirlenen göçme güvenliğinin, binanın plandaki asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre %5.6 oranında daha büyük olduğu belirlenmiştir. Bunun başlıca nedeni, diyagonal doğrultudan etkiyen yatay yüklerden dolayı kat kirişlerinde oluşan kesit zorlarının her iki doğrultudaki kirişlere dağılması olarak belirtilmiştir. Ayrıca, deprem yüklerinin sistemin diyagonal doğrultusundan etkimesi halinde, taşıyıcı sistem elemanlarında oluşan plastik kesit (plastik mafsal) sayılarının asal doğrultulardan elde edilenlere göre oldukça arttığı belirlenmiştir [34].

- Fenandez–Davila ve diğ. (2000)'de, binaların *doğrusal–elastik* tasarımında deprem yüklerinin doğrultu etkisini gözönüne almak için kullanılan farklı birleştirme kuralları (%30 birleştirme kuralı, %20 büyütme kuralı ve SRSS birleştirme kuralı) irdelenmiştir. Çalışmada, beş katlı betonarme uzay çerçeve binanın altı farklı durumuna ait modellerin sayısal analizleri yapılarak en elverişsiz davranış büyüklüklerini veren kritik deprem doğrultuları belirlenmiştir. Bina modelleri için elde edilen analiz sonuçları incelendiğinde, %20 büyütme kuralının, %30 birleştirme kuralı ve SRSS birleştirme kuralına göre daha güvenli yönde sonuç verdiği belirlenmiştir. Ayrıca, deprem etkisinin iki doğrultulu analizinden elde edilen sonuçların bir doğrultulu analizden elde edilenlere göre daha az olduğu belirlenmiştir [36].
- Cruz ve Cominetti (2000) tarafından doğrusal ve doğrusal olmayan davranışın esas alındığı çalışmada, en elverişsiz davranış büyüklüklerinin belirlenmesinde deprem yer hareketinin bir veya iki yatay bileşeninin etkisi incelenmiştir. Bunun için, beş katlı betonarme bir binanın farklı tasarım kombinasyonları üzerinde, deprem yer hareketinin yatay bileşenlerinin bir ve iki doğrultulu

olarak etkimesi hali için zaman tanım alanında analizlerden elde edilen en elverişsiz davranış büyüklükleri karşılaştırılmıştır. Çalışmada, deprem yer hareketinin bir veya iki doğrultulu olarak etkimesi arasında büyük farkların oluşmadığı ve ayrıca, depremin düşey bileşeninin bu farkı belirlemede etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen sayısal analizler sonucunda, binaların bir doğrultulu analizini esas alan yönetmelik tasarımlarının genellikle yeterli olduğu belirtilmiştir [37].

- Lopez ve diğ. (2001) tarafından yapılan ve *doğrusal-elastic* davranışın esas alındığı çalışmada, deprem yer hareketinin üç ortogonal bileşeni (iki yatay ve bir düşey) altında yapısal davranış büyüklüklerini birleştirmede kullanılan mevcut kurallar, tek katlı simetrik ve simetri olmayan iki bina ile çok katlı iki bina örneği üzerinde (çelik ve betonarme) değerlendirilmiştir. Çalışmada, deprem yer hareketinin iki yatay bileşeni için birleştirme kurallarından (SRSS, %30, %40 ve basitleştirilmiş SRSS (S–SRSS)) elde edilen kesit tesirleri, CQC3 kuralından elde edilenler ile karşılaştırılmıştır [38]. Deprem yer hareketinin yatay bileşenleri arasındaki oranın farklı değerleri için;

1. %30 birleştirme kuralı ile birleştirilen davranış büyüklüklerinin, CQC3 kuralı ile elde edilenlere göre –%8 ile +%16 arasında değişen oranda daha az veya daha fazla olabildiği,
2. %40 birleştirme kuralı ile birleştirilen davranış büyüklüklerinin, CQC3 kuralı ile elde edilenlere göre –%1 ile +%25 arasında değişen oranda daha az veya daha fazla olabildiği,
3. SRSS birleştirme kuralı ile birleştirilen davranış büyüklüklerinin, CQC3 kuralı elde edilenlere göre %21’e ulaşan oranda daha az olduğu,
4. S–SRSS birleştirme kuralı ile birleştirilen davranış büyüklüklerinin, CQC3 kuralı elde edilenlere göre %26’ya ulaşan oranda daha fazla olduğu belirlenmiştir [38].

Ayrıca, yapısal davranışa en çok katkısı bulunan iki titreşim modunun birbirine yakın olması halinde, CQC3 birleştirme kuralı dışındaki hiçbir birleştirme kuralının davranış büyüklüklerindeki değişimi (artımı) belirleyemediği görülmüştür [38].

- Anagnostopoulos (2002) tarafından Lopez ve diğ. (2001) [38] için yapılan tartışma çalışmasında, Lopez ve diğ. (2001)'deki çalışma eleştirilmiş ve daha önceki bir çalışmada geliştirilen yönteme ait sonuçlara yer verilmiştir. Çalışmada, Lopez ve diğ. (2001)'de değerlendirilen CQC3 kuralı ile, en elverişsiz doğrultu boyunca etkiyen deprem yer hareketinin iki yatay bileşeni altında bir davranış büyüklüğünün en elverişsiz değerinin belirlendiği ifade edilmiştir. Bu şekilde yapılacak bir eleman tasarımının gerekenden fazla ve gereksiz olacağı belirtilmiştir. Yapısal davranışının *doğrusal-elastik* kalması halinde yapının daha güvenli olabileceği, buna karşın, tasarım depremi altında doğrusal olmayan bir davranış gösterecek olan yapısal elemanlar için güvenlik payının bir *kapasite tasarımı* yaklaşımı ile belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu nedenle, kritik davranış büyüklüklerinin belirlenmesi için önerilen yöntemlerin pratikte uygulanmadan önce, *kapasite tasarımı* yaklaşımı ile uyumlu hale getirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Çalışmada, üç ortogonal yapı aksına etkiyen deprem yer hareketi bileşenleri altında en elverişsiz davranış büyüklüklerinin belirlenmesi için, yazar tarafından daha önceki bir çalışmada önerilen yönteme ve elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. İlgili çalışmada, farklı yapı sistemleri üzerinde deprem yer hareketinin üç bileşenini içeren 30 gerçek deprem kaydı için zaman tanım alanında analizlerden elde edilen sonuçlar ortalama hata, hata standart sapması ve hata dağılımı esas alınarak incelenmiştir. İncelenen yapı sistemlerinin tüm köşe kolonlarındaki aksenal kuvvet ve eğilme momentleri için, SRSS ve %30 birleştirme kuralının ihmal edilebilecek mertebede ortalama hata verdiği, buna karşın kesit tesirleri arasındaki etkileşiminin gözönüne alınmasıyla hatanın arttığı belirtilmiştir [39].
- Lopez ve diğ. (2002) tarafından Anagnostopoulos (2002) [39]'deki tartışma çalışmasına cevap verilen çalışmada, birçok sismik bölge için deprem yer hareketinin yatay bileşenlerinin doğrultusunun bilinmediği ve bu bileşenlerin yapısal akslara herhangi bir ara doğrultudan etkiyebileceği belirtilmiştir. CQC3 kuralı ile bir davranış büyüklüğü için belirlenen kritik değer, deprem yer hareketinin herhangi bir doğrultu açısı için benzer aşılma olasılığına sahip olduğu belirtilmiştir. Çalışmanın yazarları, tartışmacı yazarın önerdiği yönteme ait sonuçların, deprem yer hareketinin üç ayrı bileşeninin yapının asal eksen

doğrultularından etkilenmesinden ve ara deprem doğrultularındaki sonuçları gözönüne almamasından dolayı yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, kritik deprem doğrultuları için elde edilen davranış büyüklüklerinin, deprem yer hareketinin yatay ve düşey bileşenlerinin yapı sisteminin asal eksen doğrultularından etkimesi halinde elde edilenlerden %20'ye ulaşan oranda daha fazla olabildiği belirtilmiştir [40].

- Anastassiadis ve diğ. (2002) tarafından yapılan ve *doğrusal–elastik* davranışın esas alındığı çalışmada, bir davranış büyüklüğünün en elverişsiz değerini veren sismik hareketin doğrultusu ve bu davranış büyüklüğünün hesabı için bir yöntem geliştirilmiştir. Çalışmada, yapısal bir elemanın belirli bir kesitinde aynı zamanda etkiyen iki veya daha fazla gerilme (veya iç kuvvet) bileşenlerinin en elverişsiz kombinasyonlarını belirlemek için *Uç Gerilme Yöntemi* (Extreme Stress Method) ve *Uç İç kuvvet Yöntemi* (Extreme Force Method) geliştirilmiştir. Önerilen yöntemlerin sayısal uygulamasını ve doğruluğunu göstermek amacıyla, farklı spektral şekillerdeki deprem yer hareketinin iki yatay bileşeni altında simetrik olmayan altı katlı bir bina örneği çalışmada incelenmiştir [25].
- Nishida ve Unjoh (2003) tarafından yapılan ve *doğrusal–elastik* davranışın esas alındığı çalışmada, deprem yer hareketinin belirli olmayan etkime doğrultusunun yapısal davranış karakteristiklerine etkisi incelenmiştir. Çalışmada, tek serbestlik dereceli sistemler için ivme spektrumunun değişimini değerlendirmek için iki bileşenli ivme spektrumu, bir bileşenli ivme spektrumu ile karşılaştırılmıştır. Çalışmada, keyfi bir deprem doğrultusu için hesaplanan iki bileşenli ivme spektrumunun bir bileşenli ivme spektrumundan 1.20 ~ 1.30 kat daha büyük olduğu belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca, iki bileşenli ivme spektrumunu hesaplamak için SRSS birleştirme kuralı ile farklı oranlarla birleştirme kurallarını esas alan ve ayrıca, istatistiksel verilerden yararlanılarak bir yöntem önerilmiştir. Önerilen yöntemin iki bileşenli ivme spektrumunu belirlemede oldukça iyi sonuçlar verdiği belirlenmiştir [41].

- Khoshnoudian ve Poursha (2004) tarafından yapılan çalışmada, *doğrusal* ve *doğrusal olmayan* davranışta deprem yer hareketin kritik açısı, en elverişsiz davranış büyüklüklerinin belirlenmesinde deprem yer hareketinin bir veya iki yatay bileşenin etkisi ve literatürdeki bazı birleştirme kuralları incelenmiştir. *Doğrusal-elastik* davranışta bu etkileri incelemek için yedi moment aktaran çerçeve ile yedi dış merkez çelik çaprazlı çerçevelerden oluşan beş katlı on dört bina, *doğrusal olmayan* davranışta ise moment aktaran çerçevelerden oluşan beş katlı üç bina ele alınmıştır. Çalışmada, $0^\circ \sim 180^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için binaların en elverişsiz davranış büyüklüklerinin belirlenmesinde, %30 ve SRSS birleştirme kuralı ile %20 büyütme kuralının çoğunlukla yetersiz kaldığı belirlenmiştir. %20 büyütme kuralının kritik deprem doğrultularındaki davranış büyüklüklerini belirlemede farklı sonuçlar vermesine karşın, %30 ve SRSS birleştirme kuralından daha iyi sonuç verdiği belirlenmiştir. Çalışmada, gözönüne alınan deprem doğrultuları için incelenen binaların zaman tanım alanında doğrusal olmayan analizleri sonucunda, deprem yer hareketinin bir veya iki bileşeni altında hesaplanan en elverişsiz yerdeğiştirme ve diğer davranış büyüklükleri için (normal kuvvet dışında) elde edilen yüzdelik farkın, doğrusal analizlerde elde edilenlere göre daha az olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, deprem yer hareketinin iki yatay bileşeni altında doğrusal ve doğrusal olmayan analizler sonucunda elde edilen davranış büyüklüklerinin, bir yatay bileşen altında elde edilene göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, bir davranış büyüklüğünün en elverişsiz değerini oluşturan kritik açıların, doğrusal ve doğrusal olmayan analizlerde birbirinden farklı olduğu belirlenmiştir [42].
- Sesigür ve diğ. (2004) tarafından yapılan ve spektrum şiddeti kavramının esas alındığı çalışmada, deprem etkisinin iki doğrultulu olarak gözönüne alınmasının yapısal davranış büyüklüklerine etkisi ve kullanılan kavramın etkinliği incelenmiştir. Çalışmada, sönüm oranının farklı değerleri ($\xi = 0, 0.05, 0.20$ ve 0.50) için seçilen on üç deprem kaydının elastik hız spektrumları elde edilmiştir. Daha sonra, ortogonal ve bileşke doğrultulardaki spektrum şiddetleri hesaplanarak, farklı oranlarla birleştirme kurallarındaki ilgili katsayılar sayısal olarak elde edilmiştir. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen analizler sonucunda,

binaların *doğrusal–elastik* tasarımı için yönetmeliklerde yaygın olarak kullanılan farklı oranlarla birleştirme kuralları (%30 ve %40) değerlendirilmiştir. Düzenli yapı sistemleri için en elverişsiz davranış büyüklüklerini belirlemede %30 veya %40 birleştirme kurallarının fazla sonuç verdiği ve birleştirme kurallarındaki bu katsayıların %20 ~ 25 arasında olması gerektiği belirtilmiştir [43].

- Heredia–Zavoni ve Machicao–Barrionuevo (2004) tarafından yapılan çalışmada, yumuşak ve sert zemin sınıfları için burulma bakımından rijit ve esnek (fleksibil) sistemlerin *doğrusal–elastik* davranışında deprem yer hareketinin yatay bileşenlerinin etkisi ve yönetmeliklerde öngörülen birleştirme kuralları incelenmiştir. Çalışmada, tek katlı ve tek açıklıklı bir yapı sisteminin farklı deprem yer hareketleri altında, spektrum şiddeti kavramı esas alınarak sayısal analizleri yapılmıştır. Çalışmada, sistemin burulma bakımından rijit veya fleksibil özelliklerine bağlı olmaksızın, sistemin doğal titreşim periyodu, eksantiristesesi ve zemin sınıfına bağlı olarak deprem yer hareketinin yatay bileşenlerinin yapı davranışı üzerinde önemli etkisinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, farklı oranlarla birleştirme kurallarının kullanılmasının tasarım kuvvetlerini belirlemede önemli etkisinin olmadığı belirlenmiştir [44].
- Lopez ve diğ. (2004) tarafından yapılan ve *doğrusal–elastik* davranışın esas alındığı çalışmada, kritik davranış büyüklüklerini belirlemek için ortaya konulan CQC3 birleştirme kuralı, deprem yer hareketinin keyfi olarak seçilen iki yatay ve bir düşey bileşeni için geliştirilmiştir. Yöntemin doğruluğu, deprem yer hareketinin yatay bileşenleri arasındaki oranın iki farklı değeri için incelenmiştir. Çalışmada, CQC3 birleştirme kuralından elde edilen sonuçları değerlendirmek için planda simetrik ve simetrik olmayan tek katlı iki bina, çok katlı binaları temsil eden planda simetrik 20 katlı çelik bina ile planda simetrik olmayan 9 katlı betonarme bina incelenmiştir. Tek katlı bina örnekleri üzerinde yapılan parametrik çalışmalar ve çok katlı binaların sayısal analizleri sonucunda, geliştirilen CQC3 birleştirme kuralının kritik davranışı belirlemede maksimum %5 hata içerdiği ve bu farkın binaların tasarım ve güçlendirme uygulamaları için ihmal edilebilecek mertebede olduğu belirtilmiştir. Bununla

beraber, çalışmada elde edilen en büyük hata oranının deprem yer hareketinin düşey bileşenin ihmal edildiği durumda olduğu belirlenmiştir [45].

- Özmen (2005)'de, yapı sistemlerinin *doğrusal-elastic* tasarımında kolonlardaki en elverişsiz donatı oranlarını belirleyebilmek ve yönetmeliklerde önerilen birleştirme kurallarının eksikliklerini gidermek için yeni bir birleştirme formülü geliştirilmiştir. Bunun için, belirli sayıda seçilen “Tipik Yapı” sistemlerine deprem yükleri ara doğrultularda parametrik olarak değiştirilerek etkilmiştir. Daha sonra, incelenen yapı sistemlerinin kolonlarında oluşan her iki eksendeki eğilme momentleri (M_x ve M_y) ile sabit normal kuvvet (N) değerleri altında donatı oranları hesaplanmış ve maksimum donatı oranları belirlenmiştir. Çalışmada son olarak, yapı sistemlerinin *doğrusal-elastic* tasarımında deprem yüklerinin doğrultu etkisini gözönüne almak için bir birleştirme formülü önerilmiştir. İncelenen yapı sistemlerinin kolonları üzerinde kritik deprem doğrultularındaki maksimum donatı oranları referans alınarak, önerilen birleştirme formülü ve literatürdeki birleştirme kurallarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Parametrik olarak yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlar üç madde halinde aşağıda özetlenmiştir [20].

1. Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik (ABYYHY) [46]'de verilen birleştirme formülünün, binaların plandaki asal eksen doğrultularındaki eğilme momentlerinin karşılıklı etkileri gözönüne alınmadan uygulanması (Etkileşimsiz Süperpozisyon) halinde, kolonlardaki donatı oranlarının güvensiz yönde hatalı belirlendiği, buna karşın eğilme momentlerinin karşılıklı etkilerini de gözönüne alarak uygulanması halinde (Etkileşimli Süperpozisyon), elde edilen donatı oranlarının aşırı güvenli yönde olduğu,
2. SRSS yöntemi ile elde edilen donatı oranlarının incelenen tüm kolonlar için güvensiz yönde sonuç verdiği,
3. Önerilen yeni birleştirme formülünün, çoğunlukla güvenli yönde olmak üzere, pratik uygulamalar için kabul edilebilir mertebede hatalı sonuçlar verdiği

belirlenmiştir.

- Magliulo ve Ramasco (2007) tarafından *doğrusal olmayan* davranışın esas alındığı ve deneysel sonuçların da kullanıldığı çalışmada, planda simetrik olmayan tek açıklıklı bir betonarme binanın deprem etkisi altındaki davranışı ayrıntılı olarak incelenmiştir. Çalışmada incelenen örnek üzerinde, seçilen 5 gerçek deprem kaydının bir ve iki yatay bileşeni altında elde edilen yapısal davranış büyüklükleri karşılaştırılmıştır. Çalışmada, deprem yer hareketinin binanın plandaki asal eksen doğrultularından farklı ara bir doğrultudan etkimesi hali ve kiriş elemanların davranışı incelenmemiştir. Davranış büyüklüklerinin karşılaştırılması, binanın global davranış büyüklükleri (maksimum taban kesme kuvveti, tepe yerdeğiştirme ve görelî kat ötelemesi) ve kolon kesitindeki şekildeğiştirme talepleri açısından yapılmıştır. Global davranış büyüklükleri açısından elde edilen sonuçlar incelendiğinde, deprem yer hareketinin yatay bileşenlerinin binaya iki doğrultulu olarak etkimesi sonucu elde edilen davranış büyüklükleri, tek doğrultulu olarak etkimesi haline göre yaklaşık %4 daha az bulunmuştur. Deprem etkisi altında yapısal elemanların doğrusal olmayan bir davranış göstermesi halinde, ikinci yatay bileşeninin global davranış büyüklüklerinde çoğunlukla azalmaya neden olduğu, buna karşın, kolon kesitlerindeki şekildeğiştirme taleplerini oldukça artırdığı ve bu bileşenin ihmal edilememesi gerektiği belirtilmiştir [47].
- Reyes–Salazar ve diğ. (2007) tarafından yapılan *doğrusal ve doğrusal olmayan* davranışın esas alındığı çalışmada, yapıların çok bileşenli sismik analizine ilişkin bazı araştırma konuları incelenmiştir. İlk konu olarak, deprem yer hareketinin yatay ve düşey bileşenlerinin birleştirilmiş etkisini gözönüne almak için pratikte yaygın olarak kullanılan birleştirme kurallarının doğruluğu incelenmiştir. İkinci konu, en elverişsiz yapısal davranış büyüklüklerinin belirlenmesinde deprem yer hareketinin düşey bileşeninin etkisi olmuştur. Son olarak, deprem yer hareketinin yatay bileşenleri arasındaki oranın yapısal davranış büyüklüklerine etkisi incelenmiştir. Bu konuları araştırmak için, farklı dinamik karakteristiklere sahip olan dört moment aktaran çelik çerçeve bina (1, 3, 8 ve 15 katlı) incelenmiştir. Çalışmada, seçilen 20 deprem yer hareketi kaydı için incelenen binaların zaman tanım alanında analizleri sonucunda, toplam taban kesme kuvvetinin birleştirme kuralları ile oldukça iyi

belirlenebilmesine karşın, normal kuvvetin birleştirilmiş davranışının belirlenmesinde bu kuralların yetersiz kalabildiği görülmüştür. Deprem yer hareketinin iki yatay bileşeni için, genel olarak SRSS birleştirme kuralının %30 birleştirme kuralından daha az güvenli yönde sonuç verdiği, üç ayrı bileşeni için ise, %30 birleştirme kuralının SRSS birleştirme kuralından daha az güvenli yönde sonuç verdiği görülmüştür. Çalışmada, en elverişsiz davranış büyüklüklerinin belirlenmesinde farklı oranlarla birleştirme kuralının kullanılması halinde, %30 birleştirme kuralı yerine %40 birleştirme kuralının kullanılması önerilmiştir. Bununla birlikte, binaların tasarımında deprem yer hareketinin iki yatay bileşeninin yanı sıra düşey bileşeninin de kesinlikle gözönüne alınması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, deprem yer hareketinin yatay bileşenleri arasındaki oranın 0.85'den (genellikle kabul edilen bir değer) daha küçük olması gerektiği belirtilmiş ve bu değer 0.40 alınması önerilmiştir [48].

1.2.2 Deprem Yüklerinin Doğrultu Etkisi ile İlgili Literatürdeki Çalışmaların Genel Bir Değerlendirmesi

Literatürde, deprem yüklerinin doğrultu etkisi ile ilgili çoğunlukla *doğrusal- elastik* teorinin esas alındığı çalışmalardan elde edilen sonuçlar esas alınarak, farklı araştırma konuları için genel bir değerlendirme yapılmış ve aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir.

- a) *Doğrusal ve doğrusal olmayan* teori çerçevesinde, yapı sistemlerinin en elverişsiz davranış büyüklüklerinin belirlenmesinde deprem yer hareketinin birbirine dik iki yatay bileşeni ile düşey bileşeninin etkili olabileceği görülmüştür. Buna karşın, bu davranış büyüklüklerinin en elverişsiz durumlarını oluşturan kritik deprem doğrultularının, deprem yer hareketinin bir veya iki bileşenli olmasından bağımsız olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, farklı davranış büyüklükleri için elde edilen kritik deprem doğrultularının genellikle aynı olmadığı ve her bir davranış büyüklüğüne ait kritik deprem doğrultusunun ayrı ayrı belirlenmesi gerektiği ifade edilmektedir.

- b) Literatürde, *doğrusal–elastik* teori esas alınarak deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle sistem elemanlarında oluşacak en elverişsiz davranış büyüklüklerinin belirlenmesi için önerilen yaklaşımlarda (%30 birleştirme kuralı, SRSS, CQC3 kuralı gibi), taşıyıcı sistem elemanlarında oluşan iç kuvvet büyüklükleri (M_x, M_y ve N) arasındaki etkileşim çoğunlukla gözönüne alınmamaktadır. Önerilen bu yaklaşımlara ait değerlendirme çalışmaları, bir davranış büyüklüğünün en elverişsiz hali gözönüne alınarak yapılmaktadır. Özellikle iç kuvvet büyüklükleri arasında etkileşimin önemli olduğu kolonlardaki eğilme momenti ve normal kuvvetin etkileşimsiz birleştirilmiş değerleri (sadece M_x veya M_y veya N), ilgili elemanın kapasitesi dışında (ötesinde) ekonomik olmayan bir tasarıma neden olabilmektedir. Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle çoklu davranış büyüklüklerinin (M_x, M_y ve N) oluştuğu kolonlarda, davranış büyüklüklerindeki değişimin incelenmesi, her bir kesit tesirine ait en elverişsiz değerler (maksimum veya minimum [M_x veya M_y veya N]) yerine, bir elips üzerinde tanımlanabilen ilgili iç kuvvet talepleri arasındaki etkileşimi gözönüne alabilen büyüklükler (donatı oranı vb.) üzerinde yapılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.
- c) Bu nedenle, yapıların *doğrusal–elastik* tasarımında, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle ilgili davranış büyüklüklerindeki değişimi gözönüne almak amacıyla literatürde önerilen birleştirme kurallarının, çoklu davranış büyüklükleri arasındaki etkileşim gözönüne alınarak irdelenmesi ve ayrıca, *kapasite tasarımı* yaklaşımı ile uyumlu olacak şekilde geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Doğrusal olmayan teori esas alınarak, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksenlerinin yanısıra ara doğrultulardan da etkimesi halinde, kolonlardaki plastik kesitler iki eksenli eğilme momenti ve normal kuvvetin (M_x, M_y ve N) etkileşimi ile meydana gelmekte ve bu iç kuvvetler doğrultusunda sonlu plastik şekildeğiştirmeler (θ_{px} ve θ_{py} plastik dönmeleri ve Δ_p plastik boy değişmesi) oluşmaktadır. Bileşik eğik eğilme etkisindeki elemanlarda, ilgili iç kuvvet büyüklüklerine (M_x, M_y ve N) karşı gelen θ_{px} , θ_{py} ve Δ_p şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşim terk edilerek binaların performansa dayalı tasarımının ve değerlendirilmesinin gerçekçi

olmayacağı, ve bu durumda oldukça farklı bir performans değerlendirmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Bileşik eğik eğilme etkisindeki kolon plastik kesitlerinde, M_x ve M_y iç kuvvetler doğrultusunda oluşan θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri ile N normal kuvvet talepleri arasındaki etkileşimi gözönüne alan davranış büyüklüğü sadece, kesitteki birim boy değişmesi talepleridir (kesitte tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\mathcal{E}_{s maks.}$ ile en dış beton basınç lifindeki $\mathcal{E}_{c maks.}$ birim boy değişmesi talepleri).

Basit eğilme etkisinde olan kiriş plastik kesitlerinde ise, sadece oluşan eğilme momenti doğrultusundaki plastik şekildeğiştirme talebi (plastik dönme (θ_p) veya plastik eğrilik (χ_p)) doğrudan doğruya değerlendirilebilmektedir. Bu nedenle, kiriş plastik kesitlerindeki birim boy değişmesi taleplerinin ($\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$) belirlenmesine gerek kalmamaktadır.

1.3 Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmada, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların kiriş ve kolon plastik kesitlerinde (plastik mafsallarında) oluşacak en elverişsiz plastik şekildeğiştirme talepleri ile bunları veren kritik deprem doğrultularının doğrusal olmayan teori çerçevesinde araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmada, binaların en elverişsiz plastik şekildeğiştirme taleplerinin belirlenmesinde, kolon plastik kesitlerdeki iç kuvvet ve/veya şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşimi gözönüne alabilmesi nedeniyle birim boy değişmesi talepleri (kesitte tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\mathcal{E}_{s maks.}$ ile en dış beton basınç lifindeki $\mathcal{E}_{c maks.}$) esas alınmıştır. Kiriş plastik kesitlerinde ise, sadece oluşan eğilme momenti doğrultusundaki plastik dönme talebi esas alınmıştır. Bununla birlikte, ortogonal akslı ve rijit diyaframlı düzenli betonarme binaların kiriş plastik kesitlerindeki en elverişsiz plastik dönme talepleri, beklenildiği gibi, depremin binaların plandaki asal eksen doğrultularından etkimesi halinde olduğundan, kirişlerdeki araştırmanın sadece plandaki asal eksen doğrultularında yapılması yeterli olmaktadır. Bu nedenle,

çok doğrultulu deprem yükleri altındaki doğrusal olmayan değerlendirme analizleri girişler için gerekmemektedir.

Doktora Tezinin amacı doğrultusunda yapılan çalışma sonucunda, üç ayrı öneri sunulmuş ve bunlar aşağıda özetlenmiştir.

- 1) Deprem yüklerinin betonarme binaların plandaki asal eksen doğrultularının yanısıra herhangi ara doğrultulardan da etkimesi hali için, yapısal davranış taleplerinin (tepe yerdeğiştirmesi, görelî kat ötelemesi, plastik dönme, birim boy değişmesi vb.) belirlenebilmesi amacıyla, şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan bir değerlendirme yaklaşımı önerilmiştir.

Literatürde henüz, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle sözkonusu yapısal davranış taleplerinin en elverişsiz değerlerinin belirlenebilmesi ile ilgili herhangi bir yaklaşıma veya analiz yöntemine rastlanamamıştır.

- 2) Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların plastik kesitlerinde (plastik mafsallarında) oluşacak en elverişsiz plastik şekildeğiştirme taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla yapılacak araştırmanın, çok sayıda deprem doğrultusu için yapılması yerine, daha az sayıda analiz gerektiren ve kritik deprem doğrultularını da içeren bir aralıkta yapılması önerilmiştir.
- 3) Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin oldukça yaklaşık ve pratik olarak belirlenebilmesi amacıyla bir büyütme kuralı önerilmiştir. Önerilen büyütme kuralı ile kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için, doğrusal olmayan analizlerin binaların plandaki asal eksenlerinden farklı deprem doğrultuları için yapılmasına gerek kalmamakta, sadece asal eksen doğrultularında yapılması yeterli olmaktadır. Böylece, binaların doğrusal olmayan analiz ve değerlendirmeleri için gerekli işlem hacmi ve harcanacak zaman önemli ölçüde azalmaktadır. Ayrıca, önerilen büyütme kuralı ile kritik deprem doğrultularındaki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri, oldukça yaklaşık ve pratik bir şekilde belirlenebilmektedir.

Çalışma kapsamında sayısal incelemelerin yapılması için, herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan, ortogonal akslı ve farklı karakteristiklere sahip olan 1, 3, 5 ve 8 katlı moment aktaran çerçevelerden oluşan toplam on dört adet betonarme bina ile bazı kolonları sadece bir doğrultuda kirişlerle birleşen ve ASCE-41-06'da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden iki adet 3 katlı betonarme bina ve ayrıca, 3 katlı L planlı bir betonarme bina olmak üzere toplam on yedi adet betonarme bina ele alınmıştır.

Sayısal incelemeler kapsamında toplam on yedi adet betonarme binanın farklı deprem doğrultuları için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri yapılarak, en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri ile bu davranış büyüklüklerinin deprem doğrultusu ile değişimi belirlenmiştir. Daha sonra, incelenen kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini veren kritik deprem doğrultuları değerlendirilerek, betonarme binaların en elverişsiz şekildeğiştirme taleplerinin belirlenmesi amacıyla kritik deprem doğrultularını da içeren bir aralık önerilmiştir. Bununla birlikte, birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi sırasında hesaplanması gereken diğer yapısal davranış taleplerinin de (kapasite eğrileri, tepe yerdeğiştirmeleri, görelî kat ötelemeleri, plastik kesit dağılımları, plastik dönmeler ve plastik mafsal boyları) deprem doğrultusu ile değişimi incelenerek ve bu davranış büyüklüğü taleplerinin en elverişsiz değerleri ile bunları veren kritik deprem doğrultuları belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca, kritik deprem doğrultularındaki $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları belirlenerek değerlendirilmiştir.

2. BETONARME ÇUBUK ELEMANLARIN DOĞRUSAL OLMAYAN DAVRANIŞI

Bu bölümde, ilk olarak düzlem ve uzay çubuk elemanlarda *iç kuvvet-şekildeğiştirme* bağıntılarının ve akma (kırılma) koşullarının belirlenmesine yer verilmiştir. Daha sonra, deprem yüklerinin binanın plandaki asal eksenlerinin yanısıra ara doğrultulardan da etkimesi halinde, plastik kesitlerdeki birim şekildeğiştirme taleplerinin belirlenmesinde gerekli olan plastik mafsal boyu (plastik bölge uzunluğu) yaklaşımı ile ilgili olarak, plastik mafsal hipotezinin esasları ve literatürdeki plastik mafsal boyu için önerilen yaklaşımlar kısaca özetlenmiştir.

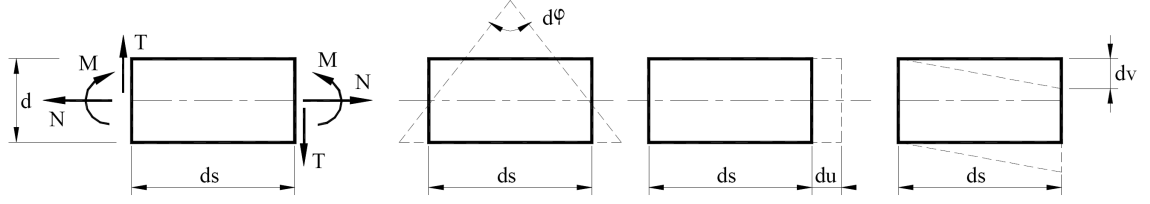
2.1 Düzlem Çubuk Elemanlarda İç Kuvvet – Şekildeğiştirme Bağıntıları

Düzlemi içindeki yüklerin etkisi altındaki düzlem çubuk elemanlarda oluşan iç kuvvetler (kesit zorları) M eğilme momenti, N normal kuvvet ve T kesme kuvvetidir. Düzlem çubuk elemanlardan alınan ds boyundaki bir elemanın bir yüzünün diğer yüzüne göre bağıl (rölatif) yerdeğiştirmelerinin kesit zorları doğrultularındaki bileşenleri ds elemanın şekildeğiştirmeleri olarak tanımlanır. Bunlar, φ kesitin dönmesini, u ve v kesitin çubuk eksenine ve ona dik doğrultudaki yerdeğiştirmelerini göstermek üzere birim dönme (eğrilik), birim boy değişmesi ve birim kayma adını almaktadır (2.1 – 2.3) (Şekil 2.1) [49].

$$\chi = d\varphi / ds \quad (\text{birim dönme (eğrilik)}) \quad (2.1)$$

$$\varepsilon = du / ds \quad (\text{birim boy değişmesi}) \quad (2.2)$$

$$\gamma = dv / ds \quad (\text{birim kayma}) \quad (2.3)$$

Şekil 2.1 Düzlem çubuk elemanlarda iç kuvvetler ve şekildeğişimler

Düzlem çubuk sistemlerde iç kuvvetler ile şekildeğişimler arasındaki bağıntılar (bünye denklemleri), genel olarak (2.4–2.6) bağıntılarında verildiği gibidir.

$$\chi = \frac{d\varphi}{ds} = F_1(M, N, T) + \frac{\alpha_t \Delta t}{d} \quad (2.4)$$

$$\varepsilon = \frac{du}{ds} = F_2(M, N, T) + \alpha_t t \quad (2.5)$$

$$\gamma = \frac{dv}{ds} = F_3(M, N, T) \quad (2.6)$$

Burada:

F_1, F_2, F_3 malzeme karakteristiklerine ve enkesit özelliklerine bağlı olarak belirlenen doğrusal olmayan fonksiyonları,

t ve Δt sırasıyla kesite etkiyen düzgün ve farklı sıcaklık değişmelerini,

α_t ise sıcaklık genleşme katsayısını göstermektedir [49].

İç kuvvetlerin artarak belirli bir sınıra erişmesi halinde kırılma, akma veya büyük şekildeğişimler nedeniyle kesitin taşıma gücü sona erer. Kesitin daha büyük iç kuvvetleri taşıyamayacağını ifade eden bu sınır durum kısaca *akma* veya *kırılma* olarak tanımlanır. Bu duruma karşı gelen iç kuvvet durumuna da *kesitin taşıma gücü* adı verilir. Akma (kırılma) durumunu kesit zorlarına veya şekildeğişimlere bağlı olarak ifade eden bağıntılara *akma (kırılma) koşulları* denilmektedir (2.7–2.8).

$$K_1(M, N, T) = 0 \quad (2.7)$$

veya

$$K_2(\chi, \varepsilon, \gamma) = 0 \quad (2.8)$$

Uygulamada genellikle olduğu gibi, kayma şekildeğiştirmeleri eğilme ve uzama şekildeğiştirmelerinin yanında terkedilir ve kesme kuvvetinin birim dönme ve birim boy değişmesine etkisi ihmal edilirse, iç kuvvet–şekildeğiştirme bağıntıları (bünye denklemleri) ile akma (kırılma) koşulu sırasıyla (2.4a–2.5a) ve (2.7a–2.8a)’da verilen şekli almaktadır [49].

$$\chi = \frac{d\varphi}{ds} = F_1(M, N) + \frac{\alpha_t \Delta t}{d} \quad (2.4-a)$$

$$\varepsilon = \frac{du}{ds} = F_2(M, N) + \alpha_t t \quad (2.5-a)$$

$$K_1(M, N) = 0 \quad (2.7-a)$$

veya

$$K_2(\chi, \varepsilon) = 0 \quad (2.8-a)$$

2.2 Uzay Çubuk Elemanlarda İç Kuvvet – Şekildeğiştirme Bağıntıları ve Akma (Kırılma) Koşulları

Uzay çubuk elemanlarda kesit zorları M_x , M_y eğilme momentleri, M_b burulma moment, T_x , T_y kesme kuvvetleri ve N normal kuvvetidir. ds boyundaki bir çubuk elemanın bu kesit zorları doğrultularındaki birim şekildeğiştirmeleri ise χ_x , χ_y birim dönmeleri, ω birim burulma açısı, γ_x , γ_y birim kaymaları ve ε birim boy değişmesidir.

Uzay çubuk elemanlarda, akma (kırılma) koşullarının iç kuvvetler cinsinden ifadeleri, genel olarak (2.9–2.10) bağıntuları ile ifade edilebilir [49,50].

$$K_1(M_x, M_y, M_b, T_x, T_y, N) = 0 \quad (2.9)$$

veya

$$K_2(\chi_x, \chi_y, \omega, \gamma_x, \gamma_y, \varepsilon) = 0 \quad (2.10)$$

Uygulamada genellikle olduğu gibi, kesme kuvvetlerinden oluşan kayma şekildeğiştirmeleri diğer şekildeğiştirmeler yanında terkedilir ve kesme kuvvetleri ile burulma momentinin birim dönmelere ve birim boy değişmesine etkileri terkedilirse, uzay çubuk elemanlarda *iç kuvvet-şekildeğiştirme* bağıntıları (bünye denklemleri) (2.11–2.14)'deki gibi ifade edilebilir [50].

$$\chi_x = \frac{d\varphi_x}{ds} = F_1(M_x, M_y, N) + \frac{\alpha_t \Delta t_x}{d} \quad (2.11)$$

$$\chi_y = \frac{d\varphi_y}{ds} = F_2(M_x, M_y, N) + \frac{\alpha_t \Delta t_y}{b} \quad (2.12)$$

$$\varepsilon = \frac{du}{ds} = F_3(M_x, M_y, N) + \alpha_t t \quad (2.13)$$

$$\omega = \frac{d\phi}{ds} = F_4(M_b) \quad (2.14)$$

Burada F_1, F_2, F_3, F_4 malzeme karakteristiklerine ve enkesit özelliklerine bağlı olarak belirlenen doğrusal olmayan fonksiyonları, t ve $\Delta t_x, \Delta t_y$ sırasıyla kesite etkiyen düzgün ve farklı sıcaklık değişmelerini, α_t sıcaklık genleşme katsayısını, b ve d farklı sıcaklık değişmeleri doğrultularındaki enkesit boyutlarını göstermektedir [50].

Bu genel akma (kırılma) koşulu bağıntısının çeşitli yapı malzemeleri ve iç kuvvet durumları için nasıl idealleştirilebileceği, aşağıdaki alt bölümlerde özetlenmiştir.

2.2.1 İdeal Elastoplastik Malzemedен Yapılmış Çubuklar

Eğilme momentleri ve normal kuvvet ile birlikte kesme kuvveti ve burulma momenti etkisindeki çubuk elemanlarda düzlem gerilme haline ait akma koşulları, en büyük kayma gerilmesi (Tresca) hipotezini ve biçim değiştirme enerjisi (Mises) hipotezini kapsayacak şekilde, genel olarak (2.15) bağıntısı ile ifade edilebilmektedir [49].

$$\sigma^2 + \alpha^2 (\tau_x^2 + \tau_y^2) = \sigma_e^2 \quad (2.15)$$

Burada, σ_e akma gerilmesini, τ kayma gerilmesini ifade etmektedir. α katsayısı Tresca hipotezinde $\alpha=2$, Mises hipotezinde $\alpha=\sqrt{2}$ değerini almaktadır.

İdeal elastoplastik malzemeden yapılmış çubuk elemanlarda, eğilme momentleri ve normal kuvvet ile birlikte kesme kuvveti ve burulma momenti için akma koşulları, Çakıroğlu ve Özer (1980) [49]'de verilmiştir.

2.2.1.1 Bileşik Eğik Eğilme Etkisindeki Çubuklar

a) Bünye denklemleri

N normal kuvveti ve M_x , M_y eğilme momentleri (bileşik eğik eğilme) etkisindeki kesitlerde, bu iç kuvvetlerden oluşan

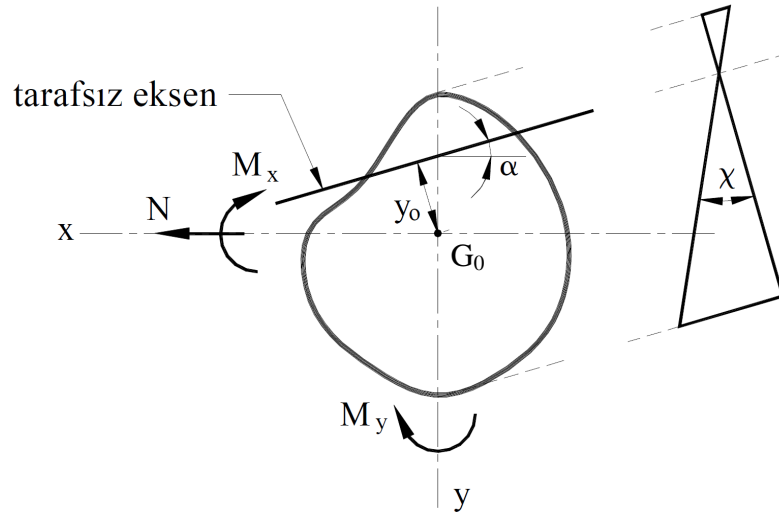
$$\chi_x = F_1 (M_x, M_y, N)$$

$$\chi_y = F_2 (M_x, M_y, N)$$

$$\varepsilon = F_3 (M_x, M_y, N)$$

birim şekildeğiştirmelerinin elde edilmesi için bir ardışık yaklaşım yönteminden yararlanılır. Bu amaçla, tarafsız eksenin konumunu belirleyen α ve y_o parametreleri ile tarafsız eksen etrafındaki χ birim dönmesi tahmin edilir (Şekil 2.2).

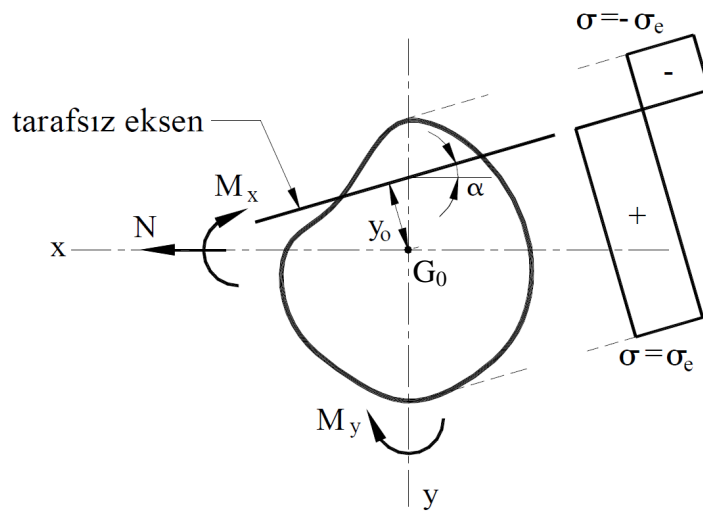
Bu büyüklükler o şekilde tahmin edilmelidir ki, bunların belirledikleri şekildeğiştirme durumu için denge denklemleri yardımıyla hesaplanan iç kuvvetler, verilen N , M_x ve M_y değerlerine eşit olsun. Bu şekilde bulunan χ birim dönmesinin x ve y eksenleri üzerindeki izdüşümleri χ_x ve χ_y birim dönmelerini, kesitin G_o ağırlık merkezindeki boy değişmesi ise ε birim boy değişmesini vermektedir [49,50].

Şekil 2.2 Bileşik eğik eğilme etkisindeki enkesitin şekildeğiştirmesi [50]

b) Akma koşulları

Bileşik eğik eğilme etkisinde akma durumuna gelen bir kesitteki gerilme yayılımı Şekil 2.3'de gösterilmiştir. Bu durumda, tarafsız eksenin konumu kesitin G_0 ağırlık merkezinden olan y_0 uzaklığına ve x eksenine ile yaptığı α açısına bağlı olarak belirlenebilir. Tarafsız eksenin herhangi bir konumu için izdüşüm ve moment denge denklemleri yazılırsa, kesitin akmasına neden olan N , M_x , M_y kesit zorları, y_0 ve α parametreleri cinsinden ifade edilir [49,50].

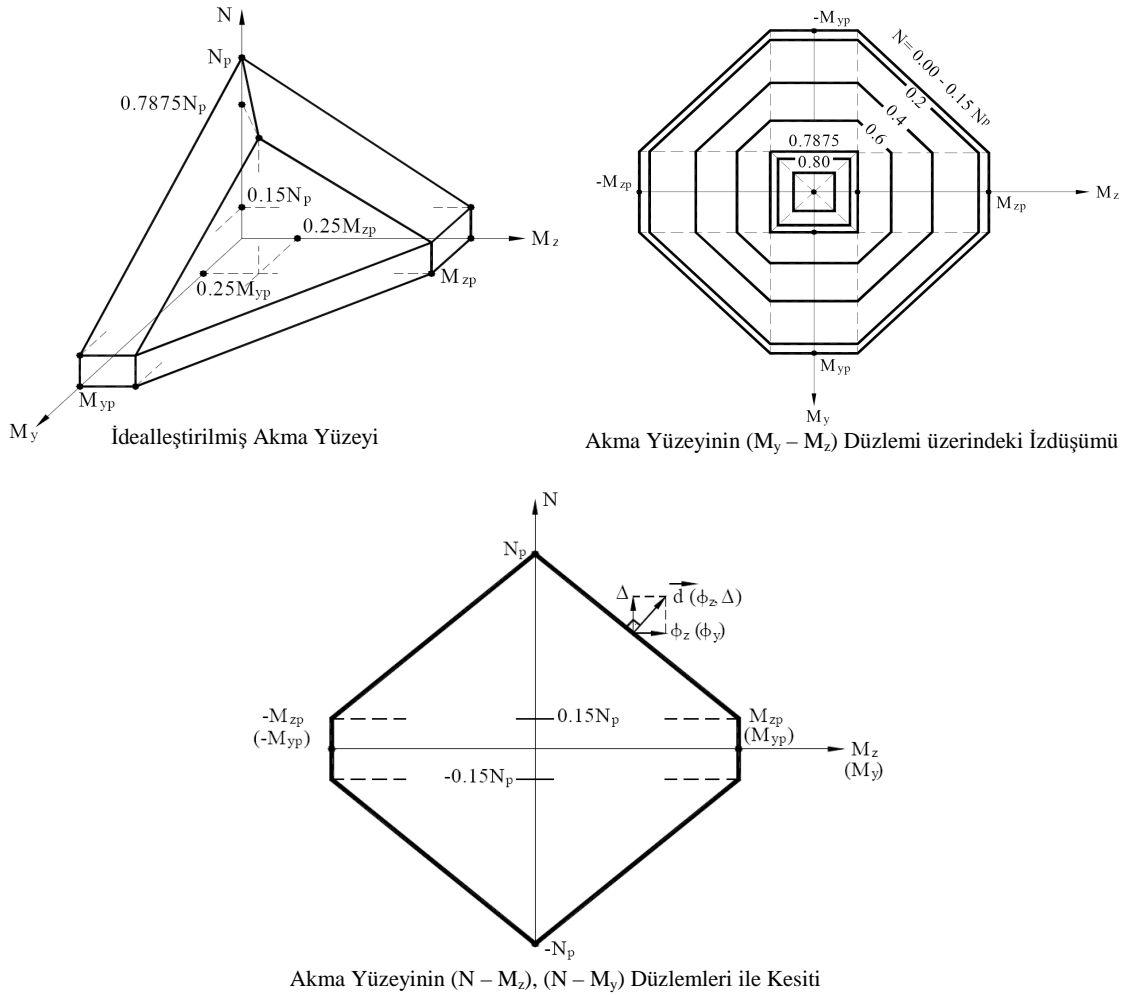

Şekil 2.3 Bileşik eğik eğilme etkisindeki enkesitte akma durumuna ait gerilme yayılımı [50]

Bu ifadelerde y_o ve α yok edilirse, kesit zorları arasındaki akma koşulu elde edilir (2.16) [49,50].

$$K_I (M_x, M_y, N) = 0 \quad (2.16)$$

İdeal elastoplastik davranış gösteren çelik malzemeden yapılmış dikdörtgen kutu kesitlerde bu akma koşulunun düzlem parçalarından oluşacak şekilde idealleştirilmesi ile elde edilen bir akma yüzeyi Şekil 2.4’de verilmiştir [51].

Şekil 2.4 İdeal elastoplastik davranış gösteren çelik malzemeden yapılmış dikdörtgen kutu kesitlerde idealleştirilmiş akma yüzeyi [51]

2.2.2 Betonarme Çubuklar

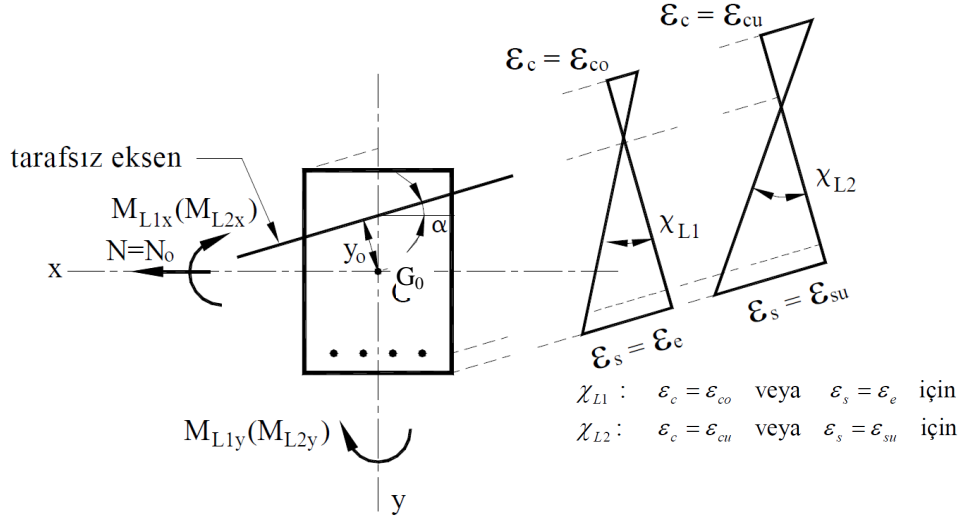
Eğilme momentleri ve normal kuvvet ile birlikte burulma momenti ve kesme kuvvetleri etkisinde olan betonarme çubuklarda, kesit zorları arasındaki etkileşim iki aşamalı olarak gözönüne alınabilmektedir. Burulma momenti ve kesme kuvvetinden oluşan asal çekme gerilmelerinin betonun eğik çatlama dayanımını aşmaması halinde, burulma momenti ve kesme kuvvetinin eğilme momenti ile etkileşimi terkedilebilir. Diğer bir deyişle, kesitin bünye denklemleri ve akma (kırılma) koşulları, burulma momenti ve kesme kuvvetinden bağımsız olarak hesaplanabilir. Eğik çatlama dayanımının aşılması halinde ise, betonarme yönetmeliklerinde öngörüldüğü şekilde, burulma momenti ve kesme kuvveti için kayma donatısı hesabının birbirinden bağımsız olarak yapılması ve bulunan sargı donatısı (etriye) alanlarının toplamının enkesite yerleştirilmesi halinde, burulma momenti ve kesme kuvveti arasındaki etkileşim güvenli tarafta kalmak üzere terkedilebilmektedir [35].

2.2.2.1 Bileşik Eğik Eğilme Etkisindeki Betonarme Çubuklar

N normal kuvveti ile M_x , M_y eğilme momentlerinin etkisindeki betonarme çubuk kesitlerinde *eğilme momenti–eğrilik* ($M-\chi$) bağıntılarının elde edilmesi için, normal kuvvetin çeşitli N_o değerleri ve tarafsız eksenin kesitin asal eksenlerinden biri ile yaptığı α açısının çeşitli değerleri altında, kesitte plastik şekildeğişimlerin başladığı $M_{L1,x}$, $M_{L1,y}$ eğilme momentleri ve kesitin taşıma gücünün sona erdiği $M_{L2,x}$, $M_{L2,y}$ eğilme momentleri ile bu momentlere karşı gelen $\chi_{L1,x}$, $\chi_{L1,y}$ ve $\chi_{L2,x}$, $\chi_{L2,y}$ eğriliklerinin hesabına gerek vardır (Şekil 2.5). N_o normal kuvvetinin ve α açısının belirli değerlerine karşı gelen iç kuvvetlerin ve şekildeğişimlerin hesabı için ise, kesitteki birim boy değişmesi yayılışının bilinmesi gerekmektedir [50].

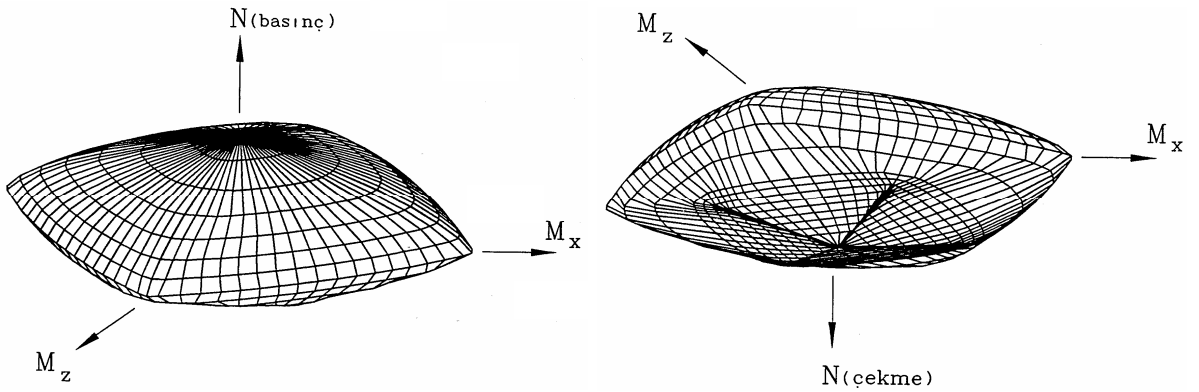
Bu nedenle, bir ardışık yaklaşım yöntemi uygulanarak her adımda tarafsız eksenin kesitin ağırlık merkezinden olan y_o uzaklığı tahmin edilir. y_o uzaklığı o şekilde tahmin edilmelidir ki, α , y_o büyüklüklerinin ve öngörülen duruma karşı gelen sınır birim boy değişmelerinin belirledikleri şekildeğiştirme durumuna bağlı olarak belirlenen N normal kuvveti, başlangıçta seçilen N_o değerine eşit olsun.

Bu duruma ait eğilme momentleri ve eğrilikler, aranan büyüklükleri vermektedir [49,50].

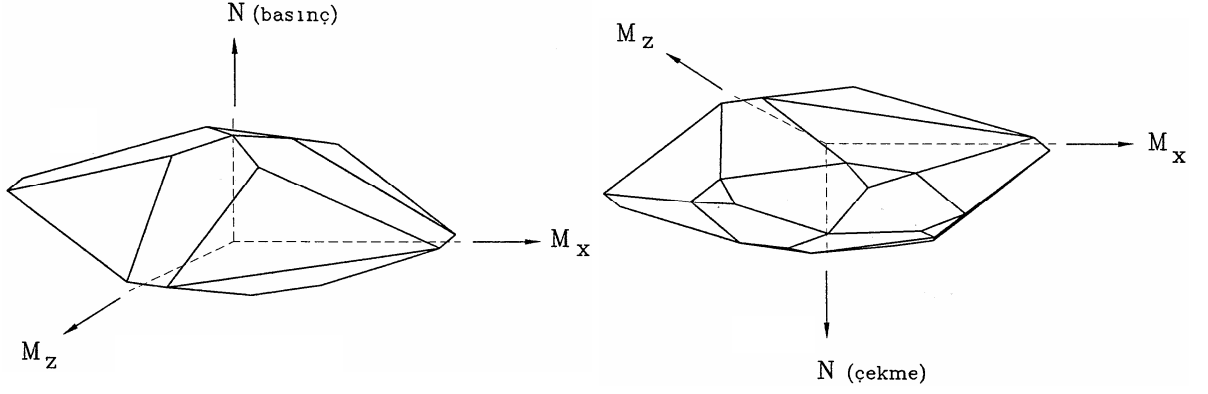

Şekil 2.5 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kesitin şekildeğiştirmesi [50]

Seçilen N_o normal kuvveti altında her iki eğilme doğrultusu için hesaplanan bu büyüklüklerden yararlanarak, betonarme düzlem çubuklara benzer şekilde, idealleştirilmiş bünye bağıntıları da elde edilebilir. Benzer şekilde, N_o normal kuvveti altında kesitin taşıma gücünün sona erdiği $M_{L2,x}$, $M_{L2,y}$ eğilme momentlerinden yararlanarak akma koşulları (karşılıklı etki yüzeyleri) elde edilebilir. Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kesitler için bu şekilde belirlenen gerçek ve idealleştirilmiş karşılıklı etki yüzeyi Şekil 2.6–2.7'de verilmiştir [35].

Şekil 2.6 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kesitlerde gerçek karşılıklı etki yüzeyinin perspektif görünüşleri [35]

Şekil 2.7 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kesitlerde idealleştirilmiş karşılıklı etki yüzeyinin perspektif görünüşleri [35]

2.3 Plastik Mafsal Boyu ile İlgili Yaklaşımların İncelenmesi

Plastik mafsal hipotezinin geçerli olduğu yapı sistemlerinde, deprem yüklerinin binanın planındaki asal eksenlerinin yanısıra ara doğrultulardan da etkimesi hali için, plastik kesitlerdeki birim şekildeğiştirme taleplerinin belirlenmesinde plastik mafsal boyunun (plastik bölge uzunluğunun) bilinmesi gerekmektedir. Literatürde, özellikle köprü türü tek serbestlik dereceli yapı sistemlerinin yerdeğiştirme esaslı tasarımı için gerekli olan plastik mafsal boyu ile ilgili olarak, deneysel çalışmaları esas alan birçok yaklaşım önerilmiştir. Önerilen bu yaklaşımlar, bina türü yapı sistemlerinin doğrusal olmayan analizlerinde de yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde, ilk olarak plastik mafsal hipotezinin esasları, daha sonra da literatürde plastik mafsal boyu için önerilen çalışmalar kısaca özetlenmiştir.

2.3.1 Plastik Mafsal Hipotezi

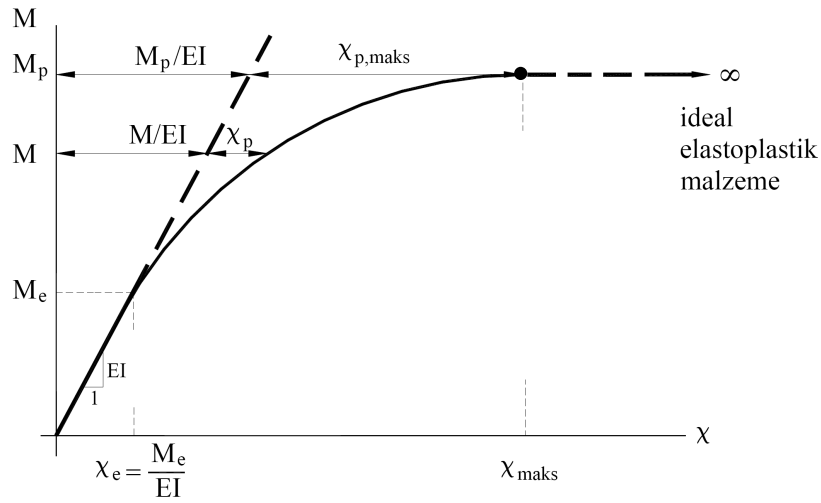
Yeterli düzeyde sünek davranış gösteren yapı sistemlerinde (çelik yapılarda ve bazı koşullar altında betonarme yapılarda), plastik mafsal hipotezi ile sistem hesapları önemli ölçüde kısaltılabilmektedir. Kırılma sırasındaki toplam şekildeğiştirmelerin doğrusal şekildeğiştirmelere oranı olarak tanımlanan süneklik oranının büyük olduğu ve doğrusal olmayan şekildeğiştirmelerin küçük bir bölgeye yayıldığı sistemlerde, doğrusal olmayan eğilme şekildeğiştirmelerinin *plastik kesit* (plastik mafsal) adı verilen belirli kesitlerde toplandığı, bunun dışındaki bölgelerde

(kesitlerde) sistemin *doğrusal–elastik* davrandığı varsayılabilir (Şekil 2.8–2.9). Bu hipoteze *plastik mafsal hipotezi* adı verilir. *İdeal elastoplastik* malzeme için gerçek *eğilme momenti–eğrilik* bağıntısı Şekil 2.8’de verilen bir düzlem çubuk elemanın belirli bir bölgesine ait eğilme momenti diyagramı, toplam eğilme şekildeğişimleri ve doğrusal olmayan şekildeğişimler Şekil 2.9’da görülmektedir [50].

Plastik mafsal hipotezinde, çubuk eleman üzerinde l'_p uzunluğundaki bir bölgeye yayılan doğrusal olmayan (plastik) şekildeğişimlerin plastik mafsal olarak tanımlanan bir noktada toplandığı varsayılmaktadır (2.17) (Şekil 2.9) [50].

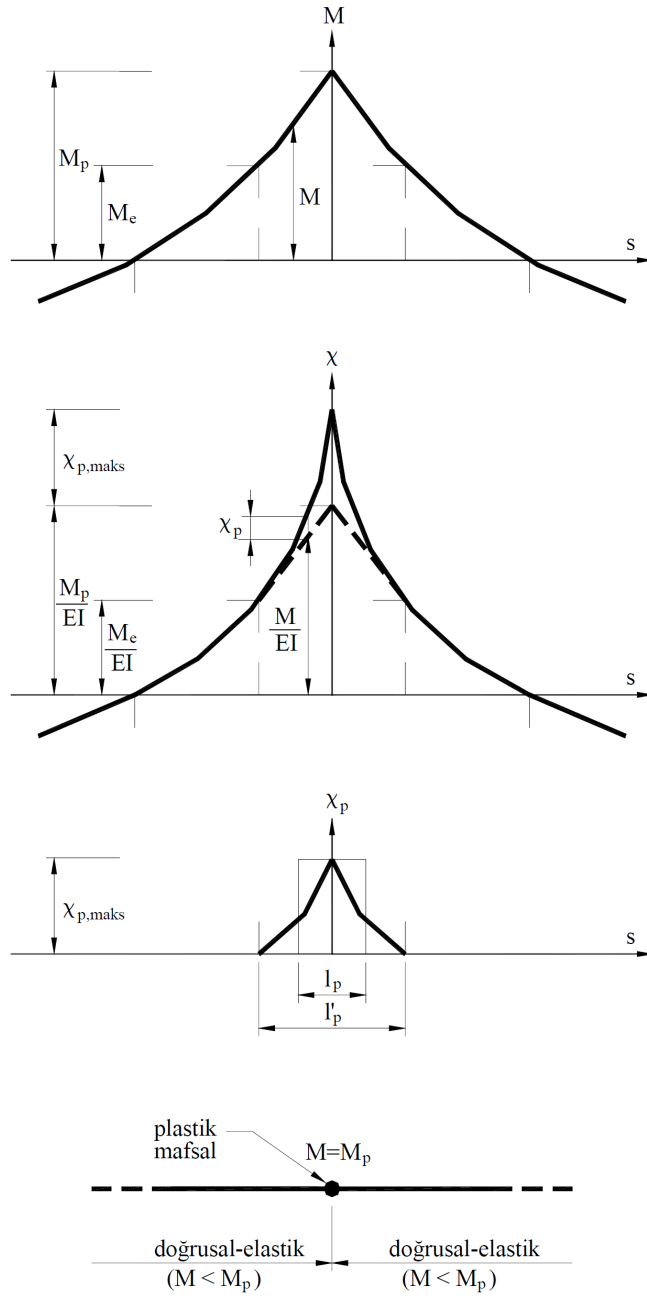
$$\theta_p = \int_{l'_p} \chi_p ds \quad (2.17)$$

Burada, θ_p plastik mafsalın dönmesini göstermektedir.

Şekil 2.8 İdeal elastoplastik malzeme için eğilme momenti – eğrilik ($M-\chi$) diyagramı [50]

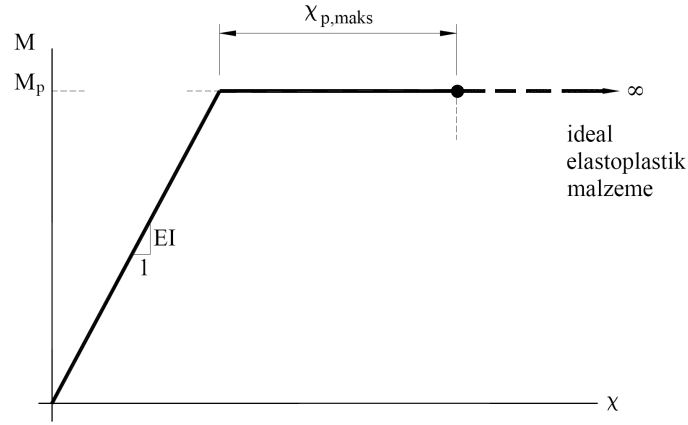

Şekil 2.9 Doğrusal olmayan şekildeğişirmeler [50]

Plastik mafsalsal hipotezinin uygulanması, gerçek *eğilme momenti – eğrilik* ($M-\chi$) bağıntısının iki doğru parçasından oluşacak şekilde idealleştirilmesine karşı gelmektedir (2.18–2.19) (Şekil 2.10) [50].

$$M \leq M_p \quad \text{için} \quad \chi = \frac{M}{EI} \quad (2.18)$$

$$M = M_p \quad \text{için} \quad \chi \rightarrow \chi_{p,maks}. \quad (2.19)$$

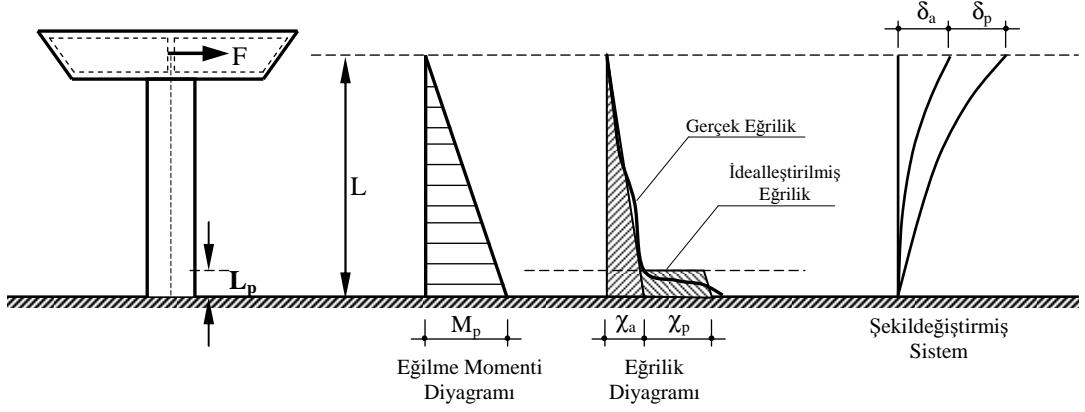

Şekil 2.10 İdealleştirilmiş eğilme momenti – eğrilik ($M-\chi$) bağıntısı [50]

2.3.2 Plastik Mafsal Boyu İle İlgili Literatürdeki Çalışmalar

Literatürde, özellikle köprü türü betonarme yapıların yerdeğiştirme esaslı tasarımı için gerekli olan L_p plastik mafsal boyu (plastik bölge uzunluğu) ile ilgili olarak, deneysel çalışmaları esas alan birçok yaklaşım önerilmiştir. Tek serbestlik dereceli yapı sistemlerinin yerdeğiştirme davranışı, kolon plastik kesitindeki eğrilik talepleri ile doğrudan doğruya elde edilebilmesi nedeniyle, köprü türü yapı sistemlerinin doğrusal olmayan davranışının belirlenmesinde plastik mafsal boyu yaklaşımı önem arz etmektedir (Şekil 2.11). Tipik bir köprü kolonunun alt ucundaki plastik kesite ait L_p plastik mafsal boyu, oluşan elastik ve plastik eğrilikler (χ_a ve χ_p) ile sistemin elastik ve plastik yerdeğiştirmeleri (δ_a ve δ_p) Şekil 2.11’de gösterilmiştir.

Betonarme köprü türü yapı sistemleri için önerilen plastik mafsal boyu yaklaşımları, betonarme binaların doğrusal olmayan analizlerinde de yaygın olarak kullanılmaktadır. Literatürde deneysel ve nümerik çalışmalar sonucu önerilen plastik mafsal boyu bağıntıları ve bunların değerlendirildiği bazı çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

Şekil 2.11 Tipik bir köprü kolonu için elastik ve plastik şekil değiştirmeler [52]

- Baker (1956) tarafından, kiriş ve kolonlar için eğilme momenti – eğrilik bağıntılarının incelendiği deneysel çalışmada, beton basınç dayanımı, boyuna donatının akma dayanımı ve hacimsel oranı, normal kuvvetin düzeyi gibi parametrelerin etkisi incelenmiştir. Deneysel çalışmalardan elde edilen sonuçlar esas alınarak, sargılı ve sargısız beton modelleri için plastik mafsallık boyunu hesaplamada (2.20–2.21) bağıntıları önerilmiştir [53].

$$L_p = k_1 k_2 k_3 \left(\frac{z}{d}\right)^{0.25} d \quad (\text{Sargısız beton modeli için}) \quad (2.20)$$

$$L_p = 0.8 k_1 k_3 \left(\frac{z}{d}\right)^{0.25} c \quad (\text{Sargılı beton modeli için}) \quad (2.21)$$

Burada:

k_1 : yumuşak çelik için 0.7, soğukta işlenmiş çelik için 0.9 değerini

almaktadır. $k_2 = 1 + 0.5(P/P_0)$, $k_3 = 0.9 - \frac{0.3}{23.5}(f'_c - 11.7)$ (N/mm²),

z : kolonun kritik kesiti ile eğilme momentinin sıfır olduğu kesit arasındaki uzaklığı (mm),

d : kesitin etkin yüksekliğini (mm),

c : maksimum momentteki tarafsız eksen derinliğini (mm),

P : normal kuvveti (kN),

P_0 : kesitin aksenal basınç hali için normal kuvvet taşıma kapasitesini (kN),

f'_c : beton basınç dayanımını (N/mm²)

göstermektedir [53].

- Mattock (1964)'de, betonarme kirişlerin davranışı üzerinde çeşitli parametrelerin (beton basınç dayanımı, kirişin etkin yüksekliği, kesme açıklığı–yükseklik oranı (z/d), boyuna donatının akma dayanımı ve hacimsel oranı) etkisini incelemek için çok sayıda deneysel çalışma yapılmıştır. Çalışmada, kirişin (z/d) oranı arttıkça veya çekme donatısının hacimsel oranı azaldıkça, plastik bölge uzunluğunun arttığı belirlenmiştir. Çalışmada plastik mafsalsal boyunu hesaplamak için (2.22) bağıntısı önerilmiştir [54].

$$L_p = \frac{d}{2} \left[1 + \left(1.14 \sqrt{\frac{z}{d}} - 1 \right) \left(1 - \left(\frac{q - q'}{q_b} \right) \sqrt{\frac{d}{16.2}} \right) \right] \quad (2.22)$$

Burada:

d : kirişin etkin yüksekliğini (inç),

z : kritik kesit ile eğilme momentinin sıfır olduğu kesit arasındaki uzaklığı (inç),

q : çekme donatısı indeksini $[(A_s / bd)(f_y / f'_c)]$,

q' : basınç donatısı indeksini $[(A'_s / bd)(f_y / f'_c)]$,

q : dengeli çekme donatısı indeksini $[(A_b / bd)(f_y / f'_c)]$

göstermektedir [54].

Çalışmanın yazarı Mattock tarafından yapılan daha sonraki çalışmalarda, (2.22) bağıntısı basitleştirilmiş ve (2.23) bağıntısı önerilmiştir.

$$L_p = \frac{d}{2} + 0.05z \quad (2.23)$$

- Sawyer (1964) tarafından yapılan ve deneysel çalışmaların esas alındığı çalışmada, betonarme kolonların plastik mafsalsal boyu için (2.24) bağıntısı önerilmiştir [55].

$$L_p = 0.25d + 0.075z \quad (2.24)$$

Burada:

d : kirişin etkin yüksekliğini (mm),

z : kritik kesit ile eğilme momentinin sıfır olduğu kesit arasındaki uzaklığı (mm)

göstermektedir [55].

- Corley (1966)'deki çalışmada, Mattock (1964) [54]'de önerilen (2.22)'deki plastik mafsal boyu modeli geliştirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada, beton basınç dayanımı, kirişin etkin yüksekliği, eğilme momenti diyagramının şekli, çekme donatısının akma dayanımı ve hacimsel oranı ile sargı donatısı düzeyinin plastik mafsal boyuna etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonunda, kiriş enkesit geometrisinin plastik mafsal boyunu etkileyen en önemli parametre olduğu, buna karşın kirişin dönme kapasitesine önemli bir katkı sağlamadığı belirlenmiştir. Basit mesnetli kirişler üzerinde yapılan deneysel çalışmadan elde edilen sonuçlar esas alınarak, plastik mafsal boyunu hesaplamak için (2.25) bağıntısı önerilmiştir [56].

$$L_p = \frac{d}{2} + 0.2 \frac{z}{\sqrt{d}} \quad (2.25)$$

Burada:

d : kirişin etkin yüksekliğini (inç),

z : kritik kesit ile eğilme momentinin sıfır olduğu kesit arasındaki uzaklığı (inç)

göstermektedir [56].

- Priestley ve diğ. (1996) tarafından yapılan ve deneysel çalışmalardan elde edilen sonuçların esas alındığı çalışmada [57], betonarme köprü sistemlerinin yerdeğiştirme davranışını belirlemek amacıyla (2.26)'daki plastik mafsal boyu bağıntısı önerilmiştir. Literatürdeki plastik mafsal boyu ile ilgili karşılaştırma ve değerlendirme çalışmalarının çoğunda bu yaklaşım kullanılmaktadır. Eurocode-8 [58] ve AASHTO [23]'da, plastik mafsal boyu için (2.26) bağıntısına benzer bağıntılar önerilmektedir. (2.26) bağıntısındaki birinci terim (0.08L) plastik mafsal boyunu belirlemede eğilme davranışının

etkisini, ikinci terim ($0.022f_y d_b$) ise boyuna donatıya ait aderansın etkisini göstermektedir [57].

$$L_p = 0.08L + 0.022f_y d_b \quad (\text{MPa}) \quad (2.26)$$

Burada:

L : kritik kesit ile eğilme momentinin sıfır olduğu kesit arasındaki uzaklığı (mm),

f_y : boyuna donatının akma dayanımını (N/mm^2),

d_b : boyuna donatının çapını (mm)

göstermektedir [57].

- Lehman ve Moehle (2000)'de, dairesel kesitli ve sargılı betonarme köprü kolonlarının yatay yükler altındaki davranışı, deneysel ve sayısal olarak incelenmiştir. Çalışmada, deneysel incelemeler esas alınarak, performansa dayalı tasarım ile uyumlu ve hasar durumlarını güvenilir bir şekilde belirleyebilen bir plastik mafsal boyu bağıntısı önerilmiştir (2.27). Yazarlar, akma ve maksimum şekildeğiştirme durumu arasındaki hasarı belirlemede önerilen yaklaşımın yeterli olduğunu belirtmişlerdir [59].

$$L_p = \frac{L_y}{2} + \frac{(f_u - f_y)d_b}{40\sqrt{f'_c} \text{ (psi)}} \quad L_y = \frac{(M_u - M_n)d_b}{M_u} L \quad (2.27)$$

Burada,

f_y : boyuna donatının akma dayanımını (psi),

f_u : kesitin maksimum eğrilik değerindeki boyuna donatının dayanımını (psi),

d_b : boyuna donatının çapını (inç),

M_n : kabuk betonunda 0.004 birim kısalmaya karşı gelen eğilme momentini (kip-inç),

M_u : kesitin maksimum eğrilik değerine karşı gelen eğilme momentini (kip-inç),

L : kritik kesit ile eğilme momentinin sıfır olduğu kesit arasındaki uzaklığı (inç),

f'_c : betonun basınç dayanımını (psi)

göstermektedir [59].

Çalışmada, deneysel olarak elde edilen sonuçlar referans alınarak, (2.27) bağıntısı ile önerilen plastik mafsal boyu yaklaşımı ile Priestley ve diğ. (1996) [57]'deki yaklaşımın sayısal karşılaştırılması yapılmış ve önerilen bağıntının deneysel sonuçlar ile daha uyumlu olduğu belirtilmiştir. Çalışmada, plastik mafsal boyunun donatının maksimum dayanımına ve eğilme momenti diyagramına bağlı olduğu, ayrıca kesitteki şekildeğiştirme talebi arttıkça plastik mafsal boyunun da arttığı belirlenmiştir [59].

- Galal ve Ghobarah (2003)'de, tekrarlı ve dinamik yükler etkisi altındaki betonarme elemanların doğrusal olmayan analizi için plastisite teorisini esas alan iki eksenli bir model önerilmiştir. Önerilen model, deneysel olarak yapılmış başka bir çalışmanın sonuçları ile de değerlendirilmiştir. Çalışmada plastik mafsal boyu olarak, plastik şekildeğiştirmelerin başladığı akma durumu için kesit yüksekliğinin yarısı ($L_p \cong 0.5h$), maksimum eğrilik durumuna ulaşıldığında ise kesit yüksekliğinin alındığı ($L_p \cong h$) basitleştirilmiş bir yaklaşım kabul edilmiştir [60].
- Ho ve Pam (2003)'de, sargılı ve yüksek dayanımlı betonarme kolonların düşük normal kuvvet düzeyi altındaki doğrusal olmayan davranışları deneysel olarak incelenmiştir. İncelenen test numuneleri için kolon – kiriş birleşiminden itibaren gözlenen plastik mafsal boyları, kolonun her iki yüzü için de belirlenmiştir. Çalışmada, plastik mafsal boyu olarak kolon enkesit yüksekliğinin alınması ($L_p \cong h$) önerilmiştir. Çalışmada deneysel gözlemler sonucunda, incelenen kolon numunelerinin her iki yüzündeki plastik mafsal boylarının birbirine yakın olduğu ($L_{px} \cong L_{py}$) ve plastik mafsal boyunun sargı donatısı oranından etkilenmediği belirlenmiştir [61].
- Lu ve diğ. (2005) tarafından deneysel ve olasılıksal incelemelerin yapıldığı çalışmada, betonarme kolonların üç farklı performans seviyesindeki öteleme sınırları için, *Monte Carlo Simülasyon Yöntemi* ile olasılıksal analizleri yapılmış ve plastik mafsal boyu için (2.28) bağıntısı önerilmiştir. Çalışmada deneysel sonuçlar referans alınarak, literatürdeki plastik mafsal boyu yaklaşımları ile önerilen yaklaşımın sayısal karşılaştırması yapılmıştır.

Yazarlar, literatürde önerilen plastik mafsal boyu yaklaşımlarının, maksimum hasara karşı gelen şekildeğiştirme durumu için elde edildiklerini belirtmişlerdir. Bunun için, plastikleşmenin başladığı şekildeğiştirme durumunda, plastik mafsal boyu olarak hesaplanan boyun yarısının alınması ($L_p^* = 0.5L_p$), orta düzeyde performans düzeyine karşı gelen şekildeğiştirme durumunda ise, hesaplanan boyun yarısı ile tamamı arasında interpolasyon yapılması ($L_p^* = 0.5L_p \sim L_p$) önermiştir [62].

$$L_p = 0.077z + 8.61d_b \quad (2.28)$$

Burada:

z : kritik kesit ile eğilme momentinin sıfır olduğu kesit arasındaki uzaklığı (mm),

d_b : boyuna donatının çapını (mm)

göstermektedir [62].

- Bae ve Bayrak (2008) tarafından deneysel çalışmaların esas alındığı çalışmada, betonarme kolonların plastik mafsal boyunu belirlemede, normal kuvvetin düzeyi ile kesme açıklığı–yükseklik oranının etkisi araştırılmıştır. Çalışmada deneysel sonuçlar esas alınarak, kolonların plastik mafsal boyunun hesabı için (2.29) bağıntısı önerilmiştir. Çalışmada, yazarlar tarafından önerilen bağıntı ile literatürde önerilen sekiz plastik mafsal boyu yaklaşımından elde edilen L_p boyları, deneysel sonuçlar referans alınarak karşılaştırılmıştır [63].

$$\frac{L_p}{h} = \left[0.3 \left(\frac{P}{P_0} \right) + 3 \left(\frac{A_s}{A_g} \right) - 0.1 \right] \left(\frac{L}{h} \right) + 0.25 \geq 0.25 \quad (2.29)$$

Burada,

P : normal kuvveti (kN),

P_0 : kesitin aksenal basınç hali için normal kuvvet taşıma kapasitesini (kN),

L : kolonun kritik kesiti ile eğilme momentinin sıfır olduğu kesit arasındaki uzaklığı (mm),

h : kesitin etkin yüksekliğini (mm),
 A_g : brüt enkesit beton alanını (mm²),
 A_s : boyuna donatıların alanını (mm²)
göstermektedir [63].

Çalışmada, plastik mafsallı boyunu etkileyen en önemli parametrelerin, normal kuvvetin düzeyi, eğilme momenti diyagramının şekli, plastik mafsallı bölgedeki kayma gerilmelerinin seviyesi, boyuna ve enine donatıların mekanik özellikleri, sargı donatısının miktarı ve betonun basınç dayanımı olduğu belirtilmiştir [63].

3. ÇOK DOĞRULTULU DEPREM YÜKLERİ ALTINDA BETONARME BİNALARIN ŞEKİLDEĞİŞTİRME ESASLI DOĞRUSAL OLMAYAN DEĞERLENDİRME ANALİZİ

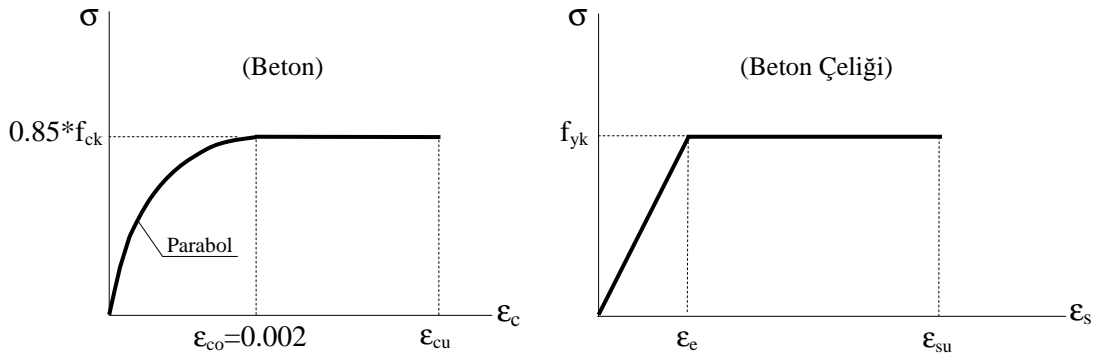
Doğrusal olmayan teori esas alınarak, betonarme binaların çok doğrultulu deprem yükleri altındaki şekildeğiştirme esaslı davranış taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla, literatürde henüz herhangi bir yaklaşıma veya analiz yöntemine rastlanamamıştır. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde, deprem yüklerinin betonarme binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularının yanısıra herhangi ara doğrultulardan da etkimesi hali için, yapısal davranış taleplerinin (yerdeğiştirme, plastik dönme, birim şekildeğiştirme vb.) belirlenebilmesi amacıyla, şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan bir değerlendirme yaklaşımı önerilmiştir. Böylece, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların sistem elemanlarında oluşacak en elverişsiz şekildeğiştirme talepleri (plastik dönme, birim dönme, birim boy değişmesi), çok doğrultulu deprem yükleri altında yapılacak bir araştırma ile belirlenebilmektedir. Bu bölümde ayrıca, bileşik eğik eğilme etkisindeki kolon plastik kesitlerinde oluşan birim şekildeğiştirme taleplerinin belirlenmesi için geliştirilen bir ardışık yaklaşım yöntemine de yer verilmiştir.

3.1 Varsayımlar

Deprem yüklerinin binanın plandaki asal eksen doğrultularının yanısıra ara doğrultulardan da etkimesi halinde, doğrusal olmayan statik analizlerde ve kesit analizlerinde yapılan varsayımlar aşağıda özetlenmiştir.

- Deprem yer hareketinin düşey bileşeni ihmal edilmiştir.
- Betonarme taşıyıcı sistem elemanlarında doğrusal olmayan eğilme ve uzama şekildeğiştirmelerinin *plastik kesit* (plastik mafsal) adı verilen belirli kesitlerde toplandığı, bu kesitler dışındaki bölgelerde sistemin *doğrusal-elastik* davrandığı varsayımı yapılmıştır.

- Betonarme taşıyıcı sistem elemanlarındaki plastikleşmeyi ifade eden akma koşullarının, kirişlerde basit eğilme ile, kolonlarda ise iki eksenli eğilme momenti ve normal kuvvetin etkileşimi ile meydana geldiği kabul edilmiştir.
- Geometri değişimlerinin denge denklemlerine etkisini gözönüne alan İkinci Mertebe Teorisine göre statik analizler yapılmıştır. Böylece, malzeme ve geometri değişimi bakımından doğrusal olmayan teori esas alınmıştır.
- Betonarme taşıyıcı sistem elemanlarının (kiriş ve kolon) çatlama enkesit rijitlikleri için TDY 2007 [7]'de önerilen bağıntılardan yararlanılmıştır.
- Kesme kuvveti ve burulma momenti etkisi altında sistemin *doğrusal-elastik* davranış gösterdiği kabul edilmiştir.
- Dik kesit şekil değiştirdikten sonra da düzlem kalmaktadır (Bernoulli – Navier hipotezi).
- Beton ve beton çeliği (donatı) arasında tam aderans bulunmaktadır.
- Çatlama betonun çekme dayanımı terkedilmiştir.
- Malzemenin *gerilme-şekil değiştirme* bağıntısı, beton için *parabol+dikdörtgen*, beton çeliği için *ideal elastoplastik* olarak kabul edilmiştir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 Beton ve donatı için gerilme-şekil değiştirme bağıntıları

- Çalışmada ele alınan betonarme binaların plandaki asal eksen doğrultularının yanısıra ara deprem doğrultularında da birinci doğal titreşim moduna ait periyotlarının 1.00s'yi geçmemesi ($T_{1,e} < 1.00s$) ve ayrıca, modal kütle katılım oranının %70'den büyük olması yani, sadece birinci titreşim modunun etkin olması ve yüksek modların etkisinin ihmal edilebilecek düzeyde olması nedeniyle, depremi temsil eden yatay yük dağılımı olarak *birinci mod atalet kuvveti dağılımı* kullanılmıştır.

- Betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki şekildeğiştirme taleplerinin ($\epsilon_{c maks}$, $\epsilon_s maks$, θ_{px} , θ_{py} , vb.) deprem doğrultusu ile değişiminin incelenmesi, binaların sadece *en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki* plastik kesitlerde (plastik mafsallarda) yapılmış ve bu kesitlerdeki şekildeğiştirme taleplerinin tüm yapı davranışını temsil ettiği kabul edilmiştir.

3.2 İki Doğrultulu Deprem Yükleri Altında Binaların Şekildeğiştirme Esaslı Doğrusal Olmayan Analizi

Betonarme binaların en elverişsiz şekildeğiştirme taleplerini veren kritik deprem doğrultularının belirlenmesi için, öncelikle farklı deprem doğrultuları için artımsal statik itme (pushover) analizlerinin yapılması ve yatay yükler etkisi altındaki doğrusal olmayan davranışı temsil eden kapasite eğrilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Daha sonra, binaların asal eksen doğrultularında olduğu gibi, gözönüne alınan her bir deprem doğrultusu için ilgili deprem tehlike seviyesi altındaki talep (istem) ve kapasitelerin eşit olduğu performans noktaları (tepe (maksimum) yerdeğiştirmesi talepleri) ile bu duruma karşı gelen taşıyıcı sistem elemanlarındaki iç kuvvet ve plastik şekildeğiştirme talepleri belirlenmelidir.

Binaların gözönüne alınan β deprem doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, kolon plastik kesitlerinde elde edilen iç kuvvet ve plastik şekildeğiştirme taleplerine karşı gelen birim şekildeğiştirme talepleri (birim dönme ve birim boy değişmesi talepleri), bu çalışmada geliştirilen ardışık yaklaşım yöntemi ve bunun için geliştirilen *I-BEKE-2A* bilgisayar programı ile belirlenebilmektedir. *I-BEKE-2A* bilgisayar programı, Çakıroğlu ve Özer (1980) [49] ve Girgin (1996) [35]'de, bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme çubukların akma (kırılma) koşullarının sayısal olarak belirlenmesi için hazırlanan *BEKE-2A* bilgisayar programının yeniden düzenlenmiş halidir.

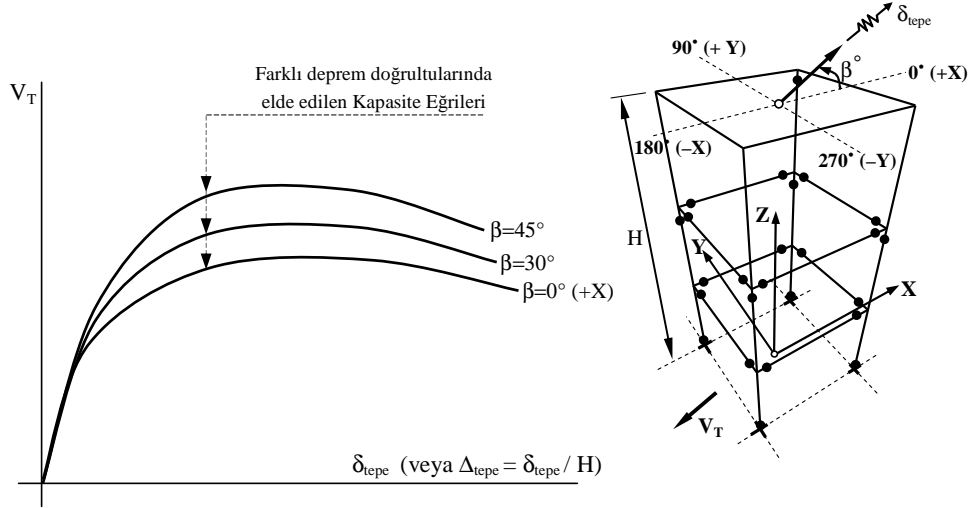
Deprem yüklerinin doğruiltu etkisi nedeniyle ortogonal akslı ve rijit diyaframlı düzenli binaların kiriş plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz plastik şekildeğiştirme talepleri (genellikle plastik dönme), deprem yüklerinin binanın plandaki asal eksen doğrultularından etkimesi halinde oluştuğundan, kirişler için asal

eksen doğrultularından farklı deprem doğrultularında analiz yapmaya gerek kalmamaktadır.

3.2.1 Kapasite Eğrilerinin Belirlenmesi

Binaların yatay kuvvetler altındaki davranışını temsil eden ve taşıma kapasitesini ifade eden kapasite eğrilerini elde etmek için, sabit düşey yükler ve monotonik olarak artan iki doğrultulu yatay deprem yükleri altında, malzeme ve geometri değişimleri bakımından doğrusal olmayan teoriye göre artımsal statik itme (pushover) analizleri yapılarak, deprem yüklerinin etkidiği doğrultudaki Taban Kesme Kuvveti (V_T) – Kritik Tepe Yerdeğiştirmesi (δ_{tepe}) [veya Tepe Ötelemesi ($\Delta_{tepe} = \delta_{tepe}/H$)] eğrilerinin (kapasite eğrileri) elde edilmesi gerekmektedir. (Şekil 3.2).

Çalışmada, binaların farklı deprem doğrultularında sabit düşey yükler ve artan yatay deprem yükleri için yapılan artımsal statik itme analizlerinde *CSI Perform-3D* bilgisayar programından yararlanılmıştır [64].

Şekil 3.2 Farklı deprem doğrultuları için elde edilen tipik kapasite eğrileri

3.2.2 Tepe (Maksimum) Yerdeğiştirmesi Taleplerinin Belirlenmesi

Zaman tanım alanında doğrusal olmayan analiz yöntemine alternatif olarak, literatürde spektrum esaslı çok sayıda doğrusal olmayan statik analiz yöntemi ortaya konulmuş ve zaman içerisinde geliştirilmiştir (Kapasite Spektrum Yöntemi [2,11],

Yerdeğiştirme Katsayıları Yöntemi [3,4,11], N2 Yöntemi [10], Akma Spektrumu Yöntemi [9] vb.).

Binaların performansa dayalı tasarım ve değerlendirmesi kapsamında hazırlanan birçok standart ve belgede, bu analiz yöntemlerinden Kapasite Spektrum Yöntemi ve Yerdeğiştirme Katsayıları Yöntemi'ne (YKY) yer verilmiş ve uygulamadaki mühendislerin kullanımına sunulmuştur. Yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda, her iki yöntemin sismik davranış taleplerini belirlemedeki eksiklikleri araştırılmış ve çok sayıda iyileştirme önerisi yapılmıştır. Bu çalışmaların sonucu olarak ATC-55 projesi kapsamında hazırlanan FEMA 440 [11] raporunda, binaların sismik davranış taleplerinin belirlenmesinde, Yerdeğiştirme Katsayıları Yöntemi ve Kapasite Spektrum Yöntemi çeşitli açılardan değerlendirilerek geliştirilmiştir.

ATC-55 projesi kapsamında geliştirilen Kapasite Spektrum Yöntemi ile binaların tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin belirlenmesinde bazı konulardaki (etkin sönüm, elastik davranış spektrumun kullanılması, eşdeğer lineerleştirme vb.) belirsizlikleri gidermek için, bu yöntem üzerinde araştırmalara halen devam edilmektedir. Bu nedenle, çalışma kapsamında ele alınan betonarme binaların her bir β deprem doğrultusu için tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin (performans noktalarının) belirlenmesinde, ilk olarak FEMA 273 [3] ve FEMA 356 [4]'da öngörülen ve daha sonra FEMA 440 [11]'da geliştirilen Yerdeğiştirme Katsayıları Yöntemi (YKY) kullanılmıştır.

YKY, belirli bir deprem yer hareketi için binaya yüklenen yerdeğiştirme talebi ile binanın yatay yük taşıma kapasitesinin birbirine bağımlı olduğu esasına dayanmaktadır. Bu yöntemde tepe yerdeğiştirmesi (hedef yerdeğiştirme veya maksimum yerdeğiştirme) talebi, binanın ve taşıyıcı sistem elemanlarının davranışını temsil eden katsayılar yardımıyla belirlenmektedir.

FEMA 440'da geliştirilen KYK ile binaların tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin belirlenmesinde, (3.1) bağıntısı kullanılmaktadır [11].

$$\delta_{maks.} = \delta_{Tepe} = C_o C_1 C_2 \frac{S_a T_e^2}{4\pi^2} \quad (3.1)$$

Burada;

- C_0 : Eşdeğer tek serbestlik dereceli sistemin spektral yerdeğiştirmesini, çok serbestlik dereceli bir sistemin tepe yerdeğiştirmesi ile ilişkilendiren katsayıyı göstermektedir. Bu katsayı, aşağıda belirtilen üç farklı şekilde hesaplanabilir [4,11].
  - a) Yerdeğiştirme kontrol noktası seviyesindeki birinci modal katılım çarpanı değeri [$\Gamma_1 = (PF_1 \cdot \phi_{Tepe,1})$],
  - b) Tepe yerdeğiştirmesi talebine ulaşmış binanın şekildeğiştirme durumu için belirlenen Γ_1 modal katılım çarpanı değeri,
  - c) Binanın taşıyıcı sistemine, yatay yük dağılımına ve kat adedine bağlı olarak Çizelge 3.1’den belirlenmektedir.

Çizelge 3.1 C_0 düzeltme katsayısı değerleri

Kat	Kayma Binaları		Diğer Binalar
	Üçgen yük dağılımı	Üniform yük dağılımı	Herhangi bir yük dağılımı
1	1.00	1.00	1.00
2	1.20	1.15	1.20
3	1.20	1.20	1.30
5	1.30	1.20	1.40
>10	1.30	1.20	1.50

Kayma binaları : Tüm katlarında yükseklik arttıkça katlar arasında öteleme miktarı azalan kayma çerçevesi türündeki binalardır.

- C_1 : Doğrusal-*elastik* davranış için hesaplanan yerdeğiştirmeler ile beklenen maksimum elastik olmayan yerdeğiştirmeleri ilişkilendiren katsayıyı göstermektedir. C_1 katsayısı, binanın ilgili deprem doğrultusundaki etkin (çatlamış) enkesit rijitlikli birinci doğal titreşim periyodu değerine ($T_{1,e}$) bağlı olarak, (3.2–3.3) bağıntıları ile belirlenir. Titreşim periyodunun 0.2s’den küçük olması halinde C_1 katsayısı, $T_{1,e} = 0.2s$ için hesaplanan değeri, titreşim periyodunun 1.0 s’den büyük olması halinde ise $C_1 = 1.00$ alınabilmektedir [11].

$$C_1 = 1 + \frac{R_0 - 1}{aT_e^2} \quad (3.2)$$

$$\left. \begin{array}{l} T_{1,e} < 0.2 \text{ s} \text{ ise } C_I(T_{1,e} = 0.2 \text{ s}) \\ T_{1,e} \geq 1.0 \text{ s} \text{ ise } C_I = 1.00 \end{array} \right\} \quad (3.3)$$

Burada,

a : Zemin sınıflarına göre değişen bir katsayıdır. FEMA 440'da B, C ve D zemin sınıfları için sırasıyla 130, 90, 60 değerleri öngörülmektedir [11].

R_0 : Eşdeğer tek serbestlik dereceli sisteme ait yanal dayanım oranıdır ve (3.4) bağıntısıyla hesaplanır [11].

$$R_0 = \frac{S_a}{V_y/W} C_m \quad (3.4)$$

Burada;

S_a : Etkin periyot değerine karşı gelen spektral ivme değerini,

V_y : Eşdeğer tek serbestlik dereceli sisteme ait akma dayanımını,

C_m : Etkin kütle çarpanını,

W : Binanın etkin ağırlığını,

T_e : İlgili deprem doğrultusunda eşdeğer tek serbestlik dereceli sisteme ait etkin periyot değerini (3.5)

göstermektedir [11].

$$T_e = T_{1,e} \sqrt{\frac{K_i}{K_e}} \quad (3.5)$$

Burada;

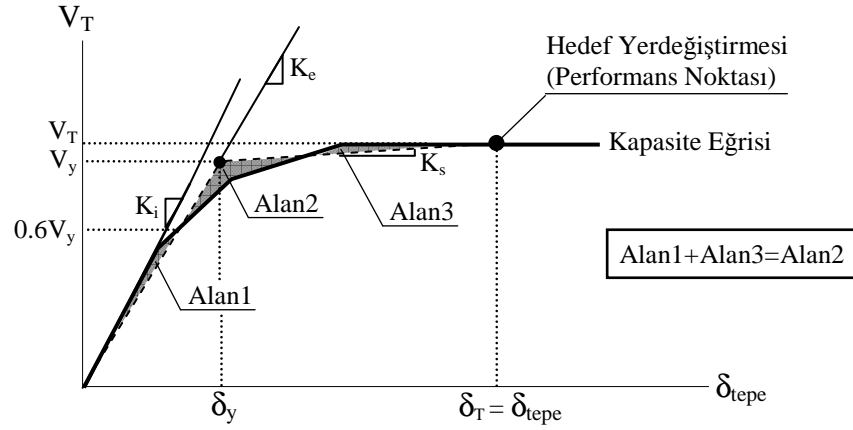
K_i : Binanın ilgili deprem doğrultusundaki elastik başlangıç yanal rijitliğini,

K_e : İki doğru parçası ile idealleştirilen eşdeğer tek serbestlik dereceli sistemin ilgili deprem doğrultusundaki etkin yanal rijitliğini,

δ_y : Eşdeğer tek serbestlik dereceli sisteme ait akma yerdeğiştirmesini

göstermektedir (Şekil 3.3) [4, 11].

Şekil 3.3 YKY ile tepe yerdeğiştirmesi talebinin belirlenmesi

- C_2 : Tekrarlı yükler altında histeretik davranışın yerdeğiştirme davranışı üzerindeki etkisini temsil eden katsayıyı göstermektedir. C_2 katsayısı, binanın ilgili deprem doğrultusundaki etkin (çatlamış) enkesit rijitlikli birinci doğal titreşim periyodu değerine ($T_{1,e}$) bağlı olarak, (3.6–3.7) bağıntıları ile belirlenir. Titreşim periyodunun 0.2 s'den küçük olması halinde C_2 katsayısı, $T_{1,e} = 0.2$ s için hesaplanan değer, titreşim periyodunun 0.7 s'den büyük olması halinde ise $C_2 = 1.00$ alınabilmektedir [11].

$$C_2 = 1 + \frac{1}{800} \left(\frac{R_0 - 1}{T_e} \right)^2 \quad (3.6)$$

$$\left. \begin{array}{l} T_{1,e} < 0.2 \text{ s ise } C_2(T_{1,e} = 0.2 \text{ s}) \\ T_{1,e} \geq 0.7 \text{ s ise } C_2 = 1.00 \end{array} \right\} \quad (3.7)$$

- $\delta_{maks.}, \delta_{tepe}$: Binanın ilgili deprem doğrultusundaki tepe yerdeğiştirmesi (hedef yerdeğiştirme veya maksimum yerdeğiştirme) talebini,
- Δ_{tepe} : Binanın ilgili deprem doğrultusundaki tepe ötelemesi talebini
 $(\Delta_{tepe} = \frac{\delta_{tepe}}{H}),$
- V_T : Binanın ilgili deprem doğrultusundaki toplam taban kesme kuvveti talebini

göstermektedir [11].

Deprem yüklerinin uygulandığı doğrultuda (3.1) bağıntısı ile tepe yerdeğiştirmesi talebinin belirlenmesinde, binanın etkin (çatlamış) enkesit rijitlikli birinci doğal titreşim periyodu ($T_{1,e}$), ilgili deprem doğrultusunda serbest titreşim analizi yapılarak hesaplanabilir (3.8– 3.9).

$$[[k] - \omega_1^2 [m]]\{\phi_1\} = 0 \quad (3.8)$$

$$T_{1,e} = \frac{2\pi}{\omega_1} \quad (3.9)$$

Burada, $[k]$ ilgili deprem doğrultusunda elde edilen yatay öteleme rijitlik matrisi (dinamik rijitlik matrisi), $[m]$ kütle matrisi, $T_{1,e}$ ilgili deprem doğrultusunda etkin (çatlamış) enkesit rijitliklikleri kullanılarak elde edilen birinci doğal titreşim periyodu, ω_1 birinci doğal açısal frekansı, $\{\phi_1\}$ birinci doğal titreşim moduna ait mod şekli olarak tanımlanmaktadır.

3.3 Plastik Kesitlerdeki Şekildeğiştirme Taleplerinin Belirlenmesi

Doğrusal–elastik teori esas alınarak, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle binanın taşıyıcı sistem elemanlarında oluşacak en elverişsiz davranış büyüklüklerinin belirlenmesi için literatürde önerilen yaklaşımlarda (%30 birleştirme kuralı, SRSS, CQC3 kuralı gibi), kritik kesitlerdeki iç kuvvet büyüklükleri arasındaki etkileşim (M_x , M_y ve N) çoğunlukla gözönüne alınmamaktadır [29, 32, 33]. Özellikle etkileşimin önemli olduğu kolon elemanların kesitlerindeki eğilme momenti ve normal kuvvetin etkileşimsiz birleştirilmiş değerleri (sadece M_x veya M_y veya N), ilgili elemanın kapasitesi dışında (ötesinde) ekonomik olmayan bir tasarıma neden olabilmektedir.

Doğrusal olmayan teori esas alınarak, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksenlerinin (X ve Y) yanısıra ara doğrultulardan da etkimesi halinde, kolonlardaki plastik kesitler iki eksenli eğilme momenti ve normal kuvvetin etkileşimi ile meydana gelmekte ve bu iç kuvvetler doğrultusunda sonlu plastik şekildeğiştirmeler (θ_{px} ve θ_{py} plastik dönmeleri ve Δ_p plastik boy değişmesi) oluşmaktadır. Bileşik eğik

eğilme etkisindeki kolonlar için ilgili iç kuvvet büyüklüklerine (M_x , M_y ve N) karşı gelen θ_{px} , θ_{py} ve Δ_p şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşim terk edilerek binaların performansa dayalı tasarımının ve değerlendirilmesinin gerçekçi olmayacağı, ve bu durumda oldukça farklı bir performans değerlendirmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kolon plastik kesitlerinde M_x ve M_y eğilme momenti doğrultularında oluşan θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri ile N normal kuvvetin etkileşimini gözönüne alabilen davranış büyüklüğü, sadece kesitteki birim boy değişmesi talebidir. Bilindiği gibi, betonarme kesitlerde birim boy değişmeleri talebi, kesitin beton basınç liflerindeki ϵ_c ile donatılardaki ϵ_s 'dir.

Bu nedenle çalışmada, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle oluşacak en elverişsiz yapısal davranış taleplerini veren kritik deprem doğrultularının belirlenmesinde, kolon plastik kesitlerindeki iç kuvvet ve/veya plastik şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşimi gözönüne alabilmesi nedeniyle betonarme kesitte tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\epsilon_{s maks.}$ ile en dış beton basınç lifindeki $\epsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi talepleri esas alınmıştır.

Basit eğilme etkisindeki kirişlerde ise, iç kuvvetler arasında etkileşim olmadığından, sadece oluşan eğilme momenti doğrultusundaki plastik şekildeğiştirme talebi (plastik dönme veya plastik eğrilik) doğrudan doğruya değerlendirilebilir.

3.3.1 Plastik Kesitlerdeki Plastik Dönme Taleplerinin Belirlenmesi

Tepe yerdeğiştirmesi talebine ulaşmış binanın kolon plastik kesitlerindeki (plastik mafsallarındaki) plastik dönme taleplerinin (θ_p) belirlenebilmesi için, toplam dönme talebi (θ_T) ile elastik akma dönmesinin (θ_a) belirlenmesi gerekmektedir. Bilindiği gibi, betonarme bir kesitte toplam dönme talebi, elastik ve plastik dönme taleplerinin toplamına eşittir (3.10a–b) (Şekil 3.4).

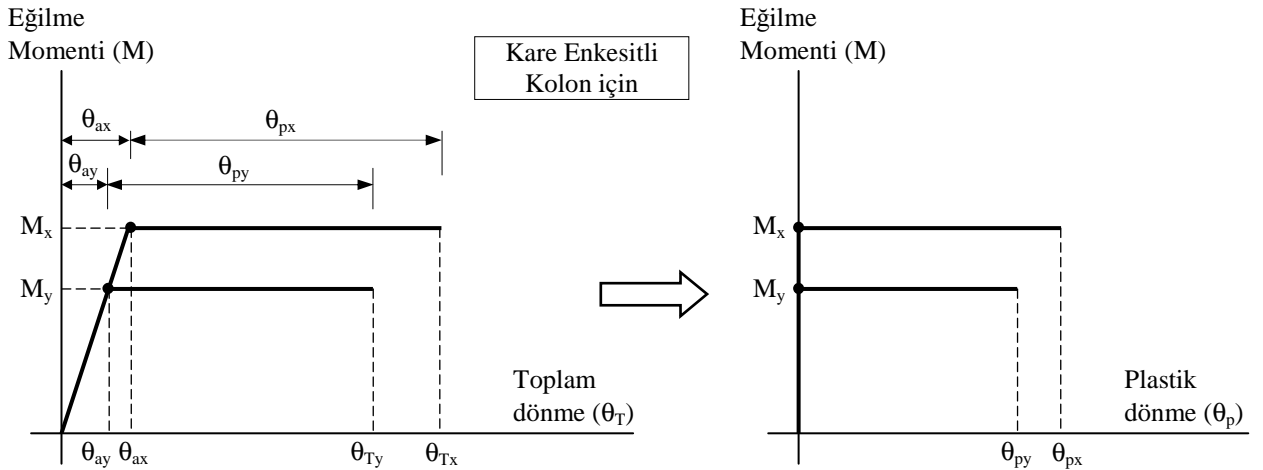
$$\theta_{Tx} = \theta_{px} + \theta_{ax} \quad \Longrightarrow \quad \theta_{px} = \theta_{Tx} - \theta_{ax} \quad (3.10\text{--}a)$$

$$\theta_{Ty} = \theta_{py} + \theta_{ay} \quad \Longrightarrow \quad \theta_{py} = \theta_{Ty} - \theta_{ay} \quad (3.10\text{--}b)$$

Bunun yanısıra, plastik kesitteki elastik akma dönmesi değerleri, plastik dönme taleplerinin yanında genellikle çok küçük olmakta ve bu nedenle toplam dönme talebi, plastik dönme talebine yaklaşık eşit alınabilmektedir. Yani,

$$\theta_{ax} \ll \theta_{px} \quad \Longrightarrow \quad \theta_{px} \cong \theta_{Tx} \quad (3.10-c)$$

$$\theta_{ay} \ll \theta_{py} \quad \Longrightarrow \quad \theta_{py} \cong \theta_{Ty} \quad (3.10-d)$$

Şekil 3.4 Kolon plastik kesitinde plastik dönme taleplerinin belirlenmesi

3.3.2 Plastik Kesitlerdeki Birim Şekildeğiştirme Taleplerinin Belirlenmesi

Bölüm 2.2.2’de, bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme çubukların akma koşullarının belirlenmesi için verilen ardışık yaklaşım yönteminde [49], normal kuvvetin farklı N_0 değerleri için tarafsız eksenin kesitin ağırlık merkezinden olan y_0 uzaklığı tahmin edilip α , y_0 büyüklüklerinin ve öngörülen duruma karşı gelen sınır birim boy değişmelerine (ϵ_{cu} , ϵ_{su}) bağlı olarak belirlenen şekildeğiştirme durumundan yararlanılarak aranan iç kuvvetler ve eğrilikler elde edilebilmektedir.

Bu bölümde, bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme çubukların akma (kırılma) koşullarının belirlenmesi için Çakıroğlu ve Özer (1980) [49]’de verilen ardışık yaklaşım yönteminden yararlanılarak çalışma kapsamında geliştirilen bir yaklaşım açıklanmıştır. Bu yaklaşım ile, binanın ilgili deprem doğrultusundaki doğrusal olmayan statik analizi sonucunda, plastik kesitlerde (plastik mafsallarda)

elde edilen iç kuvvet ve plastik dönme taleplerinden yararlanılarak, betonarme kesitlerdeki birim şekildeğiştirme talepleri (χ birim dönmesi ile $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişimleri) belirlenebilmektedir.

Doğrusal olmayan şekildeğiştirmelerin “plastik kesit” adı verilen küçük bir bölgeye toplandığı varsayılan plastik mafsal hipotezinin geçerli olduğu bir yapı sisteminde, belirli bir tepe yerdeğiştirme talebi için kolon plastik kesitindeki iç kuvvet durumu (M_x, M_y, N) ile bu iç kuvvet durumuna karşı gelen plastik dönme talepleri (θ_{px} ve θ_{py}) doğrusal olmayan artımsal statik itme (pushover) analiz ile belirlenebilmektedir. θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinden yararlanılarak, M_x ve M_y iç kuvvetler doğrultusundaki χ_{px} ve χ_{py} birim dönme (eğrilik) talepleri (3.11–3.12) bağıntıları ile elde edilebilir.

$$\chi_{px} \cong \frac{\theta_{px}}{L_p} \quad (3.11)$$

$$\chi_{py} \cong \frac{\theta_{py}}{L_p} \quad (3.12)$$

(3.11–3.12) bağıntılarından görüleceği üzere, gerek basit eğilme gerekse bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitin plastik eğrilik taleplerinin belirlenmesinde L_p plastik mafsal boyunun (plastik bölge uzunluğunun) bilinmesi gerekmektedir.

Literatürde, özellikle köprü türü betonarme yapıların yerdeğiştirme esaslı tasarımı için gerekli olan plastik mafsal boyu ile ilgili olarak, deneysel çalışmaları esas alan birçok yaklaşım önerilmiştir. Köprü türü yapı sistemleri için önerilen bu yaklaşımlar, binaların doğrusal olmayan analizlerinde de yaygın olarak kullanılmaktadır. Bölüm 2.3.2’de yapılan literatür araştırması sonucunda, eğik eğilme veya bileşik eğik eğilme etkisindeki çubukların plastik mafsal boyu ile ilgili herhangi bir bağıntı veya deneysel araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle, çalışma kapsamında ele alınan binaların kolon plastik kesitlerindeki plastik eğrilik taleplerinin belirlenmesinde, Priestley ve diğ. (1996) [57]’de önerilen plastik mafsal boyu yaklaşımından yararlanılmıştır (3.13).

$$L_p = 0.08L + 0.022d_b f_y \quad (\text{MPa}) \quad (3.13)$$

Burada;

L_p : plastik mafsalsal boyunu (mm),

L : kolon için eğilme momentinin sıfır olduğu kesit ile plastik kesit (plastik mafsalsal) arasındaki uzunluğu (mm) (Şekil 3.5),

d_b : boyuna donatı çapını (mm),

f_y : boyuna donatı akma dayanımını (N/mm^2)

göstermektedir [57].

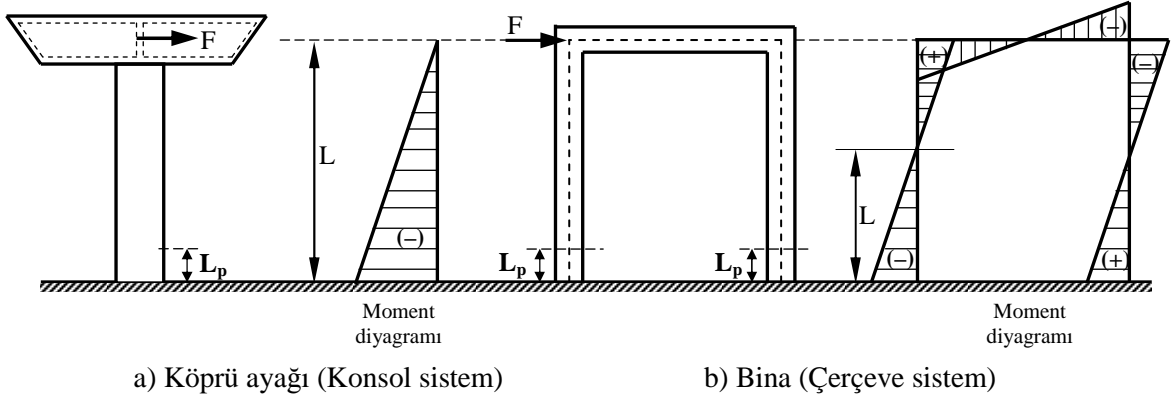
Çalışmada, (3.13) bağıntısı kullanılarak bileşik eğik eğilme etkisindeki kolonların plastik mafsalsal boyunun belirlenmesinde, aşağıda açıklanan yaklaşımdan yararlanılmıştır. (3.13) bağıntısındaki L boyunun hesabı için, ilgili deprem doğrultusunda tepe yerdeğiştirmesi talebine ulaşmış binada plastik kesit oluşan kolonların üst ve alt kesitlerdeki M_x ve M_y ($M_x^{üst}$, $M_y^{üst}$, M_x^{alt} ve M_y^{alt}) iç kuvvet talepleri yardımıyla, M_x ve M_y eğilme momentlerinin sıfır olduğu kesitler ve bunlara bağlı olarak x ve y eleman eksenlerindeki L_x ve L_y boyları kolayca elde edilebilir (Şekil 3.6). Daha sonra, bileşik eğik eğilme etkisindeki kolon plastik kesitlerinde, (3.13a–b) bağıntıları ile hesaplanan L_{px} ve L_{py} plastik mafsalsal boyları kullanılarak, M_x ve M_y iç kuvvetler doğrultusundaki χ_{px} ve χ_{py} plastik eğrilik talepleri, (3.11a–3.12a) bağıntıları ile birbirinden bağımsız olarak elde edilebilir (Şekil 3.6).

$$L_{px} = 0.08L_x + 0.022d_b f_y \quad (\text{MPa}) \quad (3.13\text{--}a)$$

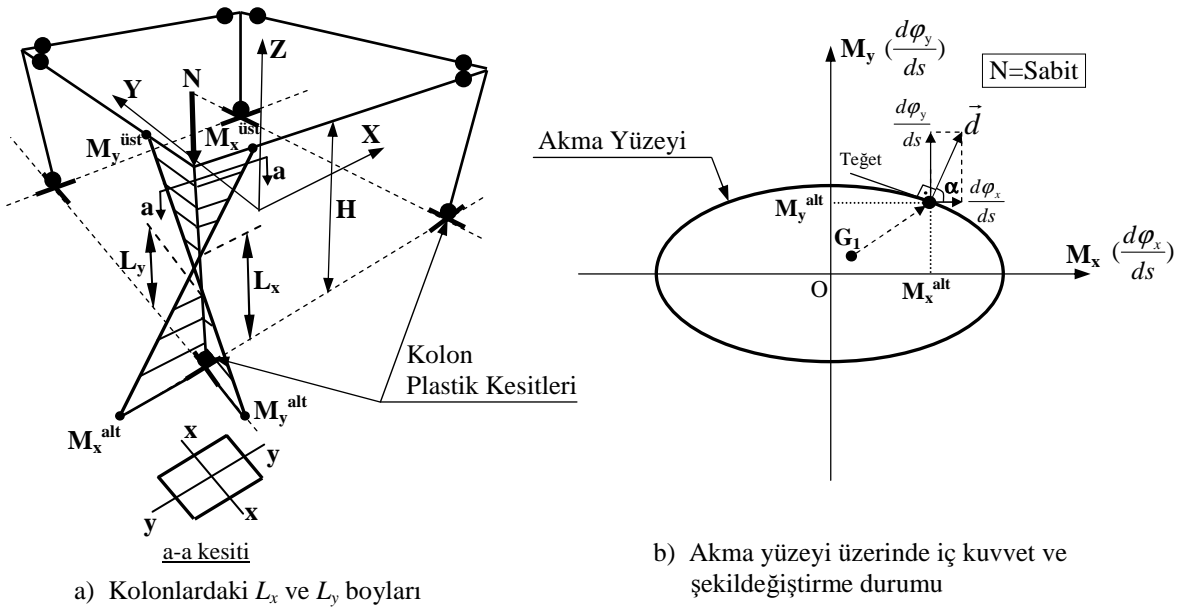
$$L_{py} = 0.08L_y + 0.022d_b f_y \quad (\text{MPa}) \quad (3.13\text{--}b)$$

$$\chi_{px} \equiv \frac{\theta_{px}}{L_{px}} \quad (3.11\text{--}a)$$

$$\chi_{py} \equiv \frac{\theta_{py}}{L_{py}} \quad (3.12\text{--}a)$$

Şekil 3.5 Konsol ve çerçeve sistemlerde kolon plastik mafsallık boyunun hesabı için L boyu

Şekil 3.6 Kolonlardaki L_x , L_y boyu ve sabit bir N için akma yüzeyinin M_x - M_y düzlemi üzerindeki iç kuvvet durumu

Doğrusal olmayan şekil değiştirmelerin *plastik kesit* (plastik mafsallık) adı verilen belirli bölgelerde toplandığı, bunun dışındaki bölgelerde sistemin *doğrusal- elastik* davrandığı *plastik mafsallık hipotezi* altında, akma yüzeyi içindeki bir iç kuvvet durumu için şekil değiştirmeler *doğrusal- elastik*'tir. İç kuvvet durumunun akma yüzeyi üzerinde bulunması halinde plastik kesit oluşmakta ve iç kuvvetler doğrultularında sonlu plastik şekil değiştirmeler meydana gelmektedir.

Bileşik eğik eğilme etkisindeki plastik kesitteki plastik şekil değiştirmeler akma yüzeyi üzerinde, $\bar{d}(\chi_x, \chi_y, \varepsilon)$ veya $\bar{d}\left(\frac{d\varphi_x}{ds}, \frac{d\varphi_y}{ds}, \frac{du}{ds}\right)$ akma vektörü (plastik

şekildeğiştirme vektörü) ile tanımlanmaktadır. Artan dış yüklere bağlı olarak, plastik kesite ait iç kuvvet durumu akma yüzeyi üzerinde hareket edebilir, ancak akma yüzeyinin dışına çıkamaz.

İdeal elastoplastik malzemeden yapılmış kesitlerde akma vektörü (plastik şekildeğiştirme vektörü) akma yüzeyine diktir [49, 65]. Benzer şekilde, bileşik eğik eğilme etkisindeki sünek betonarme kesitler için, akma vektörünün akma yüzeyine dik olduğu belirli koşullar altında kabul edilebilmektedir [66].

Bu varsayım altında, betonarme uzay çubuk bir eleman için akma yüzeyi üzerinde, $\vec{d}\left(\frac{d\varphi_x}{ds}, \frac{d\varphi_y}{ds}, \frac{du}{ds}\right)$ akma vektörünün (plastik şekildeğiştirme vektörünün), M_x, M_y, N iç kuvvetler doğrultusundaki izdüşümleri olan $\chi_x, \chi_y, \varepsilon$ birim şekildeğiştirme talepleri için Çakıroğlu ve Özer (1980) [49]'de verilen (3.14–3.16) bağıntılarından yararlanılarak, tarafsız eksenin kesitin x eksenine ile yaptığı α açısı, tarafsız eksen etrafındaki χ_p plastik eğrilik talebi ve χ_T toplam eğrilik talebi, (3.17–3.19) bağıntıları ile belirlenebilir (Şekil 3.7–3.8).

$$\frac{d\varphi_x}{ds} = \chi_{px} = |\vec{d}| \cos \alpha \quad (3.14)$$

$$\frac{d\varphi_y}{ds} = \chi_{py} = |\vec{d}| \sin \alpha \quad (3.15)$$

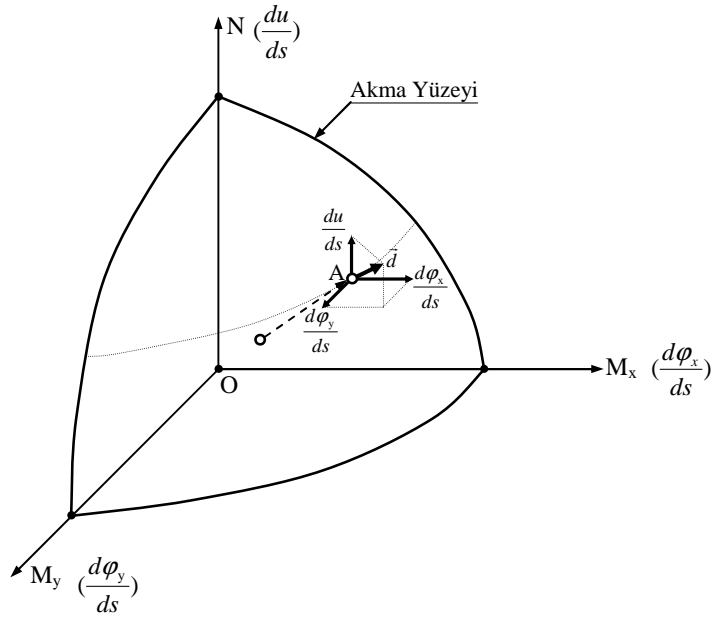
$$\frac{du}{ds} = \varepsilon = |\vec{d}| y_0 \quad (3.16)$$

$$\tan \alpha = \frac{\chi_{py}}{\chi_{px}} \quad (3.17)$$

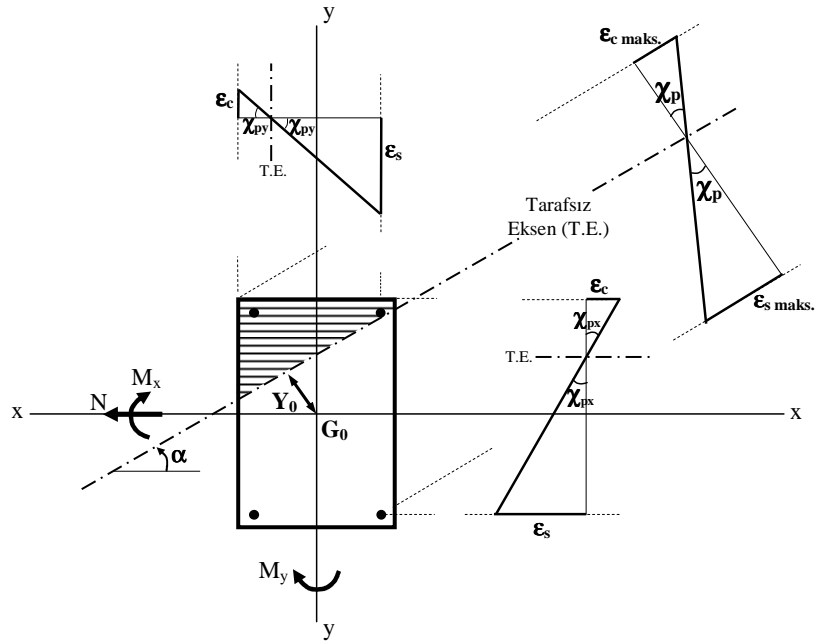
$$\chi_p = \frac{\chi_{px}}{\cos \alpha} \quad \text{veya} \quad \chi_p = \frac{\chi_{py}}{\sin \alpha} \quad (3.18)$$

$$\chi_T = \chi_p + \chi_a \quad (3.19)$$

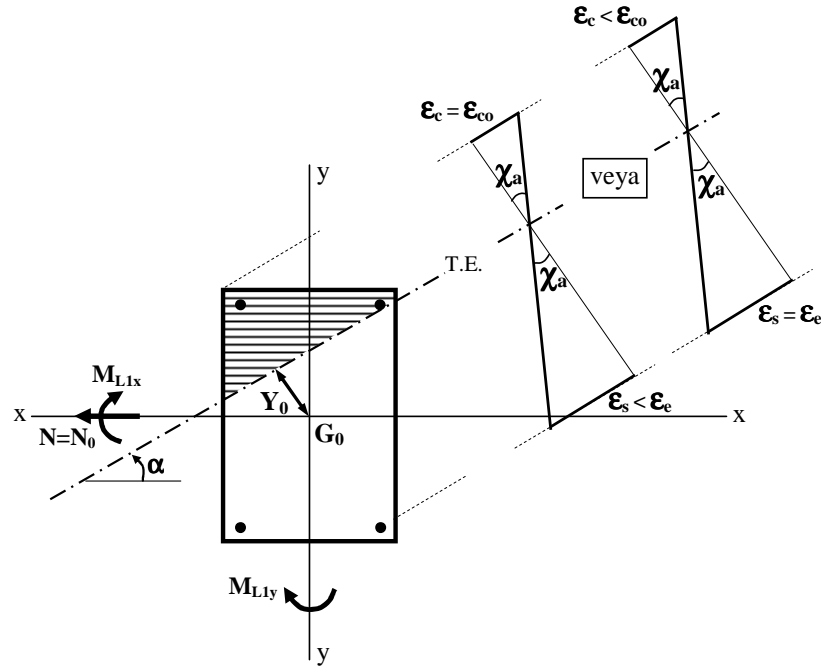
Şekil 3.7 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesit için akma vektörü ve bileşenleri

Şekil 3.8 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitte χ_{px} , χ_{py} ve χ_p plastik eğrilik talepleri için şekil değiştirme durumları

(3.19) bağıntısındaki χ_a (veya χ_{L1}) akma eğriliği, bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitin en dış basınç beton lifinde veya çekme donatısında plastik şekil değiştirmelerin başlamasına karşı gelen akma eğriliği değeridir. Bilindiği üzere, betonarme bir kesitte plastik şekil değiştirmelerin betonda $\epsilon_{co} = 0.002$ birim

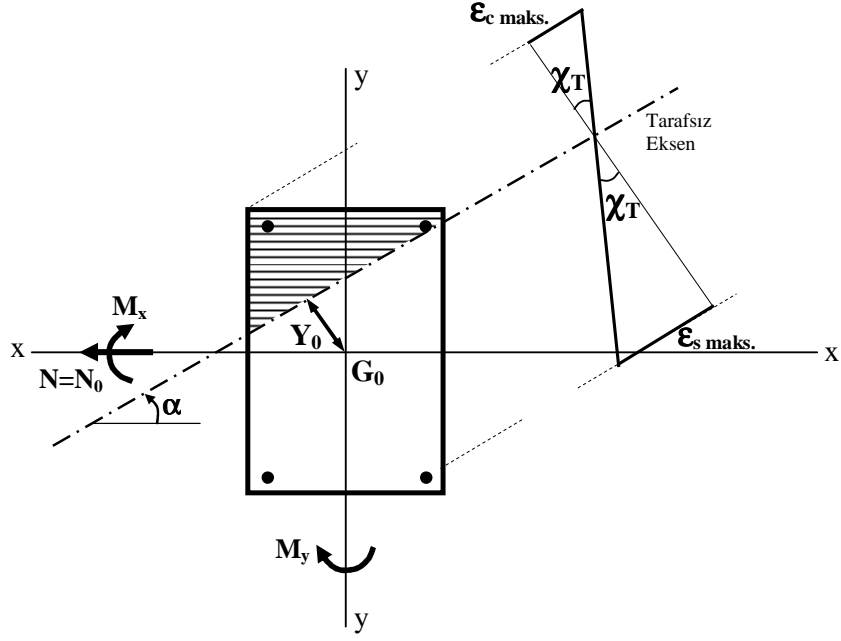
kısalmasında, donatıda ise ε_e akma sınırında başladığı gözönünde tutulmaktadır (Şekil 3.9).

Şekil 3.9 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitin χ_a akma eğriliği için şekildeğiştirme durumu

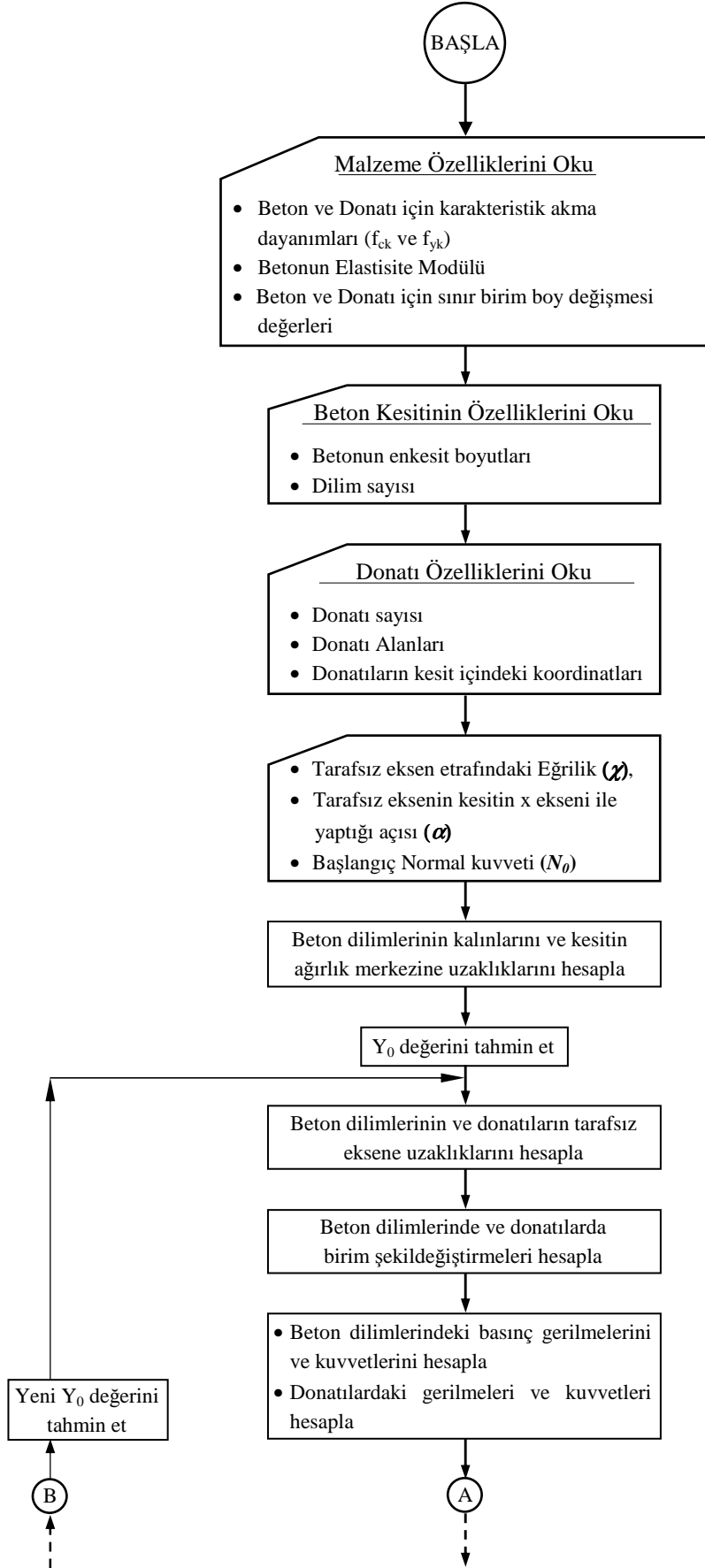
(3.14–3.19) bağıntıları incelendiğinde, hem plastik şekildeğiştirmelerin başladığı akma hali, hem de akma ile kırılma arasındaki belirli bir plastik şekildeğiştirme hali için, bileşik eğik eğilme etkisindeki kolon plastik kesitindeki birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için, sadece tarafsız eksenin kesitin G_0 ağırlık merkezinden olan y_0 uzaklığının elde edilmesi yeterli olmaktadır.

Tarafsız eksenin kesitin ağırlık merkezinden olan y_0 uzaklığı, Bölüm 2.2.2’de bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme çubukların akma (kırılma) koşullarının belirlenmesi için verilen ardışık yaklaşım yönteminden yararlanılarak elde edilebilir. Buna göre, y_0 uzaklığı o şekilde tahmin edilmelidir ki, y_0 uzaklığının öngörülen duruma karşı gelen birim boy değişmelerinin belirledikleri şekildeğiştirme durumuna bağlı olarak belirlenen N normal kuvveti, başlangıçtaki N_0 değerine eşit olsun (Şekil 3.10). Bu denge durumuna göre belirlenen birim boy değişmesi talepleri, belirli bir iç kuvvet durumu (M_x , M_y , N) ve bu iç kuvvet durumuna karşı gelen plastik dönme talepleri (θ_{px} ve θ_{py}) için plastik kesitteki aranan büyüklükleri vermektedir.

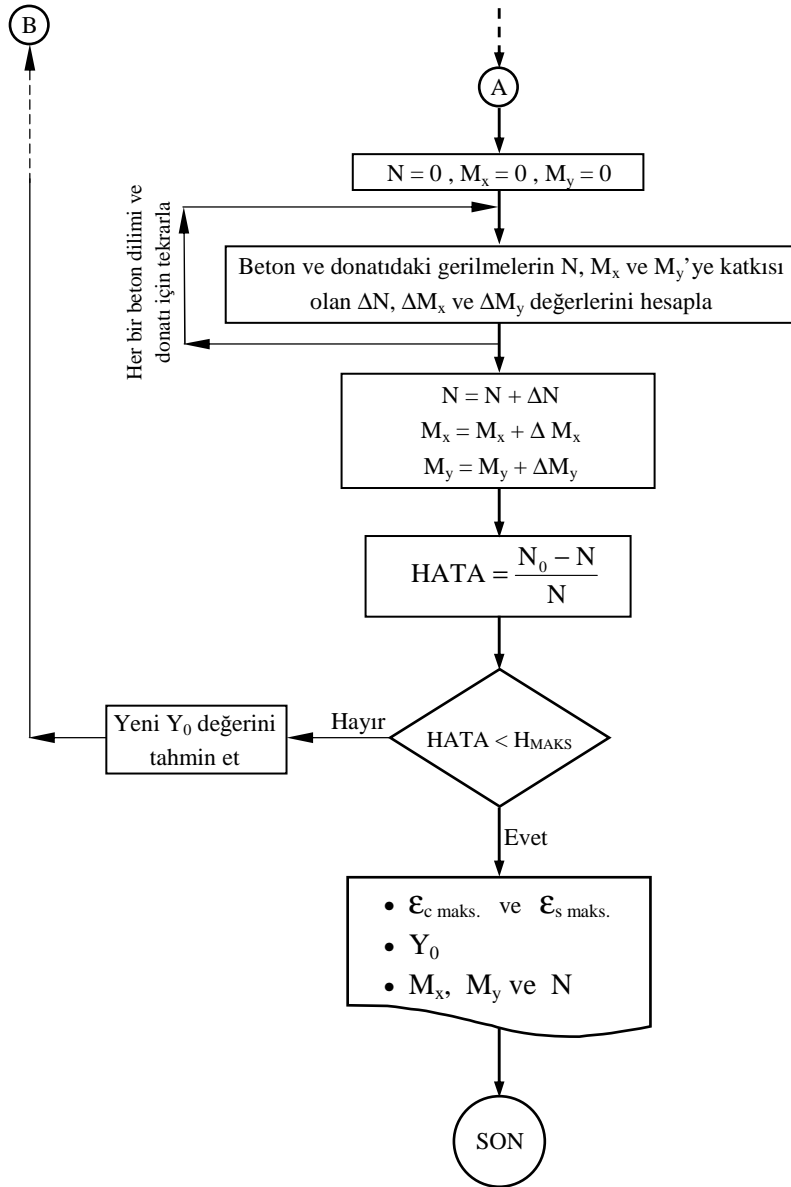

Şekil 3.10 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitin χ_T toplam eğrilik talebi için şekildeğiştirme durumu

Çakıroğlu ve Özer (1980) [49] ve Girgin (1996) [35]'de, bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme çubukların akma (kırılma) koşullarının sayısal olarak belirlenmesi için *BEKE-2A* bilgisayar programı hazırlanmıştır. Bu çalışmada, betonarme binaların iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, kolon plastik kesitinde (plastik mafsalında) elde edilen belirli bir N normal kuvvet talebi ile θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinden yararlanılarak plastik kesitteki ϵ_c ve ϵ_s birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için, *BEKE-2A* bilgisayar programına ilaveler yapılarak yeniden düzenlenen *I-BEKE-2A* bilgisayar programı hazırlanmıştır. *I-BEKE-2A* bilgisayar programının akış diyagramı Şekil 3.11'de verilmiştir.

Şekil 3.11 I-BEKE-2A bilgisayar programının akış diyagramı

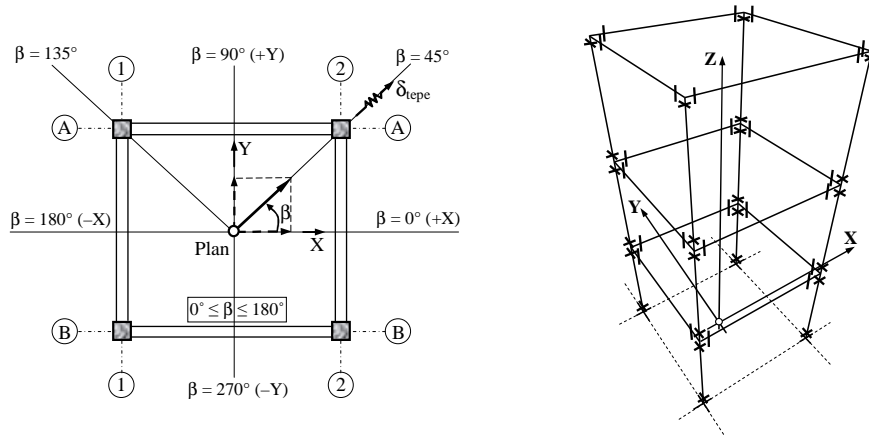

Şekil 3.11 I-BEKE-2A bilgisayar programının akış diyagramı (devam)

3.4 İki Doğrultulu Deprem Yükleri Altında Binaların Şekildeğiştirme Esaslı Doğrusal Olmayan Analizi için Hesapta İzlenen Yol:

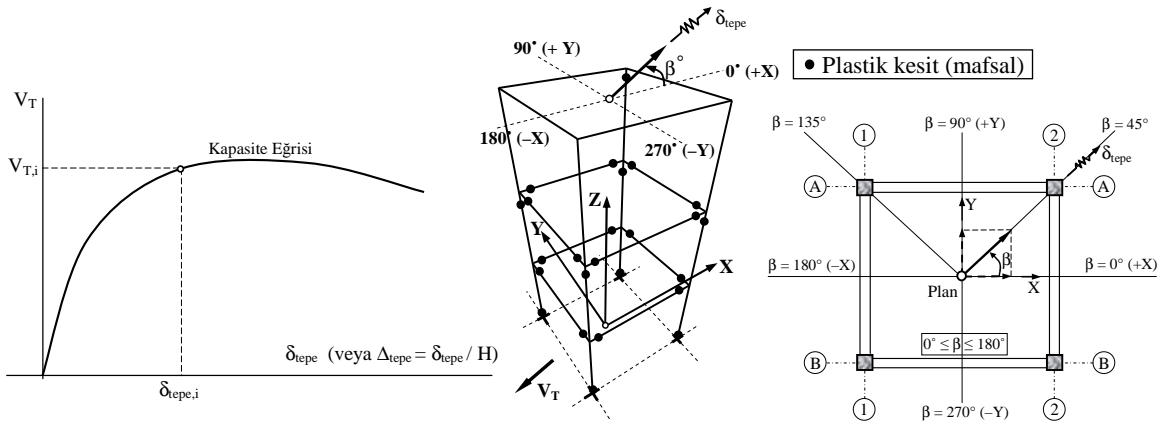
Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların şekildeğiştirme bazındaki en elverişsiz yapısal davranış taleplerinin belirlenebilmesi için, farklı deprem doğrultularında yapılacak iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analize ait geliştirilen yaklaşımın hesap adımları, herhangi bir ara deprem doğrultusu için aşağıda özetlenmiştir.

Adım 1: Binanın üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli oluşturulur (Şekil 3.12).

Şekil 3.12 Binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli ile kritik kesitler

Adım 2: Binanın malzeme ve geometri değişimi bakımından doğrusal olmayan teoriye göre artımsal statik itme (pushover) analizi yapılarak, ilgili deprem doğrultusundaki kapasite eğrisi elde edilir (Şekil 3.13).

Şekil 3.13 Deprem yüklerinin binaya ara β doğrultusundan etkimesi hali için kapasite eğrisi ve oluşan plastik kesitler

Adım 3: Deprem yüklerinin uygulandığı doğrultuda serbest titreşim analizi yapılarak, binanın etkin enkesit rijitlikli birinci doğal titreşim periyodu ($T_{1,e}$) belirlenir. (3.8–3.9).

$$[[k] - \omega_1^2 [m]]\{\phi_1\} = 0 \quad (3.8)$$

$$T_{1,e} = \frac{2\pi}{\omega_1} \quad (3.9)$$

Adım 4: Öngörülen deprem tehlike seviyesi altında, binanın ilgili deprem doğrultusundaki δ_{tepe} tepe (maksimum) yerdeğiştirmesi talebi (performans noktası) YKY ile belirlenir (3.1).

$$\delta_{maks.} = \delta_{Tepe} = C_o C_1 C_2 \frac{S_a T_e^2}{4\pi^2} \quad (3.1)$$

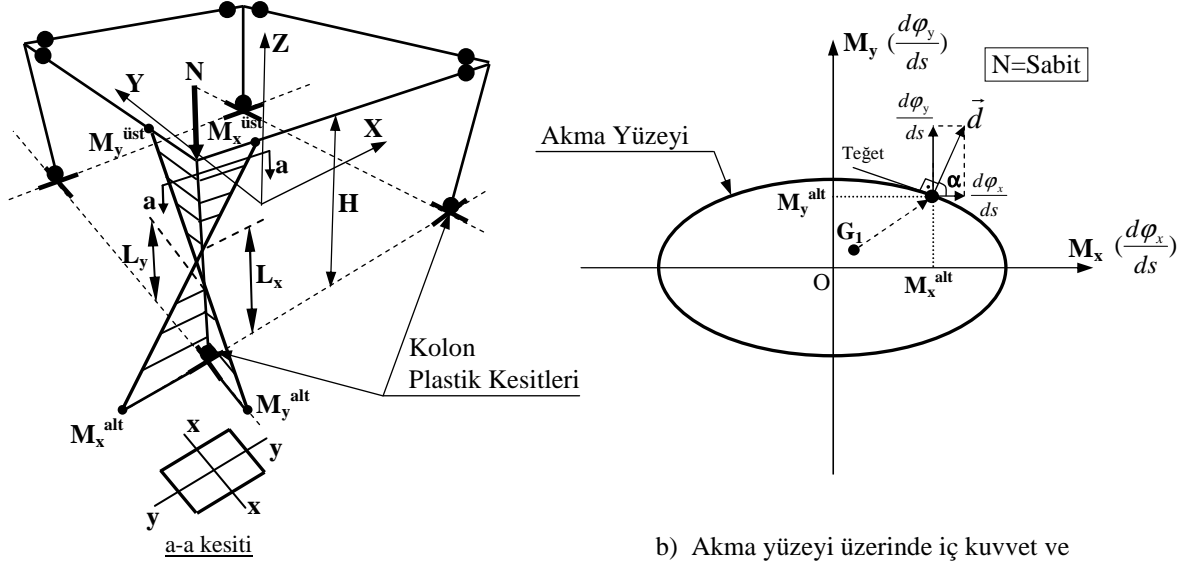
Adım 5: Tepe yerdeğiştirmesi talebine ulaşmış binanın her bir kolon plastik kesitinde, plastik dönme talepleri (θ_{px} ve θ_{py}) ile kolonun üst ve alt kesitlerinde oluşan iç kuvvet talepleri ($M_x^{üst}$, M_x^{alt} , $M_y^{üst}$, M_y^{alt} ve N) ayrı ayrı elde edilir (Şekil 3.6).

Adım 6: Plastikleşen her kolon için x ve y eleman eksenlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları, (3.13a–b) bağıntıları ile elde edilir.

$$L_{px} = 0.08L_x + 0.022d_b f_y \quad (\text{MPa}) \quad (3.13\text{--}a)$$

$$L_{py} = 0.08L_y + 0.022d_b f_y \quad (\text{MPa}) \quad (3.13\text{--}b)$$

(3.13a–b) bağıntılarındaki L_x ve L_y boyları, ilgili kolonun üst ve alt uçlarındaki M_x ve M_y eğilme momentlerinin sıfır olduğu kesitler belirlenerek ayrı ayrı elde edilir (Şekil 3.6).

a) Kolonlardaki L_x ve L_y boyları

b) Akma yüzeyi üzerinde iç kuvvet ve şekildeğiştirme durumu

Şekil 3.6 Kolonlardaki L_x , L_y boyu ve sabit bir N için akma yüzeyinin M_x - M_y düzlemi üzerindeki iç kuvvet durumu

Adım 7: Binanın kolon plastik kesitlerinde belirlenen plastik dönme talepleri (θ_{px} ve θ_{py}) ve plastik mafsıl boylarına (L_{px} ve L_{py}) bağlı olarak, χ_{px} ve χ_{py} plastik eğrilik talepleri (3.11-a) ve (3.12-a) bağıntıları ile elde edilir.

$$\chi_{px} \cong \frac{\theta_{px}}{L_{px}} \quad (3.11-a)$$

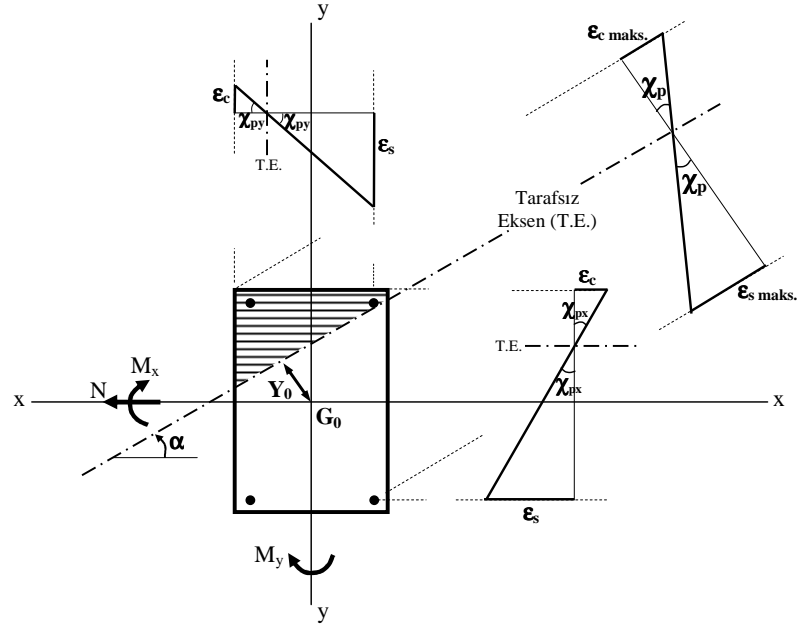
$$\chi_{py} \cong \frac{\theta_{py}}{L_{py}} \quad (3.12-a)$$

Adım 8: Bileşik eğik eğilme etkisindeki ilgili kolon plastik kesiti için, akma yüzeyi üzerinde akma vektörünün (plastik şekildeğiştirme vektörünün) M_x ve M_y iç kuvvetler doğrultusundaki izdüşümleri olan χ_{px} ve χ_{py} plastik eğrilik taleplerinden yararlanılarak (3.11-a ve 3.12-a), tarafsız eksenin kesitin x eksenini ile yaptığı α açısı ve tarafsız eksen etrafındaki χ_p plastik eğrilik talebi (3.17-3.18) bağıntıları ile belirlenir (Şekil 3.8).

$$\tan \alpha = \frac{\chi_{py}}{\chi_{px}} \quad (3.17)$$

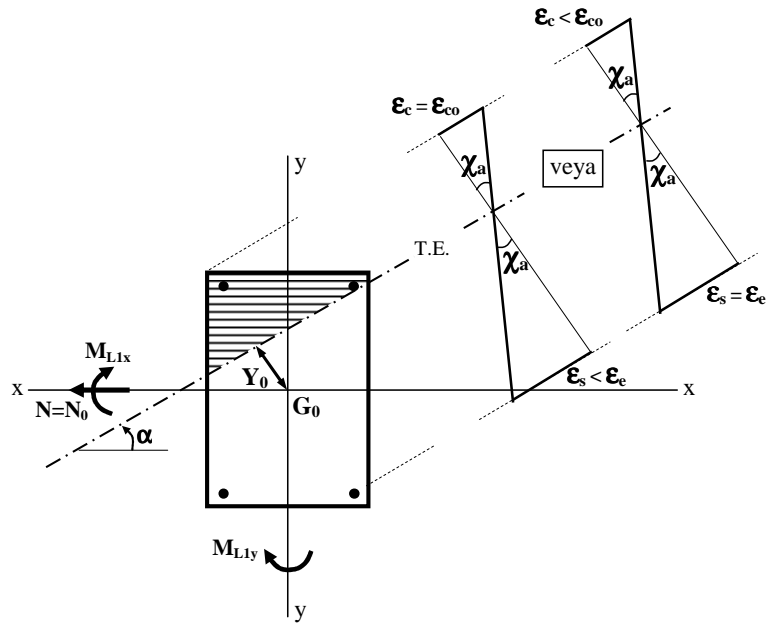
$$\chi_p = \frac{\chi_{px}}{\cos \alpha} \quad \text{veya} \quad \chi_p = \frac{\chi_{py}}{\sin \alpha} \quad (3.18)$$

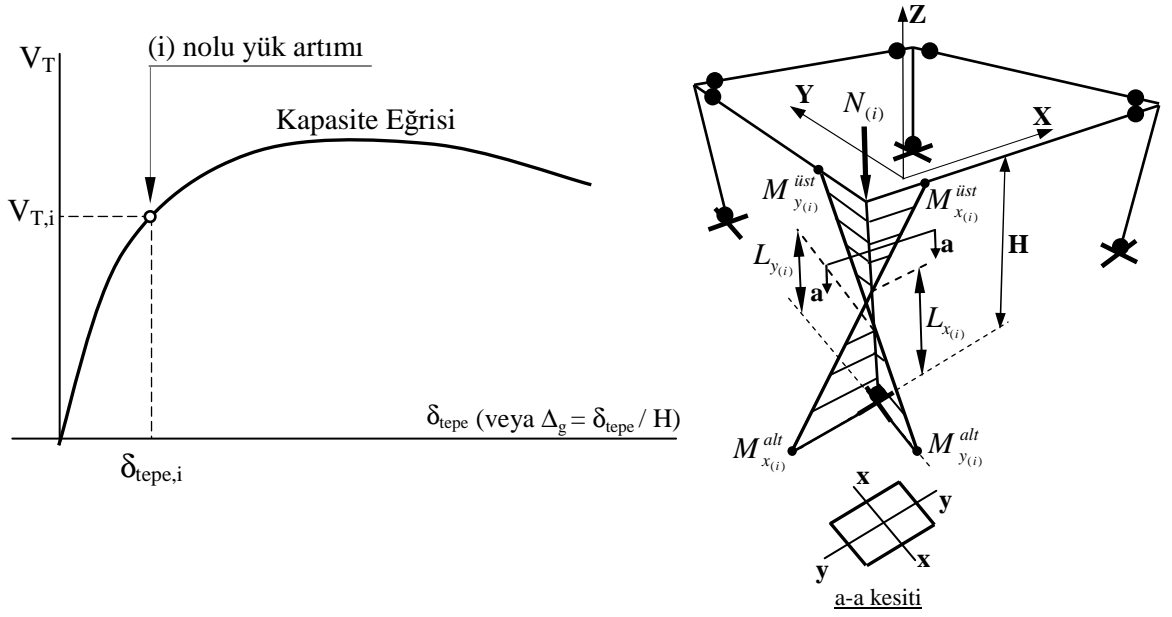
Şekil 3.8 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitte χ_{px} , χ_{py} ve χ_p plastik eğrilik talepleri için şekil değiştirme durumları

Adım 9: Binanın her bir kolon plastik kesitinde, plastik şekil değiştirmelerin başladığı χ_a (χ_{Li}) akma eğriliği elde edilir. Plastik şekil değiştirmelerin betonda $\epsilon_{co} = 0.002$ birim kısalma değerinde veya donatıda ise akma sınırındaki ϵ_e birim uzama değerinde (S 420 beton çeliği için, $\epsilon_e = \epsilon_s = 0.0021$) başladığı gözönünde tutulmaktadır (Şekil 3.9).

Şekil 3.9 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitin akma eğriliği için şekil değiştirme durumu

Kolon plastik kesitinde, plastik şekildeğiştirmelerin başladığı i kuvvet durumu başlangıçta bilinmediğinden bir ardışık yaklaşımdan yararlanılır. Buna göre, ilgili deprem doğrultusundaki artımsal statik itme (pushover) analizinin (i) nolu yük artımı için, plastik kesitteki iç kuvvet durumu ($M_{x(i)}^{iust}$, $M_{x(i)}^{alt}$, $M_{y(i)}^{iust}$, $M_{y(i)}^{alt}$ ve $N_{(i)}$) ile plastik dönme değerleri ($\theta_{px(i)}$ ve $\theta_{py(i)}$) belirlenir. Daha sonra, hesabın 5.–8. adımları tekrarlanarak, (i) nolu yk artımına ait α_i açısı, χ_i eğriliği ile N_i normal kuvvet değerleri elde edilir (şekil 3.14).

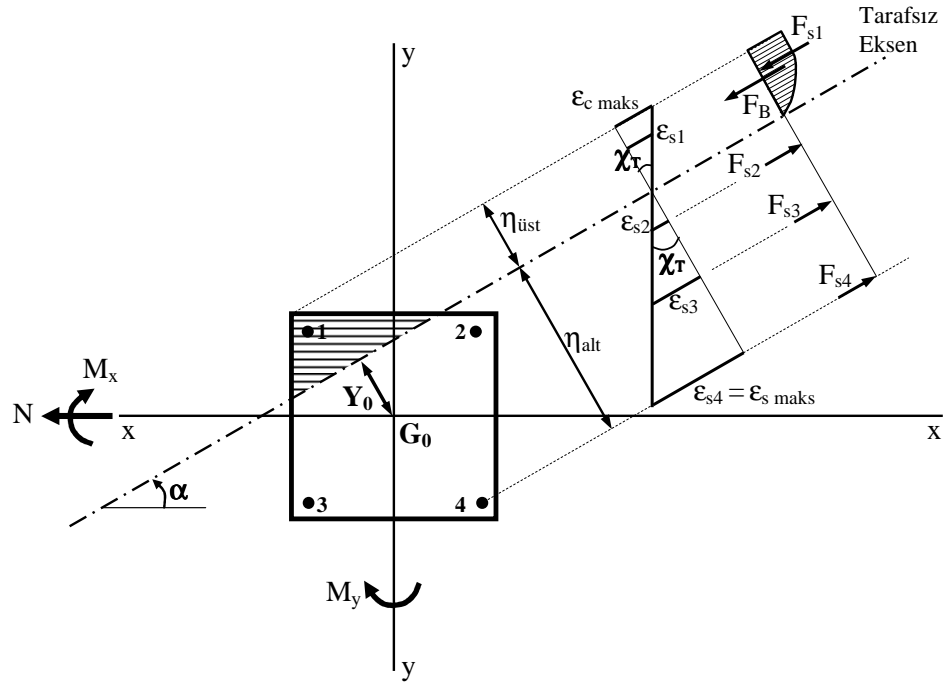
şekil 3.14 (i) nolu yük artımı için ilgili kolona ait i kuvvet durumu

α_i açısı, χ_i eğriliği ile N_i normal kuvvetin hesaplanan değerleri için, kolon plastik kesitindeki birim boy değişmeleri kontrol edilir. Betonun en dış basıncı lifinde $\epsilon_{co} = 0.002$ birim kısalma değerine ve/veya donatıda akma sınırındaki ϵ_e birim uzama değerine (S 420 beton çeliği için, $\epsilon_e = \epsilon_s = 0.0021$) ulaşılırsa, kolon plastik kesiti için elde edilen χ_i eğriliği, akma eğriliği değerini almaktadır ($\chi_i = \chi_a$). Bu sınır değerlerlere ulaşılmamışsa ($\epsilon_c < 0.002$ veya $\epsilon_s = \epsilon_e < 0.0021$ ise) ya da aşılmışsa ($\epsilon_c > 0.002$ veya $\epsilon_s > 0.0021$ ise), yeni bir yük artımı için analiz tekrarlanır ve χ_a akma eğriliği elde edilene kadar ardışık yaklaşıma devam edilir.

Bu çalışmada, ardışık yaklaşımın her adımımda kolon plastik kesitinde oluşan birim boy değişmesi değerlerinin hesabında, Bölüm 3.3.2'de açıklanan I-BEKE-2A bilgisayar programı kullanılmıştır.

Adım 10: (3.19) bağıntısıyla elde edilen χ_T toplam eğrilik talebi ile N normal kuvvet talebinden yararlanılarak, bileşik eğik eğilme etkisindeki kolon plastik kesitinde oluşan $\epsilon_c maks.$ ve $\epsilon_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri, tarafsız eksenin kesitin x eksenine ile yaptığı α açısına bağlı olarak elde edilir (Şekil 3.15).

$$\chi_T = \chi_p + \chi_a \quad (3.19)$$

Şekil 3.15 Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kolon kesitin şekildeğiştirme ve gerilme durumu

Deprem yüklerinin binanın plandaki asal eksenlerinden farkı herhangi bir β doğrultusundan etkimesi hali için yukarıda hesap adımları 10 adımda verilen iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analize ait geliştirilen yaklaşım, binanın plandaki asal eksenlerinin yanısıra farklı deprem doğrultularında da tekrarlanması gerekmektedir. Böylece, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların sistem elemanlarında oluşacak en elverişsiz şekildeğiştirme talepleri (plastik dönme, birim dönme, birim boy değişmesi), çok doğrultulu deprem yükleri altında bir araştırma ile belirlenebilmektedir.

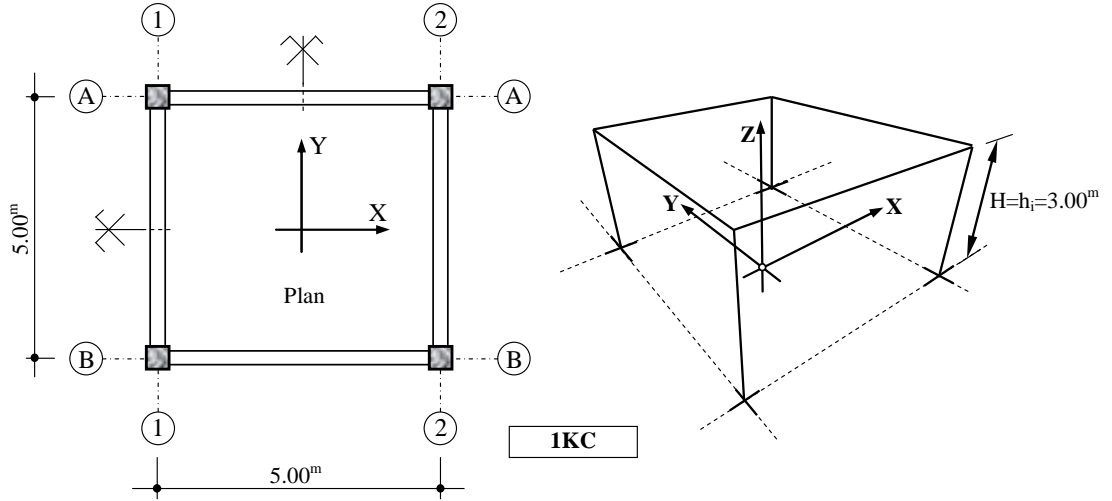
3.5 Sayısal Örnek 1 : Tek Katlı Tek Açıklıklı Uzay Çerçeve Binanın Şekildeğiştirme Esaslı Doğrusal Olmayan Analizi

Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değışmesi taleplerinin belirlenebilmesi için, binanın plandaki asal eksenlerinin yanısıra farklı deprem doğrultularında da yapılacak iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analize ait geliştirilen yaklaşımın hesap adımlarını ayrıntılı bir şekilde açıklamak amacıyla örnek bir betonarme bina belirlenmiştir.

TS 500 [67], TDY 2007 [7] ve ilgili diğer standartlara göre boyutlandırılan ve süneklik düzeyi yüksek çerçevelerden oluşan 1KC binanın genel özellikleri Çizelge 3.2’de, taşıyıcı sistem elemanlarının boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri Çizelge 3.3’de verilmiştir.

Planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli Şekil 3.16’da verilen tek katlı ve her iki doğrultuda tek açıklıklı, moment aktaran çerçevelerden oluşan betonarme binanın (1KC) planındaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından farklı 45°’lik ara deprem doğrultusu için ($\beta = 45^\circ$ için), Bölüm 3.4’de verilen iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analizine ait hesap adımları, Bölüm 3.1’deki varsayımlar altında yapılmıştır.

1KC binanın plan ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli üzerinde gösterilen *kare* enkesitli H13 kolon plastik kesitindeki $\epsilon_{c maks}$ ve $\epsilon_{s maks}$ birim boy değışmesi talepleri, $\beta = 45^\circ$ ’lik ara deprem doğrultusu için hesaplanmıştır (Şekil 3.17). Ayrıntılı örnek kapsamında incelenen 1KC binanın diğer kolon plastik kesitlerindeki birim boy değışmesi taleplerinin belirlenmesi için, hesabın 5.–10. adımlarının tekrarlanması yeterli olmaktadır.

Şekil 3.16 1KC binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli

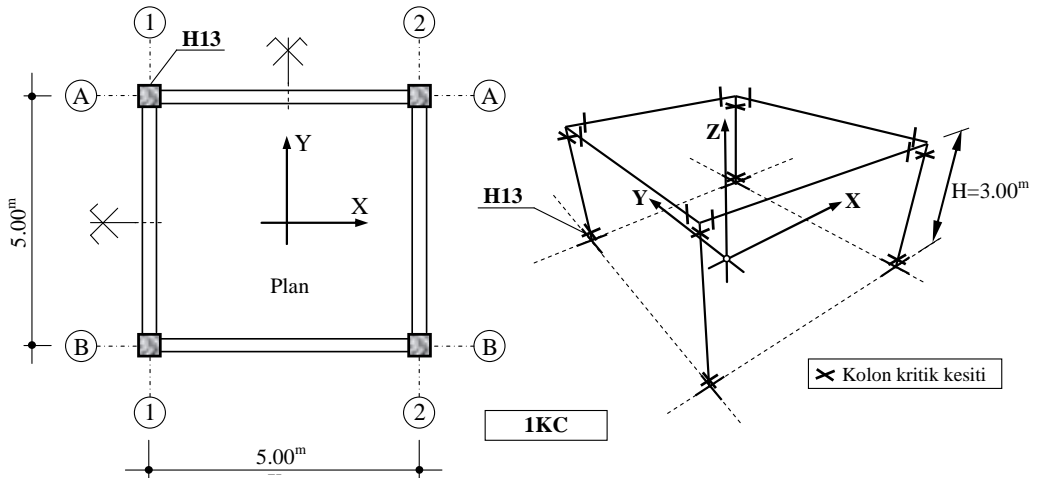
Çizelge 3.2 1KC betonarme binanın genel özellikleri

1KC Betonarme Binanın			
Tanım	Sembol (Birim)	Değer	
Deprem bölgesi		1	
Bina önem katsayısı	I	1	
Etkin yer ivme katsayısı	A_o	0.40	
Spektrum karakteristik periyotları	T_A, T_B (s)	0.15	0.40
Yerel zemin sınıfı	Z	Z2	
Taşıyıcı sistem davranış katsayısı	R	8	
Beton ve beton çeliği (donatı) sınıfı	C, S	C 20	S420
Betonun ve donatının karakteristik dayanımları	f_{ck} (MPa) f_{yk} (MPa)	$f_{ck} = 20$	$f_{yk} = 420$
Birinci doğal titreşim periyodu	T_l (s)	$T_{1e, x}$ ve $T_{1e, y}$	$T_{1\zeta, x}$ ve $T_{1\zeta, y}$
		0.1518	0.2368
Kat Ağırlığı	W_i (kN)	331.30	
Döşeme yükleri	Sabit yükler	G (kN/m ²)	4.50
	Hareketli yükler	Q (kN/m ²)	2.00
Duvar yükleri	g_d (kN/m ²)	3.125	
Kat Yüksekliği	h_i (m)	3.00	
Döşeme kalınlığı	h_f (m)	0.12	
Paspayı (Kirişlerde ve Kolonlarda)	h' (m)	0.03	

Çizelge 3.3 1KC bina için kiriş ve kolonların boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri

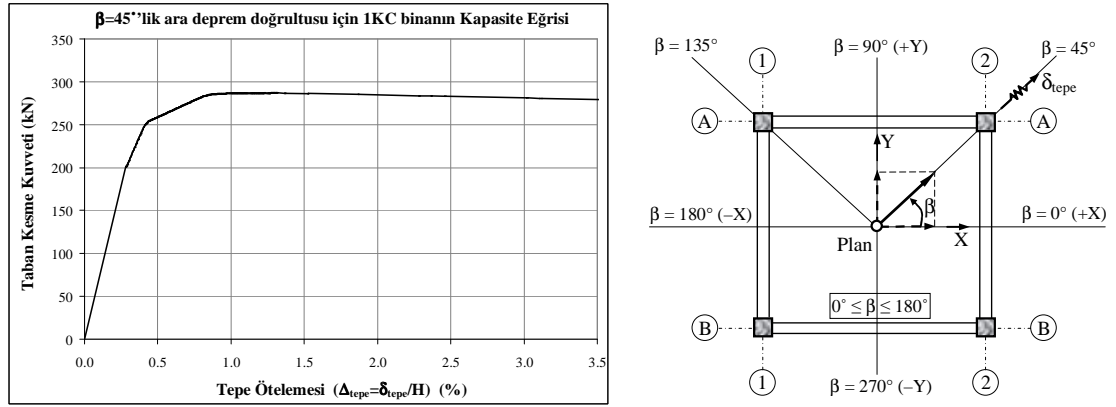
Bina	Kiriş Boyutları (cm*cm)	Kiriş Kesiti	Boyuna Donatı Alanları (A_s) (cm^2)		Moment Taşıma Kapasiteleri (M_p) (kNm)				
			Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet			
1KC	Tüm Kirişler 25 * 50		Üst	(3 ϕ 12) 3.39	$+M_p = 89.72$				
			Alt	(3 ϕ 14) 4.62	$-M_p = 64.92$				
Bina	Kolon Boyutları (cm*cm)	Aks	Boyuna Donatı Alanları (A_s) (cm^2)	Karşılıklı Etki Diyagramının Karakteristik İç Kuvvet Değerleri					
				N_{ob} (kN)	N_{og} (kN)	$N_{d,x}$ (kN)	$M_{d,x}$ (kNm)	$M_{p,x}$ (kNm)	
1KC	Tüm Kolonlar 35 * 35	A1, A2 B1, B2	(8 ϕ 16) 16.08	2726.0	675.36	948.99	163.62	100.0	

Adım 1: 1KC binanın üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli oluşturulmuştur (Şekil 3.17). Sayısal örnek kapsamında, deprem yükünün binanın plandaki asal doğrultularından farklı $\beta = 45^\circ$ lik plan köşegeni doğrultusundan etkimesi hali için, $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini incelemek üzere örnek olarak ele alınan H13 kolon plastik kesiti, 1KC binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli üzerinde gösterilmiştir (Şekil 3.17).

Şekil 3.17 1KC binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli ile birim boy değişmesi taleplerinin inceleneceği H13 kolon plastik kesitinin yeri

Adım 2: 1KC betonarme binaya deprem yükü $\beta = 45^\circ$ için etkilerek malzeme ve geometri değişimleri bakımından doğrusal olmayan teoriye göre iki doğrultulu artımsal statik itme (pushover) analizi yapılmış ve $\beta = 45^\circ$ 'lik plan köşegeni doğrultusundaki kapasite eğrisi elde edilmiştir (Şekil 3.18). Artımsal statik itme analizinde depremi temsil eden yatay yük olarak birinci mod atalet kuvveti, düşey yük olarak $(1.0 G + 0.30 Q)$ yüklemesi esas alınmıştır.

Şekil 3.18 1KC binanın $\beta=45^\circ$ 'lik deprem doğrultusu için artımsal itme analizinden elde edilen kapasite eğrisi

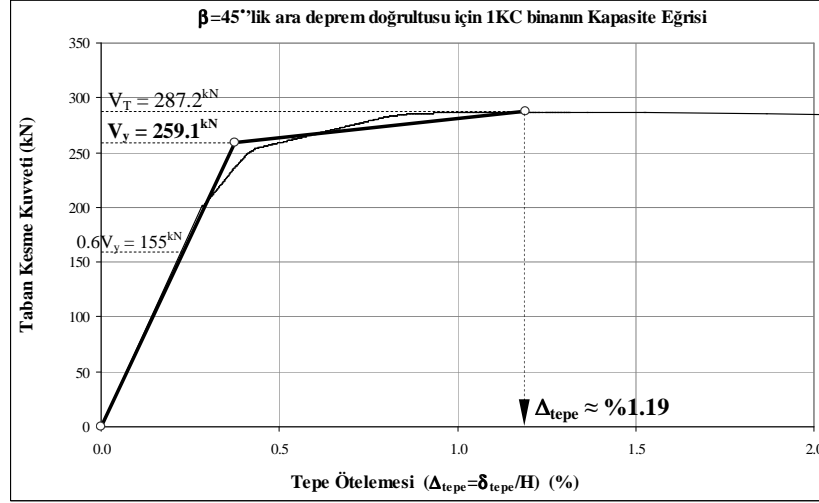
Adım 3: Deprem yükünün uygulandığı $\beta = 45^\circ$ 'lik plan köşegeni doğrultusunda serbest titreşim analizi yapılmış ve 1KC binanın etkin enkesit rijitlikli birinci doğal titreşim periyodu $T_{1,e} = 0.2368$ s olarak hesaplanmıştır.

Adım 4: Deprem binaya etkidiği $\beta = 45^\circ$ doğrultusunda, 1KC binanın YKY ile tepe yerdeğiştirmesi talebi belirlenmiş (Şekil 3.19) ve bunun için (3.1) bağıntısında kullanılan katsayılar Çizelge 3.4'de verilmiştir. 1KC binanın YKY ile analizinde deprem tehlike seviyesi olarak, $I = 1$ olan binalar için 50 yılda aşılma olasılığı %10 ve maksimum spektral ivmesi $1.0g$ olan TDY 2007 [7]'deki tasarım (şiddetli) depremi esas alınmıştır. Ancak, yapısal elemanlarda ileri şekildeğiştirme durumuna karşı gelen plastik dönme taleplerinin elde edilmesi amacıyla, ilgili ivme spektrumu 2.0 kat artırılarak ölçeklendirilmiştir.

$$\delta_{maks.} = \delta_{Tepe} = C_o C_1 C_2 \frac{S_a T_e^2}{4\pi^2} \quad (3.1)$$

Çizelge 3.4 1KC bina için YKY ile analizden elde edilen sonuçlar

Deprem Doğrultusu (β°)	C_0	C_1	C_2	V_y (kN)	R_0	T_e (s)	S_a (g)	δ_{tepe} (m)	Δ_{tepe} (δ_{tepe} / H)
45°	1.00	1.2136	1.0540	259.1	2.5569	0.2368	2.00	0.03564	0.01188

Şekil 3.19 1KC binanın YKY ile tepe yerdeğiştirmesi talebinin belirlenmesi

Adım 5: Depremin binaya etkidiği $\beta = 45^\circ$ lik plan köşegeni doğrultusunda, tepe yerdeğiştirmesi talebine ulaşmış 1KC binanın plastikleşen H13 numaralı kolon plastik kesitindeki plastik dönme talepleri (θ_{px} ve θ_{py}) ile bu kolonun üst ve alt uç kesitlerinde oluşan iç kuvvet talepleri ($M_x^{üst}$, M_x^{alt} , $M_y^{üst}$, M_y^{alt} ve N) ayrı ayrı elde edilmiştir (Çizelge 3.5).

Çizelge 3.5 H13 kolon plastik kesiti için elde edilen iç kuvvet ve şekildeğiştirme talepleri

Kolon Plastik Kesiti	M_x^{alt} (kNm)	$M_x^{üst}$ (kNm)	M_y^{alt} (kNm)	$M_y^{üst}$ (kNm)	N (kN)	θ_{px} (rad.)	θ_{py} (rad.)
H13	+79.71	-79.91	+63.68	-63.12	-93.11	0.0061	0.0065

Adım 6: Kare enkesitli ($35^{\text{cm}} \times 35^{\text{cm}}$) H13 kolon plastik kesiti için x ve y eleman eksenlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları, (3.13a–b) bağıntıları kullanılarak elde edilmiş ve sonuçlar Çizelge 3.6’da özetlenmiştir. L_x ve L_y uzunluklarının hesabında, kolonun rijit uç bölgeleri gözönüne alınmıştır (Çizelge 3.6).

$$L_{px} = 0.08L_x + 0.022d_b f_y \quad (\text{MPa}) \quad (3.13\text{--}a)$$

$$L_{py} = 0.08L_y + 0.022d_b f_y \quad (\text{MPa}) \quad (3.13\text{--}b)$$

Çizelge 3.6 H13 kolon plastik kesiti için elde edilen L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları

Kolon Plastik Kesiti	M_x^{alt} (kNm)	$M_x^{\text{üst}}$ (kNm)	M_y^{alt} (kNm)	$M_y^{\text{üst}}$ (kNm)	h_i (m)	L_x (m)	L_y (m)	d_b (mm)	f_y (MPa)	L_{px} (m)	L_{py} (m)
H13	+79.71	-79.91	+63.68	-63.12	2.75	1.373	1.381	16	420	0.2577	0.2583

Adım 7: 1KC binanın H13 kolon plastik kesitinde belirlenen plastik dönme talepleri (θ_{px} ve θ_{py}) ve plastik mafsal boylarına bağlı olarak (L_{px} ve L_{py}), M_x ve M_y iç kuvvetler doğrultusundaki χ_{px} ve χ_{py} plastik eğrilik talepleri, (3.11–a) ve (3.12–a) bağıntıları ile elde edilmiştir (Çizelge 3.7).

$$\chi_{px} \cong \frac{\theta_{px}}{L_{px}} \quad (3.11\text{--}a)$$

$$\chi_{py} \cong \frac{\theta_{py}}{L_{py}} \quad (3.12\text{--}a)$$

Çizelge 3.7 H13 kolon plastik kesiti için elde edilen χ_{px} ve χ_{py} plastik eğrilik talepleri

Kolon Plastik Kesiti	θ_{px} (rad.)	θ_{py} (rad.)	L_{px} (m)	L_{py} (m)	χ_{px} (1/m)	χ_{py} (1/m)
H13	0.0061	0.0065	0.2577	0.2583	0.02381	0.02523

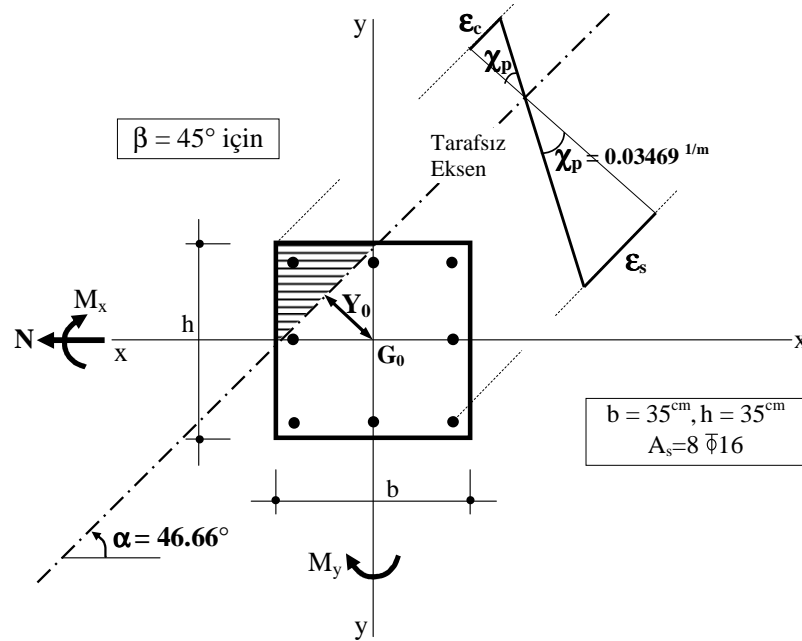
Adım 8: H13 kolon plastik kesiti için, akma vektörünün (plastik şekildeğiştirme vektörü) M_x ve M_y iç kuvvetler doğrultusundaki izdüşümleri olan χ_{px} ve χ_{py} plastik eğrilik taleplerinden yararlanılarak (3.13), tarafsız eksenin kesitin x asal eksenine ile yaptığı α açısı ve tarafsız eksen etrafındaki χ_p plastik eğrilik talebi (3.17–3.18) bağıntıları ile hesaplanmıştır (Çizelge 3.8 ve Şekil 3.20).

$$\tan \alpha = \frac{\chi_{py}}{\chi_{px}} \quad (3.17)$$

$$\chi_p = \frac{\chi_{px}}{\cos \alpha} \quad \text{veya} \quad \chi_p = \frac{\chi_{py}}{\sin \alpha} \quad (3.18)$$

Çizelge 3.8 H13 kolon plastik kesiti için α açısı ve χ_p plastik eğrilik talebi

Kolon Plastik Kesiti	χ_{px} (1/m)	χ_{py} (1/m)	α (°)	χ_p (1/m)
H13	0.02381	0.02523	46.66	0.03469

Şekil 3.20 $\beta = 45^\circ$ için H13 kolon plastik kesitine ait şekildeğiştirme durumu

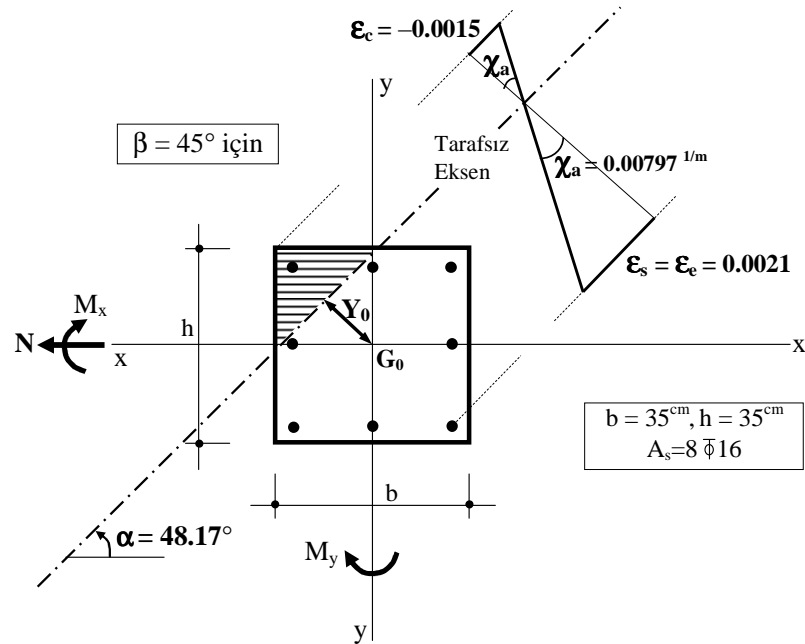
Adım 9: $\beta = 45^\circ$ için, H13 kolon plastik kesitinde plastik şekildeğiştirmelerin başladığı χ_a akma eğriliği talebi elde edilmiştir. İlgili kesitte plastik şekildeğiştirmelerin başladığı iç kuvvet durumu başlangıçta bilinmediğinden, detayları Bölüm 3.4’de verilen ardışık yaklaşımdan yararlanılmıştır. Ardışık yaklaşımın son adımına ait iç kuvvet ve şekildeğiştirme değerleri Çizelge 3.9’da verilmiştir. Çizelge 3.9’dan görüleceği üzere, H13 kolon plastik kesitinde plastik şekildeğiştirmelerin başlaması, S420 beton çeliği için $\epsilon_s = \epsilon_e = 0.0021$ akma sınırı değerine ulaşılması ile meydana gelmektedir (Şekil 3.21).

Çizelge 3.9 H13 kolon plastik kesiti için akma eğriliğinin belirlenmesi

Kolon Plastik Kesiti	M_x^{alt} (kNm)	$M_x^{üst}$ (kNm)	M_y^{alt} (kNm)	$M_y^{üst}$ (kNm)	h_i (m)	L_x (m)	L_y (m)	d_{bi} (mm)	f_y (MPa)	L_{px} (m)	L_{py} (m)
H13	+69.23	-52.19	+74.46	-64.93	2.75	1.568	1.469	16	420	0.2733	0.2654

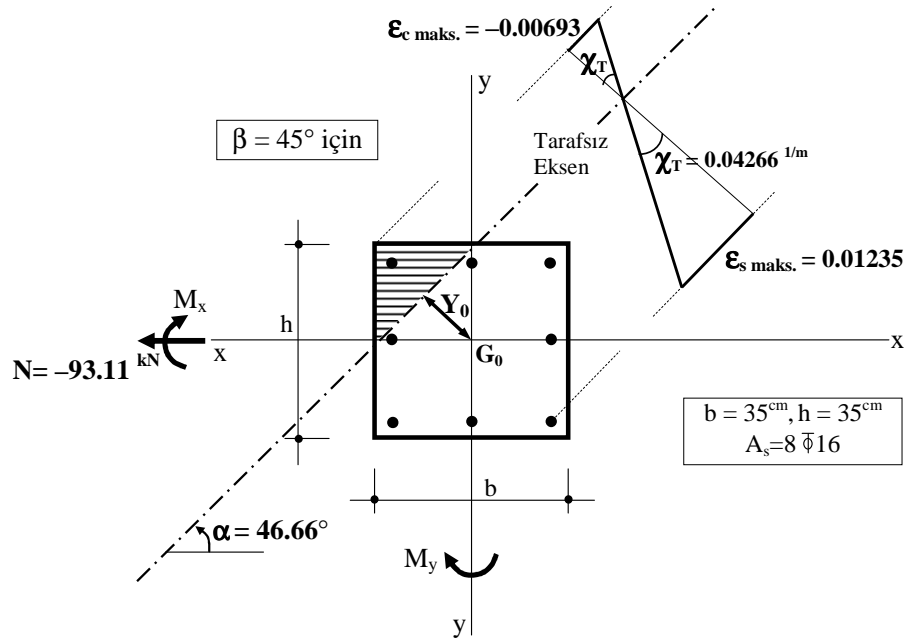
Kolon Plastik Kesiti	N (kN)	θ_x (rad.)	θ_y (rad.)	χ_x (1/m)	χ_y (1/m)	$\chi_a = \chi_{L1}$ (1/m)	α (°)	ϵ_c	$\epsilon_s = \epsilon_e$
H13	-93.38	0.00145	0.00157	0.0053	0.00591	0.00797	48.17	-0.0015	0.0021

Şekil 3.21 $\beta = 45^\circ$ için H13 kolon plastik kesitinde plastik şekildeğiştirmelerin başladığı akma durumunun belirlenmesi

Adım 10: Plastik kesitteki elastik ve plastik eğrilik taleplerinin toplanması ile elde edilen χ_T toplam eğrilik talebi ve N normal kuvvet talebi altında, bileşik eğik eğilme etkisindeki H13 kolon plastik kesitinde oluşan $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri, tarafsız eksenin kesitin x eksenine ile yaptığı α açısı için elde edilmiştir (Şekil 3.22). $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesinde, detayları Bölüm 3.3.2’de açıklanan ve *BEKE-2A* bilgisayar programına [35, 49] bu çalışmada ilaveler yapılarak yeniden düzenlenen *I-BEKE-2A* bilgisayar programından yararlanılmıştır.

$$\left. \begin{aligned} \chi_T &= \chi_p + \chi_a = 0.03469 + 0.00797 = 0.04266 \text{ }^{1/m} \\ N &= -93.11 \text{ kN} \\ \alpha &= 46.66^\circ \end{aligned} \right\} \begin{aligned} \epsilon_{c maks.} &= -0.00693 \\ \epsilon_{s maks.} &= 0.01235 \end{aligned}$$

Şekil 3.22 H13 kolon plastik kesiti için birim boy değişmesi taleplerine ait şekildeğiştirme durumu ($\beta = 45^\circ$ için)

4. BETONARME BİNALAR ÜZERİNDE SAYISAL İNCELEMELER

Bu bölümde, Bölüm 3.4’de hesap adımları verilen iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analize ait yaklaşım esas alınarak, örnek olarak belirlenen 1, 3, 5 ve 8 katlı moment aktaran çerçevelerden oluşan betonarme binaların çok doğrultulu deprem yükleri altında şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan analizleri yapılmış ve deprem yüklerinin doğrultu etkisinin plastik kesitlerdeki şekildeğiştirme talepleri üzerindeki etkisi ayrıntılı olarak incelenmiştir.

4.1 Betonarme Binaların Özellikleri

Sayısal incelemeler kapsamında, betonarme binaların şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan analizinde deprem yüklerinin doğrultu etkisini araştırmak için, herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan ve ortogonal akslara sahip olan 1, 3, 5 ve 8 katlı moment aktaran çerçevelerden oluşan on dört adet betonarme bina (1KC–3D, 3KC–3D, 5KC–3D ve 8KC–3D) belirlenmiş ve üç boyutlu olarak incelenmiştir. Bu binaların yanısıra, bazı kolonları sadece bir doğrultuda kirişlerle birleşen ve ASCE 41–06 [6]’da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden iki adet 3 katlı betonarme bina ve ayrıca, 3 katlı L planlı bir betonarme bina incelenmiştir.

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan toplam on yedi adet betonarme binanın özellikleri aşağıda verilmiştir.

- **1KC** : Tek (1) Katlı ve her iki doğrultuda tek açıklıklı betonarme Çerçeve binalar.

Bu binanın kolon enkesit geometrisi ve plan geometrisi için 4 farklı durum incelenmiştir.

Bunlar;

- **1KC-1** : Planı ve kolon enkesitleri *kare* olan bina (Şekil 4.1-a)
- **1KC-2** : Planı *kare*, kolon enkesitleri *dikdörtgen* olan bina (Şekil 4.1-b)
- **1KC-3** : Planı *dikdörtgen*, kolon enkesitleri *kare* olan bina (Şekil 4.1-c)
- **1KC-4** : Planı ve kolon enkesitleri *dikdörtgen* olan bina (Şekil 4.1-d)

• **3KC** : Üç (3) Katlı betonarme Çerçeve binalar.

Bu binanın kolon enkesit geometrisi ve plan geometrisi için 11 farklı durum incelenmiştir.

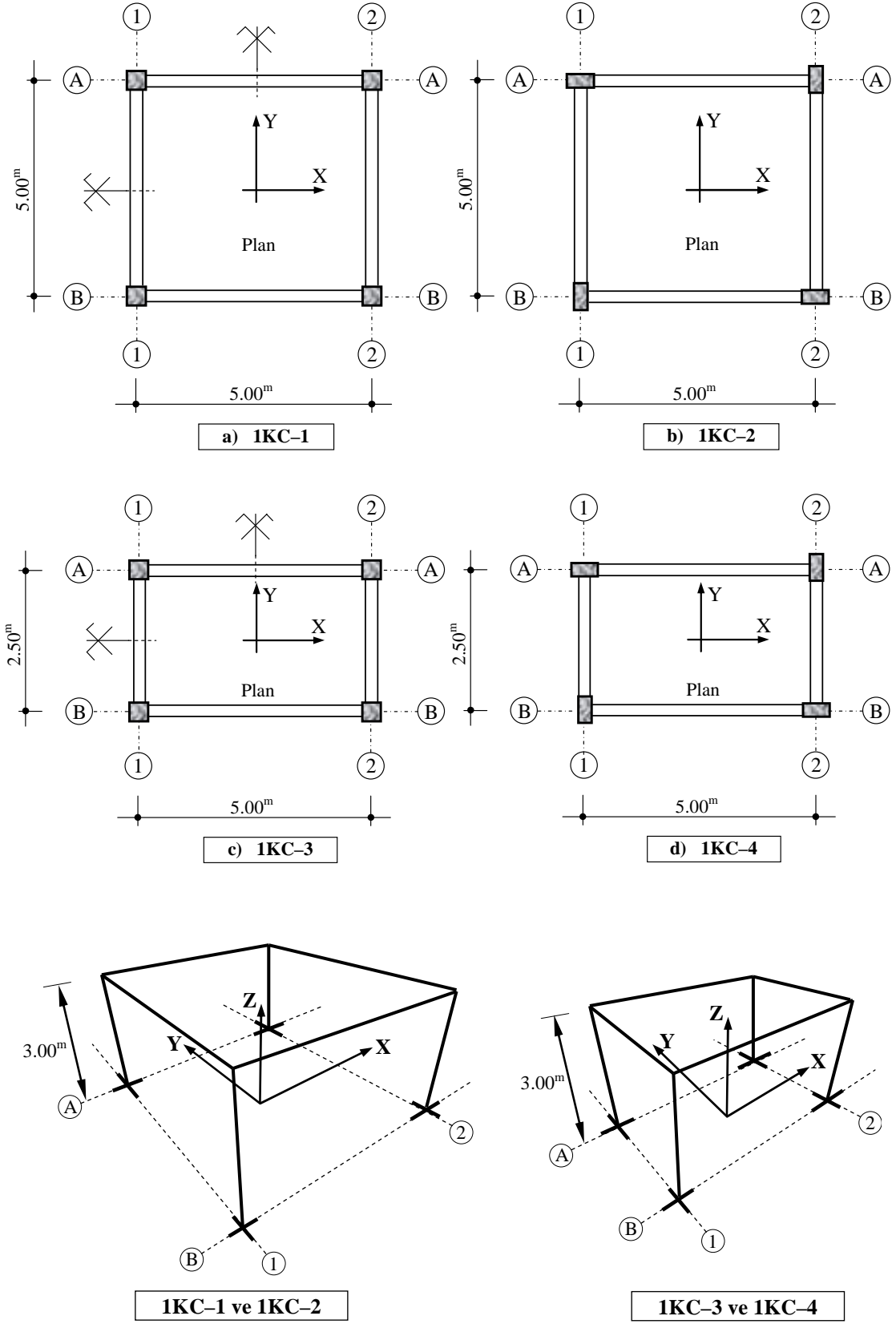
Bunlar;

- **3KC-[1-4]** : Her iki doğrultuda tek açıklıklı betonarme binalar:
  - **3KC-1** : Planı ve kolon enkesitleri *kare* olan bina (Şekil 4.2-a)
  - **3KC-2** : Planı *kare*, kolon enkesitleri *dikdörtgen* olan bina (Şekil 4.2-b)
  - **3KC-3** : Planı *dikdörtgen*, kolon enkesitleri *kare* olan bina (Şekil 4.2-c)
  - **3KC-4** : Planı ve kolon enkesitleri *dikdörtgen* olan bina (Şekil 4.2-d)
- **3KC-[5-8]** : Bir doğrultuda tek açıklıklı, diğer doğrultuda iki açıklıklı iki betonarme bina (3KC-[5,6]) ile her iki doğrultuda iki açıklıklı iki betonarme bina (3KC-[7,8]):
  - **3KC-5** : Planı *dikdörtgen*, kolon enkesitleri *kare* olan bina (Şekil 4.3-a)
  - **3KC-6** : Planı *dikdörtgen*, kolon enkesitleri *kare* ve *dikdörtgen* olan bina (Şekil 4.3-b)
  - **3KC-7** : Planı ve kolon enkesitleri *kare* olan bina (Şekil 4.4-a)
  - **3KC-8** : Planı *kare*, kolon enkesitleri *kare* ve *dikdörtgen* olan bina (Şekil 4.4-b)
- **3KC-[9,10]**: 3KC-[5,6] binaların her iki ara kolonunun bir doğrultuda kirişlerle birleştiği (diğer doğrultuda kirişlerin kaldırıldığı) ve ASCE-41-06'da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden iki adet betonarme bina:
  - **3KC-9** : Planı *dikdörtgen*, kolon enkesitleri *kare* olan bina (Şekil 4.5-a)
  - **3KC-10**: Planı *dikdörtgen*, kolon enkesitleri *kare* ve *dikdörtgen* olan bina (Şekil 4.5-b)

- **3KC–11** : Plandaki her iki asal eksene göre simetrik veya antimetrik olmayan, bir doğrultuda üç açıklıklı diğer doğrultuda iki açıklıklı, kolon enkesitleri *kare* ve *dikdörtgen* olan üç katlı betonarme bina (Şekil 4.6)
- **5KC** : Planı *kare*, her iki doğrultuda dört açıklıklı, kolon enkesitleri *kare* ve *dikdörtgen* olan, beş (5) Katlı betonarme Çerçeve bina (Şekil 4.7).
- **8KC** : Planı *kare*, her iki doğrultuda dört açıklıklı, kolon enkesitleri *kare* ve *dikdörtgen* olan, sekiz (8) Katlı betonarme Çerçeve bina (Şekil 4.8).

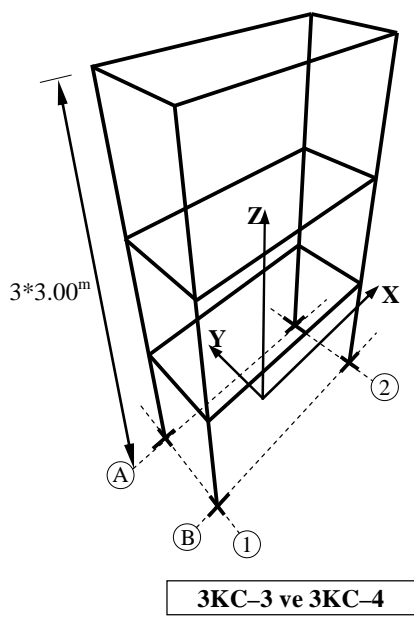
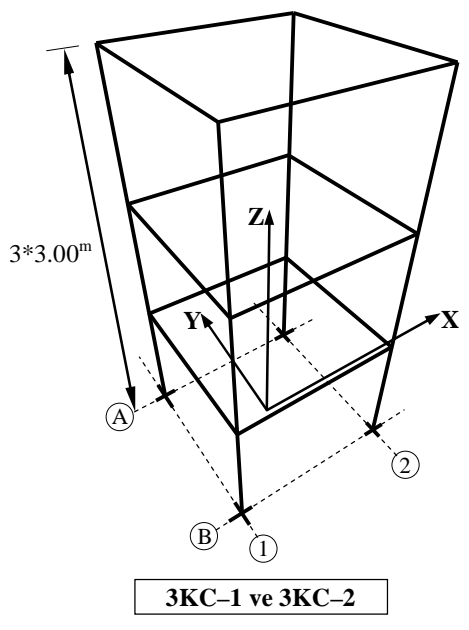
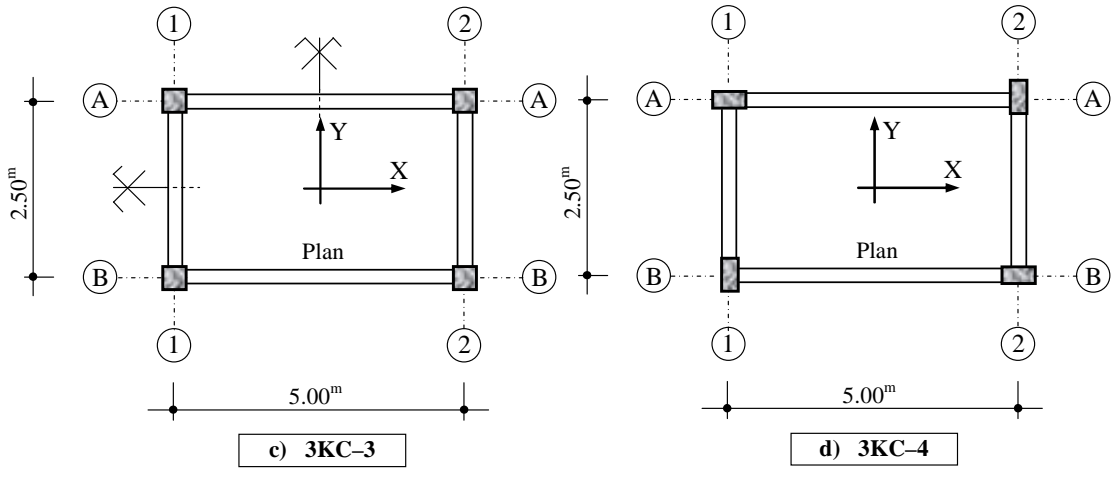
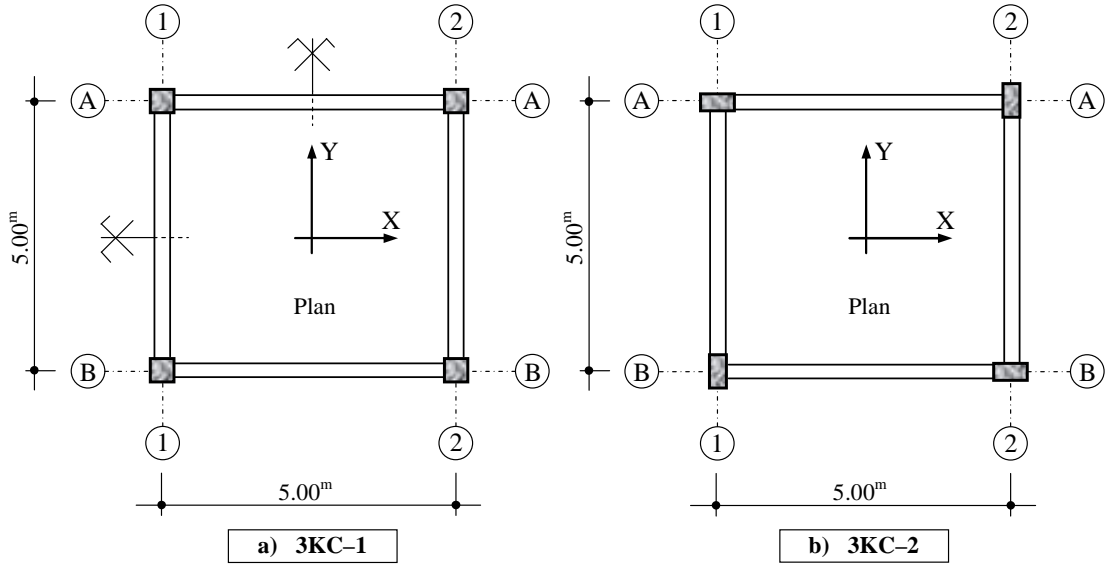
Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan on yedi adet betonarme bina, TS 500 [67], Türk Deprem Yönetmeliği 2007 (TDY 2007) [7] ve yürürlükteki ilgili diğer Türk Standartlarına göre boyutlandırılmıştır. Planda ve düşeyde herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan, her katta sonsuz rijit diyafram özelliği gösteren döşemelerin bulunduğu ve süneklik düzeyi yüksek çerçevelerden oluşan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC betonarme binaların;

- Planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemleri Şekil 4.1 – 4.8’de,
- Boyutlandırılmasındaki genel özelliklerini ifade eden bina parametreleri Çizelge 4.1’de,
- Taşıyıcı sistem elemanlarının enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri kolonlar için Çizelge 4.2 – 4.9’da, kirişler için Çizelge 4.10 – 4.19’da,
- Taşıyıcı sistem elemanlarının (kolonların ve kirişlerin) brüt ve etkin (çatlamış) enkesit rijitlikleri kullanılarak, binaların serbest titreşim analizinden elde edilen birinci doğal titreşim periyotları ile binaların kat ağırlıkları Çizelge 4.20’de verilmiştir.

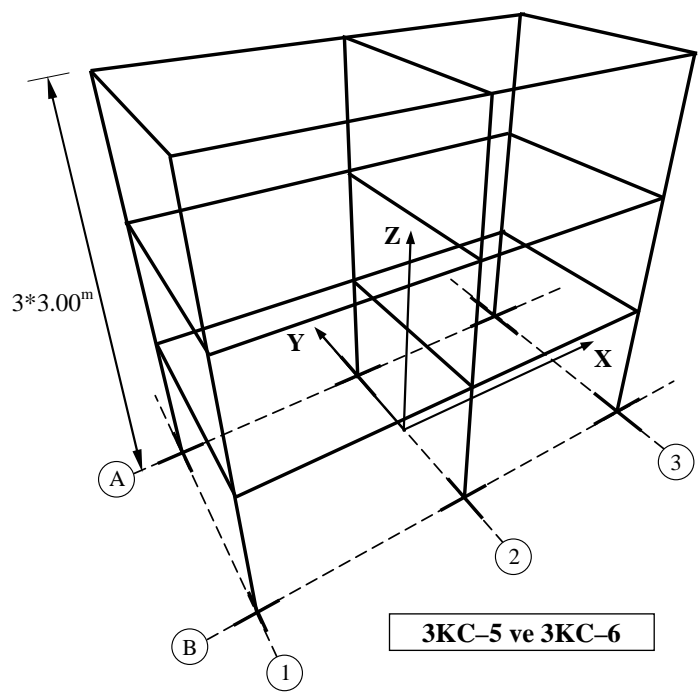
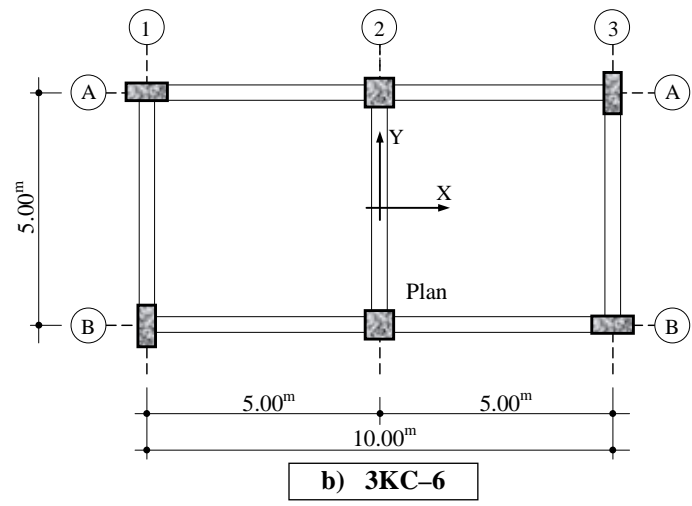
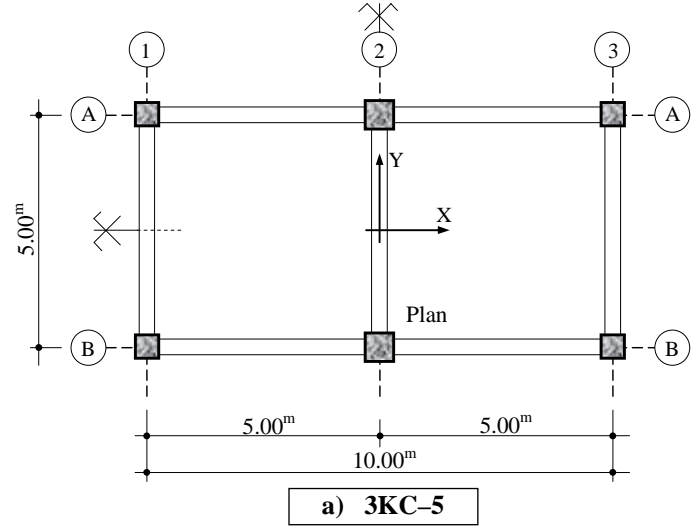

Şekil 4.1 1KC-[1-4] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemleri

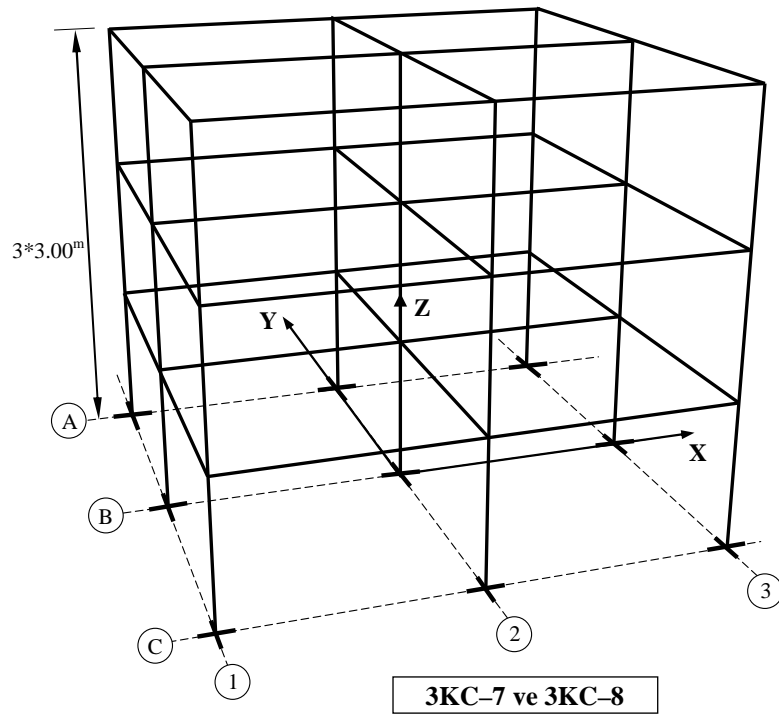
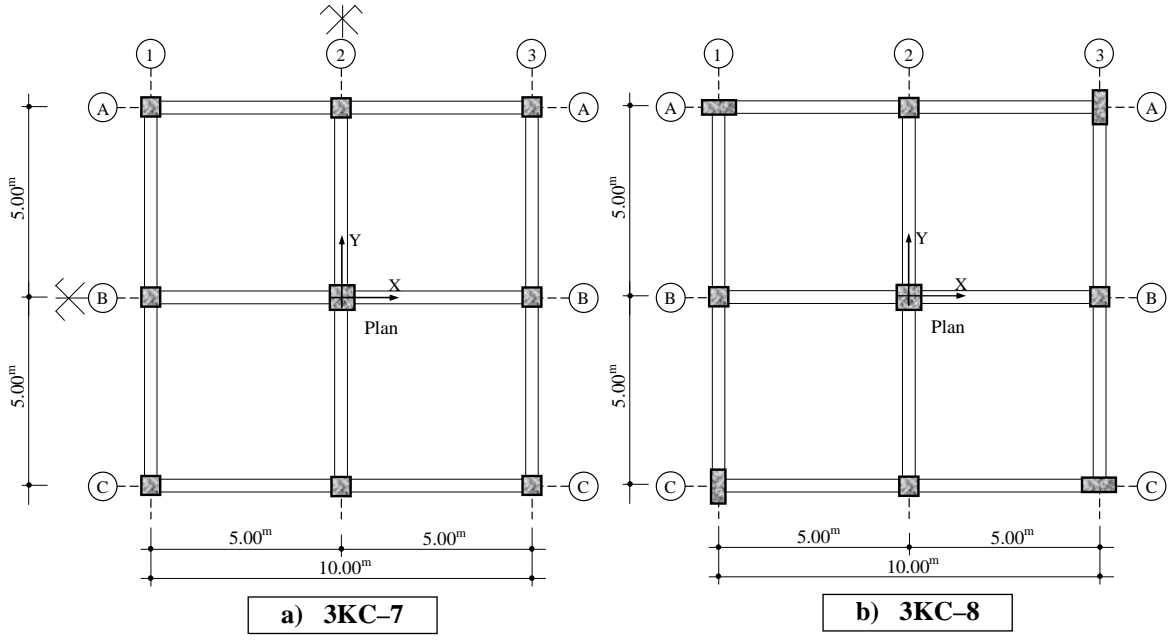

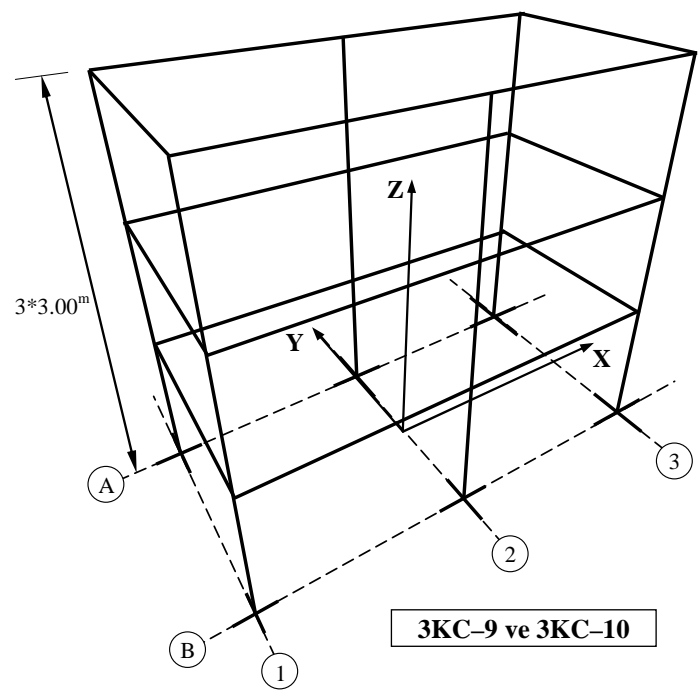
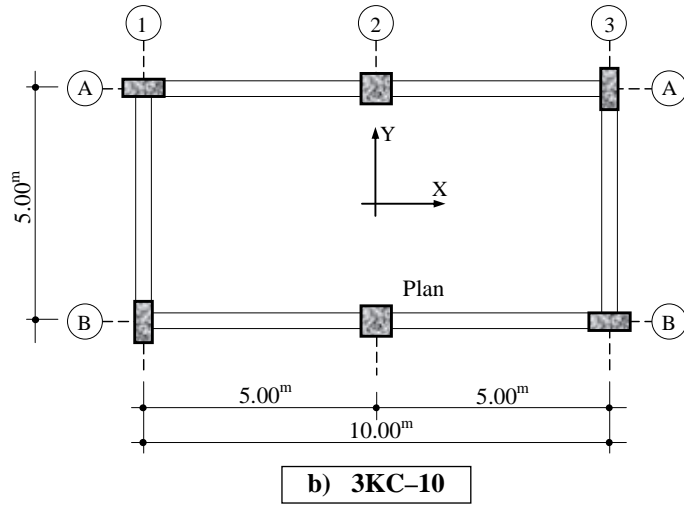
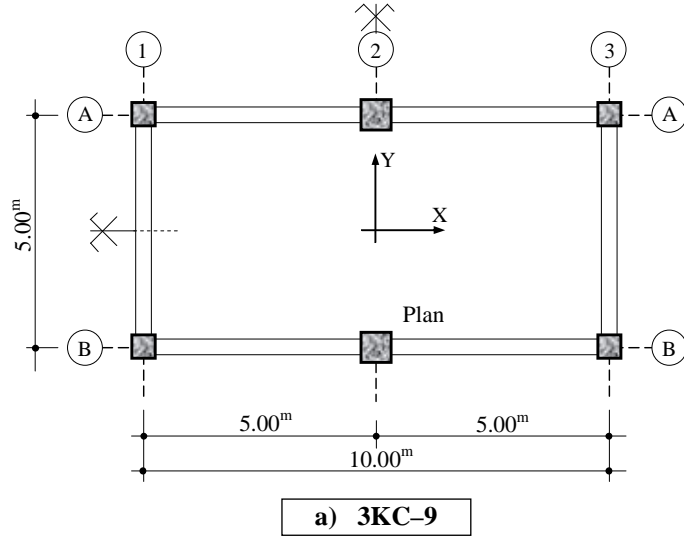
Şekil 4.2 3KC-[1-4] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemleri

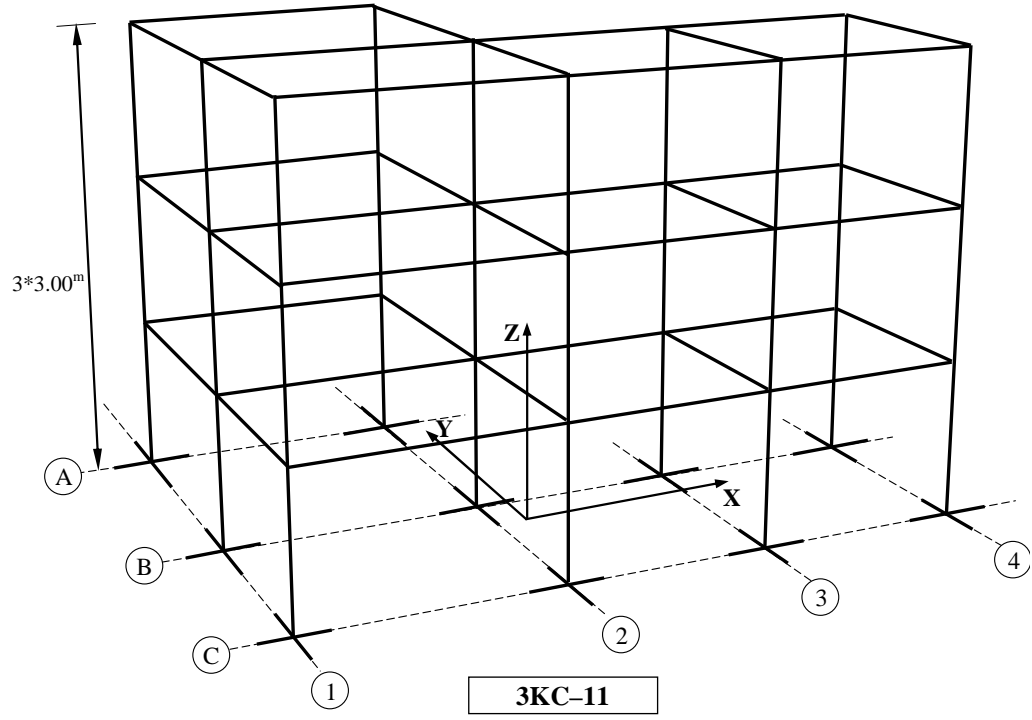
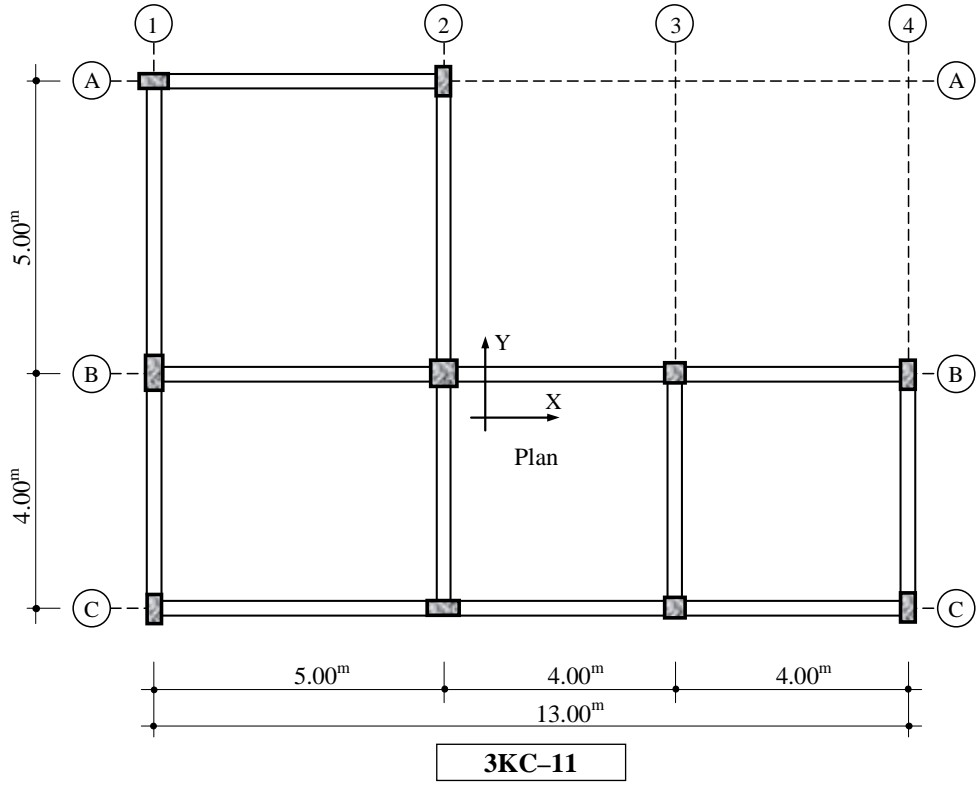
Şekil 4.3 3KC-[5,6] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi

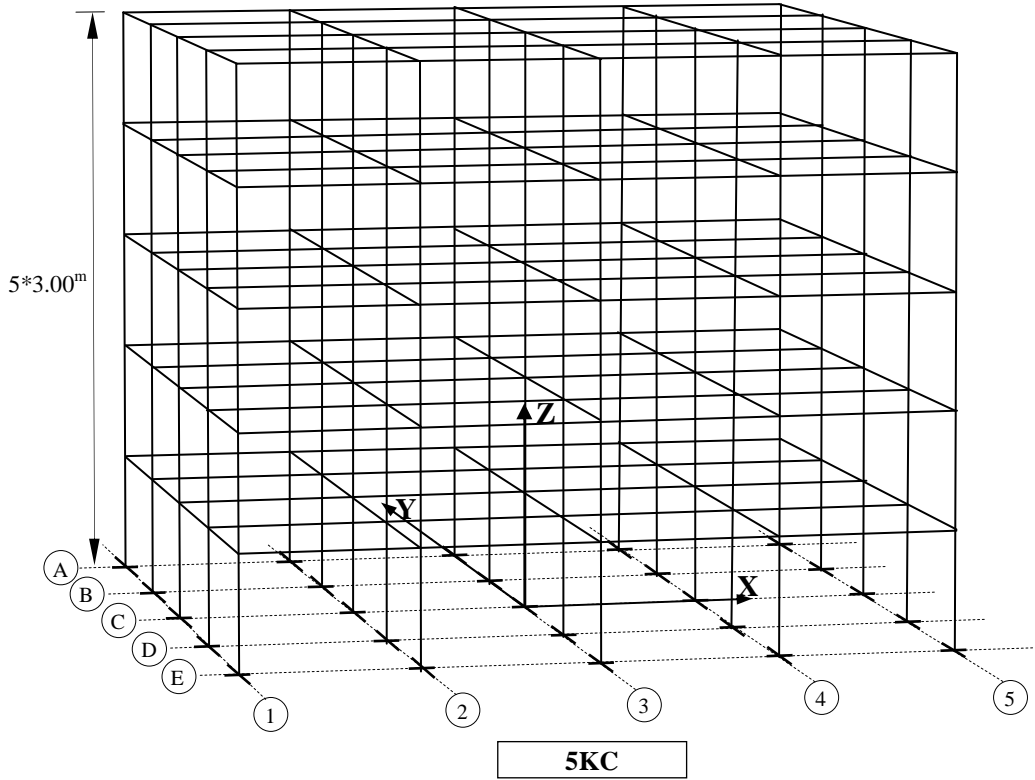
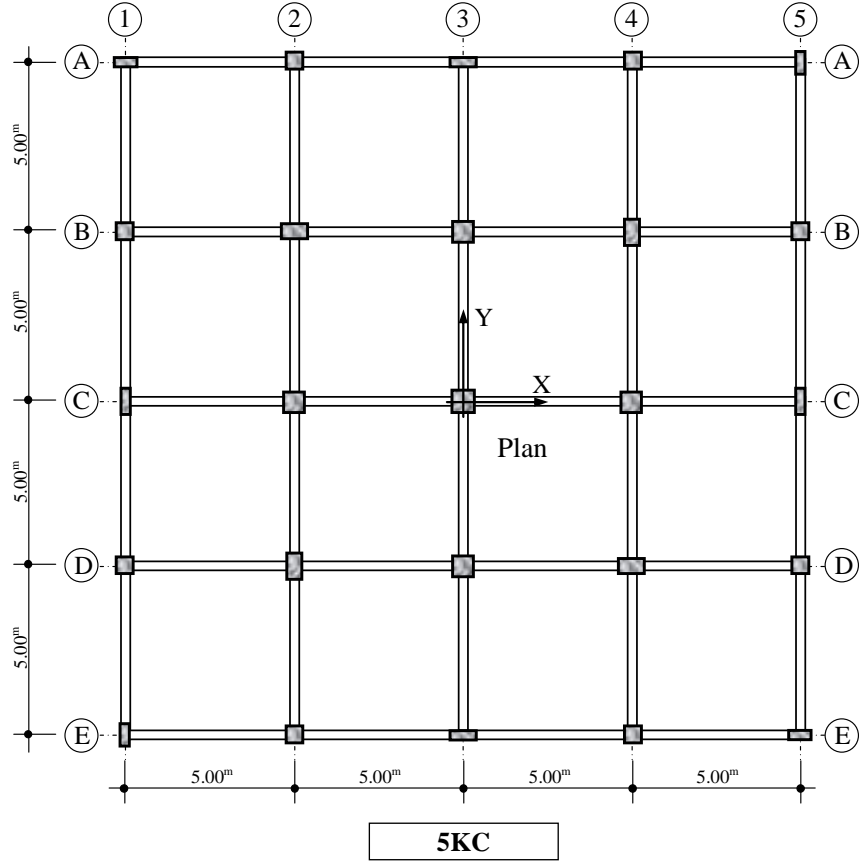
Şekil 4.4 3KC-[7,8] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi

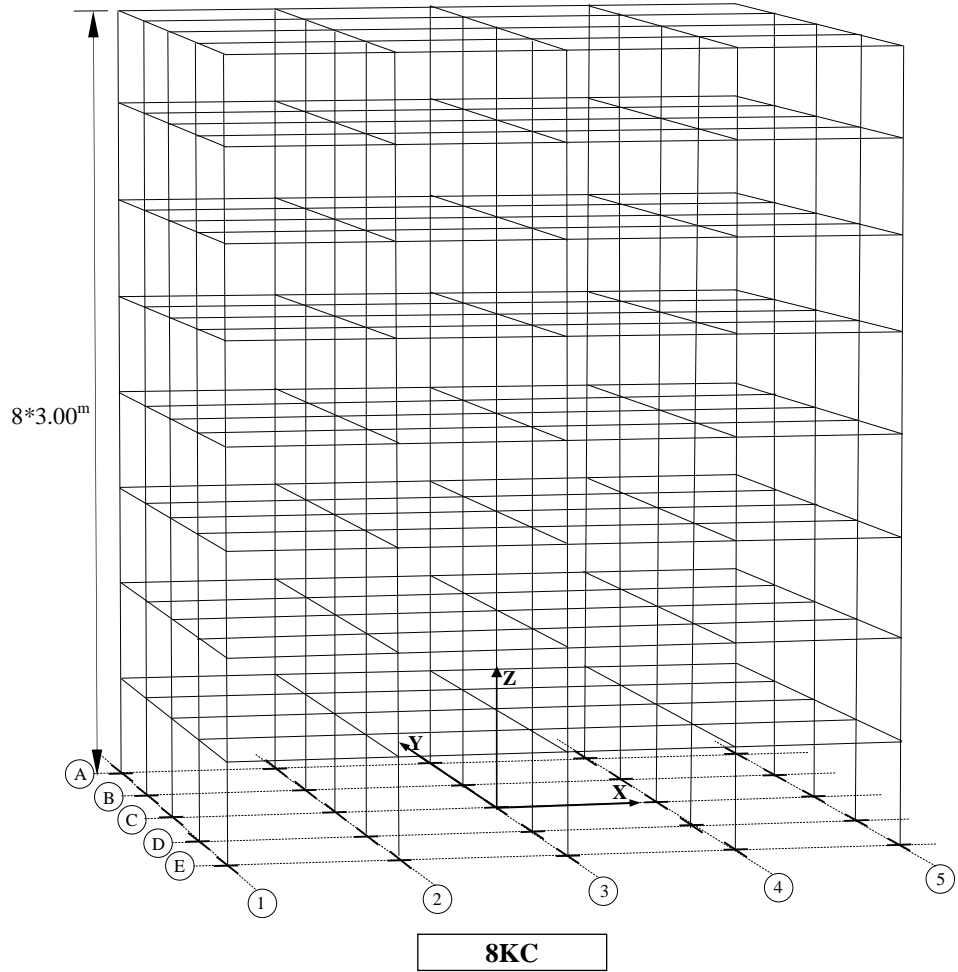
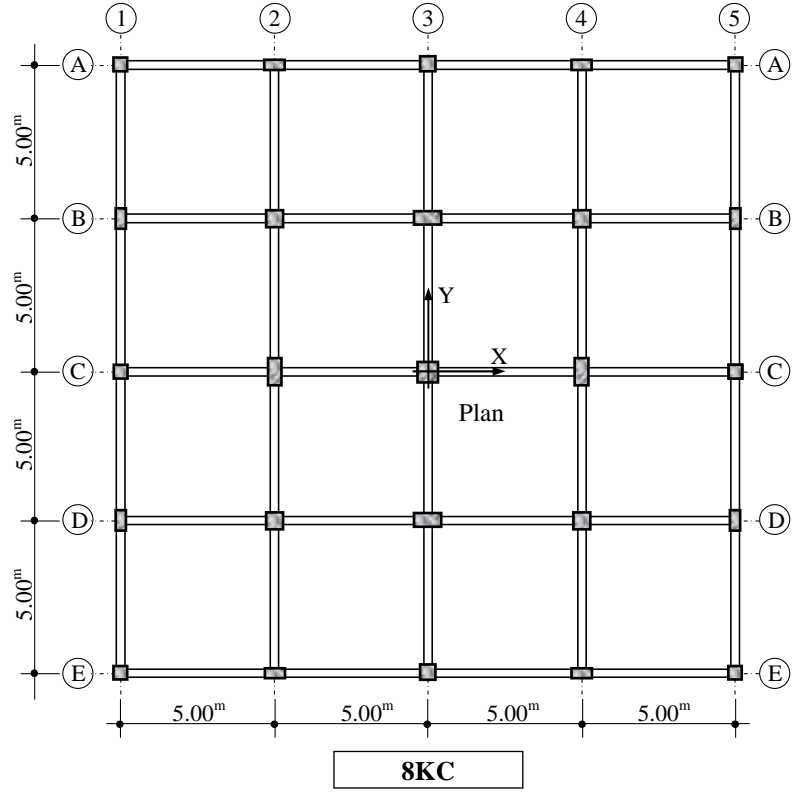
Şekil 4.5 3KC-[9,10] binaların planları ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi

Şekil 4.6 3KC-11 binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi

Şekil 4.7 5KC binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi

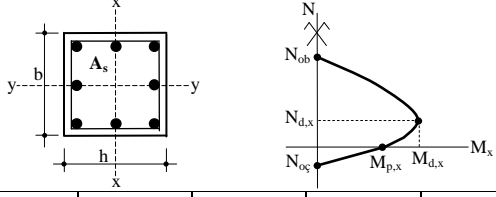

Şekil 4.8 8KC binanın planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistemi

Çizelge 4.1 Betonarme binaların genel özellikleri

1KC, 3KC, 5KC ve 8KC Betonarme Binalar için				
Tanım		Sembol (Birim)	Değer	
Deprem bölgesi			1	
Bina önem katsayısı		I	1	
Etkin yer ivme katsayısı		A_o	0.40	
Spektrum karakteristik periyotları		T_A, T_B (s)	0.15	0.40
Yerel zemin sınıfı		Z	Z2	
Taşıyıcı sistem davranış katsayısı		R	8	
Beton ve beton çeliği (donatı) sınıfı		C, S	1KC, 3KC, 5KC	8KC
			C 20, S420	C 25, S420
Betonun ve donatının karakteristik dayanımları		f_{ck} (MPa)	1KC, 3KC, 5KC	8KC
		f_{yk} (MPa)	$f_{ck} = 20, f_{yk} = 420$	$f_{ck} = 25, f_{yk} = 420$
Döşeme Yükleri	Sabit yükler	G (kN/m ²)	4.50	
	Hareketli yükler	Q (kN/m ²)	2.00	
Duvar yükü		g_d (kN/m ²)	1KC-[1-4] 3KC-[1-4]	3KC-[5-11] 5KC, 8KC
			3.125	2.50
Kat Yüksekliği		h_i (m)	3.00	
Döşeme kalınlığı		h_f (m)	0.12	
Paspayı (Kirişlerde ve Kolonlarda)		h' (m)	0.03	

Çizelge 4.2 1KC-[1-4] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri

Bina	Kolonların				Karşılıklı Etki Diyagramının Karakteristik İç Kuvvet Değerleri				
	Aksı	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (A_s) (cm ²)						
				N_{ob} (kN)	$N_{oç}$ (kN)	$N_{d,x}$ (kN)	$M_{d,x}$ (kNm)	$M_{p,x}$ (kNm)	
1KC-1 ve 1KC-3	A1, A2	35 * 35	(8 $\varnothing$ 16)	2726.0	675.36	948.99	163.62	100.0	
	B1, B2		16.08						
1KC-2 ve 1KC-4	A1, B2	25 * 50	(10 $\varnothing$ 14)	2741.0	646.80	1015.09	224.77	142.0	
	A2, B1	50 * 25	15.40	2741.0	646.80	930.98	114.47	65.0	

Çizelge 4.3 3KC-[1-4] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri

Bina	Kolonların								
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (A _s) (cm ²)	Karşılıklı Etki Diyagramının Karakteristik İç Kuvvet Değerleri				
					N _{ob} (kN)	N _{oç} (kN)	N _{d,x} (kN)	M _{d,x} (kNm)	M _{p,x} (kNm)
3KC-1 ve 3KC-3	A1, A2 B1, B2	3	30 * 30	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32	2022.8	517.44	697.63	103.36	64.0
		1-2	35 * 35	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32	2575.3	517.44	945.93	146.45	77.5
3KC-2 ve 3KC-4	A1, B2	1-3	25 * 50	(8 $\bar{\Phi}$ 16)	2768.2	675.36	1024.42	215.87	147.0
	A2, B1		50 * 25	16.08	2768.2	675.36	926.34	129.50	68.0

Çizelge 4.4 3KC-[5,6] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri

Bina	Kolonların								
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (A _s) (cm ²)	Karşılıklı Etki Diyagramının Karakteristik İç Kuvvet Değerleri				
					N _{ob} (kN)	N _{oç} (kN)	N _{d,x} (kN)	M _{d,x} (kNm)	M _{p,x} (kNm)
3KC-5	A1, A3 B1, B3	3	30*30	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32	2022.8	517.44	697.63	103.36	64.0
		1-2	35*35	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32	2575.3	517.44	945.93	146.45	77.5
	A2, B2	3	30*30	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32	2022.8	517.44	697.63	103.96	64.0
		1-2	40*40	(8 $\bar{\Phi}$ 16) 16.08	3363.2	675.36	1281.21	221.19	118.0
3KC-6	A1, B3	1-3	25 * 50	(8 $\bar{\Phi}$ 16)	2768.2	675.36	1024.42	215.87	147.0
	A3, B1		50 * 25	16.08	2768.2	675.36	926.34	129.50	68.0
	A2, B2	3	30*30	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32	2022.8	517.44	697.63	103.36	64.0
		1-2	40*40	(8 $\bar{\Phi}$ 16) 16.08	3363.2	675.36	1281.21	221.19	118.0

Çizelge 4.5 3KC-[7,8] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri

Bina	Kolonların									
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (A _s) (cm ²)	Karşılıklı Etki Diyagramının Karakteristik İç Kuvvet Değerleri					
					N _{ob} (kN)	N _{oç} (kN)	N _{d,x} (kN)	M _{d,x} (kNm)	M _{p,x} (kNm)	
3KC-7	A1, A3 C1, C3	3	30*30	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32 cm ²	2022.8	517.44	697.63	103.36	64.0	
		1-2	35*35	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32 cm ²	2575.3	517.44	945.93	146.45	77.5	
	A2, B1 B3, C2	3	35*35	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32 cm ²	2575.3	517.44	945.93	146.45	77.5	
		1-2	40*40	(8 $\bar{\Phi}$ 16) 16.08 cm ²	3363.2	675.36	1281.21	221.19	118.0	
	B2	3	40*40	(12 $\bar{\Phi}$ 14) 18.48 cm ²	3459.2	776.16	1291.85	228.49	134.7	
		2	45*45	(12 $\bar{\Phi}$ 16) 24.12 cm ²	4407.3	1013.04	1634.82	332.60	200.0	
		1	50*50	(12 $\bar{\Phi}$ 18) 30.48 cm ²	5469.2	1280.16	2019.46	463.98	284.0	
	3KC-8	A1, C3	1-3	25 * 50	(10 $\bar{\Phi}$ 14) 15.40 cm ²	2741.0	646.80	1015.09	224.77	142.0
		A3, C1		50 * 25		2741.0	646.80	930.98	114.47	65.0
A2, B1 B3, C2		3	35*35	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32 cm ²	2575.3	517.44	945.93	146.45	77.5	
		1-2	40*40	(8 $\bar{\Phi}$ 16) 16.08 cm ²	3363.2	675.36	1281.21	221.19	118.0	
B2		2-3	40*40	(12 $\bar{\Phi}$ 14) 18.48 cm ²	3459.2	776.16	1291.85	228.49	134.7	
		1	50*50	(12 $\bar{\Phi}$ 18) 30.48 cm ²	5469.2	1280.16	2019.46	463.98	284.0	

Çizelge 4.6 3KC–[9,10] binalardaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri

Bina	Kolonların								
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (A _s) (cm ²)	Karşılıklı Etki Diyagramının Karakteristik İç Kuvvet Değerleri				
					N _{ob} (kN)	N _{oç} (kN)	N _{d,x} (kN)	M _{d,x} (kNm)	M _{p,x} (kNm)
3KC–9	A1, A3	3	30*30	(8 $\bar{\phi}$ 14) 12.32 cm ²	2022.8	517.44	697.63	103.36	64.0
	B1, B3	1–2	35*35	(8 $\bar{\phi}$ 14) 12.32 cm ²	2575.3	517.44	945.93	146.45	77.5
	A2, B2	3	30*30	(8 $\bar{\phi}$ 14) 12.32 cm ²	2022.8	517.44	697.63	103.96	64.0
		1–2	40*40	(8 $\bar{\phi}$ 16) 16.08 cm ²	3363.2	675.36	1281.21	221.19	118.0
3KC–10	A1, B3	1–3	25 * 50	(8 $\bar{\phi}$ 16) 16.08 cm ²	2768.20	675.36	1024.42	215.87	147.0
	A3, B1		50 * 25		2768.20	675.36	926.34	129.50	68.0
	A2, B2	3	30*30	(8 $\bar{\phi}$ 14) 12.32 cm ²	2022.80	517.44	697.63	103.96	64.0
		1–2	40*40	(8 $\bar{\phi}$ 16) 16.08 cm ²	3363.20	675.36	1281.21	221.19	118.0

Çizelge 4.7 3KC–11 binadaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri

Bina	Kolonların								
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (A _s) (cm ²)	Karşılıklı Etki Diyagramının Karakteristik İç Kuvvet Değerleri				
					N _{ob} (kN)	N _{oç} (kN)	N _{d,x} (kN)	M _{d,x} (kNm)	M _{p,x} (kNm)
3KC–11	A1	1–3	25*50	(10 $\bar{\phi}$ 14) 15.40 cm ²	2741.0	646.80	1015.09	224.77	142.0
	A2, C1 B4, C4	1–3	50*25	(10 $\bar{\phi}$ 14) 15.40 cm ²	2741.0	646.80	930.98	114.47	65.0
	B1	1–3	60*30	(10 $\bar{\phi}$ 16) 20.10 cm ²	3864.0	844.20	1388.29	194.62	105.9
	B2	1–3	45*45	(12 $\bar{\phi}$ 16) 24.12 cm ²	4407.3	1013.04	1634.82	332.60	200.0
	C2	1–3	25*55	(10 $\bar{\phi}$ 14) 15.40 cm ²	2953.5	646.80	1113.54	263.14	158.1
	B3, C3	1–3	35*35	(8 $\bar{\phi}$ 14) 12.32 cm ²	2575.3	517.44	945.93	146.45	77.5

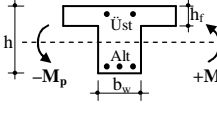
Çizelge 4.8 5KC binadaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri

Bina	Kolonların								
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (A_s) (cm ²)	Karşılıklı Etki Diyagramının Karakteristik İç Kuvvet Değerleri				
					N_{ob} (kN)	$N_{oç}$ (kN)	$N_{d,x}$ (kN)	$M_{d,x}$ (kNm)	$M_{p,x}$ (kNm)
5KC	A1, E5	4-5	25*50	(10 $\bar{\Phi}$ 14) 15.40 cm ²	2741.0	646.80	1015.09	224.77	142.0
		1-3	25*60	(10 $\bar{\Phi}$ 14) 15.40 cm ²	3166.0	646.80	1212.00	304.16	175.0
	B1, D1 A2, E2	4-5	40*40	(12 $\bar{\Phi}$ 14) 18.48 cm ²	3459.2	776.16	1291.85	228.49	134.7
		1-3	45*45	(12 $\bar{\Phi}$ 16) 24.12 cm ²	4407.3	1013.04	1634.82	332.60	200.0
	A3, E3	4-5	25*60	(8 $\bar{\Phi}$ 16) 16.08 cm ²	3193.2	675.36	1221.32	293.34	178.7
		1-3	25*70	(10 $\bar{\Phi}$ 16) 20.10 cm ²	3779.0	844.20	1474.13	435.83	266.4
	B2, D4	4-5	40*60	(12 $\bar{\Phi}$ 16) 24.12 cm ²	5044.8	1013.04	1930.18	498.65	275.2
		1-3	40*70	(12 $\bar{\Phi}$ 18) 30.48 cm ²	5979.2	1280.16	2340.73	706.40	408.5
	C2, B3	4-5	45*45	(12 $\bar{\Phi}$ 16) 24.12 cm ²	4407.3	1013.04	1634.82	332.60	200.0
		D3, C4	1-3	55*55	(12 $\bar{\Phi}$ 18) 30.48 cm ²	6361.7	1280.16	2432.97	574.30
	C3	4-5	50*50	(16 $\bar{\Phi}$ 16) 32.16 cm ²	5536.4	1350.72	2028.89	471.34	296.8
		1-3	60*60	(16 $\bar{\Phi}$ 18) 40.64 cm ²	7745.6	1706.88	2911.05	772.54	459.4
	D2, B4	4-5	60*40	(12 $\bar{\Phi}$ 16) 24.12 cm ²	5044.8	1013.04	1931.61	324.58	176.4
		1-3	70*40	(12 $\bar{\Phi}$ 18) 30.48 cm ²	5979.2	1280.16	2257.56	390.48	222.5
	C1, C5	4-5	60*25	(8 $\bar{\Phi}$ 16) 16.08 cm ²	3193.2	675.36	1111.61	142.54	68.8
		1-3	70*25	(10 $\bar{\Phi}$ 16) 20.10 cm ²	3779.0	844.20	1302.93	155.60	85.5
	A5, E1	4-5	50*25	(10 $\bar{\Phi}$ 14) 15.40 cm ²	2741.0	646.80	930.98	114.47	65.0
		1-3	60*25	(10 $\bar{\Phi}$ 14) 15.40 cm ²	3166.0	646.80	1116.24	127.54	66.0

Çizelge 4.9 8KC binadaki kolonların enkesit boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri

Bina	Kolonların								
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (A_s) (cm ²)	Karşılıklı Etki Diyagramının Karakteristik İç Kuvvet Değerleri				
					N_{ob} (kN)	$N_{oç}$ (kN)	$N_{d,x}$ (kN)	$M_{d,x}$ (kNm)	$M_{p,x}$ (kNm)
8KC	A1, E1 A5, E5	7-8	35*35	(8 $\bar{\Phi}$ 14) 12.32 cm ²	3095.9	517.44	1179.90	168.99	78.4
		4-6	40*40	(8 $\bar{\Phi}$ 16) 16.08 cm ²	4043.2	675.36	1596.26	255.01	118.6
		1-3	40*40	(8 $\bar{\Phi}$ 16) 16.08 cm ²	4043.2	675.36	1596.26	255.01	118.6
	A2, A4 E2, E4	7-8	25*50	(10 $\bar{\Phi}$ 14) 15.40 cm ²	3272.2	646.80	1261.22	257.79	143.6
		4-6	30*60	(10 $\bar{\Phi}$ 16) 20.10 cm ²	4629.0	844.20	1812.04	434.04	228.9
		1-3	35*70	(10 $\bar{\Phi}$ 18) 25.40 cm ²	6222.2	1066.80	2553.88	677.10	341.5
	C1, C5 A3, E3	7-8	40*40	(12 $\bar{\Phi}$ 14) 18.48 cm ²	4139.2	776.16	1606.90	262.31	135.6
		4-6	45*45	(12 $\bar{\Phi}$ 16) 24.12 cm ²	5267.9	1013.04	2033.56	380.75	201.4
		1-3	50*50	(12 $\bar{\Phi}$ 18) 30.48 cm ²	6531.7	1280.16	2511.73	530.03	285.5
	B1, B5 D1, D5	7-8	50*25	(10 $\bar{\Phi}$ 14) 15.40 cm ²	3272.2	646.80	1162.56	130.80	66.2
		4-6	60*30	(10 $\bar{\Phi}$ 16) 20.10 cm ²	4629.0	844.20	1732.09	223.01	107.1
		1-3	70*35	(10 $\bar{\Phi}$ 18) 25.40 cm ²	6222.2	1066.80	2356.29	349.19	161.4
	B2, D2 B4, D4 C3	7-8	50*50	(16 $\bar{\Phi}$ 16) 32.16 cm ²	6598.9	1350.72	2521.15	537.38	299.9
		4-6	55*55	(16 $\bar{\Phi}$ 16) 32.16 cm ²	7714.5	1350.72	3038.03	670.53	335.6
		1-3	60*60	(16 $\bar{\Phi}$ 18) 40.64 cm ²	9275.6	1706.88	3619.91	892.67	463.9
	B3, D3	7-8	30*60	(14 $\bar{\Phi}$ 14) 21.56 cm ²	4687.4	905.52	1817.99	445.64	243.9
		4-6	35*70	(14 $\bar{\Phi}$ 16) 28.14 cm ²	6331.8	1181.88	2566.44	702.15	375.5
		1-3	40*80	(14 $\bar{\Phi}$ 18) 35.56 cm ²	8222.4	1493.52	3226.10	1028.87	546.8
	C2, C4	7-8	60*30	(14 $\bar{\Phi}$ 14) 21.56 cm ²	4687.4	905.52	1739.06	223.31	114.4
		4-6	70*35	(14 $\bar{\Phi}$ 16) 28.14 cm ²	6331.8	1181.88	2365.94	353.94	178.0
		1-3	80*40	(14 $\bar{\Phi}$ 18) 35.56 cm ²	8222.4	1493.52	3203.16	528.12	261.3

Çizelge 4.10 1KC-[1-4] binalardaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri

Bina	Kirişlerin								
	Aks	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (cm ²)			Moment Taşıma Kapasiteleri (M _p) (kNm)		
				Üst Alt	Sol mesnet	Sağ mesnet	+M _p -M _p	Sol mesnet	Sağ mesnet
1KC-1	A aksı 1-2 B aksı 1-2	1		Üst	3.39	3.39	+M _p	+89.7	+89.7
1KC-2	1 aksı A-B 2 aksı A-B			Alt	4.62	4.62	-M _p	-64.9	-64.9
	Üst			3.39	3.39	+M _p	+66.6	+66.6	
1KC-3	A aksı 1-2 B aksı 1-2			Alt	3.39	3.39	-M _p	-64.9	-64.9
	Üst			3.39	3.39	+M _p	+66.6	+66.6	
1KC-4	1 aksı A-B 2 aksı A-B			Alt	3.39	3.39	-M _p	-64.9	-64.9
	Üst			3.39	3.39	+M _p	+65.9	+65.9	

Çizelge 4.11 3KC-[1-4] binalardaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri

Bina	Kirişlerin								
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (cm ²)			Moment Taşıma Kapasiteleri (M _p) (kNm)		
				Üst Alt	Sol mesnet	Sağ mesnet	+M _p -M _p	Sol mesnet	Sağ mesnet
3KC-1	A aksı 1-2	3	25 * 50	Üst	3.80	3.80	+M _p	+45.1	+45.1
				Alt	2.26	2.26	-M _p	-72.2	-72.2
3KC-2	B aksı 1-2	2		Üst	5.34	5.34	+M _p	+66.3	+66.3
				Alt	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-100.6
3KC-2	1 aksı A-B	1		Üst	6.16	6.16	+M _p	+66.4	+66.4
				Alt	3.39	3.39	-M _p	-115.7	-115.7
3KC-3	A aksı 1-2	3		Üst	3.80	3.80	+M _p	+45.1	+45.1
				Alt	2.26	2.26	-M _p	-72.2	-72.2
3KC-4	B aksı 1-2	2		Üst	5.34	5.34	+M _p	+66.3	+66.3
				Alt	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-100.6
3KC-4	1 aksı A-B	1		Üst	6.16	6.16	+M _p	+66.4	+66.4
				Alt	3.39	3.39	-M _p	-115.7	-115.7
3KC-3	1 aksı A-B	3	Üst	3.80	3.80	+M _p	+44.4	+44.4	
			Alt	2.26	2.26	-M _p	-72.2	-72.2	
3KC-4	2 aksı A-B	2	Üst	5.34	5.34	+M _p	+65.5	+65.5	
			Alt	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-100.6	
3KC-4	1 aksı A-B	1	Üst	6.16	6.16	+M _p	+65.5	+65.5	
			Alt	3.39	3.39	-M _p	-115.7	-115.7	

Çizelge 4.12 3KC-5 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri

Bina	Kirişlerin												
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (cm ²)				Moment Taşıma Kapasiteleri (M _p) (kNm)					
				1.Açıklık		2.Açıklık		+M _p -M _p	1.Açıklık		2.Açıklık		
				Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet		Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	
3KC-5	A aksı 1-3	3	25 * 50	Üst	3.39	4.27	4.27	3.39	+M _p	+66.2	+66.3	+66.3	+66.2
		Alt		3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-64.6	-80.9	-80.9	-64.6	
	B aksı 1-3	1-2	25 * 50	Üst	5.34	6.28	6.28	5.34	+M _p	+66.4	+66.4	+66.4	+66.4
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-117.9	-117.9	-100.6
	1 aksı A-B	3	25 * 50	Üst	4.27	4.27			+M _p	+66.3	+66.3		
				Alt	3.39	3.39			-M _p	-80.9	-80.9		
	3 aksı A-B	1-2	25 * 50	Üst	6.47	6.47			+M _p	+66.4	+66.4		
				Alt	3.39	3.39			-M _p	-121.4	-121.4		
	2 aksı A-B	3	25 * 50	Üst	4.27	4.27			+M _p	+89.3	+89.3		
				Alt	4.62	4.62			-M _p	-80.9	-80.9		
		2		Üst	8.01	8.01			+M _p	+89.3	+89.3		
				Alt	4.62	4.62			-M _p	-149.8	-149.8		
1		Üst		9.11	9.11			+M _p	+89.3	+89.3			
		Alt		4.62	4.62			-M _p	-169.9	-169.9			

Çizelge 4.13 3KC-6 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri

Bina	Kirişlerin												
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (cm ²)				Moment Taşıma Kapasiteleri (M _p) (kNm)					
				1.Açıklık		2.Açıklık		+M _p -M _p	1.Açıklık		2.Açıklık		
				Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet		Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	
3KC-6	A aksı 1-3	3	25 * 50	Üst	3.80	4.27	4.27	3.80	+M _p	+66.3	+66.3	+66.3	+66.3
		Alt		3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-72.2	-80.9	-80.9	-72.2	
	B aksı 1-3	2	25 * 50	Üst	5.34	6.28	6.28	5.34	+M _p	+66.3	+66.3	+66.3	+66.3
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-117.9	-117.9	-100.6
		1	25 * 50	Üst	6.47	7.41	7.41	6.47	+M _p	+66.3	+87.4	+87.4	+66.3
				Alt	3.39	4.52	4.52	3.39	-M _p	-121.4	-138.7	-138.7	-121.4
	1 aksı A-B	3	25 * 50	Üst	4.27	4.27			+M _p	+66.3	+66.3		
				Alt	3.39	3.39			-M _p	-80.9	-80.9		
	3 aksı A-B	1-2	25 * 50	Üst	6.47	6.47			+M _p	+66.3	+66.3		
				Alt	3.39	3.39			-M _p	-121.4	-121.4		
	2 aksı A-B	3	25 * 50	Üst	4.27	4.27			+M _p	+89.3	+89.3		
				Alt	4.62	4.62			-M _p	-80.9	-80.9		
2		Üst		8.01	8.01			+M _p	+89.3	+89.3			
		Alt		4.62	4.62			-M _p	-149.8	-149.8			
1		Üst		9.11	9.11			+M _p	+89.3	+89.3			
		Alt		4.62	4.62			-M _p	-169.9	-169.9			

Çizelge 4.14 3KC-[7,8] binalardaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri

Bina	Kirişlerin													
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (cm ²)				Moment Taşıma Kapasiteleri (M _p) (kNm)						
				1.Açıklık		2.Açıklık		+M _p -M _p	1.Açıklık		2.Açıklık			
				Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet		Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet		
3KC-7	A aksı 1-3	3	25 * 50	Üst	3.39	4.52	4.52	3.39	+M _p	+66.6	+66.7	+66.7	+66.6	
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-64.6	-85.5	-85.5	-64.6	
	C aksı 1-3	2		Üst	5.34	6.28	6.28	5.34	+M _p	+66.8	+66.8	+66.8	+66.8	
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-117.9	-117.9	-100.6	
	1 aksı A-C	1		Üst	5.34	6.47	6.47	5.34	+M _p	+66.8	+66.6	+66.6	+66.8	
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-121.4	-121.4	-100.6	
	3 aksı A-C	1	Üst	5.34	6.47	6.47	5.34	+M _p	+66.8	+66.6	+66.6	+66.8		
			Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-121.4	-121.4	-100.6		
	B aksı 1-3	3	25 * 60	Üst	4.27	5.34	5.34	4.27	+M _p	+81.4	+81.5	+81.5	+81.4	
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-98.9	-123.1	-123.1	-98.9	
		2 aksı A-C		2	Üst	6.47	7.41	7.41	6.47	+M _p	+81.6	+107.7	+107.7	+81.6
					Alt	3.39	4.52	4.52	3.39	-M _p	-148.6	-169.8	-169.8	-148.6
1		Üst		7.41	8.95	8.95	7.41	+M _p	+107.7	+107.8	+107.8	+107.7		
		Alt		4.52	4.52	4.52	4.52	-M _p	-169.8	-204.5	-204.5	-169.8		
3KC-8	A aksı 1-3	3	25 * 50	Üst	3.80	4.52	4.52	3.39	+M _p	+66.7	+66.7	+66.7	+66.6	
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-72.2	-85.5	-85.5	-64.6	
	3 aksı A-C	2		Üst	6.28	6.47	6.47	4.52	+M _p	+66.8	+66.6	+66.6	+66.7	
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-117.9	-121.4	-121.4	-85.5	
	1	Üst		6.28	7.34	7.34	4.52	+M _p	+66.8	+88.0	+88.0	+66.7		
		Alt		3.39	4.52	4.52	3.39	-M _p	-117.9	-137.4	-137.4	-85.5		
	C aksı 1-3	3	25 * 50	Üst	3.39	4.52	4.52	3.80	+M _p	+66.6	+66.7	+66.7	+66.7	
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-64.6	-85.5	-85.5	-72.2	
		1 aksı A-C		2	Üst	4.52	6.47	6.47	6.28	+M _p	+66.7	+66.6	+66.6	+66.8
					Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-85.5	-121.4	-121.4	-117.9
		1		Üst	4.52	7.34	7.34	6.28	+M _p	+66.7	+88.0	+88.0	+66.8	
				Alt	3.39	4.52	4.52	3.39	-M _p	-85.5	-137.4	-137.4	-117.9	
B aksı 1-3	3	25 * 60	Üst	4.27	4.80	4.80	4.27	+M _p	+81.4	+81.4	+81.4	+81.4		
			Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-98.9	-110.9	-110.9	-98.9		
	2 aksı A-C		2	Üst	6.47	7.41	7.41	6.47	+M _p	+81.6	+107.7	+107.7	+81.6	
				Alt	3.39	4.52	4.52	3.39	-M _p	-148.6	-169.8	-169.8	-148.6	
	1		Üst	7.41	8.95	8.95	7.41	+M _p	+107.7	+107.8	+107.8	+107.7		
			Alt	4.52	4.52	4.52	4.52	-M _p	-169.8	-204.5	-204.5	-169.8		

Çizelge 4.15 3KC-9 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri

Bina	Kirişlerin												
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (cm ²)				Moment Taşıma Kapasiteleri (M _p) (kNm)					
				1.Açıklık		2.Açıklık		1.Açıklık		2.Açıklık			
				Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	+M _p	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	
3KC-9	A aksı 1-3	3	25 * 50	Üst	3.80	5.34	5.34	3.80	+M _p	+66.3	+66.3	+66.3	+66.3
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-72.2	-100.6	-100.6	-72.2
	B aksı 1-3	2		Üst	5.34	5.65	5.65	5.34	+M _p	+66.3	+66.3	+66.3	+66.3
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-106.3	-106.3	-100.6
	1 aksı A-B	1		Üst	5.65	6.88	6.88	5.65	+M _p	+66.3	+87.4	+87.4	+66.3
				Alt	3.39	4.52	4.52	3.39	-M _p	-106.3	-129.0	-129.0	-106.3
	3 aksı A-B	3	1-2	Üst	4.27	4.27			+M _p	+66.3	+66.3		
				Alt	3.39	3.39			-M _p	-80.9	-80.9		
	3 aksı A-B	1-2	1-2	Üst	8.29	8.29			+M _p	+87.4	+87.4		
				Alt	4.52	4.52			-M _p	-154.9	-154.9		

Çizelge 4.16 3KC-10 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri

Bina	Kirişlerin												
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutları (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (cm ²)				Moment Taşıma Kapasiteleri (M _p) (kNm)					
				1.Açıklık		2.Açıklık		1.Açıklık		2.Açıklık			
				Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	+M _p	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	
3KC-10	A aksı 1-3	3	25 * 50	Üst	3.80	5.34	5.34	3.39	+M _p	+66.3	+66.3	+66.3	+66.2
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-72.2	-100.6	-100.6	-64.6
		2		Üst	5.34	6.28	6.28	4.27	+M _p	+66.3	+66.3	+66.3	+66.3
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-100.6	-117.9	-117.9	-80.9
		1		Üst	6.28	8.29	8.29	4.27	+M _p	+66.3	+87.4	+87.4	+66.3
				Alt	3.39	4.52	4.52	3.39	-M _p	-117.9	-154.9	-154.9	-80.9
	B aksı 1-3	3	25 * 50	Üst	3.39	5.34	5.34	3.80	+M _p	+66.2	+66.3	+66.3	+66.3
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-64.6	-100.6	-100.6	-72.2
		2		Üst	4.27	6.28	6.28	5.34	+M _p	+66.3	+66.3	+66.3	+66.3
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-80.9	-117.9	-117.9	-100.6
		1		Üst	4.27	8.29	8.29	6.28	+M _p	+66.3	+87.4	+87.4	+66.3
				Alt	3.39	4.52	4.52	3.39	-M _p	-80.9	-154.9	-154.9	-117.9
	1 aksı A-B	3	25 * 50	Üst	3.80	4.52			+M _p	+66.3	+66.3		
				Alt	3.39	3.39			-M _p	-72.2	-85.5		
		1-2		Üst	6.88	8.29			+M _p	+87.4	+95.0		
				Alt	4.52	4.93			-M _p	-129.0	-154.9		
	3 aksı A-B	3	25 * 50	Üst	4.52	3.80			+M _p	+66.3	+66.3		
				Alt	3.39	3.39			-M _p	-85.5	-72.2		
1-2		Üst		8.29	6.88			+M _p	+95.0	+87.4			
		Alt		4.93	4.52			-M _p	-154.9	-129.0			

Çizelge 4.17 3KC-11 binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri

Bina	Kirişlerin																
	Aksı	Kat	Kiriş Boyutu (cm*cm)	Boyuna Donatı alanları (cm ²)						Moment Taşıma Kapasiteleri (M _p) (kNm)							
				1.Açıklık		2.Açıklık		3.Açıklık		1.Açıklık		2.Açıklık		3.Açıklık			
				Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet		
3KC-11	A aksı 1-2	3	25 * 50	Üst	4.27	3.39					+M _p	+66.7	+66.6				
		Alt		3.39	3.39							-M _p	-80.9	-64.6			
		2		Üst	5.65	4.52					+M _p	+66.8	+66.7				
				Alt	3.39	3.39					-M _p	-106.3	-85.5				
		1		Üst	6.88	4.80					+M _p	+66.9	+66.7				
				Alt	3.39	3.39					-M _p	-128.9	-90.7				
	B aksı 1-4	3	25 * 50	Üst	4.27	5.34	5.34	3.39	3.39	3.39	+M _p	+67.4	+67.6	+66.8	+66.6	+66.6	+66.6
		Alt		3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-80.9	-100.6	-100.6	-64.6	-64.6	-64.6	
		2		Üst	6.28	7.34	7.34	4.27	4.27	3.80	+M _p	+67.7	+89.0	+88.0	+66.7	+66.7	+66.7
				Alt	3.39	4.52	4.52	3.39	3.39	3.39	-M _p	-117.9	-137.5	-137.5	-80.9	-80.9	-72.2
		1		Üst	6.88	8.42	8.42	4.52	4.52	3.80	+M _p	+67.7	+89.0	+88.0	+66.7	+66.7	+66.7
				Alt	3.39	4.52	4.52	3.39	3.39	3.39	-M _p	-128.9	-157.3	-157.3	-85.5	-85.5	-72.2
	C aksı 1-4	3	25 * 50	Üst	3.39	4.27	4.27	3.39	3.39	3.39	+M _p	+66.6	+66.7	+66.7	+66.6	+66.6	+66.6
		Alt		3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-64.6	-80.9	-80.9	-64.6	-64.6	-64.6	
		2		Üst	4.27	5.34	5.34	4.27	4.27	3.80	+M _p	+67.7	+66.8	+66.8	+66.7	+66.7	+66.7
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-80.9	-100.6	-100.6	-80.9	-80.9	-72.2
		1		Üst	4.27	6.28	6.28	4.52	4.52	3.80	+M _p	+66.7	+66.8	+66.8	+66.7	+66.7	+66.7
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-80.9	-117.9	-117.9	-85.5	-85.5	-72.2
	1 aksı A-C	3	25 * 50	Üst	3.39	4.27	4.27	3.39			+M _p	+66.6	+66.7	+66.7	+66.6		
		Alt		3.39	3.39	3.39	3.39			-M _p	-64.6	-80.9	-80.9	-64.6			
		2		Üst	4.27	5.65	5.65	5.34			+M _p	+66.7	+66.8	+66.8	+66.8		
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39			-M _p	-80.9	-106.3	-106.3	-100.6		
		1		Üst	4.27	7.34	7.34	6.28			+M _p	+66.7	+88.0	+88.0	+88.0		
				Alt	3.39	4.52	4.52	4.52			-M _p	-80.9	-137.5	-137.5	-118.0		
2 aksı A-C	3	25 * 50	Üst	4.27	4.27	4.27	3.39			+M _p	+66.7	+66.7	+67.4	+67.2			
	Alt		3.39	3.39	3.39	3.39			-M _p	-80.9	-80.9	-80.9	-64.6				
	2		Üst	5.34	5.34	5.34	4.27			+M _p	+66.8	+66.8	+67.6	+67.4			
			Alt	3.39	3.39	3.39	3.39			-M _p	-100.6	-100.6	-100.6	-80.9			
	1		Üst	5.65	6.28	6.28	4.27			+M _p	+66.8	+66.8	+67.7	+67.4			
			Alt	3.39	3.39	3.39	3.39			-M _p	-106.3	-117.9	-117.9	-80.9			
3 aksı B-C	3	25 * 50	Üst	3.39	3.39					+M _p	+67.2	+67.2					
	Alt		3.39	3.39					-M _p	-64.6	-64.6						
	2		Üst	4.80	4.80					+M _p	+67.5	+67.5					
			Alt	3.39	3.39					-M _p	-90.7	-90.7					
	1		Üst	5.34	5.34					+M _p	+67.6	+67.6					
			Alt	3.39	3.39					-M _p	-100.6	-100.6					
4 aksı B-C	3	25 * 50	Üst	3.39	3.80					+M _p	+66.6	+66.7					
	Alt		3.39	3.39					-M _p	-64.6	-72.2						
	2		Üst	4.80	5.65					+M _p	+66.7	+66.8					
			Alt	3.39	3.39					-M _p	-90.7	-106.3					
	1		Üst	6.28	6.28					+M _p	+88.0	+88.0					
			Alt	4.52	4.52					-M _p	-118.0	-118.0					

Çizelge 4.18 5KC binadaki kirişlerin enkesit boyutları, boyuna donatı alanları ve moment taşıma kapasiteleri

Bina	Kirişlerin																					
	Aksı	Kat	Enkesit Boyutu (cm*cm)	Boyuna Donatı Alanları (cm ²)								Moment Taşıma Kapasiteleri (M _p) (kNm)										
				1.Açıklık		2.Açıklık		3.Açıklık		4.Açıklık		1.Açıklık		2.Açıklık		3.Açıklık		4.Açıklık				
				Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet		Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet	Sol mesnet	Sağ mesnet		
5KC	1-1 ve E-E	5	25*50	Üst	4.27	4.27	4.27	4.27	4.27	4.27	4.27	3.39	+M _p	+66.7	+66.7	+66.7	+66.7	+66.7	+66.7	+66.7	+66.6	
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-80.9	-80.9	-80.9	-80.9	-80.9	-80.9	-80.9
		4	25*50	Üst	6.28	6.28	6.28	6.28	6.28	6.28	6.28	4.27	+M _p	+66.8	+66.8	+66.8	+66.8	+66.8	+66.8	+66.8	+66.8	+66.7
				Alt	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	3.39	-M _p	-117.9	-117.9	-117.9	-117.9	-117.9	-117.9	-117.9	-117.9
	E-E	3	25*60	Üst	6.28	7.41	7.41	7.41	7.41	7.41	7.41	4.80	+M _p	+107.1	+132.9	+132.9	+132.9	+132.9	+132.9	+132.9	+132.9	+107.0
				Alt	3.39	4.52	4.52	4.52	4.52	4.52	4.52	3.39	-M _p	-169.2	-194.8	-194.8	-194.8	-194.8	-194.8	-194.8	-194.8	-136.2
		1-2	25*60	Üst	7.34	7.82	7.82	7.82	7.82	7.82	7.82	4.80	+M _p	+132.9	+132.9	+132.9	+132.9	+132.9	+132.9	+132.9	+132.9	+107.0
				Alt	4.52	4.52	4.52	4.52	4.52	4.52	4.52	3.39	-M _p	-193.1	-203.7	-203.7	-203.7	-203.7	-203.7	-203.7	-203.7	-136.2
	2-2 ve D-D	5	30*60	Üst	5.34	5.65	5.65	5.65	5.65	5.65	5.65	5.34	+M _p	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4
				Alt	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	-M _p	-149.0	-156.0	-156.0	-156.0	-156.0	-156.0	-156.0	-156.0
		4	30*60	Üst	6.78	8.29	8.29	8.29	8.29	8.29	8.29	6.78	+M _p	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5
				Alt	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	-M _p	-181.4	-215.4	-215.4	-215.4	-215.4	-215.4	-215.4	-215.4
		3	30*70	Üst	8.01	10.01	10.01	10.01	10.01	8.01	8.01	8.01	+M _p	+160.5	+202.2	+202.2	+202.2	+202.2	+160.5	+160.5	+160.5	+160.5
				Alt	4.62	6.16	6.16	6.16	6.16	4.62	4.62	4.62	-M _p	-247.3	-300.3	-300.3	-300.3	-300.3	-247.3	-247.3	-247.3	-247.3
		2	30*70	Üst	9.42	11.43	11.43	11.43	11.43	8.95	8.95	8.47	+M _p	+191.1	+229.2	+229.2	+229.2	+229.2	+160.5	+160.5	+160.5	+160.5
				Alt	5.75	7.16	7.16	7.16	7.16	4.62	4.62	4.62	-M _p	-285.1	-338.4	-338.4	-338.4	-338.4	-271.7	-271.7	-271.7	-259.0
		1	30*70	Üst	9.42	11.43	11.43	11.43	11.43	8.95	8.95	8.47	+M _p	+202.2	+229.2	+229.2	+229.2	+229.2	+160.5	+160.5	+160.5	+191.1
				Alt	6.16	7.16	7.16	7.16	7.16	4.62	4.62	5.75	-M _p	-285.3	-338.4	-338.4	-338.4	-338.4	-271.7	-271.7	-271.7	-259.8
	3-3 ve C-C	5	30*60	Üst	5.34	5.65	5.65	5.65	5.65	5.65	5.34	+M _p	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4	+136.4
				Alt	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	-M _p	-149.0	-156.0	-156.0	-156.0	-156.0	-156.0	-156.0	-156.0	-149.0
4		30*60	Üst	5.34	7.34	7.34	8.88	8.88	7.34	7.34	5.34	+M _p	+136.4	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5	+136.5	+136.4	
			Alt	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	4.62	-M _p	-149.0	-194.0	-194.0	-227.9	-227.9	-194.0	-194.0	-149.0	
3		30*70	Üst	5.93	8.47	8.47	10.01	10.01	8.47	8.47	5.93	+M _p	+160.5	+191.1	+191.1	+191.1	+191.1	+191.1	+191.1	+191.1	+160.5	
			Alt	4.62	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	4.62	-M _p	-192.0	-259.8	-259.8	-300.2	-300.2	-259.8	-259.8	-259.8	-192.0	
1-2		30*70	Üst	5.93	11.01	11.01	11.01	11.01	11.01	11.01	5.93	+M _p	+160.5	+202.2	+202.2	+202.2	+202.2	+202.2	+202.2	+202.2	+202.2	
			Alt	4.62	6.16	6.16	6.16	6.16	6.16	6.16	4.62	-M _p	-192.0	-326.6	-326.6	-326.6	-326.6	-326.6	-326.6	-326.6	-192.0	

Not : • Kiriş enkesit boyutları 25*60, 30*60 ve 30*70 için ilave olarak 2 $\bar{\Phi}$ 12 gövde donatısı da bulunmaktadır.

- A-A ve B-B Akslarındaki kiriş enkesit boyutları ve donatıları, sırasıyla E-E ve D-D Akslarında elde edilenlerin 3-3 Aksına göre simetridir.
- 4-4 ve 5-5 Akslarındaki kiriş enkesit boyutları ve donatıları, sırasıyla 2-2 ve 1-1 Akslarında elde edilenlerin C-C Aksına göre simetridir.

Çizelge 4.20 İncelenen binaların kat ağırlıkları ve birinci doğal titreşim periyotları

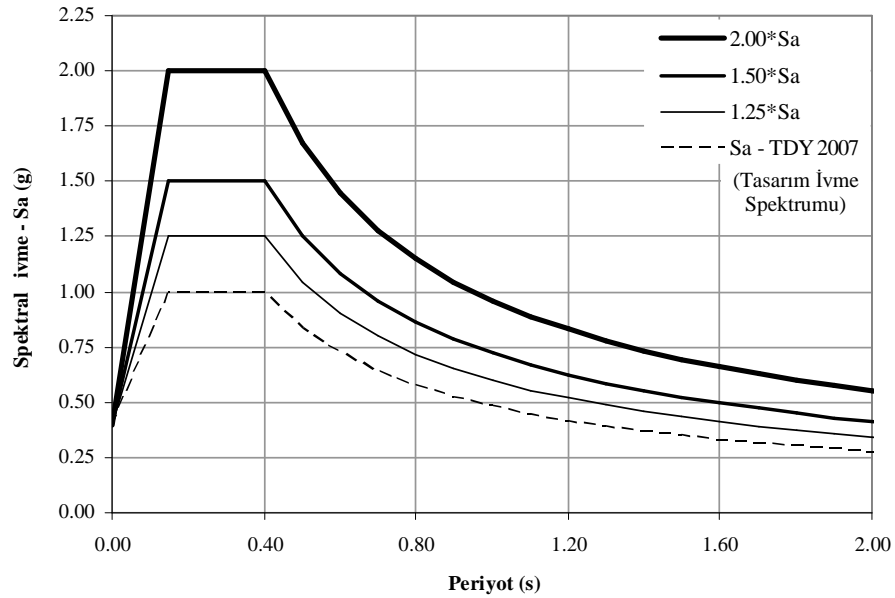
Bina	Kat	Kat ağırlıkları W_i (kN)	Binanın 1. Doğal Titreşim Periyodu					
			Brüt enkesitli			Etkin (Çatlamış) enkesitli		
			$T_{1b, x}$ (s)	$T_{1b, y}$ (s)	$T_{1b, \theta z}$ (s)	$T_{1e, x}$ (s)	$T_{1e, y}$ (s)	$T_{1e, \theta z}$ (s)
1KC-1	1	331.3	0.1518	0.1518	0.0847	0.2368	0.2368	0.1270
1KC-2	1	331.3	0.1453	0.1453	0.0820	0.2247	0.2247	0.1232
1KC-3	1	373.8	0.1612	0.1533	0.0854	0.2515	0.2371	0.1263
1KC-4	1	373.8	0.1536	0.1445	0.0817	0.2368	0.2216	0.1213
3KC-1	3	323.7	0.3975	0.3975	0.2161	0.6163	0.6163	0.3178
	1-2	331.3						
3KC-2	3	323.7	0.3822	0.3822	0.2093	0.5899	0.5899	0.3096
	1-2	331.3						
3KC-3	3	392.5	0.4447	0.4089	0.2217	0.6897	0.6104	0.3176
	1-2	432.5						
3KC-4	3	432.5	0.4389	0.3986	0.2186	0.6754	0.5901	0.3148
	1-2	432.5						
3KC-5	3	597.4	0.3947	0.4224	0.2773	0.6139	0.6548	0.4160
	1-2	617.6						
3KC-6	3	607.9	0.3847	0.4133	0.2694	0.5968	0.6393	0.4041
	1-2	618.4						
3KC-7	3	1115.8	0.3698	0.3698	0.2838	0.5591	0.5591	0.4344
	2	1139.9						
	1	1143.5						
3KC-8	3	1126.3	0.3707	0.3707	0.2906	0.5568	0.5568	0.4243
	2	1137.5						
	1	1144.3						
3KC-9	3	568.9	0.3722	0.4809	0.2626	0.5677	0.7291	0.3870
	1-2	574.5						
3KC-10	3	569.6	0.3668	0.4773	0.2596	0.5591	0.7225	0.3841
	1-2	575.3						
3KC-11	1-3	1238.6	0.4113	0.3730	0.2944	0.6283	0.5664	0.4416
5KC	4-5	4212.0	0.4557	0.4557	0.4077	0.6608	0.6608	0.5950
	1-3	4392.8						
8KC	7-8	4939.5	0.7077	0.7077	0.6147	1.0110	1.0110	0.8889
	6	5035.7						
	4-5	5125.7						
	1-3	5223.0						

4.2 Doğrusal Olmayan Statik Analizlerde Kullanılan Deprem Tehlike Seviyeleri

İncelenen betonarme binaların YKY ile tepe (maksimum) yerdeğiştirmesi taleplerinin (performans noktalarının) belirlenmesinde deprem tehlike seviyesi olarak, $I = 1$ olan binalar için 50 yılda aşılma olasılığı %10 ve maksimum spektral ivmesi 1.0g olan TDY 2007 [7]'deki %5 sönümlü tasarım ivme spektrumu esas alınmıştır. İncelenen binaların doğrusal olmayan analizleri (ön analizler) sonucunda, yapısal elemanlardaki plastik dönme taleplerinin küçük değerler alması nedeniyle, ivme spektrumunun ölçeklendirilmesi gerekmektedir. Bunun için, yapısal elemanlarda ileri şekildeğiştirme durumuna karşı gelen plastik dönme taleplerinin elde edilmesi için ilgili ivme spektrumu ölçeklendirilmiştir. Buna göre, TDY 2007'deki tasarım ivme spektrumu değerleri;

- 1KC-[1-4] binalar için **2.00** kat,
- 3KC-[1-10] binalar için **1.50** kat,
- 3KC-11 bina için **1.25** kat,
- 5KC ve 8KC binalar için **1.50** kat

artırılmıştır (şekil 4.9).

şekil 4.9 Ölçeklendirilmiş ivme spektrumları

4.3 Gözönüne Alınan Deprem Doğrultuları

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binalar, simetrik binalar, antimetrik binalar ile simetrik veya antimetrik olmayan binalar olarak tanımlanabilir.

Simetrik Binalar: Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre plan geometrisi simetrik, kolon enkesitleri ve konumları simetrik olan binalardır (1KC–[1,3], 3KC–[1, 3, 5, 7] ve 8KC).

Antimetrik Binalar: Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre plan geometrisi simetrik, kolon enkesitleri ve konumları antimetrik olan binalardır (1KC–[2,4], 3KC–[2, 4, 6, 8] ve 5KC).

Simetrik veya Antimetrik Olmayan Bina: Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre plan geometrisi ile kolon enkesitleri ve konumları simetrik veya antimetrik olmayan binadır (3KC–11).

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binalar için, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde, herhangi bir kolon plastik kesitinde elde edilen şekildeğiştirme talepleri (plastik dönme, plastik eğrilik, birim boy değişmesi) ile bu kolonun plandaki asal eksene göre antimetrik konumunda olan kolon plastik kesitinin $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede ve X–X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen şekildeğiştirme talepleri eşittir. Örneğin, planı kare olan 1KC–1 binanın $\beta = 45^\circ$ deprem doğrultusu için herhangi bir kolon plastik kesitinde elde edilen θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri, bu plastik kesitin plandaki asal eksene göre antimetrik konumunda olan kolon plastik kesitinin $\beta = 225^\circ (45^\circ + 180^\circ)$ deprem doğrultusu için elde edilen θ_{px} ve θ_{py} taleplerine eşittir. Ayrıca, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde elde edilen kapasite eğrileri, yerdeğiştirme talepleri ve görelî kat ötelemesi talepleri ile $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede ve X–X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen kapasite eğrileri, yerdeğiştirme talepleri ve görelî kat ötelemesi talepleri eşittir.

Bu nedenle, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binaların (3KC–11 hariç diğer binalar) şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki bölgede yapılması yeterlidir.

$\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındakiki doğrusal olmayan statik analizlerin yeterli olduğunu göstermek amacıyla örnek olarak, 1KC–1 simetrik bina ile 1KC–2 antimetrik binanın $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri yapılarak, tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin, görelî kat ötelemesi taleplerinin, kolonların alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin ve $\mathcal{E}_{c maks.}$, $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değışmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değışimi Ek–A’da verilmiştir.

Sonuç olarak;

- İncelenen 1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC simetrik veya antimetrik betonarme binaların $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki bölgede yapılacak iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analizlerinde deprem yükleri;
  - Binaların plandaki asal eksen doğrultularından ($\beta = 0^\circ, 90^\circ$ ve 180°) ve $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında 10° ’lik artımlarla etkiyen ($\beta = 10^\circ, 20^\circ, \dots, 170^\circ, 180^\circ$) ara doğrultulardan,
  - Binaların plan köşegeni (diyagonal) doğrultularından,
  - Her bina için ortak ara doğrultu olan $\beta = 45^\circ, \beta = 135^\circ$ ’lik özel iki doğrultudan

etkitilmiştir.

Buna göre, $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki bölgede kare planlı binalarda toplam 21 (yirmi bir) farklı deprem doğrultusu, dikdörtgen planlı binalarda ise toplam 23 (yirmi üç) farklı deprem doğrultusu gözönüne alınmıştır (Şekil 4.10,4.11).

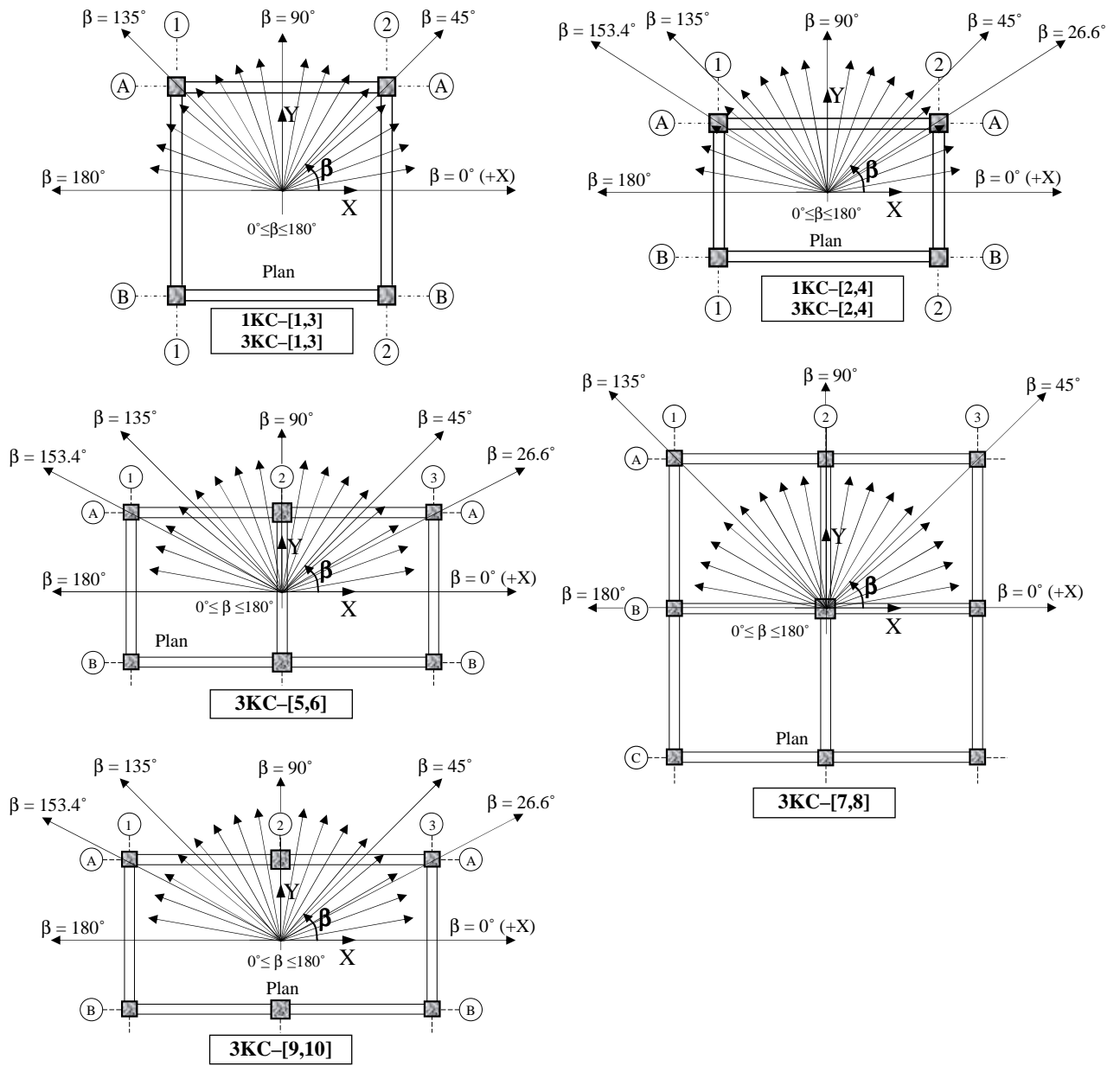
- Simetrik veya antimetrik olmayan L planlı 3KC–11 binada ise, iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analizlerde deprem yükleri;
  - Binanın plandaki asal eksen doğrultularından ($\beta = 0^\circ, 180^\circ$ ve $90^\circ, 270^\circ$) ve $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında 10° ’lik artımlarla etkiyen ($\beta = 10^\circ, 20^\circ, \dots, 350^\circ, 360^\circ$) ara doğrultulardan,
  - Plan köşegeni doğrultuları olan ara doğrultulardan ($\beta = 34.7^\circ, 145.3^\circ, 214.7^\circ$ ve 325.3°),
  - Her bina için ortak ara doğrultu olan $\beta = 45^\circ, 135^\circ, 225^\circ$ ve 315° ’lik özel doğrultulardan

etkitilmiştir.

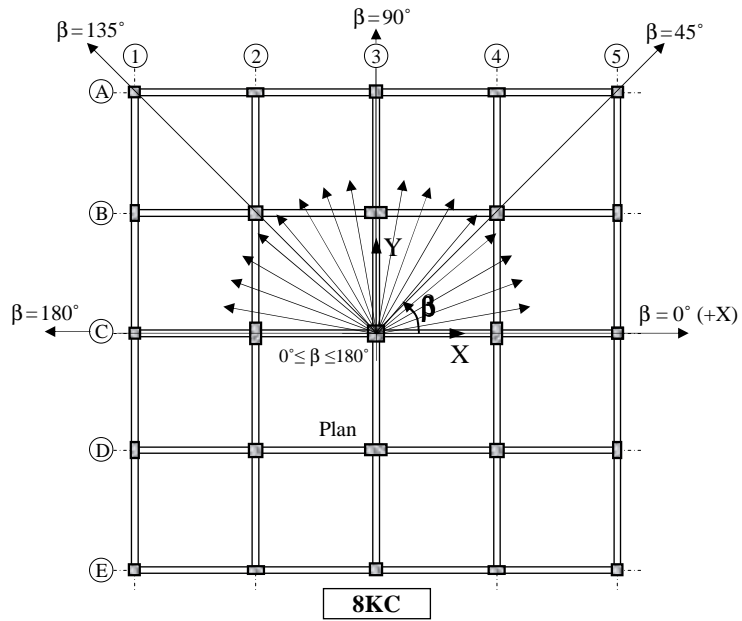
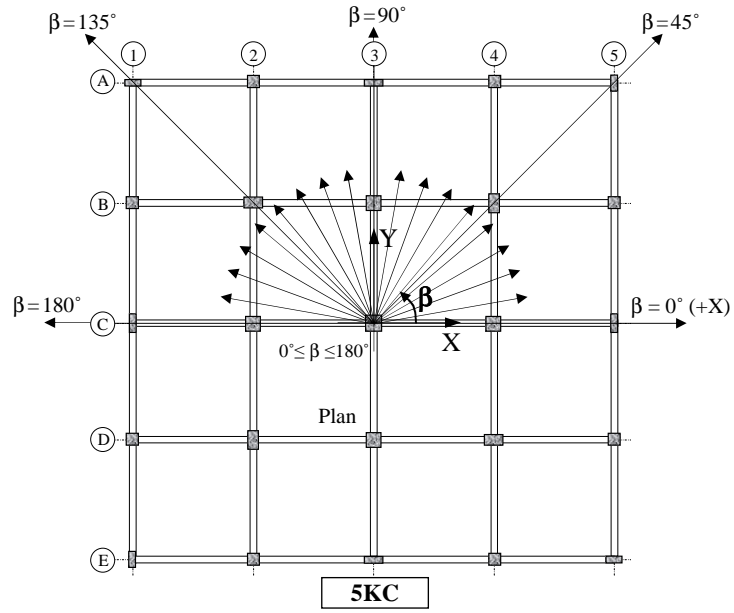
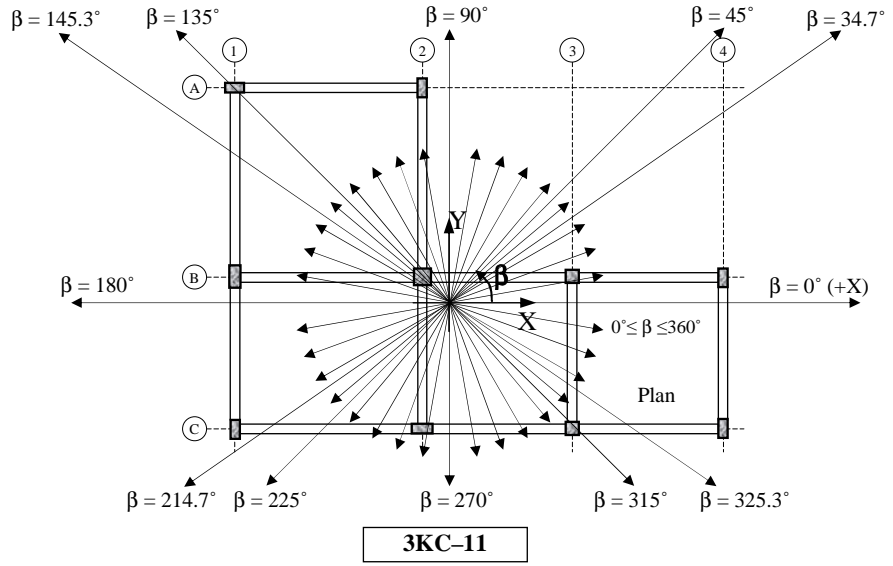

Buna göre, 3KC-11 bina için $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede toplam 44 (kırk dört) farklı deprem doğrultusu gözönüne alınmıştır (Şekil 4.11).

İncelenen binaların şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerinde gözönüne alınan deprem doğrultuları, 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların kat planları üzerinde Şekil 4.10-4.11’de gösterilmiştir. Binaların her kata ait kat kütle merkezine etkiyen deprem yüklerinin, plandaki +X’den itibaren saat akrebinin tersi yönünde yaptığı açı β (deprem doğrultusu) olarak tanımlanmıştır (Şekil 4.10-4.11).

Şekil 4.10 1KC-[1-4] ve 3KC-[1-10] binalarda β deprem doğrultuları

Şekil 4.11 3KC-11, 5KC ve 8KC binalarda β deprem doğrultuları

4.4 Binaların Şekildeğiştirme Esaslı Doğrusal Olmayan Analizleri

Çalışmanın bu bölümünde, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini ($\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$) belirlemek amacıyla, Bölüm 3.4’de hesap adımları ayrıntılı olarak verilen yaklaşımdan yararlanılarak, incelenen toplam on yedi adet betonarme binanın gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri yapılmıştır.

4.4.1 Binaların Kapasite Eğrilerinin Belirlenmesi

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların yatay kuvvetler altındaki davranışını temsil eden ve taşıma kapasitesini ifade eden kapasite eğrilerinin belirlenmesi için, sabit düşey yükler ve monotonik olarak artan yatay deprem yükleri altında malzeme ve geometri değişimleri bakımından doğrusal olmayan teoriye göre iki doğrultulu artımsal statik itme (pushover) analizleri, gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için yapılmış ve deprem yüklerinin etkidiği doğrultudaki Toplam Taban Kesme Kuvveti – Tepe Ötelemesi ($V_T - \Delta_{tepe}$) eğrilerinin (kapasite eğrilerinin) β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.12–4.15’de verilmiştir.

Çalışmada, incelenen binaların gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için artımsal statik itme analizlerinde yatay yük olarak birinci mod atalet kuvveti dağılımı kullanılmıştır (4.1).

$$F_i = m_i \Phi_{i1} \quad (4.1)$$

Burada, F_i i nolu kattaki yatay kat kütle kuvvetini, m_i i nolu kattaki kat kütlelerini, Φ_{i1} birinci moda ait i nolu kattaki özvektörü göstermektedir.

Çalışmada, kat planı *kare* olan binaların (1KC–[1,2], 3KC–[1,2], 3KC–[7,8], 5KC ve 8KC) gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için birinci doğal titreşim

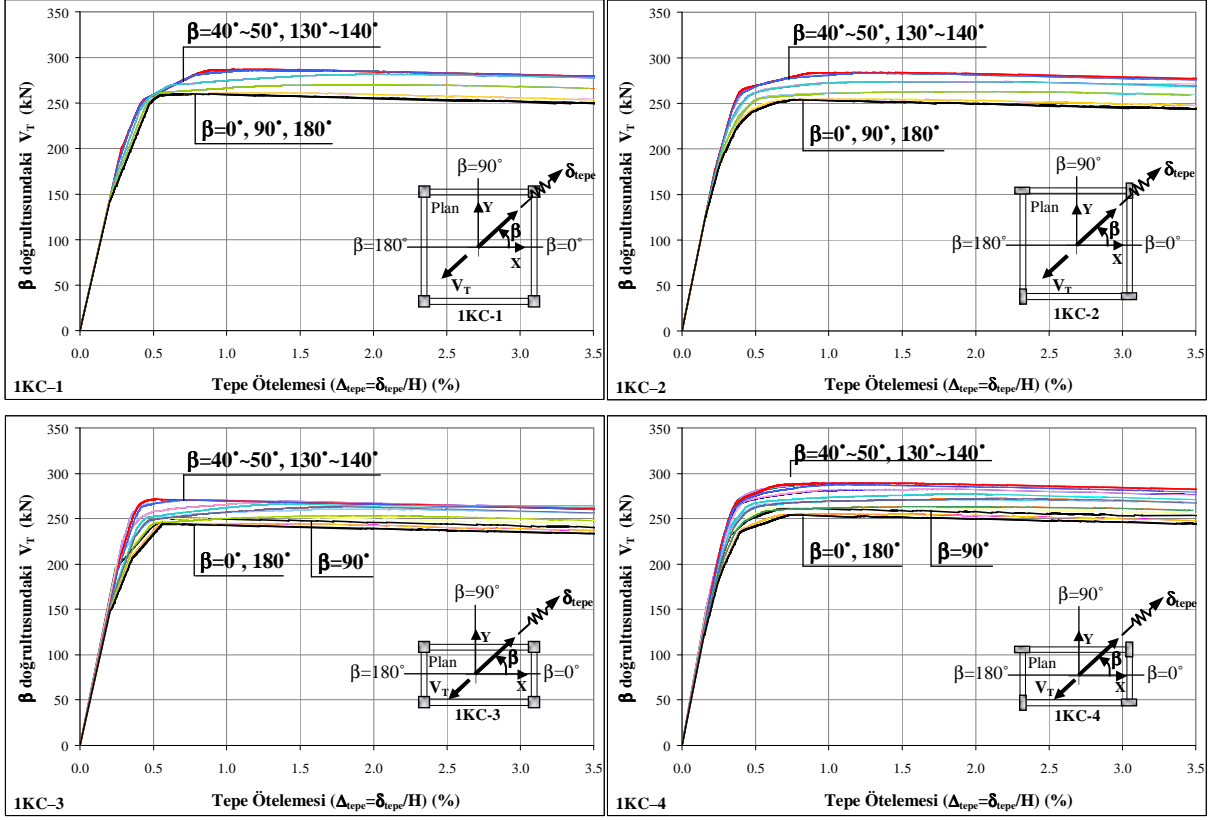
moduna ait mod şeklinin aynı olması ve ayrıca, kat planı *kare* olmayan binalardaki (1KC–[3,4], 3KC–[3,4], 3KC–[5,6], 3KC–[9,10] ve 3KC–11) mod şeklinin deprem doğrultusu ile değişiminin ihmal edilebilecek düzeyde olması nedeniyle, (4.1) bağıntısıyla hesaplanan yatay kat kütle kuvvetlerinin belirlenmesinde, binaların asal eksen doğrultularındaki birinci mod şekli esas alınmıştır.

Depremi temsil eden bu yük dağılımları, binaların kat kütle merkezlerine etkilmiş ve artımsal statik itme analizlerinde düşey yük olarak ($1.0 G + 0.30 Q$) yüklemesi esas alınmıştır.

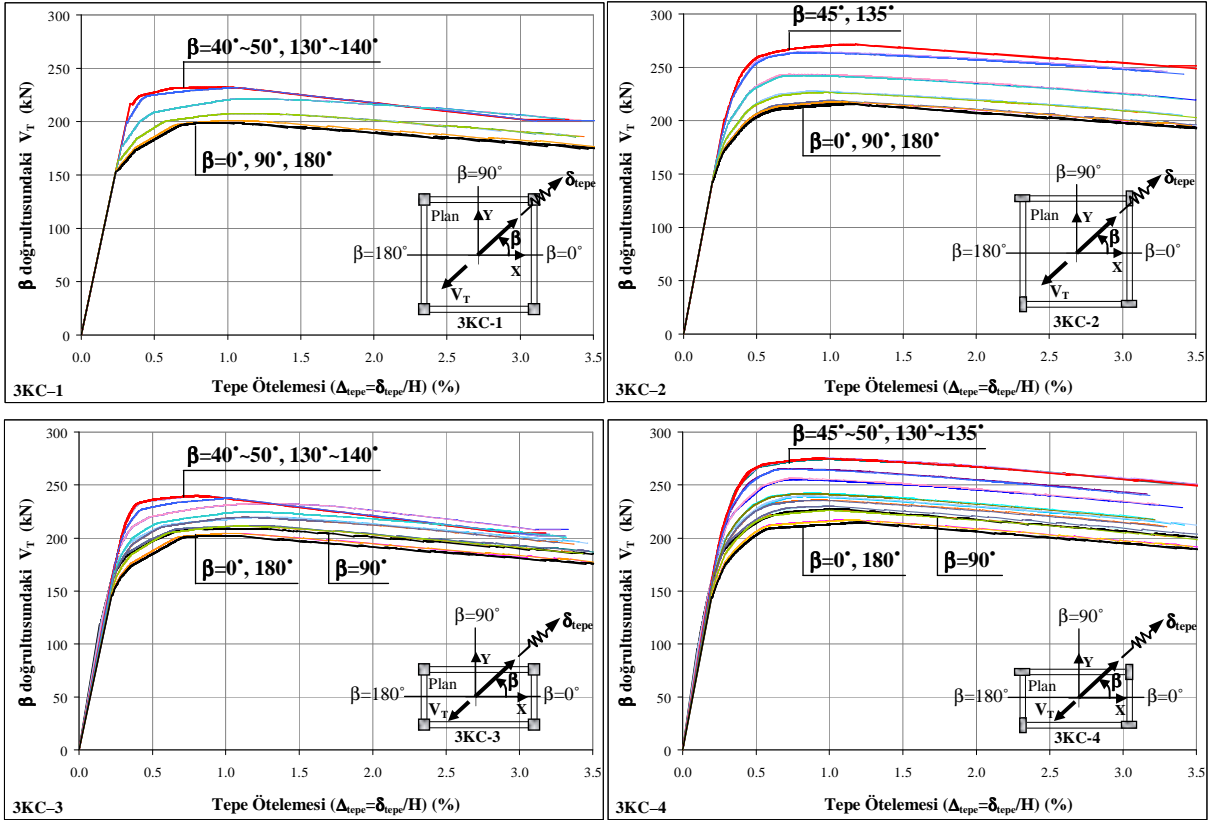
İncelenen binaların gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için sabit düşey yükler ve artan yatay deprem yükleri altında yapılan artımsal statik itme analizlerinde *CSI Perform–3D* bilgisayar programından yararlanılmıştır [64].

İncelenen betonarme binaların plastik kesitlerinde (plastik mafsallarında) ileri şekildeğiştirme durumuna karşı gelen plastik dönme taleplerinin elde edilmesi amacıyla artımsal statik itme analizlerinin sonlandırılmasında, iki kriter gözönünde bulundurulmuştur. Bunlardan birincisi, kiriş veya kolon plastik kesitlerindeki toplam dönme değerinin 0.04 rad. değerine ulaşması ($\theta_T = \theta_{T,maks.} = 0.04$ rad.); ikincisi, ilgili deprem doğrultusu için tepe yerdeğiştirmesinin (δ_{tepe}) bina yüksekliğine (H) oranının 0.035 değerine ulaşmasıdır ($\delta_{tepe} / H = \Delta_{tepe} = (\Delta_{tepe})_{maks.} = 0.035$). Bu iki kriterden herhangi birinin oluşması halinde statik itme analizleri sonlandırılmıştır.

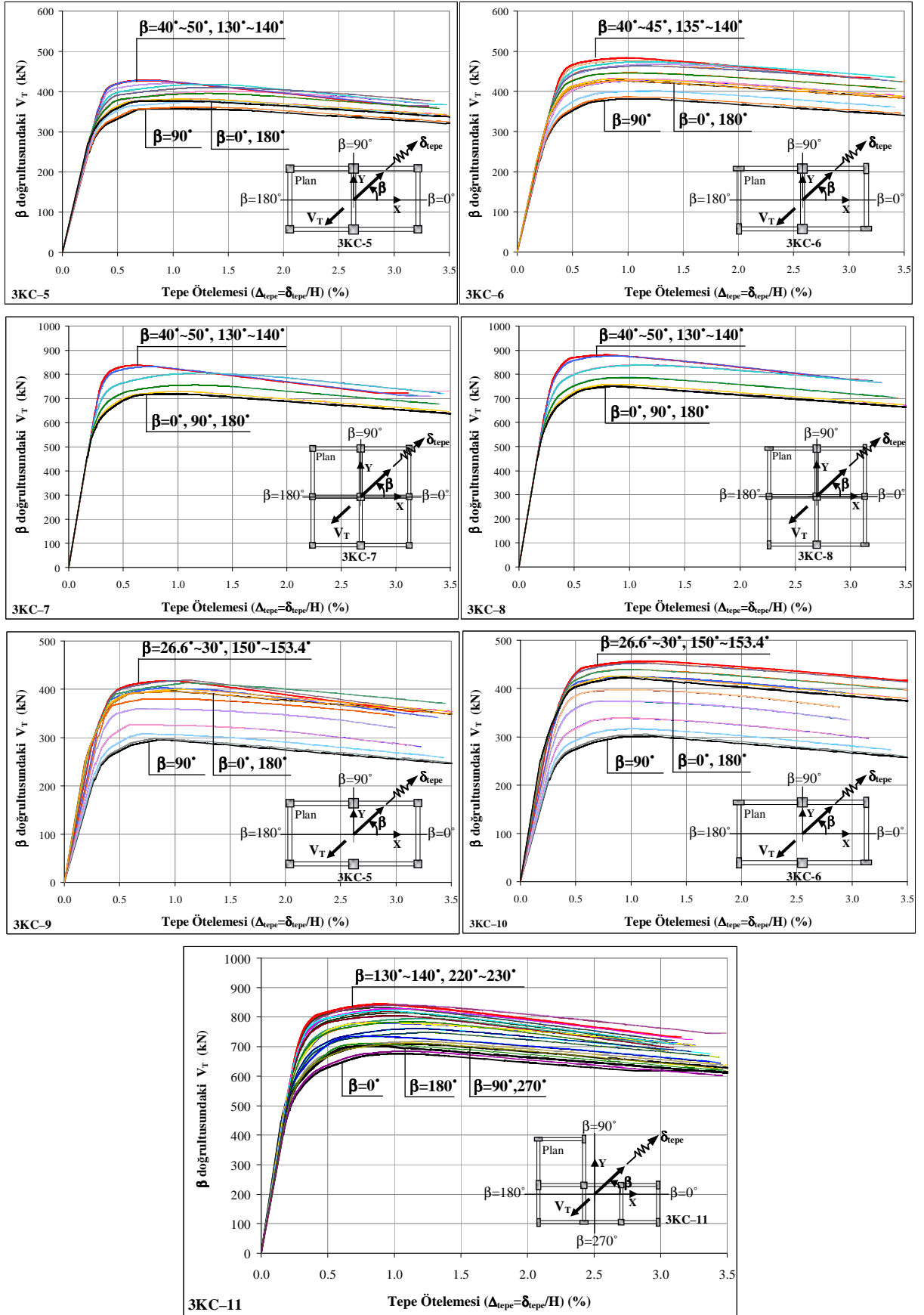
Çalışma kapsamında incelenen 1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC betonarme binalar, plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre plan geometrisi simetrik, kolon enkesitleri ve konumları simetrik veya antimetrik olduğundan, kapasite eğrileri $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında elde edilmiştir. Deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde elde edilen kapasite eğrileri ile $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede ve X–X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen kapasite eğrileri aynı olmaktadır. Örneğin, 1KC–1 binanın $\beta = 45^\circ$ deprem doğrultusu için elde edilen kapasite eğrisi, $\beta = 225^\circ$ ($45^\circ + 180^\circ$) doğrultusu için elde edilen kapasite eğrisine eşit olmaktadır.

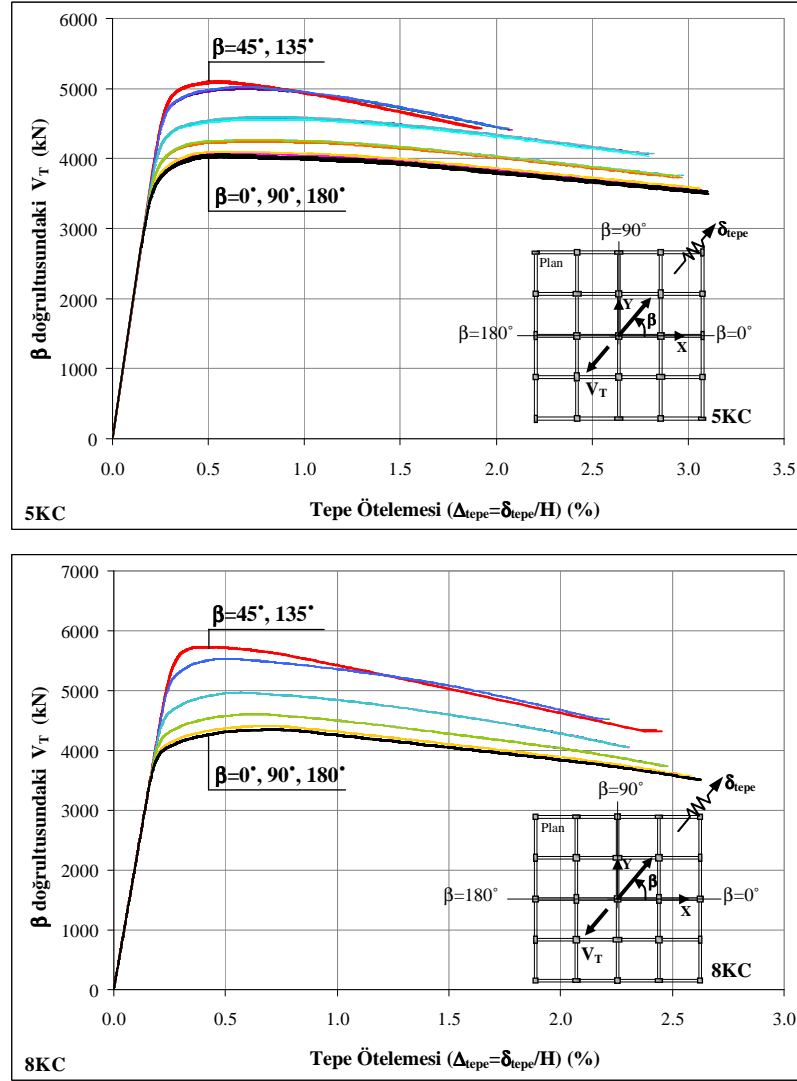
Şekil 4.12 1KC-[1-4] binaların kapasite eğrilerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 4.13 3KC-[1-4] binaların kapasite eğrilerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

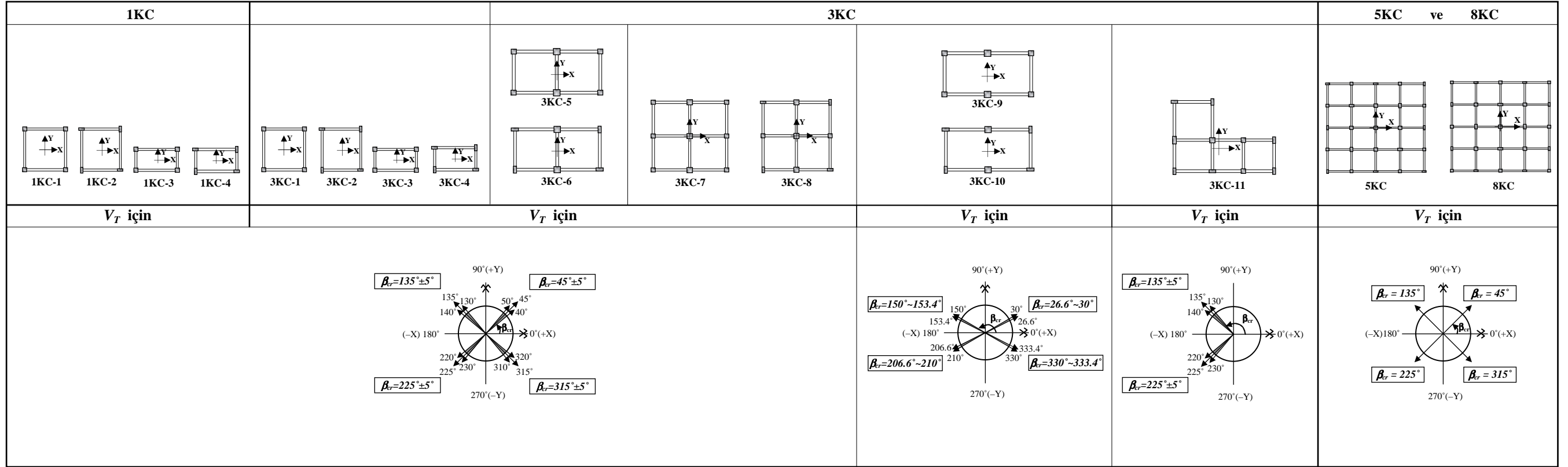

Şekil 4.14 3KC-[5-11] binaların kapasite eğrilerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 4.15 5KC ve 8KC binaların kapasite eğrilerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

İncelenen betonarme binaların $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için elde edilen kapasite eğrilerinden yararlanılarak (Şekil 4.12 – 4.15), deprem yüklerinin binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi halinde, en büyük yatay yük taşıma kapasitesi için β_{cr} kritik deprem doğrultuları Şekil 4.16’da şematik olarak verilmiştir.

Şekil 4.16 İncelenen betonarme binaların en büyük yatay yük taşıma kapasitesi değerleri için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

4.4.2 Binaların Tepe (Maksimum) Yerdeğiştirmesi Taleplerinin Belirlenmesi

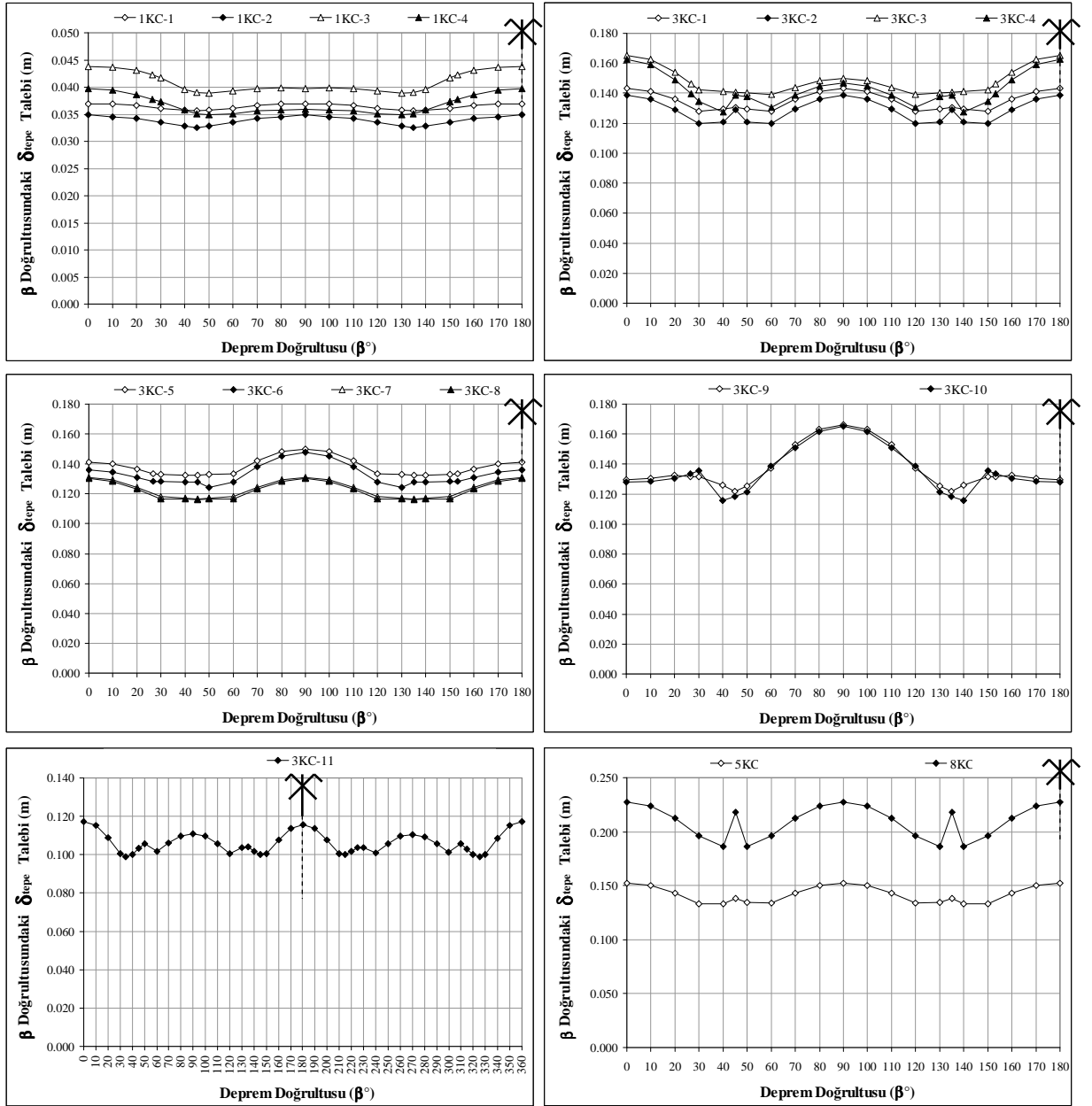
Çalışmada gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için artımsal statik itme analizlerinden elde edilen kapasite eğrilerinden yararlanılarak, incelenen betonarme binaların deprem yüklerinin etkidiği β doğrultusundaki δ_{tepe} tepe (maksimum) yerdeğiştirmesi talepleri (performans noktaları), FEMA 440 [11]'daki Yerdeğiştirme Katsayıları Yöntemi (YKY) ile belirlenmiştir.

İncelenen 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların YKY'den elde edilen tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin (δ_{tepe}) β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.17'de verilmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen simetrik veya antimetrik binaların (1KC-[1-4], 3KC-[1-10], 5KC ve 8KC) tepe yerdeğiştirmesi talepleri $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki bölgede elde edilmiştir. Deprem yüklerinin binaların $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi halinde elde edilecek tepe yerdeğiştirmesi talepleri, ($\delta_{tepe} - \beta$) grafiklerindeki $\beta = 180^\circ$ 'ye göre simetrik olacaktır (Şekil 4.17).

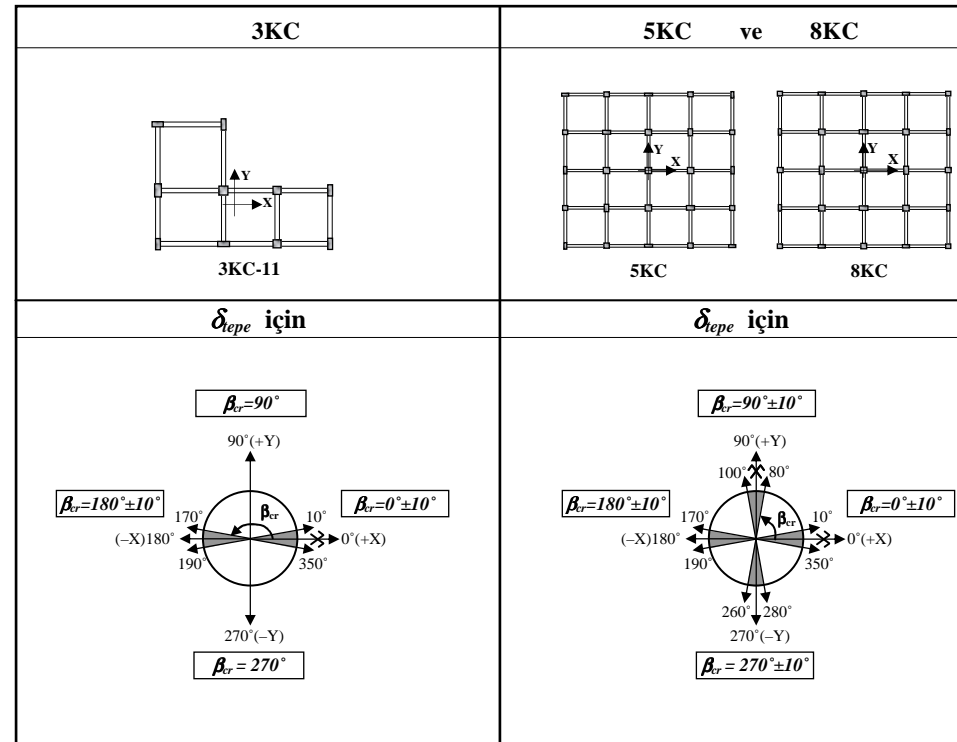
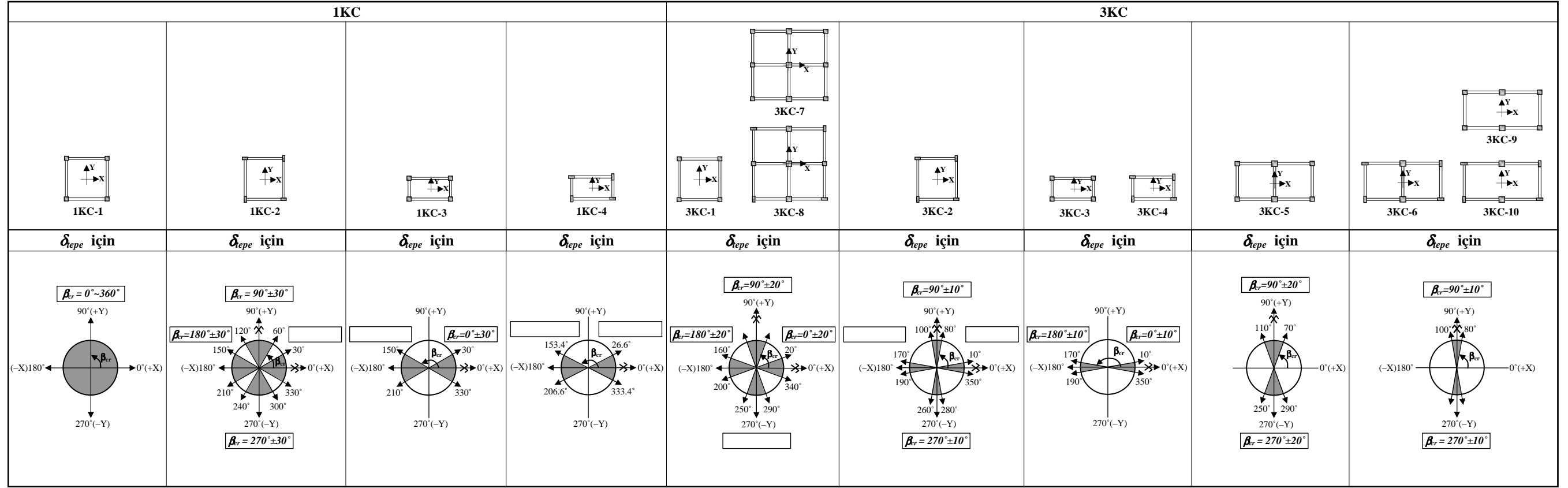
Şekil 4.17'de verilen ($\delta_{tepe} - \beta$) grafiklerinden görüleceği üzere, binaların YKY'den elde edilen en elverişsiz δ_{tepe} tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından ($\beta_{cr} = 0^\circ, 90^\circ, 180^\circ$ ve 270°) etkimesi halinde oluştuğu belirlenmiştir. Bununla birlikte;

- Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olan 1KC-[1-4], 3KC-[1-10], 5KC ve 8KC binalarda, $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için elde edilen tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin, ($\delta_{tepe} - \beta$) grafiklerindeki $\beta = 90^\circ$ 'ye göre simetrik olduğu, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için ise $\beta = 180^\circ$ 'ye göre simetrik olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.17).
- Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olmayan 3KC-11 binada ise, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için elde edilen tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin, ($\delta_{tepe} - \beta$) grafiklerindeki $\beta = 180^\circ$ 'ye göre simetrik olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.17).

Şekil 4.17 İncelenen binaların tepe (maksimum) yerdeğiştirmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

İncelenen betonarme binaların $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimini gösteren $(\delta_{tepe} - \beta)$ grafiklerinden yararlanılarak (Şekil 4.17), deprem yüklerinin binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi halinde, en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki tepe yerdeğiştirmesi talepleri $[(0.95 \sim 1.00)(\delta_{tepe})_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları Şekil 4.18’de şematik olarak verilmiştir.

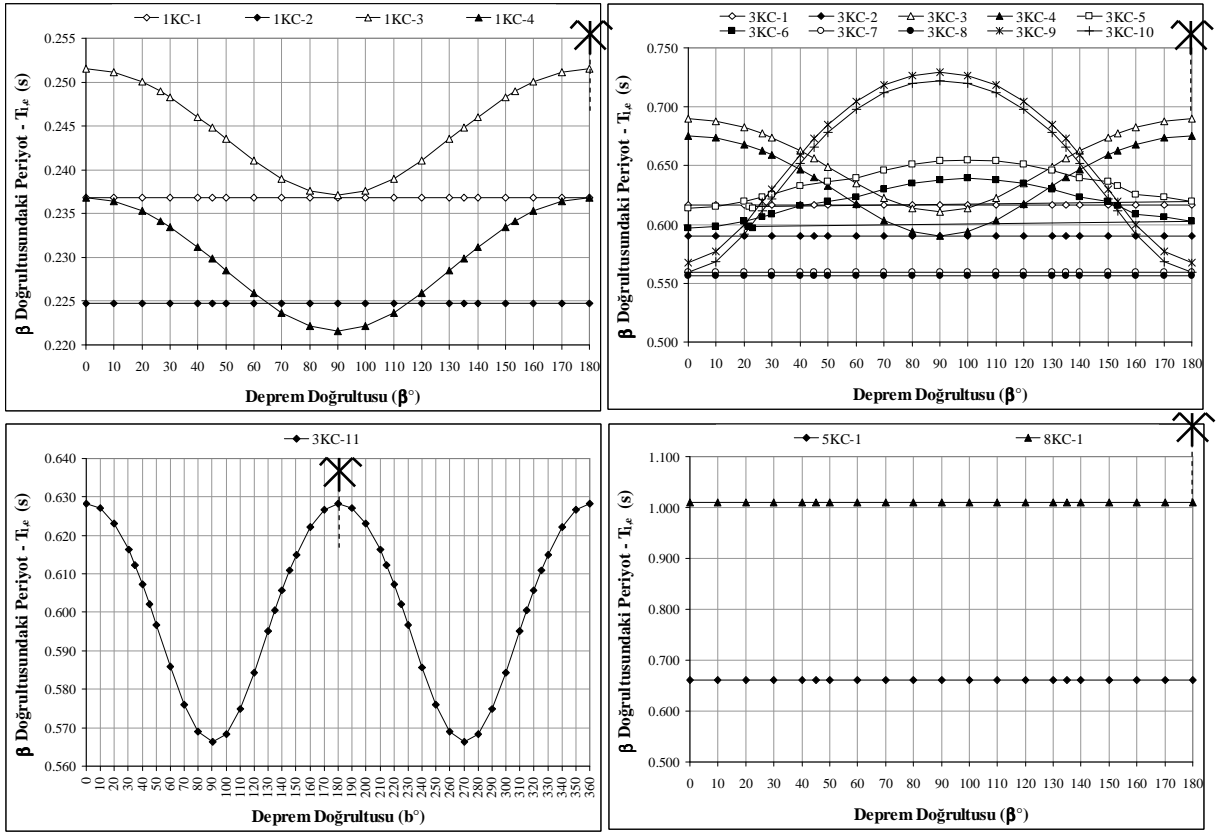

Şekil 4.18 İncelenen betonarme binaların en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki tepe yerdeğiştirmesi talepleri $[(0.95 \sim 1.00) (\delta_{epe})_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

İncelenen betonarme binaların tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin (δ_{epe}) belirlenmesinde birinci doğal titreşim periyotlarının ($T_{1,e}$) hesabı için, gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusunda etkin (çatlamış) enkesit rijitlikleri kullanılarak serbest titreşim analizleri yapılmıştır. İncelenen 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların birinci doğal titreşim periyotlarının ($T_{1,e}$) β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.19'daki grafiklerde verilmiştir.

Şekil 4.19'da verilen $T_{1,e} - \beta$ grafiklerinden görüleceği üzere,

- Kat planı *kare* olan 1KC-[1,2], 3KC-[1,2], 3KC-[7,8], 5KC ve 8KC binaların her doğrultudaki yatay öteleme rijitliklerinin aynı olması nedeniyle, bu binaların titreşim periyotları tüm β deprem doğrultuları için, beklenildiği gibi, aynıdır (Şekil 4.19).
- Kat planı *dikdörtgen* olan 1KC-[3,4], 3KC-[3,4], 3KC-[5,6] ve 3KC-[9,10] binaların asal eksen (X ve Y) doğrultularındaki yatay öteleme rijitliklerinin farklı olması nedeniyle, binaların $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için titreşim özellikleri birbirinden farklı, ancak $T_{1,e} - \beta$ grafiklerindeki $\beta = 90^\circ$ ve $\beta = 180^\circ$ 'ye göre simetrik olmaktadır (Şekil 4.19).
- Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olmayan 3KC-11 binanın $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için titreşim özellikleri birbirinden farklı, ancak $T_{1,e} - \beta$ grafiklerindeki $\beta = 90^\circ$ ve $\beta = 180^\circ$ 'ye göre yaklaşık simetrik olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.19).

Şekil 4.19 İncelenen binaların $T_{1,e}$ birinci doğal titreşim periyotlarının β deprem doğrultusu ile değişimi

4.4.3 Binaların Görelî Kat Ötelemesi Taleplerinin Belirlenmesi

Çalışmada gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için YKY ile belirlenen performans noktaları esas alınarak, tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış betonarme binaların (1KC, 3KC, 5KC ve 8KC) her bir katındaki Δ_i görelî kat ötelemesi talepleri belirlenmiştir.

İncelenen binaların her bir β deprem doğrultusu için YKY'nden elde edilen δ_i kat yerdeğiştirmelerinden yararlanılarak, (4.1) bağıntısı ile hesaplanan Δ_i görelî kat ötelemelerinin β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.20–4.24'de, katlara göre değişimleri ise Şekil 4.25–4.27'deki grafiklerde verilmiştir.

$$\Delta_i = \frac{\delta_i - \delta_{i-1}}{h_i} \quad (4.1)$$

Burada;

Δ_i görelî kat ötelemesini, δ_i ve δ_{i-1} sırasıyla ardışık iki katın yerdeğiştirmelerini, h_i kat yüksekliğini göstermektedir.

Çalışma kapsamında incelenen simetrik veya antimetrik binaların (1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC) görelî kat ötelemesi talepleri $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında elde edilmiştir. Deprem yüklerinin binaların $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi halinde elde edilecek görelî kat ötelemesi talepleri, ($\Delta_i \sim \beta$) grafiklerindeki $\beta = 180^\circ$ 'ye göre simetrik olacaktır (şekil 4.20–4.24).

İncelenen 3KC, 5KC ve 8KC betonarme binaların üst katlarındaki (3KC için 2. ve 3. katlar, 5KC için 3., 4. ve 5. katlar, 8KC için 2.–3. katlar) en elverişsiz görelî kat ötelemesi talepleri, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultularından etkimesi halinde oluşmaktadır. Buna karşın, binaların alt katlarındaki (3KC için 1. kat, 5KC için 1. ve 2. katlar, 8KC için 1., 2. ve 3. katlar) görelî kat ötelemesi taleplerine ait en elverişsiz değerler, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksenlerinden farklı ara doğrultulardan etkimesi halinde oluşmaktadır.

İncelenen binaların alt katları için, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(\Delta_i)_{cr}$ görelî kat ötelemesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere $((\Delta_i)_{asal})$ göre hesaplanan *rölatif farkları (%)* ve *değişim oranları* Çizelge 4.21'de verilmiştir.

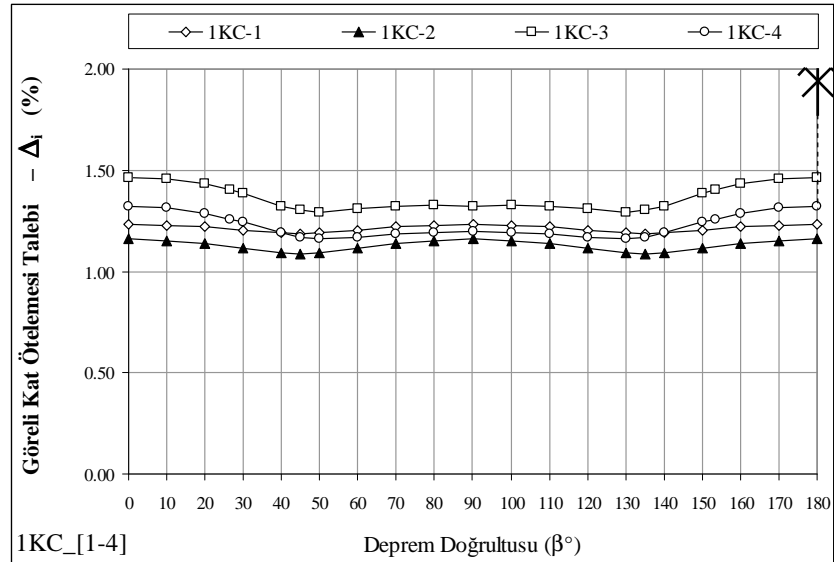
Buna göre, 3KC, 5KC ve 8KC binaların alt katları için, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(\Delta_i)_{cr}$ görelî kat ötelemesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere $((\Delta_i)_{asal})$ göre;

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
3KC-[1-11] için :	+%2.8 (1.028)	%23.1 (1.231)	%16.2 (1.162)
5KC için :	+%15.9 (1.159)	%44.9 (1.449)	%30.4 (1.304)
8KC için :	+%8.1 (1.081)	%70.8 (1.708)	%35.8 (1.358)

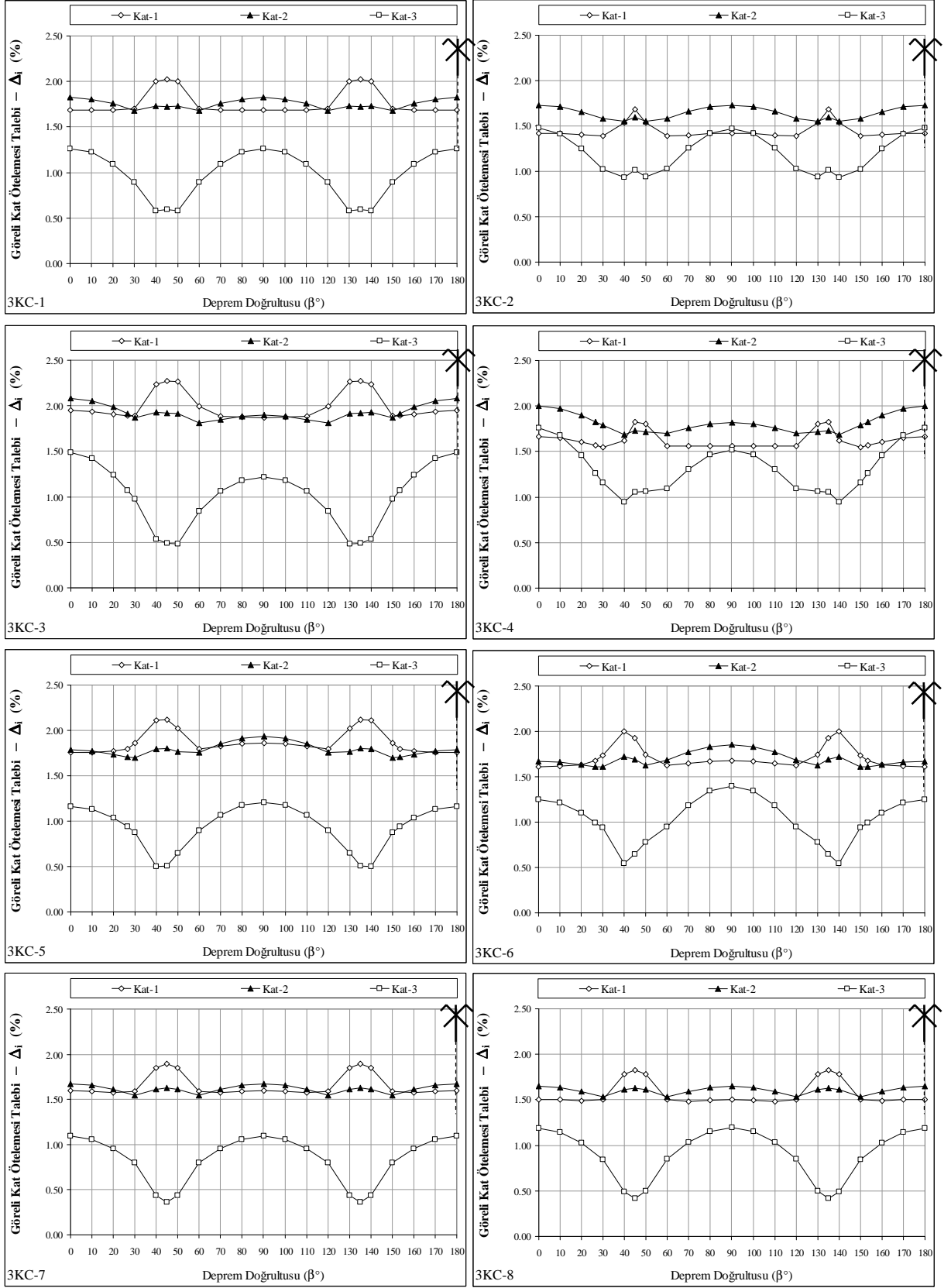
oranında arttığı belirlenmiştir (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21 İncelenen binaların kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen Δ_i görelî kat ötelemesi taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Kat	$(\Delta_i)_{asal}^{maks.}$	$(\Delta_i)_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu (β_{cr}°)	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	
		(%)	(%)		$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	
		[1]	[2]				
3KC-1	1	1.687	2.023	45°, 135°	+19.9	1.199	
3KC-2		1.422	1.687		+18.6	1.186	
3KC-3		1.949	2.272		+16.6	1.166	
3KC-4		1.662	1.825		225°, 315°	+9.8	1.098
3KC-5		1.860	2.116		+13.8	1.138	
3KC-6		1.673	2.001	40°, 140° 220°, 320°	+19.6	1.196	
3KC-7		1.595	1.892	45°, 135°	+18.6	1.186	
3KC-8		1.504	1.823	225°, 315°	+21.2	1.212	
3KC-9		1.659	2.043	30°, 150°	+23.1	1.231	
3KC-10		1.563	1.782	210°, 330°	+14.0	1.140	
3KC-11		1.584	1.629	225°	+2.8	1.028	
5KC	2	1.239	1.795	45°, 135°	+44.9	1.449	
	1	1.388	1.608		+15.9	1.159	
8KC	3	0.876	1.496		225°, 315°	+70.8	1.708
	2	1.255	1.613	+28.5		1.285	
	1	1.419	1.534	+8.1		1.081	
Ortalama					+21.6	1.216	

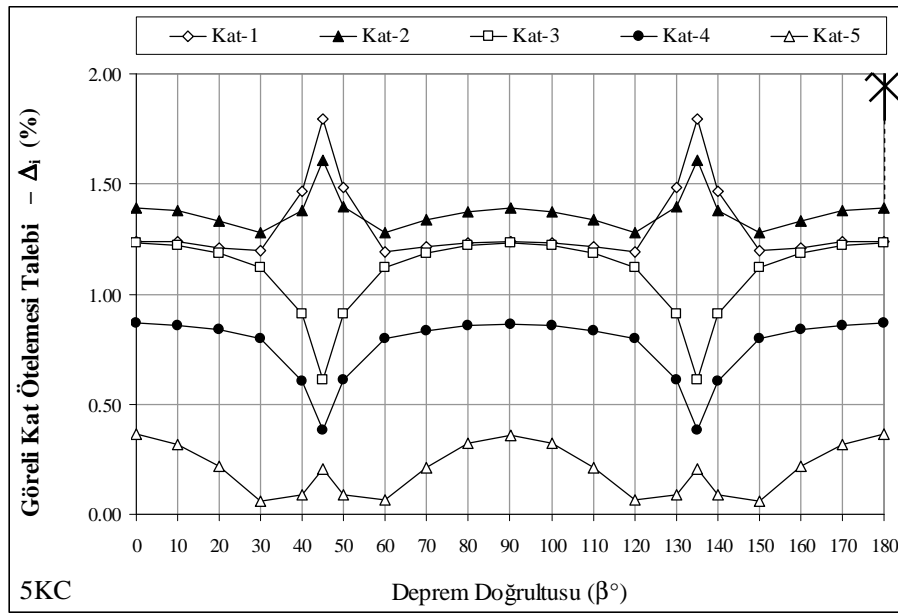
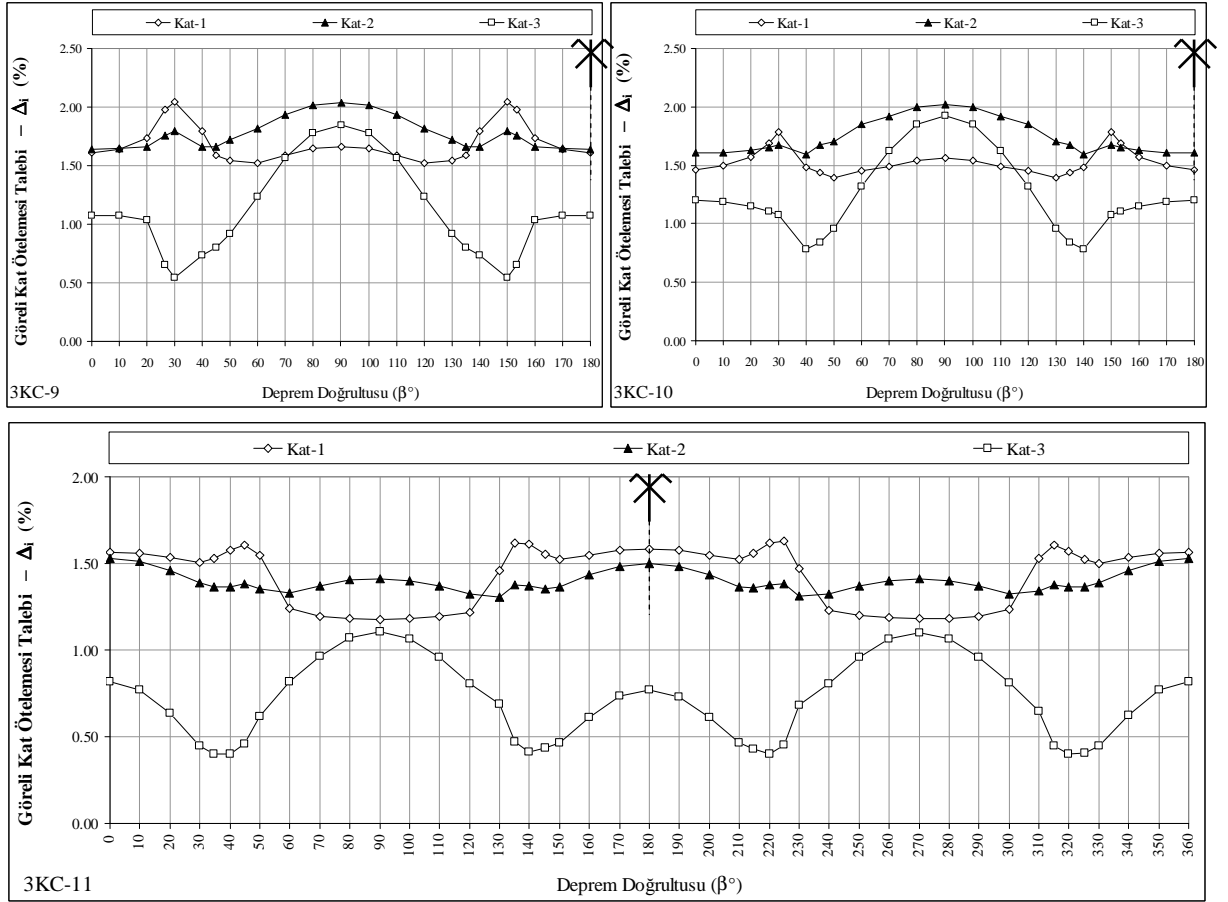

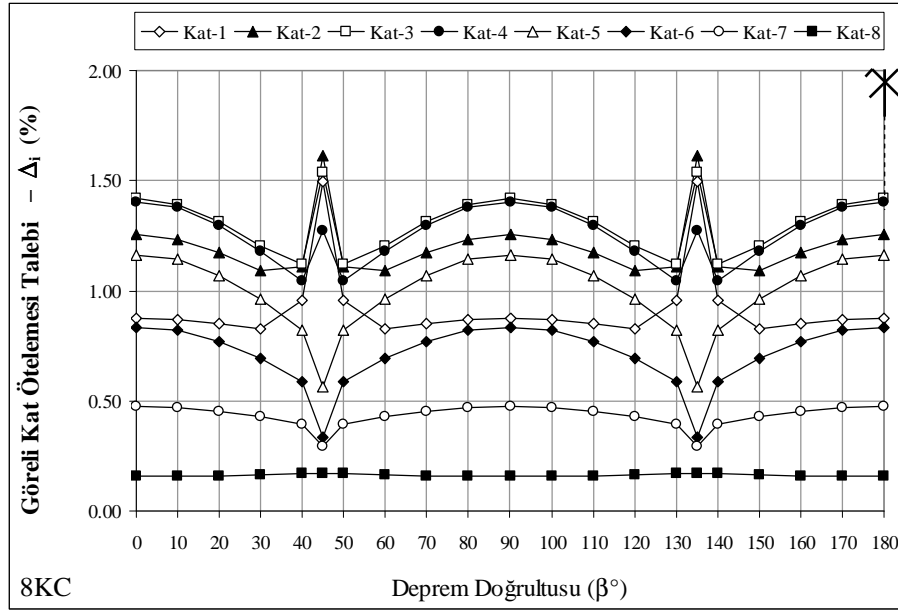
Şekil 4.20 1KC-[1-4] binaların görelî kat ötelemesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

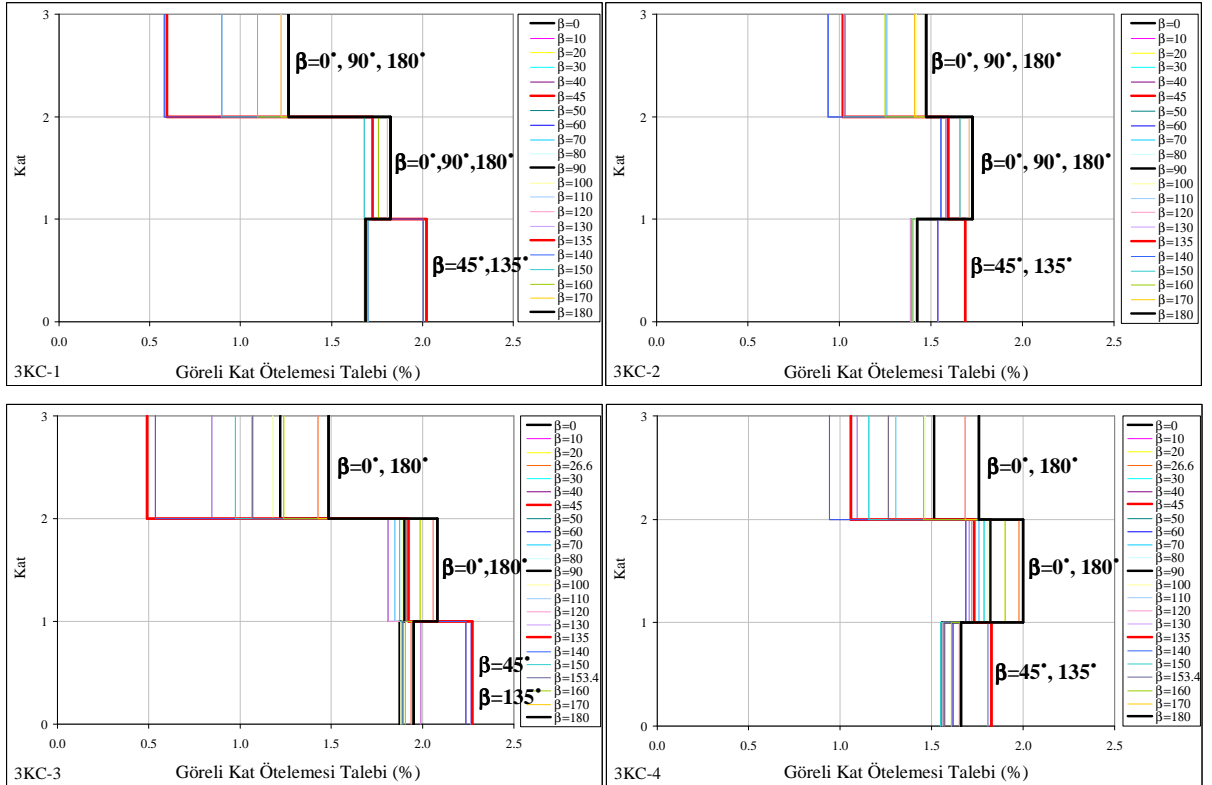
Şekil 4.21 3KC-[1-8] binaların görece kat ötelemesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

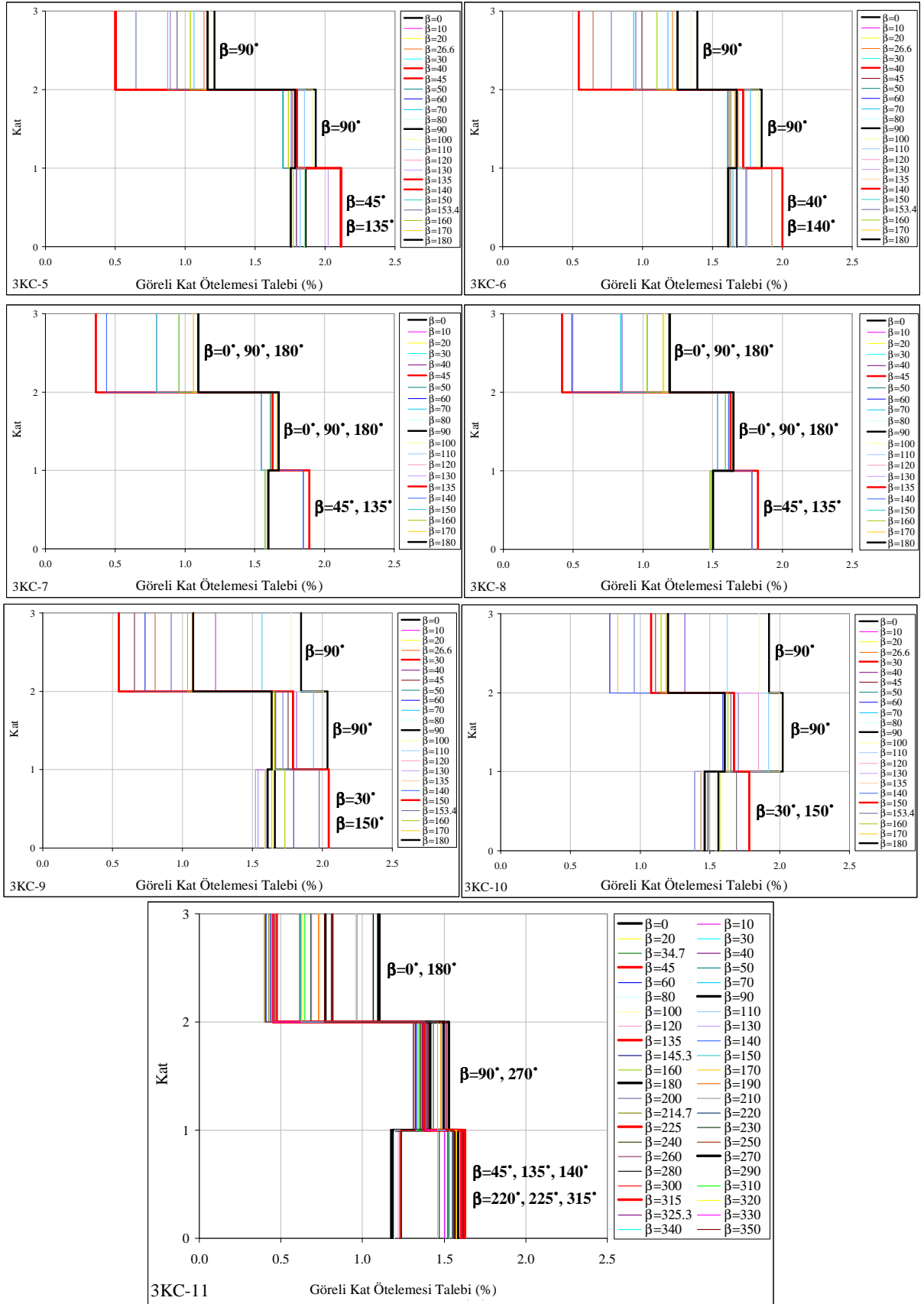

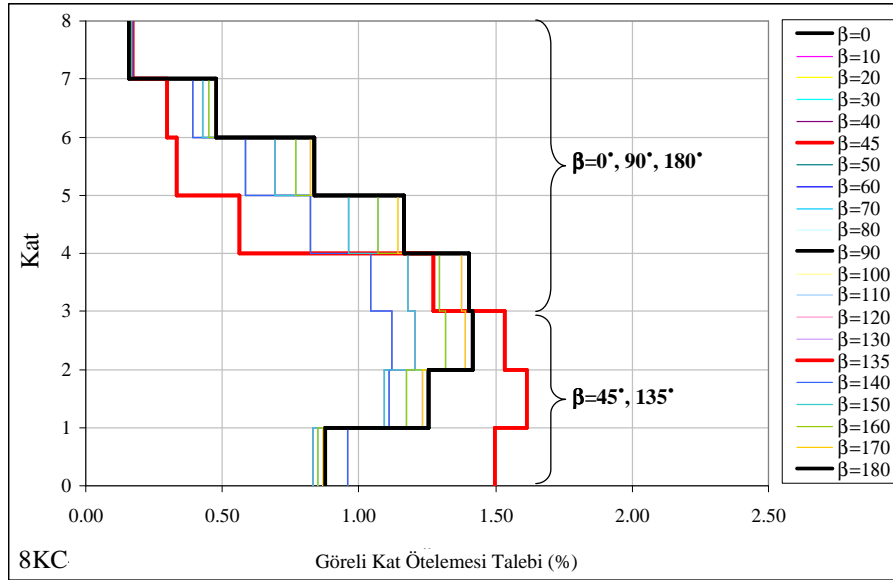
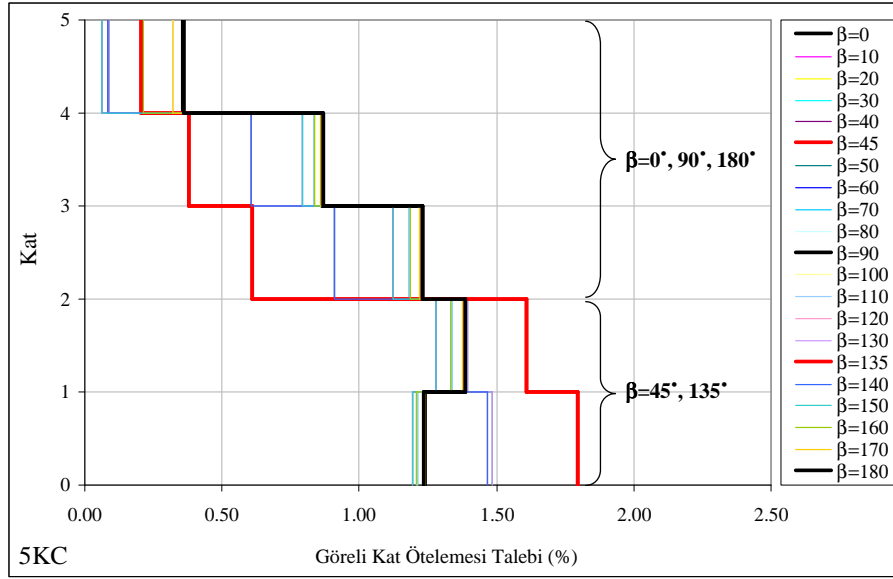
Şekil 4.24 8KC binanın görel kat ötelemesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 4.25 3KC-[1-4] binalarda görel kat ötelemesi taleplerinin katlara göre değişimi

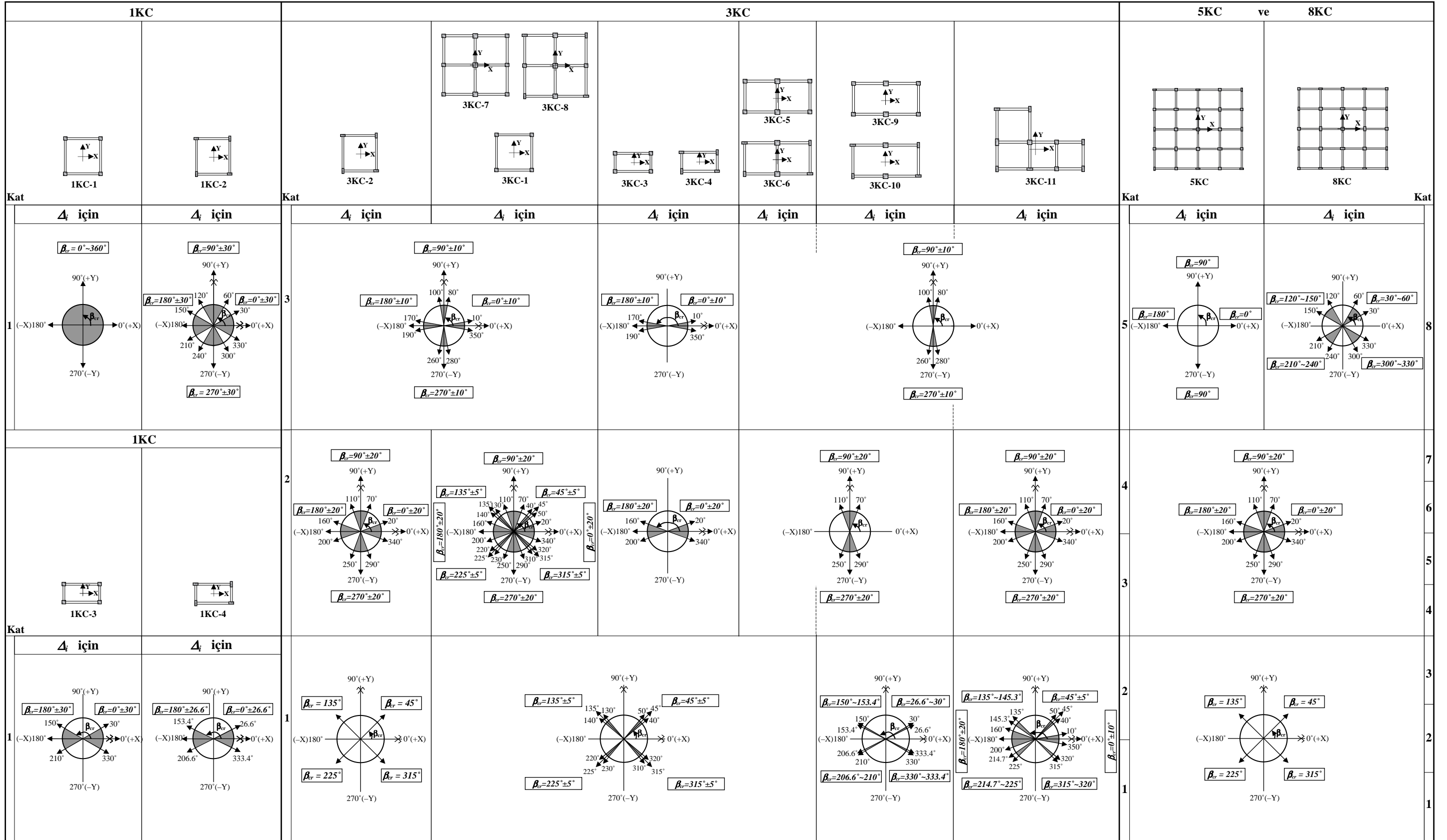

Şekil 4.26 3KC-[5-11] binalarda görel kat ötelemesi taleplerinin katlara göre değişimi

Şekil 4.27 5KC ve 8KC binalarda görel kat ötelemesi taleplerinin katlara göre değişimi

İncelenen betonarme binaların $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için Δ_i görel kat ötelemesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi ($\Delta_i - \beta$) ve ayrıca, görel kat ötelemesi taleplerinin katlara göre değişimleri için hazırlanan grafiklerden yararlanılarak (Şekil 4.20 – 4.27), deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi halinde, binaların üst ve alt katlarındaki en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki görel kat ötelemesi talepleri $[(0.95 \sim 1.00)(\Delta_i)_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları Şekil 4.28’de şematik olarak verilmiştir.

Şekil 4.28 İncelenen betonarme binaların üst ve alt katlarındaki en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki görel kat ötelemesi talepleri $[(0.95 \sim 1.00) (\Delta_i)_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

4.4.4 Binaların Plastik Kesit Dağılımlarının Belirlenmesi

Çalışmada gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için YKY ile belirlenen performans noktaları esas alınarak, tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış betonarme binaların iki doğrultulu artımsal statik itme (pushover) analizleri sonucunda, oluşan plastik kesitlerin (plastik mafsalların) taşıyıcı sistem üzerindeki dağılımları belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen simetrik veya antimetrik binalar için (1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC), plastik kesitlerin (plastik mafsalların) taşıyıcı sistem üzerindeki dağılımları $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında elde edilmiştir. Deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde elde edilen plastik kesit dağılımları ile $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasında X–X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen plastik kesit dağılımları aynı olmaktadır. Örneğin, 1KC–1 binanın $\beta = 45^\circ$ deprem doğrultusu için plastik kesitlerin taşıyıcı sistem üzerindeki dağılımı ile $\beta = 225^\circ$ ($45^\circ + 180^\circ$) doğrultu için elde edilen plastik kesitlerin dağılımı aynıdır.

Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik olmayan 3KC–11 binada ise, deprem yükleri $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki doğrultularda etkililmiş ve taşıyıcı sistem elemanlarındaki (kiriş ve kolonlarda) plastik kesitlerin yerleri belirlenmiştir.

Ayrıca;

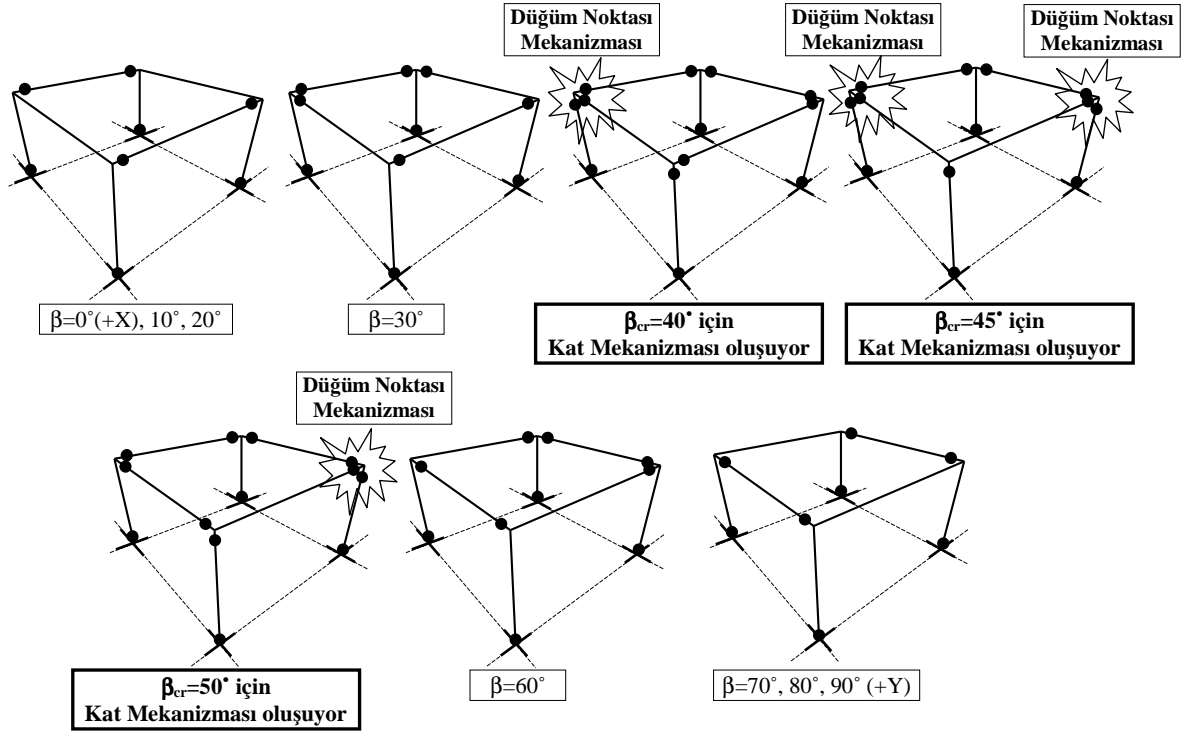
- 1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC binaların $\beta = 0^\circ \sim 90^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için artımsal statik itme (pushover) analizleri sonucunda taşıyıcı sistem elemanlarında oluşan plastik kesit dağılımları ile $\beta = 90^\circ \sim 180^\circ$ arasında Y–Y eksenine göre simetriği olan β değerleri için elde edilen plastik kesit dağılımları oldukça benzer olduğundan, sadece $\beta = 0^\circ \sim 90^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için plastik kesit dağılımları verilmiştir. Buna göre, incelenen betonarme binaların $\beta = 0^\circ \sim 90^\circ$ arasında gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları 1KC–[1-4] için Şekil 4.29–4.32’de, 3KC–[1-10] için Şekil 4.33–4.42’de 5KC için Şekil 4.44’de ve 8KC için Şekil 4.45’de verilmiştir.

- 3KC-11 binada ise, $\beta=0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için artımsal statik itme (pushover) analizleri sonucunda taşıyıcı sistem elemanlarında oluşan plastik kesit dağılımları, $\beta=180^\circ \sim 360^\circ$ arasında elde edilenlere oldukça benzer olduğundan, sadece $\beta=0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için plastik kesit dağılımları verilmiştir (Şekil 4.43).

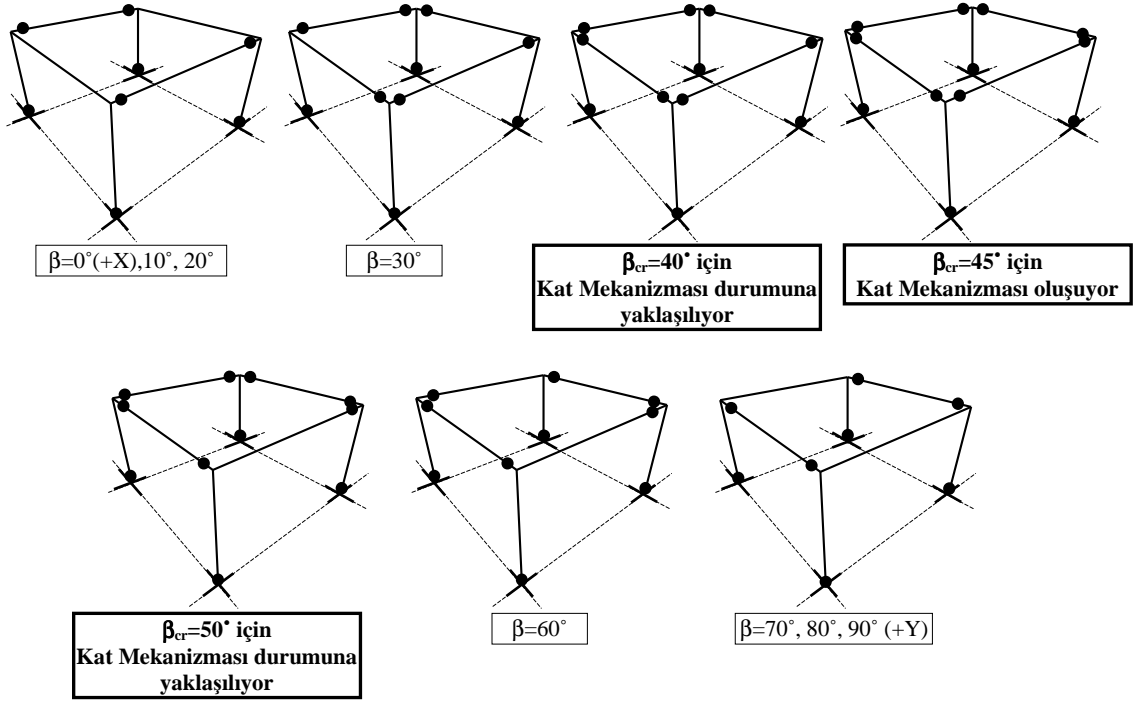
İncelenen betonarme binaların taşıyıcı sistemlerindeki en elverişsiz plastik kesit dağılımlarını (şemasını) oluşturan β_{cr} kritik deprem doğrultularının belirlenmesinde;

- Kat (panel) mekanizmasının oluşması durumu,
- Düğüm noktası mekanizmasının oluşması durumu,
- Her iki mekanizmanın birlikte oluşması durumu ve
- Kat (panel) mekanizmasının oluşmasına en yakın plastik kesit dağılımlarını veren durum

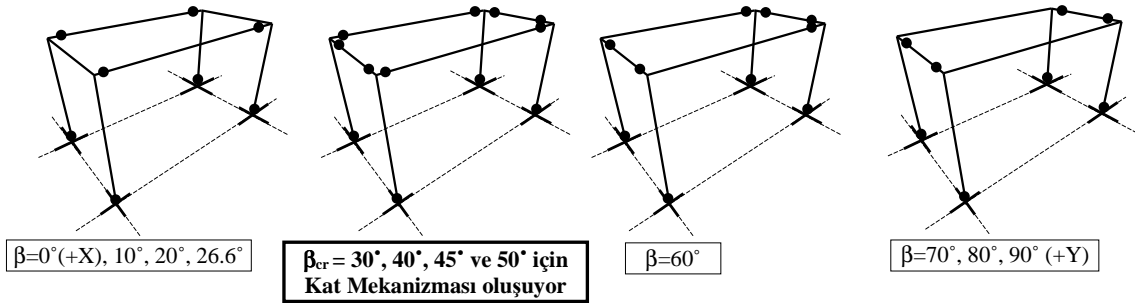
gözönünde bulundurulmuş ve bu durumlardan herhangi biri veya birkaçının oluşması esas alınmıştır.

Şekil 4.29 1KC-1 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

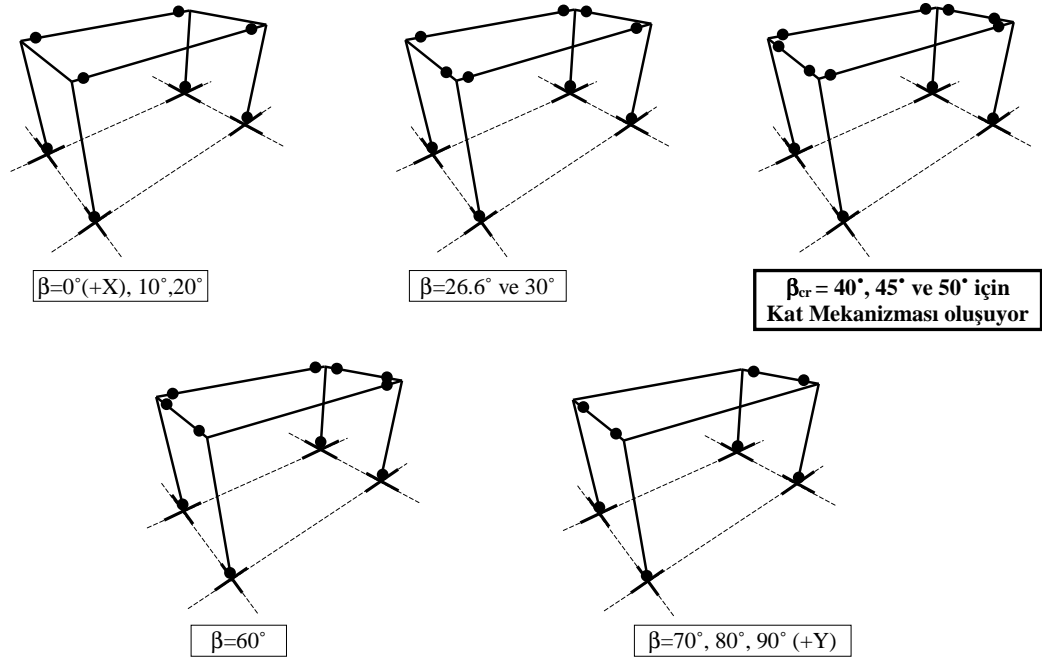

Şekil 4.30 1KC-2 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

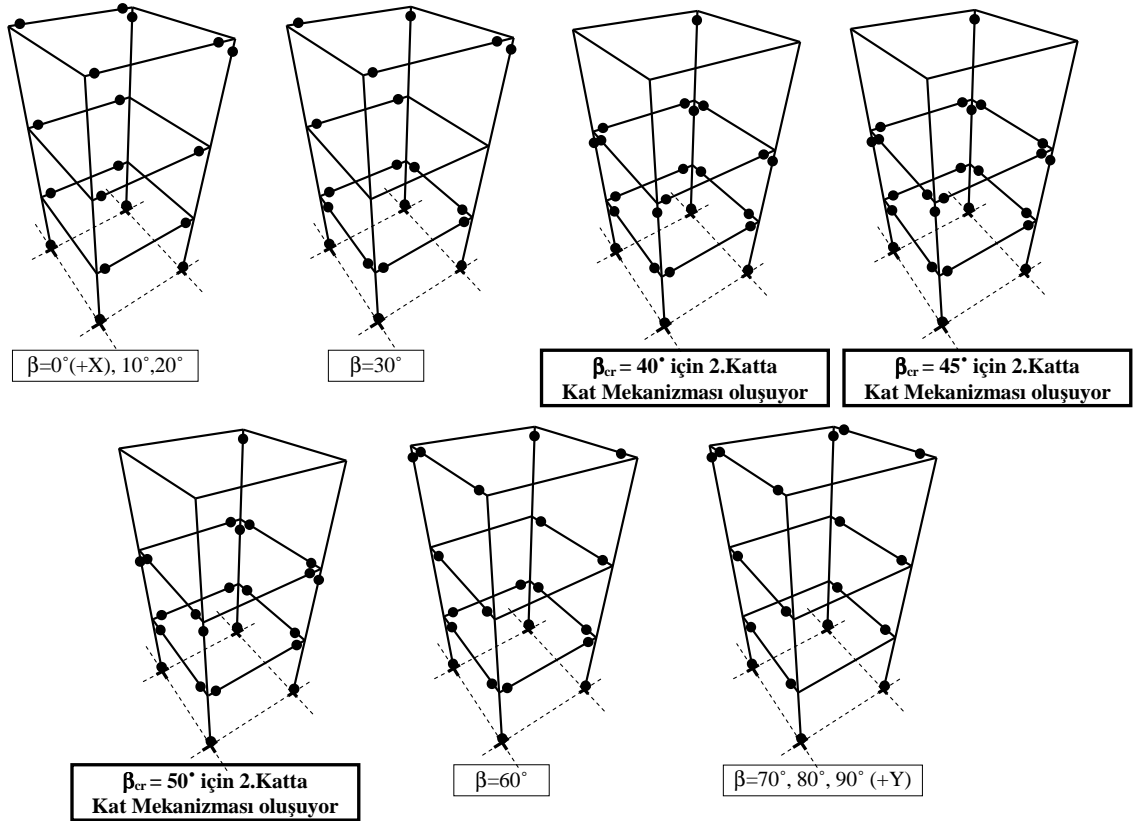

Şekil 4.31 1KC-3 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

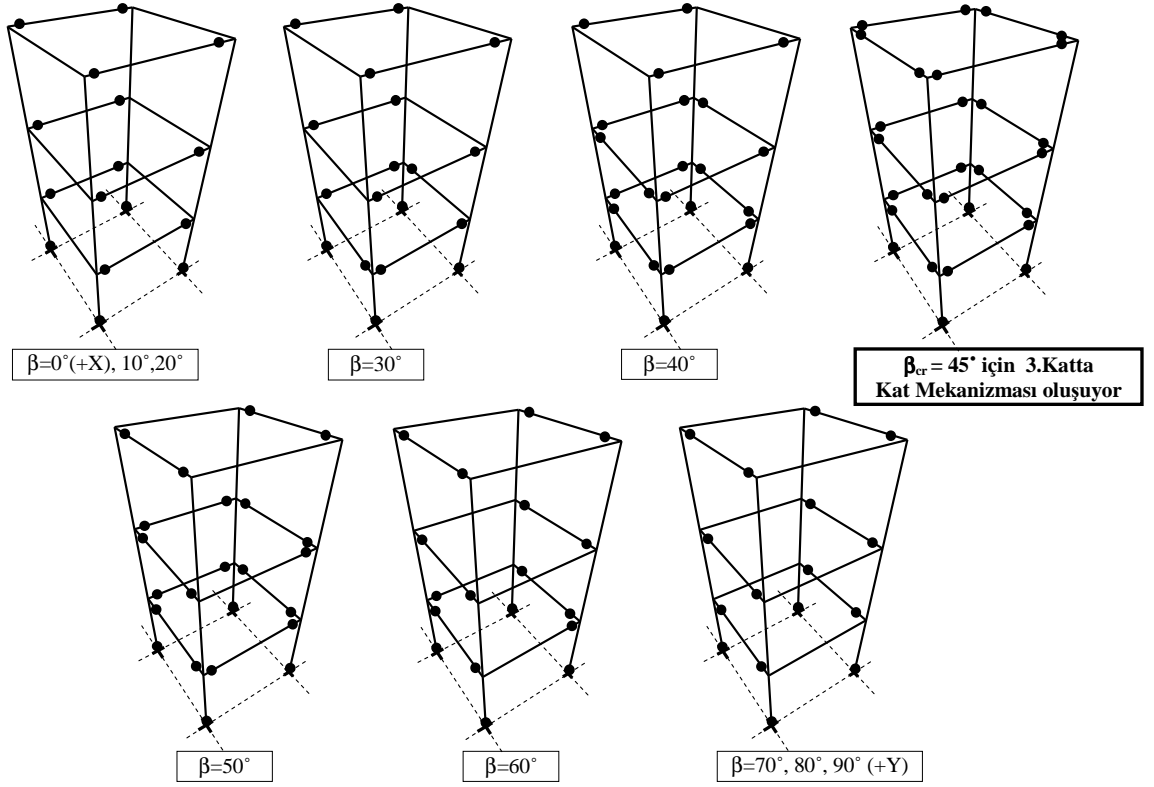

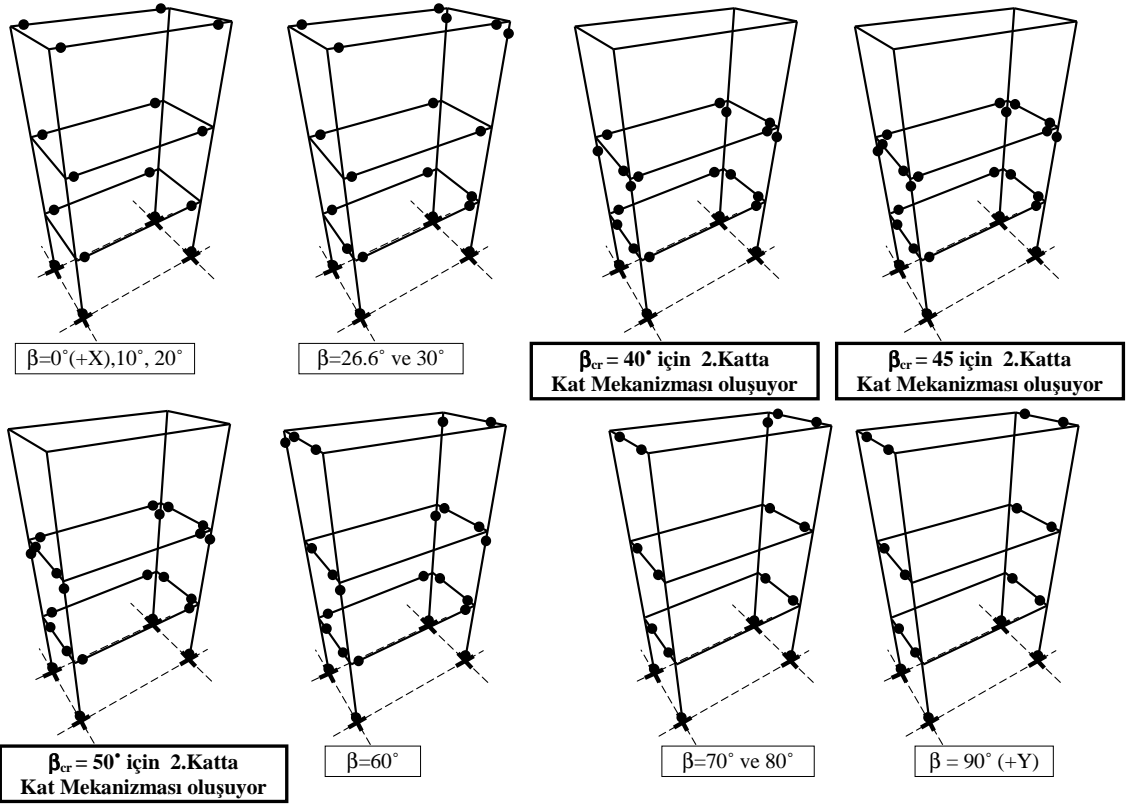
Şekil 4.32 1KC-4 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

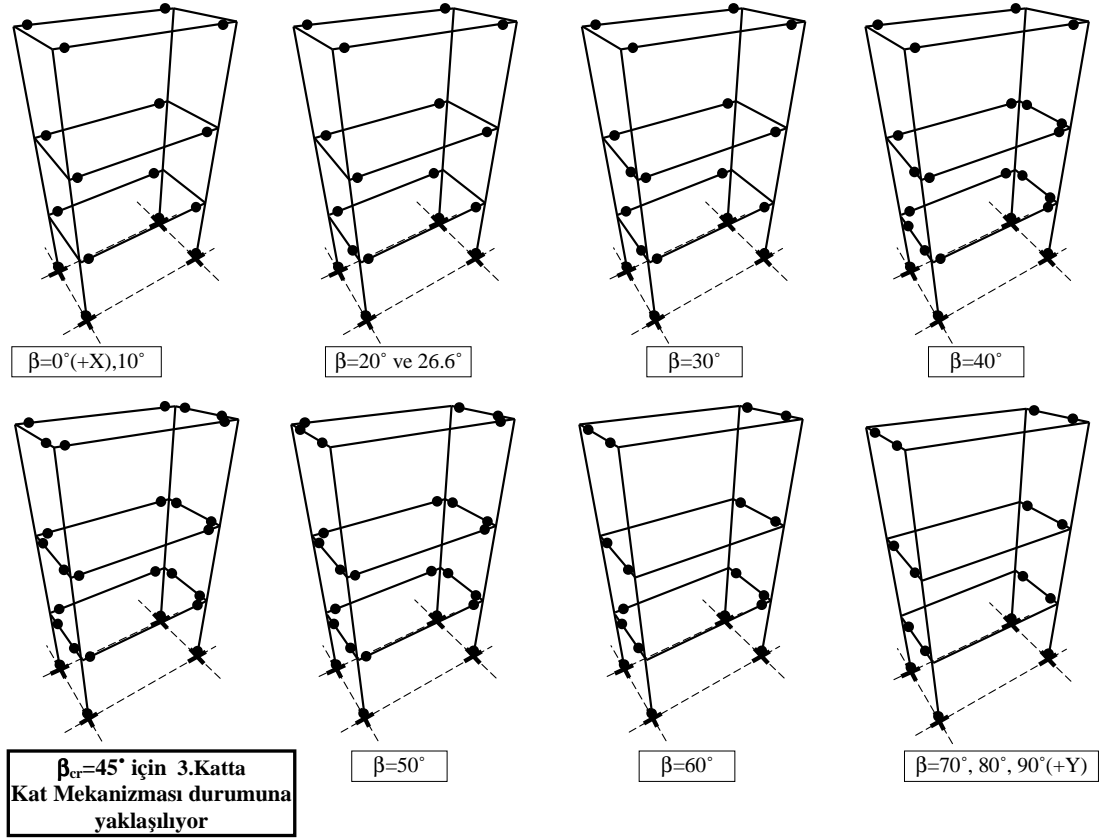
Şekil 4.33 3KC-1 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

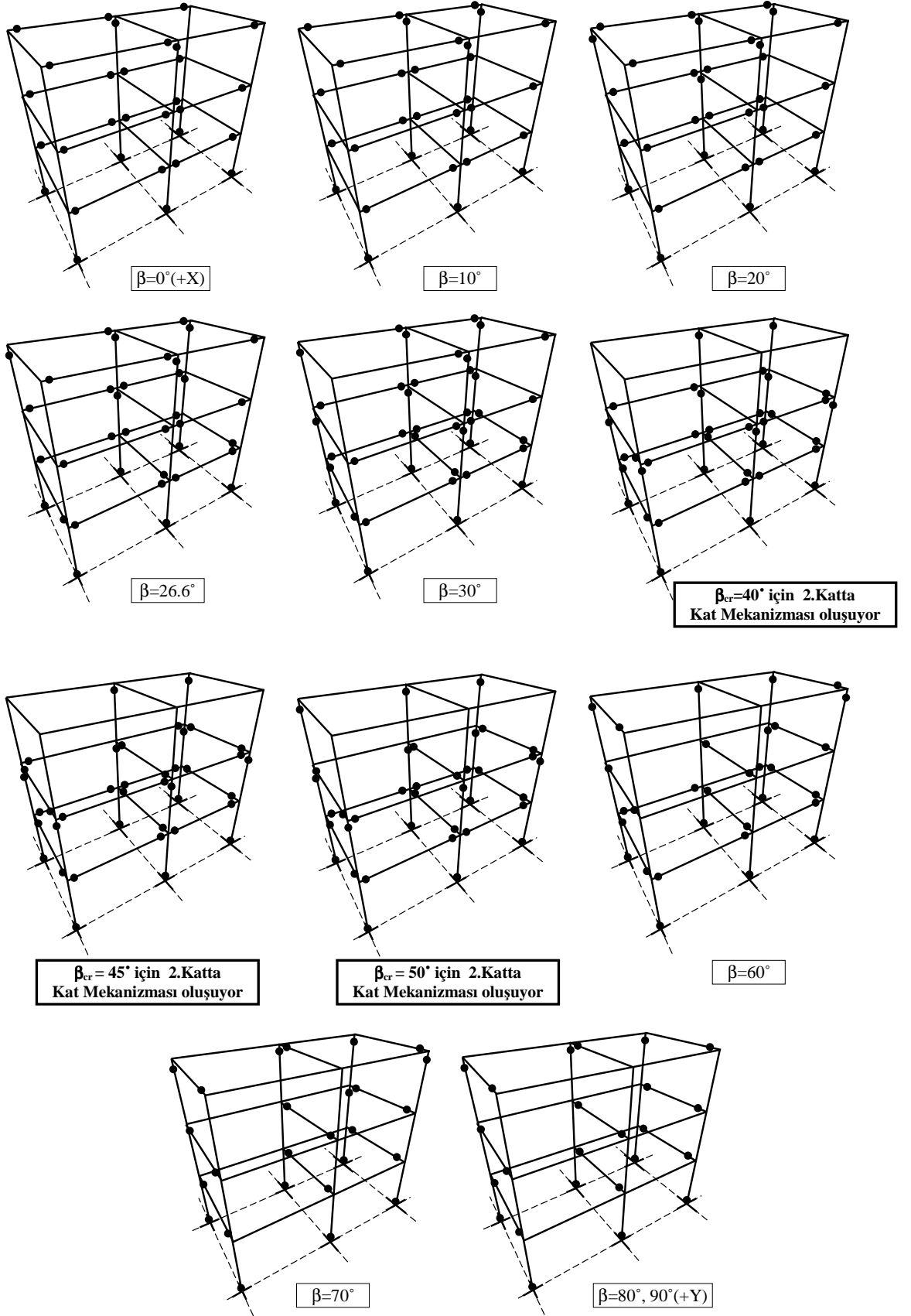
Şekil 4.34 3KC-2 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

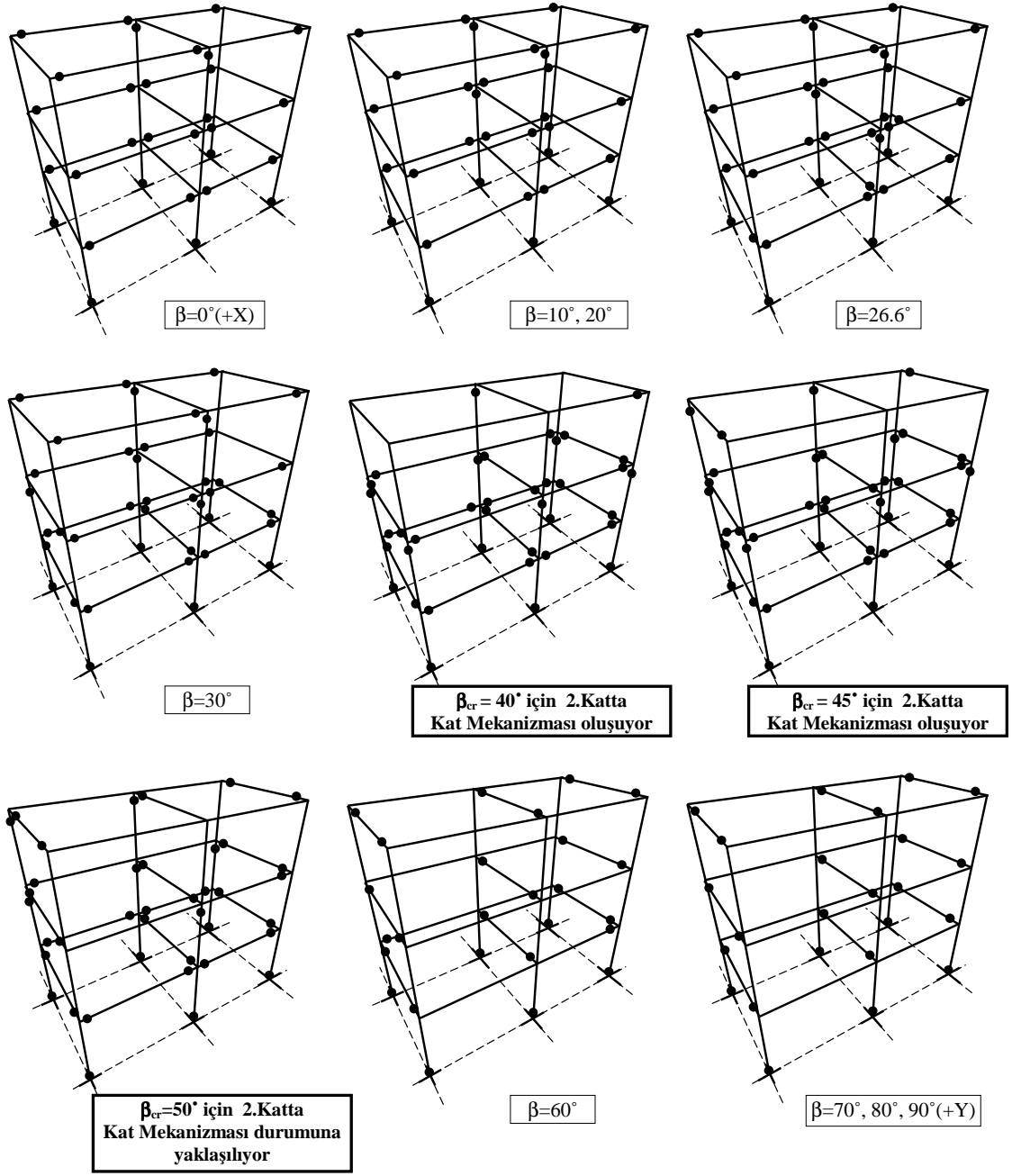
Şekil 4.35 3KC-3 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

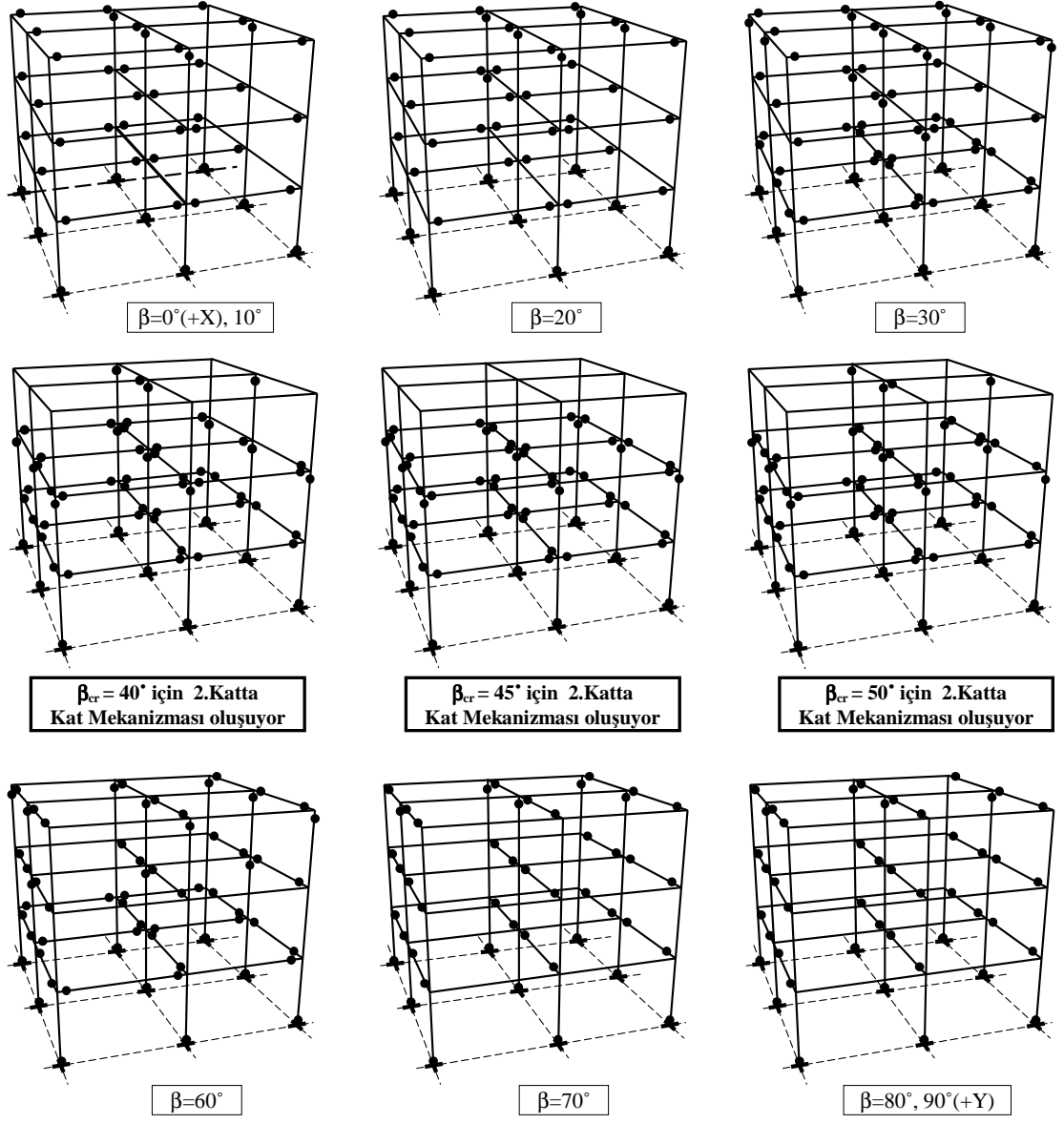
Şekil 4.36 3KC-4 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

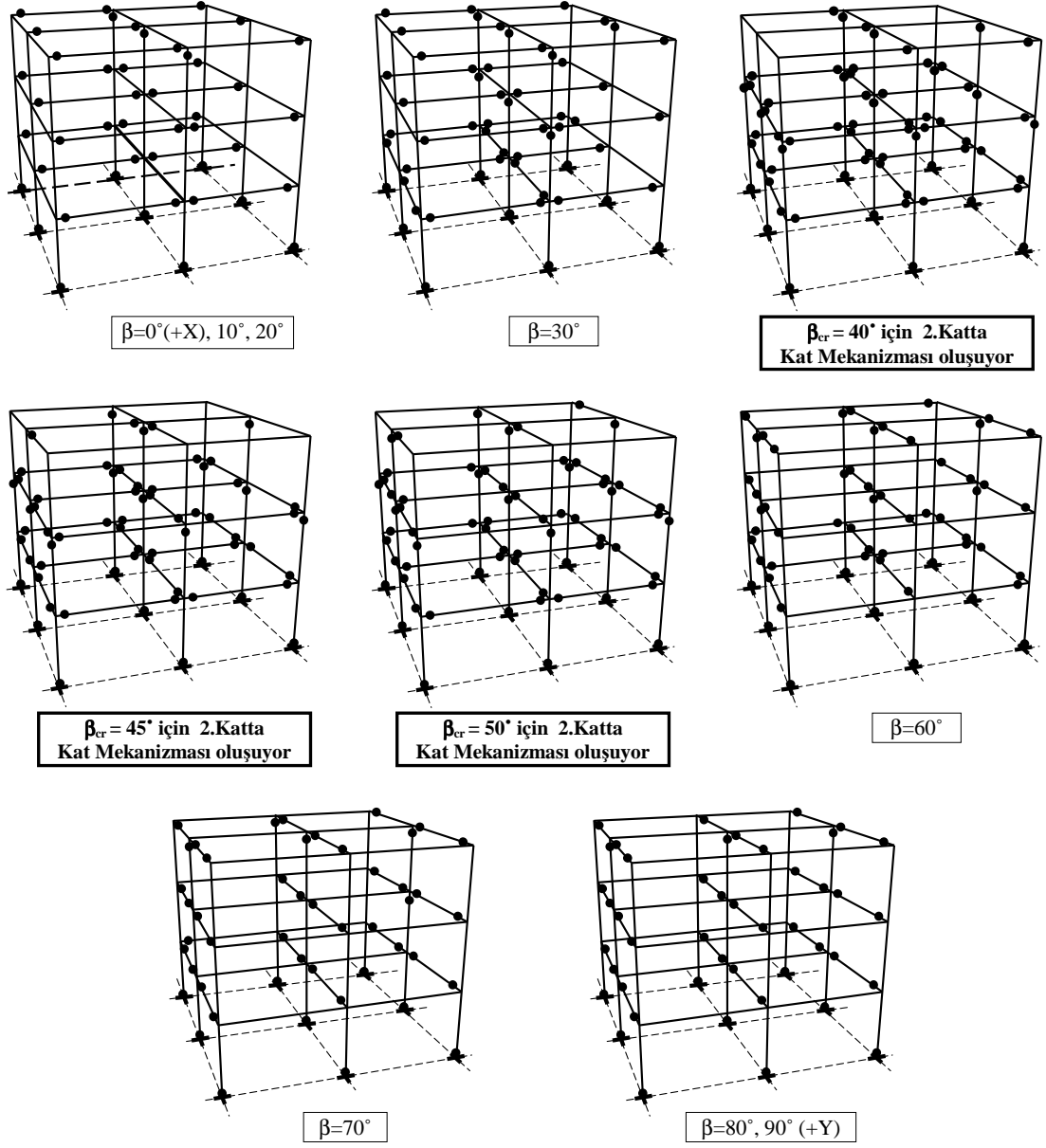
Şekil 4.37 3KC-5 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

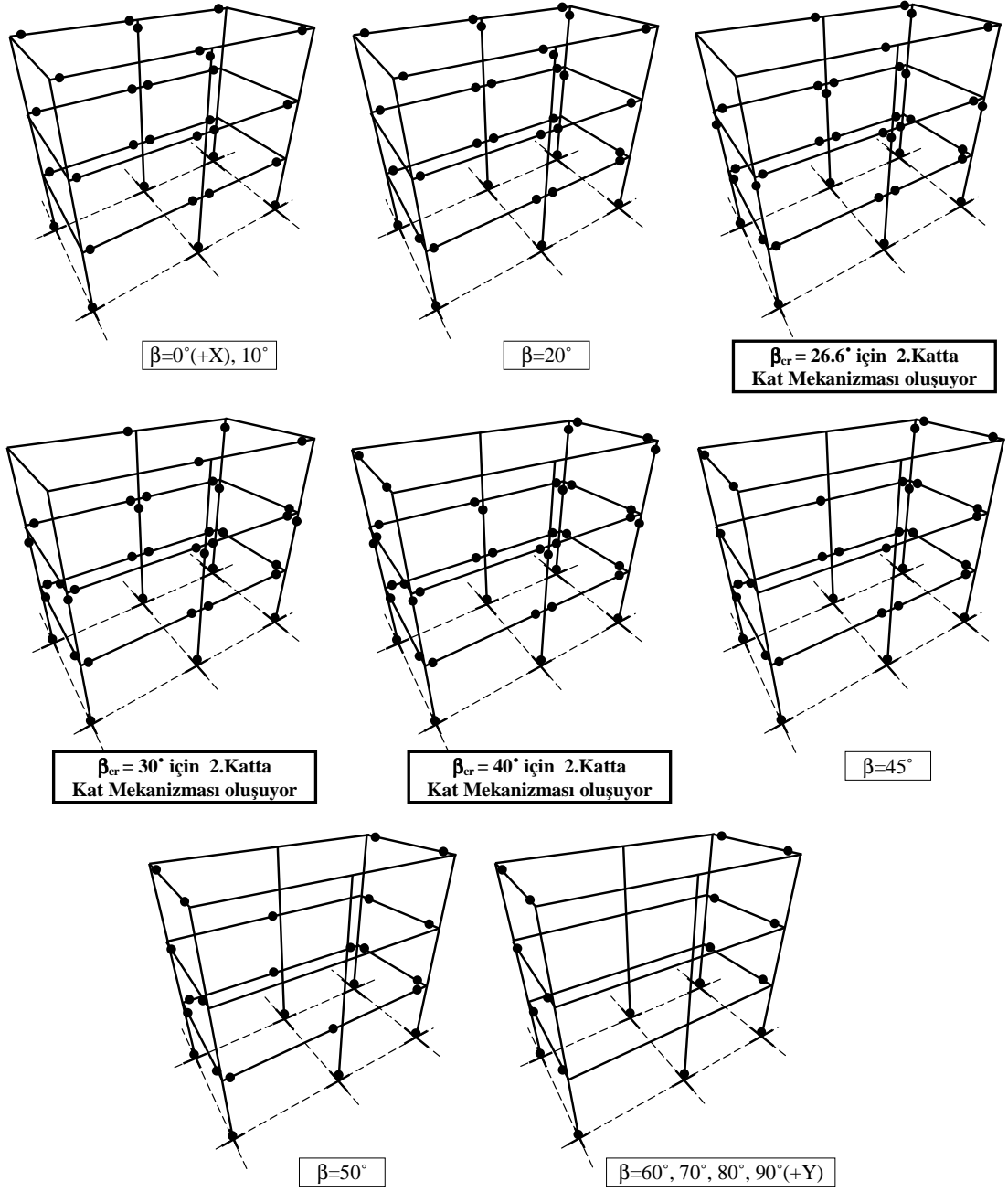
Şekil 4.38 3KC-6 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

Şekil 4.39 3KC-7 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

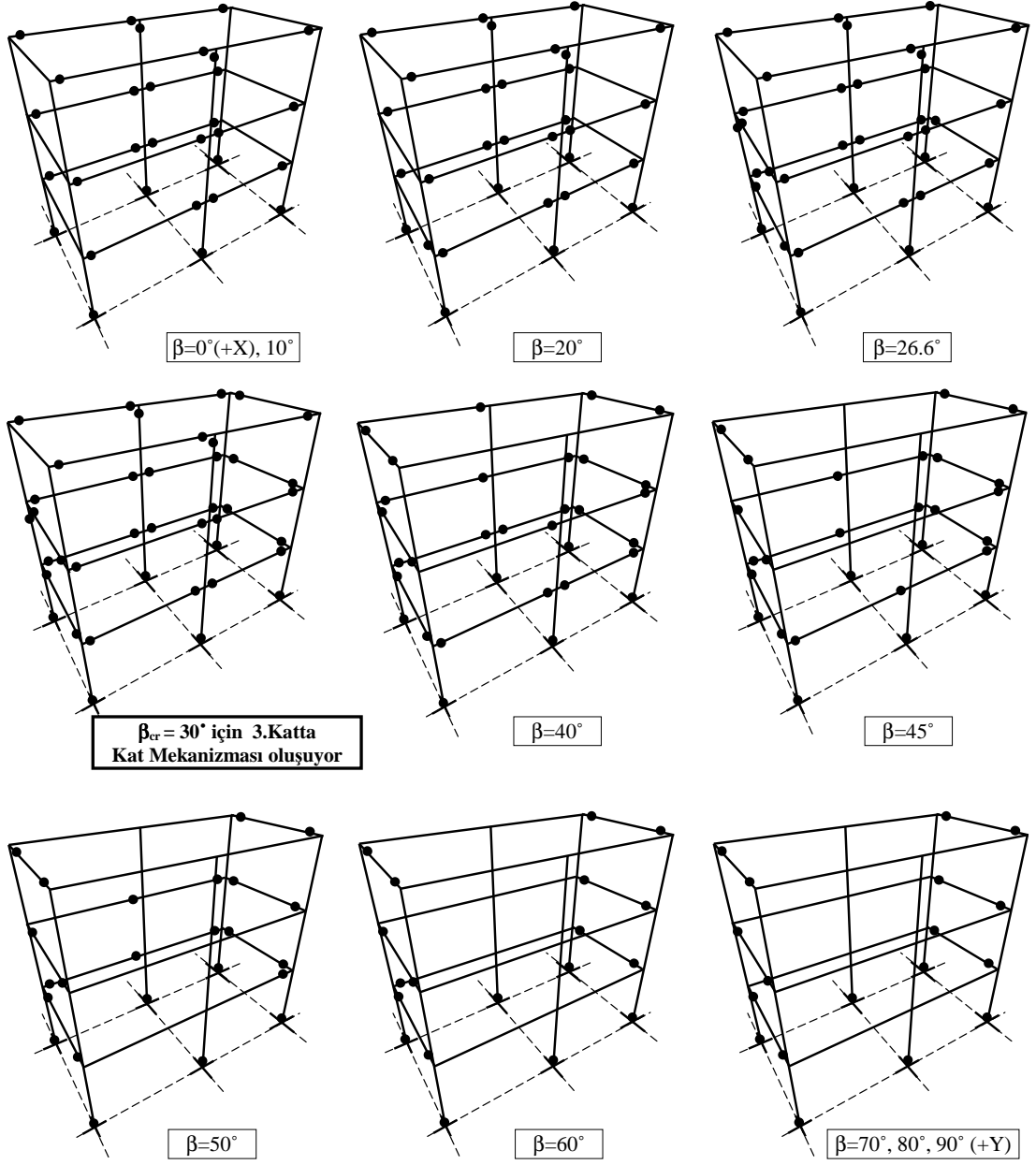

Şekil 4.40 3KC-8 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

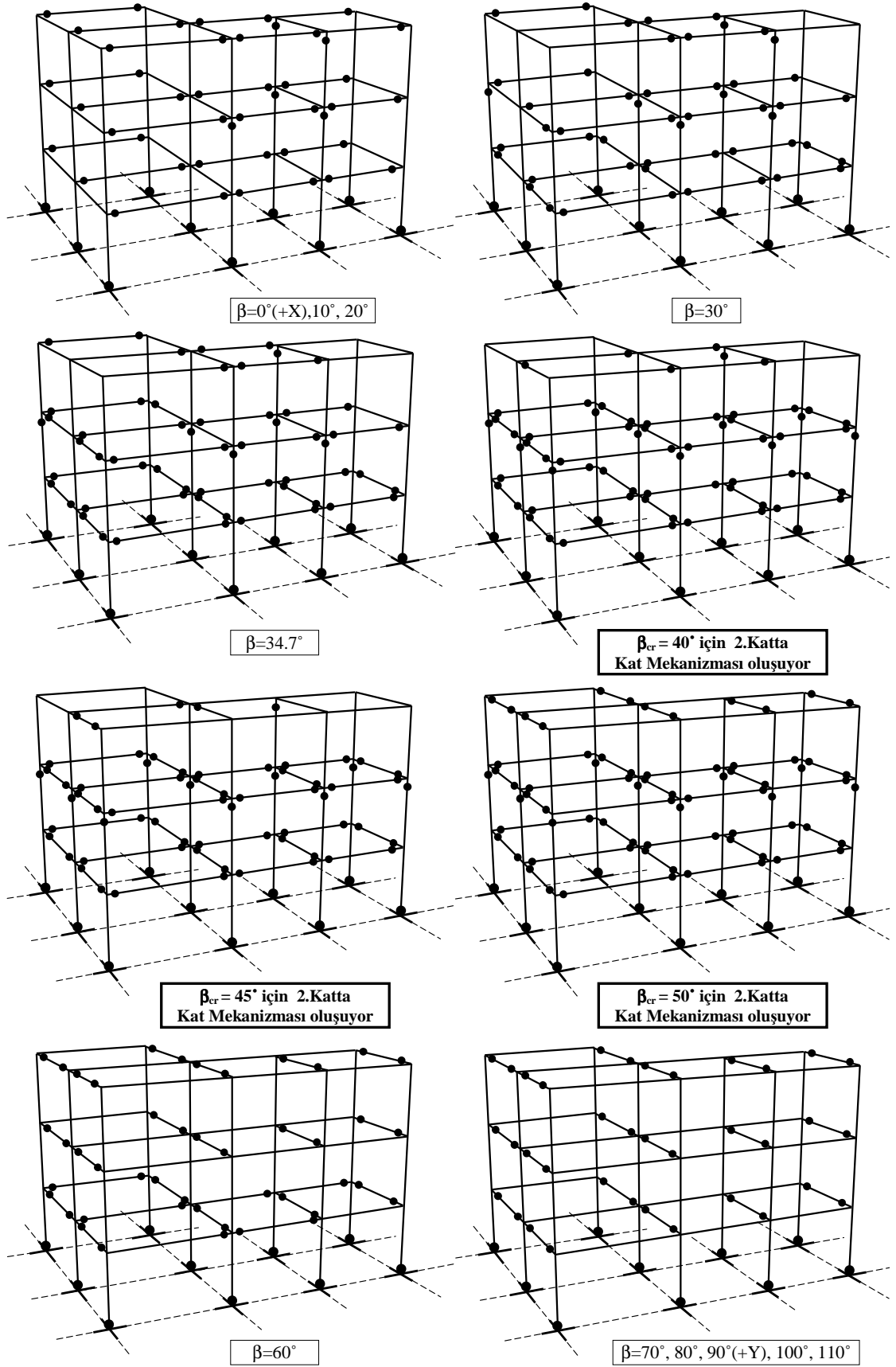

Şekil 4.41 3KC-9 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

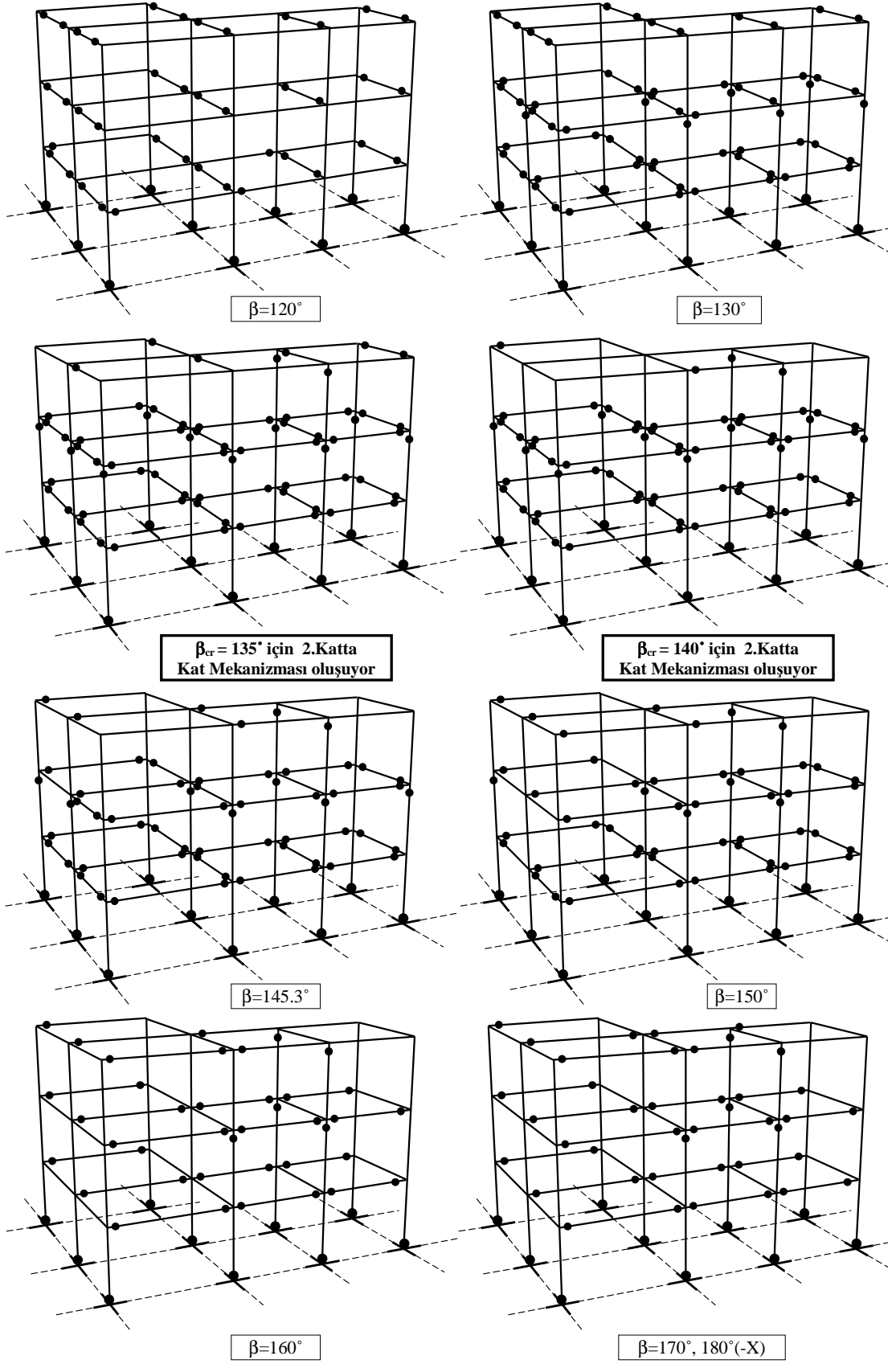

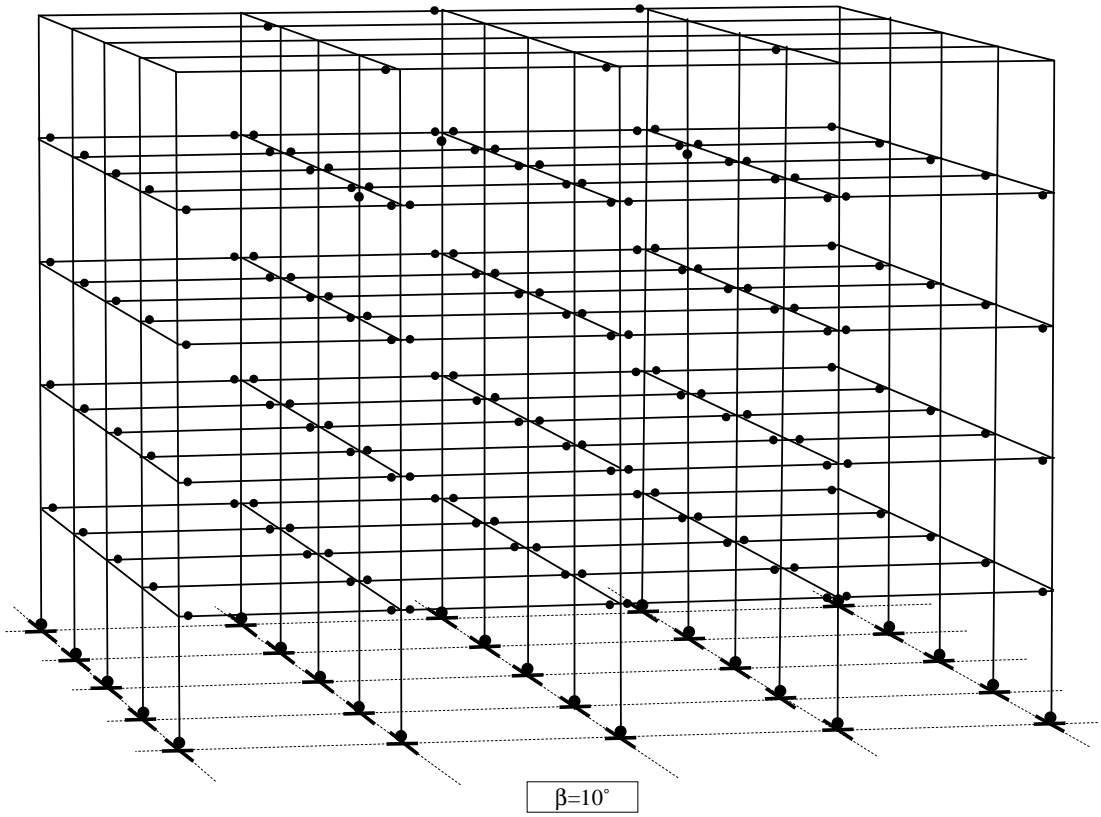
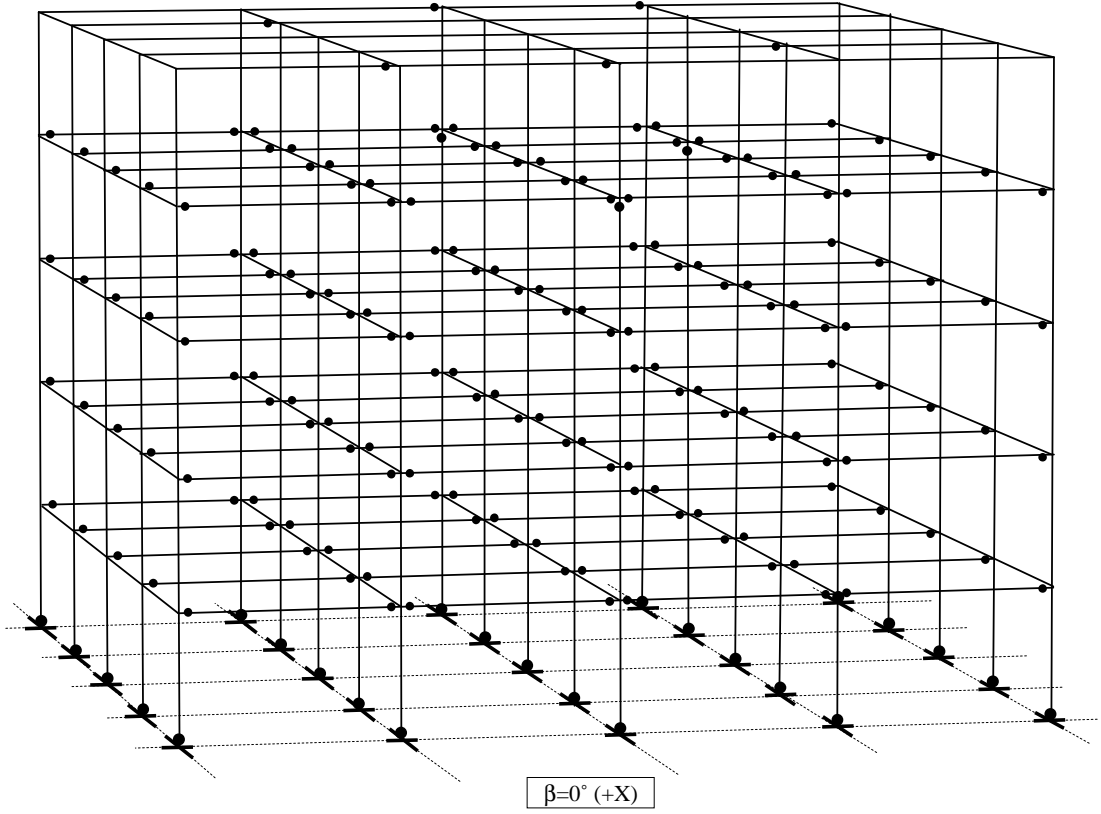
Şekil 4.42 3KC-10 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

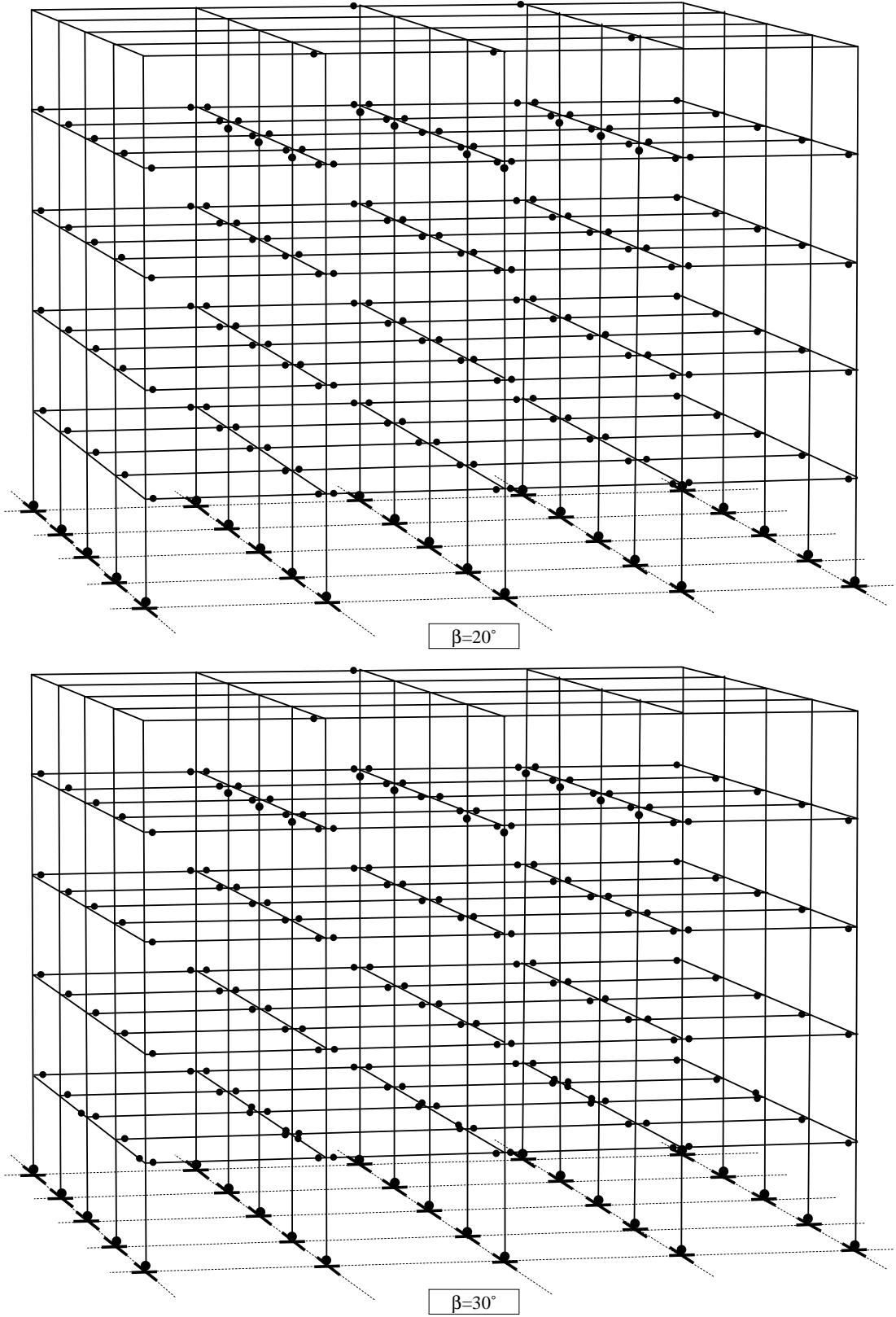
Şekil 4.43 3K-11 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

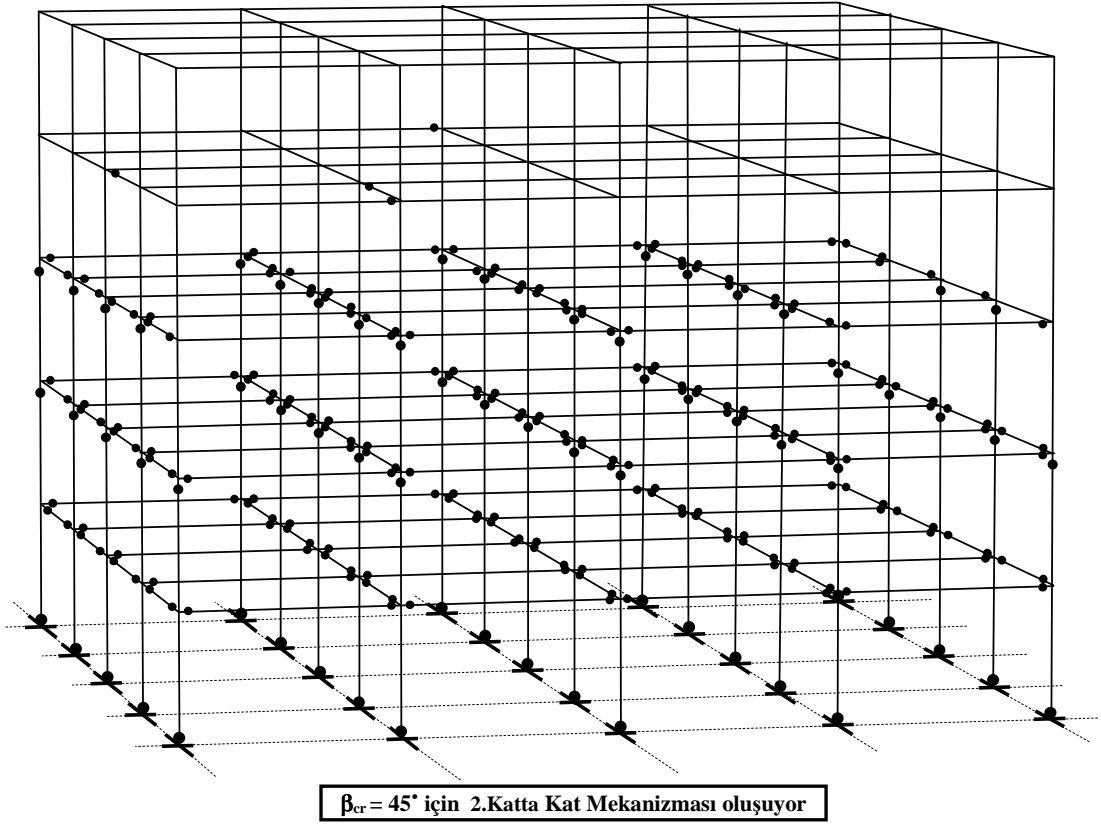
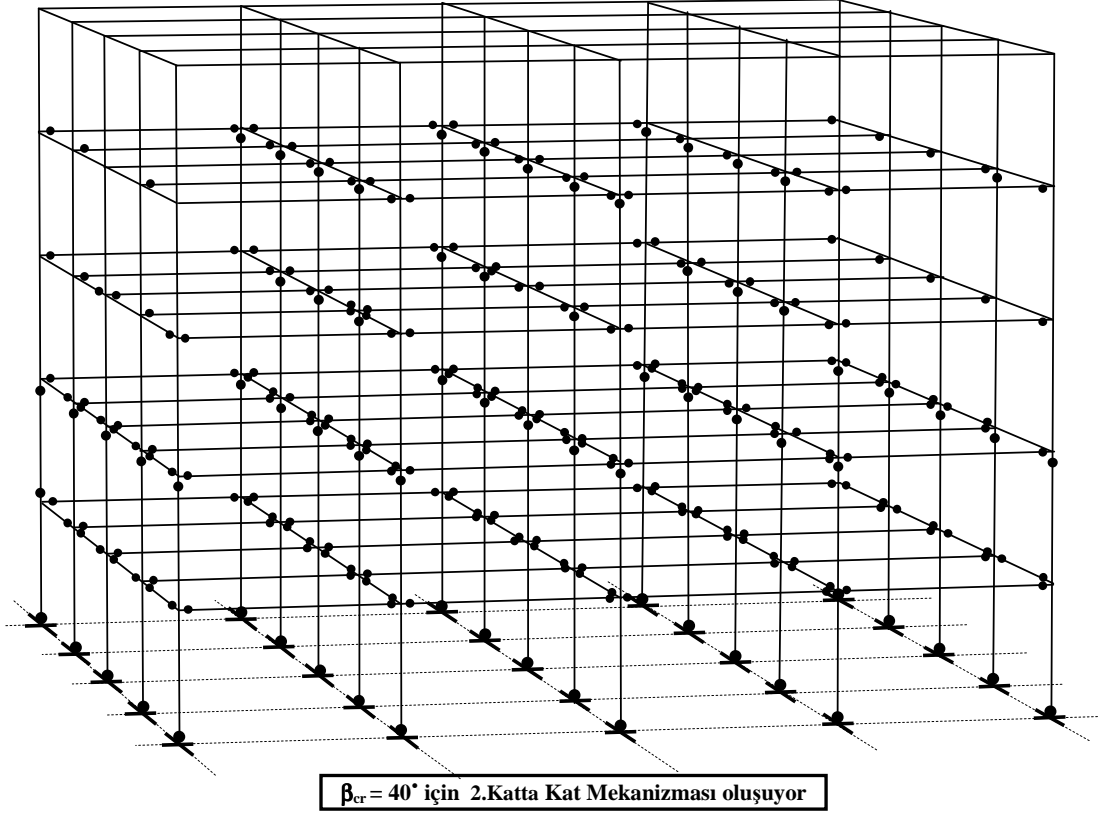
Şekil 4.43 3KC-11 bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları (devam)

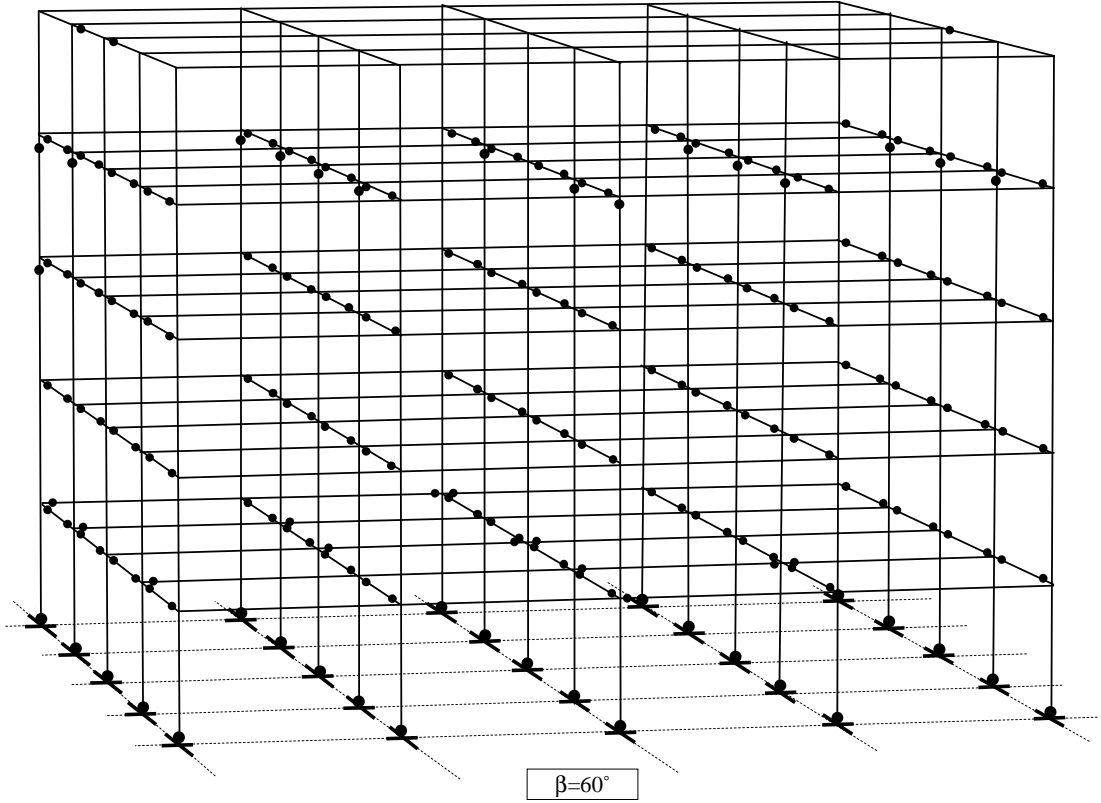
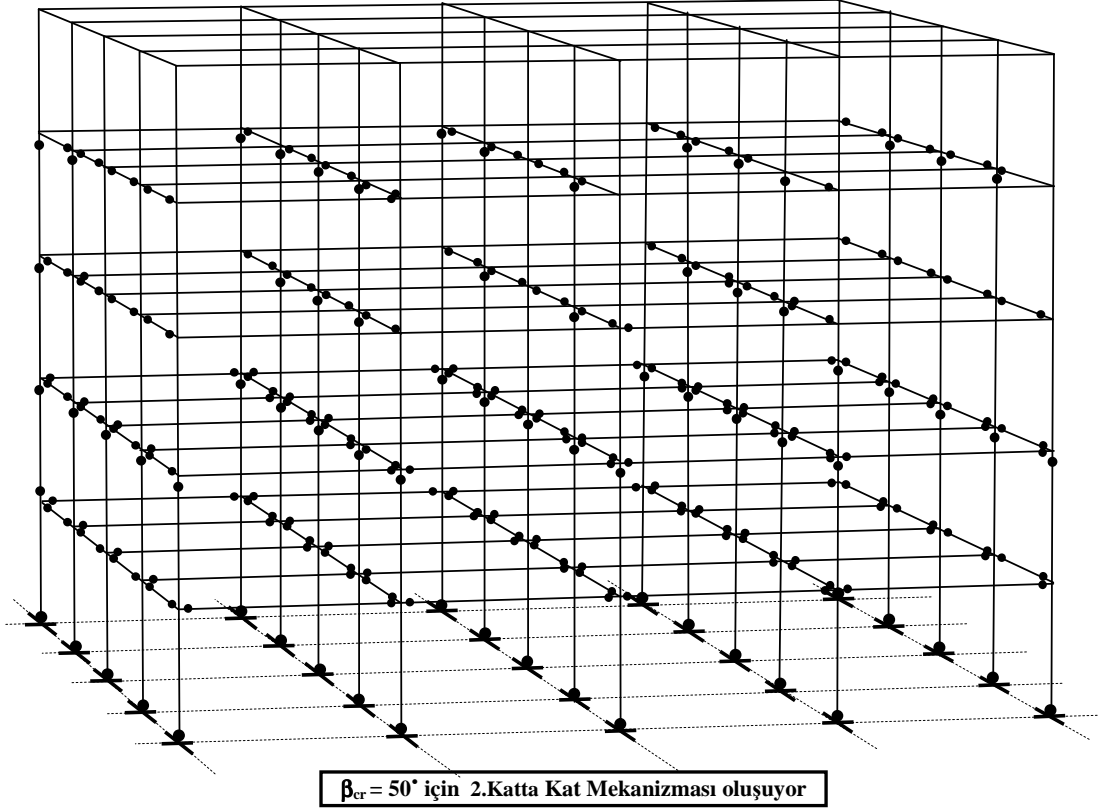
Şekil 4.44 5KC bina için ilgili β 'lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

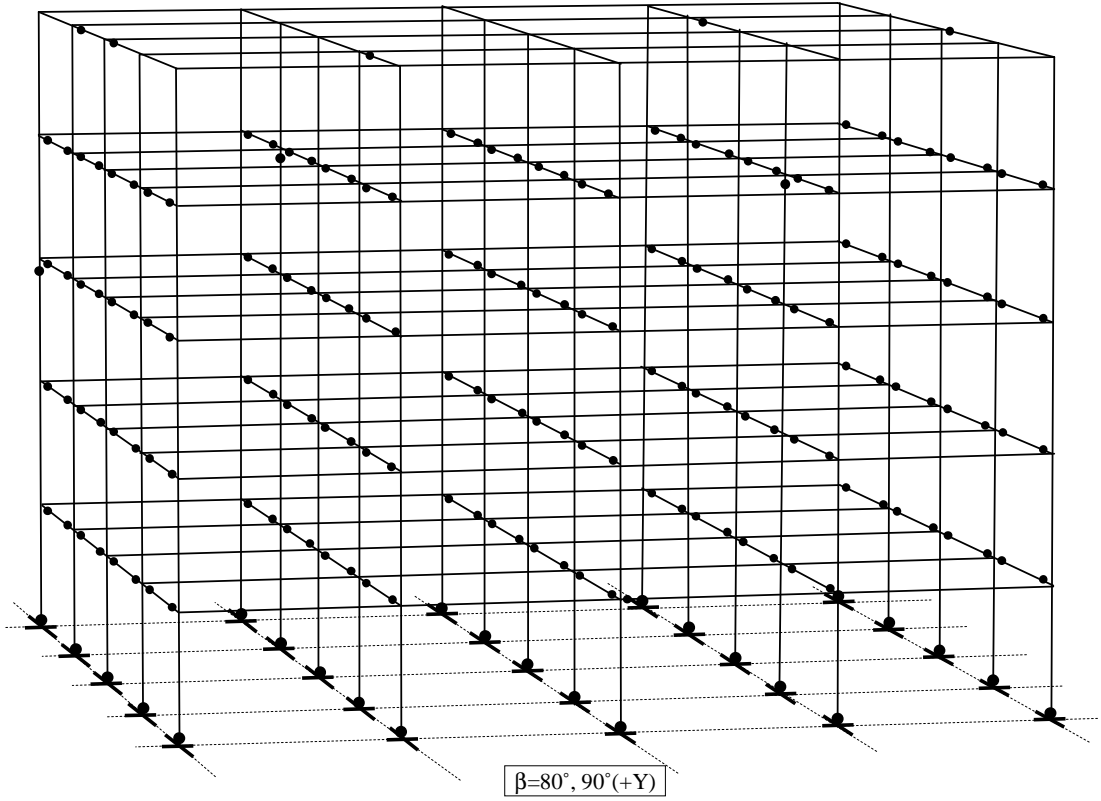
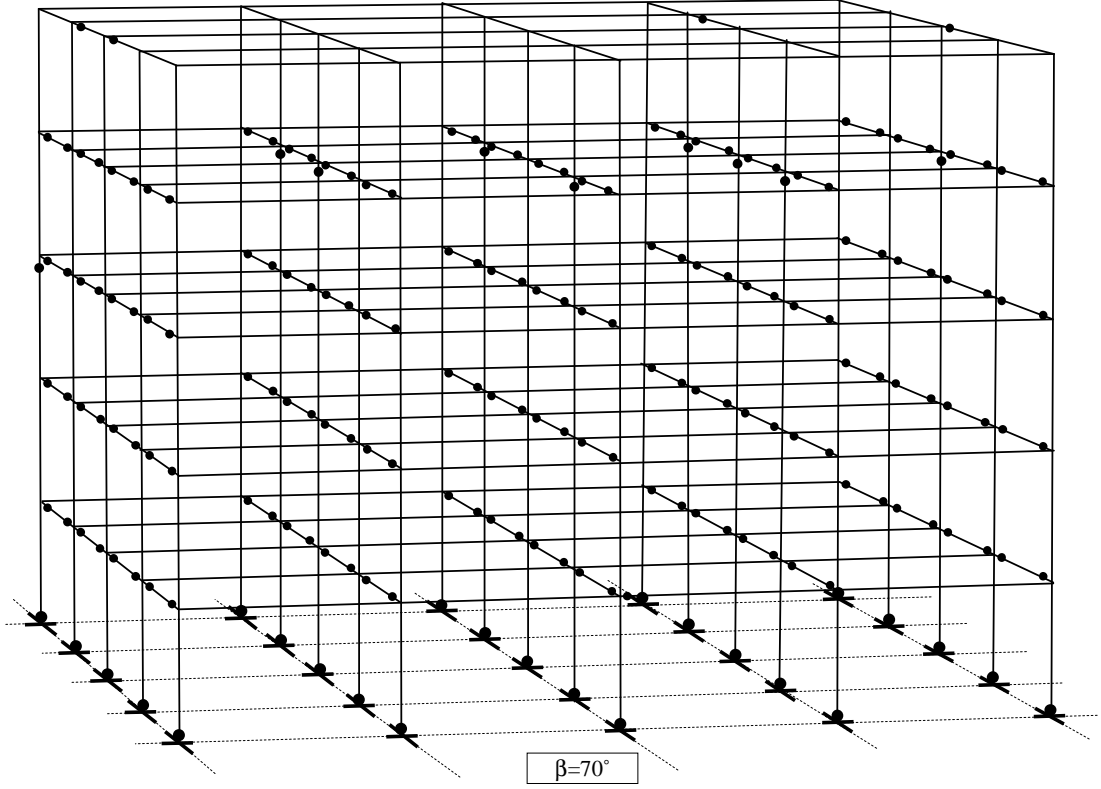
Şekil 4.44 5KC bina için ilgili β 'lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları (devam)

Şekil 4.44 5KC bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları (devam)

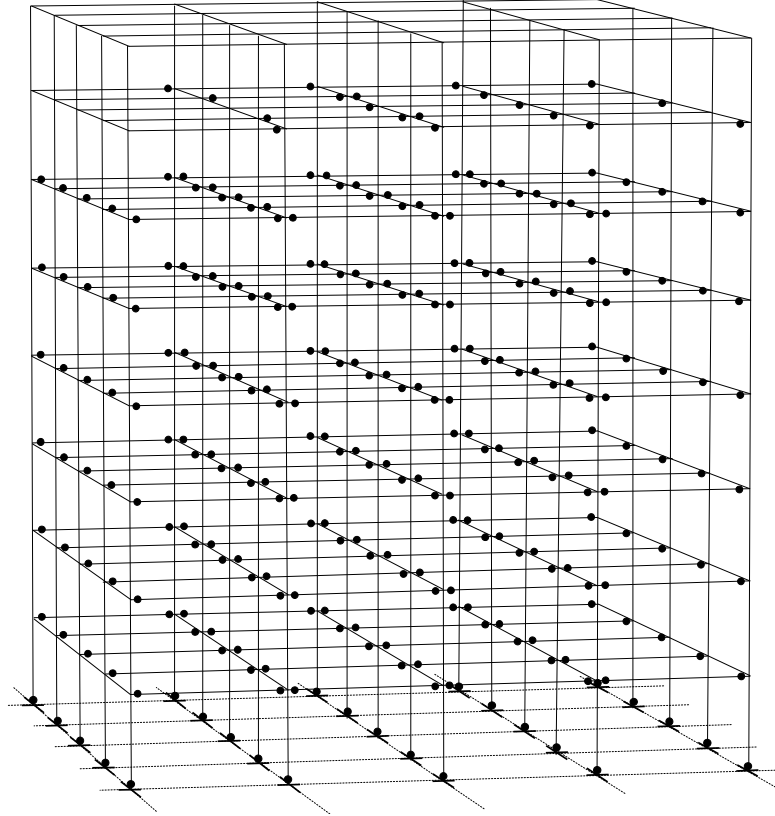

Şekil 4.44 5KC bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları (devam)

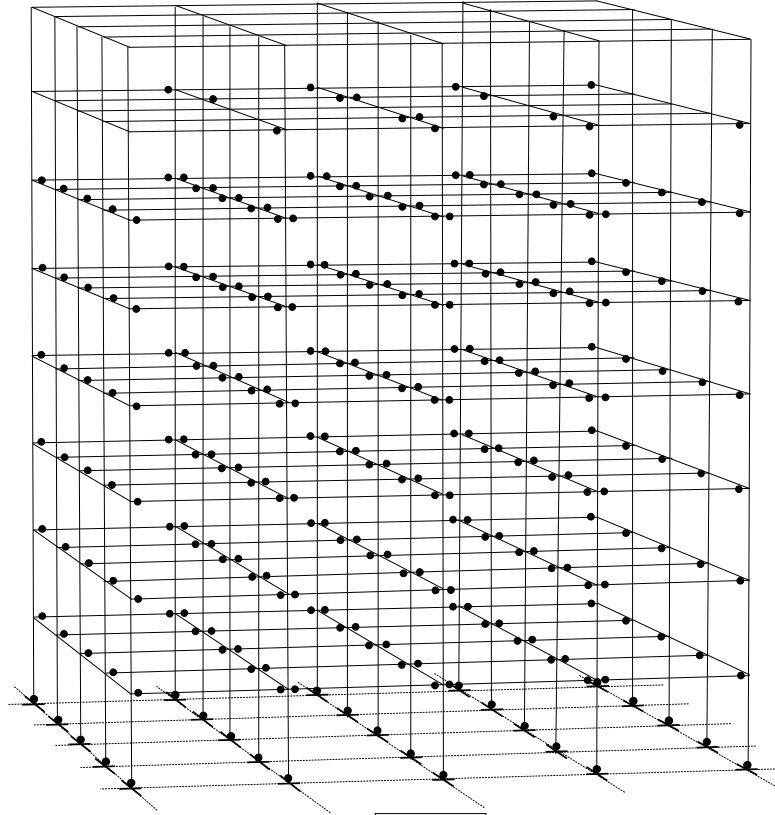

Şekil 4.44 5KC bina için ilgili β 'lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları (devam)

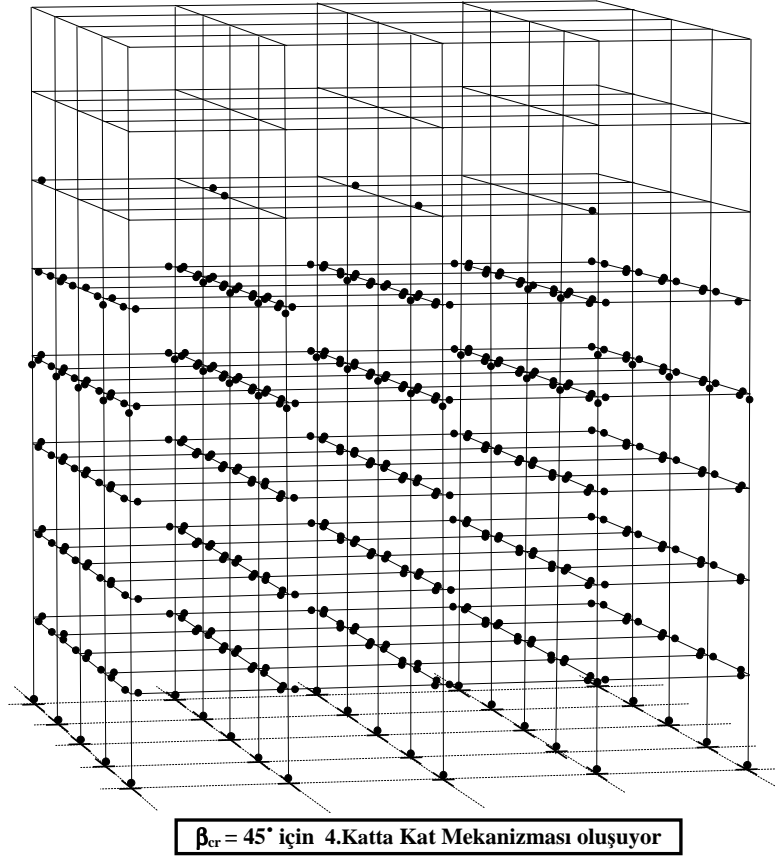
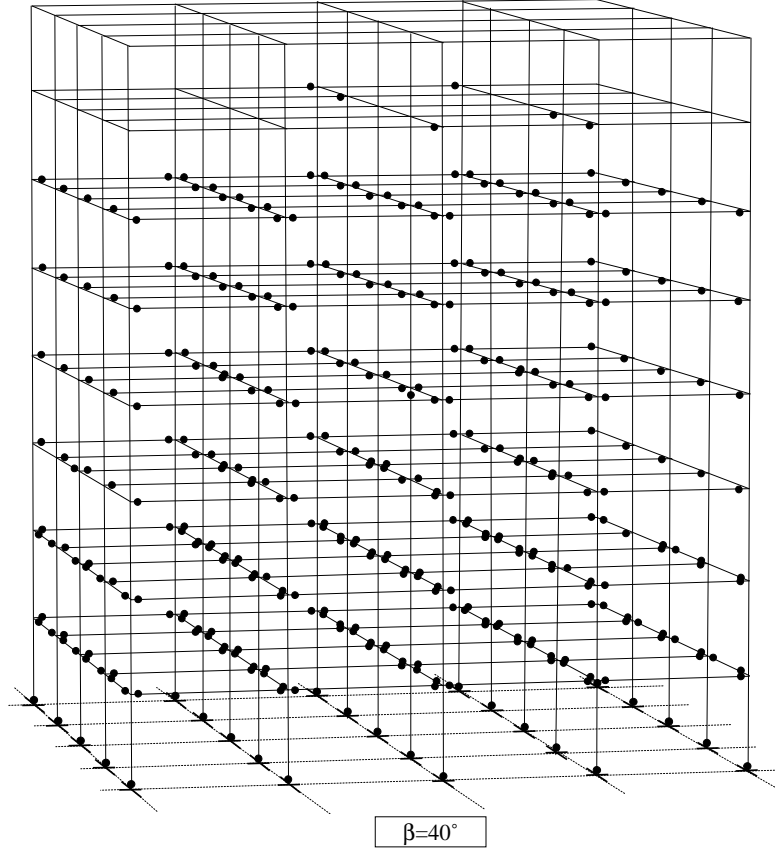

$\beta=0^{\circ}(+X), 10^{\circ}, 20^{\circ}$

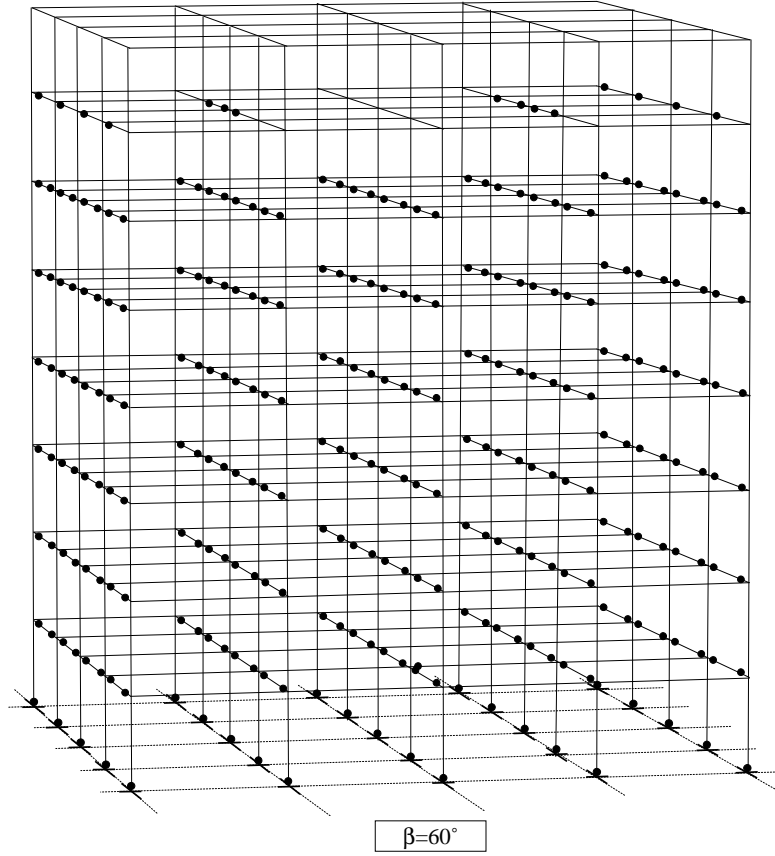
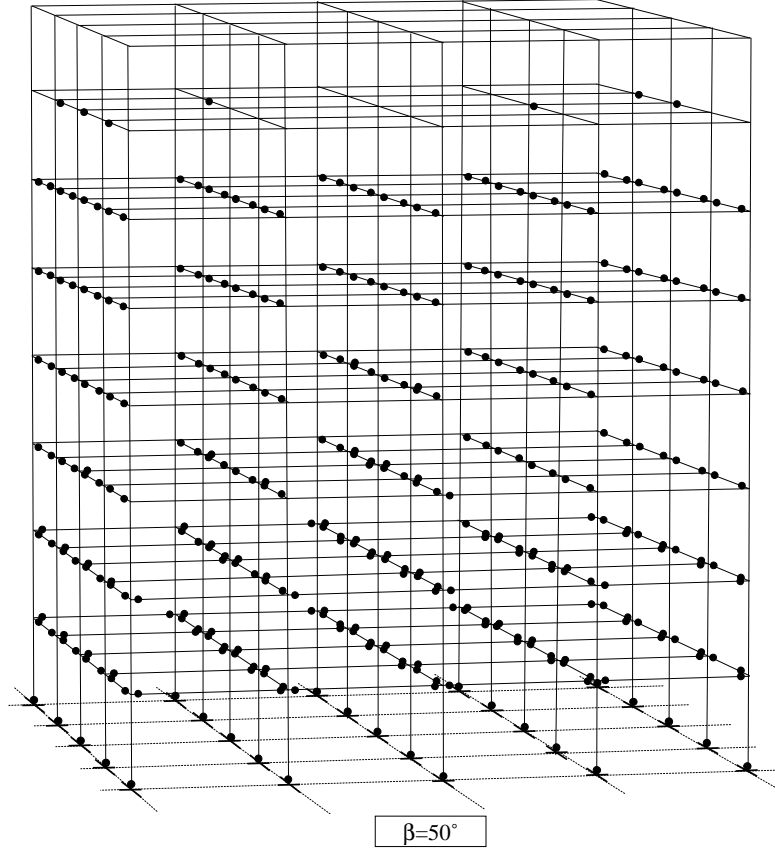

$\beta=30^{\circ}$

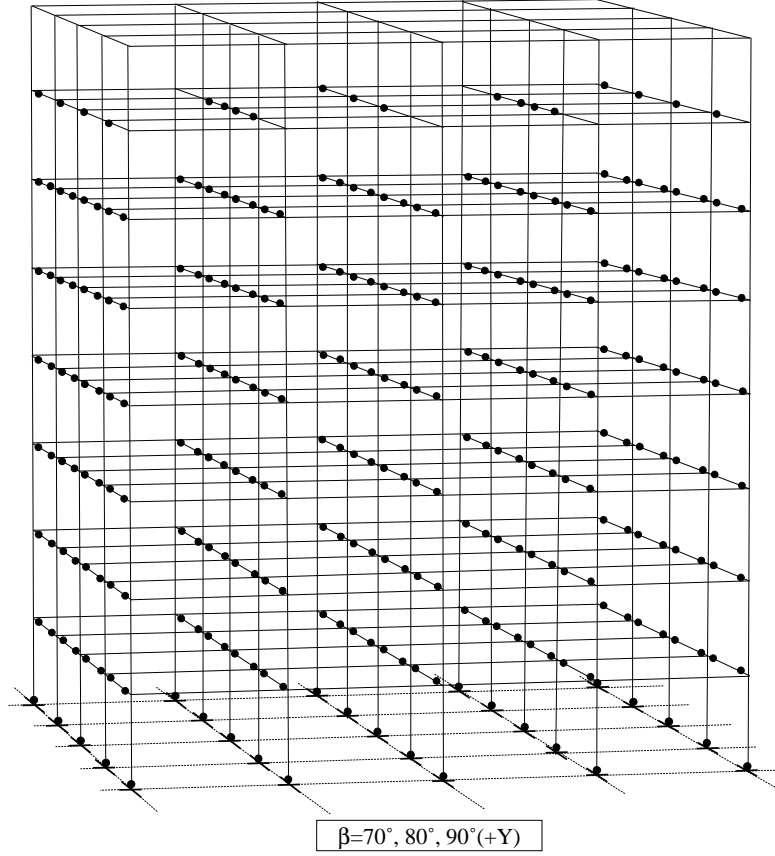
Şekil 4.45 8KC bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları

Şekil 4.45 8KC bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları (devam)

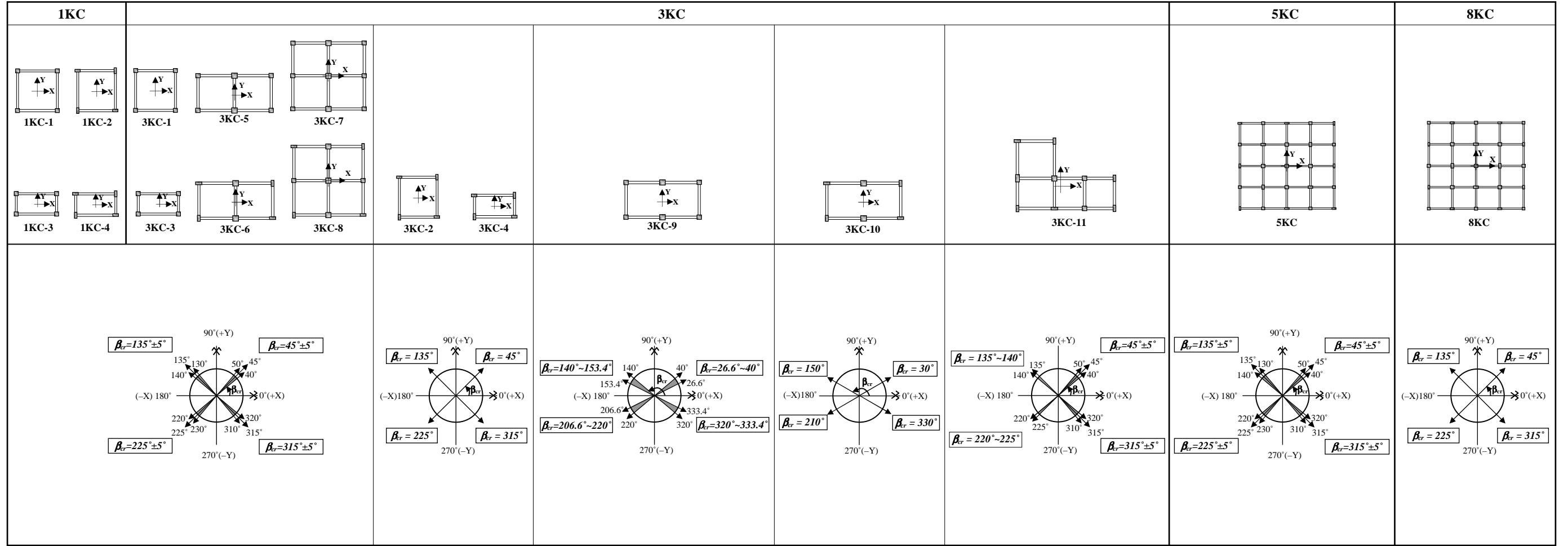

Şekil 4.45 8KC bina için ilgili β 'lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları (devam)

Şekil 4.45 8KC bina için ilgili β lara ait performans noktalarındaki plastik kesit dağılımları (devam)

İncelenen 1KC-[1-4], 3KC-[1-10], 5KC ve 8KC simetrik veya antisimetrik binalarda $\beta = 0^\circ \sim 90^\circ$, simetrik veya antisimetrik olmayan 3KC-11 binada ise $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için, performans noktalarındaki plastik kesitlerin taşıyıcı sistem üzerindeki dağılımlarından yararlanılarak (Şekil 4.29-4.45), deprem yüklerinin binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi halinde, kat (panel) mekanizması ve düğüm noktası mekanizması durumları esas alınarak belirlenen en elverişsiz plastik kesit dağılımlarını (şemasını) oluşturan β_{cr} kritik deprem doğrultuları Şekil 4.46'da şematik olarak verilmiştir.

Şekil 4.46 İncelenen betonarme binaların performans noktalarındaki en elverişsiz plastik kesit dağılımları için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

4.4.5 Binaların Plastik Kesitlerindeki Şekildeğiştirme Taleplerinin Belirlenmesi

Doğrusal olmayan teori esas alınarak, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksenlerinden farklı ara doğrultulardan etkimesi halinde, kolonlardaki plastik kesitler iki eksenli eğilme momenti ve normal kuvvetin etkileşimi ile meydana gelmekte ve bu iç kuvvetler doğrultusunda sonlu plastik şekildeğiştirmeler (θ_{px} ve θ_{py} plastik dönmeleri ve Δ_p plastik boy değişmesi) oluşmaktadır. Bileşik eğik eğilme etkisindeki kolonlar için ilgili iç kuvvet büyüklüklerine (M_x , M_y ve N) karşı gelen θ_{px} , θ_{py} ve Δ_p şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşim terk edilerek binaların performansa dayalı tasarımının ve değerlendirmesinin gerçekçi olmayacağı ve bu durumda, oldukça farklı bir bina performans değerlendirmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kolon plastik kesitlerinde M_x ve M_y eğilme momenti doğrultularında oluşan θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri ile N normal kuvvetin etkileşimini gözönüne alan davranış büyüklüğü, sadece birim boy değişmesi talebidir (yani, kesitin beton basınç liflerindeki ϵ_c ile donatılardaki ϵ_s birim boy değişmesi talepleri).

Bu nedenle çalışmada, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle oluşacak en elverişsiz yapısal davranış taleplerini veren kritik deprem doğrultularının belirlenmesinde, kolon plastik kesitlerindeki iç kuvvet ve/veya plastik şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşimi gözönüne alabilmesi nedeniyle betonarme kesitte tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\epsilon_{s\ maks.}$ ile en dış beton basınç lifindeki $\epsilon_{c\ maks.}$ birim boy değişmesi talepleri esas alınmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde, incelenen betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini belirlemek için öncelikle, binaların plandaki asal eksenlerinin (X ve Y) yanısıra farklı deprem doğrultularında da yapılan şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerden yararlanılarak, plastik kesitlerdeki iç kuvvet talepleri (M_x , M_y ve N) ve bunlara karşı gelen plastik dönme talepleri (θ_{px} ve θ_{py}) elde edilmiştir. Daha sonra, detayları Bölüm 3.3.2'de

verilen ardışık yaklaşım yönteminden yararlanılarak, bileşik eğik eğilme etkisindeki kolon plastik kesitlerinde oluşan $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri, gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için elde edilmiştir.

Bölüm 3.3'de belirtildiği gibi, basit eğilme etkisindeki kiriş plastik kesitlerinde, eğilme momenti doğrultusunda oluşan plastik şekildeğiştirme talebi (θ_p plastik dönme veya χ_p plastik eğrilik) doğrudan doğruya değerlendirilebilmektedir. Bu nedenle, kiriş plastik kesitlerindeki $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesine gerek kalmamaktadır.

Sayısal incelemeler kapsamında, YKY ile belirlenen tepe yerdeğiştirmesi taleplerine kadar statik olarak itilmiş on yedi adet binanın (1KC, 3KC, 5KC ve 8KC) plastikleşen kiriş uç kesitlerindeki θ_{px} plastik dönme talepleri, gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için belirlenmiştir. İncelenen simetrik veya antimetrik binalarda (1KC-[1-4], 3KC-[1-10], 5KC ve 8KC) $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$, simetrik veya antimetrik olmayan 3KC-11 binada ise $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkiyen deprem yükleri altında binaların kiriş plastik kesitlerinde farklı hasar düzeyleri oluşması nedeniyle, kirişlerin uç kesitlerinde elde edilen plastik dönme talepleri maksimum değerlerine göre normalleştirilmiş ve $Ek-B'$ deki grafiklerde verilmiştir.

İncelenen betonarme binaların gözönüne alınan β deprem doğrultularındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda en elverişsiz kiriş plastik dönme taleplerinin, beklenildiği gibi, deprem yüklerinin kiriş eksenine paralel doğrultudan etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir (Ekler: Şekil B.1-B.19). Bu nedenle, ortogonal akslara sahip olan betonarme binaların kiriş plastik kesitlerindeki en elverişsiz plastik dönme taleplerinin elde edilmesi için, binanın plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularında ($\beta = 0^\circ, 90^\circ, 180^\circ$ ve 270°) yapılacak doğrusal olmayan statik analizler yeterli olmakta ve bu nedenle, çok doğrultulu deprem yükleri altındaki doğrusal olmayan değerlendirme analizleri kirişler için gerekmemektedir.

4.4.5.1 İncelenen Plastik Kesitlerin (Plastik Mafsalların) Yerleri

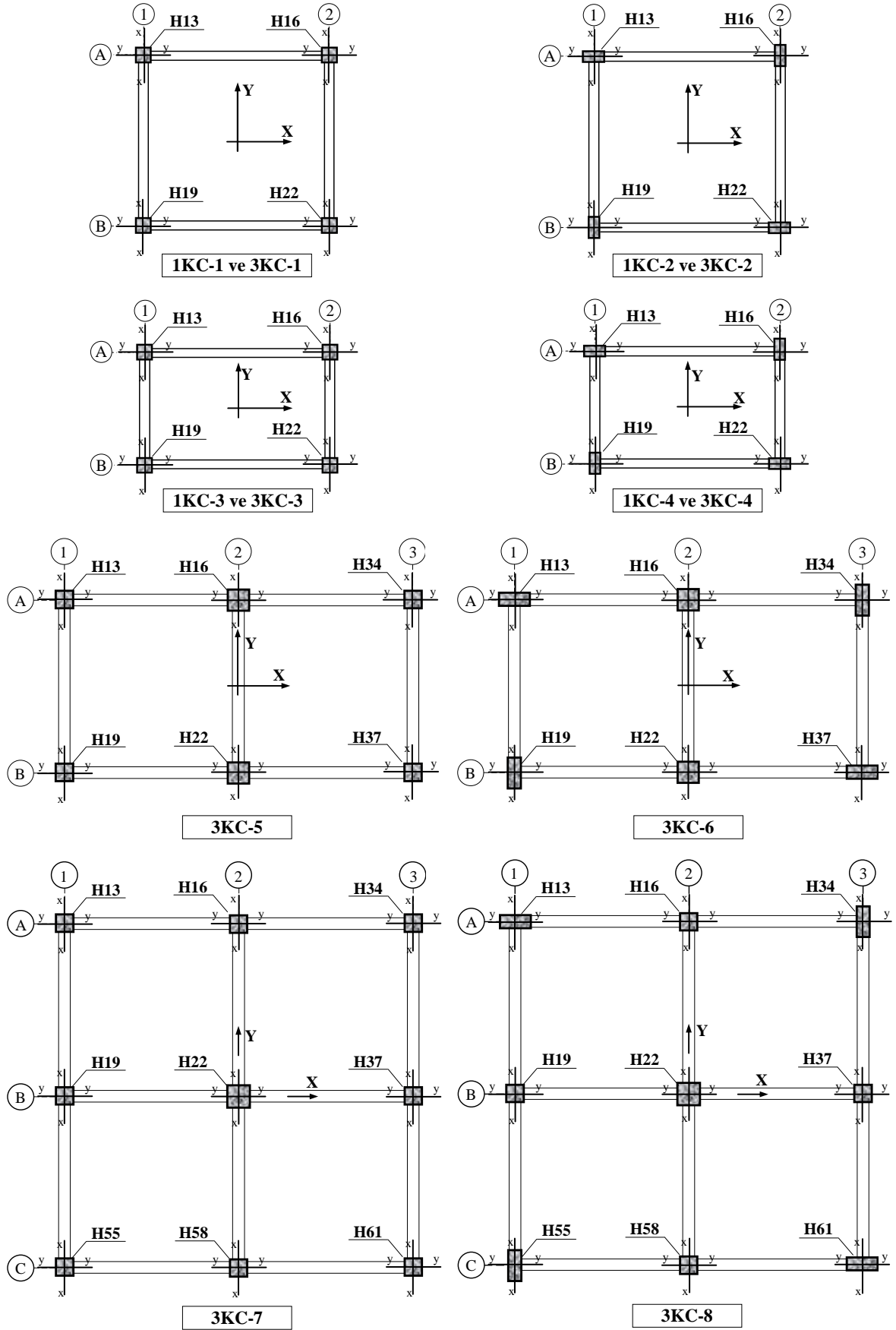
Çalışma kapsamında incelenen betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için öncelikle, birçok β deprem doğrultusunda oluşan kolon plastik kesit yerlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Daha sonra, bu kolon plastik kesitlerindeki birim boy değişmesi taleplerinin hesabı için detayları Bölüm 3.3.2’de verilen ardışık yaklaşım yöntemi ile kesit analizi yapılmalıdır.

Buna göre;

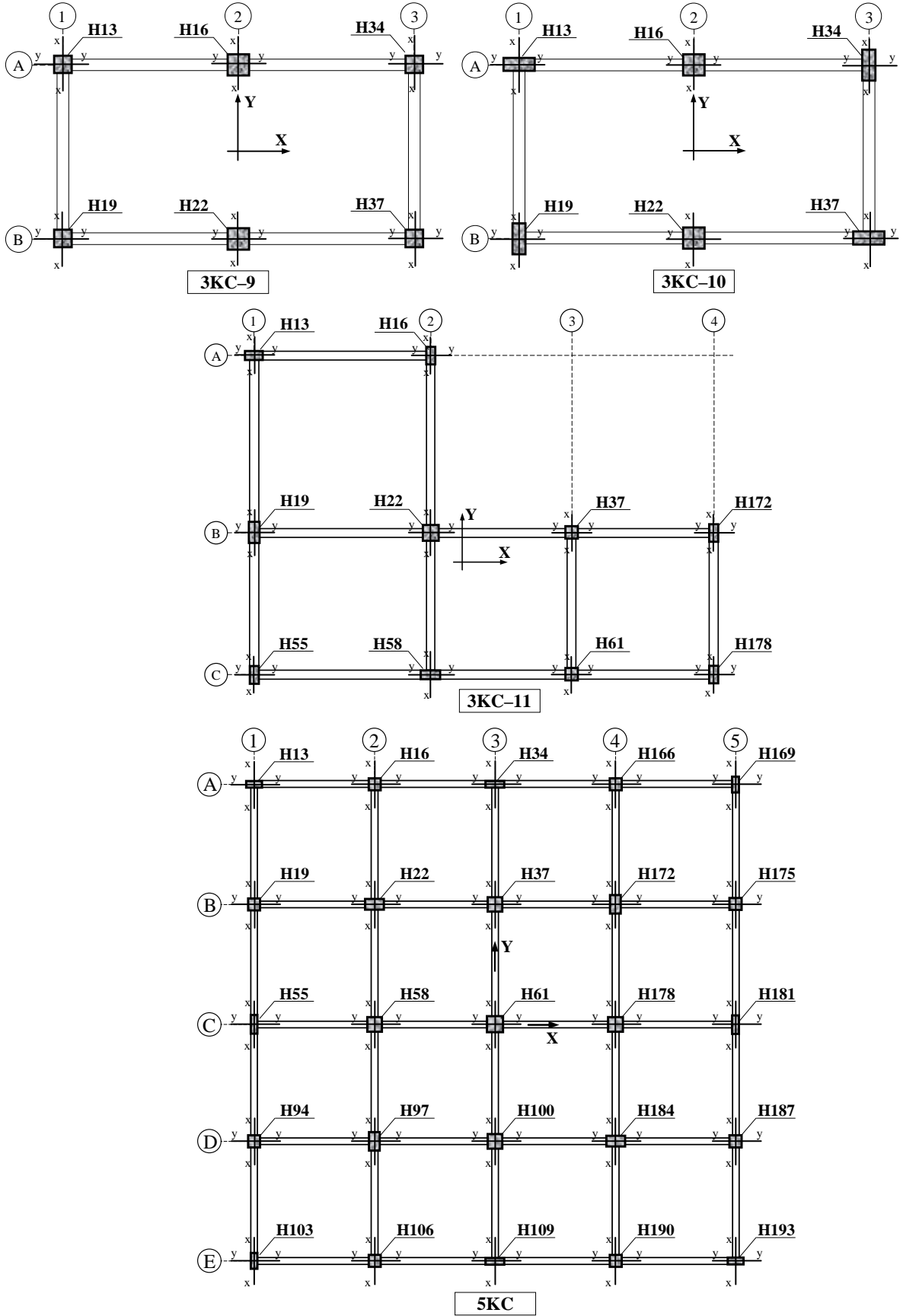
İncelenen betonarme binalarda analiz yapılan tüm deprem doğrultularının her birinde oluşan kolon plastik kesitlerinin *en alt kat kolonlarının alt uçları* olduğu ve bu kesitlerdeki plastik dönme taleplerinin diğer katlardakilere göre daha büyük değerlerde olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle, kolon plastik kesitlerindeki şekildeğiştirme taleplerinin ($\epsilon_{c maks.}$, $\epsilon_{s maks.}$, θ_{px} , θ_{py} , vb.) deprem doğrultusu (β) ile değişiminin incelenmesi, binaların sadece *en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki* kesitlerde yapılmıştır.

Çalışma kapsamında ele alınan betonarme binaların plastik şekildeğiştirme taleplerinin inceleneceği en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerin (plastik mafsalların) yerleri ve numaralandırılması, 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların kat planları üzerinde (Şekil 4.47–4.49), kolon plastik mafsal numaralarına karşı gelen enkesit boyutları da Çizelge 4.22’de verilmiştir. Binaların en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesit numaralandırılması, binalar arasında uyumlu olmasına dikkat edilerek belirlenmiştir. Buna göre, incelenen her bir binanın kat planı üzerinde gösterilen akslarındaki kolon plastik kesit numaraları aynıdır. Örneğin, 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların A1 aksındaki kolon plastik kesiti (plastik mafsalı), H13 olarak numaralandırılmıştır (Şekil 4.47–4.49).

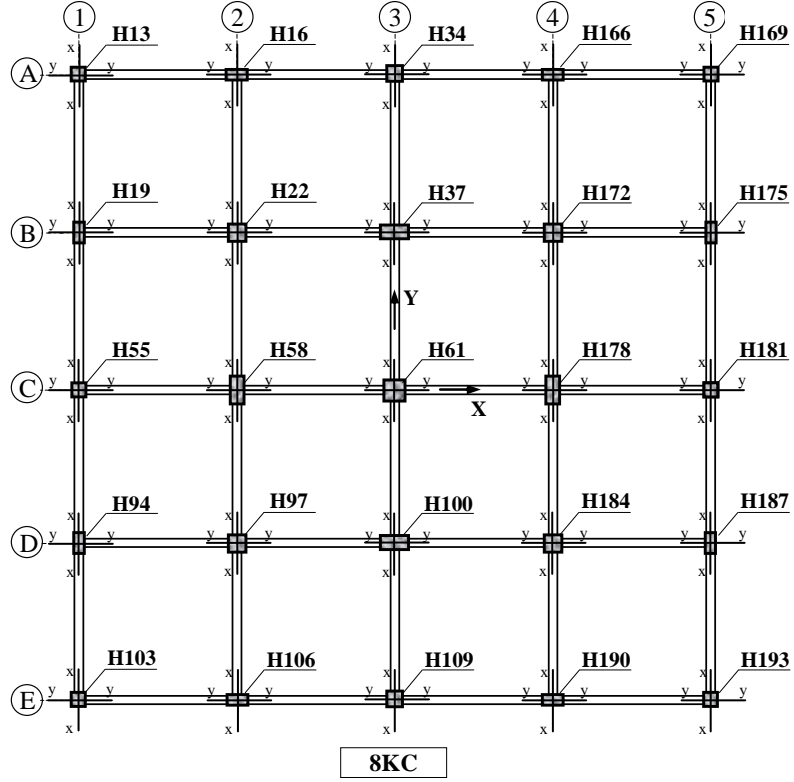

Şekil 4.47 1KC-[1-4] ve 3KC-[1-8] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesit numaraları ile eleman asal eksenleri

Şekil 4.48 3KC-[9-11] ve 5KC binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesit numaraları ile eleman asal eksenleri

Şekil 4.49 8KC binanın en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesit numaraları ile eleman asal eksenleri

Çizelge 4.22 İncelenen binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki enkesit boyutları

Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon enkesit boyutları (cm*cm)								
	1KC-1 1KC-3	1KC-2 1KC-4	3KC-1 3KC-3	3KC-2 3KC-4	3KC-5 3KC-9	3KC-6 3KC-10	3KC-7	3KC-8	3KC-11
H13	35*35	25*50	35*35	25*50	35*35	25*50	35*35	25*50	25*50
H16	35*35	50*25	35*35	50*25	40*40	40*40	40*40	40*40	50*25
H19	35*35	50*25	35*35	50*25	35*35	50*25	40*40	40*40	60*30
H22	35*35	25*50	35*35	25*50	40*40	40*40	50*50	50*50	45*45
H34					35*35	50*25	35*35	50*25	---
H37					35*35	25*50	40*40	40*40	35*35
H55							35*35	50*25	50*25
H58							40*40	40*40	25*55
H61							35*35	25*50	35*35
H172									50*25
H178									50*25

Çizelge 4.22 İncelenen binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki enkesit boyutları (devam)

Kolon enkesit boyutları (cm*cm)		
Plastik Kesit (Mafsal)	5KC	8KC
H13	25*60	40*40
H16	45*45	35*70
H19	45*45	70*35
H22	40*70	60*60
H34	25*70	50*50
H37	55*55	40*80
H55	70*25	50*50
H58	55*55	80*40
H61	60*60	60*60
H94	45*45	70*35
H97	70*40	60*60
H100	55*55	40*80
H103	60*25	40*40
H106	45*45	35*70
H109	25*70	50*50
H166	45*45	35*70
H169	60*25	40*40
H172	70*40	60*60
H175	45*45	70*35
H178	55*55	80*40
H181	70*25	50*50
H184	40*70	60*60
H187	45*45	70*35
H190	45*45	35*70
H193	25*60	40*40

4.4.5.2 Kolon Plastik Kesitlerinde Plastik Dönme Taleplerinin Belirlenmesi

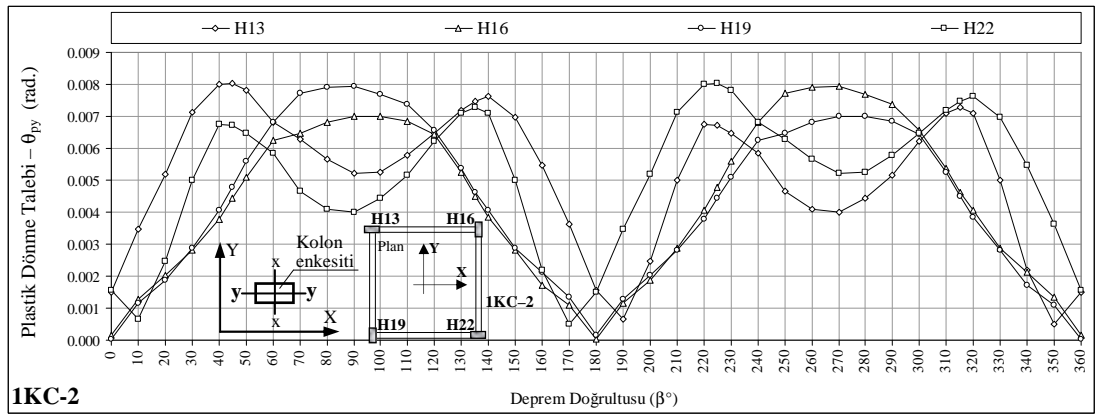
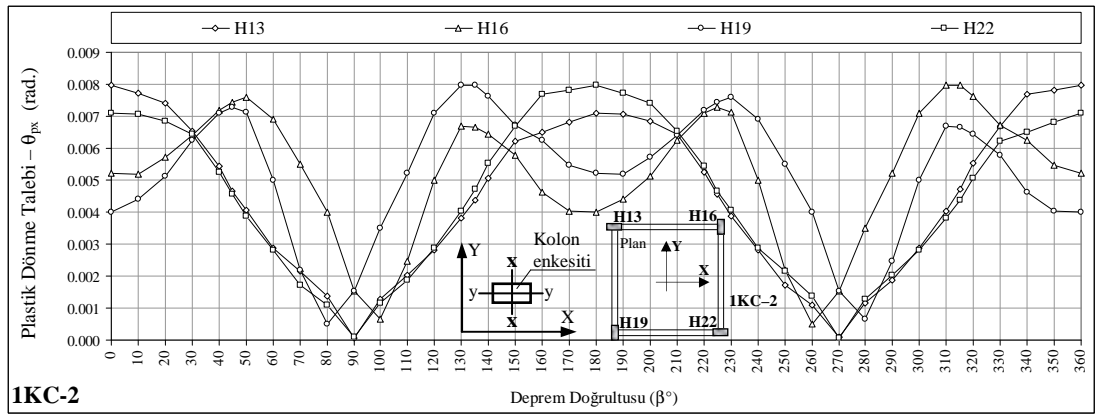
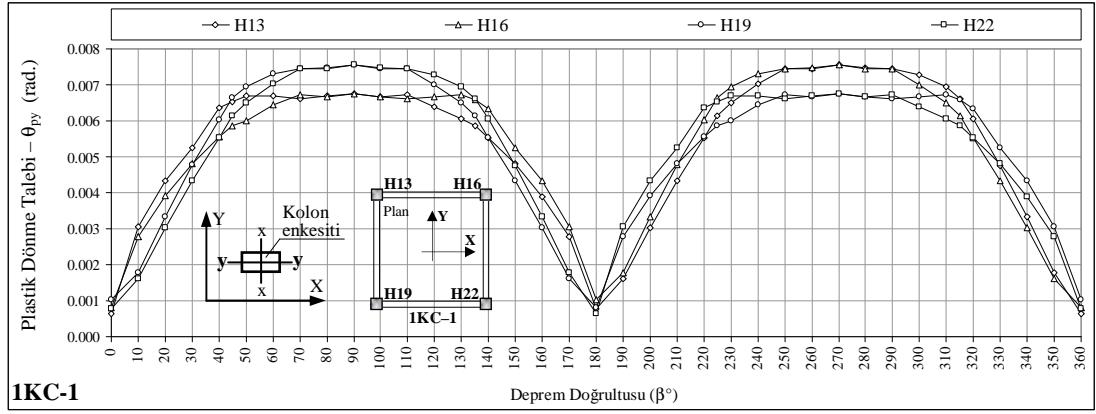
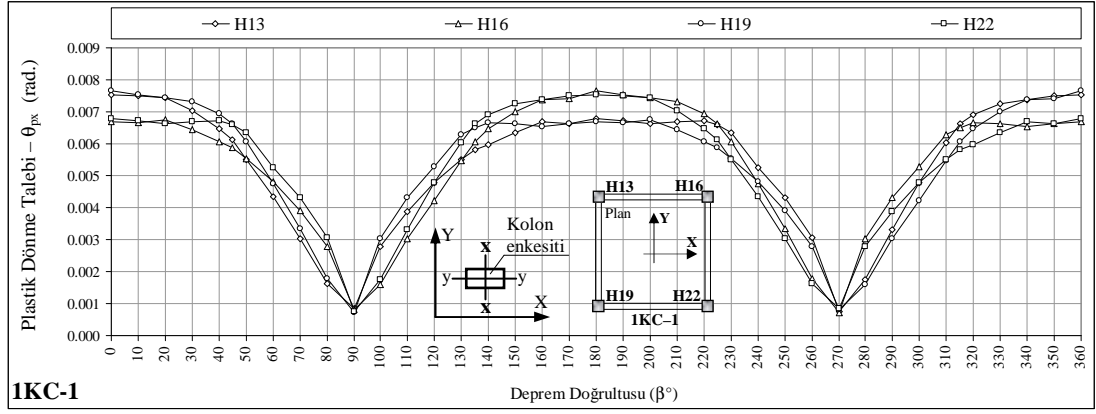
Çalışmada gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için YKY ile belirlenen performans noktaları esas alınarak, tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış betonarme binaların (1KC, 3KC, 5KC ve 8KC) en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki plastik dönme talepleri (θ_{px} ve θ_{py}) belirlenmiştir.

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binalar (3KC–11 hariç diğer binalar) için, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde, herhangi bir kolon plastik kesitinde elde edilen θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri ile bu kolonun plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan

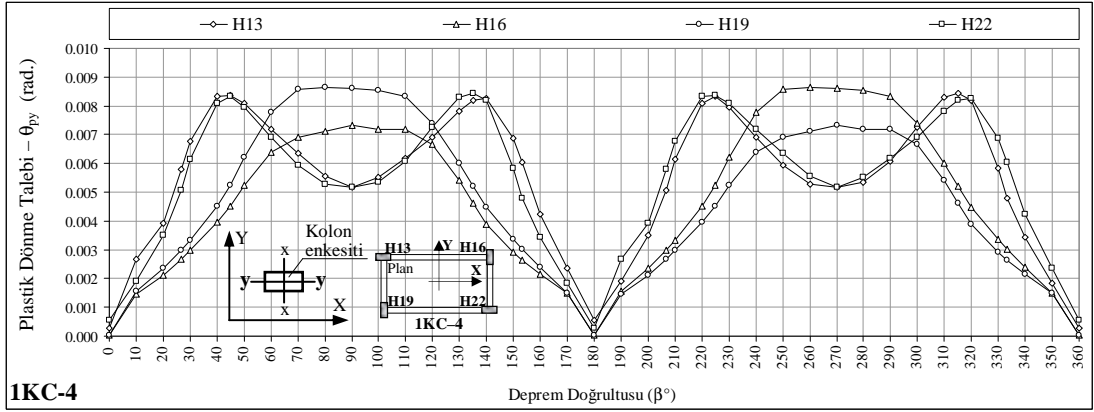
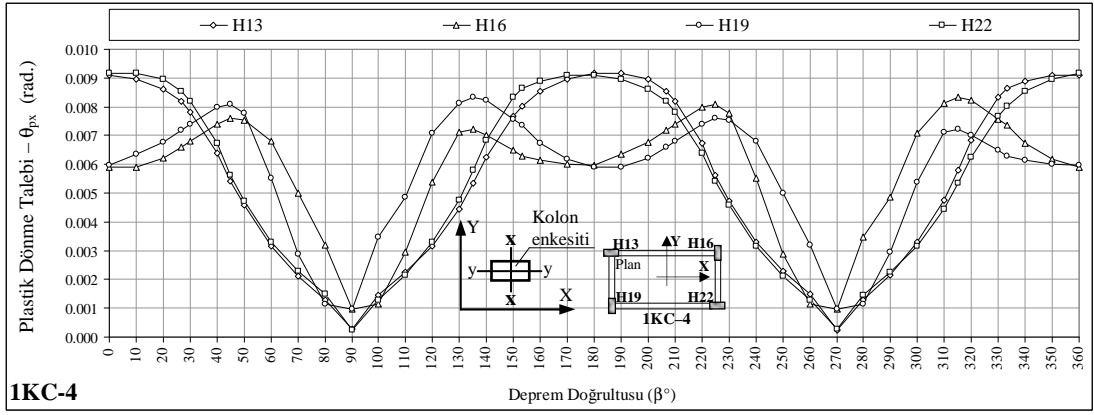
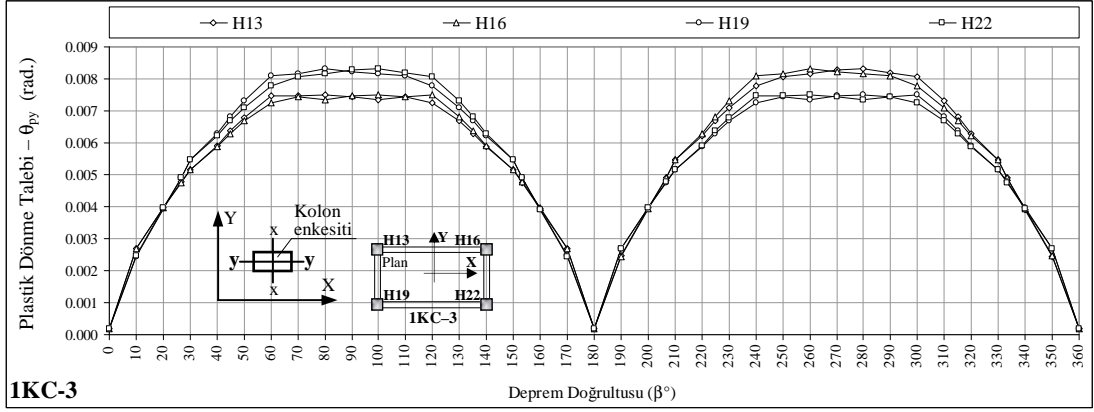
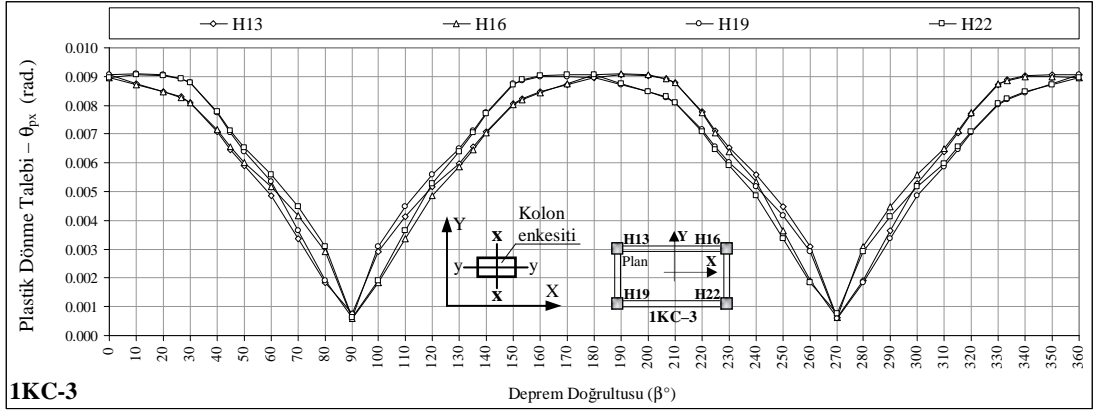
kolon plastik kesitinin $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede ve X–X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri eşit olmaktadır. Örneğin, planı kare olan 1KC–1 binanın $\beta = 45^\circ$ deprem doğrultusu için H13 kolon plastik kesitinde elde edilen θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri, bu plastik kesitin plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan H22'nin $\beta = 225^\circ$ ($45^\circ + 180^\circ$) deprem doğrultusunda elde edilen plastik dönme taleplerine eşit olmaktadır. Bu nedenle, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binalar için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında yapılması yeterlidir. Buna karşın, plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olmayan 3KC–11 binanın doğrusal olmayan statik analizleri, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede yapılmıştır.

Buna göre, planda simetrik veya antimetrik olan 1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC binalarda $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için, en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde mutlak değerce elde edilen θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinden yararlanılarak, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi hali için θ_{px} ve θ_{py} taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.50–4.55'deki grafiklerde verilmiştir.

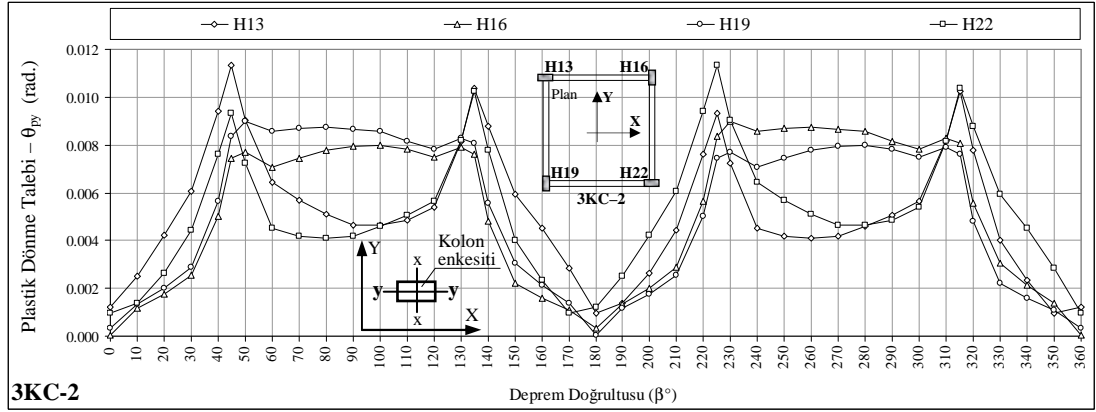
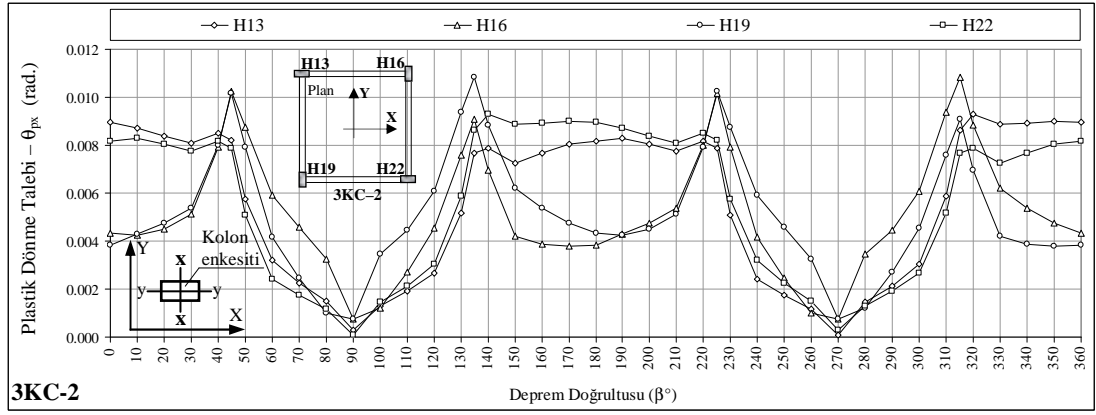
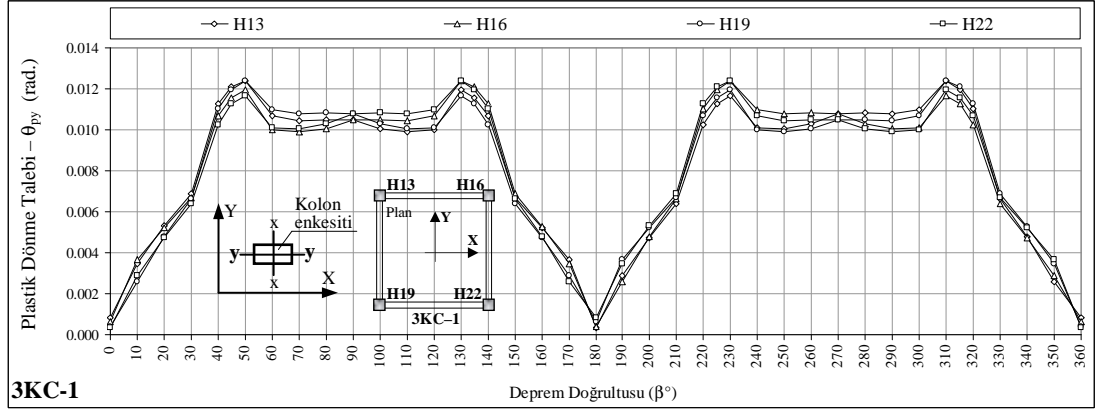
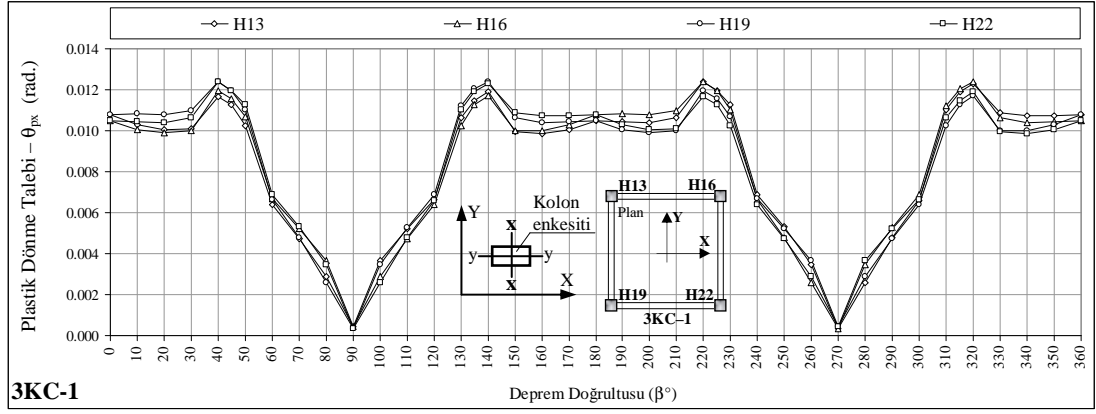
Planda simetrik veya antimetrik olmayan 3KC–11 binada ise, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkiyen deprem yükleri için, en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki mutlak değerce θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.53'deki grafiklerde verilmiştir.

Şekil 4.50 1K-1-4 binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

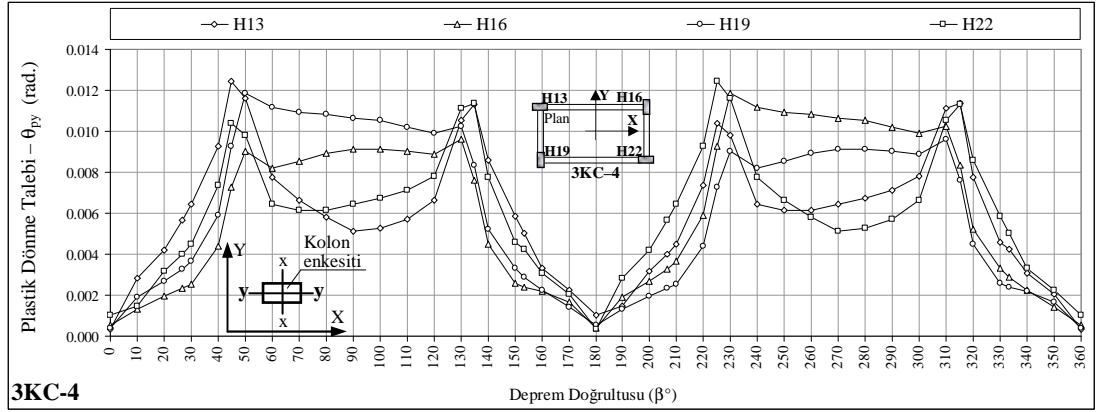
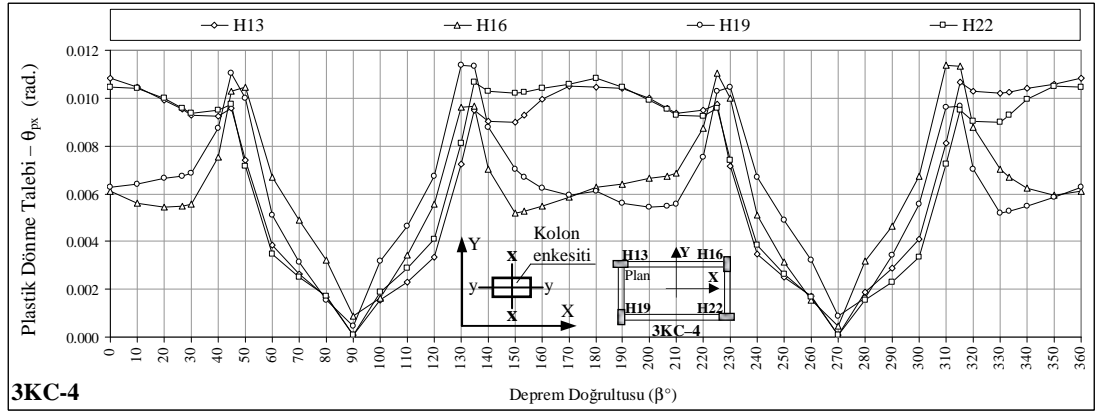
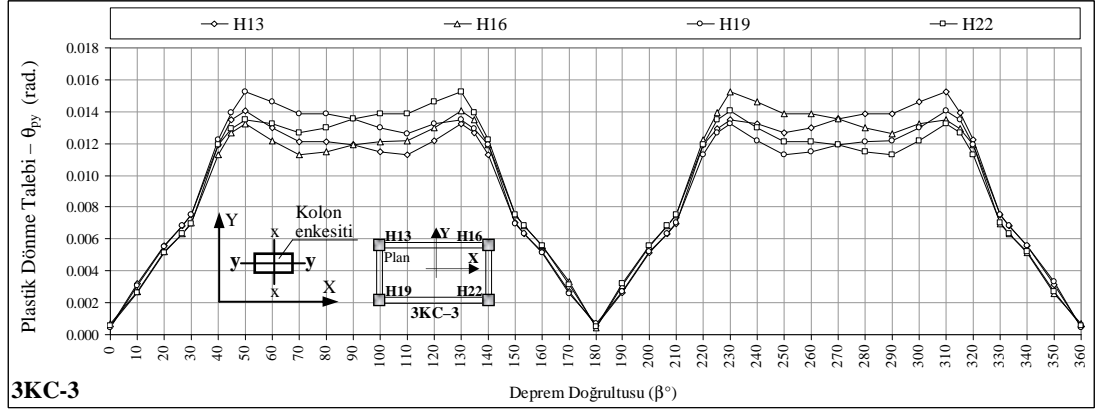
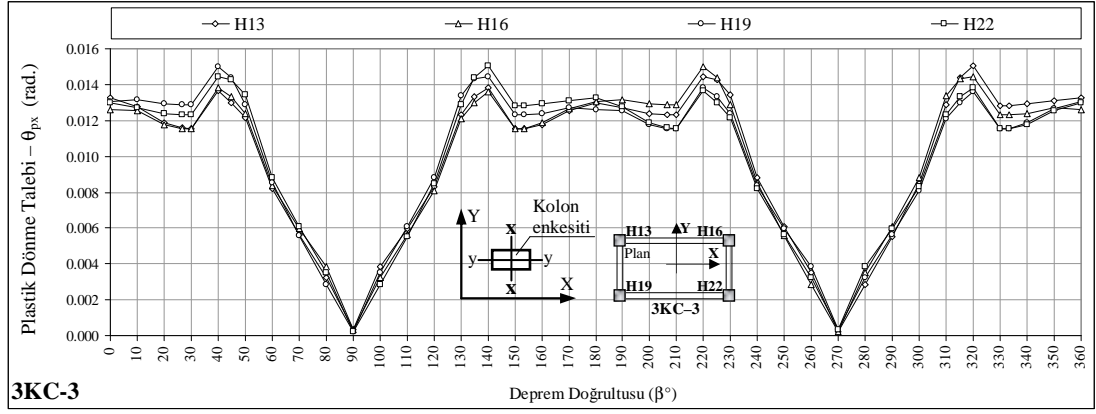

Şekil 4.50 1KC-[1-4] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

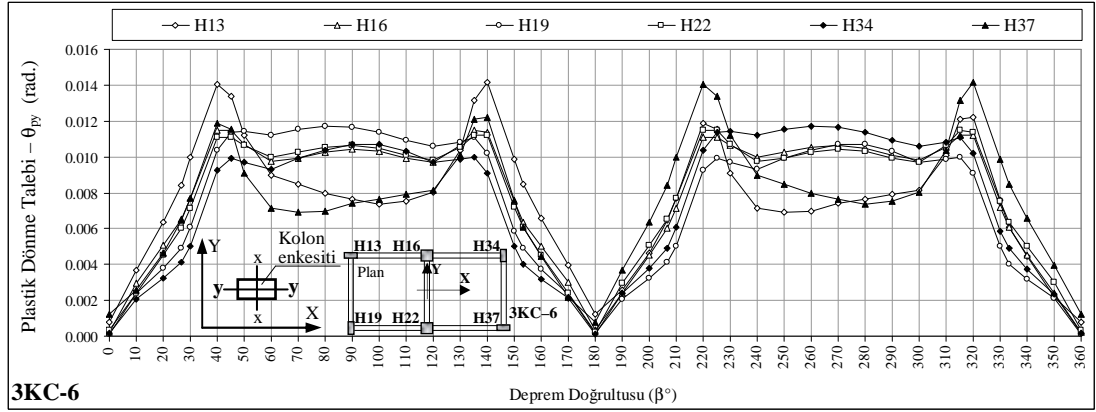
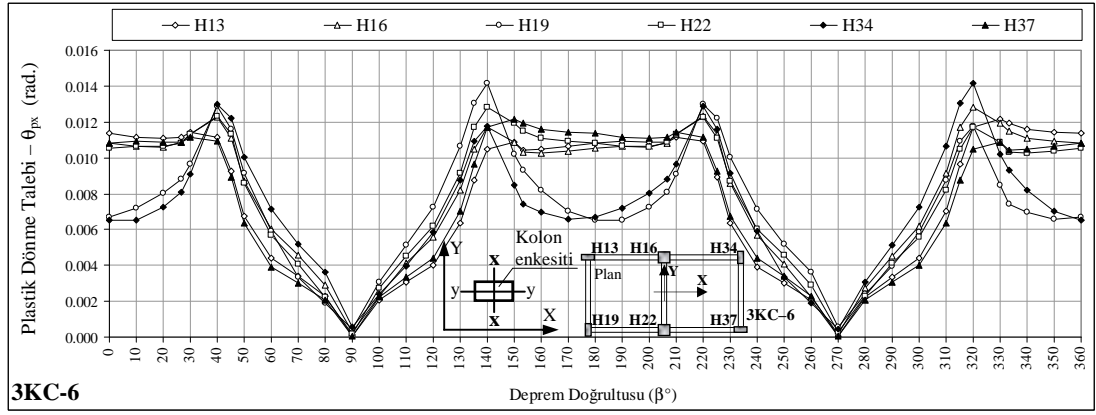
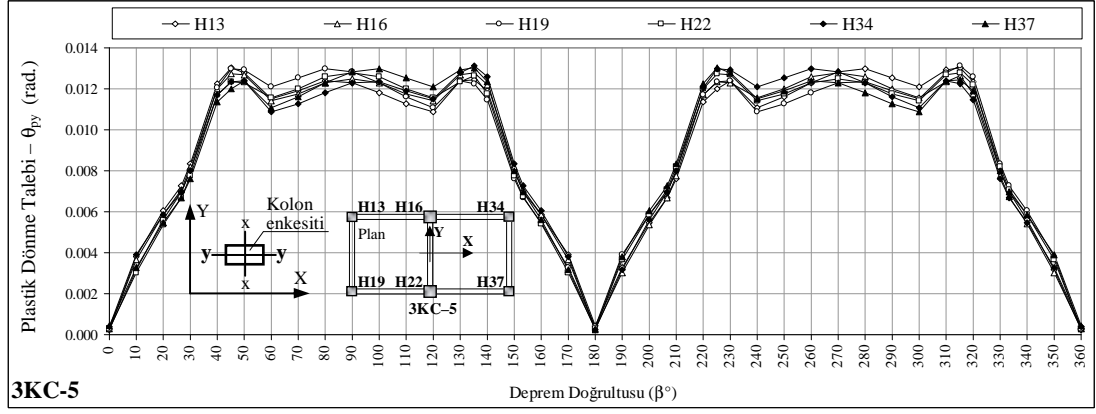
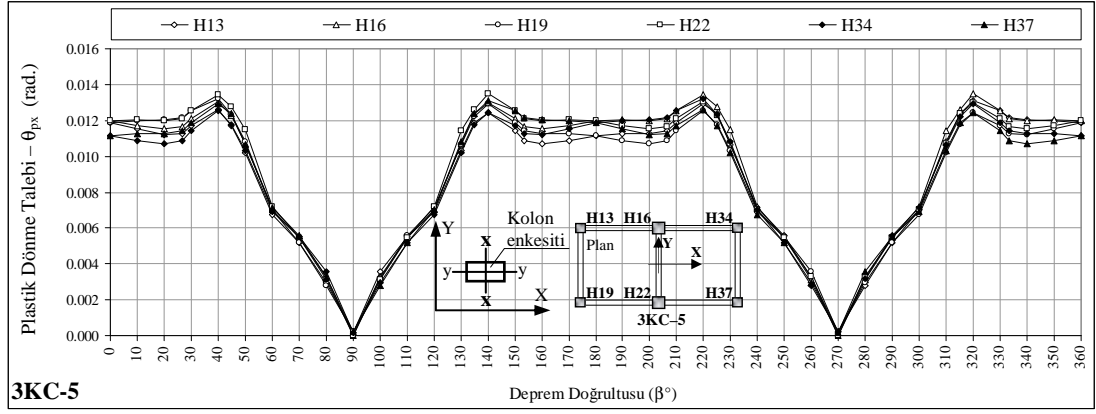

Şekil 4.51 3KC-[1-4] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

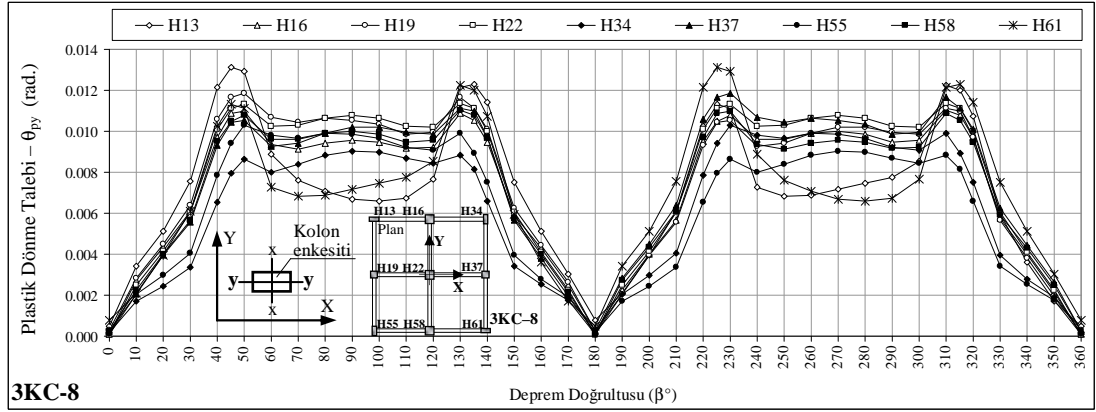
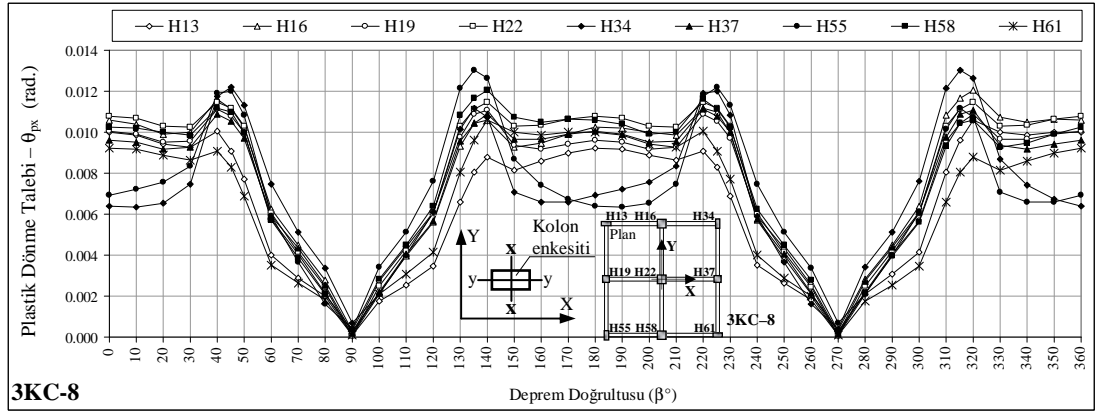
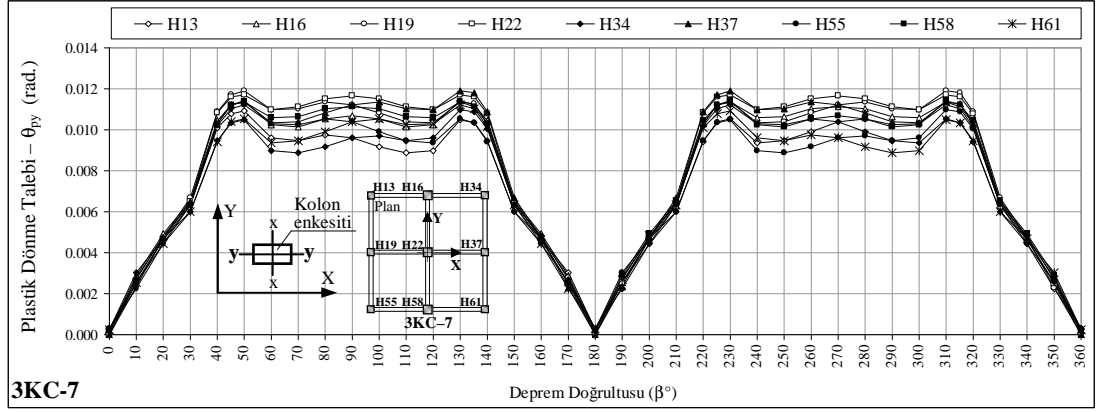
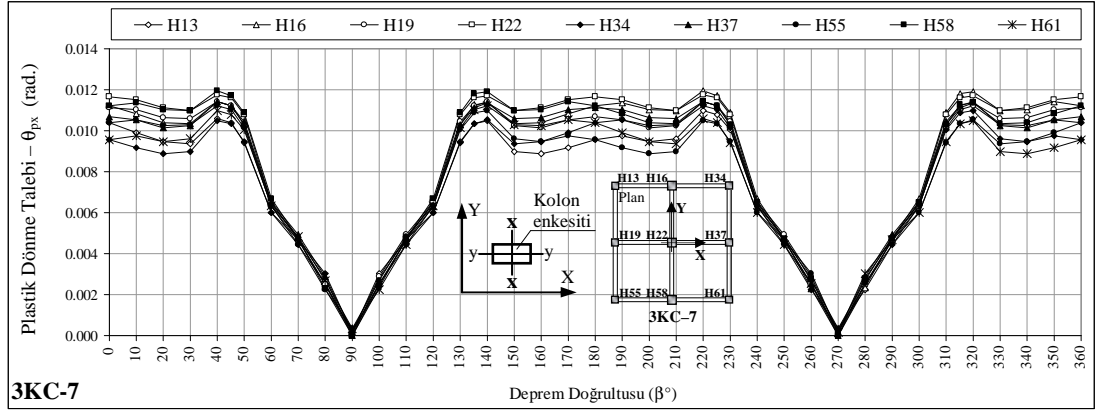

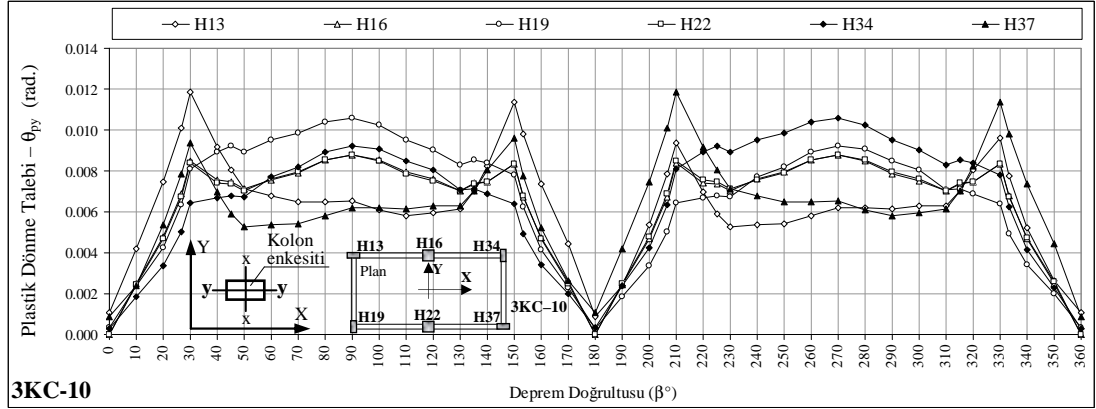
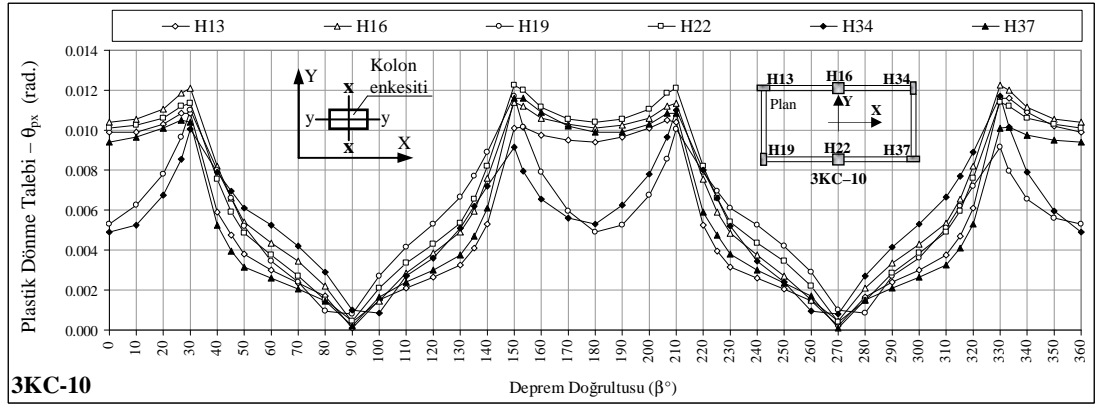
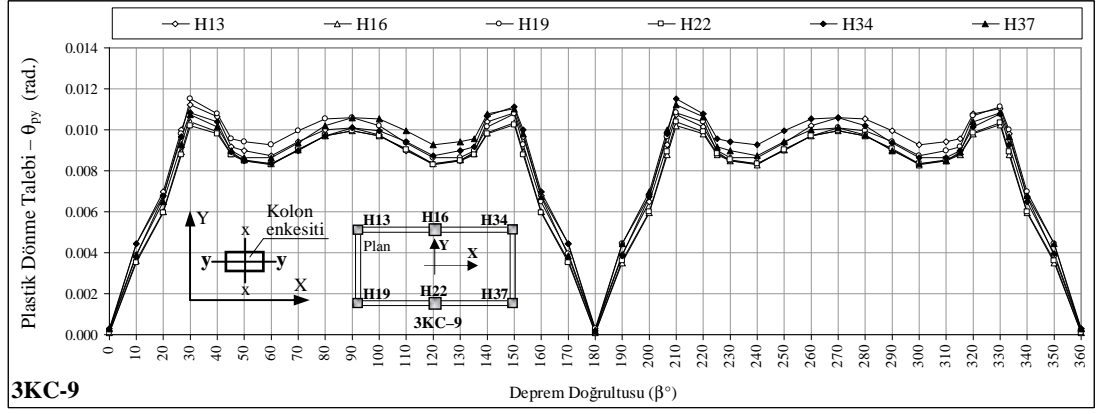
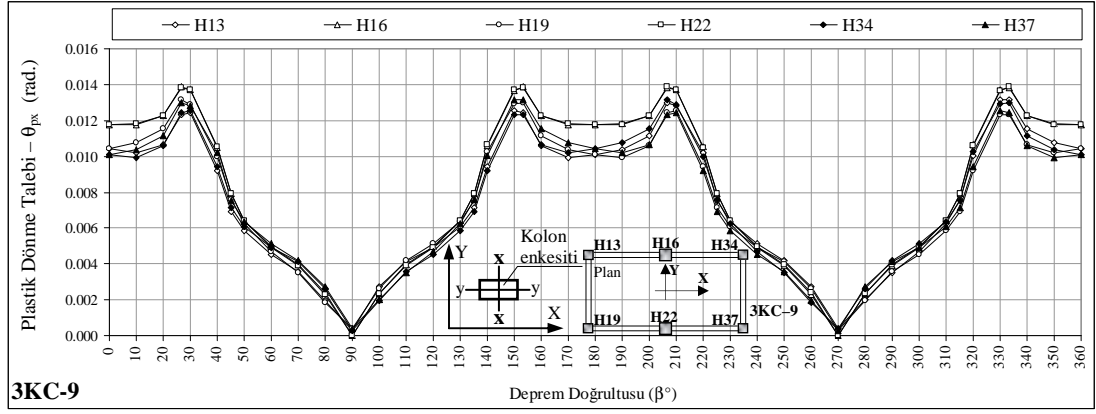
Şekil 4.51 3KC-[1-4] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

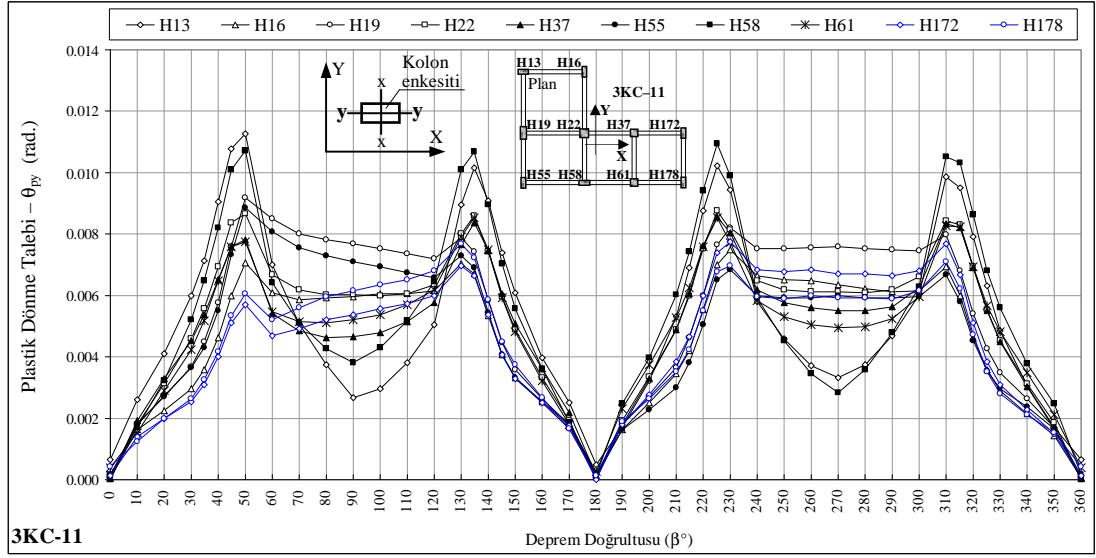
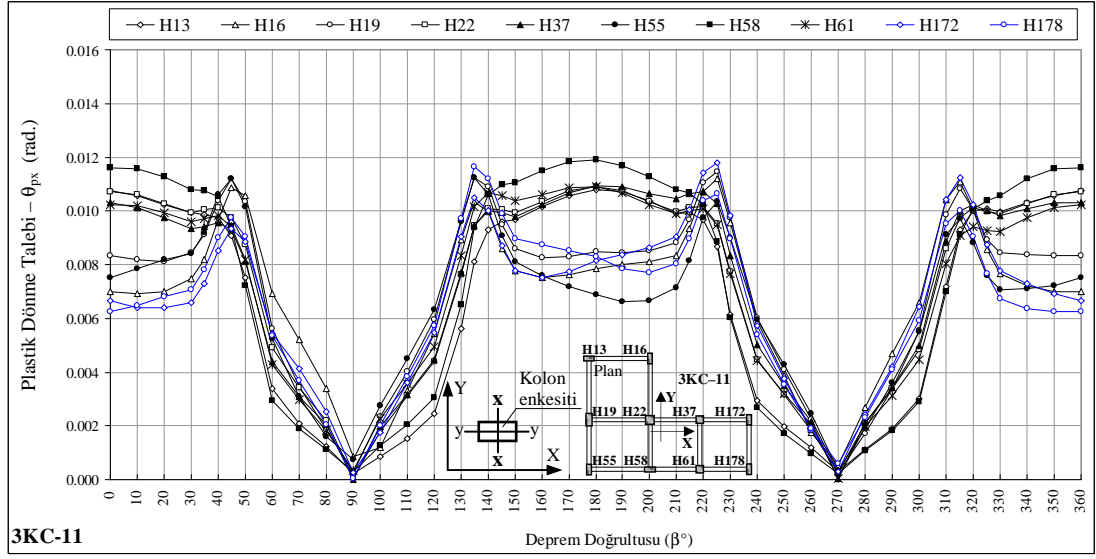
Şekil 4.52 3KC-[5-8] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

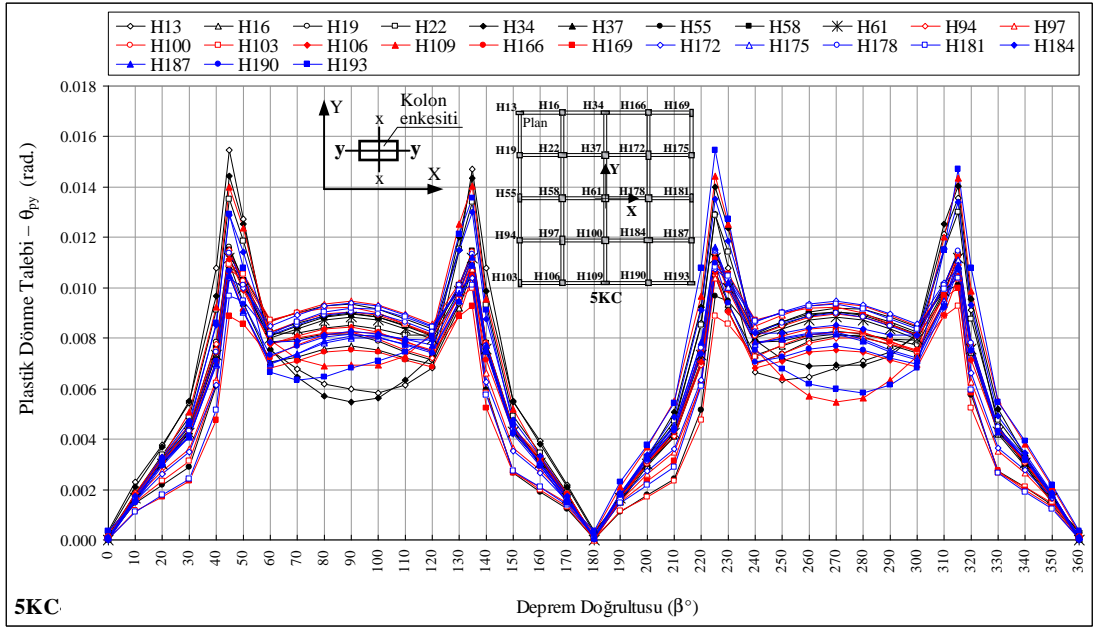
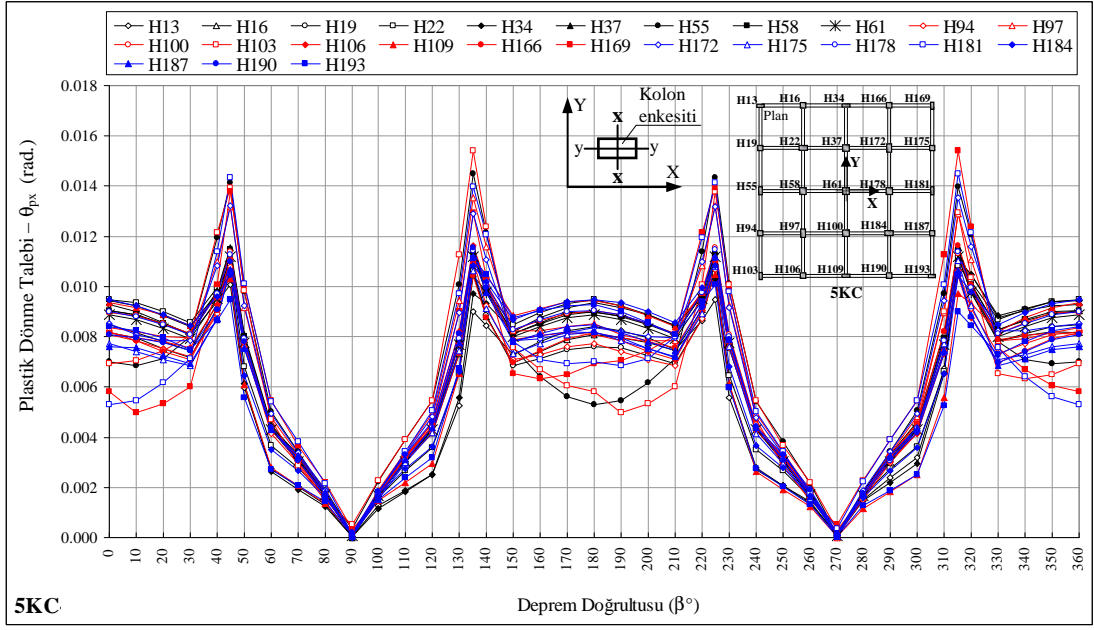
Şekil 4.52 3KC-[5-8] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

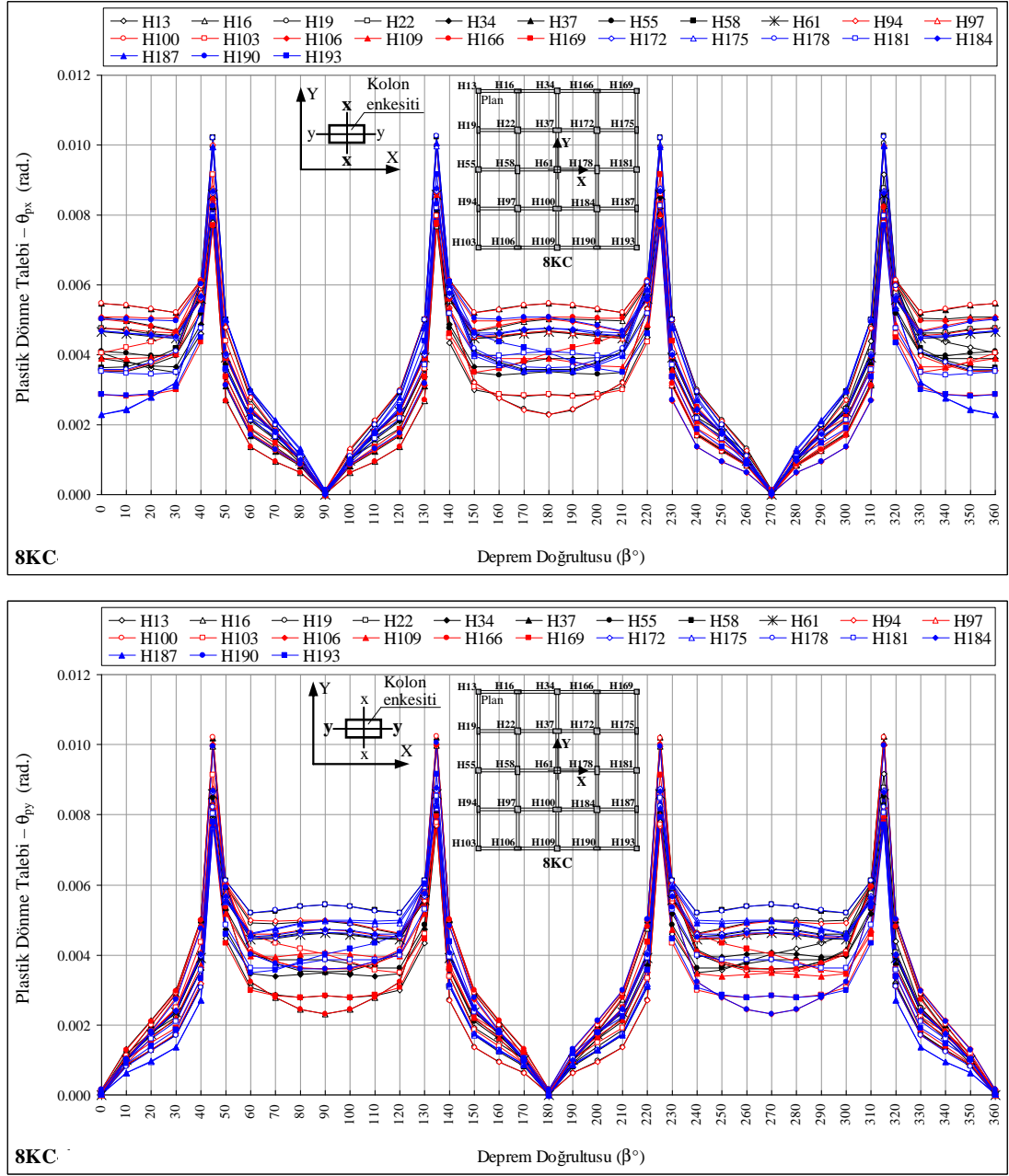
Şekil 4.53 3KC-[9-11] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 4.53 3KC-[9-11] binalar için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

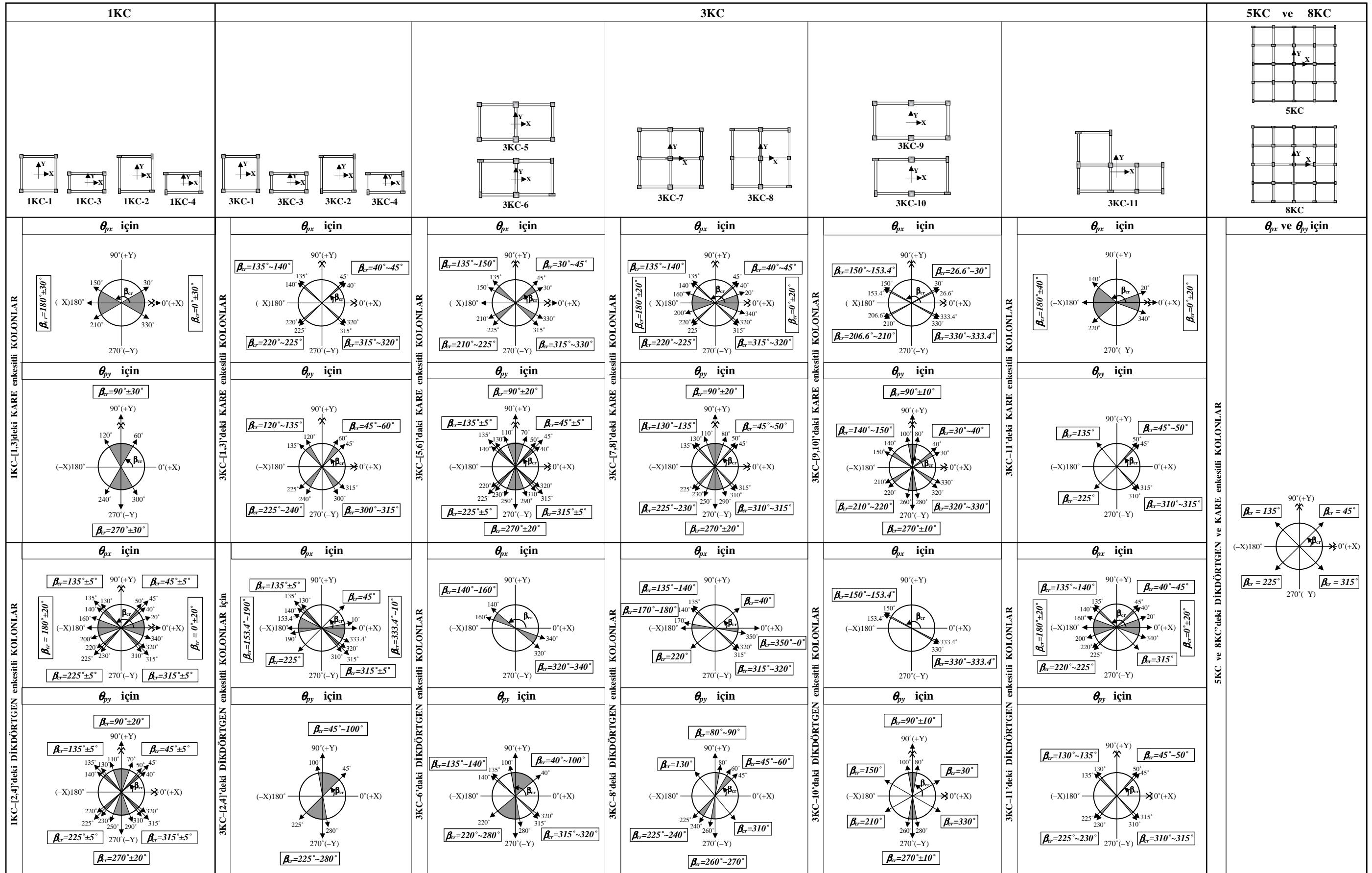

Şekil 4.54 5KC bina için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 4.55 8KC bina için θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

İncelenen betonarme binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için, en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimini gösteren grafiklerden yararlanılarak (Şekil 4.50–4.55), kolon plastik kesitlerdeki en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki plastik dönme talepleri $[(0.95 \sim 1.00)(\theta_{px})_{cr}]$ ve $[(0.95 \sim 1.00)(\theta_{py})_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları Şekil 4.56’da şematik olarak verilmiştir.

Şekil 4.56 İncelenen betonarme binaların en alt kat kolon plastik kesitlerinde en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki plastik dönme talepleri $[(0.95 \sim 1.00)(\theta_{px})_{cr}]$ ve $[(0.95 \sim 1.00)(\theta_{py})_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

Şekil 4.56'dan görüleceği üzere, incelenen binalardan normal kuvvet düzeyi daha düşük olan 1KC ve 3KC binaların en alt kat kolon plastik kesitlerinde, en elverişsiz θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultuları geniş bir aralıkta elde edilirken, normal kuvvet düzeyi yüksek olan 5KC ve 8KC binalarda β_{cr} kritik deprem doğrultuları için bir aralık oluşmamaktadır.

İncelenen betonarme binaların çok doğrultulu deprem yükleri altındaki doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, en alt kat kolon plastik kesitleri için kritik deprem doğrultularındaki θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin, asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre, enkesitinin *kare* veya *dikdörtgen* olmasına bağlı olarak önemli değişim gösterdiği belirlenmiştir. Plastik kesitlerdeki θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin değişim oranlarını gösteren karşılaştırma sonuçları 1KC binalar için Çizelge 4.23'de, 3KC binalar için Çizelge 4.24–4.26'da, 5KC bina için Çizelge 4.27'de ve 8KC bina için Çizelge 4.28'de verilmiştir.

İncelenen binaların *kare* ve *dikdörtgen* enkesitli kolon plastik kesitlerinde, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(\theta_{px})_{cr}$ ve $(\theta_{py})_{cr}$ plastik dönme taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere $((\theta_{px})_{asal}$ ve $(\theta_{py})_{asal}$) göre hesaplanan *rölatif farklara* (%) ve *değişim oranlarına* ait maksimum (en çok) değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir. Buna göre;

- Normal kuvvet düzeyi düşük olan 1KC binadaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde, kritik deprem doğrultularındaki θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin, plandaki asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre, *kare* enkesitli kolonlarda θ_{px} için +%0.0 (1.000), θ_{py} için +%0.5 (1.005) iken, *dikdörtgen* enkesitli kolonlarda θ_{px} için +%54.0 (1.540), θ_{py} için +%62.5 (1.625) oranında arttığı görülmüştür (Çizelge 4.23).
- Normal kuvvet düzeyi daha fazla olan 3KC binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde, kritik deprem doğrultularındaki θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin, plandaki asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre, *kare* enkesitli kolonlarda θ_{px} için +%25.8 (1.258), θ_{py} için +%64.2 (1.642) iken, *dikdörtgen* enkesitli kolonlarda θ_{px} için +%144.9

(2.449), θ_{py} için +%239.9 (3.399) oranında arttığı görülmüştür (Çizelge 4.24–4.26).

- Normal kuvvet düzeyi yüksek olan 5KC ve 8KC binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde, kritik deprem doğrultularındaki θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin, plandaki asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre,
  - 5KC binada, *kare* enkesitli kolonlarda θ_{px} için +%42.4 (1.424), θ_{py} için +%42.4 (1.424) iken, *dikdörtgen* enkesitli kolonlarda θ_{px} için +%126.7 (2.267), θ_{py} için +%126.7 (2.267) oranında arttığı görülmüştür (Çizelge 4.27).
  - 8KC binada, *kare* enkesitli kolonlarda θ_{px} için +%125.5 (2.255), θ_{py} için: +%127.3 (2.273) iken, *dikdörtgen* enkesitli kolonlarda θ_{px} için +%184.4 (2.844), θ_{py} için +%184.4 (2.844) oranında arttığı görülmüştür (Çizelge 4.28).
- Buna göre, incelenen betonarme binalardan normal kuvvet düzeyi düşük olan 1KC'nin *kare* ve *dikdörtgen* enkesitli kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitler için, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(\theta_{px})_{cr}$ ve $(\theta_{py})_{cr}$ plastik dönme taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere $((\theta_{px})_{asal}$ ve $(\theta_{py})_{asal}$) göre değişim oranı çok büyük olmasına karşın, normal kuvvet düzeyi arttıkça bu farkın 3KC, 5KC ve 8KC binalarda azaldığı görülmüştür. Normal kuvvet düzeyi gittikçe artan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC bina gruplarının her biri için, *dikdörtgen* enkesitli kolon plastik kesitlerindeki en büyük θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin, *kare* enkesitli kolonlardaki en büyük θ_{px} ve θ_{py} 'ye göre artış oranları Çizelge 4.23–4.28'den yararlanılarak aşağıda verilmiştir.

	1KC–[1-4]	3KC–[1-11]	5KC	8KC
θ_{px} için :	(54.0/0)	(144.9/25.8=+5.62)	(126.7/42.4=+2.99)	(184.4/125.5=+1.47)
θ_{py} için :	(62.5/0.5)	(239.9/64.2=+3.74)	(126.7/42.4=+2.99)	(184.4/125.5=+1.47)

İncelenen binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerde, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(\theta_{px})_{cr}$ ve $(\theta_{py})_{cr}$ plastik dönme taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere ($(\theta_{px})_{asal}$ ve $(\theta_{py})_{asal}$) göre hesaplanan rölatif farklara (%) ve değişim oranlarına ait minimum (en az), maksimum (en çok) ve ortalama değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir ($(\theta_{px})_{cr} = (\theta_{px})_{asal}$ ve $(\theta_{py})_{cr} = (\theta_{py})_{asal}$ için değişim oranı %0.00 (1.000) olarak belirtilmiştir). Buna göre;

- o Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olan tek katlı 1KC–[1-4] binalarda θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme talepleri için aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 4.23).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
θ_{px} için :	%0.00 (1.000)	+%54.0 (1.540)	+%11.7 (1.117)
θ_{py} için :	%0.00 (1.000)	+%62.5 (1.625)	+%14.7 (1.147)

- o Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olan üç katlı 3KC–[1-8] binalarda θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme talepleri için aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 4.24).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
θ_{px} için :	%0.00 (1.000)	+%144.8 (2.448)	+%26.0 (1.260)
θ_{py} için :	%0.00 (1.000)	+%144.8 (2.448)	+%23.7 (1.237)

- o 3KC–[5,6] binaların her iki ara kolonunun tek doğrultuda kirişlerle birleştiği üç katlı 3KC–[9,10] binalarda θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme talepleri için aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 4.25).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
θ_{px} için :	+%17.4 (1.174)	+%121.6 (2.216)	+%37.8 (1.378)
θ_{py} için :	%0.00 (1.000)	+%81.1 (1.811)	+%17.2 (1.172)

- o Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olmayan üç katlı 3KC–11 binada θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme talepleri için aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 4.26).

	Minimum	Maksimum	Ortalama
θ_{px} için :	%0.00 (1.000)	+%49.8 (1.498)	+%21.2 (1.212)
θ_{py} için :	+%15.9 (1.159)	+%239.9 (2.399)	+%69.4 (1.694)

- o Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre antimetrik olan beş katlı 5KC binada θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme talepleri için aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 4.27).

	Minimum	Maksimum	Ortalama
θ_{px} için :	+%13.3 (1.133)	+%126.7 (2.267)	+%44.9 (1.449)
θ_{py} için :	+%13.3 (1.133)	+%126.7 (2.267)	+%44.9 (1.449)

- o Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik olan sekiz katlı 8KC binada θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme talepleri için aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 4.28).

	Minimum	Maksimum	Ortalama
θ_{px} için :	+%50.8 (1.508)	+%184.4 (2.844)	+%112.9 (2.129)
θ_{py} için :	+%50.8 (1.508)	+%184.4 (2.844)	+%112.9 (2.129)

Çizelge 4.23 1KC-[1-4] binaların kritik deprem ve asal eksen doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\theta_{px})_{maks. asal}$	$(\theta_{px})_{cr}$	θ_{px} için			$(\theta_{py})_{maks. asal}$	$(\theta_{py})_{cr}$	θ_{py} için			
				Kritik deprem doğrultusu (β_{cr}°)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			Kritik deprem doğrultusu (β_{cr}°)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	
		[1]	[2]				[3]	[4]				
1KC-1	H13	0.00752	0.00752	0°	0.0	1.000	0.00756	0.00756	270°	0.0	1.000	
	H16	0.00752	0.00752	180°	0.0	1.000	0.00756	0.00756	270°	0.0	1.000	
	H19	0.00752	0.00752	0°	0.0	1.000	0.00756	0.00756	90°	0.0	1.000	
	H22	0.00752	0.00752	180°	0.0	1.000	0.00756	0.00756	90°	0.0	1.000	
1KC-2	H13	0.00798	0.00798	0°	0.0	1.000	0.00522	0.00804	45°	+54.0	1.540	
	H16	0.00522	0.00804	310°	+54.0	1.540	0.00798	0.00798	270°	0.0	1.000	
	H19	0.00522	0.00804	130°	+54.0	1.540	0.00798	0.00798	90°	0.0	1.000	
	H22	0.00798	0.00798	180°	0.0	1.000	0.00522	0.00804	225°	+54.0	1.540	
1KC-3	H13	0.00907	0.00907	0°, 190° 350°	0.0	1.000	0.00827	0.00831	280°	+0.5	1.005	
	H16	0.00907	0.00907	0°, 190°	0.0	1.000	0.00827	0.00831	260°	+0.5	1.005	
	H19	0.00907	0.00907	0°, 10°	0.0	1.000	0.00827	0.00831	80°	+0.5	1.005	
	H22	0.00907	0.00907	10°, 170° 180°	0.0	1.000	0.00827	0.00831	100°	+0.5	1.005	
1KC-4	H13	0.00916	0.00916	180°	0.0	1.000	0.00518	0.00842	315°	+62.5	1.625	
	H16	0.00596	0.00833	315°	+39.9	1.399	0.00863	0.00863	260°	0.0	1.000	
	H19	0.00596	0.00833	135°	+39.9	1.399	0.00863	0.00863	80°	0.0	1.000	
	H22	0.00916	0.00916	0°	0.0	1.000	0.00518	0.00842	135°	+62.5	1.625	
Ortalama					+11.7	1.117	Ortalama				+14.7	1.147

Çizelge 4.24 3KC-[1-8] binaların kritik deprem ve asal deprem doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\theta_{px})_{maks. asal}$	$(\theta_{px})_{cr}$	θ_{px} için			$(\theta_{py})_{maks. asal}$	$(\theta_{py})_{cr}$	θ_{py} için				
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı		
												$(\beta_{cr})^\circ$	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$
[1]	[2]	[3]	[4]										
3KC-1	H13	0.01077	0.01240	220°	+15.1	1.151	0.01077	0.01240	50°	+15.1	1.151		
	H16	0.01077	0.01240	320°	+15.1	1.151	0.01077	0.01240	130°	+15.1	1.151		
	H19	0.01077	0.01240	140°	+15.1	1.151	0.01077	0.01240	310°	+15.1	1.151		
	H22	0.01077	0.01240	40°	+15.1	1.151	0.01077	0.01240	230°	+15.1	1.151		
3KC-2	H13	0.00897	0.00928	320°	+3.5	1.035	0.00463	0.01133	45°	+144.8	2.448		
	H16	0.00463	0.01133	315°	+144.8	2.448	0.00897	0.00928	230°	+3.5	1.035		
	H19	0.00463	0.01133	135°	+144.8	2.448	0.00897	0.00928	50°	+3.5	1.035		
	H22	0.00897	0.00928	140°	+3.5	1.035	0.00463	0.01133	225°	+144.8	2.448		
3KC-3	H13	0.01325	0.01504	320°	+13.5	1.135	0.01354	0.01526	310°	+12.7	1.127		
	H16	0.01325	0.01504	220°	+13.5	1.135	0.01354	0.01526	230°	+12.7	1.127		
	H19	0.01325	0.01504	40°	+13.5	1.135	0.01354	0.01526	50°	+12.7	1.127		
	H22	0.01325	0.01504	140°	+13.5	1.135	0.01354	0.01526	130°	+12.7	1.127		
3KC-4	H13	0.01083	0.01083	0°	0.0	1.000	0.00645	0.01242	45°	+92.6	1.926		
	H16	0.00627	0.01137	310°	+81.2	1.812	0.01063	0.01184	230°	+11.4	1.114		
	H19	0.00627	0.01137	130°	+81.2	1.812	0.01063	0.01184	50°	+11.4	1.114		
	H22	0.01083	0.01083	180°	0.0	1.000	0.00645	0.01242	225°	+92.6	1.926		
3KC-5	H13	0.01189	0.01322	320°	+11.2	1.112	0.01284	0.01311	315°	+2.0	1.020		
	H16	0.01201	0.01348	320°	+12.2	1.122	0.01280	0.01280	270°	0.0	1.000		
	H19	0.01189	0.01322	40°	+11.2	1.112	0.01284	0.01311	315°	+2.0	1.020		
	H22	0.01201	0.01348	140°	+12.2	1.122	0.01280	0.01280	90°	0.0	1.000		
	H34	0.01189	0.01322	220°	+11.2	1.112	0.01284	0.01311	135°	+2.0	1.020		
	H37	0.01189	0.01322	140°	+11.2	1.112	0.01284	0.01311	135°	+2.0	1.020		
3KC-6	H13	0.01135	0.01218	330°	+7.3	1.073	0.00765	0.01415	140°	+85.0	1.850		
	H16	0.01082	0.01281	320°	+18.4	1.184	0.01067	0.01151	135°	+7.8	1.078		
	H19	0.00671	0.01415	140°	+110.9	2.109	0.01165	0.01170	80°	+0.5	1.005		
	H22	0.01082	0.01281	140°	+18.4	1.184	0.01067	0.01151	315°	+7.8	1.078		
	H34	0.00671	0.01415	320°	+110.9	2.109	0.01165	0.01170	260°	+0.5	1.005		
	H37	0.01135	0.01218	150°	+7.3	1.073	0.00765	0.01415	320°	+85.0	1.850		
3KC-7	H13	0.01037	0.01124	320°	+8.4	1.084	0.01037	0.01121	310°	+8.0	1.080		
	H16	0.01123	0.01190	220°	+6.0	1.060	0.01114	0.01142	130°	+2.5	1.025		
	H19	0.01114	0.01142	220°	+2.5	1.025	0.01123	0.01190	310°	+6.0	1.060		
	H22	0.01165	0.01174	40°, 140°, 220°, 320°	+0.8	1.008	0.01165	0.01172	50°, 130°, 230°, 310°	+0.7	1.007		
	H34	0.01037	0.01124	220°	+8.4	1.084	0.01037	0.01121	230°	+8.0	1.080		
	H37	0.01114	0.01142	40°	+2.5	1.025	0.01123	0.01190	130°	+6.0	1.060		
	H55	0.01037	0.01124	40°	+8.4	1.084	0.01037	0.01121	50°	+8.0	1.080		
	H58	0.01123	0.01190	40°	+6.0	1.060	0.01114	0.01142	310°	+2.5	1.025		
	H61	0.01037	0.01124	140°	+8.4	1.084	0.01037	0.01121	130°	+8.0	1.080		
3KC-8	H13	0.01002	0.01057	320°	+5.5	1.055	0.00719	0.01315	45°	+82.7	1.827		
	H16	0.01061	0.01205	320°	+13.7	1.137	0.00999	0.01102	310°	+10.3	1.103		
	H19	0.00999	0.01102	40°	+10.3	1.103	0.01061	0.01205	50°	+13.7	1.137		
	H22	0.01080	0.01148	40°, 140°, 220°, 320°	+6.3	1.063	0.01076	0.01136	50°, 130°, 230°, 310°	+5.6	1.056		
	H34	0.00719	0.01315	315°	+82.7	1.827	0.01002	0.01057	230°	+5.5	1.055		
	H37	0.00999	0.01102	220°	+10.3	1.103	0.01061	0.01205	230°	+13.7	1.137		
	H55	0.00719	0.01315	135°	+82.7	1.827	0.01002	0.01057	50°	+5.5	1.055		
	H58	0.01061	0.01205	140°	+13.7	1.137	0.00999	0.01102	130°	+10.3	1.103		
	H61	0.01002	0.01057	140°	+5.5	1.055	0.00719	0.01315	225°	+82.7	1.827		
				Ortalama	+26.0	1.260					Ortalama	+23.7	1.237

Çizelge 4.25 3KC–[9,10] binaların kritik deprem ve asal deprem doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\theta_{px})_{asal}^{maks.}$	$(\theta_{px})_{cr}$	θ_{px} için			$(\theta_{py})_{asal}^{maks.}$	$(\theta_{py})_{cr}$	θ_{py} için			
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	
				$(\beta_{cr})^\circ$	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			$(\beta_{cr})^\circ$	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	
		[1]	[2]			[3]	[4]					
3KC-9	H13	0.01044	0.01314	330°	+25.8	1.258	0.01058	0.01150	30°	+8.8	1.088	
	H16	0.01176	0.01386	26.6°,153.4° 206.6°,333.4°	+17.8	1.178	0.00994	0.01037	30°	+4.4	1.044	
	H19	0.01044	0.01317	26.6°	+25.8	1.258	0.01058	0.01150	30°	+8.8	1.088	
	H22	0.01176	0.01386	26.6°, 153.4° 206.6°,333.4°	+17.8	1.178	0.00994	0.01037	210°	+4.4	1.044	
	H34	0.01044	0.01314	206.6°	+25.8	1.258	0.01058	0.01150	210°	+8.8	1.088	
	H37	0.01044	0.01314	150°	+25.8	1.258	0.01058	0.01150	210°	+8.8	1.088	
3KC-10	H13	0.00990	0.01162	333.4°	+17.4	1.174	0.00654	0.01184	30°	+81.1	1.811	
	H16	0.01040	0.01227	330°	+18.0	1.180	0.00878	0.00878	90°, 270°	0.0	1.000	
	H19	0.00528	0.01170	150°	+121.6	2.216	0.01060	0.01060	90°	0.0	1.000	
	H22	0.01040	0.01227	150°	+18.0	1.180	0.00878	0.00878	90°, 270°	0.0	1.000	
	H34	0.00528	0.01170	330°	+121.6	2.216	0.01060	0.01060	270°	0.0	1.000	
	H37	0.00990	0.01162	153.4°	+17.4	1.174	0.00654	0.01184	210°	+81.1	1.811	
				Ortalama	+37.8	1.378	Ortalama				+17.2	1.172

Çizelge 4.26 3KC–11 binanın kritik deprem ve asal deprem doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\theta_{px})_{asal}^{maks.}$	$(\theta_{px})_{cr}$	θ_{px} için			$(\theta_{py})_{asal}^{maks.}$	$(\theta_{py})_{cr}$	θ_{py} için			
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	
				$(\beta_{cr})^\circ$	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			$(\beta_{cr})^\circ$	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	
		[1]	[2]			[3]	[4]					
3KC-11	H13	0.01077	0.01077	180°	0.0	1.000	0.00332	0.01128	50°	+239.9	3.399	
	H16	0.00787	0.01121	225°	+42.6	1.426	0.00635	0.00749	230°	+18.1	1.181	
	H19	0.00848	0.01145	225°	+35.0	1.350	0.00769	0.00918	50°	+19.4	1.194	
	H22	0.01089	0.01089	180°	0.0	1.000	0.00612	0.00875	225°	+43.0	1.430	
	H37	0.01094	0.01094	180°	0.0	1.000	0.00552	0.00857	225°	+55.3	1.553	
	H55	0.00751	0.01125	135°	+49.8	1.498	0.00710	0.00885	50°	+24.6	1.246	
	H58	0.01192	0.01192	180°	0.0	1.000	0.00380	0.01093	225°	+187.9	2.879	
	H61	0.01092	0.01092	180°	0.0	1.000	0.00520	0.00854	135°	+64.2	1.642	
	H172	0.00814	0.01179	225°	+44.9	1.449	0.00670	0.00776	230°	+15.9	1.159	
	H178	0.00830	0.01163	135°	+40.2	1.402	0.00614	0.00769	130°	+25.3	1.253	
				Ortalama	+21.2	1.212	Ortalama				+69.4	1.694

Çizelge 4.27 5KC binanın kritik deprem ve asal deprem doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\theta_{px})_{asal}^{maks.}$	$(\theta_{px})_{cr}$	θ_{px} için			$(\theta_{py})_{asal}^{maks.}$	$(\theta_{py})_{cr}$	θ_{py} için		
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı
				(β_{cr}°)	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			(β_{cr}°)	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$
		[1]	[2]			[3]	[4]				
5KC	H13	0.00928	0.01111	315°	+19.7	1.197	0.00681	0.01544	45°	+126.7	2.267
	H16	0.00844	0.01124	315°	+33.1	1.331	0.00817	0.01164	45°	+42.4	1.424
	H19	0.00844	0.01124	315°	+33.1	1.331	0.00817	0.01164	45°	+42.4	1.424
	H22	0.00948	0.01074	45°	+13.3	1.133	0.00853	0.01355	45°	+58.8	1.588
	H34	0.00945	0.01103	315°	+16.7	1.167	0.00694	0.01443	45°	+108.0	2.080
	H37	0.00904	0.01155	45°	+27.7	1.277	0.00905	0.01143	315°	+26.3	1.263
	H55	0.00694	0.01443	135°	+108.0	2.080	0.00945	0.01103	45°	+16.7	1.167
	H58	0.00905	0.01143	45°	+26.3	1.263	0.00904	0.01155	45°	+27.7	1.277
	H61	0.00889	0.01120	45°, 135°, 225°, 315°	+25.9	1.259	0.00884	0.01118	45°, 135°, 225°, 315°	+26.5	1.265
	H94	0.00817	0.01164	135°	+42.4	1.424	0.00844	0.01124	45°	+33.1	1.331
	H97	0.00853	0.01355	135°	+58.8	1.588	0.00948	0.01074	135°	+13.3	1.133
	H100	0.00904	0.01155	225°	+27.7	1.277	0.00905	0.01143	135°	+26.3	1.263
	H103	0.00681	0.01544	135°	+126.7	2.267	0.00928	0.01111	45°	+19.7	1.197
	H106	0.00817	0.01164	135°	+42.4	1.424	0.00844	0.01124	135°	+33.1	1.331
	H109	0.00945	0.01103	135°	+16.7	1.167	0.00694	0.01443	225°	+108.0	2.080
	H166	0.00817	0.01164	315°	+42.4	1.424	0.00844	0.01124	315°	+33.1	1.331
	H169	0.00681	0.01544	315°	+126.7	2.267	0.00928	0.01111	225°	+19.7	1.197
	H172	0.00853	0.01355	315°	+58.8	1.588	0.00948	0.01074	315°	+13.3	1.133
	H175	0.00817	0.01164	315°	+42.4	1.424	0.00844	0.01124	225°	+33.1	1.331
	H178	0.00905	0.01143	225°	+26.3	1.263	0.00904	0.01155	225°	+27.7	1.277
H181	0.00694	0.01443	315°	+108.0	2.080	0.00945	0.01103	225°	+16.7	1.167	
H184	0.00948	0.01074	225°	+13.3	1.133	0.00853	0.01355	225°	+58.8	1.588	
H187	0.00844	0.01124	135°	+33.1	1.331	0.00817	0.01164	225°	+42.4	1.424	
H190	0.00844	0.01124	135°	+33.1	1.331	0.00817	0.01164	225°	+42.4	1.424	
H193	0.00928	0.01111	135°	+19.7	1.197	0.00681	0.01544	225°	+126.7	2.267	
				Ortalama	+44.9	1.449			Ortalama	+44.9	1.449

Çizelge 4.28 8KC binanın kritik deprem ve asal deprem doğrultularına ait θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\theta_{px})_{asal}^{maks.}$	$(\theta_{px})_{cr}$	θ_{px} için			$(\theta_{py})_{asal}^{maks.}$	$(\theta_{py})_{cr}$	θ_{py} için				
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oran			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oran		
				$(\beta_{cr})^\circ$	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			$(\beta_{cr})^\circ$	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$		
		[1]	[2]			[3]	[4]						
8KC	H13	0.00406	0.00916	315°	+125.5	2.255	0.00403	0.00915	315°	+127.3	2.273		
	H16	0.00508	0.00832	315°	+63.8	1.638	0.00361	0.01006	315°	+179.1	2.791		
	H19	0.00361	0.01006	315°	+179.1	2.791	0.00508	0.00832	315°	+63.8	1.638		
	H22	0.00477	0.00876	315°	+83.8	1.838	0.00473	0.00876	315°	+85.2	1.852		
	H34	0.00389	0.00859	315°	+120.7	2.207	0.00406	0.00825	225°	+103.1	2.031		
	H37	0.00548	0.00825	225°, 315°	+50.8	1.508	0.00360	0.01024	135°, 315°	+184.4	2.844		
	H55	0.00406	0.00825	45°	+103.1	2.031	0.00389	0.00859	315°	+120.7	2.207		
	H58	0.00360	0.01024	135°, 315°	+184.4	2.844	0.00548	0.00825	45°, 315°	+50.8	1.508		
	H61	0.00465	0.00859	45°, 135° 225°, 315°	+84.7	1.847	0.00462	0.00859	45°, 135° 225°, 315°	+86.0	1.860		
	H94	0.00361	0.01006	45°	+179.1	2.791	0.00508	0.00832	45°	+63.8	1.638		
	H97	0.00477	0.00876	45°	+83.8	1.838	0.00473	0.00876	45°	+85.2	1.852		
	H100	0.00548	0.00825	45°, 135°	+50.8	1.508	0.00360	0.01024	135°, 315°	+184.4	2.844		
	H103	0.00403	0.00915	45°	+127.3	2.273	0.00406	0.00916	45°	+125.5	2.255		
	H106	0.00508	0.00832	45°	+63.8	1.638	0.00361	0.01006	135°	+179.1	2.791		
	H109	0.00389	0.00859	135°	+120.7	2.207	0.00406	0.00825	45°	+103.1	2.031		
	H166	0.00508	0.00832	225°	+63.8	1.638	0.00361	0.01006	315°	+179.1	2.791		
	H169	0.00403	0.00915	225°	+127.3	2.273	0.00406	0.00916	225°	+125.5	2.255		
	H172	0.00477	0.00876	225°	+83.8	1.838	0.00473	0.00876	225°	+85.2	1.852		
	H175	0.00361	0.01006	225°	+179.1	2.791	0.00508	0.00832	225°	+63.8	1.638		
	H178	0.00360	0.01024	135°, 315°	+184.4	2.844	0.00548	0.00825	135°, 225°	+50.8	1.508		
H181	0.00406	0.00825	225°	+103.1	2.031	0.00389	0.00859	135°	+120.7	2.207			
H184	0.00477	0.00876	135°	+83.8	1.838	0.00473	0.00876	135°	+85.2	1.852			
H187	0.00361	0.01006	135°	+179.1	2.791	0.00508	0.00832	135°	+63.8	1.638			
H190	0.00508	0.00832	135°	+63.8	1.638	0.00361	0.01006	135°	+179.1	2.791			
H193	0.00406	0.00916	135°	+125.5	2.255	0.00403	0.00915	135°	+127.3	2.273			
				Ortalama	+112.9	2.129					Ortalama	+112.9	2.129

4.4.5.3 Kolon Plastik Kesitlerinde Plastik Mafsal Boylarının Belirlenmesi

Çalışmada, bileşik eğik eğilme etkisindeki kolonların plastik eğrilik taleplerini (χ_{px} ve χ_{py}) elde etmek için, detayları Bölüm 3.3.2’de verilen Priestley ve diğ. (1996) [57]’deki L_p plastik mafsal boyu (plastik bölge uzunluğu) bağıntısının kullanıldığı bir yaklaşımdan yararlanılmıştır. Bu yaklaşımda, binanın plandaki X asal eksenine dik doğrultudaki kolon enkesitinin x asal eksenine ait L_{px} ve benzer şekilde, binanın plandaki Y asal eksenine dik doğrultudaki kolon enkesitinin y asal eksenine ait L_{py} plastik mafsal boyları birbirinden bağımsız olarak elde edilmektedir.

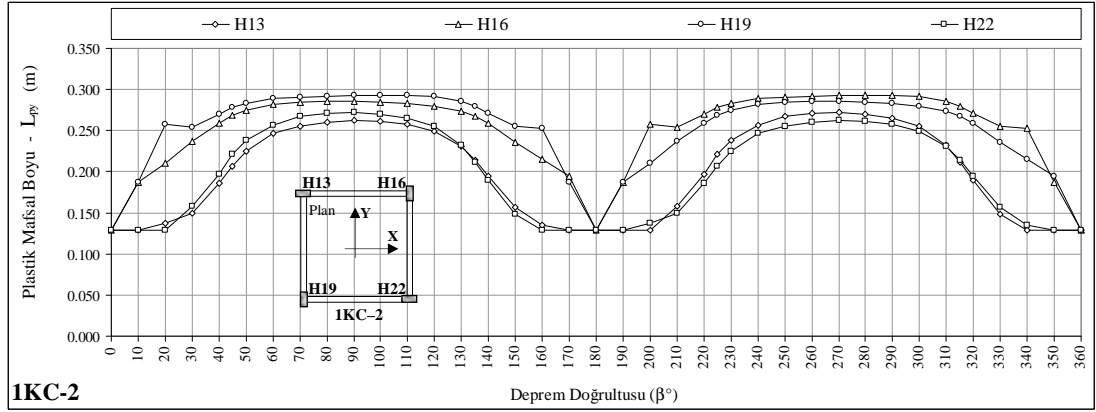
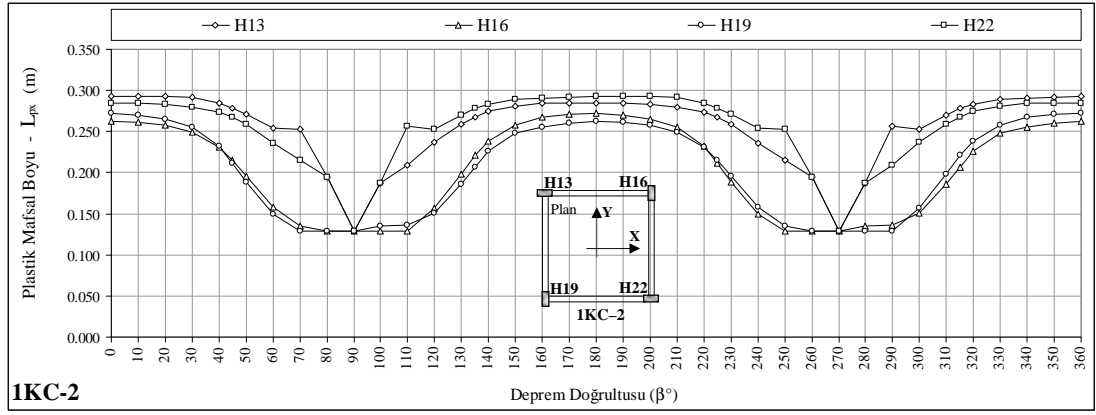
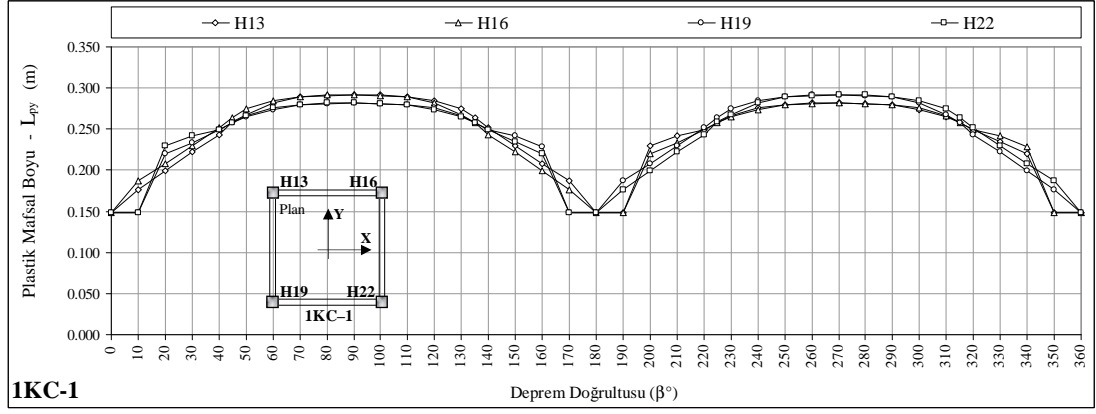
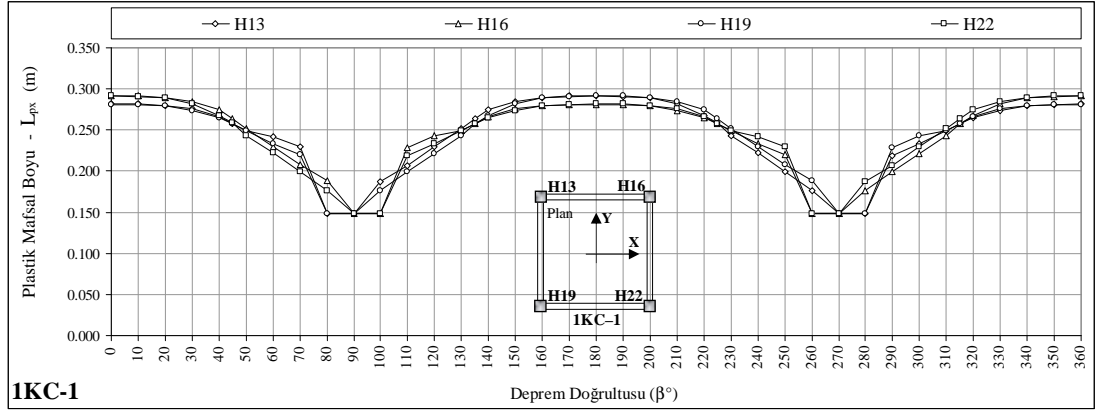

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binalar (3KC–11 hariç diğer binalar) için, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde, herhangi bir kolon plastik kesitinde elde edilen L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ile bu kolonun plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan kolon plastik kesitinin $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede ve X–X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları eşit olmaktadır. Örneğin, planı kare olan 1KC–1 binanın $\beta = 45^\circ$ deprem doğrultusu için H13 kolon plastik kesitinde elde edilen L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları, bu plastik kesitin plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan H22'nin $\beta = 225^\circ$ ($45^\circ + 180^\circ$) deprem doğrultusunda elde edilen plastik mafsal boylarına eşit olmaktadır.

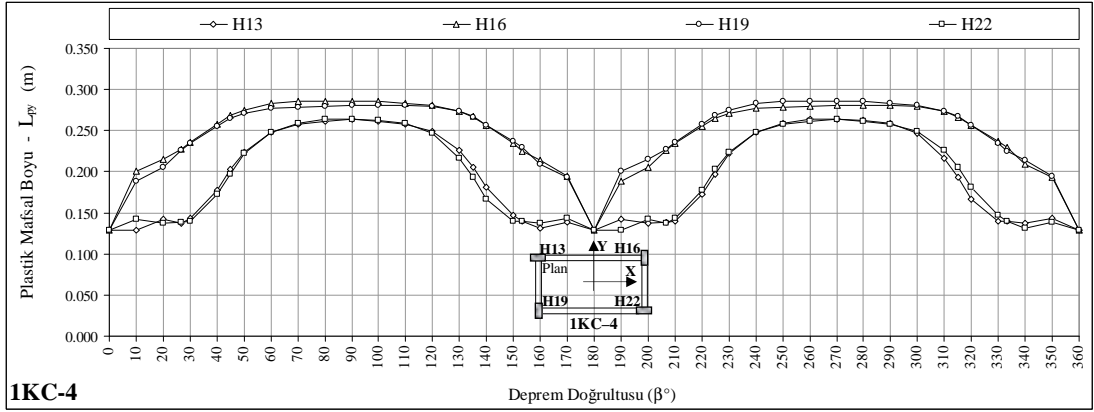
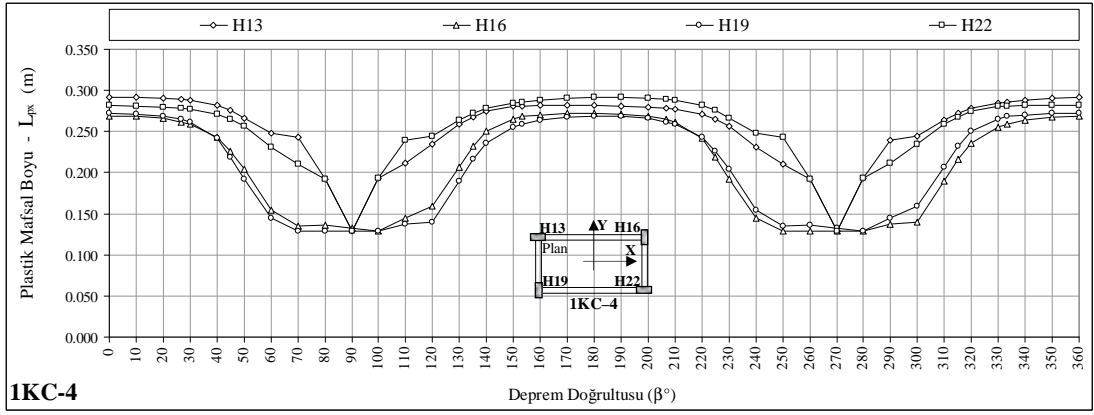
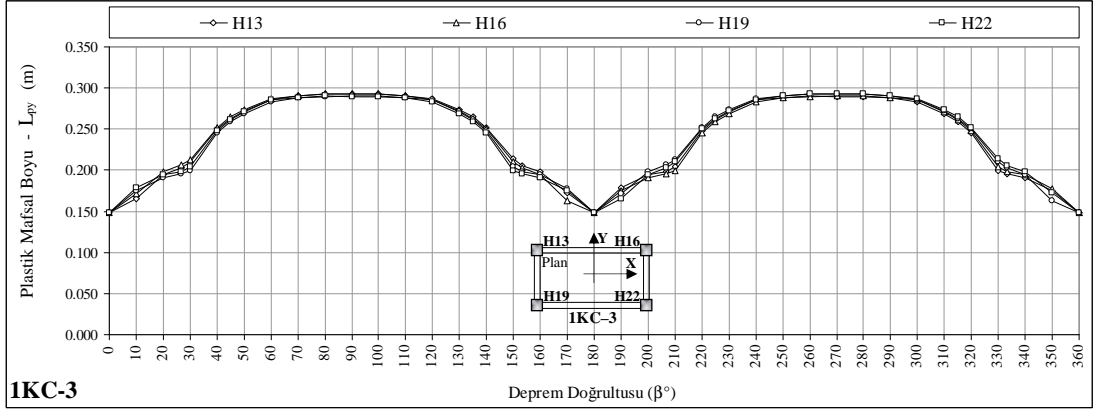
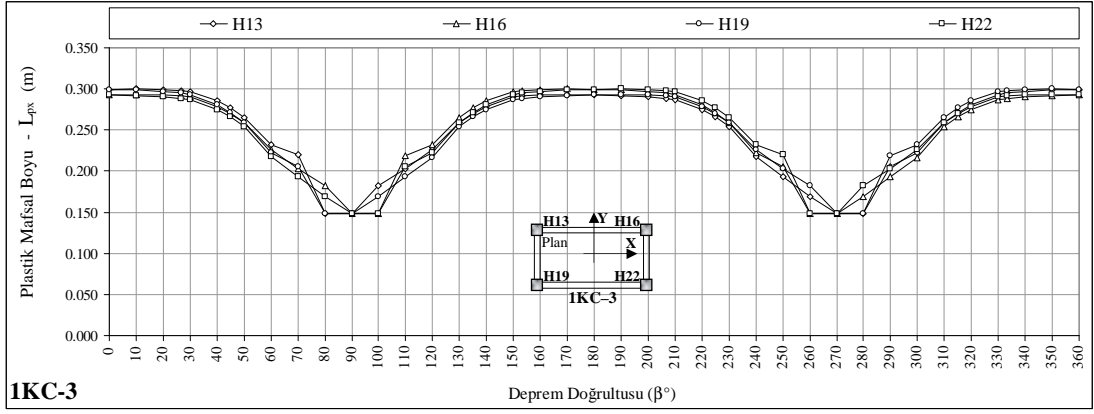
Bu nedenle, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan 1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC simetrik veya antimetrik binalar için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında yapılması yeterlidir. Buna karşın, plandaki her iki asal eksen (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olmayan 3KC–11 binanın doğrusal olmayan statik analizleri, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında yapılmıştır.

Buna göre, YKY ile belirlenen performans noktaları esas alınarak, tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış betonarme binalarda, gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için sadece en alt kat kolonlarının alt uçları plastikleştiğinden L_p plastik mafsal boyları, bu plastik kesitlerde hesaplanmıştır. Bunun için, betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt ve üst kesitlerindeki iç kuvvet talepleri (M_x^{alt} , $M_x^{üst}$, M_y^{alt} ve $M_y^{üst}$) ve (3.13a–b) bağıntılarından yararlanılarak (Şekil 3.6(a)), 4.47–4.49'da gösterilen x ve y eleman eksenlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları belirlenmiştir.

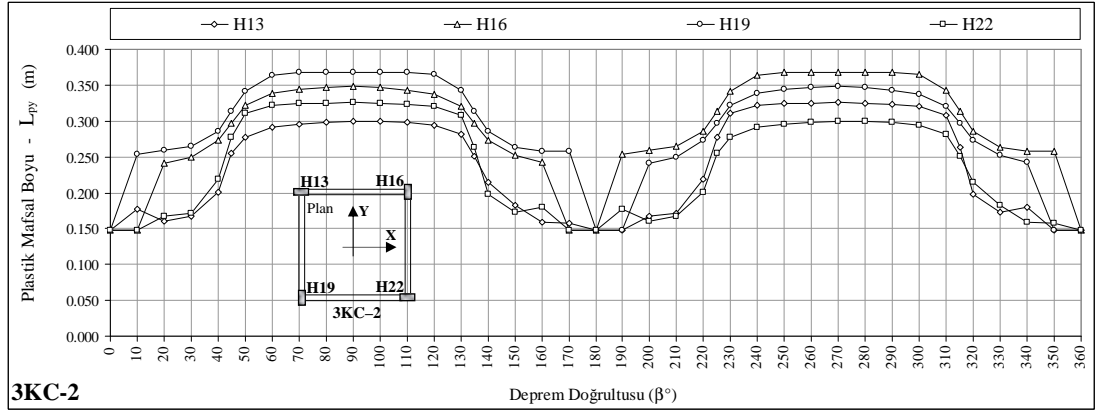
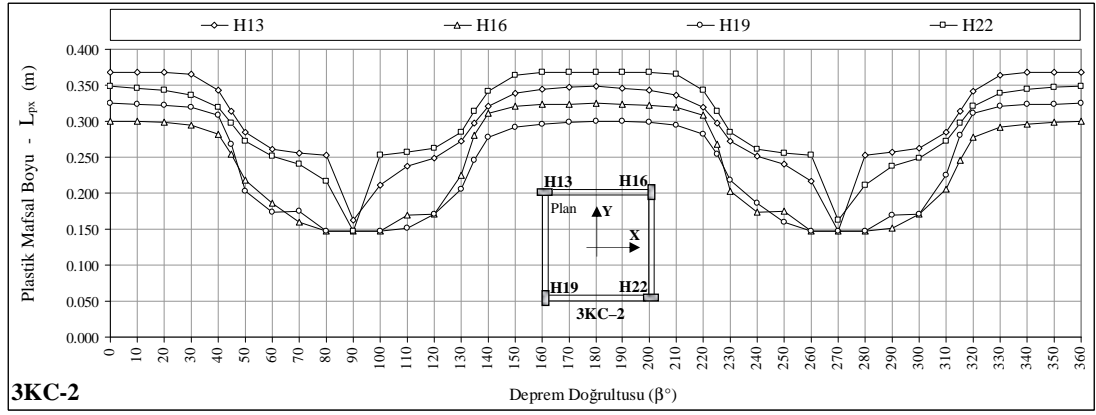
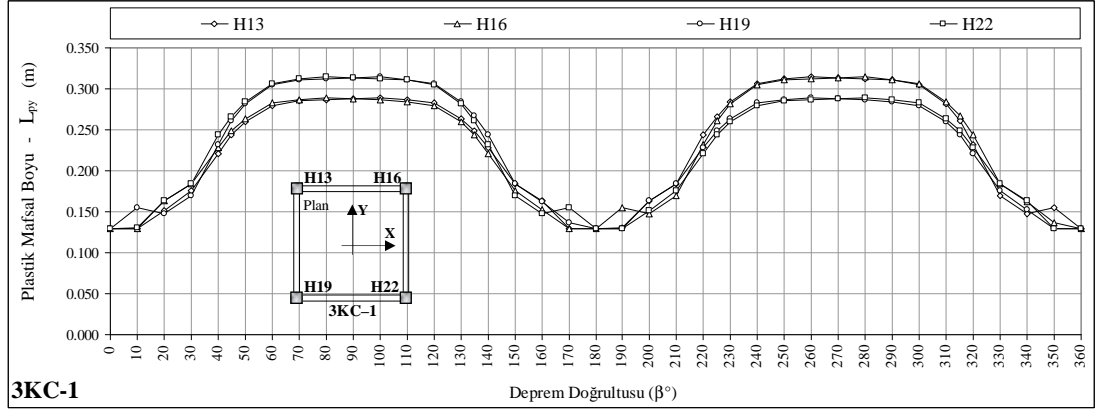
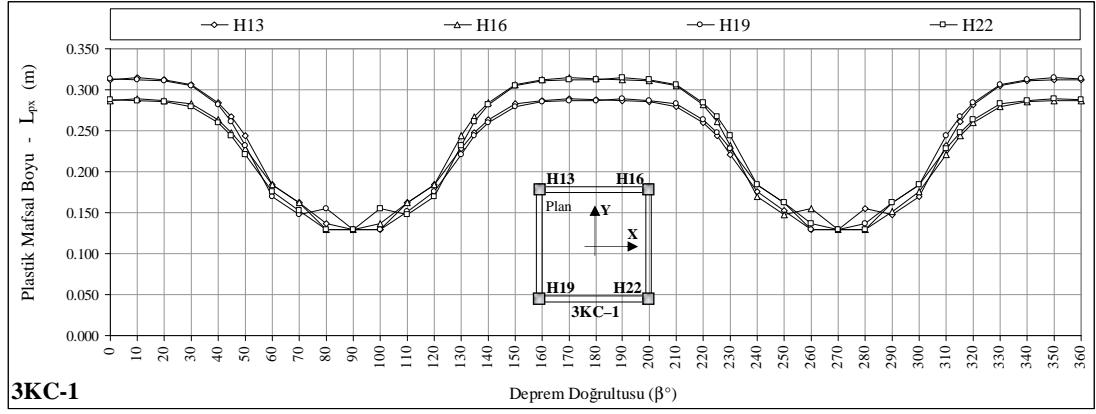
Planda simetrik veya antimetrik olan 1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC binalarda $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için, en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarından yararlanılarak, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi hali için elde edilen L_{px} ve L_{py} değerlerinin β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.57–4.62'deki grafiklerde verilmiştir. Planda simetrik veya antimetrik olmayan 3KC–11 binada ise, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkiyen deprem yükleri için, en alt kat kolon plastik kesitlerdeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyların β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.60'daki grafiklerde verilmiştir.

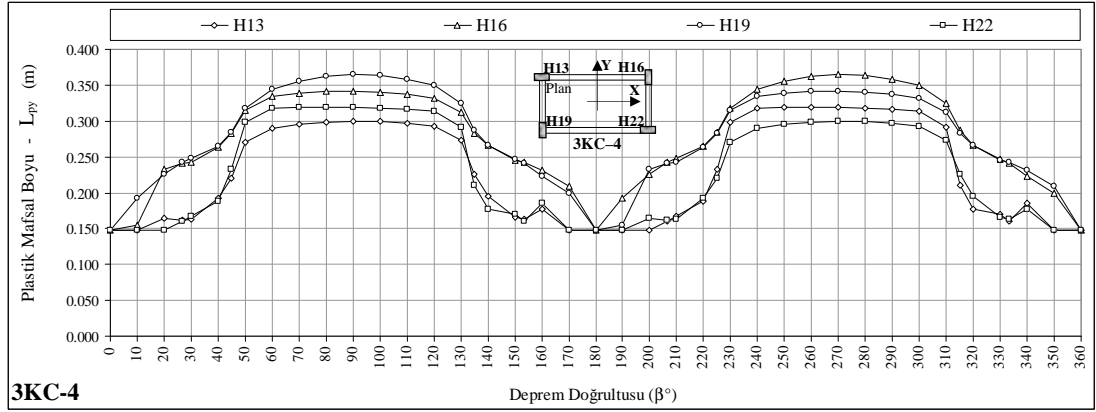
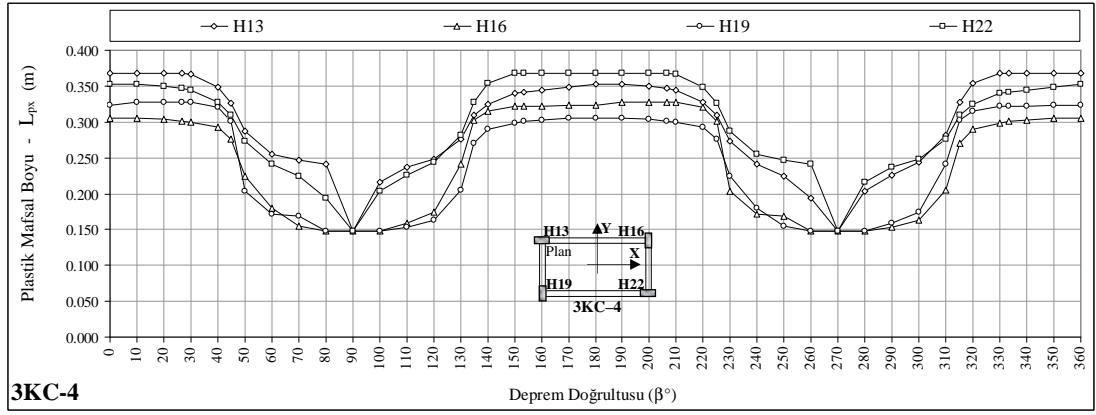
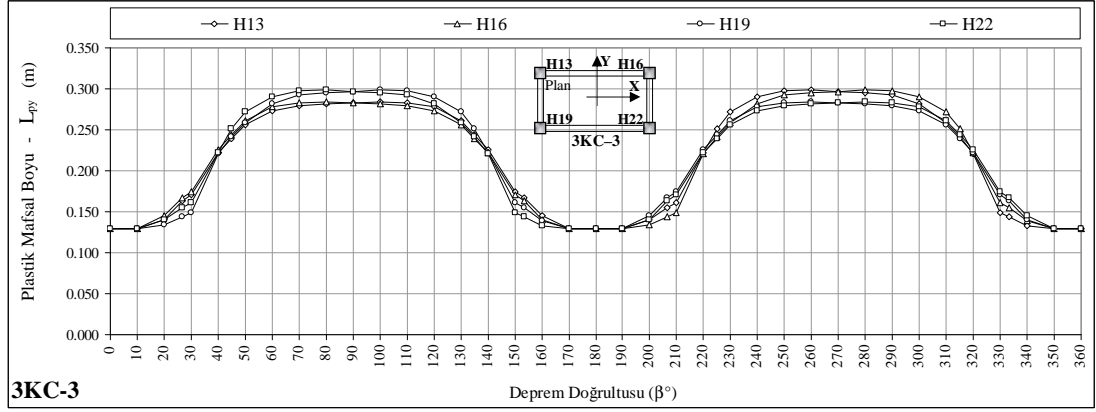
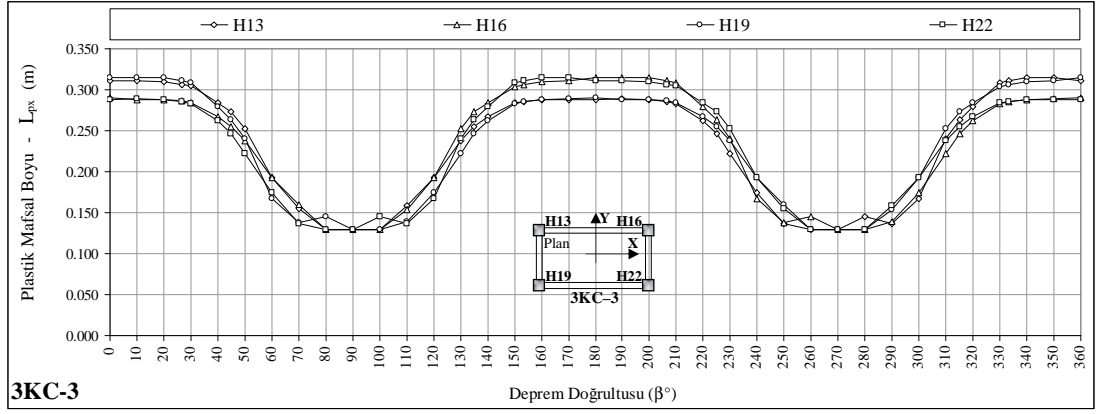
Şekil 4.57 1KC-[1-4] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsals boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi

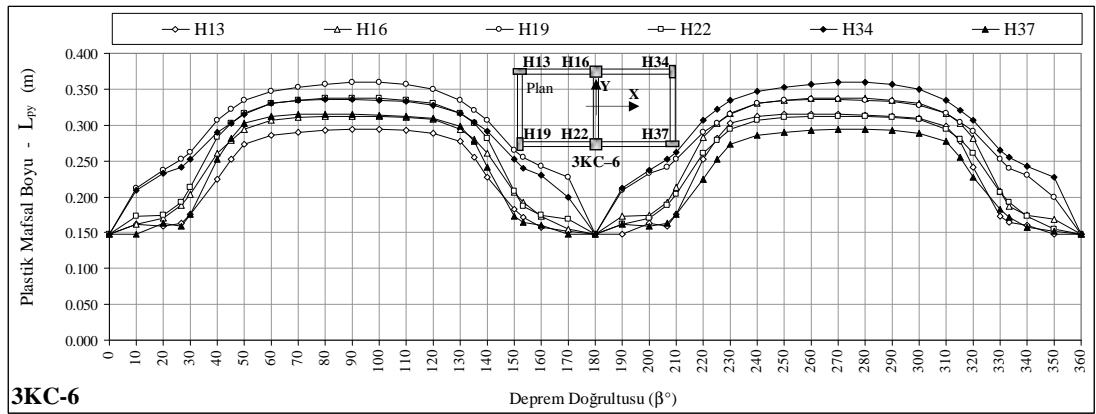
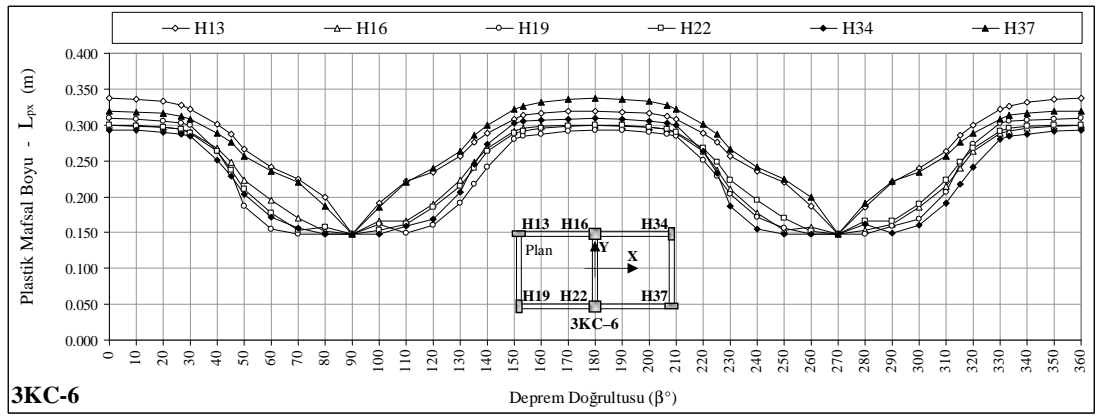
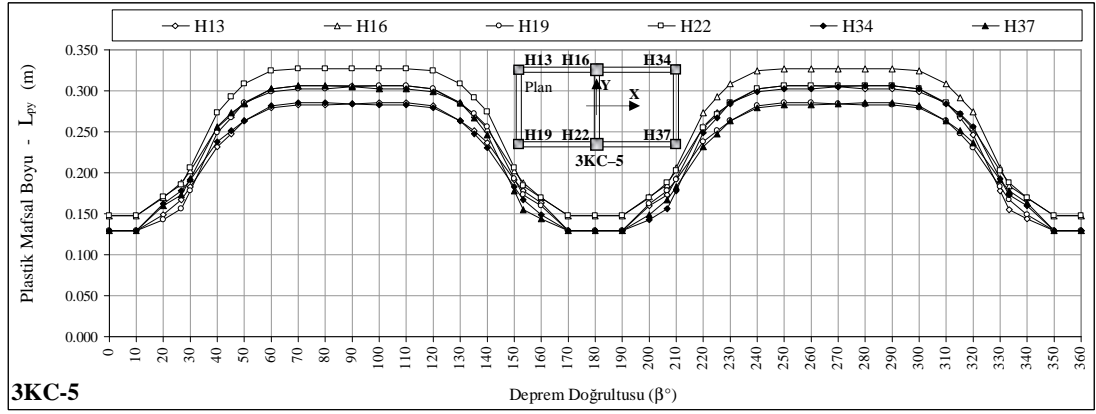
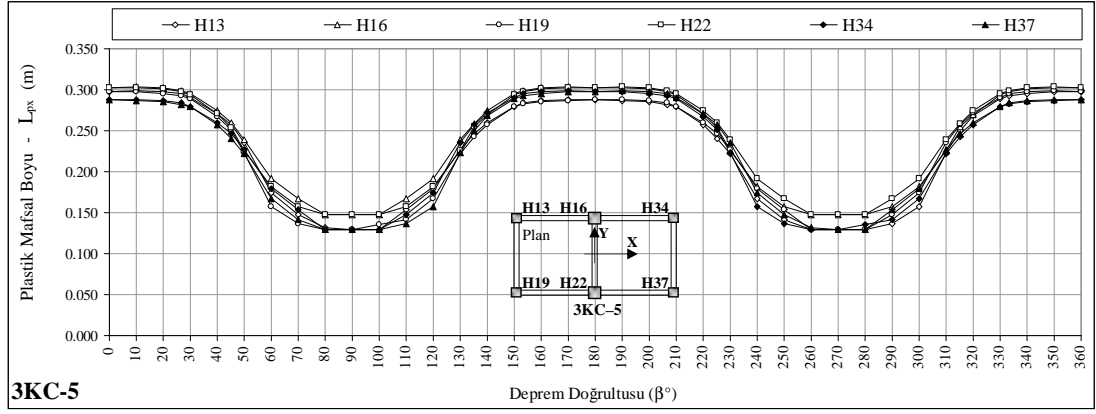
Şekil 4.57 1KC-[1-4] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsıl boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

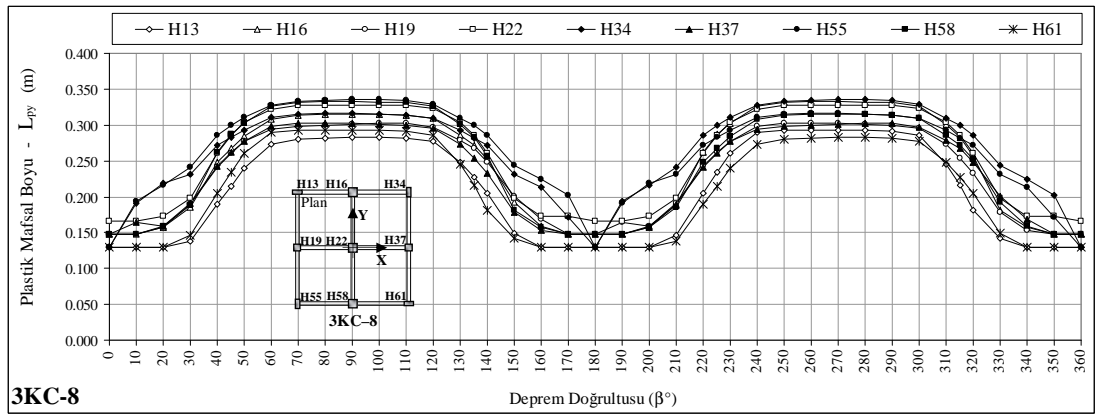
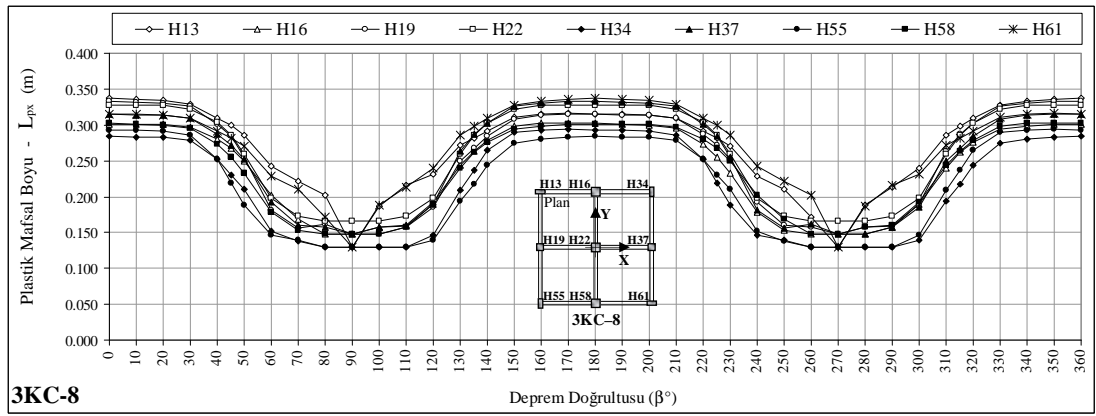
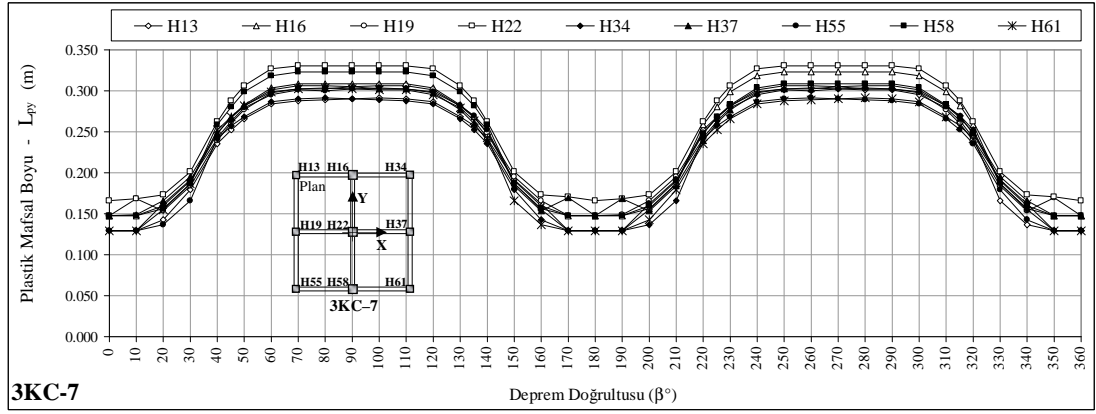
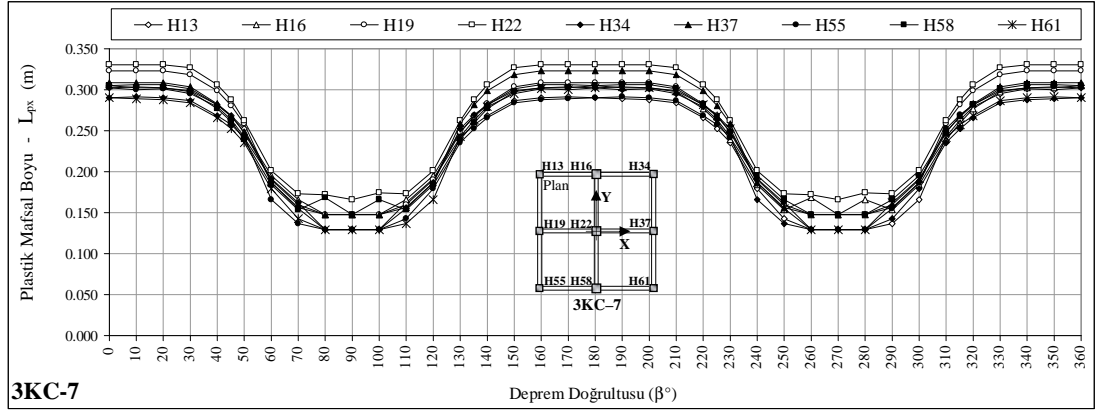
Şekil 4.58 3KC-[1-4] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi

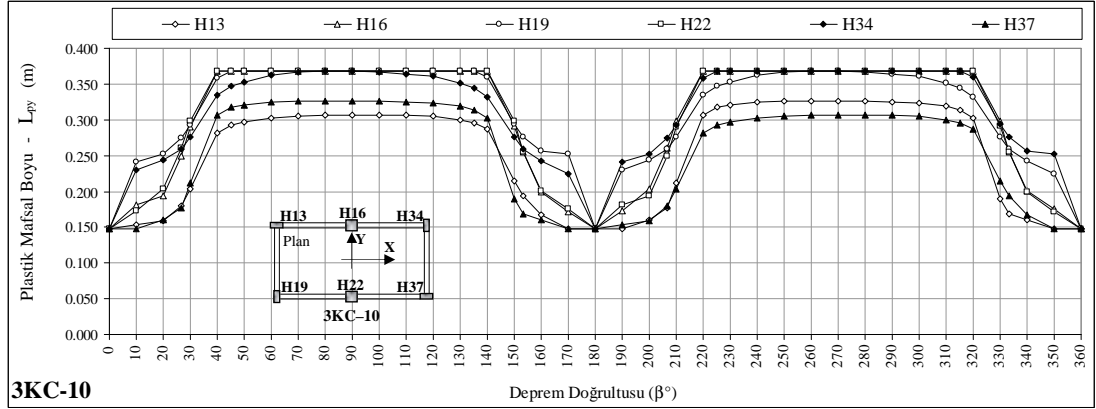
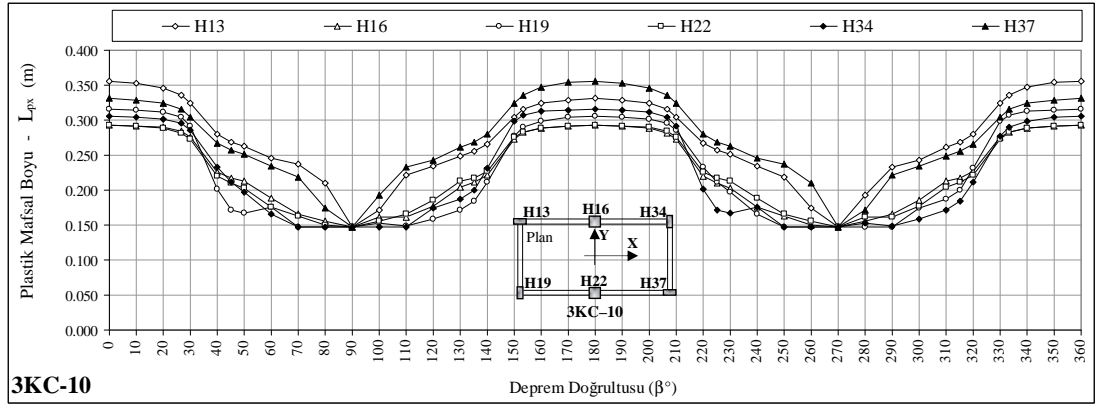
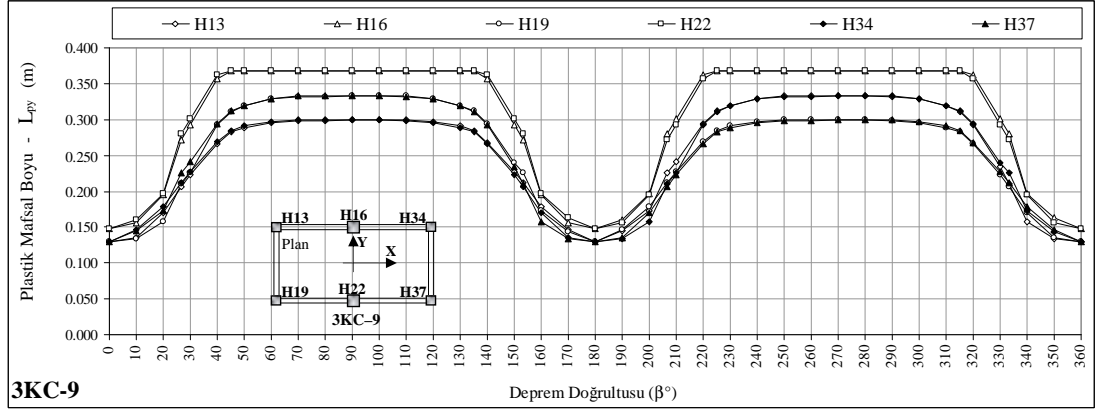
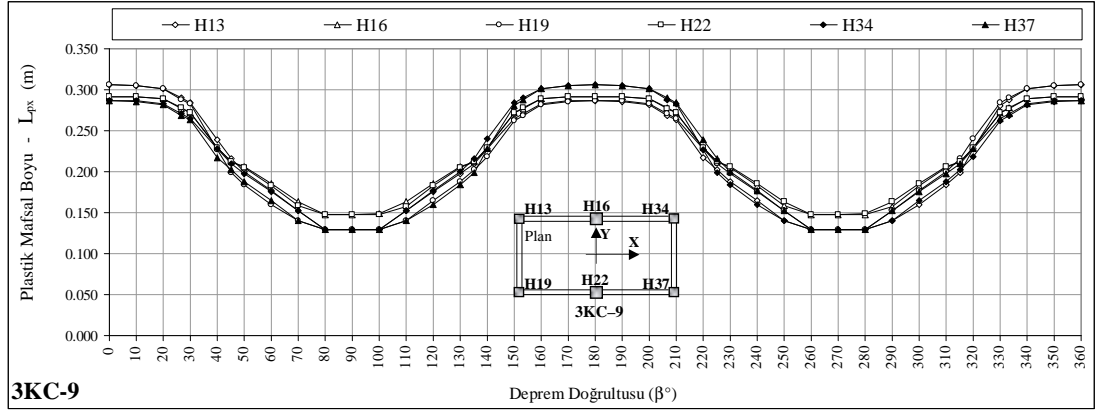
Şekil 4.58 3KC-[1-4] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

Şekil 4.59 3KC-[5-8] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsals boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi

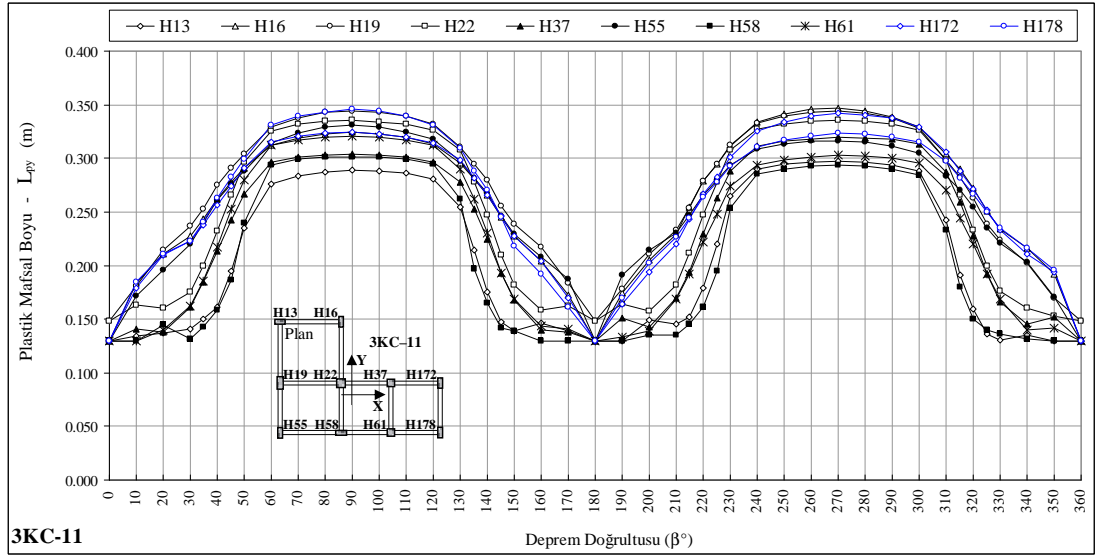
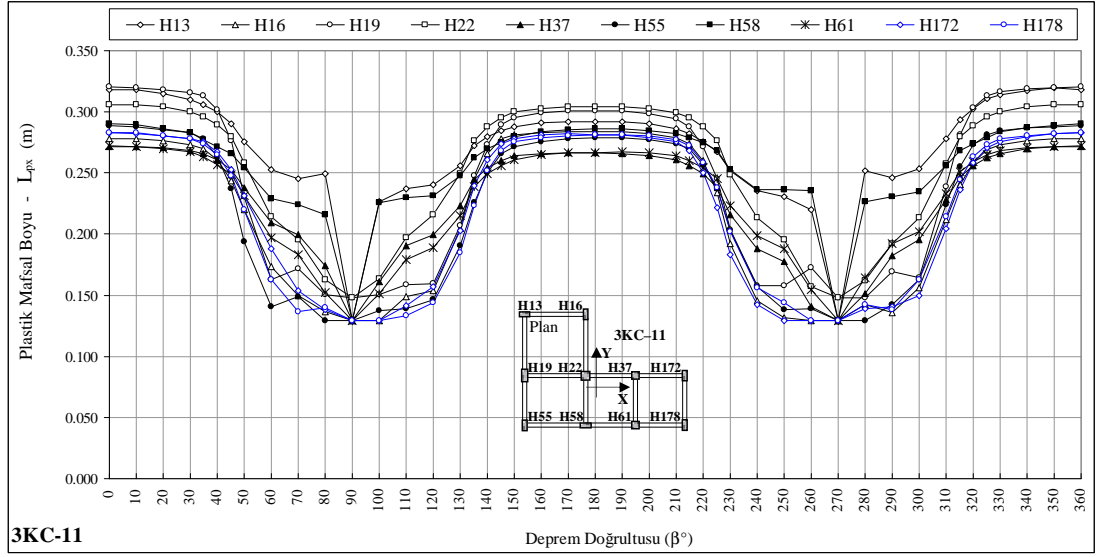

Şekil 4.59 3KC-[5-8] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

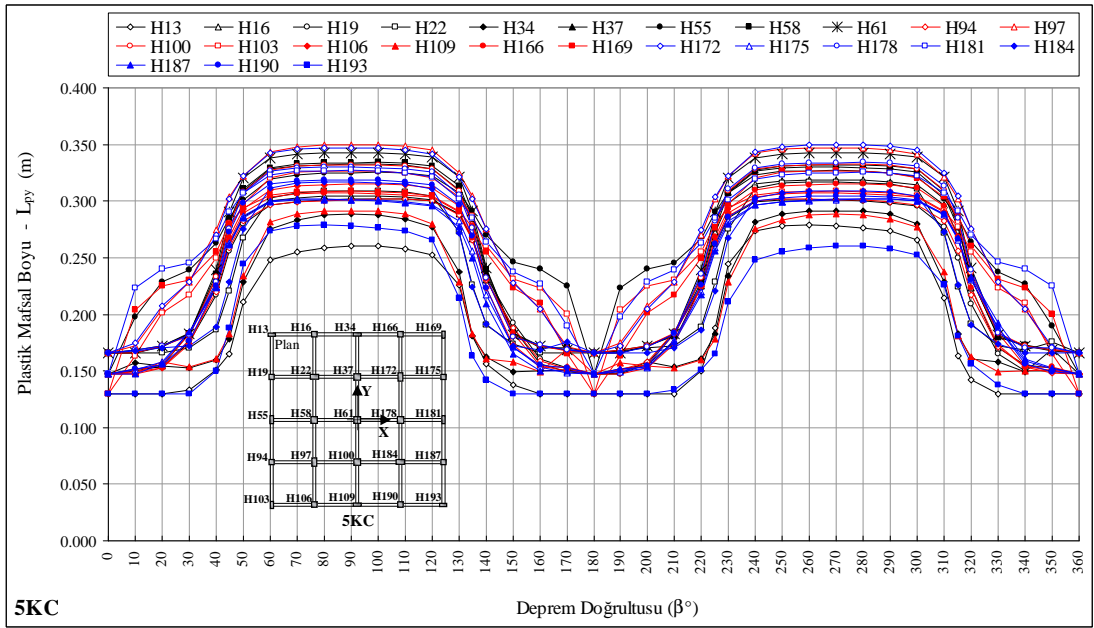
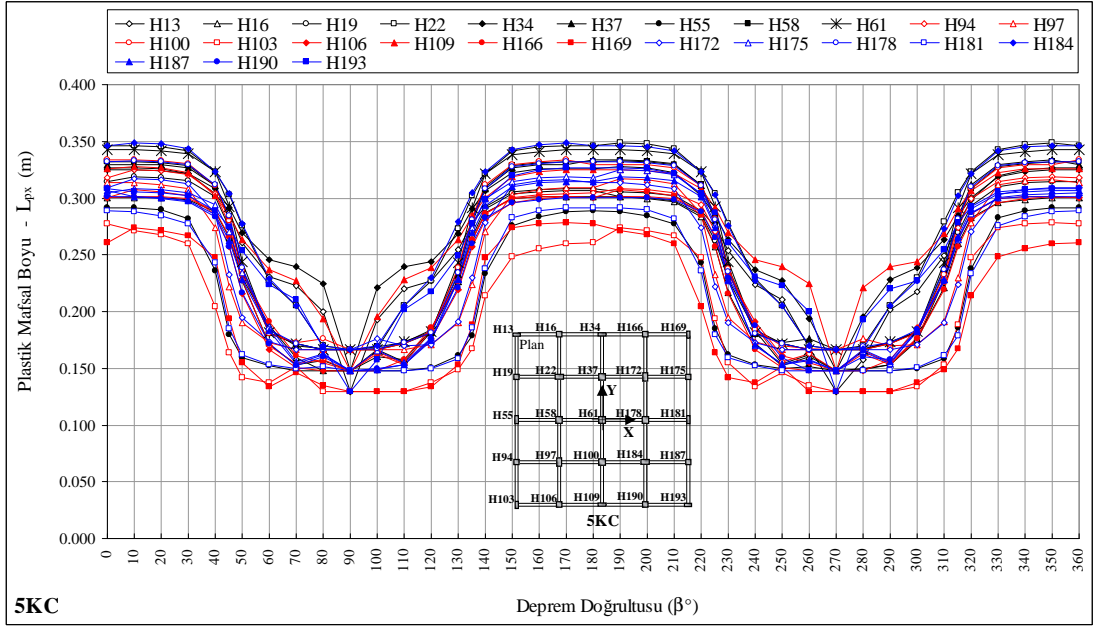

Şekil 4.60 3KC-[9-11] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsals boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi

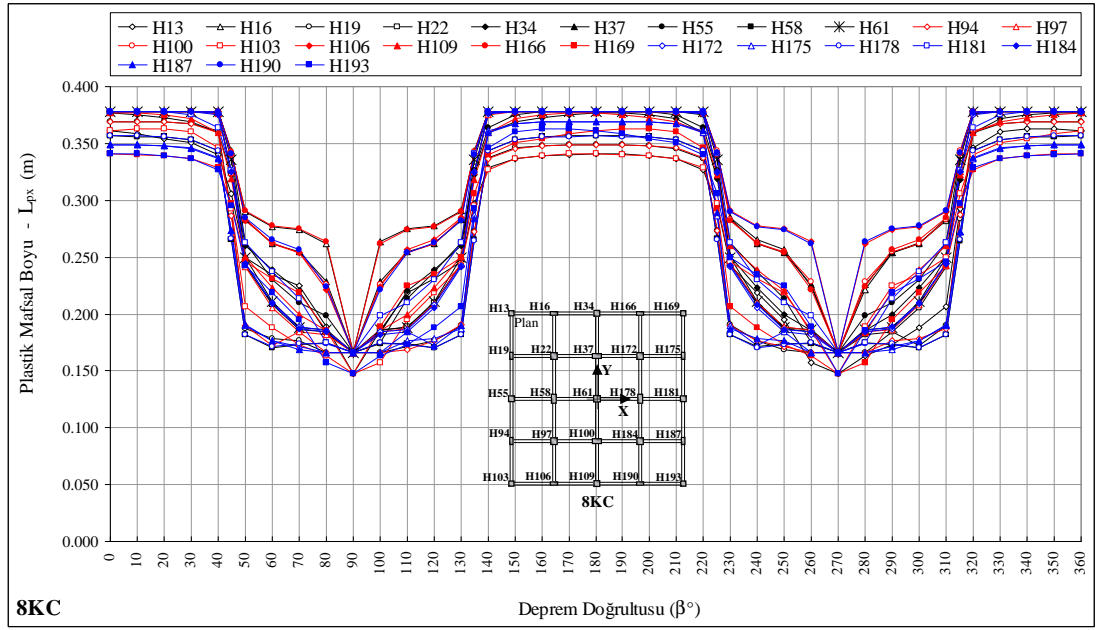

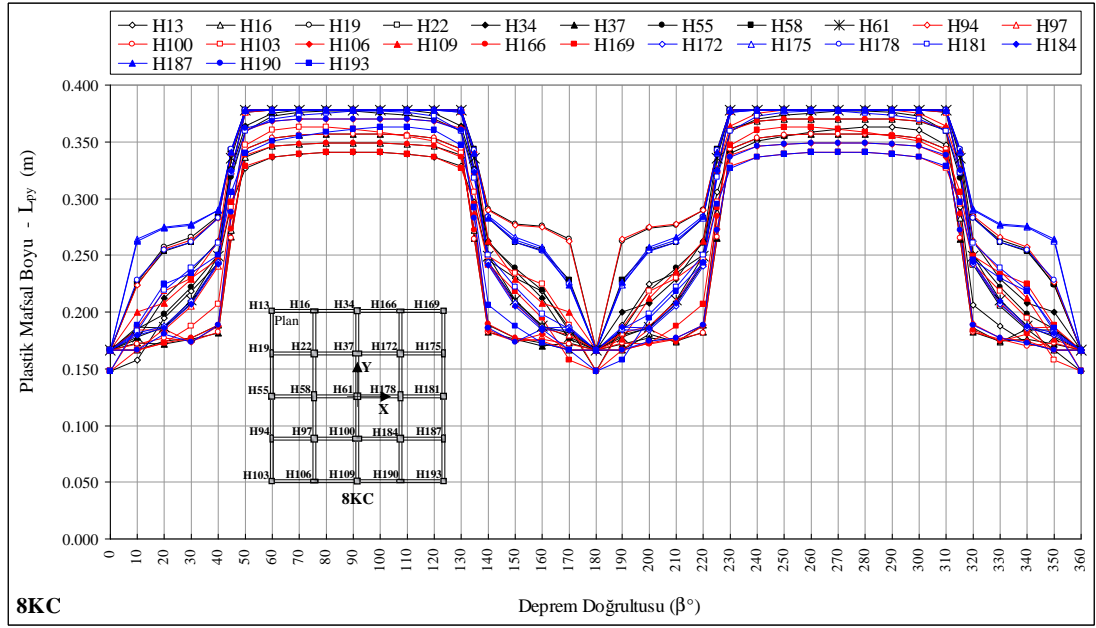
Şekil 4.60 3KC-[9-11] binalar için L_{px} ve L_{py} plastik mafsals boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

Şekil 4.61 5KC bina için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi

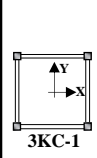
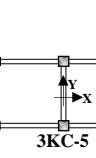

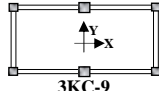
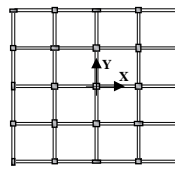
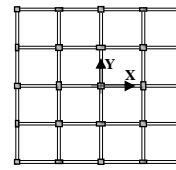
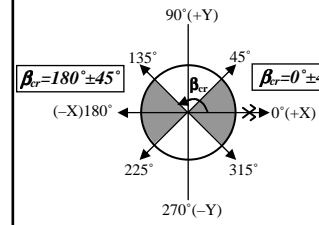
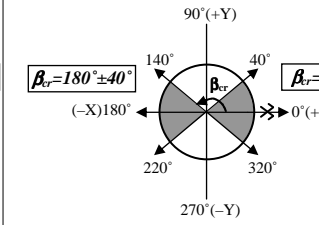
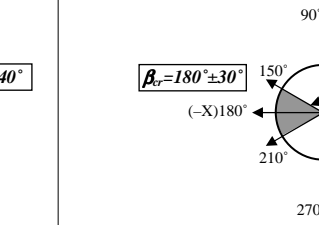
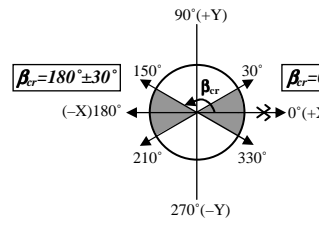
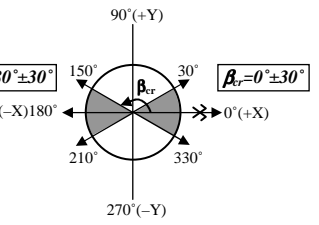
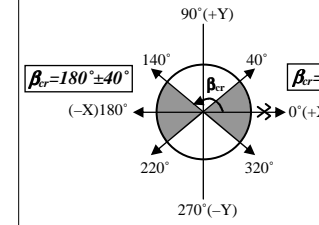
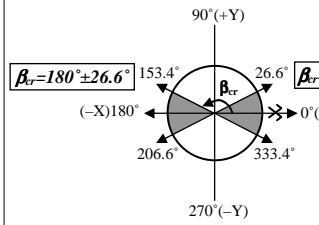
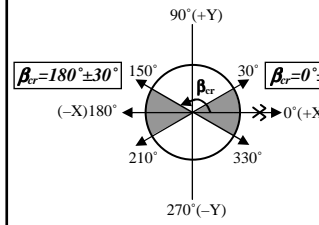
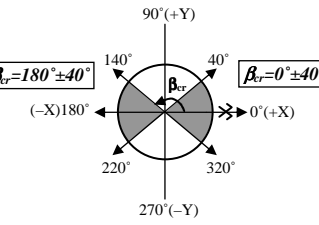
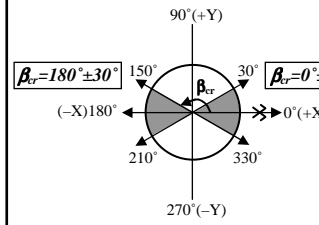
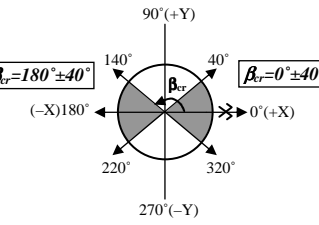
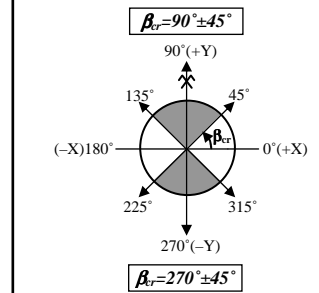
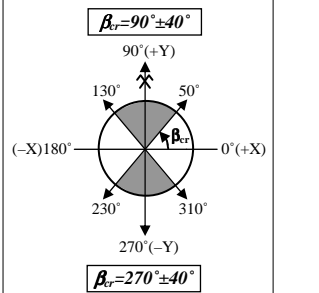
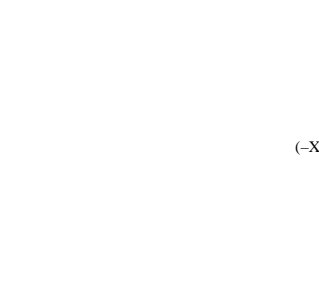
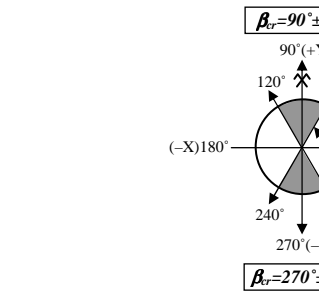
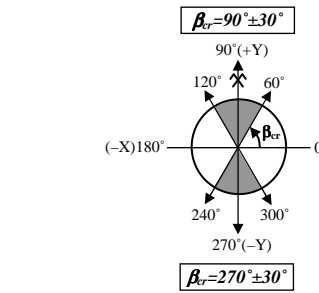

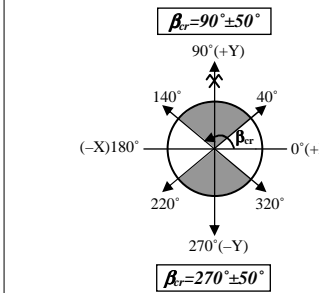
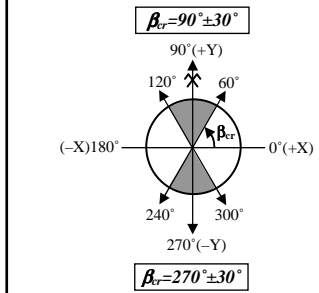
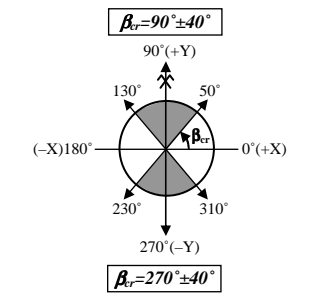
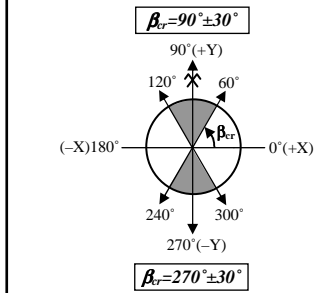
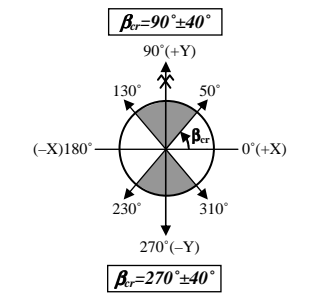
8KC

8KC

Şekil 4.62 8KC bina için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimi

İncelenen betonarme binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için YKY ile belirlenen performans noktaları esas alınarak, en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değişimini gösteren grafiklerden yararlanılarak (Şekil 4.57–4.62), kolon plastik kesitlerdeki en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki plastik mafsal boyları $[(0.95 \sim 1.00)(L_{px})_{cr}]$ ve $[(0.95 \sim 1.00)(L_{py})_{cr}]$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları Şekil 4.63’de şematik olarak verilmiştir.

1KC			3KC				5KC ve 8KC			
L_{px} için	L_{px} için	L_{px} için	L_{px} için	L_{px} için	L_{px} için	L_{px} için	L_{px} için	L_{px} için	L_{px} için	L_{px} için
L_{py} için	L_{py} için	L_{py} için	L_{py} için	L_{py} için	L_{py} için	L_{py} için	L_{py} için	L_{py} için	L_{py} için	L_{py} için

Şekil 4.63 Performans noktasına kadar itilmiş betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki plastik mafsal boyları $[(0.95 \sim 1.00)(L_{px})_{cr}]$ ve $(0.95 \sim 1.00)(L_{py})_{cr}$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

Çalışmada ayrıca, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, ayrıntıları Bölüm 3.3.2’de verilen Priestley ve diğ. (1996) [57]’deki plastik mafsal boyu yaklaşımından elde edilen değerler ile birçok ülke yönetmeliğinde öngörülen etkin (çalışan doğrultudaki) enkesit boyutlarının yarısının ($0.5h$ veya $0.5b$) alındığı yaklaşımdan elde edilen değerler karşılaştırılmış ve literatürdeki plastik mafsal boyu ile ilgili deneysel sonuçlar da gözönüne alınarak değerlendirilmiştir.

Bunun için, incelenen binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularındaki ($\beta = 0^\circ, 180^\circ, 90^\circ$ ve 270°) doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, en alt kat kolon plastik kesitleri için yukarıda belirtilen iki farklı yaklaşımdan elde edilen L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları, Priestley ve diğ. (1996) [57] yaklaşımındaki $L_{px}^{maks.}$ ve $L_{py}^{maks.}$ ($L_{px}^{maks.} = maks.[L_{px}^{0^\circ}, L_{px}^{180^\circ}]$ ve $L_{py}^{maks.} = maks.[L_{py}^{90^\circ}, L_{py}^{270^\circ}]$) boylarının kolonların etkin enkesit boyutlarına oranları ($L_{px}^{maks.}/h$ ve $L_{py}^{maks.}/b$) ile diğer yaklaşıma göre maksimum rölatif farkları (%) ve değişim oranları 1KC binalar için Çizelge 4.29’da, 3KC binalar için Çizelge 4.30–4.31’de, 5KC bina için Çizelge 4.32’de ve 8KC bina için Çizelge 4.33’de verilmiştir. Buna göre;

- Normal kuvvet düzeyi daha düşük olan 1KC–[1-4] binaların en alt kat kolonlarındaki L_p plastik mafsal boyları incelendiğinde;
    - *Kare* enkesitli 8 kolon plastik kesitinde L_p boylarının
      - $b = h$ için : **(0.83 ~ 0.85) h** ($0.83h \leq L_p \leq 0.85h$) olduğu,
    - *Dikdörtgen* enkesitli 8 kolon plastik kesitinde L_p boylarının,
      - Deprem, kolonun uzun kenarı doğrultusundan etkidiğinde,
        - $h > b$ için : **(0.57 ~ 0.59) h** ($0.57h \leq L_p \leq 0.59h$) ve
        - $b > h$ için : **(0.57 ~ 0.59) b** ($0.57b \leq L_p \leq 0.59b$) olduğu,
      - Deprem, kolonun kısa kenarı doğrultusundan etkidiğinde,
        - $h < b$ için : **(1.06 ~ 1.09) h** ($1.06h \leq L_p \leq 1.09h$) ve
        - $b < h$ için : **(1.06 ~ 1.09) b** ($1.06b \leq L_p \leq 1.09b$) olduğu
- belirlenmiştir (Çizelge 4.29).
- Normal kuvvet düzeyi 1KC binalara göre daha fazla olan 3KC binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde L_p plastik mafsal boyları incelendiğinde;

- *Kare* enkesitli 41 kolon plastik kesitinde L_p boylarının
 $b = h$ için : **(0.66 ~ 0.95) h** ($0.66h \leq L_p \leq 0.95h$) olduğu,
- *Dikdörtgen* enkesitli 27 kolon plastik kesitinde L_p boylarının,
– Deprem, kolonun uzun kenarı doğrultusundan etkidiğinde,
 $h > b$ için : **(0.53 ~ 0.74) h** ($0.53h \leq L_p \leq 0.74h$) ve
 $b > h$ için : **(0.53 ~ 0.74) b** ($0.53b \leq L_p \leq 0.74b$) olduğu,
– Deprem, kolonun kısa kenarı doğrultusundan etkidiğinde,
 $h < b$ için : **(1.07 ~ 1.31) h** ($1.07h \leq L_p \leq 1.31h$) ve
 $b < h$ için : **(1.07 ~ 1.31) b** ($1.07b \leq L_p \leq 1.31b$) olduğu
belirlenmiştir (Çizelge 4.30–4.31).
- Normal kuvvet düzeyi yüksek olan 5KC ve 8KC binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde L_p plastik mafsal boyları incelendiğinde;
  - 5KC binanın *kare* enkesitli 13 kolon plastik kesitinde L_p boylarının
 $b = h$ için : **(0.57 ~ 0.71) h** ($0.57h \leq L_p \leq 0.71h$) olduğu,
  - 5KC binanın *dikdörtgen* enkesitli 12 kolon plastik kesitinde L_p boylarının,
– Deprem, kolonun uzun kenarı doğrultusundan etkidiğinde,
 $h > b$ için : **(0.47 ~ 0.54) h** ($0.47h \leq L_p \leq 0.54h$) ve
 $b > h$ için : **(0.47 ~ 0.54) b** ($0.47b \leq L_p \leq 0.54b$) olduğu,
– Deprem, kolonun kısa kenarı doğrultusundan etkidiğinde,
 $h < b$ için : **(0.78 ~ 1.17) h** ($0.78h \leq L_p \leq 1.17h$) ve
 $b < h$ için : **(0.78 ~ 1.17) b** ($0.78b \leq L_p \leq 1.17b$) olduğu
belirlenmiştir (Çizelge 4.32).
  - 8KC binanın *kare* enkesitli 13 kolon plastik kesitinde L_p boylarının
 $b = h$ için : **(0.63 ~ 0.90) h** ($0.63h \leq L_p \leq 0.90h$) olduğu,
  - 8KC binanın *dikdörtgen* enkesitli 12 kolon plastik kesitinde L_p boylarının,
– Deprem, kolonun uzun kenarı doğrultusundan etkidiğinde,
 $h > b$ için : **(0.47 ~ 0.54) h** ($0.47h \leq L_p \leq 0.54h$) ve
 $b > h$ için : **(0.47 ~ 0.54) b** ($0.47b \leq L_p \leq 0.54b$) olduğu,
– Deprem, kolonun kısa kenarı doğrultusundan etkidiğinde,
 $h < b$ için : **(0.89 ~ 1.06) h** ($0.89h \leq L_p \leq 1.06h$) ve
 $b < h$ için : **(0.89 ~ 1.06) b** ($0.89b \leq L_p \leq 1.06b$) olduğu
belirlenmiştir (Çizelge 4.33).

İncelenen betonarme binaların *kare enkesitli* kolon plastik kesitlerinde ve ayrıca, depremin kolon enkesitinin uzun kenarı doğrultusundan etkidiği (uzun kenarı etkin olan kolonlarda) *dikdörtgen enkesitli* kolon plastik kesitlerinde, Priestley ve diğ. (1996)'deki yaklaşım esas alınarak hesaplanan L_p plastik mafsal boylarının, etkin enkesit boyutunun yarısı yaklaşımından ($h \geq b$ için $0.5h$ ve $b \geq h$ için $0.5b$) elde edilenlere göre genellikle daha fazla olduğu, ancak kesitin etkin enkesit boyutunu (h veya b) aşmadığı (yani, $h \geq b$ için $0.5h \leq L_{px} \leq h$ ve $b \geq h$ için $0.5b \leq L_{py} \leq b$ olduğu) belirlenmiştir. Buna karşın, depremin kolon enkesitinin kısa kenarı doğrultusundan etkidiği (kısa kenarı etkin olan) *dikdörtgen enkesitli* 59 kolon plastik kesitin 51'inde (%86'sında) hesaplanan L_p plastik mafsal boyunun etkin enkesit boyutundan (h veya b) daha fazla olduğu ($L_{px} > h$ veya $L_{py} > b$) belirlenmiştir.

İncelenen betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitler için elde edilen bu sonucun, literatürde plastik mafsal boyu ile ilgili yapılan deneysel çalışmalarda [59, 60, 62], $h \geq b$ ve h etkin enkesit boyutu olmak üzere, $L_p = 0.5h$ 'nın kolonlarda plastik şekildeğıştirmelerin başladığı akma durumu için geçerli olduğu ve ileri plastik şekildeğıştirme durumu için plastik mafsal boyunun $L_p = 0.5h \sim h$ arasında elde edildiği sonucuyla da uyumlu olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.29 1KC-[1-4] binaların plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar

Bina	Plastik Kesit	b (m)	h (m)	Priestley ve diğ. (1996)				$L_{px} = 0.5 \cdot h$ (m)	$L_{py} = 0.5 \cdot b$ (m)	L_{px} için		L_{py} için	
				$L_{px}^{maks.}$ (m)	$L_{py}^{maks.}$ (m)	$L_{px}^{maks.} / h$	$L_{py}^{maks.} / b$			Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[3]-[7]}{[7]} \right)$	Değışim Oranı $\left(\frac{[3]}{[7]} \right)$	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[8]}{[8]} \right)$	Değışim Oranı $\left(\frac{[4]}{[8]} \right)$
				[1]	[2]	[3]	[4]			[5]	[6]	[7]	[8]
1KC-1	H13	0.35	0.35	0.2918	0.2916	0.83	0.83	0.175	0.175	+66.7	1.667	+66.7	1.667
	H16	0.35	0.35	0.2918	0.2916	0.83	0.83	0.175	0.175	+66.7	1.667	+66.7	1.667
	H19	0.35	0.35	0.2918	0.2916	0.83	0.83	0.175	0.175	+66.7	1.667	+66.7	1.667
	H22	0.35	0.35	0.2918	0.2916	0.83	0.83	0.175	0.175	+66.7	1.667	+66.7	1.667
1KC-2	H13	0.25	0.50	0.2931	0.2726	0.59	1.09	0.250	0.125	+17.2	1.172	+118.1	2.181
	H16	0.50	0.25	0.2726	0.2931	1.09	0.59	0.125	0.250	+118.1	2.181	+17.2	1.172
	H19	0.50	0.25	0.2726	0.2931	1.09	0.59	0.125	0.250	+118.1	2.181	+17.2	1.172
	H22	0.25	0.50	0.2931	0.2726	0.59	1.09	0.250	0.125	+17.2	1.172	+118.1	2.181
1KC-3	H13	0.35	0.35	0.2991	0.2932	0.85	0.84	0.175	0.175	+70.9	1.709	+67.6	1.676
	H16	0.35	0.35	0.2991	0.2932	0.85	0.84	0.175	0.175	+70.9	1.709	+67.6	1.676
	H19	0.35	0.35	0.2991	0.2932	0.85	0.84	0.175	0.175	+70.9	1.709	+67.6	1.676
	H22	0.35	0.35	0.2991	0.2932	0.85	0.84	0.175	0.175	+70.9	1.709	+67.6	1.676
1KC-4	H13	0.25	0.50	0.2916	0.2642	0.58	1.06	0.250	0.125	+16.6	1.166	+111.4	2.114
	H16	0.50	0.25	0.2725	0.2855	1.09	0.57	0.125	0.250	+118.0	2.180	+14.2	1.142
	H19	0.50	0.25	0.2725	0.2855	1.09	0.57	0.125	0.250	+118.0	2.180	+14.2	1.142
	H22	0.25	0.50	0.2916	0.2642	0.58	1.06	0.250	0.125	+16.6	1.166	+111.4	2.114

Çizelge 4.30 3KC-[1-8] binaların plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar

Bina	Plastik Kesit	b (m)	h (m)	Priestley ve diğ. (1996)				$L_{px}=$ 0.5*h (m)	$L_{py}=$ 0.5*b (m)	L_{px} için		L_{py} için	
				$L_{px}^{maks.}$	$L_{py}^{maks.}$	$L_{px}^{maks.} / h$	$L_{py}^{maks.} / b$			Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı
				(m)	(m)					$\left(\frac{[3]-[7]}{[7]}\right)$	$\left(\frac{[3]}{[7]}\right)$	$\left(\frac{[4]-[8]}{[8]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[8]}\right)$
[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]						
3KC-1	H13	0.35	0.35	0.3121	0.3130	0.89	0.89	0.175	0.175	+78.3	1.783	+78.9	1.789
	H16	0.35	0.35	0.3121	0.3130	0.89	0.89	0.175	0.175	+78.3	1.783	+78.9	1.789
	H19	0.35	0.35	0.3121	0.3130	0.89	0.89	0.175	0.175	+78.3	1.783	+78.9	1.789
	H22	0.35	0.35	0.3121	0.3130	0.89	0.89	0.175	0.175	+78.3	1.783	+78.9	1.789
3KC-2	H13	0.25	0.50	0.3678	0.3254	0.74	1.30	0.250	0.125	+47.1	1.471	+160.4	2.604
	H16	0.50	0.25	0.3254	0.3678	1.30	0.74	0.125	0.250	+160.4	2.604	+47.1	1.471
	H19	0.50	0.25	0.3254	0.3678	1.30	0.74	0.125	0.250	+160.4	2.604	+47.1	1.471
	H22	0.25	0.50	0.3678	0.3254	0.74	1.30	0.250	0.125	+47.1	1.471	+160.4	2.604
3KC-3	H13	0.35	0.35	0.3111	0.2968	0.89	0.85	0.175	0.175	+77.8	1.778	+69.6	1.696
	H16	0.35	0.35	0.3111	0.2968	0.89	0.85	0.175	0.175	+77.8	1.778	+69.6	1.696
	H19	0.35	0.35	0.3111	0.2968	0.89	0.85	0.175	0.175	+77.8	1.778	+69.6	1.696
	H22	0.35	0.35	0.3111	0.2968	0.89	0.85	0.175	0.175	+77.8	1.778	+69.6	1.696
3KC-4	H13	0.25	0.50	0.3678	0.3187	0.74	1.27	0.250	0.125	+47.1	1.471	+155.0	2.550
	H16	0.50	0.25	0.3239	0.3657	1.30	0.73	0.125	0.250	+159.1	2.591	+46.3	1.463
	H19	0.50	0.25	0.3239	0.3657	1.30	0.73	0.125	0.250	+159.1	2.591	+46.3	1.463
	H22	0.25	0.50	0.3678	0.3187	0.74	1.27	0.250	0.125	+47.1	1.471	+155.0	2.550
3KC-5	H13	0.35	0.35	0.2979	0.3047	0.85	0.87	0.175	0.175	+70.2	1.702	+74.1	1.741
	H16	0.40	0.40	0.3026	0.3269	0.76	0.82	0.200	0.200	+51.3	1.513	+63.4	1.634
	H19	0.35	0.35	0.2979	0.3047	0.85	0.87	0.175	0.175	+70.2	1.702	+74.1	1.741
	H22	0.40	0.40	0.3026	0.3269	0.76	0.82	0.200	0.200	+51.3	1.513	+63.4	1.634
	H34	0.35	0.35	0.2979	0.3047	0.85	0.87	0.175	0.175	+70.2	1.702	+74.1	1.741
	H37	0.35	0.35	0.2979	0.3047	0.85	0.87	0.175	0.175	+70.2	1.702	+74.1	1.741
3KC-6	H13	0.25	0.50	0.3369	0.3148	0.67	1.26	0.250	0.125	+34.8	1.348	+151.9	2.519
	H16	0.40	0.40	0.3000	0.3377	0.75	0.84	0.200	0.200	+50.0	1.500	+68.8	1.688
	H19	0.50	0.25	0.3088	0.3594	1.24	0.72	0.125	0.250	+147.1	2.471	+43.7	1.437
	H22	0.40	0.40	0.3000	0.3377	0.75	0.84	0.200	0.200	+50.0	1.500	+68.8	1.688
	H34	0.50	0.25	0.3088	0.3594	1.24	0.72	0.125	0.250	+147.1	2.471	+43.7	1.437
	H37	0.25	0.50	0.3369	0.3148	0.67	1.26	0.250	0.125	+34.8	1.348	+151.9	2.519
3KC-7	H13	0.35	0.35	0.3023	0.3023	0.86	0.86	0.175	0.175	+72.8	1.728	+72.8	1.728
	H16	0.40	0.40	0.3047	0.3236	0.76	0.81	0.200	0.200	+52.3	1.523	+61.8	1.618
	H19	0.40	0.40	0.3236	0.3047	0.81	0.76	0.200	0.200	+61.8	1.618	+52.3	1.523
	H22	0.50	0.50	0.3310	0.3310	0.66	0.66	0.250	0.250	+32.4	1.324	+32.4	1.324
	H34	0.35	0.35	0.3023	0.3023	0.86	0.86	0.175	0.175	+72.8	1.728	+72.8	1.728
	H37	0.40	0.40	0.3236	0.3047	0.81	0.76	0.200	0.200	+61.8	1.618	+52.3	1.523
	H55	0.35	0.35	0.3023	0.3023	0.86	0.86	0.175	0.175	+72.8	1.728	+72.8	1.728
	H58	0.40	0.40	0.3047	0.3236	0.76	0.81	0.200	0.200	+52.3	1.523	+61.8	1.618
3KC-8	H13	0.25	0.50	0.3368	0.2930	0.67	1.17	0.250	0.125	+34.7	1.347	+134.4	2.344
	H16	0.40	0.40	0.3020	0.3330	0.76	0.83	0.200	0.200	+51.0	1.510	+66.5	1.665
	H19	0.40	0.40	0.3330	0.3020	0.83	0.76	0.200	0.200	+66.5	1.665	+51.0	1.510
	H22	0.50	0.50	0.3279	0.3282	0.66	0.66	0.250	0.250	+31.2	1.312	+31.3	1.313
	H34	0.50	0.25	0.2930	0.3368	1.17	0.67	0.125	0.250	+134.4	2.344	+34.7	1.347
	H37	0.40	0.40	0.3330	0.3020	0.83	0.76	0.200	0.200	+66.5	1.665	+51.0	1.510
	H55	0.50	0.25	0.2930	0.3368	1.17	0.67	0.125	0.250	+134.4	2.344	+34.7	1.347
	H58	0.40	0.40	0.3020	0.3330	0.76	0.83	0.200	0.200	+51.0	1.510	+66.5	1.665
H61	0.25	0.50	0.3368	0.2930	0.67	1.17	0.250	0.125	+34.7	1.347	+134.4	2.344	

Çizelge 4.31 3KC-[9-11] binaların plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar

Bina	Plastik Kesit	b (m)	h (m)	Priestley ve diğ. (1996)				$L_{px} =$	$L_{py} =$	L_{px} için		L_{py} için	
				$L_{px}^{maks.}$	$L_{py}^{maks.}$	$L_{px}^{maks.} / h$	$L_{py}^{maks.} / b$	$0.5 \cdot h$	$0.5 \cdot b$	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı
				(m)	(m)			(m)	(m)	$\left(\frac{[3]-[7]}{[7]} \right)$	$\left(\frac{[3]}{[7]} \right)$	$\left(\frac{[4]-[8]}{[8]} \right)$	$\left(\frac{[4]}{[8]} \right)$
		[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]				
3KC-9	H13	0.35	0.35	0.3055	0.3326	0.87	0.95	0.175	0.175	+74.6	1.746	+90.1	1.901
	H16	0.40	0.40	0.2917	0.3678	0.73	0.92	0.200	0.200	+45.8	1.458	+83.9	1.839
	H19	0.35	0.35	0.3055	0.3326	0.87	0.95	0.175	0.175	+74.6	1.746	+90.1	1.901
	H22	0.40	0.40	0.2917	0.3678	0.73	0.92	0.200	0.200	+45.8	1.458	+83.9	1.839
	H34	0.35	0.35	0.3055	0.3326	0.87	0.95	0.175	0.175	+74.6	1.746	+90.1	1.901
	H37	0.35	0.35	0.3055	0.3326	0.87	0.95	0.175	0.175	+74.6	1.746	+90.1	1.901
3KC-10	H13	0.25	0.50	0.3562	0.3264	0.71	1.31	0.250	0.125	+42.5	1.425	+161.1	2.611
	H16	0.40	0.40	0.2928	0.3678	0.73	0.92	0.200	0.200	+46.4	1.464	+83.9	1.839
	H19	0.50	0.25	0.3160	0.3678	1.26	0.74	0.125	0.250	+152.8	2.528	+47.1	1.471
	H22	0.40	0.40	0.2928	0.3678	0.73	0.92	0.200	0.200	+46.4	1.464	+83.9	1.839
	H34	0.50	0.25	0.3160	0.3678	1.26	0.74	0.125	0.250	+152.8	2.528	+47.1	1.471
	H37	0.25	0.50	0.3562	0.3264	0.71	1.31	0.250	0.125	+42.5	1.425	+161.1	2.611
3KC-11	H13	0.25	0.50	0.3185	0.2972	0.64	1.19	0.250	0.125	+27.4	1.274	+137.7	2.377
	H16	0.50	0.25	0.2839	0.3465	1.14	0.69	0.125	0.250	+127.1	2.271	+38.6	1.386
	H19	0.60	0.30	0.3202	0.3443	1.07	0.57	0.150	0.300	+113.5	2.135	+14.8	1.148
	H22	0.45	0.45	0.3060	0.3355	0.68	0.75	0.225	0.225	+36.0	1.360	+49.1	1.491
	H37	0.35	0.35	0.2719	0.3199	0.78	0.91	0.175	0.175	+55.4	1.554	+82.8	1.828
	H55	0.50	0.25	0.2883	0.3306	1.15	0.66	0.125	0.250	+130.6	2.306	+32.2	1.322
	H58	0.25	0.55	0.2901	0.3013	0.53	1.21	0.275	0.125	+5.5	1.055	+141.0	2.410
	H61	0.35	0.35	0.2722	0.3211	0.78	0.92	0.175	0.175	+55.6	1.556	+83.5	1.835
	H172	0.50	0.25	0.2826	0.3424	1.13	0.68	0.125	0.250	+126.0	2.260	+37.0	1.370
H178	0.50	0.25	0.2832	0.3457	1.13	0.69	0.125	0.250	+126.5	2.265	+38.3	1.383	

Çizelge 4.32 5KC binanın plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar

Bina	Plastik Kesit	b (m)	h (m)	Priestley ve diğ. (1996)				$L_{px} =$	$L_{py} =$	L_{px} için		L_{py} için	
				$L_{px}^{maks.}$	$L_{py}^{maks.}$	$L_{px}^{maks.} / h$	$L_{py}^{maks.} / b$	$0.5 \cdot h$	$0.5 \cdot b$	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı
				(m)	(m)			(m)	(m)	$\frac{[3]-[7]}{[7]}$	$\frac{[3]}{[7]}$	$\frac{[4]-[8]}{[8]}$	$\frac{[4]}{[8]}$
		[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]				
5KC	H13	0.25	0.60	0.3266	0.2780	0.54	1.11	0.300	0.125	+8.9	1.089	+122.4	2.224
	H16	0.45	0.45	0.3009	0.3149	0.67	0.70	0.225	0.225	+33.7	1.337	+40.0	1.400
	H19	0.45	0.45	0.3149	0.3009	0.70	0.67	0.225	0.225	+40.0	1.400	+33.7	1.337
	H22	0.40	0.70	0.3496	0.3133	0.50	0.78	0.350	0.200	-0.1	0.999	+56.7	1.567
	H34	0.25	0.70	0.3262	0.2916	0.47	1.17	0.350	0.125	-6.8	0.932	+133.3	2.333
	H37	0.55	0.55	0.3342	0.3325	0.61	0.60	0.275	0.275	+21.5	1.215	+20.9	1.209
	H55	0.70	0.25	0.2916	0.3262	1.17	0.47	0.125	0.350	+133.3	2.333	-6.8	0.932
	H58	0.55	0.55	0.3325	0.3342	0.60	0.61	0.275	0.275	+20.9	1.209	+21.5	1.215
	H61	0.60	0.60	0.3424	0.3428	0.57	0.57	0.300	0.300	+14.1	1.141	+14.3	1.143
	H94	0.45	0.45	0.3149	0.3009	0.70	0.67	0.225	0.225	+40.0	1.400	+33.7	1.337
	H97	0.70	0.40	0.3133	0.3496	0.78	0.50	0.200	0.350	+56.7	1.567	-0.1	0.999
	H100	0.55	0.55	0.3342	0.3325	0.61	0.60	0.275	0.275	+21.5	1.215	+20.9	1.209
	H103	0.60	0.25	0.2780	0.3266	1.11	0.54	0.125	0.300	+122.4	2.224	+8.9	1.089
	H106	0.45	0.45	0.3009	0.3149	0.67	0.70	0.225	0.225	+33.7	1.337	+40.0	1.400
	H109	0.25	0.70	0.3262	0.2916	0.47	1.17	0.350	0.125	-6.8	0.932	+133.3	2.333
	H166	0.45	0.45	0.3009	0.3149	0.67	0.70	0.225	0.225	+33.7	1.337	+40.0	1.400
	H169	0.60	0.25	0.2780	0.3266	1.11	0.54	0.125	0.300	+122.4	2.224	+8.9	1.089
	H172	0.70	0.40	0.3133	0.3496	0.78	0.50	0.200	0.350	+56.7	1.567	-0.1	0.999
	H175	0.45	0.45	0.3149	0.3009	0.70	0.67	0.225	0.225	+40.0	1.400	+33.7	1.337
	H178	0.55	0.55	0.3325	0.3342	0.60	0.61	0.275	0.275	+20.9	1.209	+21.5	1.215
H181	0.70	0.25	0.2916	0.3262	1.17	0.47	0.125	0.350	+133.3	2.333	-6.8	0.932	
H184	0.40	0.70	0.3496	0.3133	0.50	0.78	0.350	0.200	-0.1	0.999	+56.7	1.567	
H187	0.45	0.45	0.3149	0.3009	0.70	0.67	0.225	0.225	+40.0	1.400	+33.7	1.337	
H190	0.45	0.45	0.3009	0.3149	0.67	0.70	0.225	0.225	+33.7	1.337	+40.0	1.400	
H193	0.25	0.60	0.3266	0.2780	0.54	1.11	0.300	0.125	+8.9	1.089	+122.4	2.224	

Çizelge 4.33 8KC binanın plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları ve karşılaştırmalar

Bina	Plastik Kesit	b (m)	h (m)	Priestley ve diğ. (1996)				$L_{px} =$	$L_{py} =$	L_{px} için		L_{py} için	
				$L_{px}^{maks.}$	$L_{py}^{maks.}$	$L_{px}^{maks.} / h$	$L_{py}^{maks.} / b$	$0.5 \cdot h$	$0.5 \cdot b$	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı
				(m)	(m)			(m)	(m)	$\frac{[3]-[7]}{[7]}$	$\frac{[3]}{[7]}$	$\frac{[4]-[8]}{[8]}$	$\frac{[4]}{[8]}$
[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]						
8KC	H13	0.40	0.40	0.3612	0.3614	0.90	0.90	0.200	0.200	+80.6	1.806	+80.7	1.807
	H16	0.35	0.70	0.3783	0.3702	0.54	1.06	0.350	0.175	+8.1	1.081	+111.5	2.115
	H19	0.70	0.35	0.3702	0.3783	1.05	0.54	0.175	0.350	+111.5	2.115	+8.1	1.081
	H22	0.60	0.60	0.3783	0.3783	0.63	0.63	0.300	0.300	+26.1	1.261	+26.1	1.261
	H34	0.50	0.50	0.3769	0.3783	0.75	0.76	0.250	0.250	+50.8	1.508	+51.3	1.513
	H37	0.40	0.80	0.3783	0.3569	0.47	0.89	0.400	0.200	-5.4	0.946	+78.5	1.785
	H55	0.50	0.50	0.3783	0.3769	0.76	0.75	0.250	0.250	+51.3	1.513	+50.8	1.508
	H58	0.80	0.40	0.3569	0.3783	0.89	0.47	0.200	0.400	+78.5	1.785	-5.4	0.946
	H61	0.60	0.60	0.3783	0.3783	0.63	0.63	0.300	0.300	+26.1	1.261	+26.1	1.261
	H94	0.70	0.35	0.3702	0.3783	1.05	0.54	0.175	0.350	+111.5	2.115	+8.1	1.081
	H97	0.60	0.60	0.3783	0.3783	0.63	0.63	0.300	0.300	+26.1	1.261	+26.1	1.261
	H100	0.40	0.80	0.3783	0.3569	0.47	0.89	0.400	0.200	-5.4	0.946	+78.5	1.785
	H103	0.40	0.40	0.3612	0.3614	0.90	0.90	0.200	0.200	+80.6	1.806	+80.7	1.807
	H106	0.35	0.70	0.3783	0.3702	0.54	1.06	0.350	0.175	+8.1	1.081	+111.5	2.115
	H109	0.50	0.50	0.3769	0.3783	0.75	0.76	0.250	0.250	+50.8	1.508	+51.3	1.513
	H166	0.35	0.70	0.3783	0.3702	0.54	1.06	0.350	0.175	+8.1	1.081	+111.5	2.115
	H169	0.40	0.40	0.3612	0.3614	0.90	0.90	0.200	0.200	+80.6	1.806	+80.7	1.807
	H172	0.60	0.60	0.3783	0.3783	0.63	0.63	0.300	0.300	+26.1	1.261	+26.1	1.261
	H175	0.70	0.35	0.3702	0.3783	1.05	0.54	0.175	0.350	+111.5	2.115	+8.1	1.081
	H178	0.80	0.40	0.3569	0.3783	0.89	0.47	0.200	0.400	+78.5	1.785	-5.4	0.946
H181	0.50	0.50	0.3783	0.3769	0.76	0.75	0.250	0.250	+51.3	1.513	+50.8	1.508	
H184	0.60	0.60	0.3783	0.3783	0.63	0.63	0.300	0.300	+26.1	1.261	+26.1	1.261	
H187	0.70	0.35	0.3702	0.3783	1.05	0.54	0.175	0.350	+111.5	2.115	+8.1	1.081	
H190	0.35	0.70	0.3783	0.3702	0.54	1.06	0.350	0.175	+8.1	1.081	+111.5	2.115	
H193	0.40	0.40	0.3612	0.3614	0.90	0.90	0.200	0.200	+80.6	1.806	+80.7	1.807	

4.4.5.4 Kolon Plastik Kesitlerinde Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Belirlenmesi

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binalar üzerinde, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle oluşacak en elverişsiz yapısal davranış taleplerini veren kritik deprem doğrultularının (β_{cr}) belirlenmesinde, kolon plastik kesitlerindeki iç kuvvet ve/veya plastik şekildeğiştirme talepleri (M_x ve M_y eğilme momenti doğrultularında oluşan θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri ile N normal kuvvet talebi) arasındaki etkileşimi gözönüne alabilmesi nedeniyle birim

boy değişmesi talepleri (kesitte tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\mathcal{E}_s maks.$ ile en dış beton basınç lifindeki $\mathcal{E}_c maks.$) esas alınmıştır.

Çalışmada incelenen betonarme binalarda analiz yapılan tüm deprem doğrultularının her birinde oluşan kolon plastik kesitlerinin *en alt kat kolonlarının alt uçları* olduğu ve bu kesitlerdeki plastik dönme taleplerinin diğer katlardakilere göre daha büyük değerlerde olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle, kolon plastik kesitlerindeki şekildeğiştirme taleplerinin ($\mathcal{E}_c maks.$, $\mathcal{E}_s maks.$, θ_{px} , θ_{py} , vb.) deprem doğrultusu (β) ile değişiminin incelenmesi, binaların sadece *en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki* kesitlerde yapılmıştır.

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binalar (1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC) için, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde, herhangi bir kolon plastik kesitinde elde edilen $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri ile bu kolonun plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan kolon plastik kesitinin $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede ve X–X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri eşit olmaktadır. Örneğin, 1KC–1 binanın $\beta = 45^\circ$ deprem doğrultusu için H13 kolon plastik kesitinde elde edilen $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri, bu plastik kesitin plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan H22'nin $\beta = 225^\circ (45^\circ + 180^\circ)$ deprem doğrultusunda elde edilen birim boy değişmesi taleplerine eşit olmaktadır. Bu nedenle, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binalar için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında yapılması yeterlidir. Buna karşın, plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olmayan 3KC–11 binanın doğrusal olmayan statik analizleri, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında yapılmıştır.

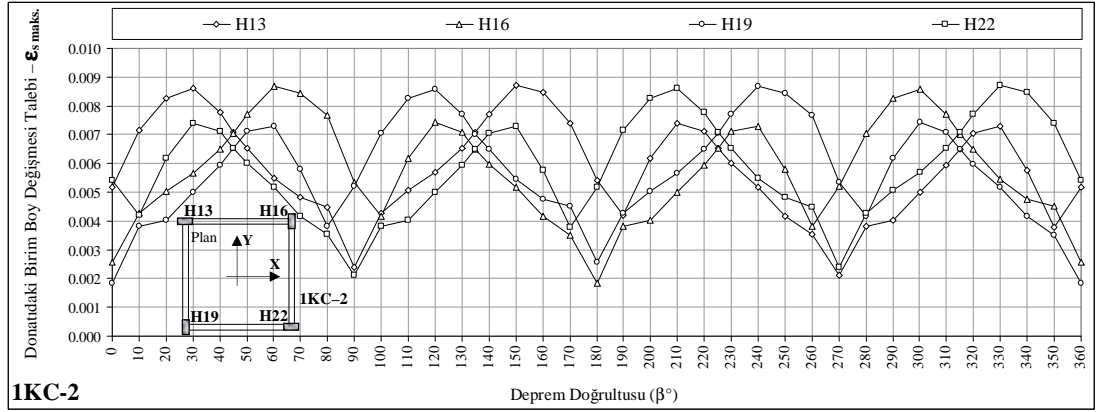
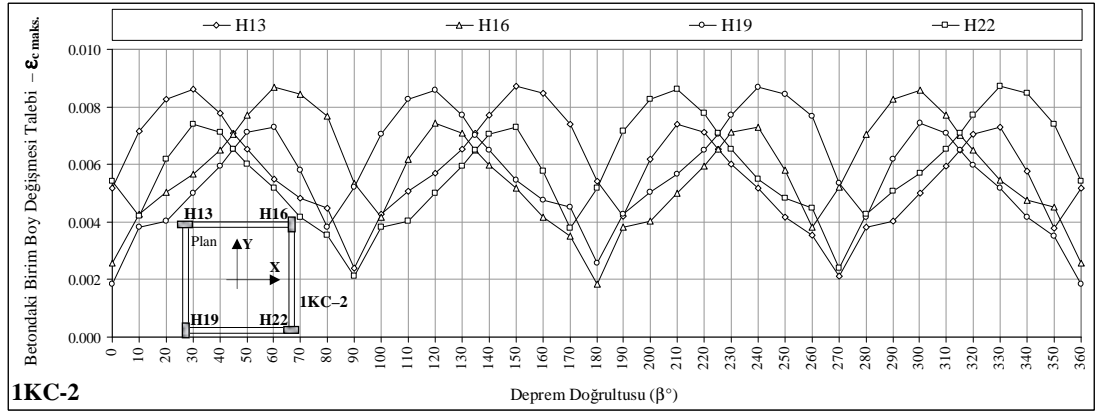
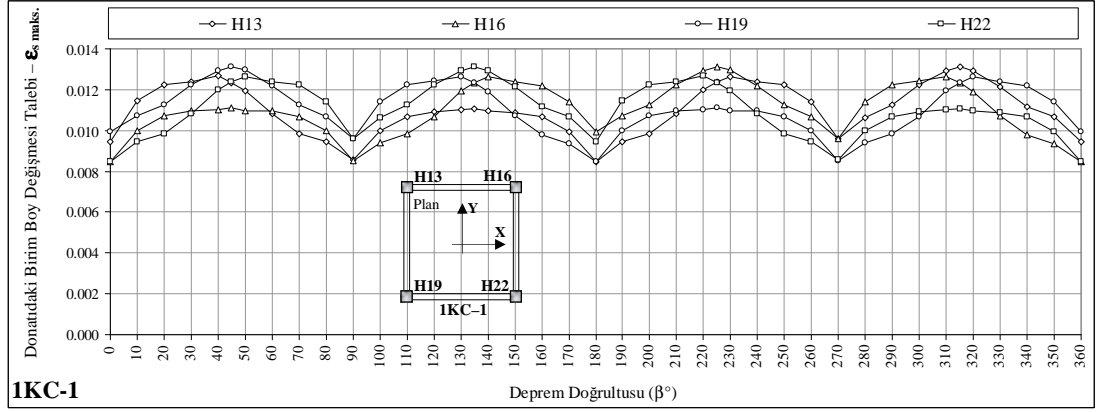
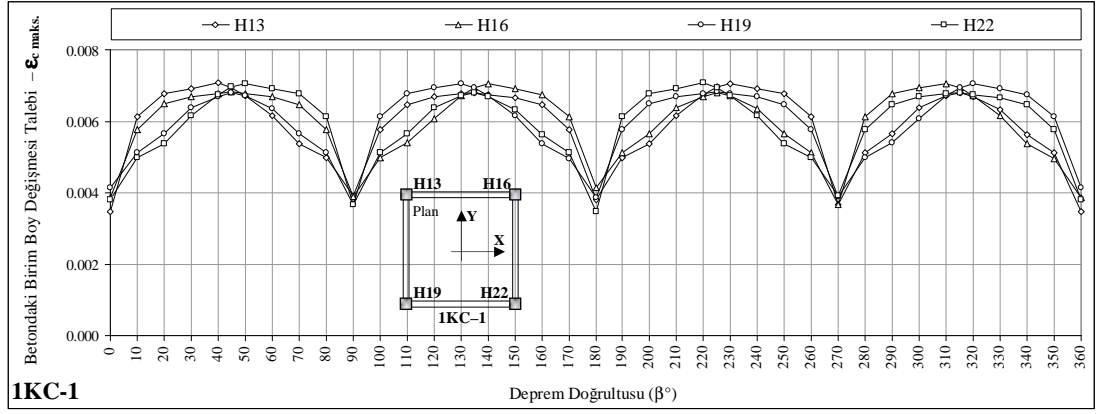
Buna göre, incelenen on yedi adet betonarme binanın gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için, detayları ve hesap adımları Bölüm 3'de verilen şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri yapılmış ve Şekil 4.47–4.49'da gösterilen en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri belirlenmiştir.

Çalışmada incelenen binaların gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için kolon plastik kesitlerindeki iç kuvvet ve plastik dönme taleplerine karşı gelen $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri, Çakıroğlu ve Özer (1980) [49] ve Girgin (1996) [35]'de geliştirilen *BEKE-2A* bilgisayar programına ilaveler yapılarak yeniden düzenlenen *I-BEKE-2A* bilgisayar programından yararlanılarak elde edilmiştir.

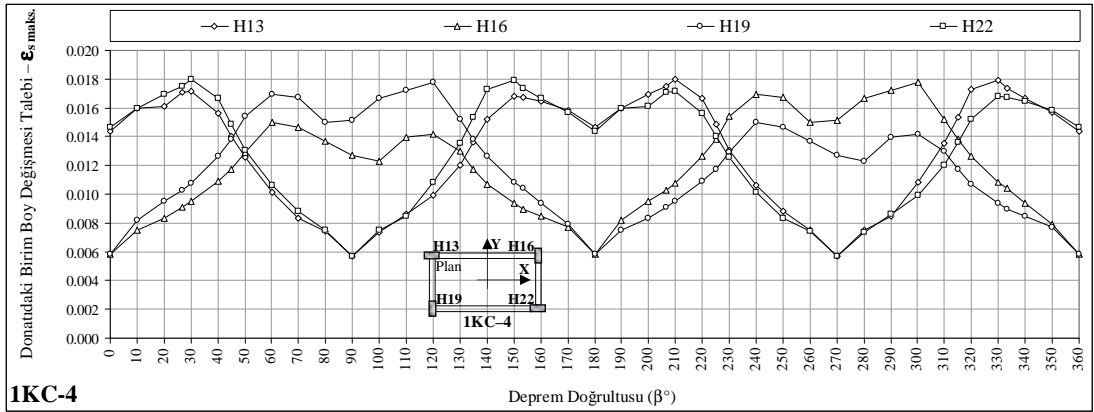
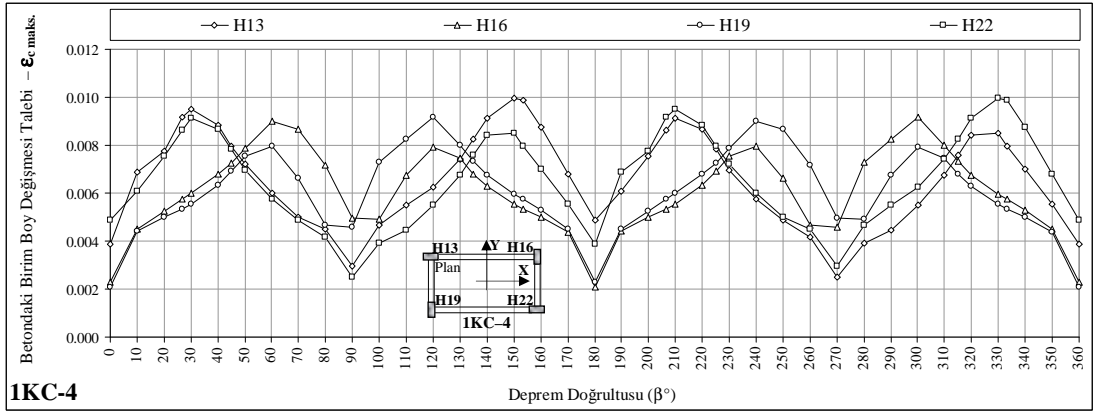
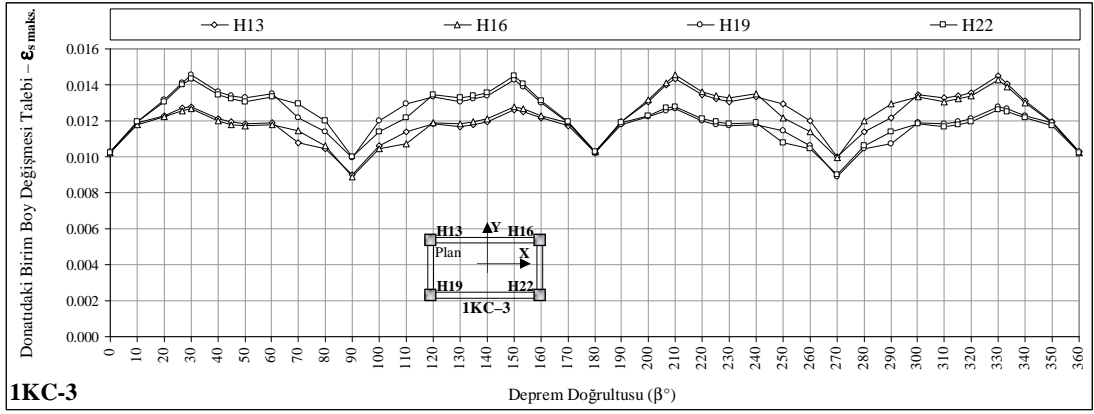
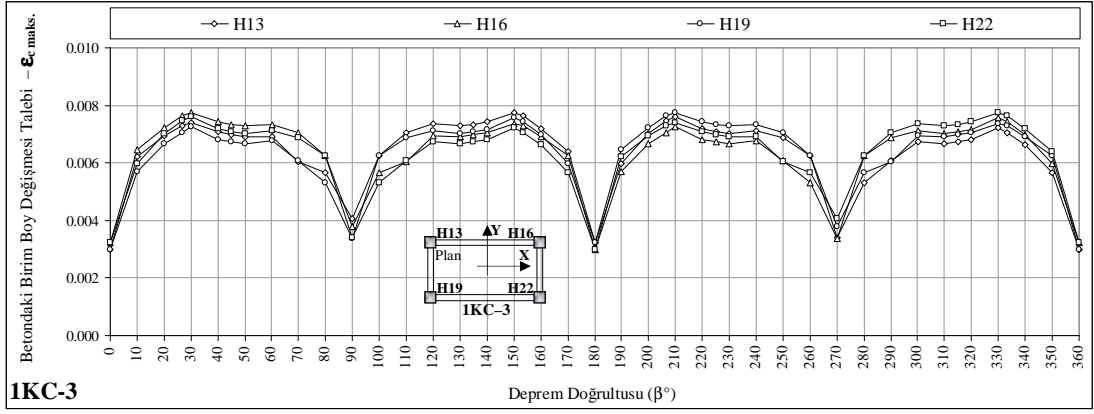
Planda simetrik veya antimetrik olan 1KC-[1-4], 3KC-[1-10], 5KC ve 8KC binalarda $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için, YKY ile belirlenen performans noktaları esas alınarak en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinden yararlanılarak, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi hali için $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.64–4.69'daki grafiklerde verilmiştir.

Planda simetrik veya antimetrik olmayan 3KC-11 binada ise, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkiyen deprem yükleri için, en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi Şekil 4.67'deki grafiklerde verilmiştir.

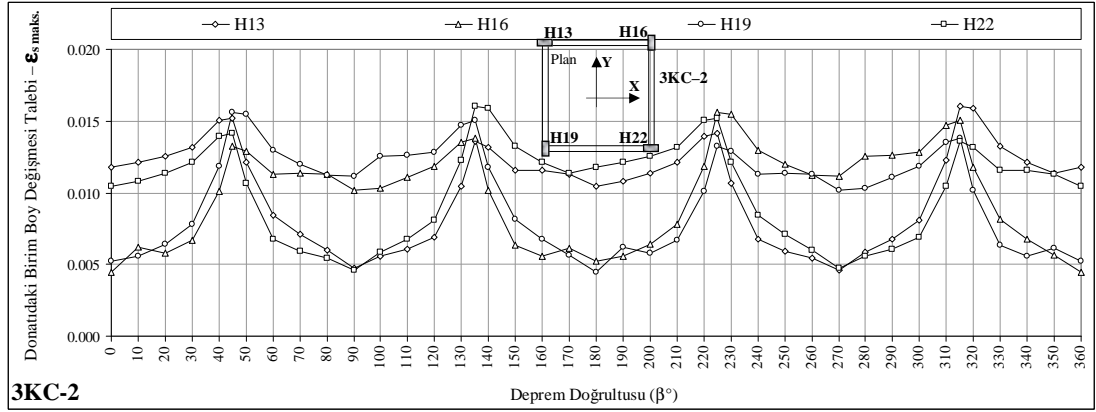
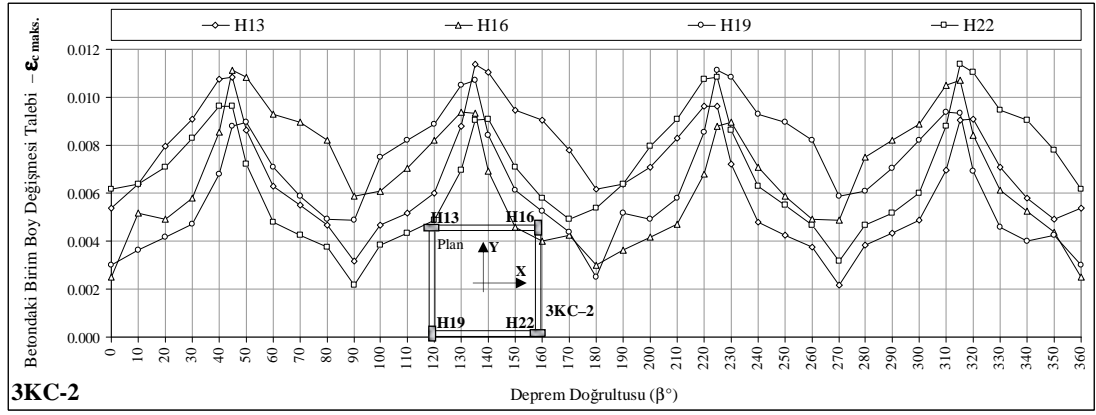
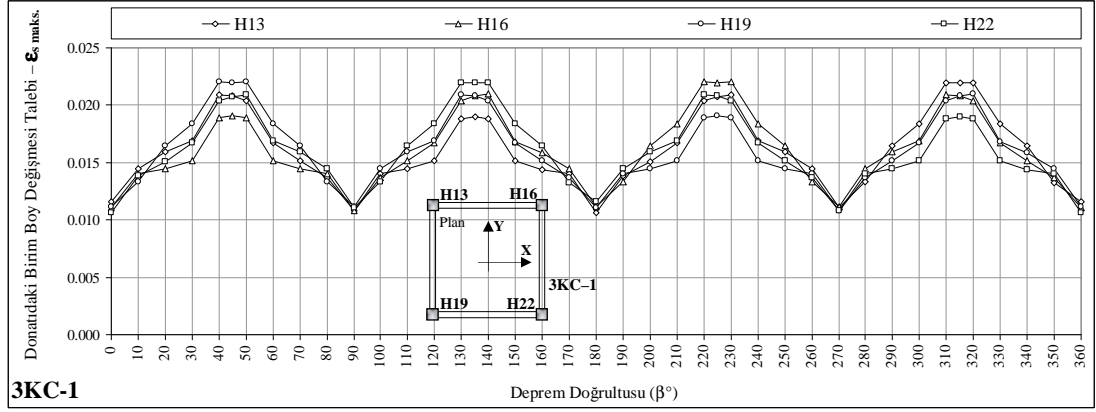
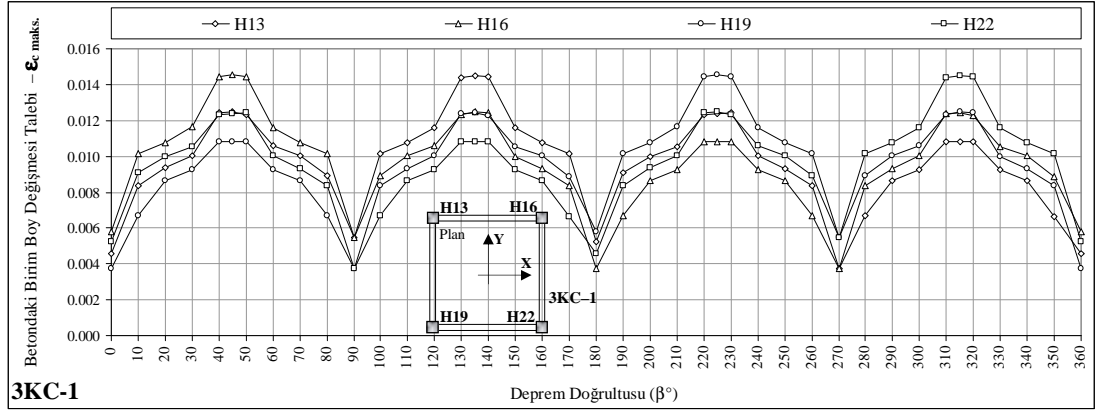
Sayısal incelemeler kapsamında, planda ve düşeyde herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan ve ortogonal akslara sahip olan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerde elde edilen $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri, Bölüm 5'de ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Bölüm 5'de ayrıca, betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi amacıyla kritik deprem doğrultularını (β_{cr}) içeren bir aralık önerilmiştir.

Şekil 4.64 1KC-[1-4] binalar için ϵ_c maks. ve ϵ_s maks. birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

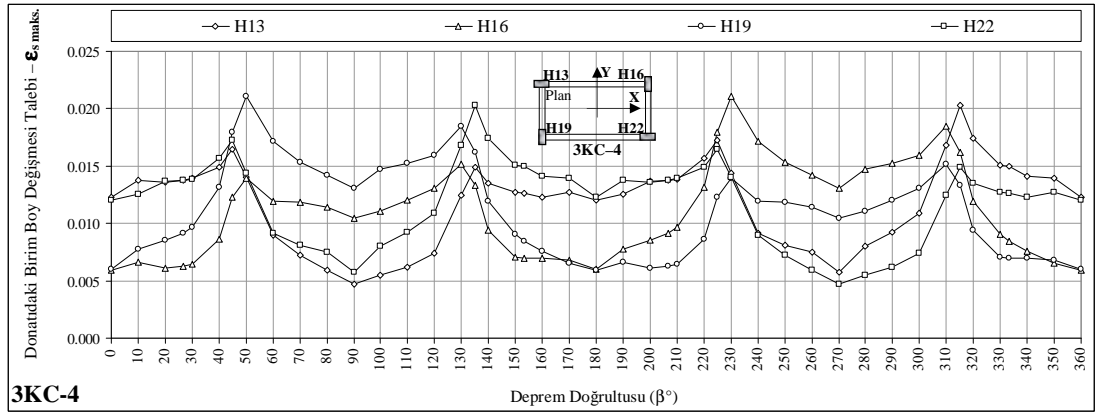
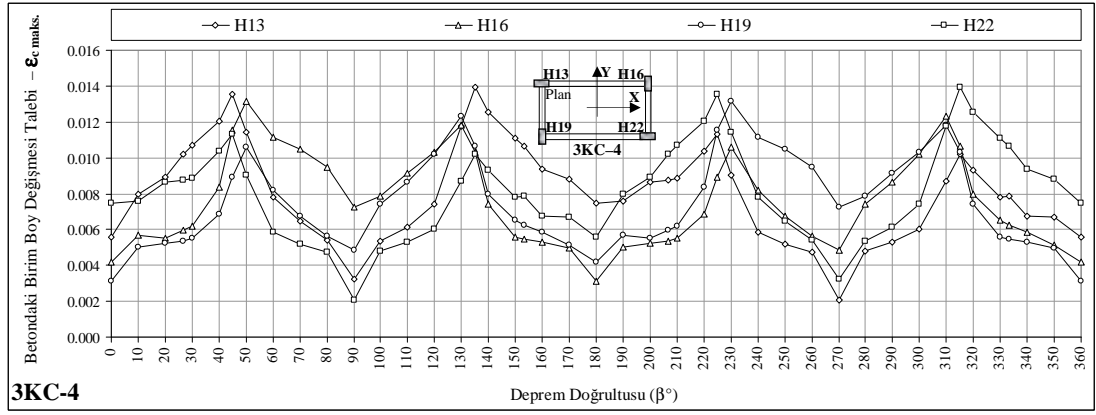
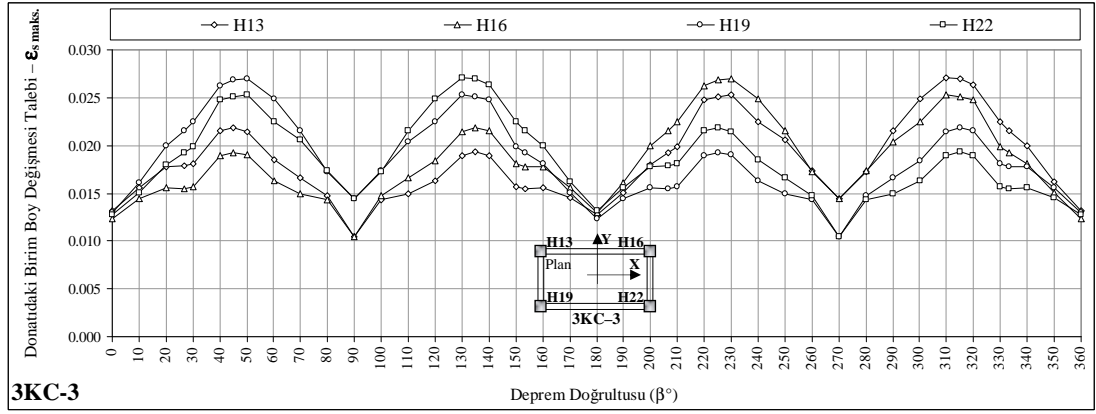
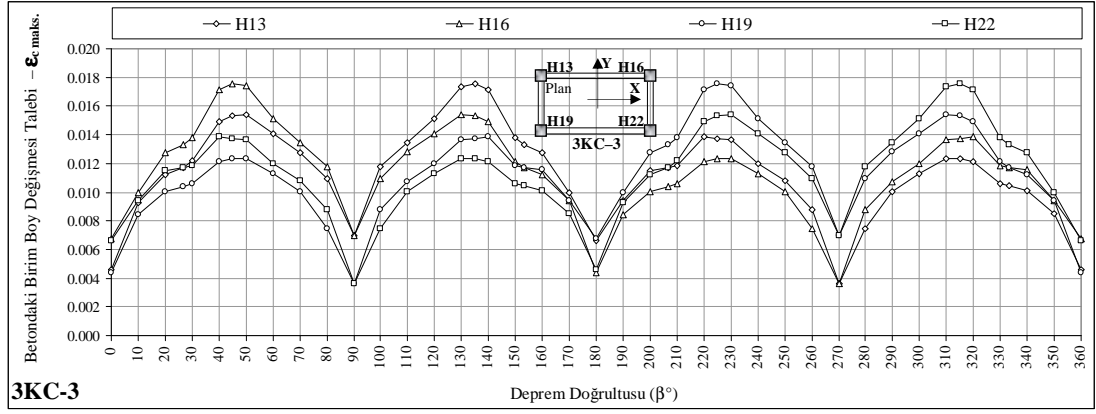

Şekil 4.64 1KC-[1-4] binalar için $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

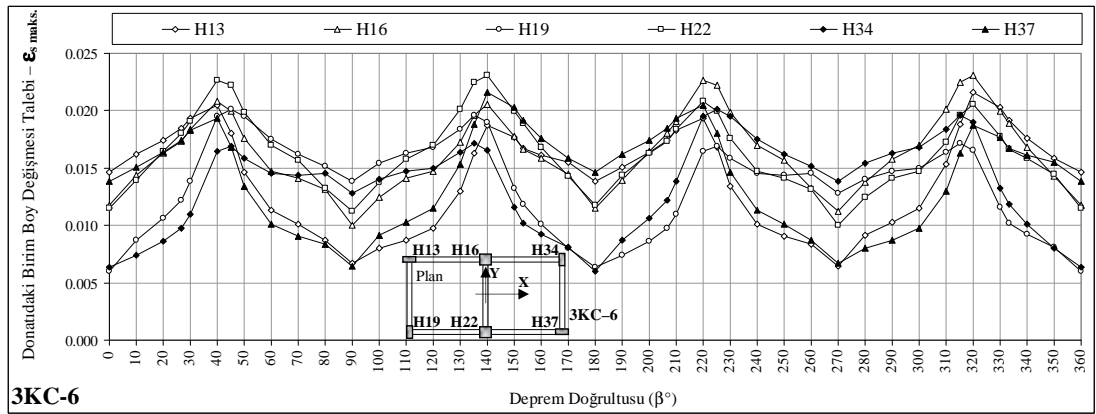
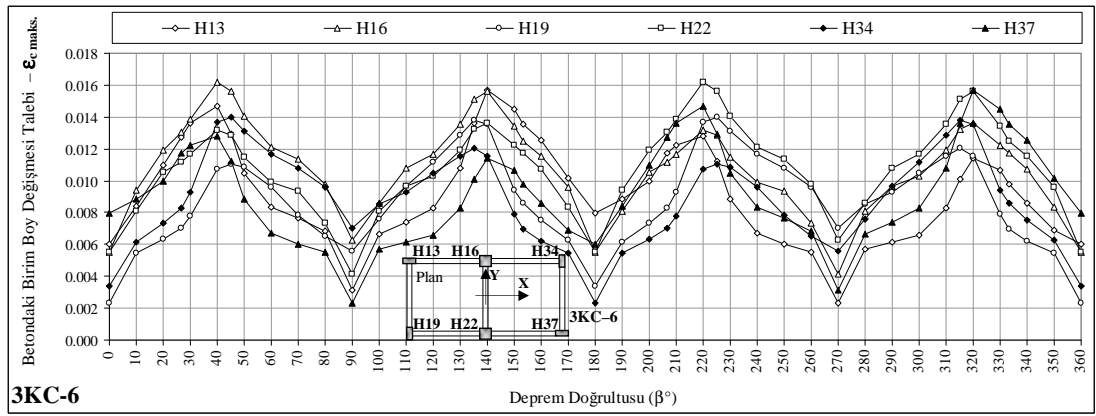
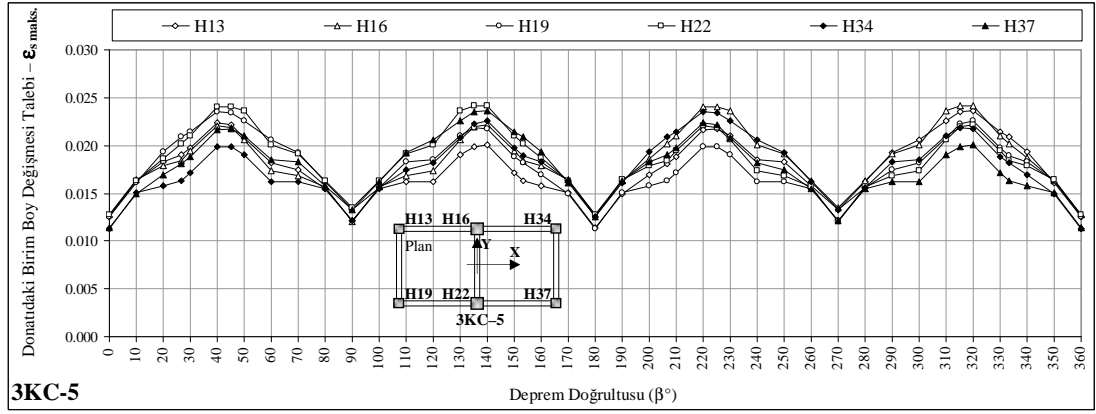
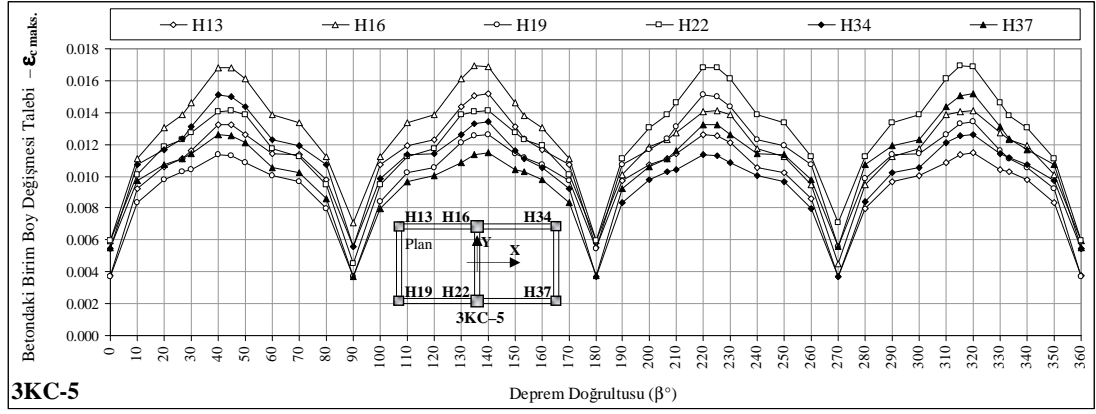

Şekil 4.65 3KC-[1-4] binalar için ϵ_c maks. ve ϵ_s maks. birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

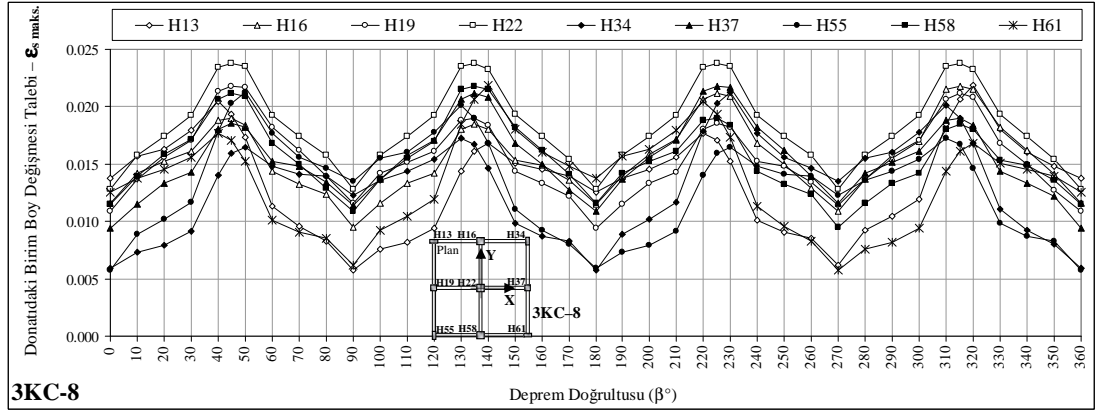
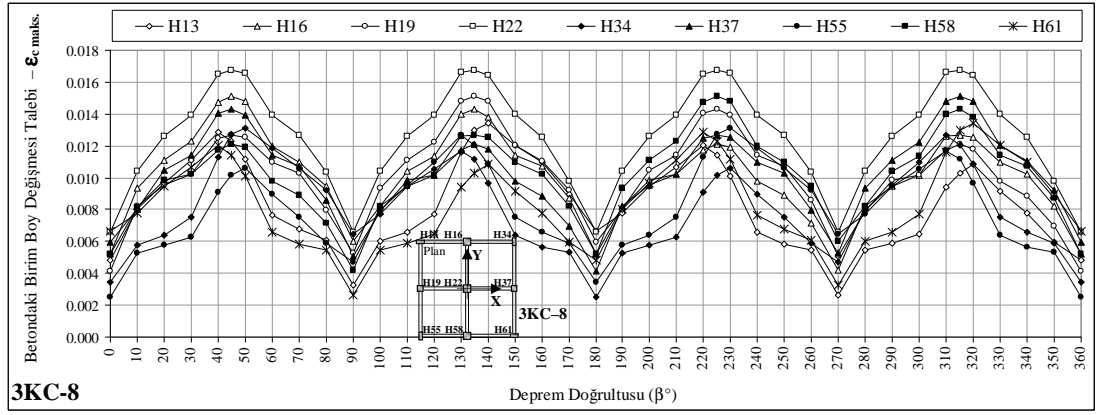
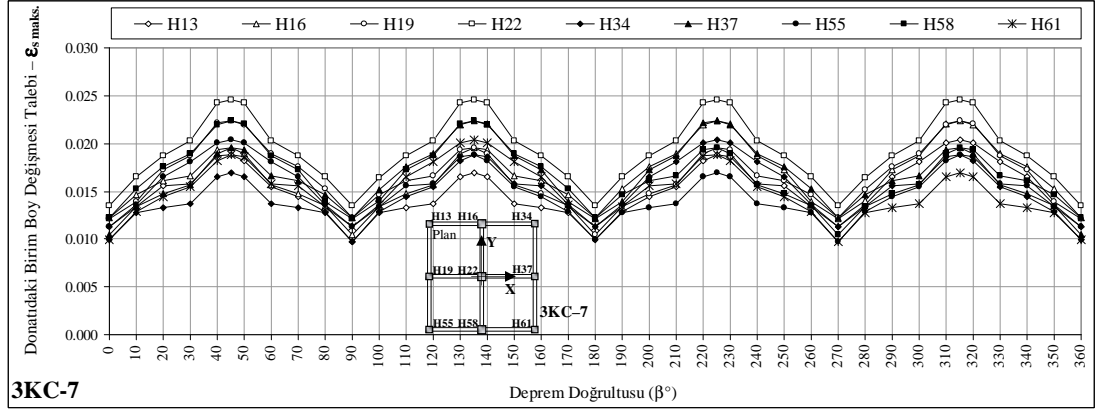
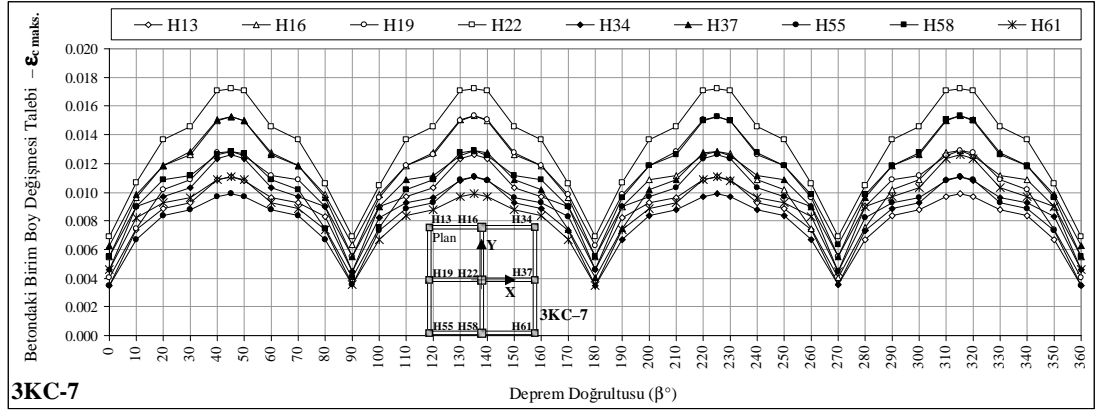

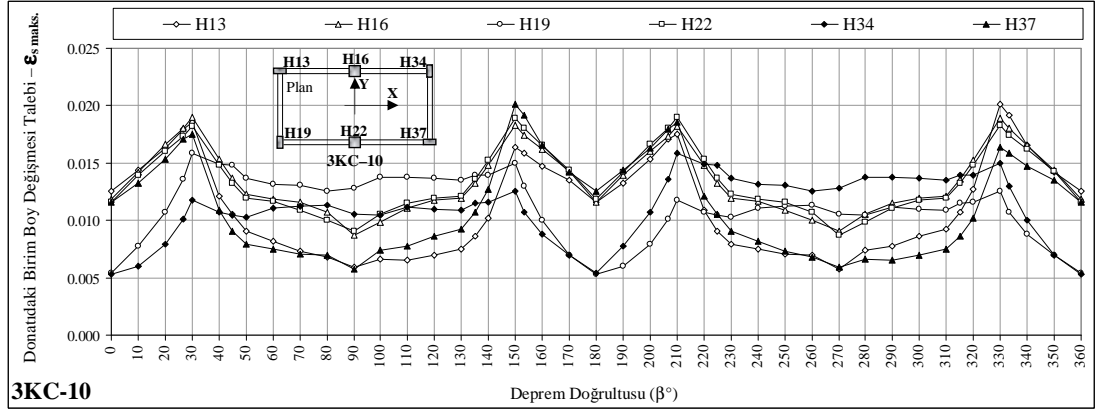
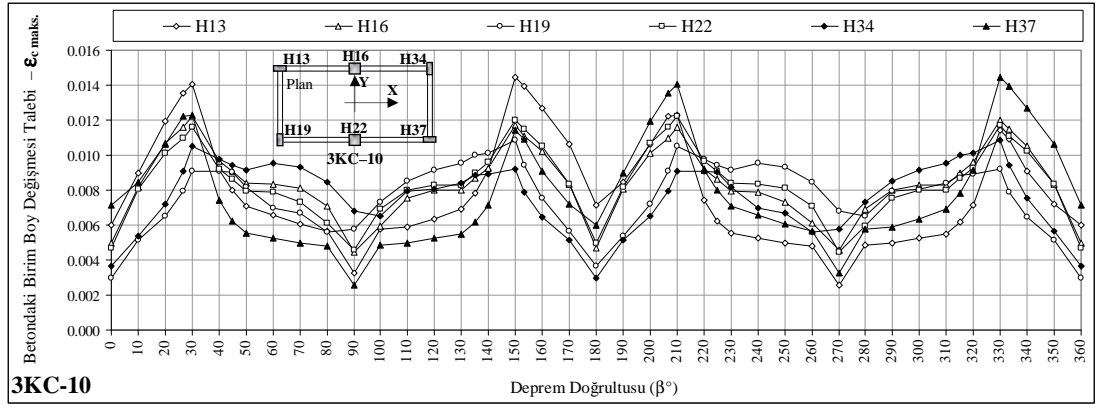
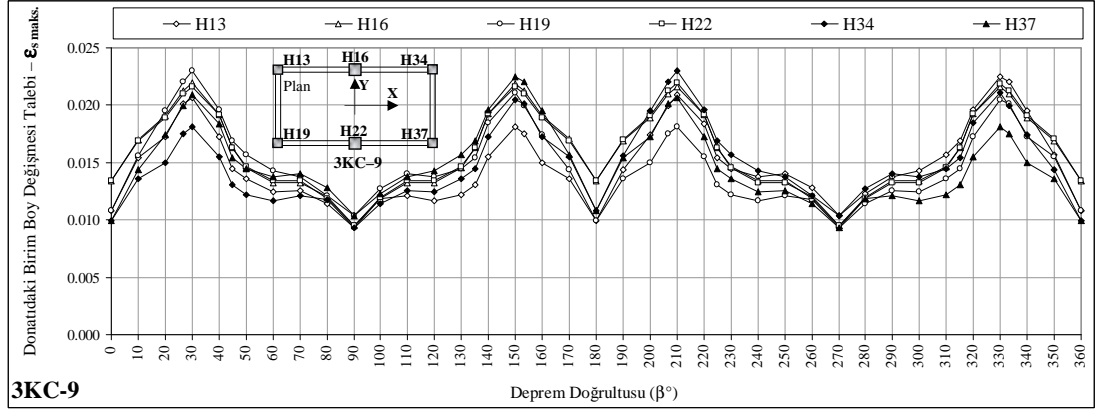
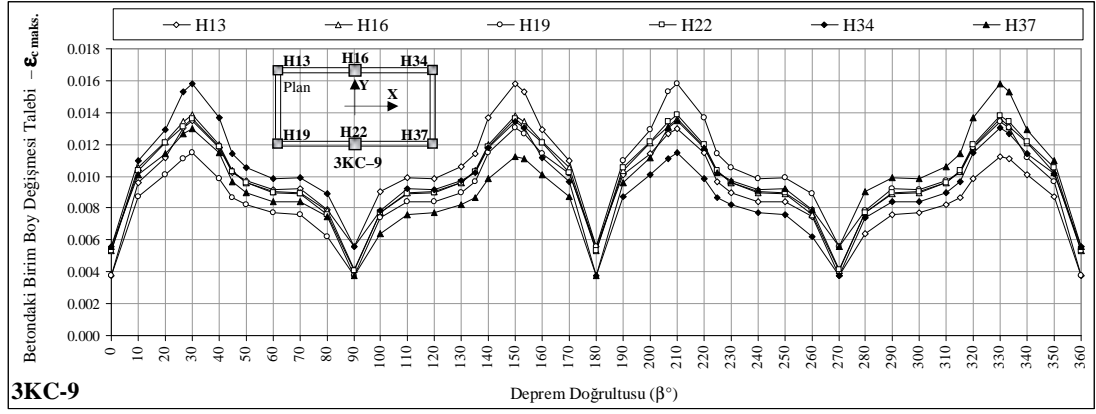
Şekil 4.65 3KC-[1-4] binalar için $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

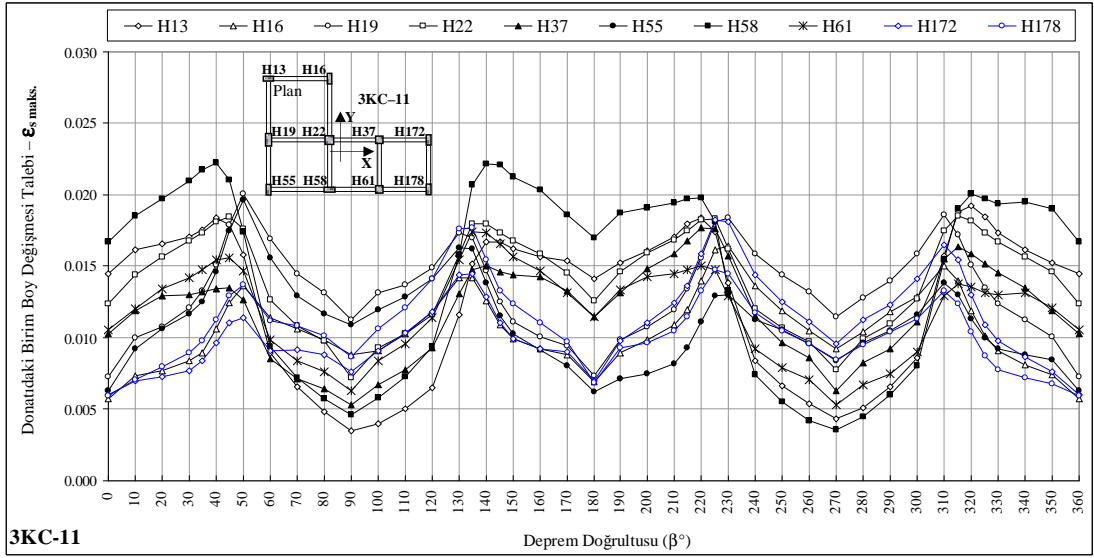
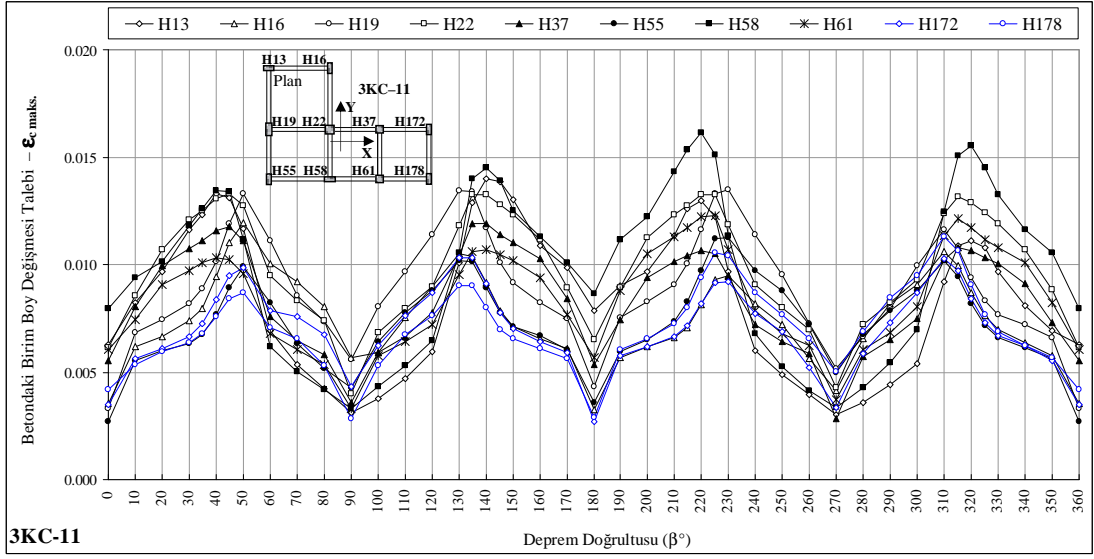
Şekil 4.66 3KC-[5-8] binalar için ϵ_c maks. ve ϵ_s maks. birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

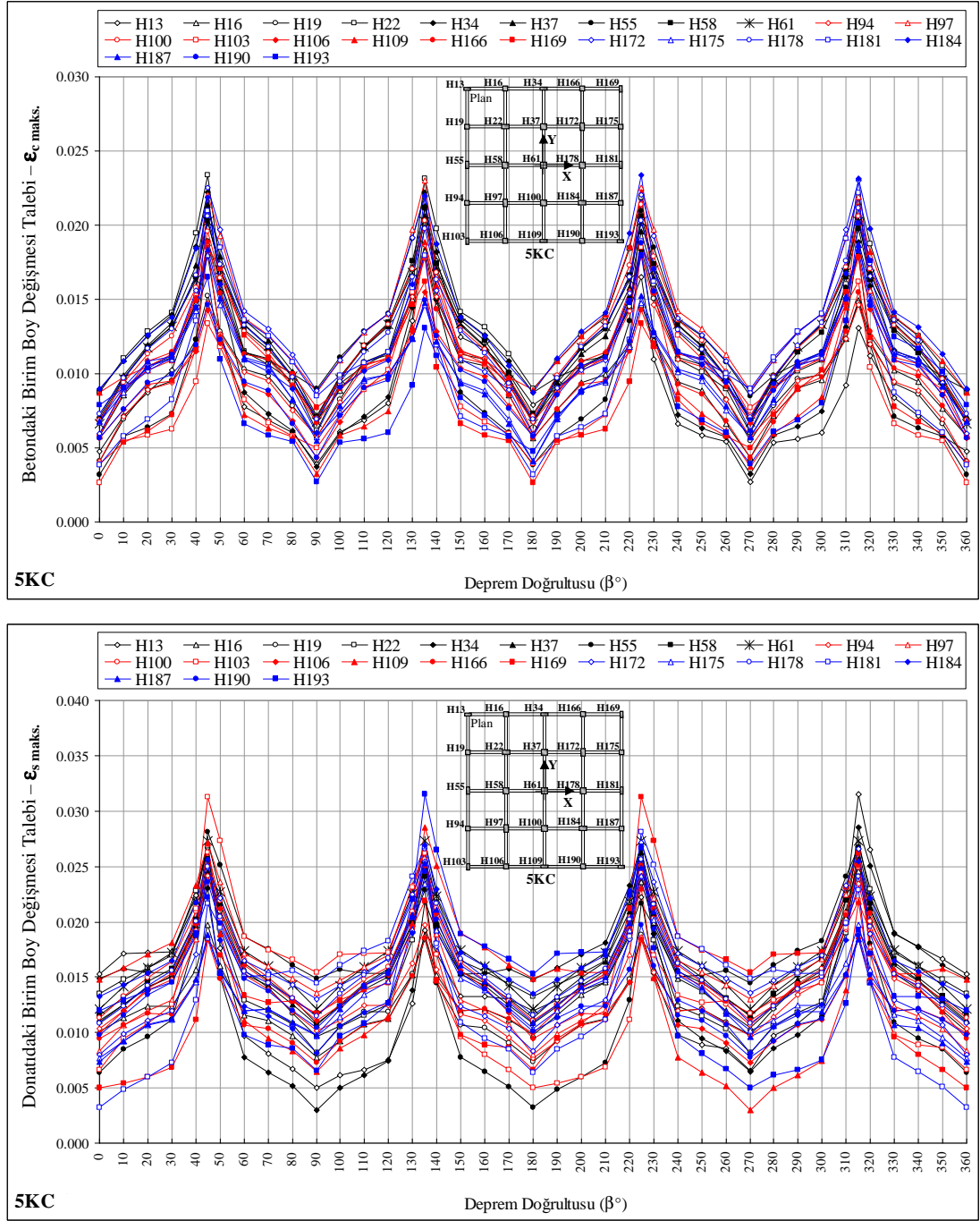
Şekil 4.66 3KC-[5-8] binalar için $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

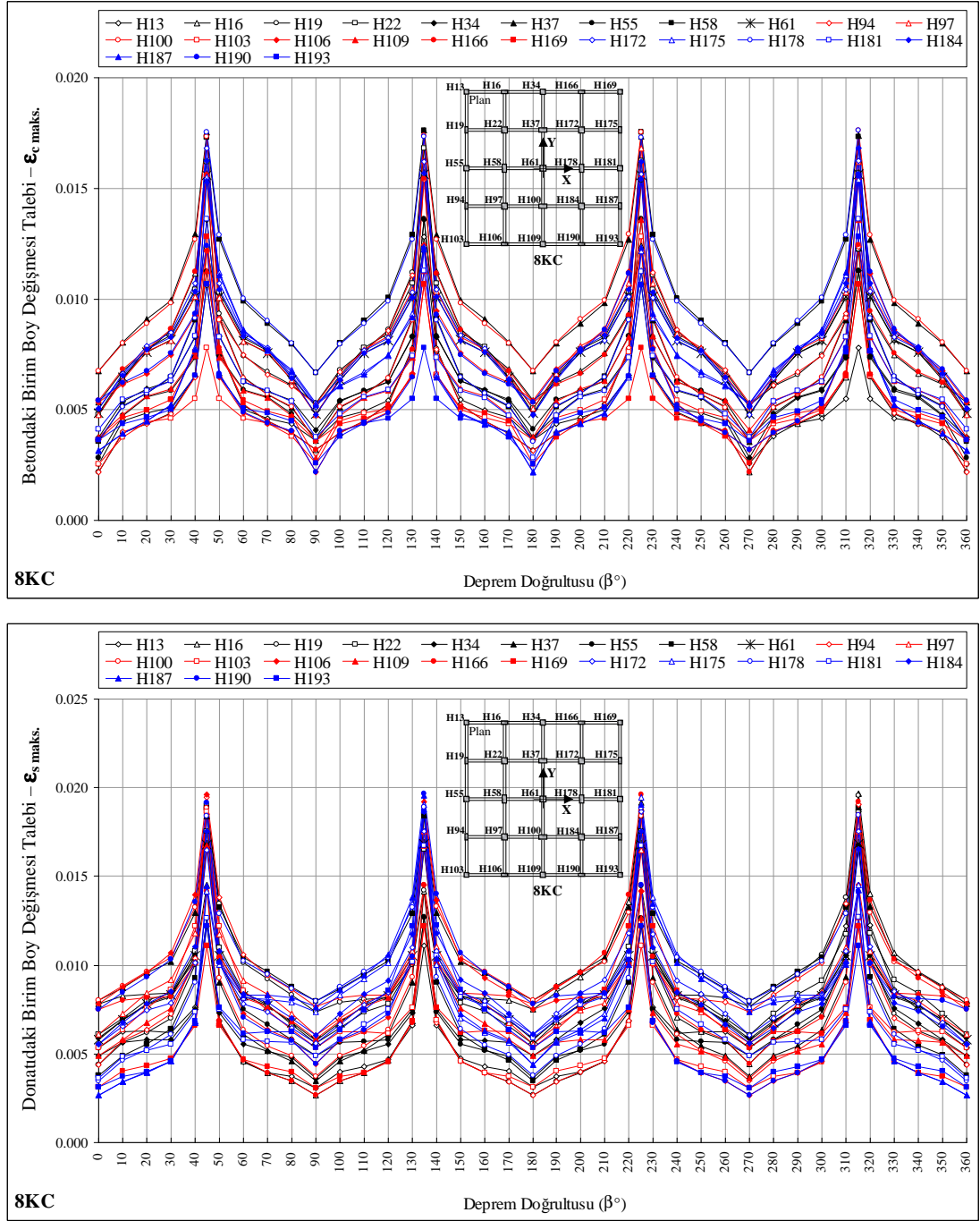
Şekil 4.67 3KC-[9-11] binalar için $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 4.67 3KC-[9-11] binalar için ϵ_c maks. ve ϵ_s maks. birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

Şekil 4.68 5KC bina için ϵ_c maks. ve ϵ_s maks. birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 4.69 8KC bina için ϵ_c maks. ve ϵ_s maks. birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

5. KOLON PLASTİK KESİTLERİNDEKİ EN ELVERİŞSİZ BİRİM ŞEKİLDEĞİŞTİRME TALEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE KRİTİK DEPREM DOĞRULTUSU ÖNERİSİ

Çalışmanın bu bölümünde, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC betonarme binalar üzerinde, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren kritik deprem doğrultuları (β_{cr}), detayları Bölüm 3’de verilen iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analiz yaklaşımından yararlanılarak belirlenmiştir. Daha sonra, incelenen betonarme binaların plastik kesitlerinde elde edilen sonuçlardan yararlanılarak, herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan ve ortogonal akslara sahip olan betonarme binaların şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizi için β_{cr} kritik deprem doğrultularını içeren bir aralık önerilmiştir. Böylece, betonarme binaların kiriş ve kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz şekildeğiştirme taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki birçok deprem doğrultusu için araştırmanın yapılması yerine, daha az sayıda analiz gerektiren ve kritik deprem doğrultularını da içeren bir aralıkta yapılması yeterli olmaktadır.

Çalışmada incelenen simetrik veya antimetrik betonarme binalar (1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC) için, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde, herhangi bir kolon plastik kesitinde elde edilen şekildeğiştirme talepleri (plastik dönme, plastik eğrilik, birim boy değişmesi gibi) ile bu kolonun plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan kolon plastik kesitinin $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede ve X–X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen şekildeğiştirme talepleri eşittir. Örneğin, planı kare olan 1KC–1 binanın $\beta = 45^\circ$ deprem doğrultusu için H13 kolon plastik kesitinde elde edilen

plastik şekildeğiştirme talepleri (θ_{px} , θ_{py} , χ_{px} , χ_{py} , $\mathcal{E}_{c maks.}$, $\mathcal{E}_{s maks.}$, vb.), bu plastik kesitin plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan H22'nin $\beta = 225^\circ$ ($45^\circ + 180^\circ$) deprem doğrultusunda elde edilen plastik şekildeğiştirme talepleri eşit olmaktadır.

Bu nedenle, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binaların (3KC-11 hariç diğer binalar) şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri, $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki bölgede yapılmıştır. Buna karşın, çok doğrultulu deprem yükleri altında incelenen betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultularının belirlenmesi ve değerlendirilmesi, $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede yapılmıştır.

5.1 Kritik Deprem Doğrultularının (β_{cr}) Belirlenmesi

Bu bölümde, YKY ile belirlenen performans noktası esas alınarak, incelenen betonarme binaların en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren kritik deprem doğrultuları (β_{cr}) belirlenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen on yedi adet binada oluşan 134 (yüz otuz dört) kolon plastik kesitinde farklı hasar düzeyleri oluşması nedeniyle, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için kolon plastik kesitlerinde elde edilen birim boy değişmesi talepleri ($\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$), (5.1a-b) bağıntıları ile β_{cr} değerine karşı gelen değerlerine göre normalleştirilmiştir.

$$\mathcal{E}_{c maks.}^{norm.} = \mathcal{E}_{c maks.} / (\mathcal{E}_{c maks.})_{cr} \quad (5.1a)$$

$$\mathcal{E}_{s maks.}^{norm.} = \mathcal{E}_{s maks.} / (\mathcal{E}_{s maks.})_{cr} \quad (5.1b)$$

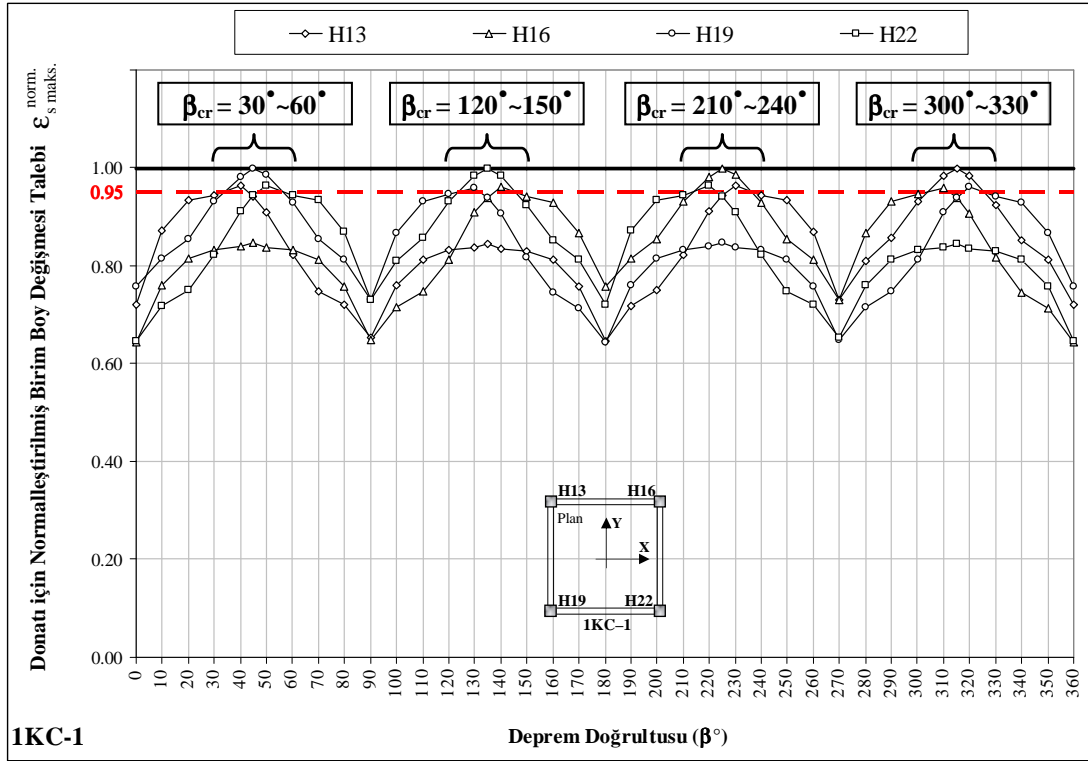
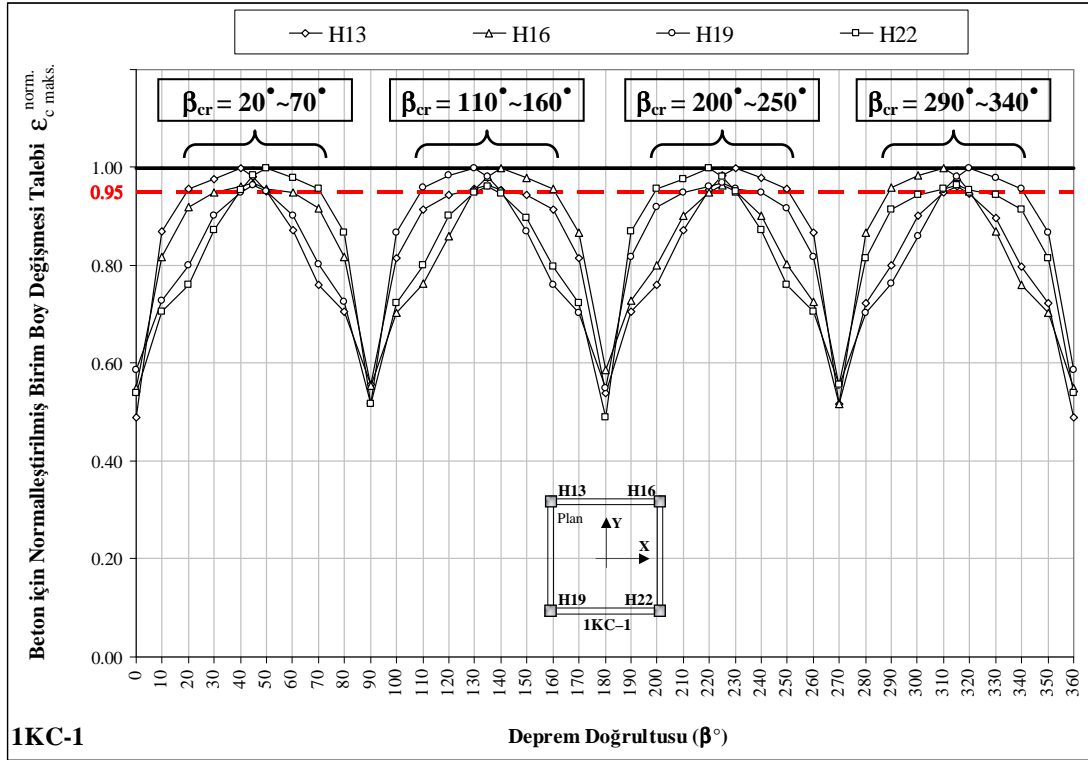
(5.1a-b) bağıntılarında, her bir β deprem doğrultusu için plastik kesitteki birim boy değişmesi talebi $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ ile, β_{cr} kritik deprem doğrultusu için elde

edilen en elverişsiz değeri $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ ile, normalleştirilmiş değeri $\epsilon_{c maks.}^{norm.}$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.}$ ile tanımlanmıştır.

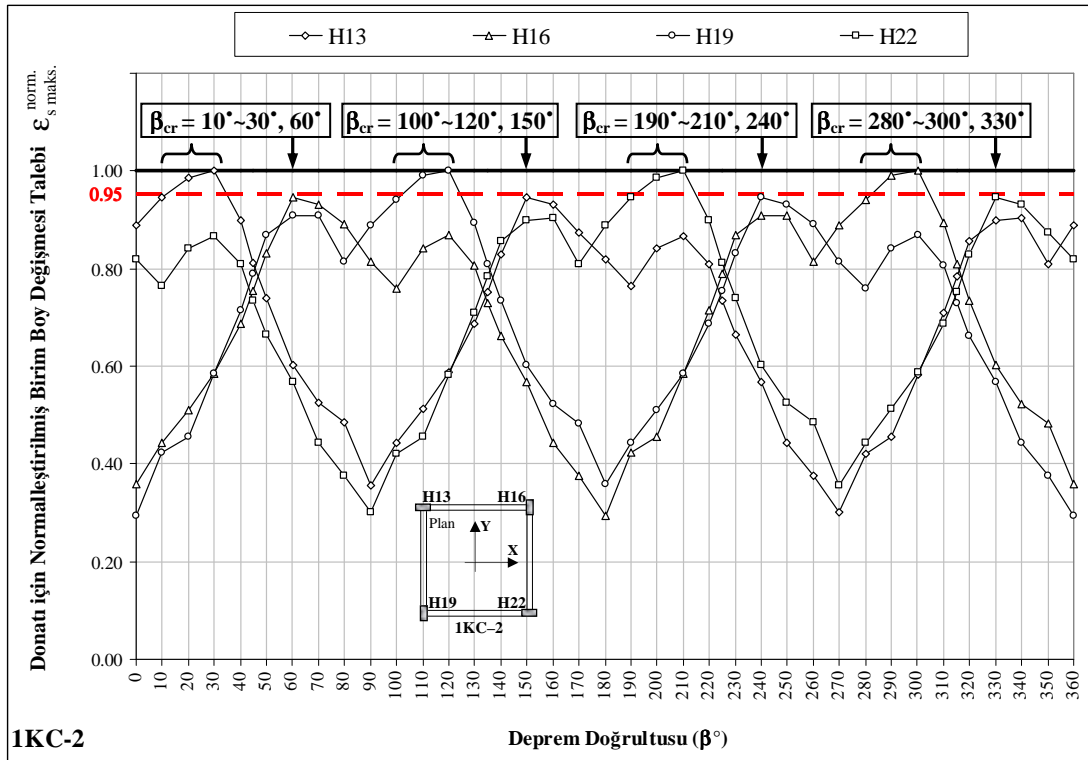
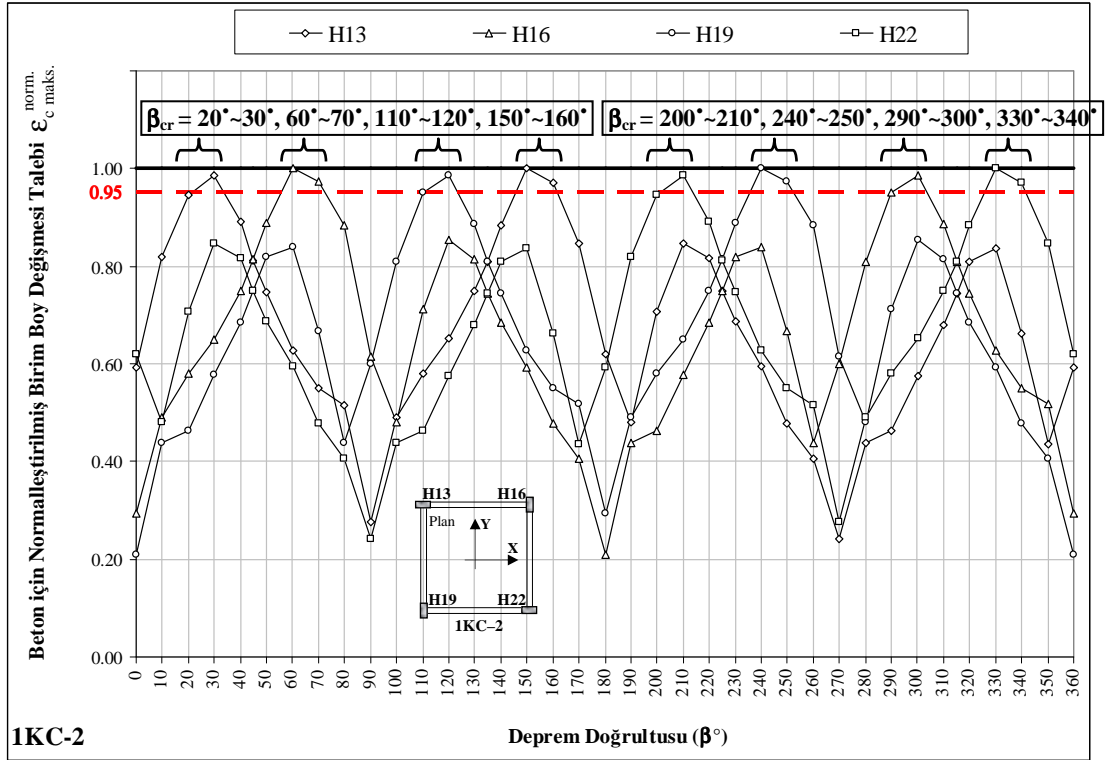
1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde (5.1a–b) bağıntıları ile normalleştirilmiş birim boy değişmesi taleplerinin $(\epsilon_{c maks.}^{norm.}$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.})$ β deprem doğrultusu ile değişimi, 1KC binalar için Şekil 5.1–5.5’de, 3KC binalar için Şekil 5.6–5.18’de, 5KC bina için Şekil 5.19’da ve 8KC bina için Şekil 5.20’deki grafiklerde verilmiştir.

Şekil 5.1–5.20’den görüleceği üzere, enkesitleri ve konumları aynı olan kolon plastik kesitlerindeki normalleştirilmiş birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi benzer bir davranış göstermesine rağmen, maksimum normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri $(\epsilon_{c maks.}^{norm.}=1.00$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.}=1.00)$ için belirlenen kritik deprem doğrultuları, $\beta_{cr} = 40^\circ$ ve $\beta_{cr} = 220^\circ$ gibi iki farklı değerde oluşabilmektedir. Bunun yanısıra, $\epsilon_{c maks.}^{norm.}=1.00$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.}=1.00$ ’e yakın değerlerin elde edilmesi nedeniyle, β_{cr} kritik deprem doğrultularının tek bir değerle verilmesinin yanıltıcı olabileceği düşünülerek, $\epsilon_{c maks.}^{norm.}=0.95 \sim 1.00$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.}=0.95 \sim 1.00$ aralığındaki β değerleri de, ilgili birim boy değişmesi talebi için kritik deprem doğrultusu (β_{cr}) olarak kabul edilmiştir. Yani, $0.95 \leq (\epsilon_{c maks.}^{norm.}$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.}) \leq 1.00$ arasındaki β açıları, β_{cr} olarak kabul edilmiştir.

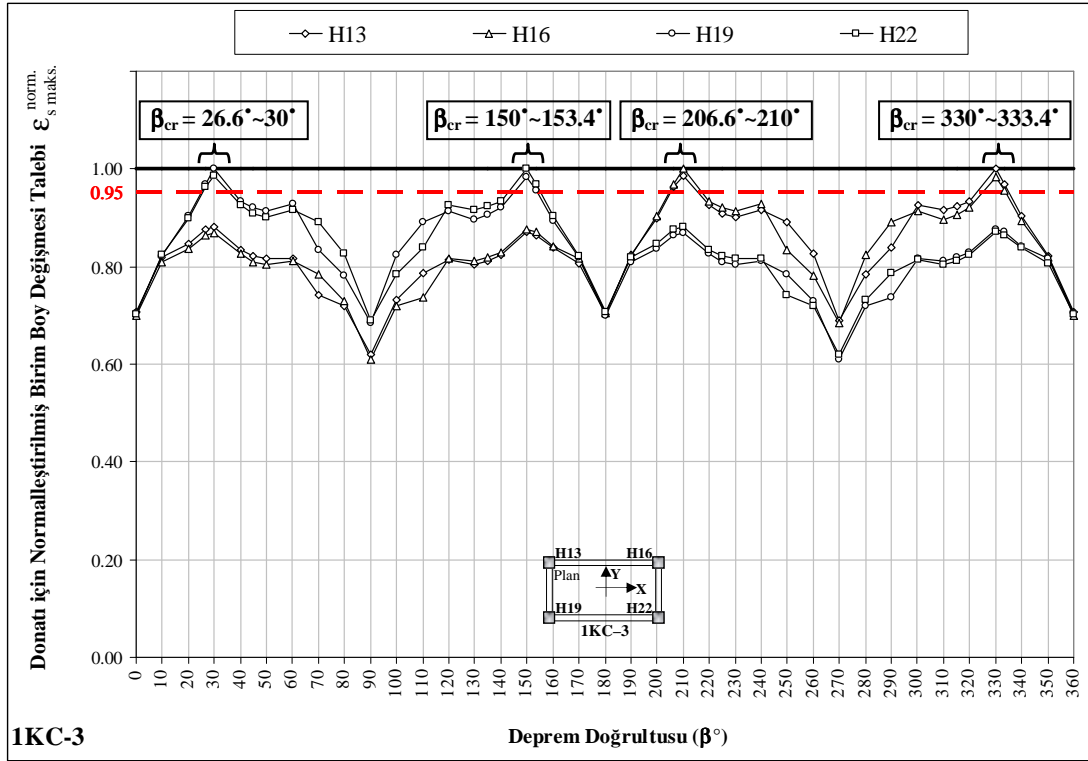
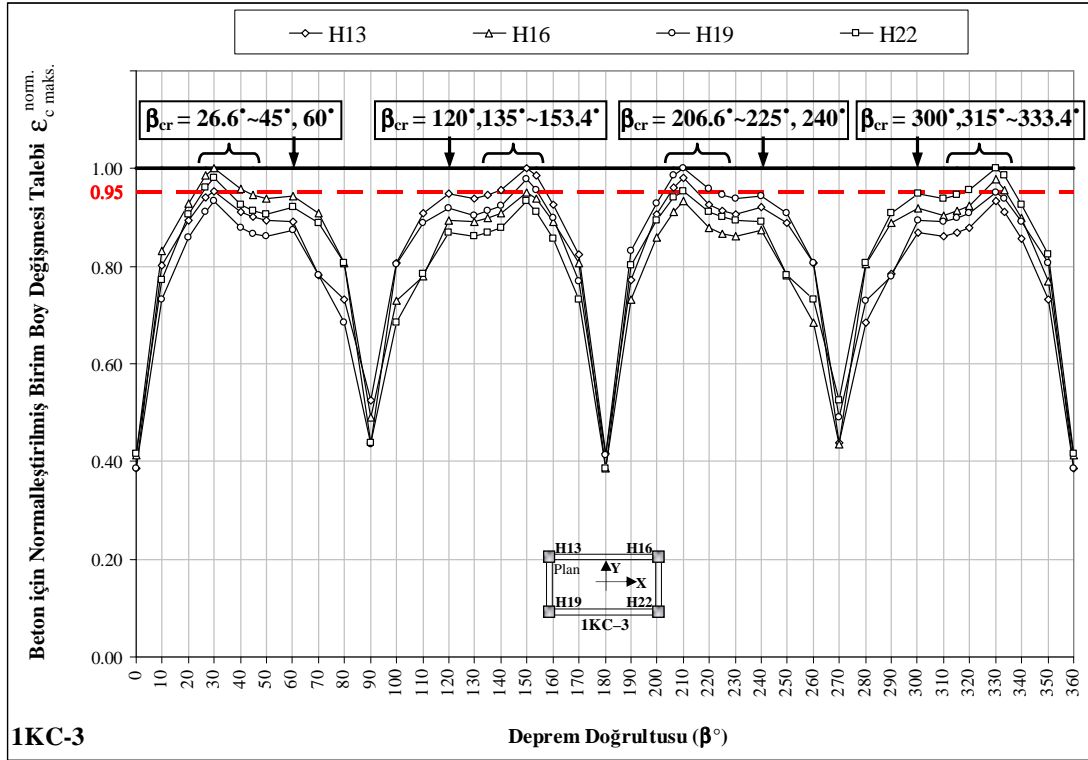
Buna göre, 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerde, $\epsilon_{c maks.}^{norm.} = 1.00$, $\epsilon_{s maks.}^{norm.} = 1.00$ ile $0.95 \leq (\epsilon_{c maks.}^{norm.}$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.}) \leq 1.00$ aralığındaki β_{cr} değerleri binaların kat planları üzerinde şematik olarak gösterilmiştir (Şekil 5.21–5.25).

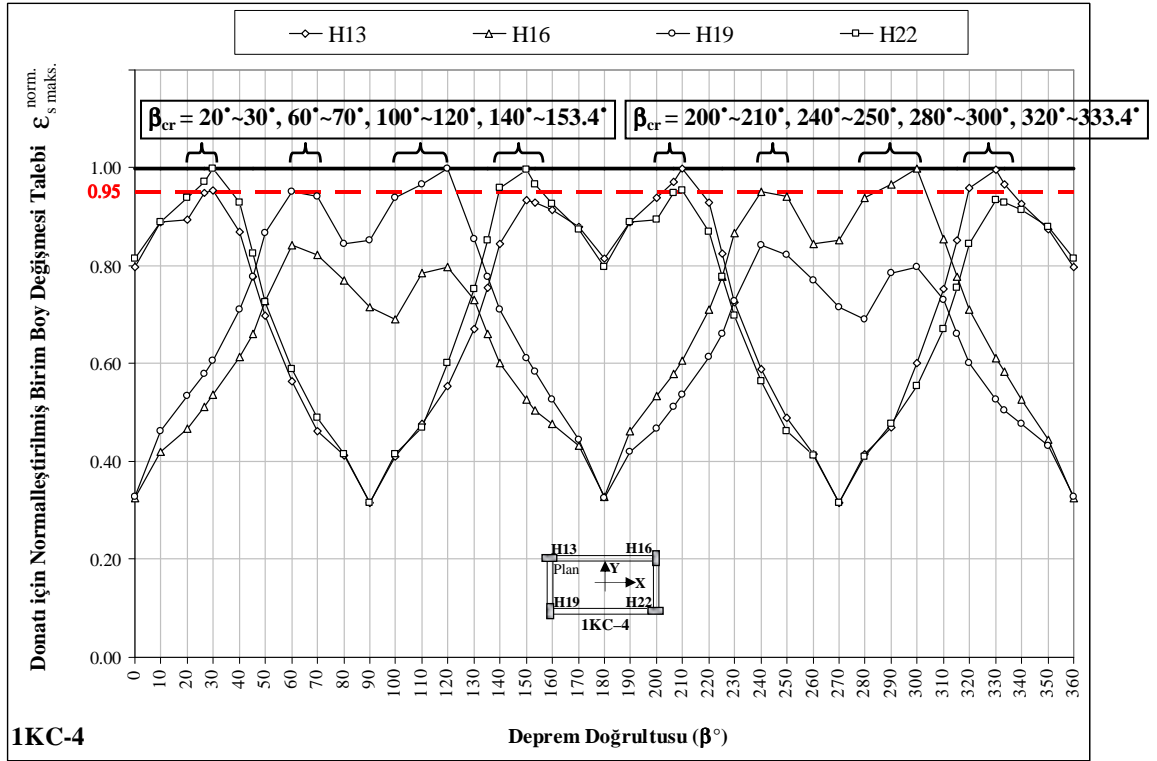
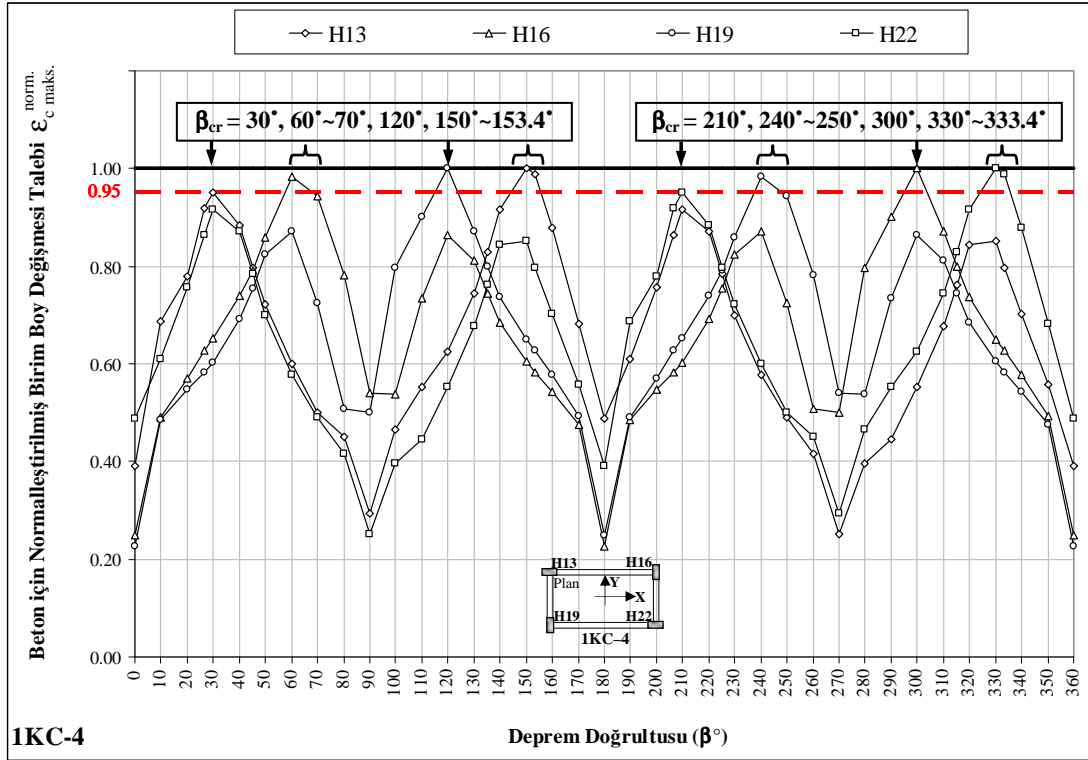
Şekil 5.1 1KC-1 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

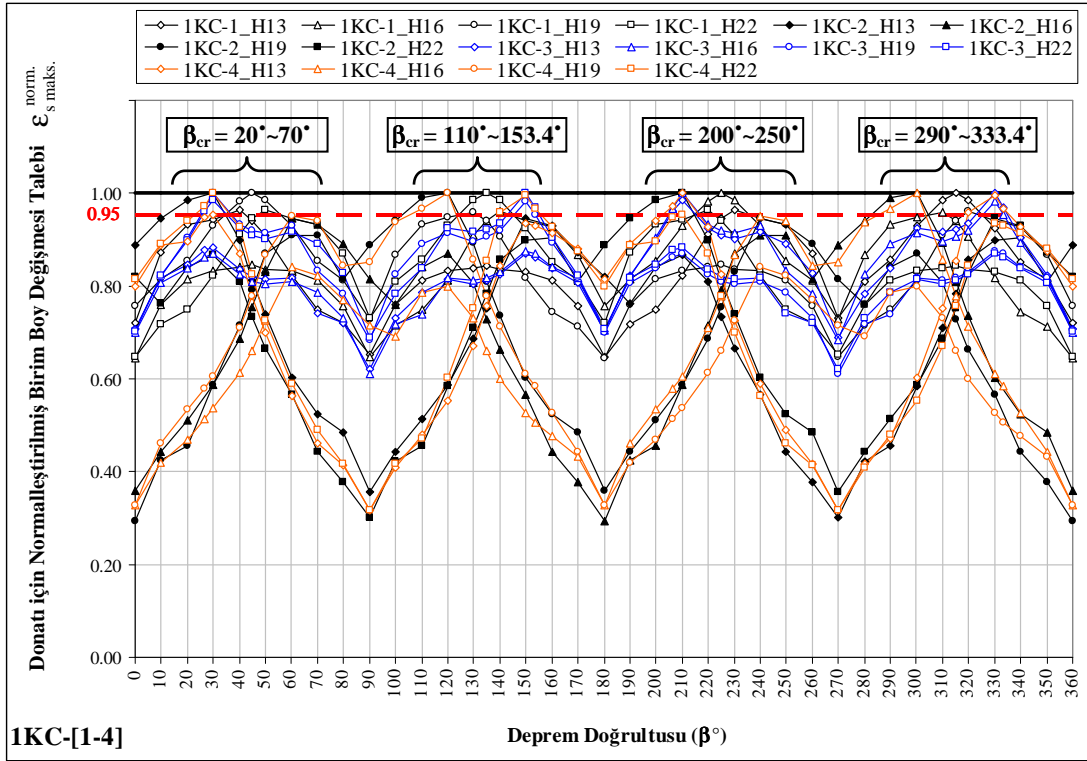
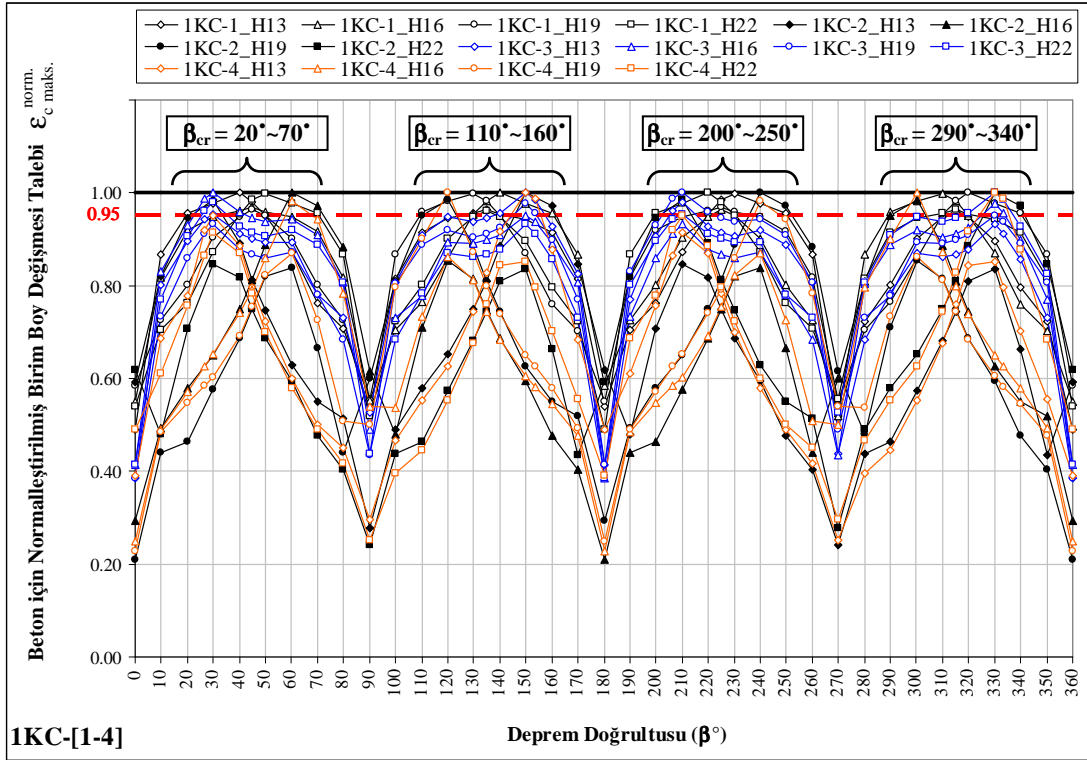
Şekil 5.2 1KC-2 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

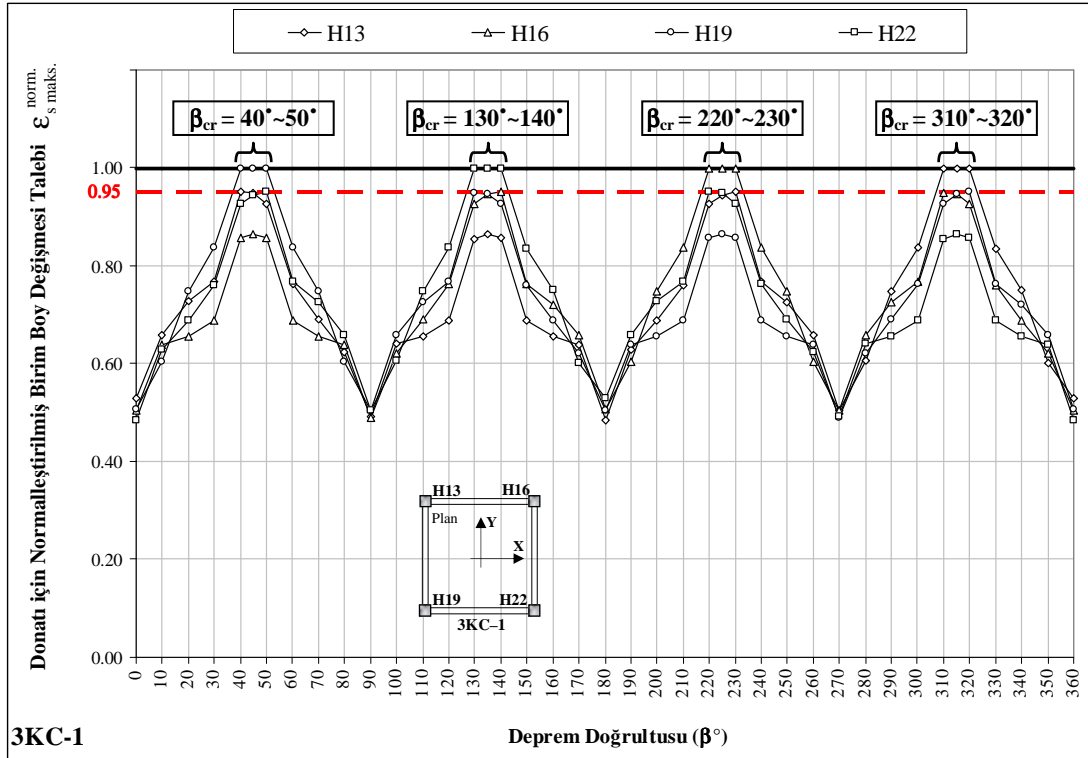
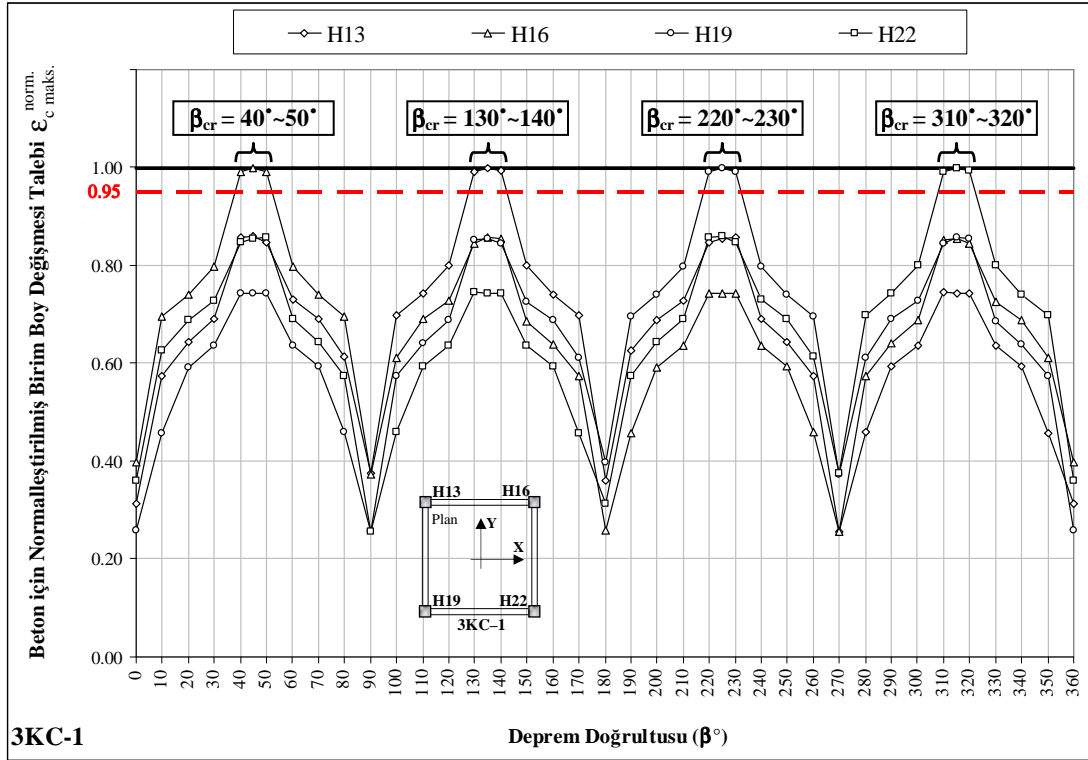
Şekil 5.3 1KC-3 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

Şekil 5.4 1KC-4 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

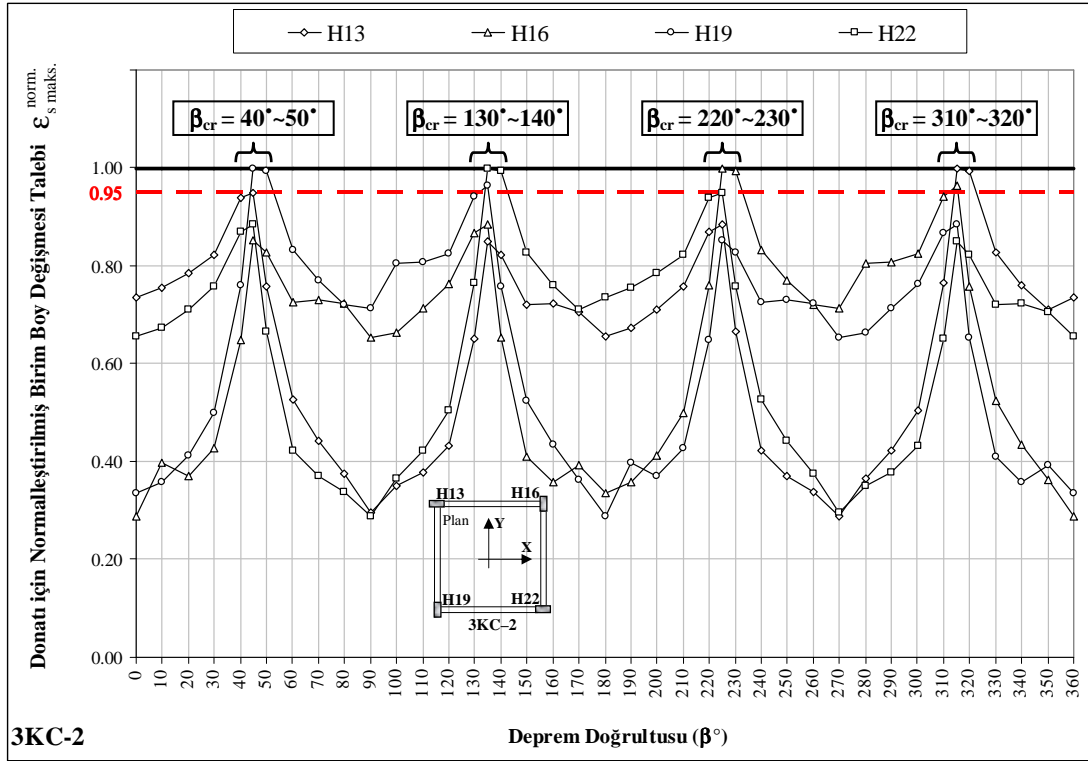
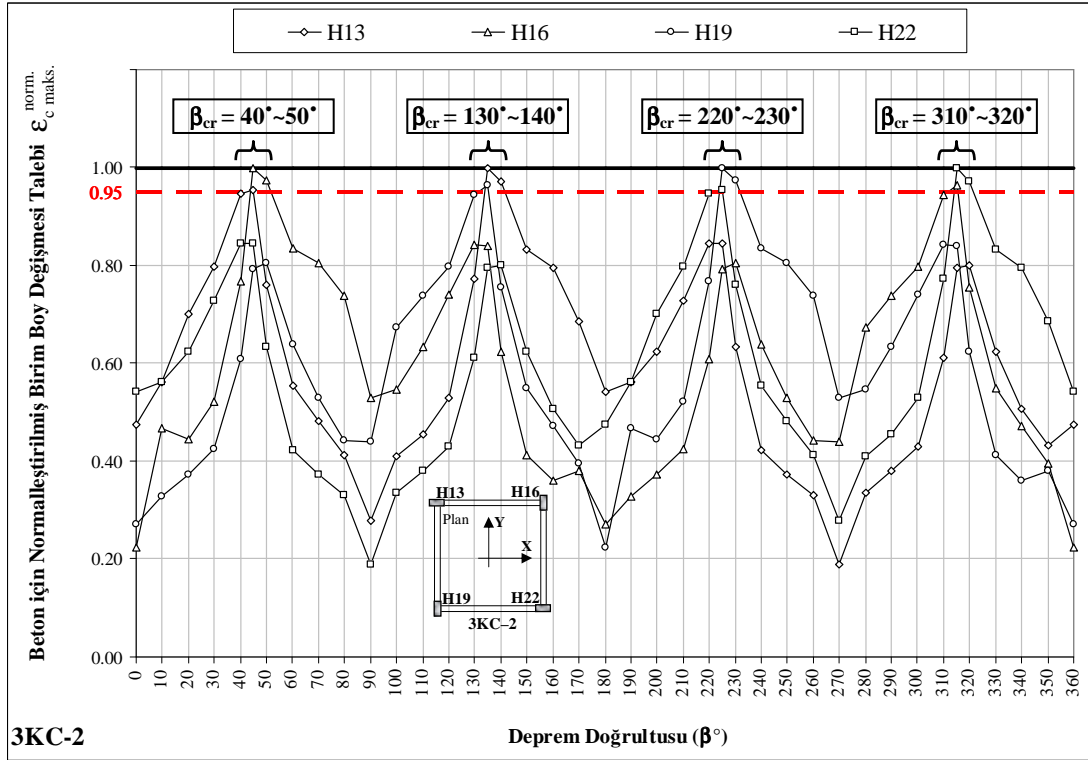

Şekil 5.5 1KC-[1-4] binalar için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

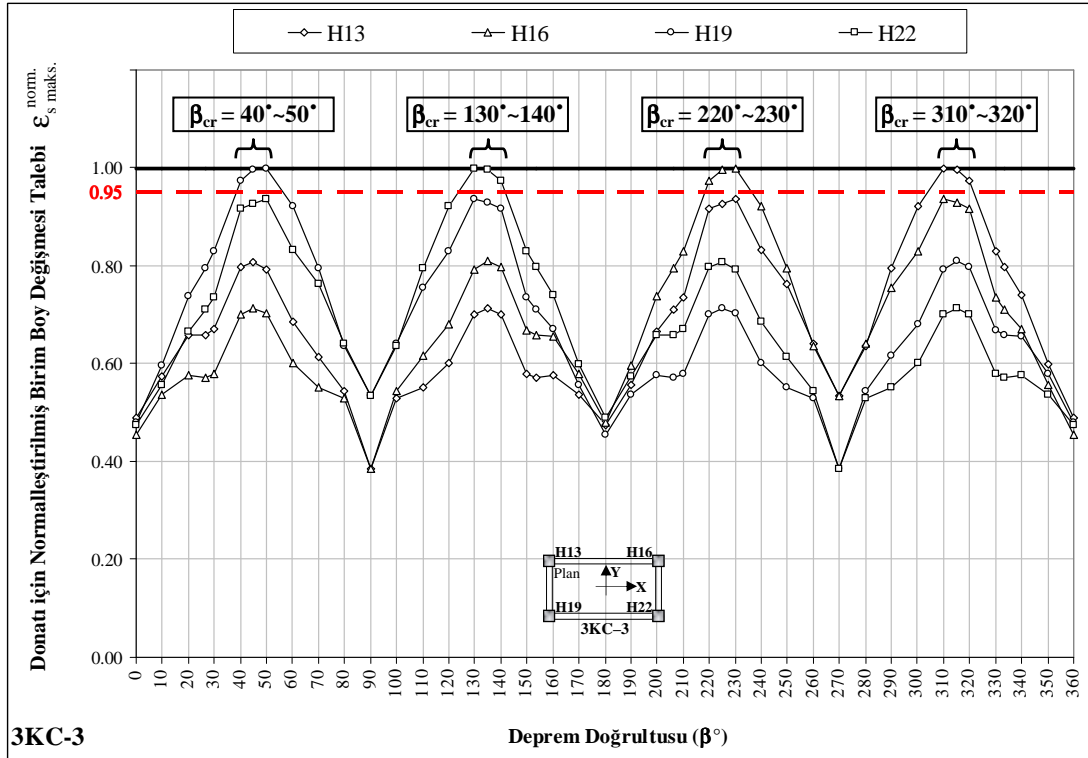
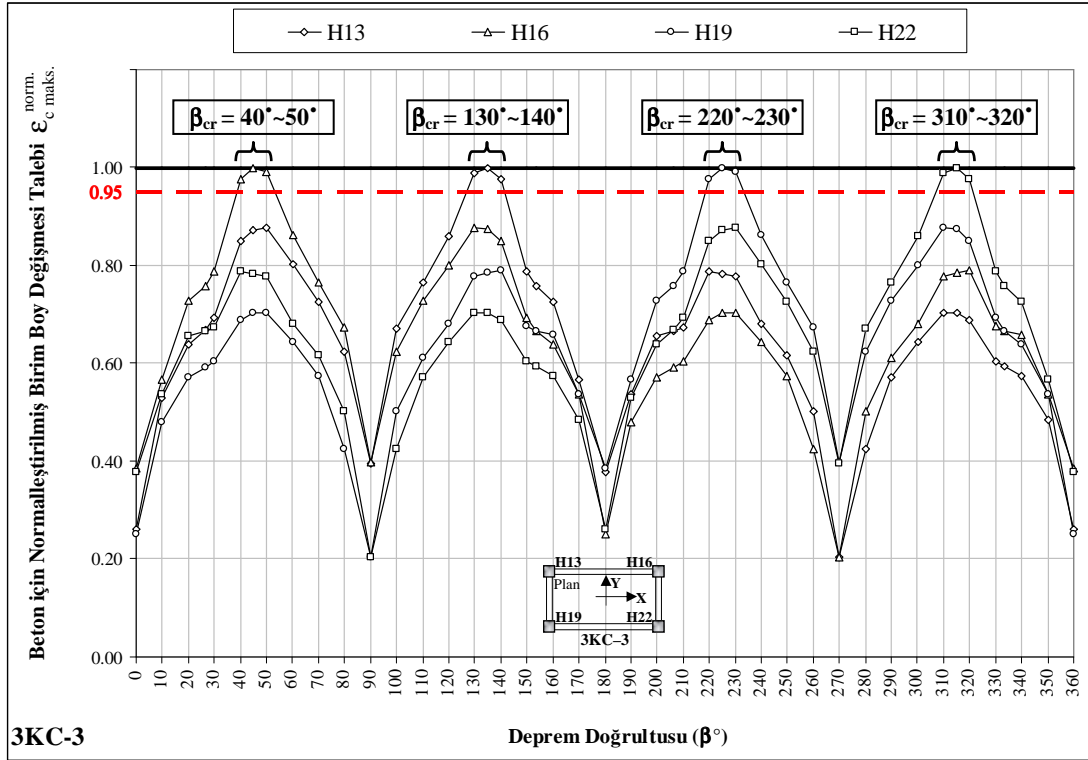

Şekil 5.6 3KC-1 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

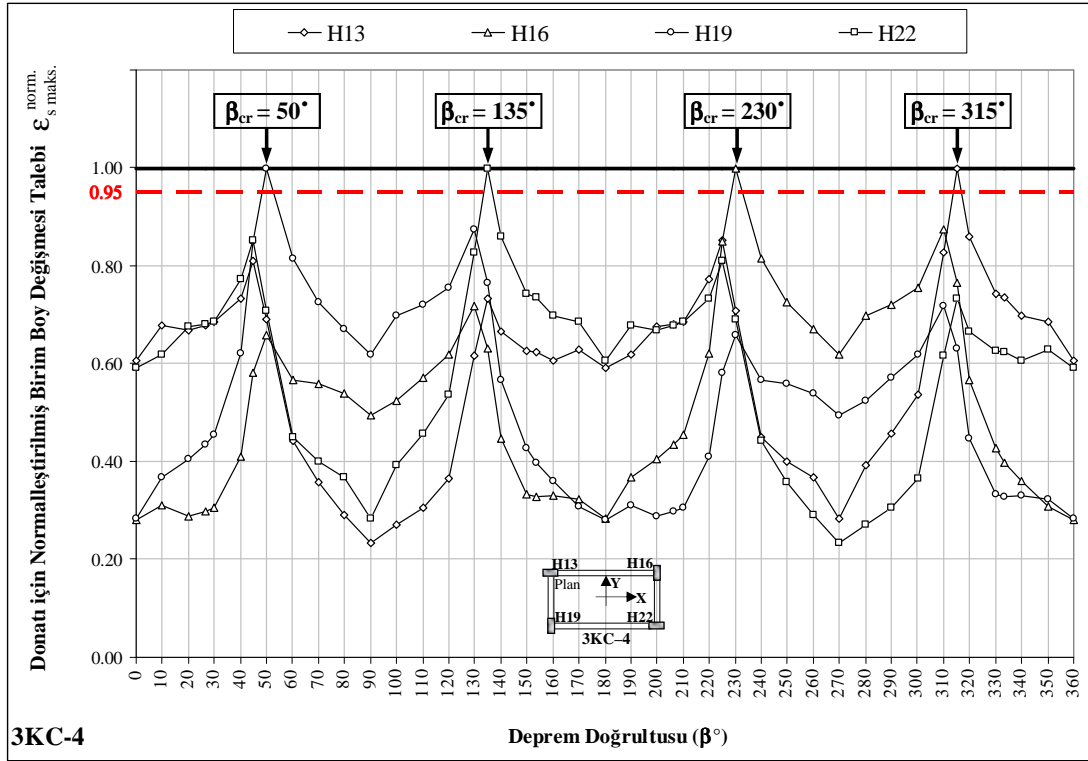
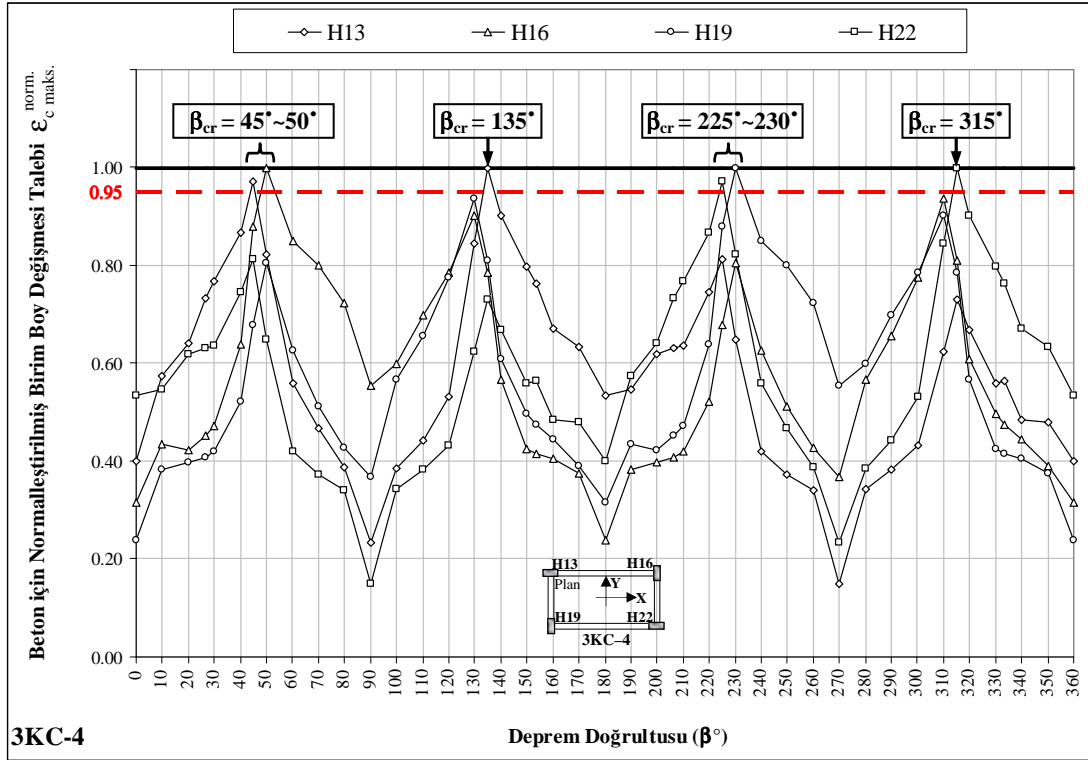

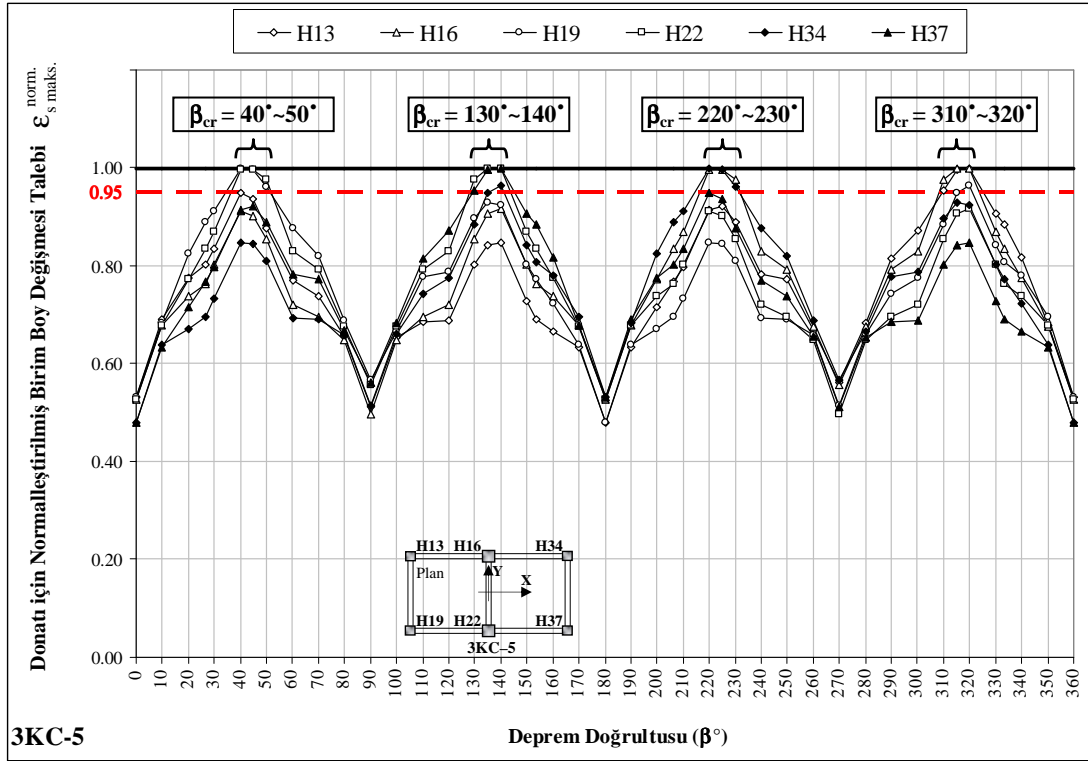
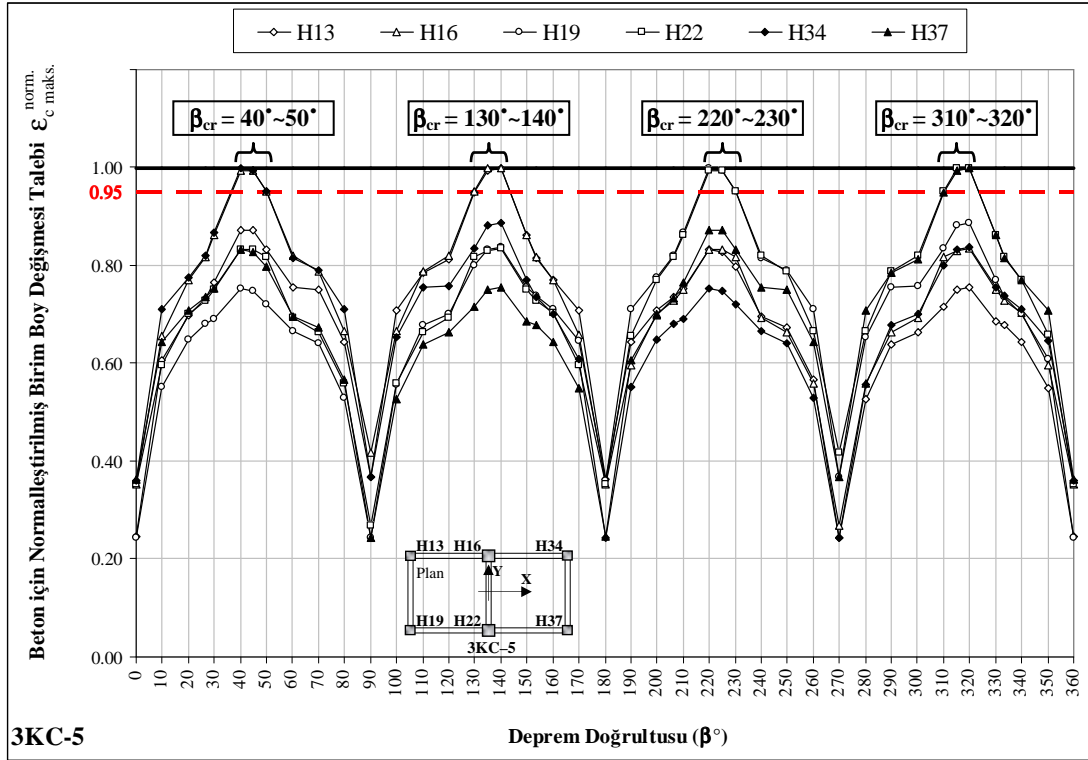
Şekil 5.7 3KC-2 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

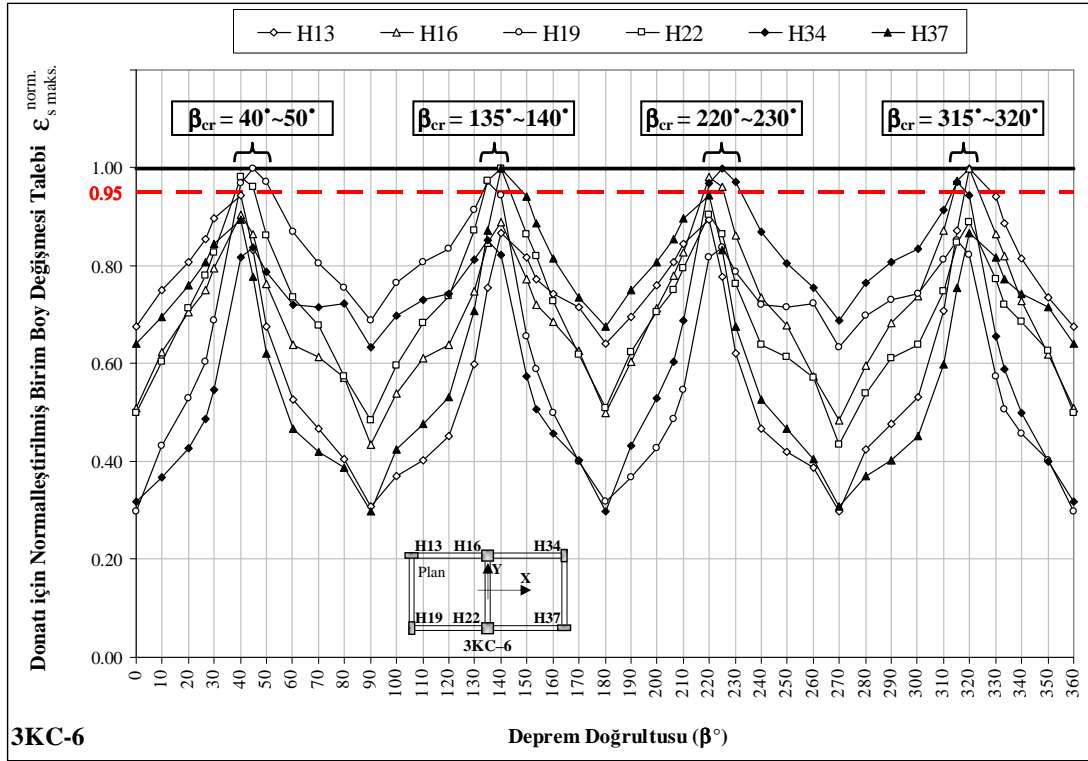
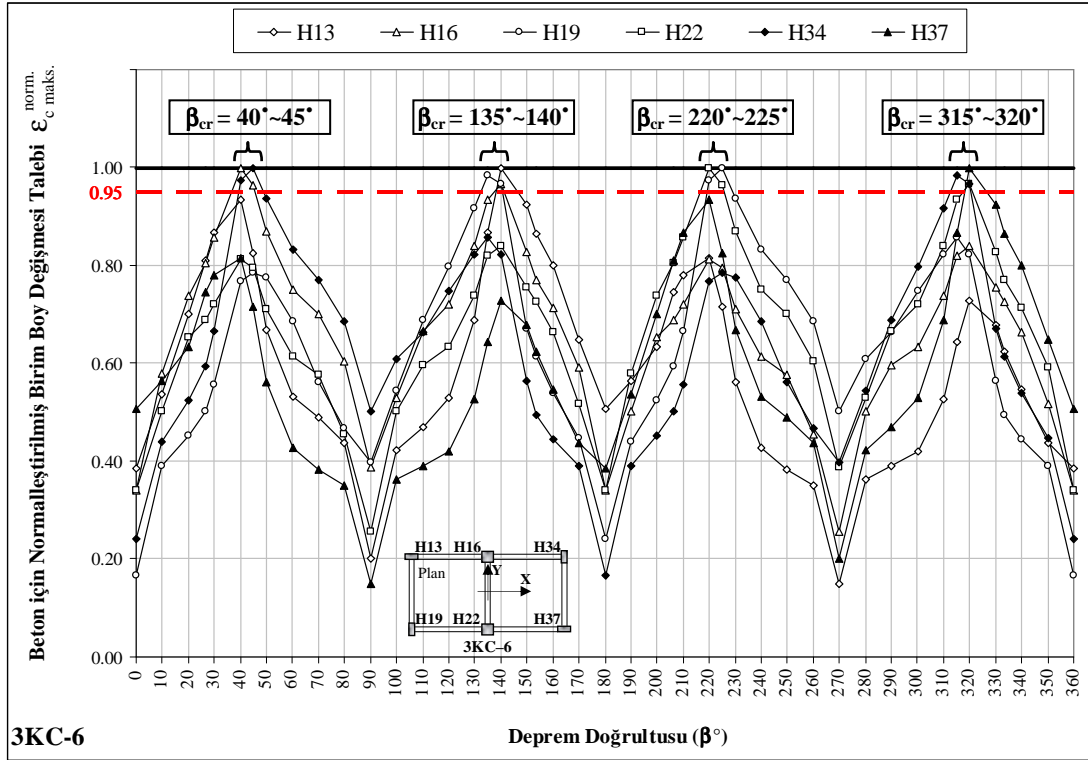
Şekil 5.8 3KC-3 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

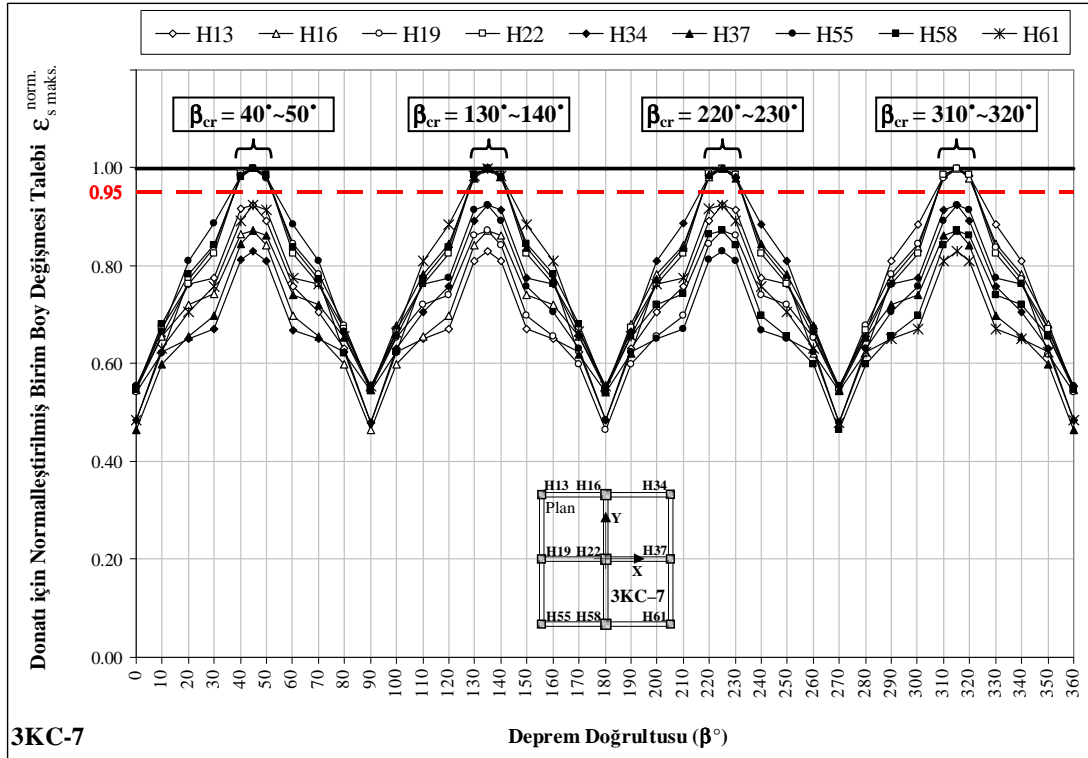
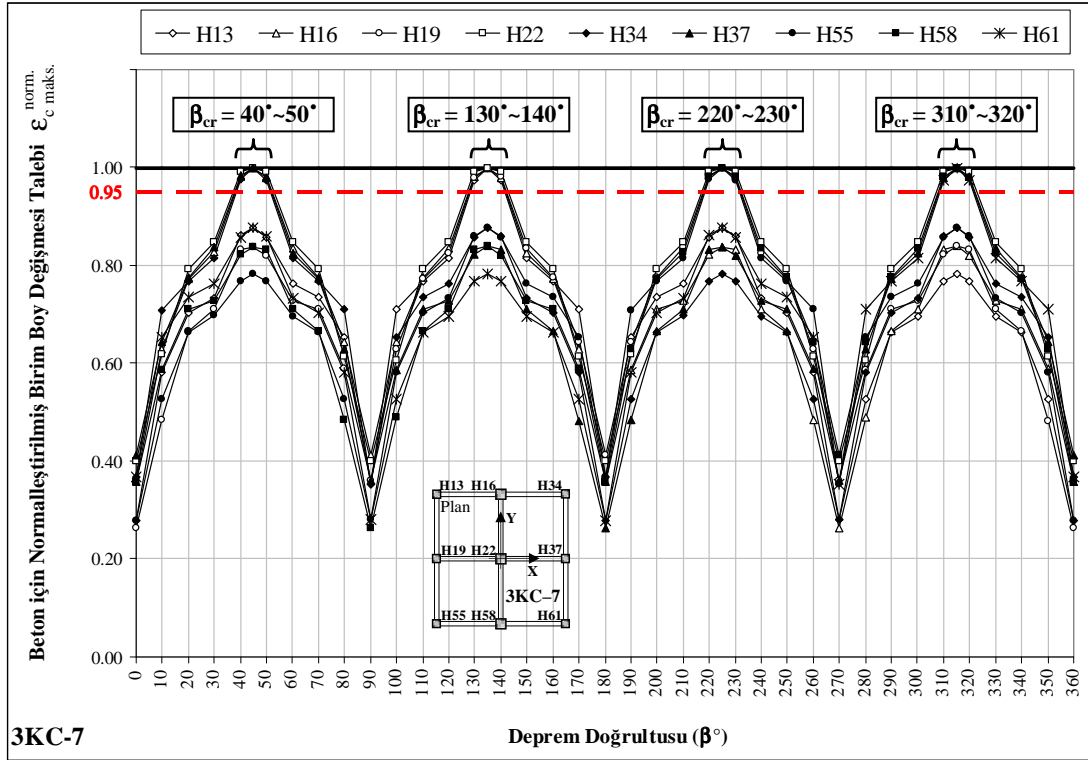
Şekil 5.9 3KC-4 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

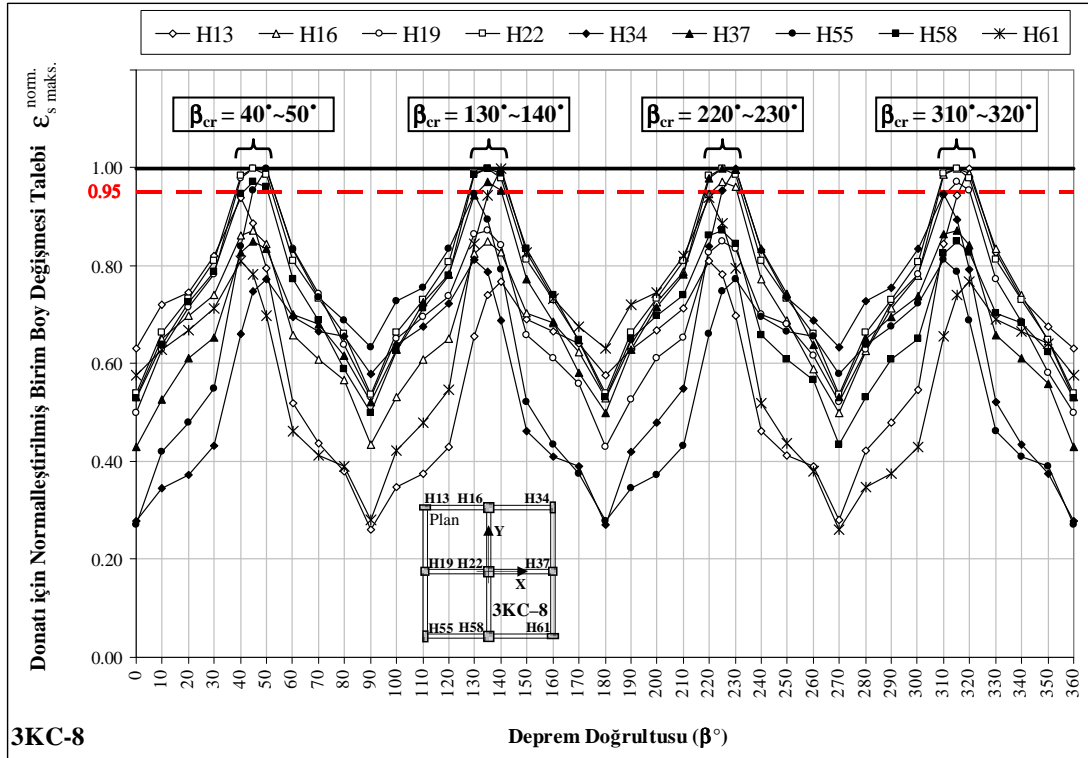
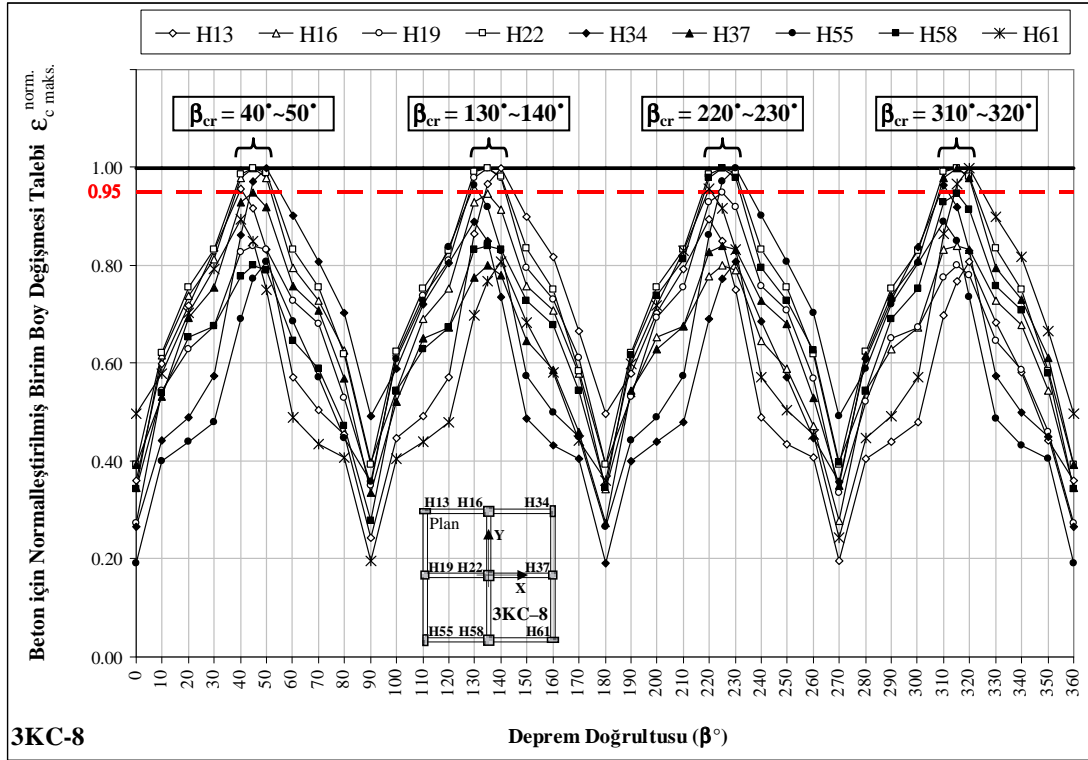
Şekil 5.10 3KC-5 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

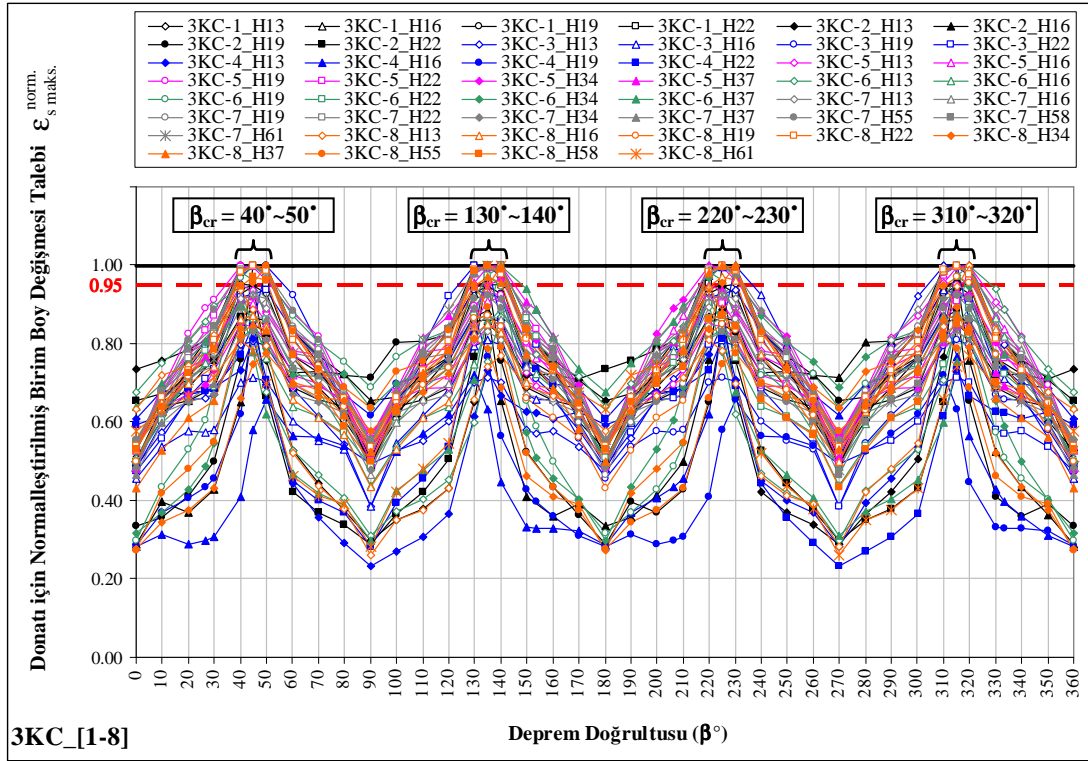
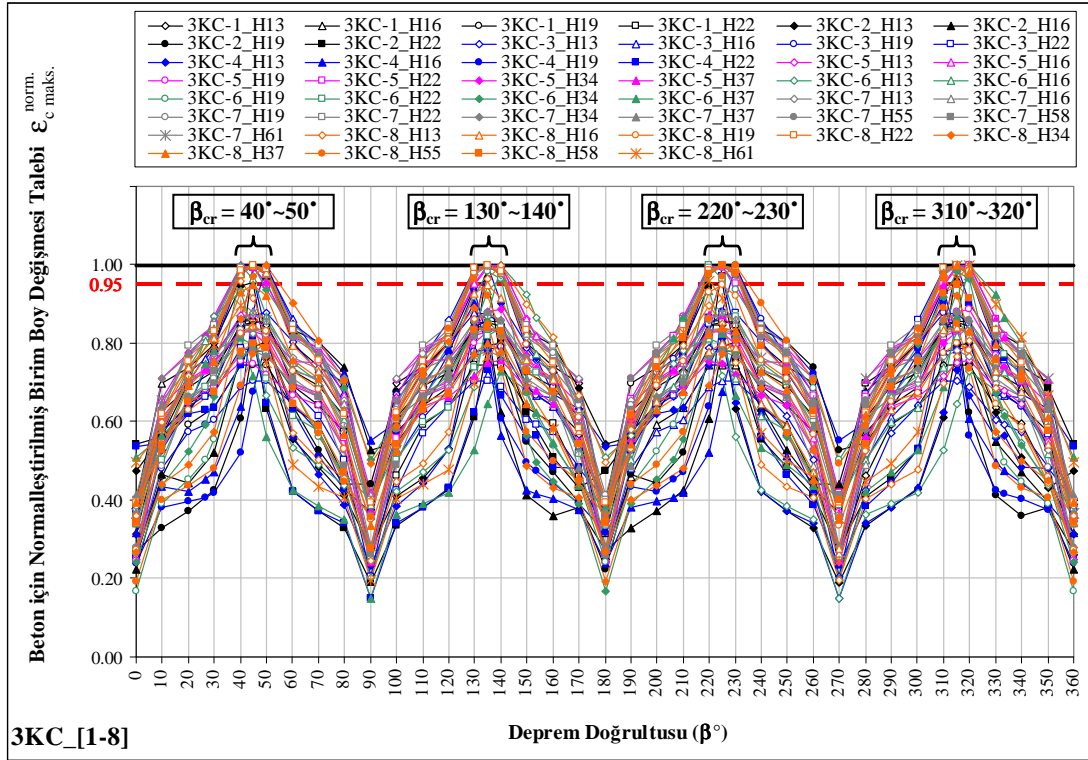
Şekil 5.11 3KC-6 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

Şekil 5.12 3KC-7 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

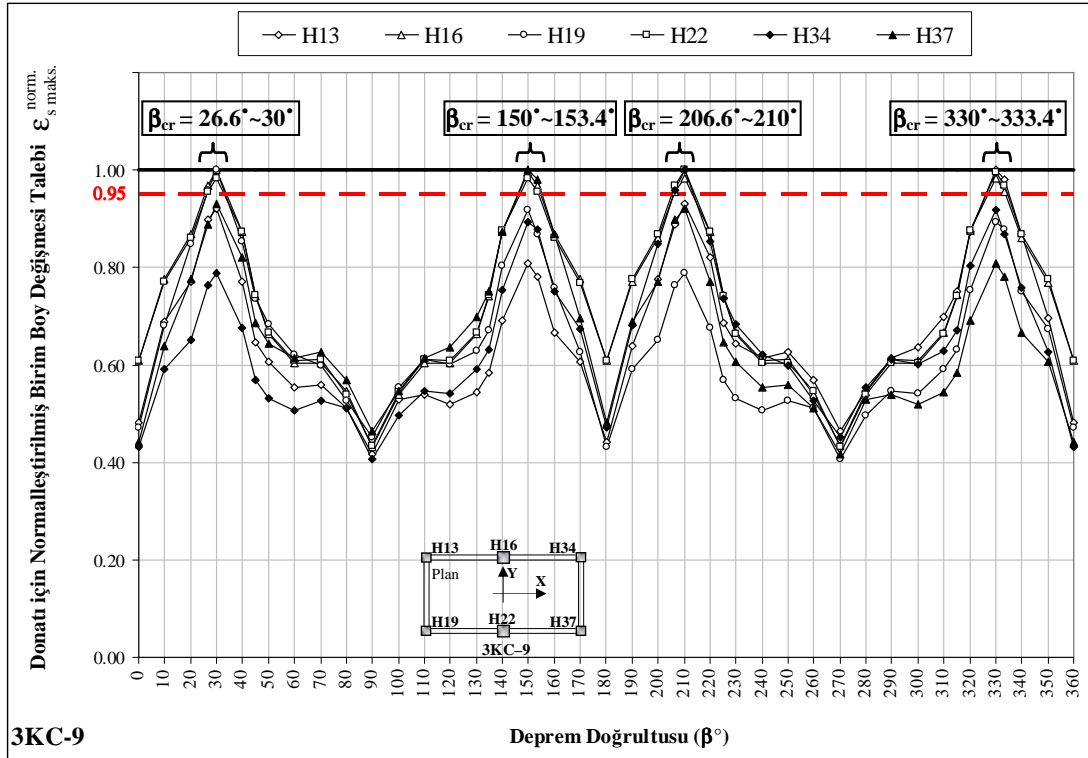
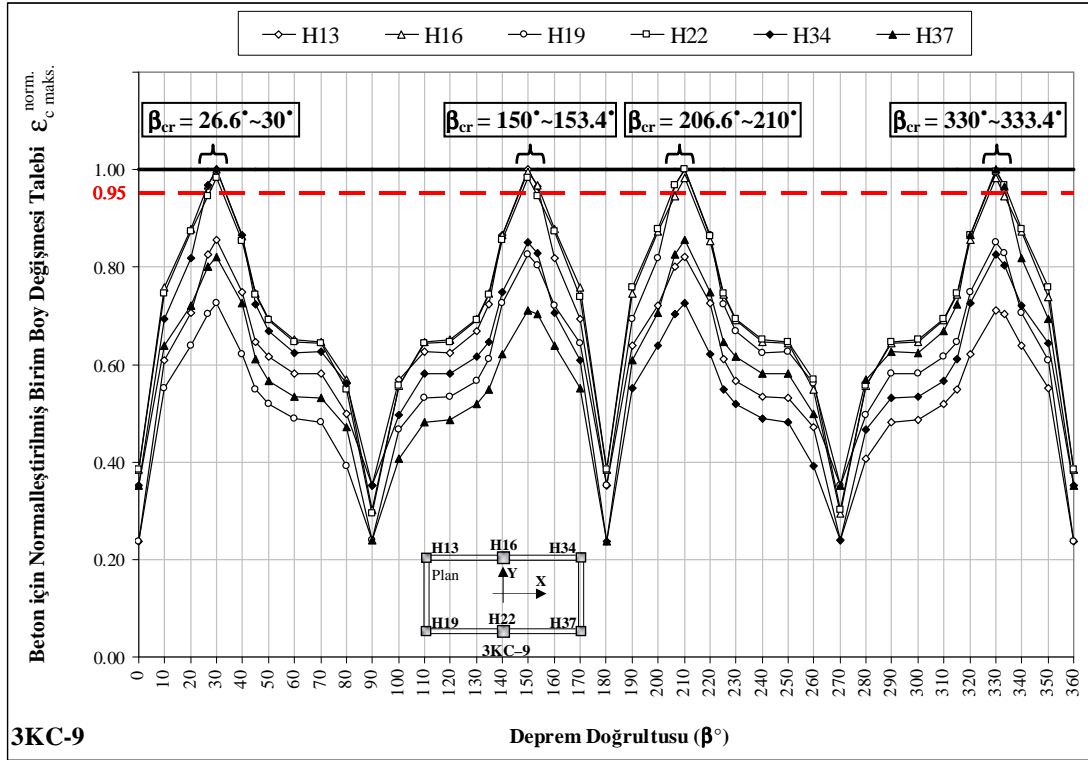

Şekil 5.13 3KC-8 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

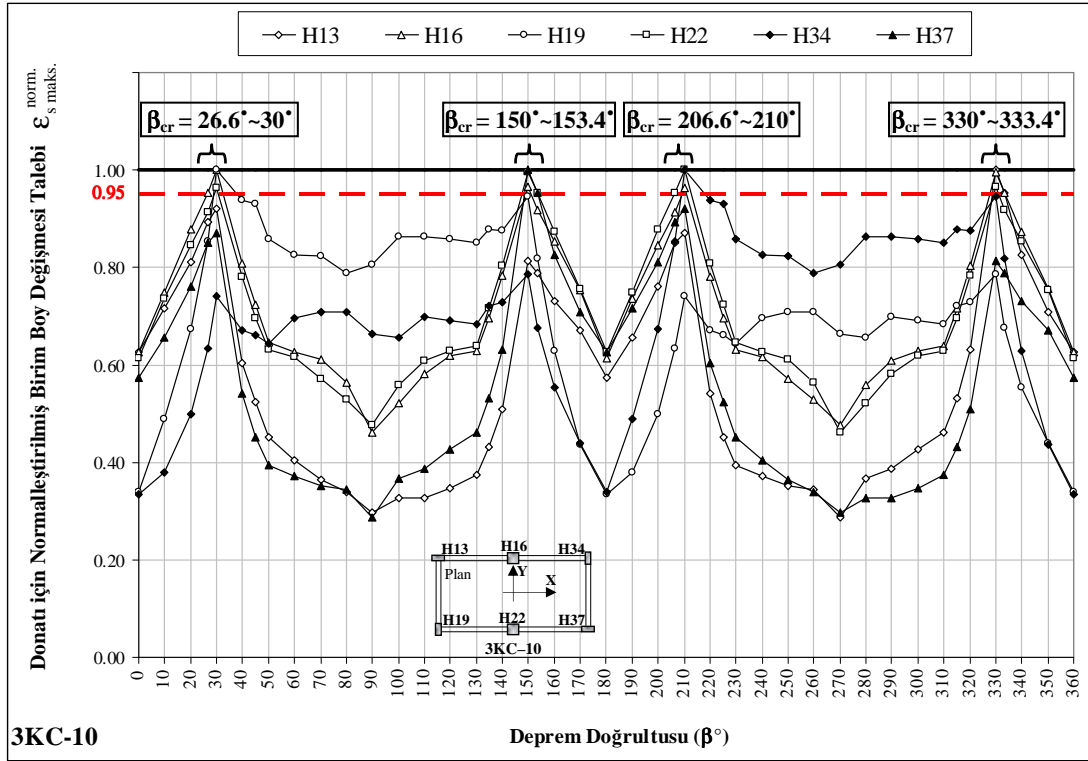
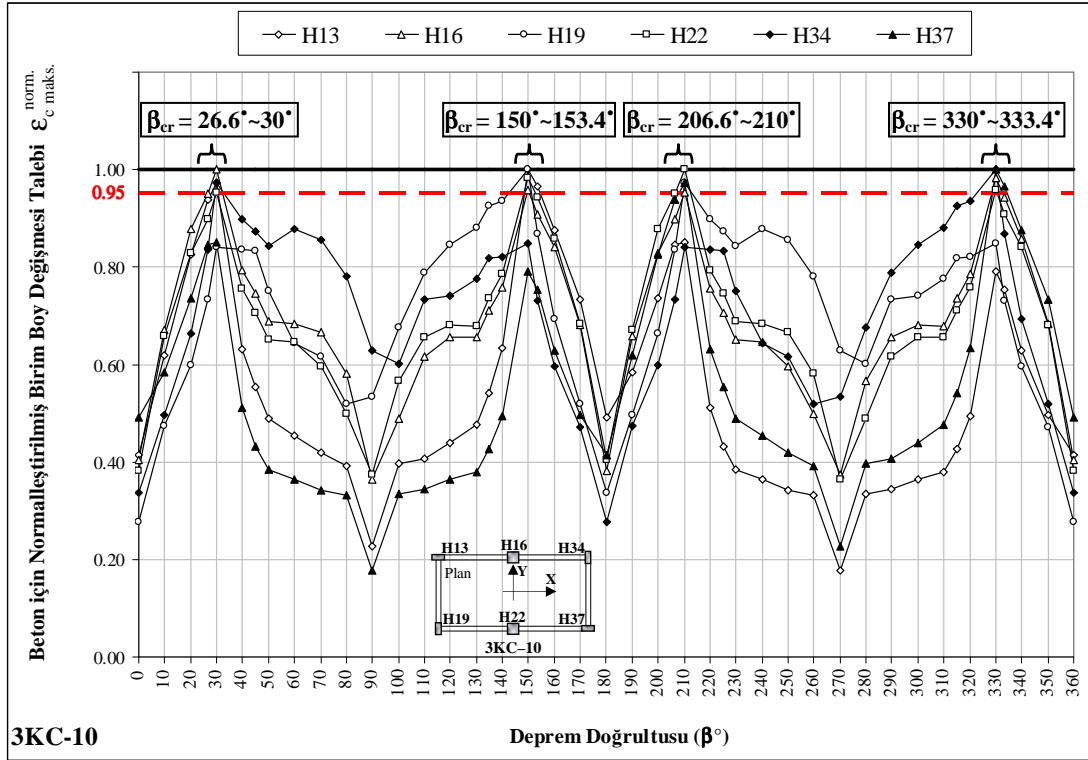

Şekil 5.14 3KC-[1-8] binalar için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

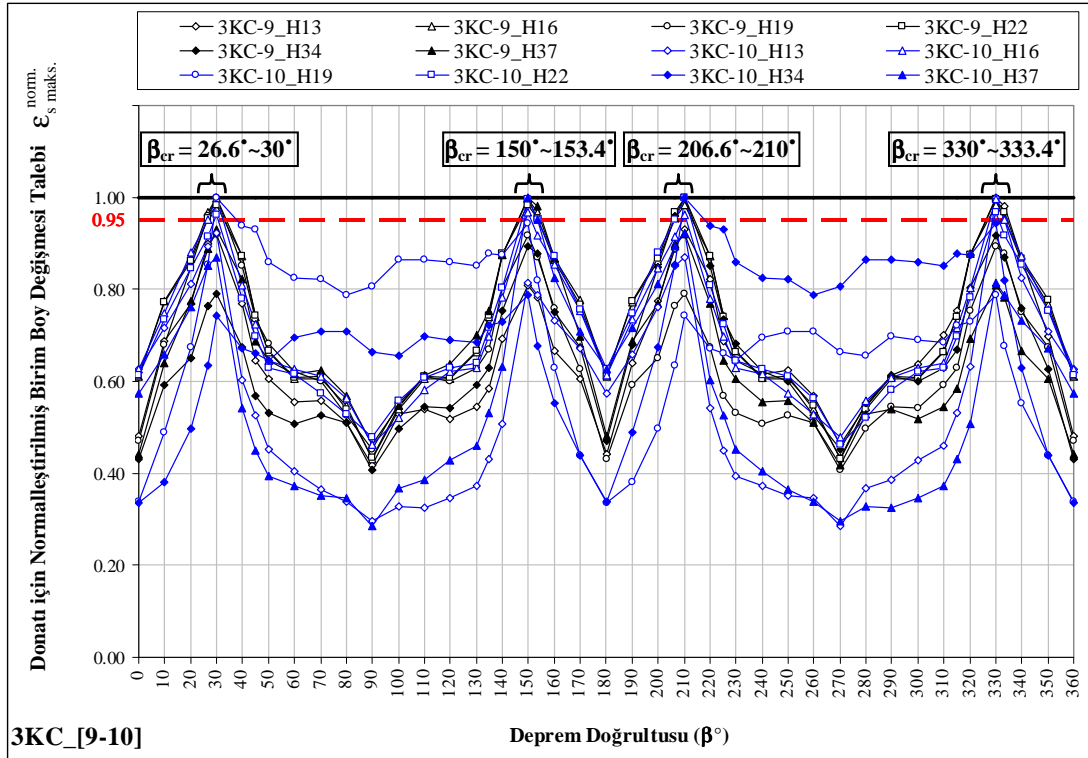
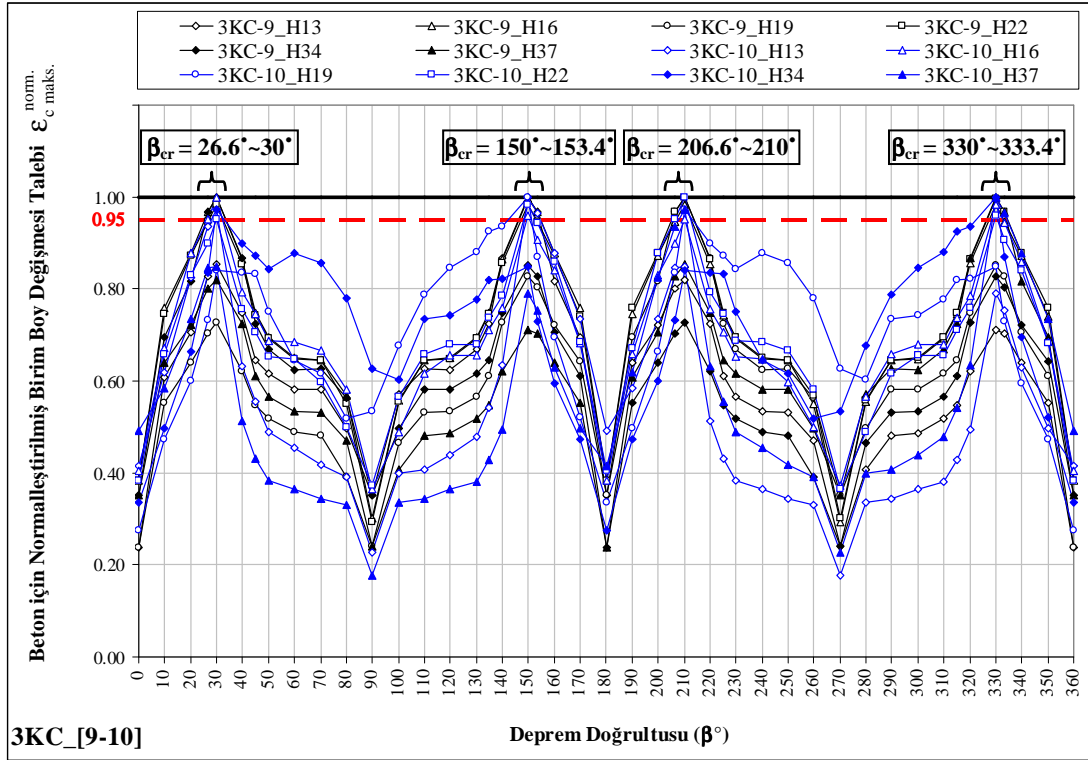

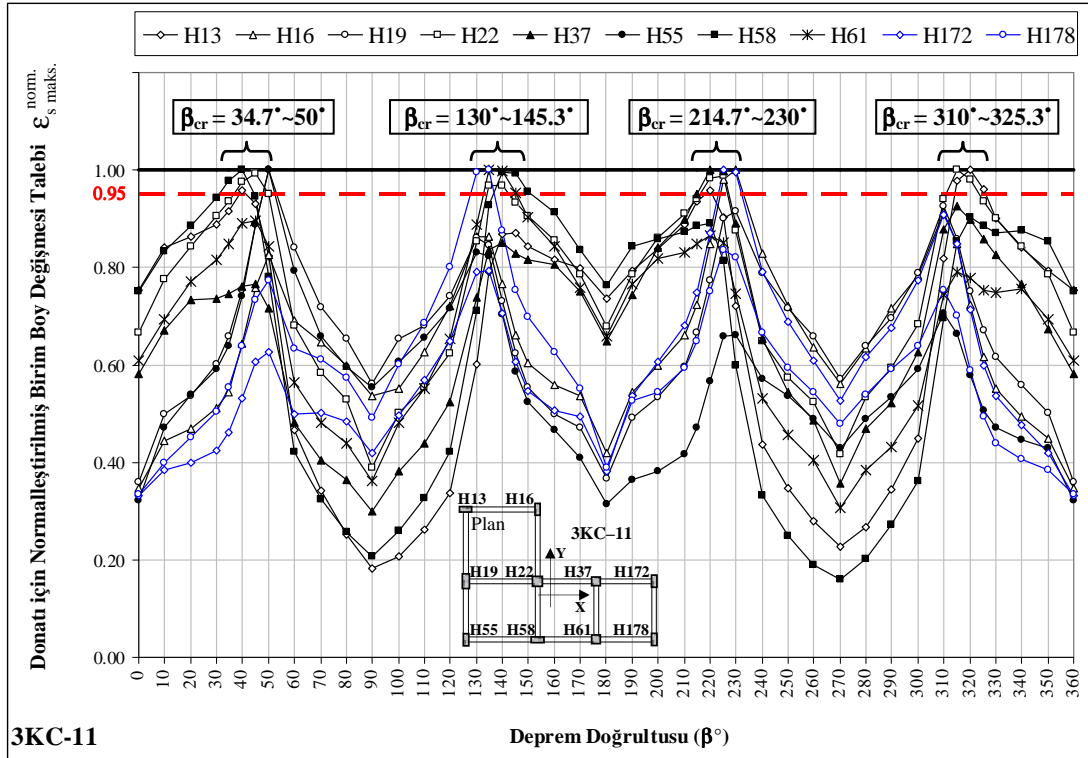
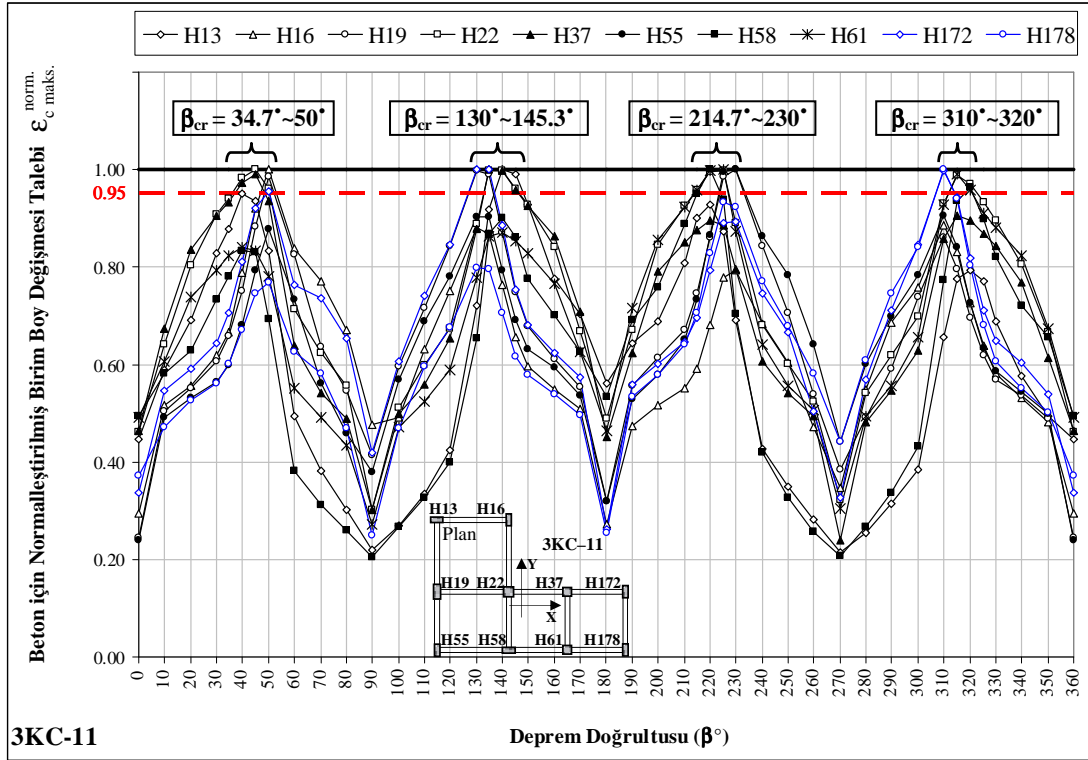
Şekil 5.15 3KC-9 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

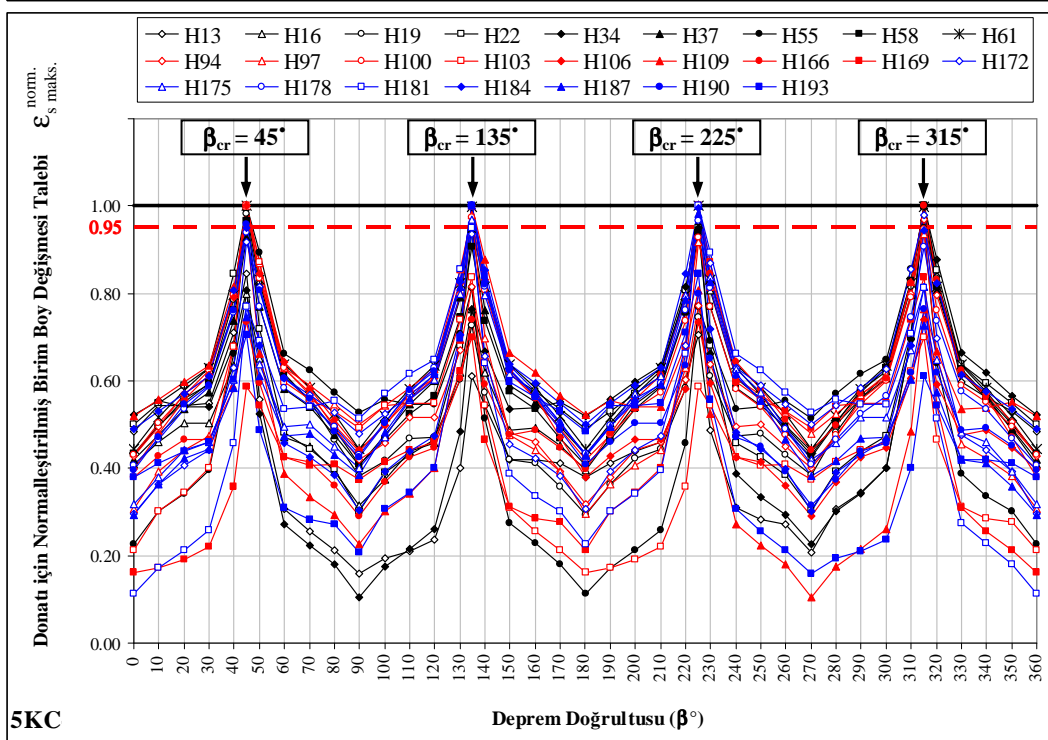
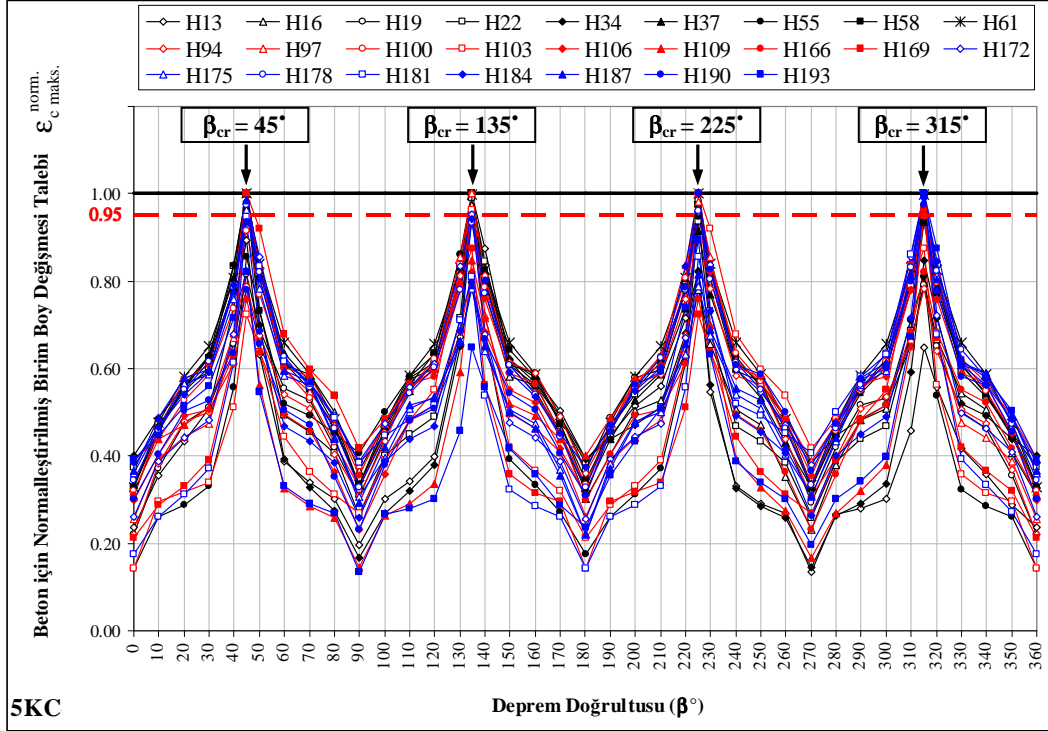
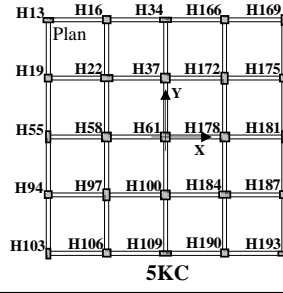
Şekil 5.16 3KC-10 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

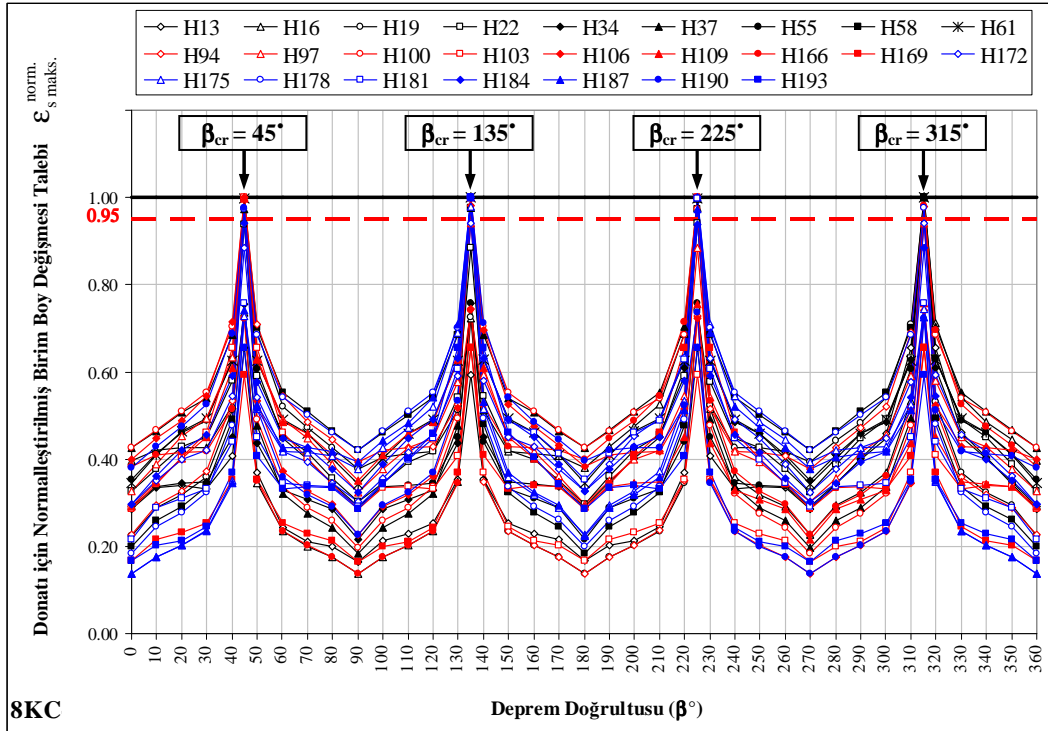
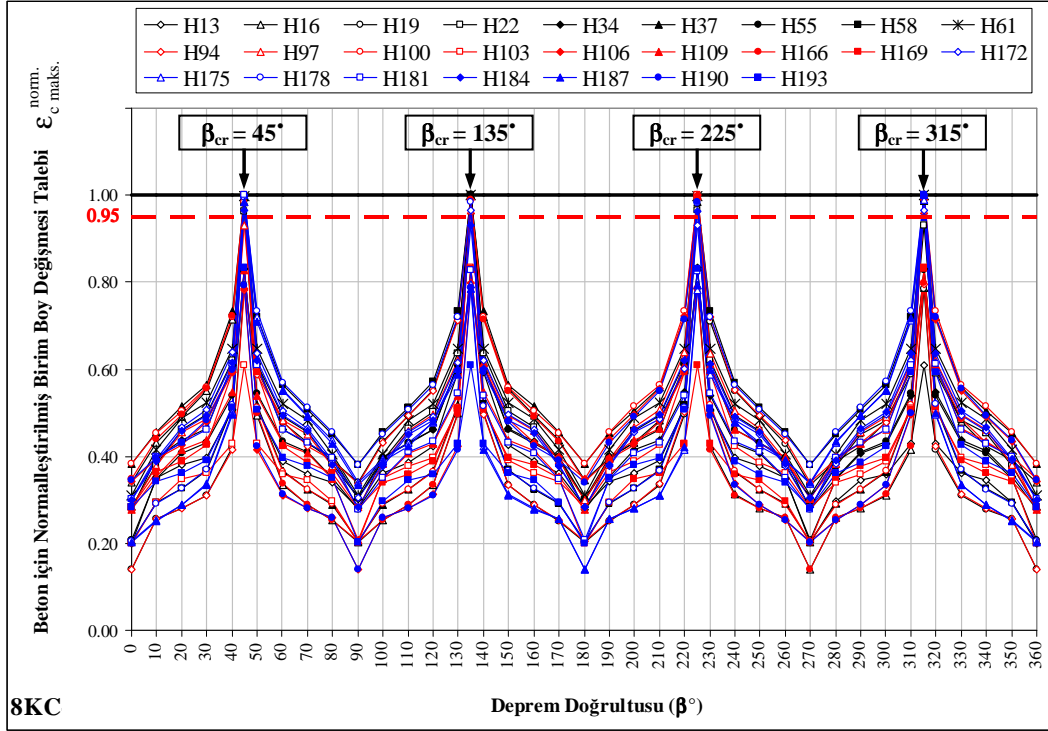
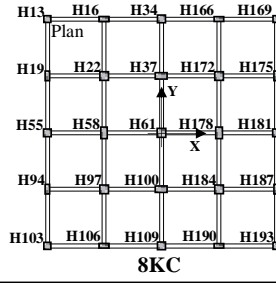
Şekil 5.17 3KC-[9-10] binalar için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

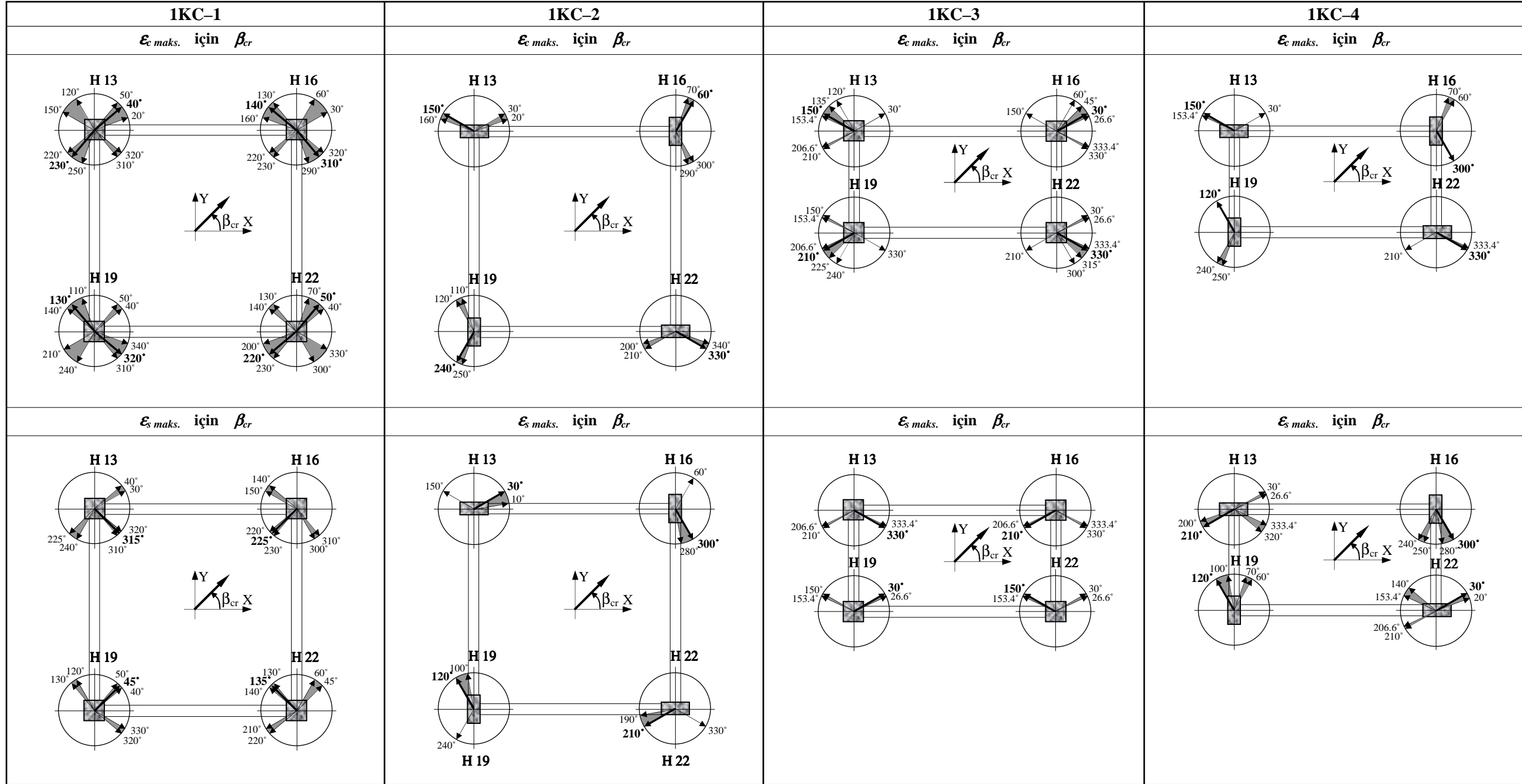
Şekil 5.18 3KC-11 bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

Şekil 5.19 5KC bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

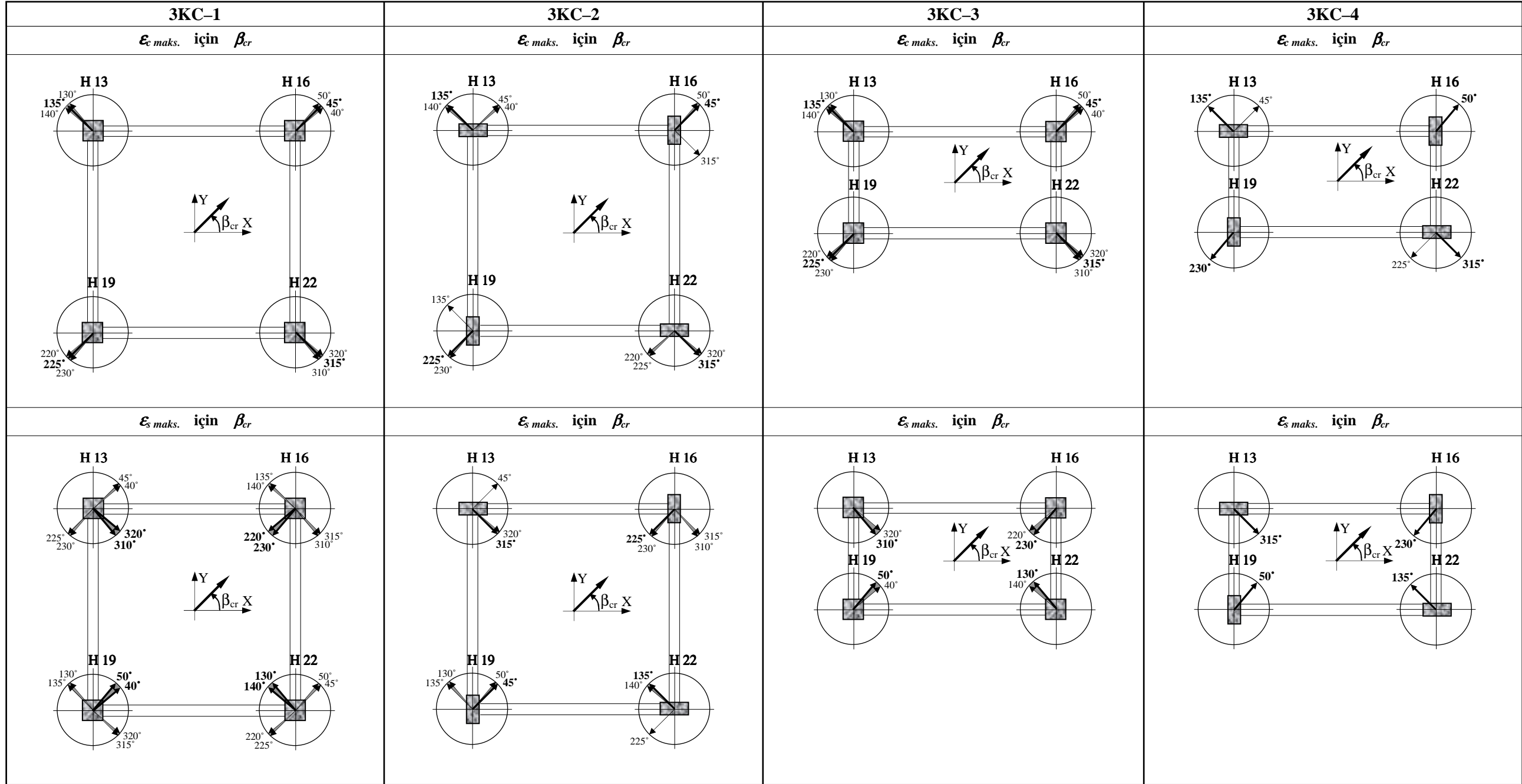

Şekil 5.20 8KC bina için normalleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri ile kritik deprem doğrultuları

NOT: Koyu β_{cr} değerleri: $\epsilon_{c\ maks.}^{norm.} = 1.00$ ve $\epsilon_{s\ maks.}^{norm.} = 1.00$ içindir.

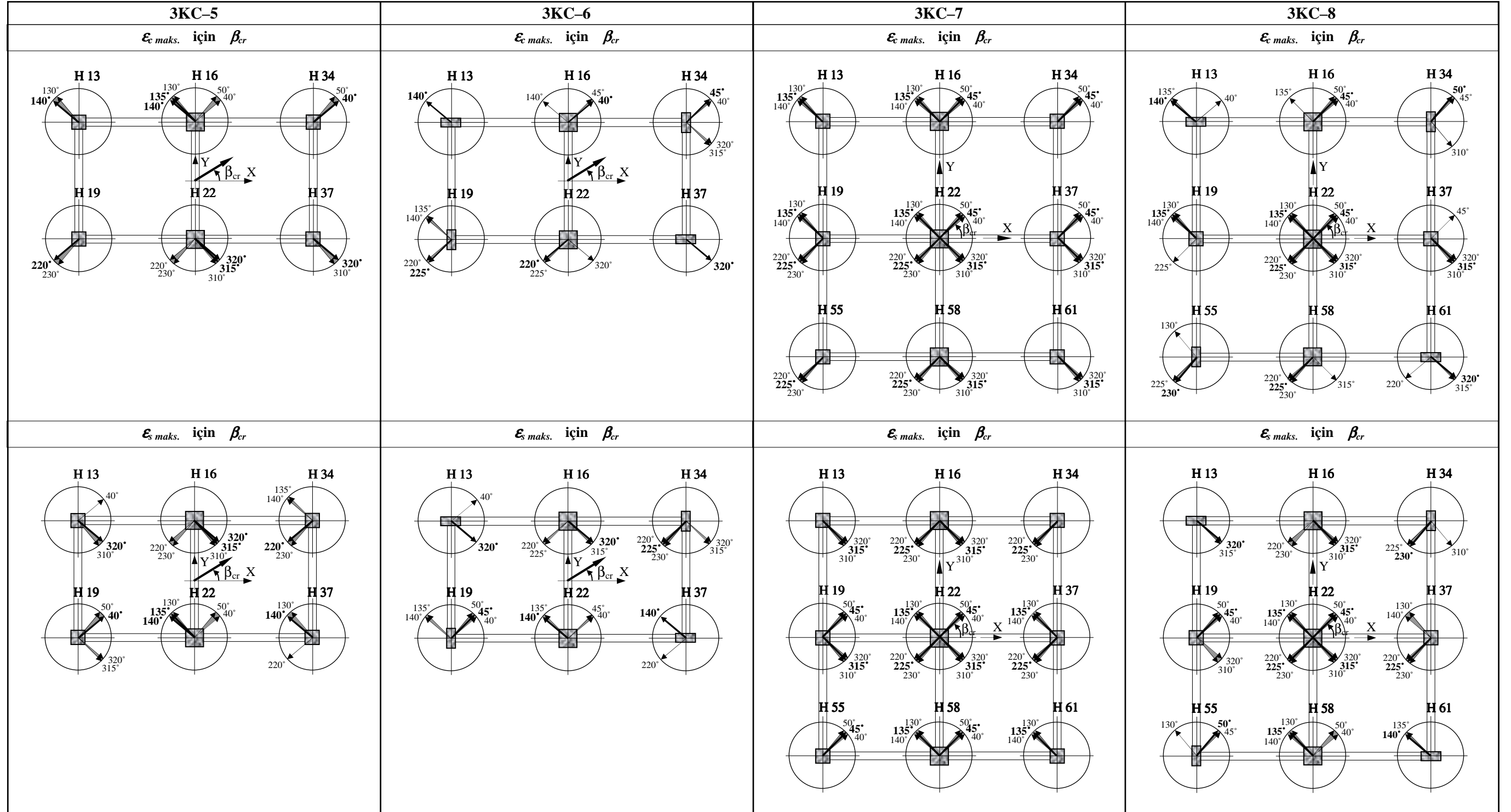
Şekil 5.21 1KC-[1-4] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\epsilon_{c\ maks.}^{norm.} \text{ ve } \epsilon_{s\ maks.}^{norm.}) \leq 1.00$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

NOT: Koyu β_{cr} değerleri: $\epsilon_{c \text{ maks.}}^{\text{norm.}} = 1.00$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}^{\text{norm.}} = 1.00$ içindir.

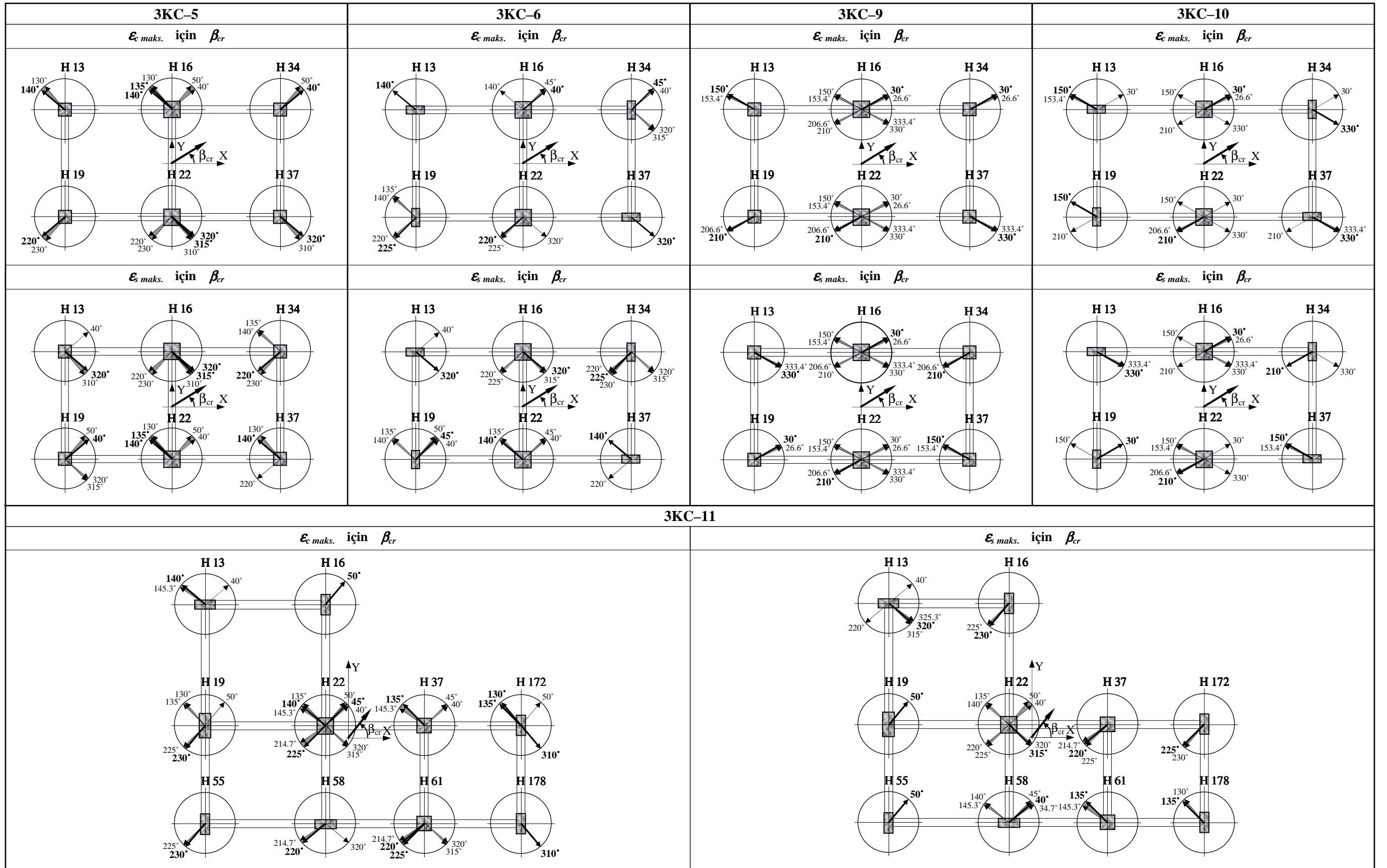
Şekil 5.22 3KC-[1-4] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\epsilon_{c \text{ maks.}}^{\text{norm.}} \text{ ve } \epsilon_{s \text{ maks.}}^{\text{norm.}}) \leq 1.00$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

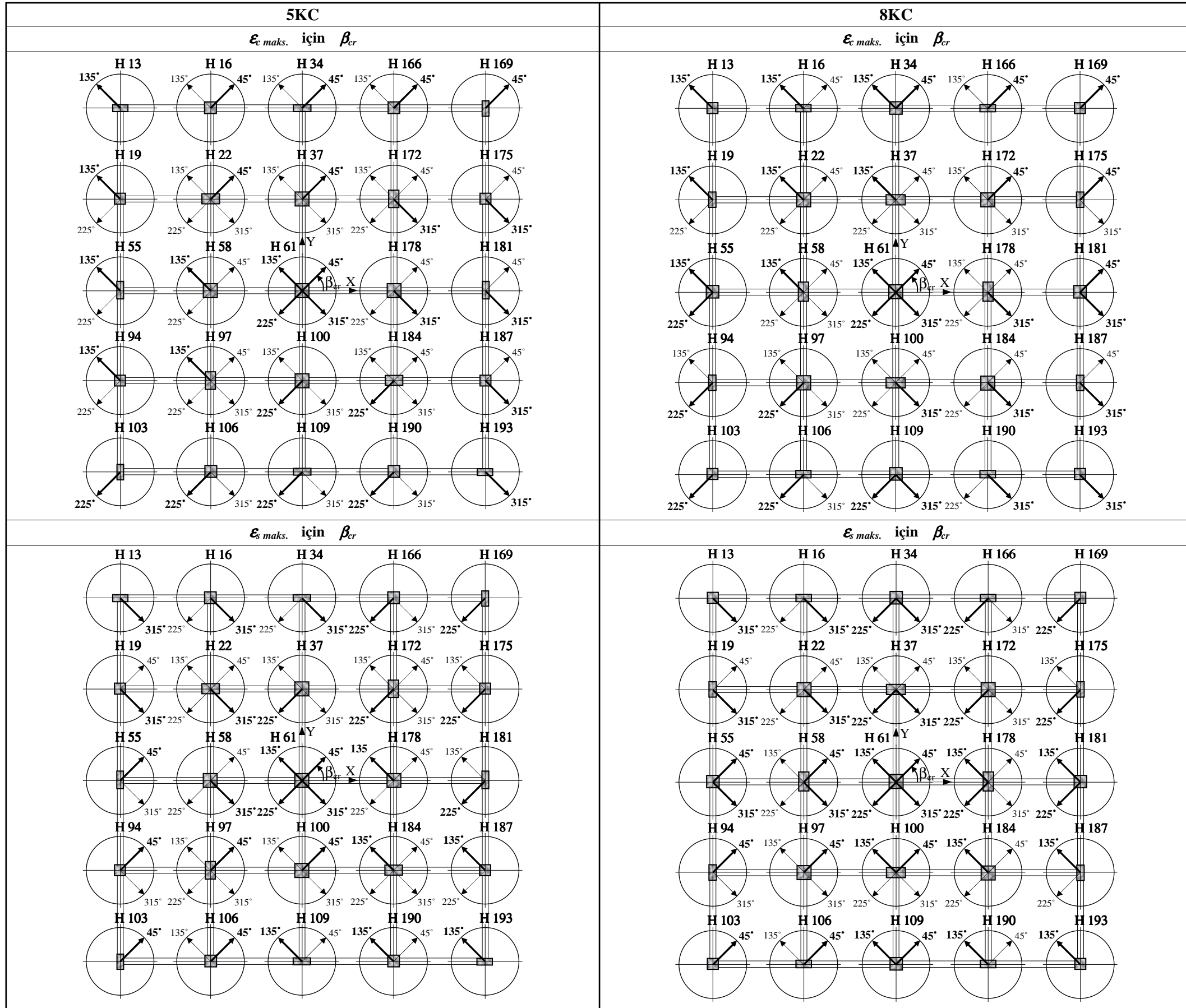
NOT: Koyu β_{cr} değerleri: $\epsilon_{c maks.}^{norm.} = 1.00$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.} = 1.00$ içindir.

Şekil 5.23 3KC-[5,6] ve 3KC-[7,8] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\epsilon_{c maks.}^{norm.} \text{ ve } \epsilon_{s maks.}^{norm.}) \leq 1.00$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

NOT: Koyu β_{cr} değerleri: $\epsilon_{c \text{ maks.}}^{\text{norm.}} = 1.00$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}^{\text{norm.}} = 1.00$ içindir.

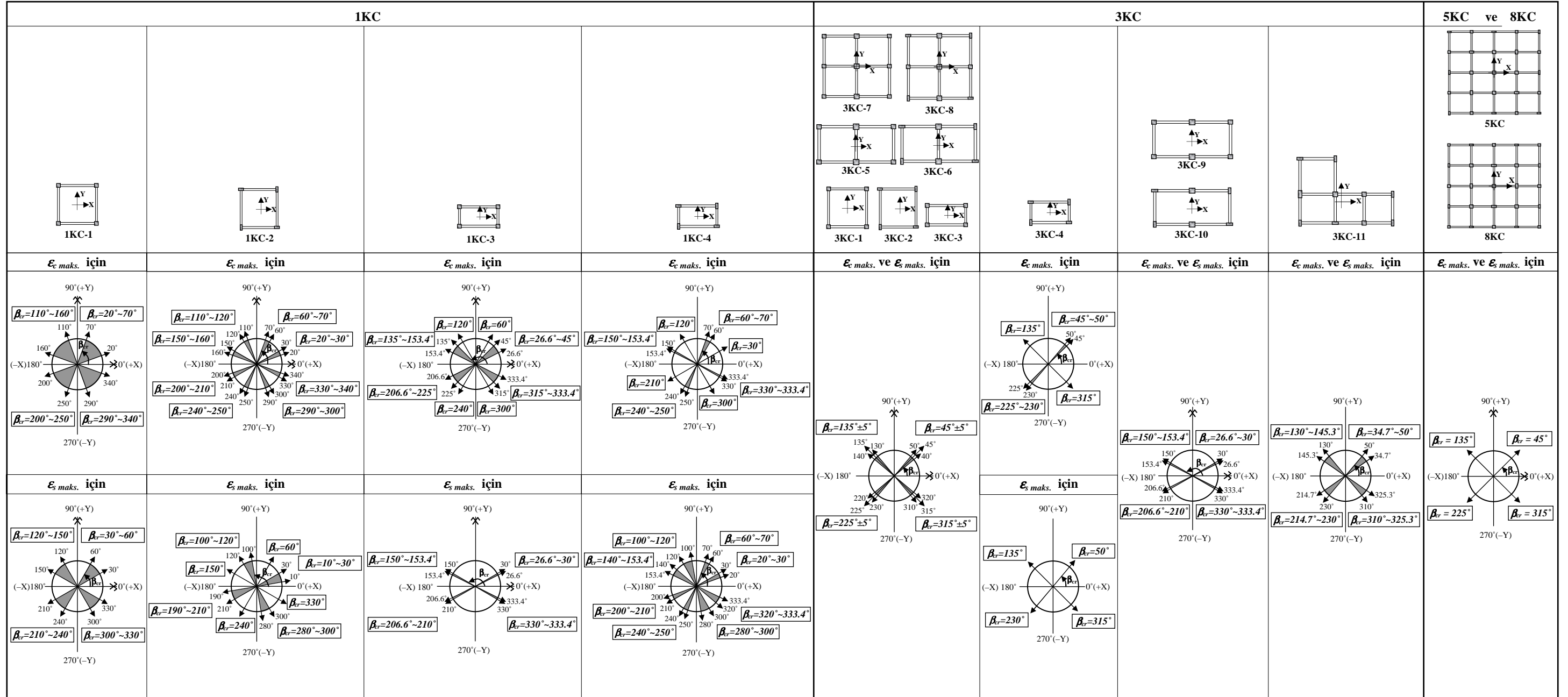
Şekil 5.24 3KC-[5,6], 3KC-[9,10] ve 3KC-11 binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\epsilon_{c \text{ maks.}}^{\text{norm.}} \text{ ve } \epsilon_{s \text{ maks.}}^{\text{norm.}}) \leq 1.00$ için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

NOT: Koyu β_{cr} değerleri: $\epsilon_{c maks.}^{norm.} = 1.00$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.} = 1.00$ içindir.

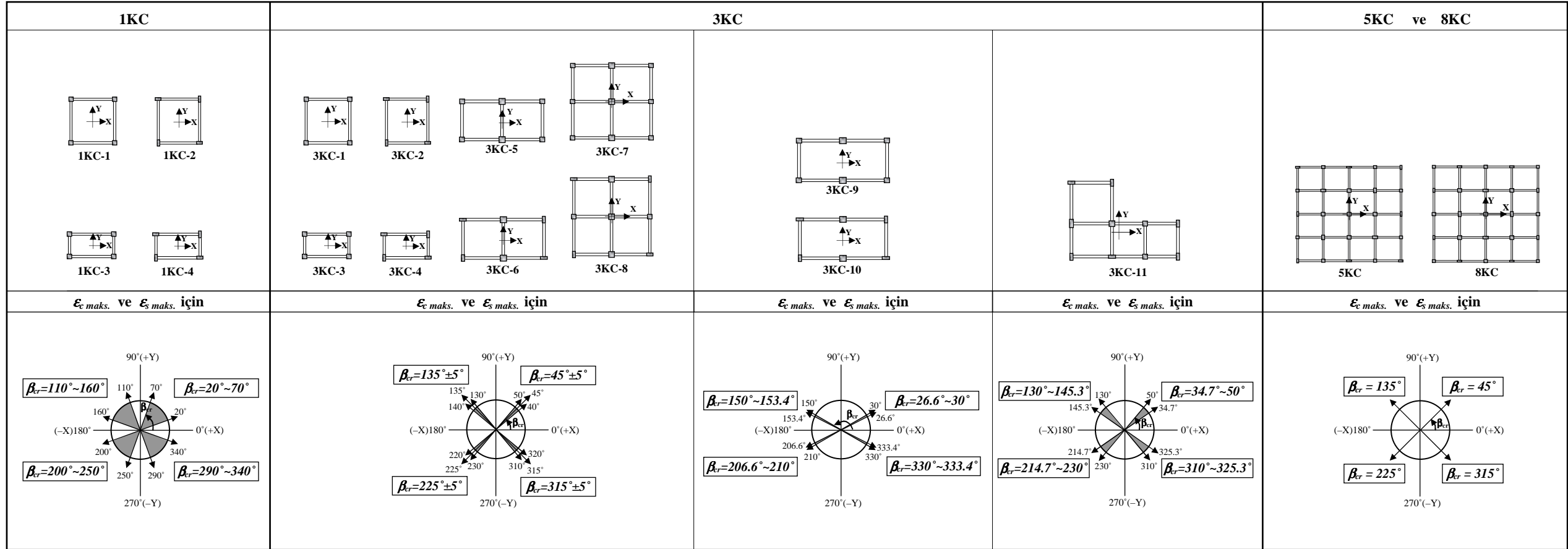
Şekil 5.25 5KC ve 8KC binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde $0.95 \leq (\epsilon_{c maks.}^{norm.} \text{ ve } \epsilon_{s maks.}^{norm.}) \leq 1.00$ için β_{cr} değerleri

Sayısal incelemeleri kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için YKY ile belirlenen performans noktaları esas alınarak, en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultuları Şekil 5.1–5.25’den yararlanılarak, Şekil 5.26’da verilmiştir.

Şekil 5.26 İncelenen betonarme binaların en alt kat kolon plastik kesitlerinde en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri için β_{cr} kritik deprem doğrultuları

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC betonarme binaların $\beta=0^\circ\sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için, en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki en elverişsiz $\epsilon_c maks.$ ve $\epsilon_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultuları tüm binalar için birlikte değerlendirildiğinde elde edilen sonuçlar Şekil 5.27’de özetlenmiştir.

Şekil 5.27 $\epsilon_c maks.$ ve $\epsilon_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri için ortak olan β_{cr} kritik deprem doğrultuları

5.2 Kritik Deprem Doğrultuları ve Asal Eksen Doğrultuları için Elde Edilen Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Karşılaştırılması

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC betonarme binaların çok doğrultulu deprem yükleri altındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerde, kritik deprem doğrultularındaki (β_{cr}) $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerinin asal eksen doğrultularından ($(\epsilon_{c maks.})_{asal}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{asal}$) elde edilenlere göre değişim oranları belirlenerek değerlendirilmiştir.

İncelenen toplam on yedi adet betonarme binanın (1KC, 3KC, 5KC ve 8KC) en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitler için, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre değişim yüzdesi (rölatif farkı) (%) ve değişim oranı, (5.2) ve (5.3) bağıntıları ile hesaplanmıştır. (5.2) ve (5.3) bağıntıları ile yapılan hesaplamalarda, birim boy değişmesi taleplerinin $(\epsilon_{c maks.}; \epsilon_{s maks.})$ mutlak değerleri kullanılmıştır.

Ayrıca, incelenen en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerine ait (5.2) ve (5.3) bağıntıları ile hesaplanan asal eksene göre rölatif fark (%) ve değişim oranları, 1KC-[1-4], 3KC-[1-8], 3KC-[9-10], 3KC-11, 5KC ve 8KC binalar için (5.4) ve (5.5) bağıntılarında yerine konularak, ortalama rölatif farklar ve ortalama değişim oranları hesaplanmıştır.

$$\text{Rölatif Fark (R.F.) (\%)} = 100 \frac{|\left(\epsilon_{c maks.}\right)_{cr} - \left(\epsilon_{c maks.}\right)_{asal}|}{\left|\left(\epsilon_{c maks.}\right)_{asal}\right|} \text{ ve } 100 \frac{|\left(\epsilon_{s maks.}\right)_{cr} - \left(\epsilon_{s maks.}\right)_{asal}|}{\left|\left(\epsilon_{s maks.}\right)_{asal}\right|} \quad (5.2)$$

$$\text{Değişim Oranı (D.O.)} = \frac{\left|\left(\epsilon_{c maks.}\right)_{cr}\right|}{\left|\left(\epsilon_{c maks.}\right)_{asal}\right|} \text{ ve } \frac{\left|\left(\epsilon_{s maks.}\right)_{cr}\right|}{\left|\left(\epsilon_{s maks.}\right)_{asal}\right|} \quad (5.3)$$

$$\left. \begin{aligned} \text{Ortalama Rölatif Fark (O.R.F.) (\%)} &= 100 \frac{1}{n} \sum_n \left[\frac{\left|\left(\epsilon_{c maks.}\right)_{cr} - \left(\epsilon_{c maks.}\right)_{asal}\right|}{\left|\left(\epsilon_{c maks.}\right)_{asal}\right|} \right] \\ \text{(O.R.F.) (\%)} &= 100 \frac{1}{n} \sum_n \left[\frac{\left|\left(\epsilon_{s maks.}\right)_{cr} - \left(\epsilon_{s maks.}\right)_{asal}\right|}{\left|\left(\epsilon_{s maks.}\right)_{asal}\right|} \right] \end{aligned} \right\} \quad (5.4)$$

$$\text{Ortalama Değişim Oranı (D.O.)} = \frac{1}{n} \sum_n \left[\frac{|\left(\varepsilon_{c \text{ maks.}}\right)_{cr}|}{|\left(\varepsilon_{c \text{ maks.}}\right)_{asal}|} \right] \quad \text{ve} \quad \frac{1}{n} \sum_n \left[\frac{|\left(\varepsilon_{s \text{ maks.}}\right)_{cr}|}{|\left(\varepsilon_{s \text{ maks.}}\right)_{asal}|} \right] \quad (5.5)$$

Hesaplanan bu değerler, 1KC binalar için Çizelge 5.1’de, 3KC binalar için Çizelge 5.2–5.4’de, 5KC bina için Çizelge 5.5’de ve 8KC bina için Çizelge 5.6’da verilmiştir.

Çizelge 5.1–5.6’dan görüleceği üzere;

- 1KC–[1-4] binaların kat kolonlarının alt uçlarında oluşan toplam 16 plastik kesitte, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan rölatif farklara (%) ve değişim oranlarına ait değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 5.1).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\varepsilon_{c \text{ maks.}}$ için :	+%61.5 (1.615)	+%104.4 (2.044)	+%81.6 (1.816)
$\varepsilon_{s \text{ maks.}}$ için :	+%12.6 (1.126)	+%41.6 (1.416)	+%27.8 (1.278)

- 3KC–[1-8] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki toplam 46 plastik kesitte, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan hesaplanan rölatif farklara (%) ve değişim oranlarına ait değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 5.2).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\varepsilon_{c \text{ maks.}}$ için :	+%80.9 (1.809)	+%172.8 (2.728)	+%134.8 (2.348)
$\varepsilon_{s \text{ maks.}}$ için :	+%35.9 (1.359)	+%96.8 (1.968)	+%73.0 (1.730)

- 3KC–[5-6] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan toplam 12 plastik kesitte, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan rölatif farklara (%) ve değişim oranlarına ait değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 5.2).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	+%96.9 (1.969)	+%171.2 (2.712)	+%139.3 (2.393)
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	+%45.1 (1.451)	+%96.8 (1.968)	+%70.5 (1.705)

- 3KC–[5,6] binaların her iki ara kolonunun tek doğrultuda kirişlerle birleştiği (diğer doğrultuda kirişlerin kaldırıldığı) 3KC–[9,10] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan toplam 12 plastik kesitte, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan rölatif farklara (%) ve değişim oranlarına ait değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 5.3).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	+%55.0 (1.550)	+%183.6 (2.836)	+%138.7 (2.387)
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	+%24.2 (1.242)	+%112.6 (2.126)	+%72.2 (1.722)

- 3KC–[9,10] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki birim boy değişmesi talepleri için elde edilen ortalama farklar, 3KC–[5,6] binalar için elde edilenlere oldukça yakındır (Çizelge 5.2–5.3). Buna karşın, en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini veren kritik deprem doğrultularının (β_{cr}) aşağıda görüldüğü gibi birbirinden farklı olduğu belirlenmiştir.

3KC–[5,6] için, $\beta_{cr}=(40^\circ\sim50^\circ, 130^\circ\sim140^\circ$ ve $220^\circ\sim230^\circ, 310^\circ\sim320^\circ)$

3KC–[9,10] için, $\beta_{cr}=(26.6^\circ\sim30^\circ, 150^\circ\sim153.4^\circ$ ve $206.6^\circ\sim210^\circ, 330^\circ\sim333.4^\circ)$
(Çizelge 5.11–5.12).

- Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik olmayan 3KC–11 binanın en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan toplam 12 plastik kesitte, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan rölatif farklara (%) ve değişim oranlarına ait değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 5.4).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	+%78.4 (1.784)	+%142.1 (2.421)	+%113.3 (2.133)
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	+%31.0 (1.310)	+%103.2 (2.032)	+%64.5 (1.645)

- 5KC binanın en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan toplam 25 plastik kesitte, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan rölatif farklara (%) ve değişim oranlarına ait değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 5.5).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	+%148.9 (2.489)	+%199.7 (2.997)	+%171.8 (2.718)
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	+%91.5 (1.915)	+%128.0 (2.280)	+%113.5 (2.135)

- 8KC binanın en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan toplam 25 plastik kesitte, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan rölatif farklara (%) ve değişim oranlarına ait değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 5.6).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	+%161.3 (2.613)	+%253.7 (3.537)	+%209.3 (3.093)
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	+%135.2 (2.352)	+%248.9 (3.489)	+%180.5 (2.805)

Deprem yüklerinin incelenen on yedi adet betonarme binanın plandaki asal eksen (X veya Y) doğrultularından etkimesi halinde, en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki tüm θ_{px} veya θ_{py} plastik dönme taleplerinin birbirine yakın mertebelerde oldukları belirlenmiştir. Binaların kolon plastik kesitlerinde elde edilen plastik dönme talepleri, FEMA 356 [4], ASCE 41-06 [6], Eurocode-8 [58] vb. yönetmelikler esas alınarak değerlendirildiğinde, *Hemen Kullanım* ile *Can Güvenliği* arasındaki performans düzeyi elde edilmektedir.

Buna karşın, binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultuları ile β_{cr} kritik deprem doğrultuları için elde edilen $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri arasındaki farkların çok büyük olduğu ve yapısal değerlendirmeyi değiştirebileceği görülmüştür. Kolon plastik kesitlerindeki birim boy değişmesi talepleri için oluşan bu büyük farkın, kolonlardaki iç kuvvet ve/veya şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşimden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çizelge 5.1 1KC-[1-4] binalarda kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{asal}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	$\epsilon_{c maks.}$ için			$(\epsilon_{s maks.})_{asal}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	$\epsilon_{s maks.}$ için		
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı
				(β_{cr}°)	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			(β_{cr}°)	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$
		[1]	[2]			[3]	[4]				
1KC-1	H13	0.003929	0.007066	40°, 230°	+79.8	1.798	0.009589	0.013124	315°	+36.9	1.369
	H16	0.003929	0.007066	140°, 310°	+79.8	1.798	0.009589	0.013124	225°	+36.9	1.369
	H19	0.003929	0.007066	130°, 320°	+79.8	1.798	0.009589	0.013124	45°	+36.9	1.369
	H22	0.003929	0.007066	50°, 220°	+79.8	1.798	0.009589	0.013124	135°	+36.9	1.369
1KC-2	H13	0.005405	0.008726	150°	+61.5	1.615	0.014104	0.015879	30°	+12.6	1.126
	H16	0.005405	0.008726	60°	+61.5	1.615	0.014104	0.015879	300°	+12.6	1.126
	H19	0.005405	0.008726	240°	+61.5	1.615	0.014104	0.015879	120°	+12.6	1.126
	H22	0.005405	0.008726	330°	+61.5	1.615	0.014104	0.015879	210°	+12.6	1.126
1KC-3	H13	0.004076	0.007747	150°	+90.1	1.901	0.010250	0.014516	330°	+41.6	1.416
	H16	0.004076	0.007747	30°	+90.1	1.901	0.010250	0.014516	210°	+41.6	1.416
	H19	0.004076	0.007747	210°	+90.1	1.901	0.010250	0.014516	30°	+41.6	1.416
	H22	0.004076	0.007747	330°	+90.1	1.901	0.010250	0.014516	150°	+41.6	1.416
1KC-4	H13	0.004877	0.009970	150°	+104.4	2.044	0.014659	0.017986	210°	+22.7	1.227
	H16	0.004941	0.009160	300°	+85.4	1.854	0.015138	0.017788	300°	+17.5	1.175
	H19	0.004941	0.009160	120°	+85.4	1.854	0.015138	0.017788	120°	+17.5	1.175
	H22	0.004877	0.009970	330°	+104.4	2.044	0.014659	0.017986	30°	+22.7	1.227
				Ortalama	+81.6	1.816			Ortalama	+27.8	1.278

Çizelge 5.2 3KC-[1-8] binalarda kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{asal}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{asal}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için				
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oran			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oran		
				(β_{cr})	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			(β_{cr})	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$		
		[1]	[2]			[3]	[4]						
3KC-1	H13	0.005440	0.014515	135°	+166.8	2.668	0.011615	0.021975	310°-320°	+89.2	1.892		
	H16	0.005440	0.014515	45°	+166.8	2.668	0.011615	0.021975	220°-230°	+89.2	1.892		
	H19	0.005440	0.014515	225°	+166.8	2.668	0.011615	0.021975	40°-50°	+89.2	1.892		
	H22	0.005440	0.014515	315°	+166.8	2.668	0.011615	0.021975	130°-140°	+89.2	1.892		
3KC-2	H13	0.006156	0.011371	135°	+84.7	1.847	0.011782	0.016009	315°	+35.9	1.359		
	H16	0.006156	0.011371	45°	+84.7	1.847	0.011782	0.016009	225°	+35.9	1.359		
	H19	0.006156	0.011371	225°	+84.7	1.847	0.011782	0.016009	45°	+35.9	1.359		
	H22	0.006156	0.011371	315°	+84.7	1.847	0.011782	0.016009	135°	+35.9	1.359		
3KC-3	H13	0.006953	0.017563	135°	+152.6	2.526	0.014440	0.027038	310°	+87.2	1.872		
	H16	0.006953	0.017563	45°	+152.6	2.526	0.014440	0.027038	230°	+87.2	1.872		
	H19	0.006953	0.017563	225°	+152.6	2.526	0.014440	0.027038	50°	+87.2	1.872		
	H22	0.006953	0.017563	315°	+152.6	2.526	0.014440	0.027038	130°	+87.2	1.872		
3KC-4	H13	0.007449	0.013920	135°	+86.9	1.869	0.012319	0.020296	315°	+64.8	1.648		
	H16	0.007261	0.013132	50°	+80.9	1.809	0.013042	0.021123	230°	+62.0	1.620		
	H19	0.007261	0.013132	230°	+80.9	1.809	0.013042	0.021123	50°	+62.0	1.620		
	H22	0.007449	0.013920	315°	+86.9	1.869	0.012319	0.020296	135°	+64.8	1.648		
3KC-5	H13	0.005564	0.015090	140°	+171.2	2.712	0.013288	0.023477	320°	+76.7	1.767		
	H16	0.007063	0.016921	135°-140°	+139.6	2.396	0.013455	0.024153	315°-320°	+79.5	1.795		
	H19	0.005564	0.015090	220°	+171.2	2.712	0.013288	0.023477	40°	+76.7	1.767		
	H22	0.007063	0.016921	315°-320°	+139.6	2.396	0.013455	0.024153	135°-140°	+79.5	1.795		
	H34	0.005564	0.015090	40°	+171.2	2.712	0.013288	0.023477	220°	+76.7	1.767		
	H37	0.005564	0.015090	320°	+171.2	2.712	0.013288	0.023477	140°	+76.7	1.767		
3KC-6	H13	0.007966	0.015689	140°	+96.9	1.969	0.014598	0.021614	320°	+48.1	1.481		
	H16	0.006272	0.016184	40°	+158.1	2.580	0.011726	0.023071	320°	+96.8	1.968		
	H19	0.007048	0.014012	225°	+98.8	1.988	0.013878	0.020133	45°	+45.1	1.451		
	H22	0.006272	0.016184	220°	+158.1	2.580	0.011726	0.023071	140°	+96.8	1.968		
	H34	0.007048	0.014012	45°	+98.8	1.988	0.013878	0.020133	225°	+45.1	1.451		
	H37	0.007966	0.015689	320°	+96.9	1.969	0.014598	0.021614	140°	+48.1	1.481		
3KC-7	H13	0.004632	0.012638	135°	+172.8	2.728	0.011317	0.020403	315°	+80.3	1.803		
	H16	0.006294	0.015297	45°, 135°	+143.0	2.430	0.012239	0.022398	225°, 315°	+83.0	1.830		
	H19	0.006294	0.015297	135°, 225°	+143.0	2.430	0.012239	0.022398	45°, 315°	+83.0	1.830		
	H22	0.006908	0.017220	45°, 135°, 225°, 315°	+149.3	2.493	0.013466	0.024574	45°, 135°, 225°, 315°	+82.5	1.825		
	H34	0.004632	0.012638	45°	+172.8	2.728	0.011317	0.020403	225°	+80.3	1.803		
	H37	0.006294	0.015297	45°, 315°	+143.0	2.430	0.012239	0.022398	135°, 225°	+83.0	1.830		
	H55	0.004632	0.012638	225°	+172.8	2.728	0.011317	0.020403	45°	+80.3	1.803		
	H58	0.006294	0.015297	225°, 315°	+143.0	2.430	0.012239	0.022398	45°, 135°	+83.0	1.830		
	H61	0.004632	0.012638	315°	+172.8	2.728	0.011317	0.020403	135°	+80.3	1.803		
3KC-8	H13	0.006661	0.013429	140°	+101.6	2.016	0.013775	0.021830	320°	+58.5	1.585		
	H16	0.006020	0.015102	45°	+150.9	2.509	0.011571	0.021797	315°	+88.4	1.884		
	H19	0.006020	0.015102	135°	+150.9	2.509	0.011571	0.021797	45°	+88.4	1.884		
	H22	0.006569	0.016742	45°, 135°, 225°, 315°	+154.9	2.549	0.012818	0.023802	45°, 135°, 225°, 315°	+85.7	1.857		
	H34	0.006661	0.013429	50°	+101.6	2.016	0.013775	0.021830	230°	+58.5	1.585		
	H37	0.006020	0.015102	315°	+150.9	2.509	0.011571	0.021797	225°	+88.4	1.884		
	H55	0.006661	0.013429	230°	+101.6	2.016	0.013775	0.021830	50°	+58.5	1.585		
	H58	0.006020	0.015102	225°	+150.9	2.509	0.011571	0.021797	135°	+88.4	1.884		
	H61	0.006661	0.013429	320°	+101.6	2.016	0.013775	0.021830	140°	+58.5	1.585		
				Ortalama	+134.8	2.348					Ortalama	+73.0	1.73

Çizelge 5.3 3KC–[9,10] binalarda kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsalsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks.}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{asal}^{maks.}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için			
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	
												(β_{cr}°)
[1]	[2]	[3]	[4]									
3KC–9	H13	0.005571	0.015801	150°	+183.6	2.836	0.010801	0.022967	330°	+112.6	2.126	
	H16	0.005324	0.013846	30°	+160.1	2.601	0.013392	0.021958	30°	+64.0	1.640	
	H19	0.005571	0.015801	210°	+183.6	2.836	0.010801	0.022967	30°	+112.6	2.126	
	H22	0.005324	0.013846	210°	+160.1	2.601	0.013392	0.021958	210°	+64.0	1.640	
	H34	0.005571	0.015801	30°	+183.6	2.836	0.010801	0.022967	210°	+112.6	2.126	
	H37	0.005571	0.015801	330°	+183.6	2.836	0.010801	0.022967	150°	+112.6	2.126	
3KC–10	H13	0.007121	0.014471	150°	+103.2	2.032	0.012580	0.020112	330°	+59.9	1.599	
	H16	0.004945	0.012206	30°	+146.8	2.468	0.011876	0.018961	30°	+59.7	1.597	
	H19	0.006801	0.010541	150°	+55.0	1.550	0.012797	0.015895	30°	+24.2	1.242	
	H22	0.004945	0.012206	210°	+146.8	2.468	0.011876	0.018961	210°	+59.7	1.597	
	H34	0.006801	0.010541	330°	+55.0	1.550	0.012797	0.015895	210°	+24.2	1.242	
	H37	0.007121	0.014471	330°	+103.2	2.032	0.012580	0.020112	150°	+59.9	1.599	
				Ortalama	+138.7	2.387	Ortalama				+72.2	1.722

Çizelge 5.4 3KC–11 binada kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsalsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks.}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{asal}^{maks.}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için			
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	
												(β_{cr}°)
[1]	[2]	[3]	[4]									
3KC–11	H13	0.007858	0.014021	140°	+78.4	1.784	0.014485	0.019234	320°	+32.8	1.328	
	H16	0.005694	0.011970	50°	+110.2	2.102	0.009245	0.016467	230°	+78.1	1.781	
	H19	0.005576	0.013497	230°	+142.1	2.421	0.011475	0.020104	50°	+75.2	1.752	
	H22	0.006498	0.013306	45°, 140° 225°	+104.8	2.048	0.012574	0.018560	315°	+47.6	1.476	
	H37	0.005521	0.011896	135°	+115.5	2.155	0.011468	0.017672	220°	+54.1	1.541	
	H55	0.004957	0.011257	230°	+127.1	2.271	0.010879	0.019663	50°	+80.7	1.807	
	H58	0.008628	0.016131	220°	+87.0	1.870	0.016994	0.022258	40°	+31.0	1.310	
	H61	0.006026	0.012260	220°-225°	+103.4	2.034	0.011453	0.017399	135°	+51.9	1.519	
	H172	0.004321	0.010308	130°-135° 310°	+138.6	2.386	0.009601	0.018228	225°	+89.9	1.899	
	H178	0.005005	0.011311	310°	+126.0	2.260	0.008698	0.017677	135°	+103.2	2.032	
				Ortalama	+113.3	2.133	Ortalama				+64.5	1.645

Çizelge 5.5 5KC binada kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{asal}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{asal}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için			
				Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı			Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	
		[1]	[2]	(β_{cr}°)	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	[3]	[4]	(β_{cr}°)	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	
5KC	H13	0.007897	0.020139	135°	+155.0	2.550	0.015312	0.031547	315°	+106.0	2.060	
	H16	0.006711	0.018834	45°	+180.6	2.806	0.011064	0.025028	315°	+126.2	2.262	
	H19	0.006711	0.018834	135°	+180.6	2.806	0.011064	0.025028	315°	+126.2	2.262	
	H22	0.008880	0.022998	45°	+159.0	2.590	0.013559	0.027153	315°	+100.3	2.003	
	H34	0.008923	0.022213	45°	+148.9	2.489	0.014905	0.028539	315°	+91.5	1.915	
	H37	0.007155	0.021415	45°	+199.3	2.993	0.011532	0.026297	225°	+128.0	2.280	
	H55	0.008923	0.022213	135°	+148.9	2.489	0.014905	0.028539	45°	+91.5	1.915	
	H58	0.007155	0.021415	135°	+199.3	2.993	0.011532	0.026297	315°	+128.0	2.280	
	H61	0.006753	0.020238	45°, 135° 225°, 315°	+199.7	2.997	0.012159	0.027333	45°, 135° 225°, 315°	+124.8	2.248	
	H94	0.006711	0.018834	135°	+180.6	2.806	0.011064	0.025028	45°	+126.2	2.262	
	H97	0.008880	0.022998	135°	+159.0	2.590	0.013559	0.027153	45°	+100.3	2.003	
	H100	0.007155	0.021415	225°	+199.3	2.993	0.011532	0.026297	45°	+128.0	2.280	
	H103	0.007897	0.020139	225°	+155.0	2.550	0.015312	0.031547	45°	+106.0	2.060	
	H106	0.006711	0.018834	225°	+180.6	2.806	0.011064	0.025028	45°	+126.2	2.262	
	H109	0.008923	0.022213	225°	+148.9	2.489	0.014905	0.028539	135°	+91.5	1.915	
	H166	0.006711	0.018834	45°	+180.6	2.806	0.011064	0.025028	225°	+126.2	2.262	
	H169	0.007897	0.020139	45°	+155.0	2.550	0.015312	0.031547	225°	+106.0	2.060	
	H172	0.008880	0.022998	315°	+159.0	2.590	0.013559	0.027153	225°	+100.3	2.003	
	H175	0.006711	0.018834	315°	+180.6	2.806	0.011064	0.025028	225°	+126.2	2.262	
	H178	0.007155	0.021415	315°	+199.3	2.993	0.011532	0.026297	135°	+128.0	2.280	
H181	0.008923	0.022213	315°	+148.9	2.489	0.014905	0.028539	225°	+91.5	1.915		
H184	0.008880	0.022998	225°	+159.0	2.590	0.013559	0.027153	135°	+100.3	2.003		
H187	0.006711	0.018834	315°	+180.6	2.806	0.011064	0.025028	135°	+126.2	2.262		
H190	0.006711	0.018834	225°	+180.6	2.806	0.011064	0.025028	135°	+126.2	2.262		
H193	0.007897	0.020139	315°	+155.0	2.550	0.015312	0.031547	135°	+106.0	2.060		
				Ortalama	+171.8	2.718	Ortalama				+113.5	2.135

Çizelge 5.6 8KC binada kritik deprem ve asal eksen doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin karşılaştırılması

Bina	Plastik Kesit (Mafsalsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{asal}$ $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$		$\epsilon_{c maks.}$ için			$(\epsilon_{s maks.})_{asal}$ $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$		$\epsilon_{s maks.}$ için				
		[1]	[2]	Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	[3]	[4]	Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı		
				(β_{cr}°)	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			(β_{cr}°)	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$		
8KC	H13	0.003625	0.012821	135°	+253.7	3.537	0.005344	0.018647	315°	+248.9	3.489		
	H16	0.005408	0.015626	135°	+188.9	2.889	0.007805	0.019654	315°	+151.8	2.518		
	H19	0.005408	0.015626	135°	+188.9	2.889	0.007805	0.019654	315°	+151.8	2.518		
	H22	0.005142	0.016820	135°	+227.1	3.271	0.006079	0.018655	315°	+206.9	3.069		
	H34	0.004088	0.013593	45°, 135°	+232.5	3.325	0.005868	0.016758	315°	+185.6	2.856		
	H37	0.006740	0.017614	135°	+161.3	2.613	0.008036	0.018899	225°, 315°	+135.2	2.352		
	H55	0.004088	0.013593	135°, 225°	+232.5	3.325	0.005868	0.016758	45°, 315°	+185.6	2.856		
	H58	0.006740	0.017614	135°	+161.3	2.613	0.008036	0.018899	315°	+135.2	2.352		
	H61	0.004843	0.015618	45°, 135° 225°, 315°	+222.5	3.225	0.005784	0.016822	45°, 135° 225°, 315°	+190.8	2.908		
	H94	0.005408	0.015626	225°	+188.9	2.889	0.007805	0.019654	45°	+151.8	2.518		
	H97	0.005142	0.016820	225°	+227.1	3.271	0.006079	0.018655	45°	+206.9	3.069		
	H100	0.006740	0.017614	315°	+161.3	2.613	0.008036	0.018899	45°, 135°	+135.2	2.352		
	H103	0.003625	0.012821	225°	+253.7	3.537	0.005344	0.018647	45°	+248.9	3.489		
	H106	0.005408	0.015626	225°	+188.9	2.889	0.007805	0.019654	45°	+151.8	2.518		
	H109	0.004088	0.013593	225°, 315°	+232.5	3.325	0.005868	0.016758	135°	+185.6	2.856		
	H166	0.005408	0.015626	45°	+188.9	2.889	0.007805	0.019654	225°	+151.8	2.518		
	H169	0.003625	0.012821	45°	+253.7	3.537	0.005344	0.018647	225°	+248.9	3.489		
	H172	0.005142	0.016820	45°	+227.1	3.271	0.006079	0.018655	225°	+206.9	3.069		
	H175	0.005408	0.015626	45°	+188.9	2.889	0.007805	0.019654	225°	+151.8	2.518		
	H178	0.006740	0.017614	315°	+161.3	2.613	0.008036	0.018899	135°	+135.2	2.352		
H181	0.004088	0.013593	45°, 315°	+232.5	3.325	0.005868	0.016758	135°, 225°	+185.6	2.856			
H184	0.005142	0.016820	315°	+227.1	3.271	0.006079	0.018655	135°	+206.9	3.069			
H187	0.005408	0.015626	315°	+188.9	2.889	0.007805	0.019654	135°	+151.8	2.518			
H190	0.005408	0.015626	315°	+188.9	2.889	0.007805	0.019654	135°	+151.8	2.518			
H193	0.003625	0.012821	315°	+253.7	3.537	0.005344	0.018647	135°	+248.9	3.489			
				Ortalama	+209.3	3.093					Ortalama	+180.5	2.805

5.3 Kritik Deprem Doğrultularının Değerlendirilmesi ve Kritik Deprem Doğrultusu Önerisi

Çalışmanın bu bölümünde, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binalar üzerinde, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde oluşacak en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultuları değerlendirilmiştir. Daha sonra, incelenen betonarme binaların çok

doğrultulu deprem yükleri altındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, kiriş ve kolon plastik kesitlerindeki (plastik mafsallarındaki) en elverişsiz plastik şekildeğiştirme taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla β_{cr} kritik deprem doğrultuları önerilmiştir.

5.3.1 Kritik Deprem Doğrultularının Değerlendirilmesi

Çalışma kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binalar (1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC) için $\beta=0^\circ \sim 180^\circ$, simetrik veya antimetrik olmayan 3KC–11 bina için ise $\beta=0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, deprem yüklerinin $\beta=0^\circ \sim 360^\circ$ arasında etkimesi hali için, en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki en elverişsiz $(\mathcal{E}_c maks.)_{cr}$ ve $(\mathcal{E}_s maks.)_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultuları incelendiğinde (Şekil 5.1–5.20, 5.21–5.27);

- Kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $(\mathcal{E}_c maks.)_{cr}$ ve $(\mathcal{E}_s maks.)_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerinin, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksenlerinden farklı olan ve çoğunlukla $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki doğrultularından etkimesi halinde ve ayrıca, planı kare olmayan binalarda plan köşegeni (diyagonal) doğrultularına yakın ara doğrultulardan etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir (Şekil 5.1–5.27).
- İncelenen 1KC–[1-4] binaların bazı kolon plastik kesitlerindeki $(\mathcal{E}_c maks.)_{cr}$ ve $(\mathcal{E}_s maks.)_{cr}$ birim boy değişmesi talepleri için belirlenen kritik deprem doğrultularının, yukarıda belirtilen $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki doğrultulardan farklı olabildiği görülmüştür (Şekil 5.1–5.5, 5.21, 5.26–5.27). Bunun nedeninin, 1KC binaların kolonlarındaki normal kuvvet düzeyinin çok katlı binalara göre daha küçük olmasından ve ayrıca, kiriş uçlarında oluşan plastik kesitler sonrası çerçeve davranışının sağlanamamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Buna karşın, 1KC binaların sadece $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için iki doğrultulu doğrusal

olmayan statik analizlerinin yapılması halinde, ilgili kolon plastik kesitlerinde elde edilen $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin β_{cr} kritik deprem doğrultularından elde edilenlere oldukça yakın olduğu ($0.90 \leq (\epsilon_{c maks.}^{norm.}$ ve $\epsilon_{s maks.}^{norm.}) \leq 0.95$) görülmüştür (Şekil 5.1–5.5, 5.21, 5.26).

- Planı kare ve dikdörtgen olan 1KC–[1-4] binaların yukarıda belirtilen ara deprem doğrultularının yanısıra, plan köşegeni (diyagonal) doğrultuları için de doğrusal olmayan statik analizlerin yapılması halinde, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebildiği görülmektedir (Şekil 5.1–5.5, 5.21, 5.26–5.27).
- Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antisimetrik olan 3KC–[1-8], 5KC ve 8KC binalar için, $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki deprem doğrultularında iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analizlerin yapılması halinde, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi talepleri belirlenebilmektedir (Şekil 5.6–5.14, 5.19–5.20, 5.22, 5.25–5.27).
- 3KC–[5,6] binaların her iki ara kolonunun tek doğrultuda kirişlerle birleştiği (diğer doğrultuda kirişlerin kaldırıldığı) ve ASCE–41-06 [6]’da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesinin zorunlu olduğu binaları temsil eden 3KC–[9,10] binalarda, β_{cr} kritik deprem doğrultularının yukarıda belirtilen $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki doğrultulardan farklı olduğu görülmüştür. Bu binalar için, deprem yüklerinin plan köşegeni ve ona yakın olan ara doğrultulardan etkimesi halinde, en elverişsiz $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi talepleri elde edilebilmektedir (Şekil 5.15–5.17, 5.24, 5.26–5.27).
- Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antisimetrik olmayan L planlı 3KC–11 binada, $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 310^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için doğrusal olmayan statik analizlerin yapılması halinde, ilgili kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz

$(\epsilon_{c \text{ maks.}})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s \text{ maks.}})_{cr}$ birim boy değişmesi talepleri elde edilebilmektedir (Şekil 5.18, 5.24, 5.26–5.27).

Çalışma kapsamında ele alınan betonarme binalar (1KC, 3KC, 5KC ve 8KC) için, deprem yüklerinin binaların sadece *plan köşegeni (diyagonal)* doğrultularından etkimesi halinde, en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin, β_{cr} kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre *rölatif farkları (%)* ve *değişim oranları* Çizelge 5.7–5.12’de verilmiştir. Çizelge 5.7–5.12 incelendiğinde;

- İncelenen betonarme binaların sadece plan köşegeni (diyagonal) doğrultuları için yapılan şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizler sonucunda,
  - Planı *kare* olan binaların en alt kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin, β_{cr} kritik deprem doğrultuları için elde edilenlerle çoğunlukla aynı olduğu belirlenmiştir.
  - Buna karşın, planı *kare* olmayan binalar için elde edilen $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin, β_{cr} kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre daha küçük olduğu belirlenmiştir.
- Buna göre, incelenen binaların sadece plan köşegeni (diyagonal) doğrultuları için elde edilen $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin β_{cr} kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan *rölatif farklara (%)* ve *değişim oranlarına* ait minimum (en az), maksimum (en çok) ve ortalama değerleri aşağıda verilmiştir. Buna göre;
  - Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olan tek katlı 1KC–[1-4] binalarda, aşağıda verilen oranlarda daha küçük olduğu belirlenmiştir (Çizelge 5.7).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\epsilon_{c \text{ maks.}}$ için :	–%1.2 (1.012)	–%37.3 (1.595)	–%10.3 (1.142)
$\epsilon_{s \text{ maks.}}$ için :	%0.00	–%41.6 (1.712)	–%11.1 (1.159)

- o Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olan üç katlı 3KC–[1-8] binalarda aşağıda verilen oranlarda daha küçük olduğu belirlenmiştir (Çizelge 5.8).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	%0.00	–%52.5 (2.104)	–%11.2 (1.166)
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	%0.00	–%56.6 (2.306)	–%10.5 (1.162)

- o 3KC–[5,6] binaların her iki ara kolonunun tek doğrultuda kirişlerle birleştiği üç katlı 3KC–[9,10] binalarda aşağıda verilen oranlarda daha küçük olduğu belirlenmiştir (Çizelge 5.9).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	–%3.2 (1.033)	–%10.7 (1.120)	–%4.8 (1.052)
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	–%3.2 (1.033)	–%14.6 (1.171)	–%5.9 (1.065)

- o Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antimetrik olmayan üç katlı 3KC–11 binada aşağıda verilen oranlarda daha küçük olduğu belirlenmiştir (Çizelge 5.10).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	–%1.0 (1.010)	–%33.5 (1.504)	–%15.8 (1.213)
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	–%0.8 (1.008)	–%36.2 (1.568)	–%16.7 (1.232)

- o Plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre antimetrik olan beş katlı ve sekiz katlı (5KC ve 8KC) binalarda ise aynı olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.35).

	<u>Minimum</u>	<u>Maksimum</u>	<u>Ortalama</u>
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	%0.00	%0.00	%0.00
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	%0.00	%0.00	%0.00

Çizelge 5.7 1KC-[1-4] binaların plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{diyag.}^{maks.}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{diyag.}^{maks.}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için		
				Rölatif Fark (%)		Değişim Oranı			Rölatif Fark (%)		Değişim Oranı
				$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[1]-[2]}{[2]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[3]-[4]}{[4]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$
		[1]	[2]			[3]	[4]				
1KC-1	H13	0.006956	0.007066	+1.6	-1.6	1.016	0.013124	0.013124	0.0	0.0	1.000
	H16	0.006956	0.007066	+1.6	-1.6	1.016	0.013124	0.013124	0.0	0.0	1.000
	H19	0.006956	0.007066	+1.6	-1.6	1.016	0.013124	0.013124	0.0	0.0	1.000
	H22	0.006956	0.007066	+1.6	-1.6	1.016	0.013124	0.013124	0.0	0.0	1.000
1KC-2	H13	0.007078	0.008726	+23.3	-18.9	1.233	0.012891	0.015879	+23.2	-18.8	1.232
	H16	0.007078	0.008726	+23.3	-18.9	1.233	0.012891	0.015879	+23.2	-18.8	1.232
	H19	0.007078	0.008726	+23.3	-18.9	1.233	0.012891	0.015879	+23.2	-18.8	1.232
	H22	0.007078	0.008726	+23.3	-18.9	1.233	0.012891	0.015879	+23.2	-18.8	1.232
1KC-3	H13	0.007635	0.007747	+1.5	-1.4	1.015	0.014067	0.014516	+3.2	-3.1	1.032
	H16	0.007635	0.007747	+1.5	-1.4	1.015	0.014067	0.014516	+3.2	-3.2	1.032
	H19	0.007635	0.007747	+1.5	-1.4	1.015	0.014067	0.014516	+3.2	-3.2	1.032
	H22	0.007635	0.007747	+1.5	-1.4	1.015	0.014067	0.014516	+3.2	-3.1	1.032
1KC-4	H13	0.009855	0.009970	+1.2	-1.2	1.012	0.017475	0.017986	+2.9	-2.8	1.029
	H16	0.005744	0.009160	+59.5	-37.3	1.595	0.010389	0.017788	+71.2	-41.6	1.712
	H19	0.005744	0.009160	+59.5	-37.3	1.595	0.010389	0.017788	+71.2	-41.6	1.712
	H22	0.009855	0.009970	+1.2	-1.2	1.012	0.017475	0.017986	+2.9	-2.8	1.029
		Ortalama		+14.2	-10.3	1.142	Ortalama		+15.9	-11.1	1.159

Çizelge 5.8 3KC-[1-8] binaların plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{diyag.}^{maks.}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{diyag.}^{maks.}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için		
				Rölatif Fark (%)		Değişim Oranı			Rölatif Fark (%)		Değişim Oranı
				$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[1]-[2]}{[2]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$			$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[3]-[4]}{[4]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$
		[1]	[2]			[3]	[4]				
3KC-1	H13	0.014515	0.014515	0.0	0.0	1.000	0.021945	0.021975	+0.1	-0.1	1.001
	H16	0.014515	0.014515	0.0	0.0	1.000	0.021945	0.021975	+0.1	-0.1	1.001
	H19	0.014515	0.014515	0.0	0.0	1.000	0.021945	0.021975	+0.1	-0.1	1.001
	H22	0.014515	0.014515	0.0	0.0	1.000	0.021945	0.021975	+0.1	-0.1	1.001
3KC-2	H13	0.011371	0.011371	0.0	0.0	1.000	0.016009	0.016009	0.0	0.0	1.000
	H16	0.011371	0.011371	0.0	0.0	1.000	0.016009	0.016009	0.0	0.0	1.000
	H19	0.011371	0.011371	0.0	0.0	1.000	0.016009	0.016009	0.0	0.0	1.000
	H22	0.011371	0.011371	0.0	0.0	1.000	0.016009	0.016009	0.0	0.0	1.000
3KC-3	H13	0.013309	0.017563	+32.0	-24.2	1.320	0.021556	0.027038	+25.4	-20.3	1.254
	H16	0.013309	0.017563	+32.0	-24.1	1.320	0.021556	0.027038	+25.4	-20.3	1.254
	H19	0.013309	0.017563	+32.0	-24.1	1.320	0.021556	0.027038	+25.4	-20.3	1.254
	H22	0.013309	0.017563	+32.0	-24.2	1.320	0.021556	0.027038	+25.4	-20.3	1.254
3KC-4	H13	0.010633	0.013920	+30.9	-23.6	1.309	0.014944	0.020296	+35.8	-26.4	1.358
	H16	0.00624	0.013132	+110.4	-52.5	2.104	0.009161	0.021123	+130.6	-56.6	2.306
	H19	0.00624	0.013132	+110.4	-52.5	2.104	0.009161	0.021123	+130.6	-56.6	2.306
	H22	0.010633	0.013920	+30.9	-23.6	1.309	0.014944	0.020296	+35.8	-26.4	1.358
3KC-5	H13	0.012364	0.015090	+22.0	-18.1	1.220	0.020903	0.023477	+12.3	-11.0	1.123
	H16	0.013841	0.016921	+22.3	-18.2	1.223	0.020190	0.024153	+19.6	-16.4	1.196
	H19	0.012364	0.015090	+22.0	-18.1	1.220	0.020903	0.023477	+12.3	-11.0	1.123
	H22	0.013841	0.016921	+22.3	-18.2	1.223	0.020190	0.024153	+19.6	-16.4	1.196
	H34	0.012364	0.015090	+22.0	-18.1	1.220	0.020903	0.023477	+12.3	-11.0	1.123
	H37	0.012364	0.015090	+22.0	-18.1	1.220	0.020903	0.023477	+12.3	-11.0	1.123
3KC-6	H13	0.013552	0.015689	+15.8	-13.6	1.158	0.019166	0.021614	+12.8	-11.3	1.128
	H16	0.01303	0.016184	+24.2	-19.5	1.242	0.018907	0.023071	+22.0	-18.0	1.220
	H19	0.008585	0.014012	+63.2	-38.7	1.632	0.012174	0.020133	+65.4	-39.5	1.654
	H22	0.01303	0.016184	+24.2	-19.5	1.242	0.018907	0.023071	+22.0	-18.0	1.220
	H34	0.008585	0.014012	+63.2	-38.7	1.632	0.012174	0.020133	+65.4	-39.5	1.654
	H37	0.013552	0.015689	+15.8	-13.6	1.158	0.019166	0.021614	+12.8	-11.3	1.128
3KC-7	H13	0.012638	0.012638	0.0	0.0	1.000	0.020403	0.020403	0.0	0.0	1.000
	H16	0.015297	0.015297	0.0	0.0	1.000	0.022399	0.022398	0.0	0.0	1.000
	H19	0.015297	0.015297	0.0	0.0	1.000	0.022399	0.022398	0.0	0.0	1.000
	H22	0.01722	0.017220	0.0	0.0	1.000	0.024574	0.024574	0.0	0.0	1.000
	H34	0.012638	0.012638	0.0	0.0	1.000	0.020403	0.020403	0.0	0.0	1.000
	H37	0.015297	0.015297	0.0	0.0	1.000	0.022399	0.022398	0.0	0.0	1.000
	H55	0.012638	0.012638	0.0	0.0	1.000	0.020403	0.020403	0.0	0.0	1.000
	H58	0.015297	0.015297	0.0	0.0	1.000	0.022399	0.022398	0.0	0.0	1.000
3KC-8	H13	0.012962	0.013429	+3.6	-3.5	1.036	0.020615	0.021830	+5.9	-5.6	1.059
	H16	0.015102	0.015102	0.0	0.0	1.000	0.021797	0.021797	0.0	0.0	1.000
	H19	0.015102	0.015102	0.0	0.0	1.000	0.021797	0.021797	0.0	0.0	1.000
	H22	0.016742	0.016742	0.0	0.0	1.000	0.023802	0.023802	0.0	0.0	1.000
	H34	0.012962	0.013429	+3.6	-3.5	1.036	0.020615	0.021830	+5.9	-5.6	1.059
	H37	0.015102	0.015102	0.0	0.0	1.000	0.021797	0.021797	0.0	0.0	1.000
	H55	0.012962	0.013429	+3.6	-3.5	1.036	0.020615	0.021830	+5.9	-5.6	1.059
	H58	0.015102	0.015102	0.0	0.0	1.000	0.021797	0.021797	0.0	0.0	1.000
			Ortalama	+16.6	-11.2	1.166		Ortalama	+16.2	-10.5	1.162

Çizelge 5.9 3KC–[9,10] binaların plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{diyag.}^{maks.}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{diyag.}^{maks.}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için		
				Rölatif Fark (%)		Değişim Oranı			Rölatif Fark (%)		Değişim Oranı
				$\frac{[2]-[1]}{[1]}$	$\frac{[1]-[2]}{[2]}$	$\frac{[2]}{[1]}$			$\frac{[4]-[3]}{[3]}$	$\frac{[3]-[4]}{[4]}$	$\frac{[4]}{[3]}$
		[1]	[2]			[3]	[4]				
3KC–9	H13	0.015276	0.015801	+3.4	-3.3	1.034	0.022019	0.022967	+4.3	-4.1	1.043
	H16	0.013408	0.013846	+3.3	-3.2	1.033	0.021251	0.021958	+3.3	-3.2	1.033
	H19	0.015276	0.015801	+3.4	-3.3	1.034	0.022019	0.022967	+4.3	-4.1	1.043
	H22	0.013408	0.013846	+3.3	-3.2	1.033	0.021251	0.021958	+3.3	-3.2	1.033
	H34	0.015276	0.015801	+3.4	-3.3	1.034	0.022019	0.022967	+4.3	-4.1	1.043
	H37	0.015276	0.015801	+3.4	-3.3	1.034	0.022019	0.022967	+4.3	-4.1	1.043
3KC–10	H13	0.013953	0.014471	+3.7	-3.6	1.037	0.019149	0.020112	+5.0	-4.8	1.050
	H16	0.011608	0.012206	+5.2	-4.9	1.052	0.018067	0.018961	+4.9	-4.7	1.049
	H19	0.009415	0.010541	+12.0	-10.7	1.120	0.013573	0.015895	+17.1	-14.6	1.171
	H22	0.011608	0.012206	+5.2	-4.9	1.052	0.018067	0.018961	+4.9	-4.7	1.049
	H34	0.009415	0.010541	+12.0	-10.7	1.120	0.013573	0.015895	+17.1	-14.6	1.171
	H37	0.013953	0.014471	+3.7	-3.6	1.037	0.019149	0.020112	+5.0	-4.8	1.050
			Ortalama	+5.2	-4.8	1.052		Ortalama	+6.5	-5.9	1.065

Çizelge 5.10 3KC–11 binanın plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{diyag.}^{maks.}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{diyag.}^{maks.}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için		
				Rölatif Fark (%)		Değişim Oranı			Rölatif Fark (%)		Değişim Oranı
				$\frac{[2]-[1]}{[1]}$	$\frac{[1]-[2]}{[2]}$	$\frac{[2]}{[1]}$			$\frac{[4]-[3]}{[3]}$	$\frac{[3]-[4]}{[4]}$	$\frac{[4]}{[3]}$
		[1]	[2]			[3]	[4]				
3KC–11	H13	0.013876	0.014021	+1.0	-1.0	1.010	0.018478	0.019234	+4.1	-3.9	1.041
	H16	0.00796	0.011970	+50.4	-33.5	1.504	0.011927	0.016467	+38.1	-27.6	1.381
	H19	0.010108	0.013497	+33.5	-25.1	1.335	0.013517	0.020104	+48.7	-32.8	1.487
	H22	0.012797	0.013306	+4.0	-3.8	1.040	0.017469	0.018560	+6.2	-5.9	1.062
	H37	0.011388	0.011896	+4.5	-4.3	1.045	0.016804	0.017672	+5.2	-4.9	1.052
	H55	0.008262	0.011257	+36.3	-26.6	1.363	0.012544	0.019663	+56.8	-36.2	1.568
	H58	0.015344	0.016131	+5.1	-4.9	1.051	0.022076	0.022258	+0.8	-0.8	1.008
	H61	0.011732	0.012260	+4.5	-4.3	1.045	0.016563	0.017399	+5.0	-4.8	1.050
	H172	0.007766	0.010308	+32.7	-24.7	1.327	0.013630	0.018228	+33.7	-25.2	1.337
	H178	0.007995	0.011311	+41.5	-29.3	1.415	0.013298	0.017677	+32.9	-24.8	1.329
			Ortalama	+21.3	-15.8	1.213		Ortalama	+23.2	-16.7	1.232

Çizelge 5.11 5KC binanın plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{diyag.}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{diyag.}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için		
				Rölatif Fark (%)		Değişim Oran			Rölatif Fark (%)		Değişim Oran
				$\frac{[2]-[1]}{[1]}$	$\frac{[1]-[2]}{[2]}$	$\frac{[2]}{[1]}$			$\frac{[4]-[3]}{[3]}$	$\frac{[3]-[4]}{[4]}$	$\frac{[4]}{[3]}$
[1]	[2]	[3]	[4]	[3]	[4]	[3]					
5KC	H13	0.020139	0.020139	0.0	0.0	1.000	0.031547	0.031547	0.0	0.0	1.000
	H16	0.018834	0.018834	0.0	0.0	1.000	0.025028	0.025028	0.0	0.0	1.000
	H19	0.018834	0.018834	0.0	0.0	1.000	0.025028	0.025028	0.0	0.0	1.000
	H22	0.022998	0.022998	0.0	0.0	1.000	0.027153	0.027153	0.0	0.0	1.000
	H34	0.022213	0.022213	0.0	0.0	1.000	0.028539	0.028539	0.0	0.0	1.000
	H37	0.021415	0.021415	0.0	0.0	1.000	0.026297	0.026297	0.0	0.0	1.000
	H55	0.022213	0.022213	0.0	0.0	1.000	0.028539	0.028539	0.0	0.0	1.000
	H58	0.021415	0.021415	0.0	0.0	1.000	0.026297	0.026297	0.0	0.0	1.000
	H61	0.020238	0.020238	0.0	0.0	1.000	0.027333	0.027333	0.0	0.0	1.000
	H94	0.018834	0.018834	0.0	0.0	1.000	0.025028	0.025028	0.0	0.0	1.000
	H97	0.022998	0.022998	0.0	0.0	1.000	0.027153	0.027153	0.0	0.0	1.000
	H100	0.021415	0.021415	0.0	0.0	1.000	0.026297	0.026297	0.0	0.0	1.000
	H103	0.020139	0.020139	0.0	0.0	1.000	0.031547	0.031547	0.0	0.0	1.000
	H106	0.018834	0.018834	0.0	0.0	1.000	0.025028	0.025028	0.0	0.0	1.000
	H109	0.022213	0.022213	0.0	0.0	1.000	0.028539	0.028539	0.0	0.0	1.000
	H166	0.018834	0.018834	0.0	0.0	1.000	0.025028	0.025028	0.0	0.0	1.000
	H169	0.020139	0.020139	0.0	0.0	1.000	0.031547	0.031547	0.0	0.0	1.000
	H172	0.022998	0.022998	0.0	0.0	1.000	0.027153	0.027153	0.0	0.0	1.000
	H175	0.018834	0.018834	0.0	0.0	1.000	0.025028	0.025028	0.0	0.0	1.000
	H178	0.021415	0.021415	0.0	0.0	1.000	0.026297	0.026297	0.0	0.0	1.000
H181	0.022213	0.022213	0.0	0.0	1.000	0.028539	0.028539	0.0	0.0	1.000	
H184	0.022998	0.022998	0.0	0.0	1.000	0.027153	0.027153	0.0	0.0	1.000	
H187	0.018834	0.018834	0.0	0.0	1.000	0.025028	0.025028	0.0	0.0	1.000	
H190	0.018834	0.018834	0.0	0.0	1.000	0.025028	0.025028	0.0	0.0	1.000	
H193	0.020139	0.020139	0.0	0.0	1.000	0.031547	0.031547	0.0	0.0	1.000	
		Ortalama	0.0	0.0	1.000	Ortalama	0.0	0.0	1.00		

Çizelge 5.12 8KC binanın plan köşegeni doğrultuları için elde edilen birim boy değişmesi taleplerinin kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları

Bina	Plastik Kesit (Mafsalsal)	$(\epsilon_{c maks.})_{diyag.}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	ϵ_c maks. için			$(\epsilon_{s maks.})_{diyag.}$	$(\epsilon_{s maks.})_{cr}$	ϵ_s maks. için		
				Rölatif Fark (%)		Değişim Oran			Rölatif Fark (%)		Değişim Oran
				$\frac{[2]-[1]}{[1]}$	$\frac{[1]-[2]}{[2]}$	$\frac{[2]}{[1]}$			$\frac{[4]-[3]}{[3]}$	$\frac{[3]-[4]}{[4]}$	$\frac{[4]}{[3]}$
[1]	[2]	[3]	[4]	[3]	[4]	[3]					
8KC	H13	0.012821	0.012821	0.0	0.0	1.000	0.018647	0.018647	0.0	0.0	1.000
	H16	0.015626	0.015626	0.0	0.0	1.000	0.019654	0.019654	0.0	0.0	1.000
	H19	0.015626	0.015626	0.0	0.0	1.000	0.019654	0.019654	0.0	0.0	1.000
	H22	0.016820	0.016820	0.0	0.0	1.000	0.018655	0.018655	0.0	0.0	1.000
	H34	0.013593	0.013593	0.0	0.0	1.000	0.016758	0.016758	0.0	0.0	1.000
	H37	0.017614	0.017614	0.0	0.0	1.000	0.018899	0.018899	0.0	0.0	1.000
	H55	0.013593	0.013593	0.0	0.0	1.000	0.016758	0.016758	0.0	0.0	1.000
	H58	0.017614	0.017614	0.0	0.0	1.000	0.018899	0.018899	0.0	0.0	1.000
	H61	0.015618	0.015618	0.0	0.0	1.000	0.016822	0.016822	0.0	0.0	1.000
	H94	0.015626	0.015626	0.0	0.0	1.000	0.019654	0.019654	0.0	0.0	1.000
	H97	0.016820	0.016820	0.0	0.0	1.000	0.018655	0.018655	0.0	0.0	1.000
	H100	0.017614	0.017614	0.0	0.0	1.000	0.018899	0.018899	0.0	0.0	1.000
	H103	0.012821	0.012821	0.0	0.0	1.000	0.018647	0.018647	0.0	0.0	1.000
	H106	0.015626	0.015626	0.0	0.0	1.000	0.019654	0.019654	0.0	0.0	1.000
	H109	0.013593	0.013593	0.0	0.0	1.000	0.016758	0.016758	0.0	0.0	1.000
	H166	0.015626	0.015626	0.0	0.0	1.000	0.019654	0.019654	0.0	0.0	1.000
	H169	0.012821	0.012821	0.0	0.0	1.000	0.018647	0.018647	0.0	0.0	1.000
	H172	0.016820	0.016820	0.0	0.0	1.000	0.018655	0.018655	0.0	0.0	1.000
	H175	0.015626	0.015626	0.0	0.0	1.000	0.019654	0.019654	0.0	0.0	1.000
	H178	0.017614	0.017614	0.0	0.0	1.000	0.018899	0.018899	0.0	0.0	1.000
H181	0.013593	0.013593	0.0	0.0	1.000	0.016758	0.016758	0.0	0.0	1.000	
H184	0.016820	0.016820	0.0	0.0	1.000	0.018655	0.018655	0.0	0.0	1.000	
H187	0.015626	0.015626	0.0	0.0	1.000	0.019654	0.019654	0.0	0.0	1.000	
H190	0.015626	0.015626	0.0	0.0	1.000	0.019654	0.019654	0.0	0.0	1.000	
H193	0.012821	0.012821	0.0	0.0	1.000	0.018647	0.018647	0.0	0.0	1.000	
		Ortalama		0.0	0.0	1.000	Ortalama		0.0	0.0	1.00

Çalışmada, planda simetrik veya antisimetrik binalar (1KC–[1-4], 3KC–[1-10], 5KC ve 8KC) için $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$, simetrik veya antisimetrik olmayan 3KC–11 bina için ise $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki deprem doğrultularından etkimesi hali için, en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki en elverişsiz $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerinin çoğunlukla,

deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksenlerinden farklı olan $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $\beta_{cr} = 315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki deprem doğrultularından ve ayrıca, plan köşegenlerine (diyagonal) yakın ara doğrultulardan etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir.

Sayısal incelemeler kapsamında, bazı kolonları sadece bir doğrultuda kirişlerle bağlı olan binalar ile plandaki her iki asal eksene (X ve Y) göre simetrik veya antisimetrik olmayan L planlı bina dışındaki betonarme binalarda, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için herhangi bir kolon plastik kesitinde elde edilen en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini ($(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$) veren kritik deprem doğrultularının çoğunlukla birbirlerine zıt yönlerdeki β_{cr} deprem doğrultularında oldukları belirlenmiştir (Örneğin, aynı kolon plastik kesitinde $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ için $\beta_{cr} = 45^\circ$ iken, $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ için $\beta_{cr} = 225^\circ$ ($45^\circ + 180^\circ$)'dir.). Her iki kritik deprem doğrultusu için ilgili kolon plastik kesitinde elde edilen χ_T toplam eğrilik talepleri birbirine çok yakın değerler almasına karşın, yatay deprem yüklerinden dolayı N normal kuvvet taleplerinde büyük farklar oluşabilmektedir. Aynı kolon plastik kesitinde bu iki kritik deprem doğrultusu için;

- Normal kuvvet talebi daha küçük olanında en elverişsiz $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talebi oluşmakta,
- Normal kuvvet talebi daha büyük olanında ise, en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi talebi oluşmaktadır.

Ayrıca, incelenen betonarme binaların kat kütle merkezinden +X, -X, +Y, -Y veya plan köşegenine çizilen bir doğru üzerinde olan kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerine ait β_{cr} değerlerinin aynı olduğu belirlenmiştir.

İncelenen 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC betonarme binaların gözönüne alınan β deprem doğrultularındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, en elverişsiz $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultularının belirlenmesinde, planının farklı olmasının (kare,

dikdörtgen veya L plan) ve kolon enkesit geometrisinin farklı olmasının (kare veya dikdörtgen) oldukça az etkili olduğu görülmüştür. İncelenen binaların β_{cr} kritik deprem doğrultularının belirlenmesinde, farklı plan ve kolon enkesit geometrisi durumlarına ait sonuçlar incelendiğinde;

- Plan ve kolon enkesitlerine ait farklı durumlarının incelendiği 1KC–[1-4] binalarda (1KC–1: planı ve kolon enkesitleri *kare* olan bina, 1KC–2: planı *kare*, kolon enkesitleri *dikdörtgen* olan bina, 1KC–3: planı *dikdörtgen*, kolon enkesitleri *kare* olan bina, 1KC–4: planı ve kolon enkesitleri *dikdörtgen* olan bina), kolonların alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultularının farklı değerler alabildiği görülmüştür (Şekil 5.1–5.5, 5.21, 5.26). Buna karşın, planı ve kolon enkesitleri 1KC–[1-4] binalar ile aynı olan 3KC–[1-4] binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen β_{cr} kritik deprem doğrultularının birbirlerine oldukça yakın değerler aldığı görülmüştür (Şekil 5.6–5.9, 5.22, 5.26). 1KC binalar için oluşan bu farklılığın daha önce de belirtildiği gibi, normal kuvvet düzeyinin küçük olmasından ve ayrıca, kiriş uçlarında oluşan plastik kesitler sonrası çerçeve davranışının sağlanamamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.
- Plan üzerinde bir doğrultuda tek açıklıklı, diğer doğrultuda iki açıklıklı olan 3KC–[5,6] binalar ile her iki doğrultuda iki açıklıklı olan 3KC–[7,8] binalarda, plan geometrisinin ve kolon enkesitlerinin *kare* ve/veya *dikdörtgen* olması durumları için β_{cr} kritik deprem doğrultularının belirlenmesinde, farklı plan ve kolon enkesit geometrisinin oldukça az etkili olduğu görülmüştür (Şekil 5.10–5.13, 5.23, 5.26).
- 3KC–[5,6] binaların her iki ara kolonunun tek doğrultuda kirişlerle birleştiği (diğer doğrultuda kirişlerin kaldırıldığı) ve ASCE–41-06’da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden 3KC–[9,10] binalarda, β_{cr} kritik deprem doğrultularının belirlenmesinde farklı plan ve kolon enkesit geometrisinin, 3KC–[5-8] binalara benzer şekilde, oldukça az etkili olduğu görülmüştür (Şekil 5.15–5.17, 5.24, 5.26).

5.3.2 Kritik Deprem Doğrultusu Önerisi

Çalışma kapsamında incelenen 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binalar üzerinde, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle sistem elemanlarında oluşacak en elverişsiz yapısal davranış taleplerini veren kritik deprem doğrultularının (β_{cr}) belirlenmesinde, kolon plastik kesitlerindeki iç kuvvet ve/veya plastik şekildeğiştirme talepleri (M_x ve M_y eğilme momenti doğrultularında oluşan θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri ile N normal kuvvet talebi) arasındaki etkileşimi gözönüne alabilmesi nedeniyle birim boy değişmesi talepleri (kesitte tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\mathcal{E}_{s maks.}$ ile en dış beton basınç lifindeki $\mathcal{E}_{c maks.}$ talebi) esas alınmıştır.

Kirişlerde, basit eğilme etkisi sözkonusu olduğundan (yani, iç kuvvetler arasında etkileşim olmadığından), sadece oluşan eğilme momenti doğrultusundaki plastik şekildeğiştirme talebi (plastik dönme veya plastik eğrilik) doğrudan doğruya değerlendirilebilir.

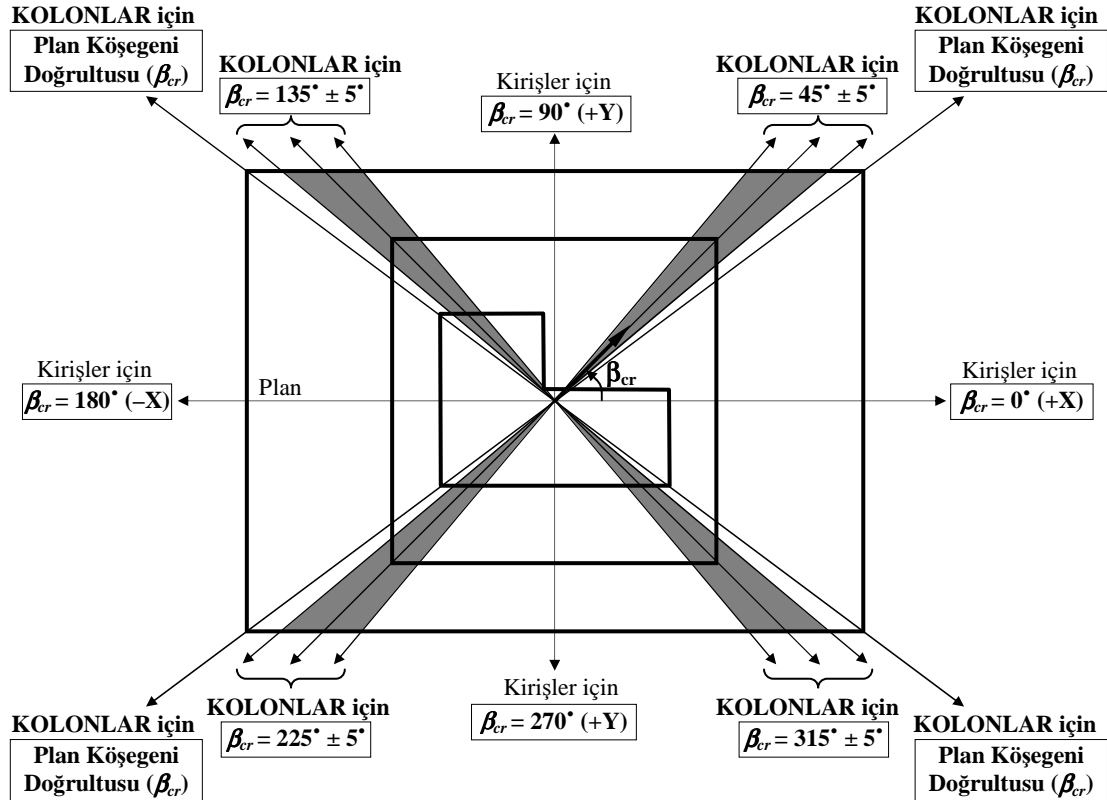
Herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan ve ortogonal akslara sahip olan betonarme binaların çok doğrultulu deprem yükleri altındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, kiriş ve kolon plastik kesitlerinde (plastik mafsallarında) oluşacak en elverişsiz plastik şekildeğiştirme taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında 10° 'lik aralıklarla ve ayrıca, *kare* ve *dikdörtgen* planlı binaların köşegen (diyagonal) doğrultuları olmak üzere en az 40 ~ 44 farklı deprem doğrultusu için araştırma yapılması yerine, aşağıda önerilen oldukça az sayıdaki deprem doğrultusu için araştırma yapılmasının yeterli olduğu belirlenmiştir.

Buna göre;

- Kirişlerde plastikleşmenin sadece tek eksenli eğilme (basit eğilme) etkisinde olduğu varsayıldığından, eğilme momenti doğrultusundaki plastik şekildeğiştirme taleplerinin (θ_p plastik dönme veya χ_p plastik eğrilik) en elverişsiz değerlerinin belirlenmesi için, binaların plandaki sadece asal eksen doğrultularında ($\beta_{cr} = 0^\circ, 90^\circ, 180^\circ$ ve 270°) doğrusal olmayan statik analizlerin yapılması yeterli olacaktır (Şekil 5.28).

- Kolonlarda, iki eksenli eğilme momenti ve normal kuvvetin (bileşik eğik eğilme) etkileşimini gözönüne alan, kesitteki tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\varepsilon_{s maks.}$ ile en dış beton basınç lifindeki $\varepsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin en elverişsiz değerlerinin belirlenmesi için binaların,
  - $\beta_{cr}=45^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki $\beta_{cr}=40^\circ, 45^\circ$ ve 50° deprem doğrultularında,
  - $\beta_{cr}=135^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki $\beta_{cr}=130^\circ, 135^\circ$ ve 140° deprem doğrultularında,
  - $\beta_{cr}=225^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki $\beta_{cr}=220^\circ, 225^\circ$ ve 230° deprem doğrultularında,
  - $\beta_{cr}=315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki $\beta_{cr}=310^\circ, 315^\circ$ ve 320° deprem doğrultularında,
  - Ayrıca, kare planlı olmayan binalarda, *Plan köşegeni (diyagonal)* doğrultularında

Bölüm 3’de esasları verilen iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analizlerin yapılması önerilmektedir (Şekil 5.28).

Şekil 5.28 $\varepsilon_{c maks.}$ ve $\varepsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri için önerilen kritik deprem doğrultuları

- Kritik deprem doğrultusu (β_{cr}) ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların (1KC, 3KC, 5KC ve 8KC), sadece yukarıda önerilen kritik deprem doğrultuları (β_{cr}) için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizler sonucunda elde edilen taban V_T kesme kuvveti taleplerinin, δ_{epe} tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin, Δ_i görelî kat ötelemesi taleplerinin, plastik kesitlerin taşıyıcı sistem üzerindeki dağılımlarının, kolon plastik kesitlerindeki θ_p plastik dönme taleplerinin ve χ_p plastik eğrilik taleplerinin her birinin, en elverişsiz değerlerine oldukça yakın değerlerde olduğu belirlenmiştir.

Diğer bir ifade ile, incelenen betonarme binaların kiriş plastik kesitlerinde sadece eğilme momenti doğrultusunda oluşan θ_p plastik dönme taleplerinin en elverişsiz değerleri için ve kolon plastik kesitlerinde iç kuvvet ve/veya plastik şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşimi gözönüne alan $\varepsilon_{c maks.}$ ve $\varepsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin en elverişsiz değerleri için önerilen β_{cr} kritik deprem doğrultuları ile belirtilen diğer yapısal davranış taleplerinin (Δ_i görelî kat ötelemesi talepleri, θ_p plastik dönme talepleri, vb.) en elverişsiz değerlerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultularının birbirlerine oldukça yakın değerlerde olduğu belirlenmiştir.

6. KOLON PLASTİK KESİTLERİNDEKİ EN ELVERİŞSİZ BİRİM ŞEKİLDEĞİŞTİRME TALEPLERİNİN BELİRLENEBİLMESİ İÇİN YENİ BİR BÜYÜTME KURALI ÖNERİSİ

Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle, betonarme binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi amacıyla, binaların plandaki asal eksen doğrultularının yanısıra çok sayıda deprem doğrultusu için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerin yapılması gerekmektedir. Bunun sonucu olarak, binaların farklı deprem doğrultuları için doğrusal olmayan analizlerin uygulanması, çok fazla işlem hacmi gerektirmekte ve oldukça zaman alıcı olmaktadır. Bölüm 5’de, herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan ve ortogonal akslara sahip olan betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi amacıyla β_{cr} kritik deprem doğrultuları önerilmiştir. Ancak, herhangi bir β deprem doğrultusu için dahi hesaplar oldukça zaman gerektirmektedir.

Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde, incelenen betonarme binaların plandaki asal eksen doğrultuları ve β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerinden elde edilen sonuçlar ışığı altında, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla bir büyütme kuralı önerilmiştir. Önerilen büyütme kuralı ile kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için, doğrusal olmayan statik analizlerin binaların plandaki asal eksenlerinden farklı deprem doğrultuları için yapılmasına gerek kalmamakta, sadece asal eksen doğrultularında yapılması yeterli olmaktadır. Böylece, binaların doğrusal olmayan analiz ve değerlendirmeleri için gerekli işlem hacmi ve harcanacak zaman önemli ölçüde azalmaktadır.

Önerilen büyütme kuralı, binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, kolon plastik kesitlerindeki kesit analizlerini esas almaktadır. İncelenen binaların en alt kat kolon plastik kesitlerinde, önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki değerler referans alınarak karşılaştırılmış ve önerilen büyütme kuralının hata oranı belirlenerek kullanılabilirliği ve yaklaşıklığı değerlendirilmiştir.

Bilindiği gibi, birçok yönetmelikte deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle sistem elemanlarında oluşacak en elverişsiz iç kuvvet durumunu tasarım aşamasında gözönüne alabilmek için, *doğrusal-elastic* teoriyi esas alan çeşitli birleştirme kuralları öngörülmektedir [4,6,7,12,13,14,vb.]. Öngörülen bu birleştirme kuralları (%30 birleştirme kuralı, SRSS, CQC3 kuralı gibi), taşıyıcı sistem elemanlarında oluşan iç kuvvet büyüklükleri (M_x , M_y ve N) arasındaki etkileşimi çoğunlukla gözönüne alamamaktadır [29,32,33]. Özellikle etkileşimin önemli olduğu kolon elemanların kesitlerindeki eğilme momenti ve normal kuvvetin etkileşimsiz birleştirilmiş değerleri (sadece M_x veya M_y veya N), ilgili elemanın kapasitesi dışında (ötesinde) ekonomik olmayan bir tasarıma neden olabilmektedir.

Doğrusal olmayan teori esas alınarak, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksenlerinin yanısıra ara doğrultulardan da etkimesi halinde, kolonlardaki plastik kesitler iki eksenli eğilme momenti ve normal kuvvetin etkileşimi ile meydana gelmekte ve bu iç kuvvetler doğrultusunda sonlu plastik şekildeğiştirmeler (θ_{px} ve θ_{py} plastik dönmeleri ve Δ_p plastik boy değişmesi) oluşmaktadır. Bileşik eğik eğilme etkisindeki kolonlar için ilgili iç kuvvet büyüklüklerine (M_x , M_y ve N) karşı gelen θ_{px} , θ_{py} ve Δ_p şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşim terk edilerek binaların performansa dayalı tasarımının ve değerlendirilmesinin gerçekçi olmayacağı, ve bu durumda oldukça farklı bir performans değerlendirmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Daha önce de belirtildiği üzere, bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme kolon plastik kesitlerinde M_x ve M_y eğilme momenti doğrultularında oluşan θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri ile N normal kuvvetin etkileşimini gözönüne alabilen

davranış büyüklüğü sadece, kesitteki birim boy değişmesi talebidir. Bilindiği gibi, betonarme kesitlerde birim boy değişmesi talepleri, kesitin beton basınç liflerindeki ε_c ile donatılardaki ε_s talepleridir. Bu nedenle çalışmada, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle en elverişsiz yapısal davranış taleplerini veren kritik deprem doğrultularının belirlenmesinde, kesitteki tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\varepsilon_{s maks.}$ ile en dış beton basınç lifindeki $\varepsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi talepleri esas alınmıştır.

Ayrıca, incelenen binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularının yanısıra ara deprem doğrultularından da gerçekleştirilen şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan değerlendirme analizleri sonucunda, kolon plastik kesitindeki birim şekildeğiştirme taleplerinin belirlenmesinde normal kuvvet talebinin en önemli parametrelerden biri olduğu belirlenmiştir. Farklı karakteristik özelliklere sahip olan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki tüm θ_{px} veya θ_{py} plastik dönme taleplerinin birbirine yakın mertebelerde oldukları belirlenmiştir. İncelenen binaların ilgili kolon plastik kesitlerinde elde edilen plastik dönme talepleri, FEMA 356 [4], ASCE 41-06 [6], Eurocode-8 [58] vb. yönetmelikler esas alınarak değerlendirildiğinde, *Hemen Kullanım* ile *Can Güvenliği* arasındaki performans düzeyi elde edilmektedir. Buna karşın, incelenen binaların β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $\varepsilon_{c maks.}$ ve $\varepsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre normal kuvvet düzeyine bağlı olarak çok büyük değişim gösterebildiği belirlenmiştir.

Bu nedenle, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC betonarme binaların çok doğrultulu deprem yükleri altındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\varepsilon_{c maks.}$ ve $\varepsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesinde, tarafsız eksenin kesitin x asal eksenini ile yaptığı α açısı, χ_T toplam eğrilik talebi ve N normal kuvvet düzeyinin en önemli parametreler olduğu görülmüş ve Bölüm 6.1’de ayrıntılı olarak incelenmiştir.

6.1 Kolon Plastik Kesitlerindeki En Elverişsiz Birim Boy Değişmesi Taleplerini Etkileyen Parametrelerin İncelenmesi

Bileşik eğik eğilme etkisindeki kolon plastik kesitlerinde en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesinde etkin olan, tarafsız eksenin kesitin x asal eksenine ile yaptığı α açısının, χ_T toplam eğrilik taleplerinin ve N normal kuvvet düzeyinin β deprem doğrultuları ile değişimi doğrusal değildir.

Bu nedenle, incelenen betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla, öncelikle yukarıda belirtilen parametrelerin ayrıntılı olarak incelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Sayısal incelemeleri kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binalar (3KC-11 hariç diğer binalar) için, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde, herhangi bir kolon plastik kesitinde elde edilen iç kuvvet ve şekildeğiştirme talepleri (plastik eğrilik, normal kuvvet, birim boy değişmesi vb.) ile bu kolonun plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan kolon plastik kesitinin $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede ve X-X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen iç kuvvet ve şekildeğiştirme talepleri eşittir. Örneğin, planı kare olan 1KC-1 binanın $\beta = 45^\circ$ deprem doğrultusu için H13 kolon plastik kesitinde elde edilen iç kuvvet ve plastik şekildeğiştirme talepleri ($\chi_{px}, \chi_{py}, N, \mathcal{E}_{c maks.}, \mathcal{E}_{s maks.}, vb.$), bu plastik kesitin plandaki asal eksenlere göre antimetrik konumunda olan H22'nin $\beta = 225^\circ (45^\circ + 180^\circ)$ deprem doğrultusunda elde edilenlere eşittir.

Bu nedenle, sayısal incelemeler kapsamında ele alınan simetrik veya antimetrik binaların (1KC-[1-4], 3KC-[1-10], 5KC ve 8KC) şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri, $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki bölgede yapılmıştır. Buna karşın, çok doğrultulu deprem yükleri altında incelenen betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultuları için elde edilen iç kuvvet ve plastik şekildeğiştirme taleplerinin ($\chi_{px}, \chi_{py}, N, vb.$) kritik değerlerinin incelenmesi,

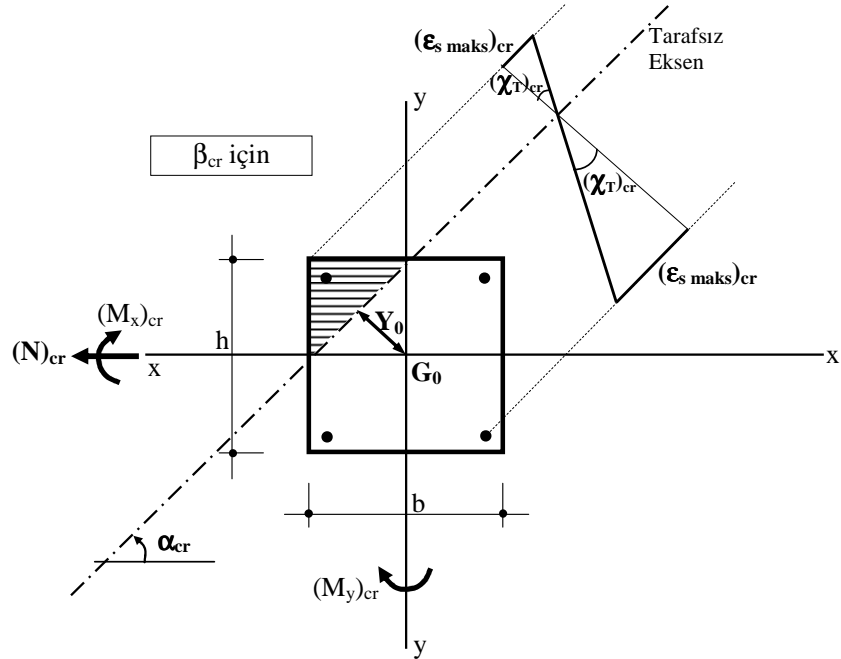
$\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki analiz sonuçlarından yararlanılarak, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede yapılmıştır.

Buna göre, incelenen binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerinde en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini oluşturan β_{cr} kritik deprem doğrultuları esas alınarak, doğrusal olmayan statik analizlerden ve kesit analizlerinden elde edilen;

- Tarafsız eksenin kesitin x eksenine yaptığı α açılarının $[(\alpha)_{cr}]$,
- Tarafsız eksen etrafındaki toplam eğrilik taleplerinin $[(\chi_T)_{cr}]$ ve
- Normal kuvvet taleplerinin $[(N)_{cr}]$

kritik değerleri elde edilmiş (Şekil 6.1) ve asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre $[(\chi_T)_{asal}^{maks}$ ve $(N)_{asal}^{maks}]$ *rölatif farkları (%)* ve *değişim oranları* belirlenmiştir.

Elde edilen sonuçlar, 1KC binalar için Çizelge 6.1–6.2’de, 3KC binalar için Çizelge 6.3–6.4’de, 5KC bina için Çizelge 6.5–6.6’da ve 8KC bina için Çizelge 6.7–6.8’de özetlenmiştir.

Şekil 6.1 Kolon plastik kesitindeki kritik iç kuvvet ve şekil değişimi durumu

Çizelge 6.1 1KC-[1-4] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	Tarafsız Eksen Açısı	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$	$(\chi_T)_{cr}$	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	$(N)_{asal}^{maks}$	$(N)_{cr}$	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı
		[1]	[2]	(β_{cr})	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	(α°)	(1/m)	(1/m)	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	(kN)	(kN)	$\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	$\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
1KC-1	H13	0.003929	0.007066	40°, 230°	+79.8	1.798	47°	0.03554	0.04364	+22.8	1.228	-126.9	-91.8	-27.7	0.723
	H16	0.003929	0.007066	140°, 310°	+79.8	1.798	47°	0.03554	0.04364	+22.8	1.228	-126.9	-91.8	-27.7	0.723
	H19	0.003929	0.007066	130°, 320°	+79.8	1.798	47°	0.03554	0.04364	+22.8	1.228	-126.9	-91.8	-27.7	0.723
	H22	0.003929	0.007066	50°, 220°	+79.8	1.798	47°	0.03554	0.04364	+22.8	1.228	-126.9	-91.8	-27.7	0.723
1KC-2	H13	0.005405	0.008726	150°	+61.4	1.614	64°	0.03720	0.05852	+57.3	1.573	-122.6	-150.0	+22.3	1.223
	H16	0.005405	0.008726	60°	+61.4	1.614	27°	0.03720	0.05852	+57.3	1.573	-122.6	-150.0	+22.3	1.223
	H19	0.005405	0.008726	240°	+61.4	1.614	27°	0.03720	0.05852	+57.3	1.573	-122.6	-150.0	+22.3	1.223
	H22	0.005405	0.008726	330°	+61.4	1.614	64°	0.03720	0.05852	+57.3	1.573	-122.6	-150.0	+22.3	1.223
1KC-3	H13	0.004076	0.007747	150°	+90.1	1.901	41°	0.04037	0.04519	+11.9	1.119	-154.4	-182.8	+18.4	1.184
	H16	0.004076	0.007747	30°	+90.1	1.901	41°	0.04037	0.04519	+11.9	1.119	-154.4	-182.8	+18.4	1.184
	H19	0.004076	0.007747	210°	+90.1	1.901	41°	0.04037	0.04519	+11.9	1.119	-154.4	-182.8	+18.4	1.184
	H22	0.004076	0.007747	330°	+90.1	1.901	41°	0.04037	0.04519	+11.9	1.119	-154.4	-182.8	+18.4	1.184
1KC-4	H13	0.004877	0.009970	150°	+104.4	2.044	60°	0.03954	0.06278	+58.8	1.588	-154.8	-176.9	+14.3	1.143
	H16	0.004941	0.009160	300°	+85.4	1.854	28°	0.03876	0.06541	+68.8	1.688	-155.4	-60.2	-61.3	0.387
	H19	0.004941	0.009160	120°	+85.4	1.854	28°	0.03876	0.06541	+68.8	1.688	-155.4	-60.2	-61.3	0.387
	H22	0.004877	0.009970	330°	+104.4	2.044	60°	0.03954	0.06278	+58.8	1.588	-154.8	-176.9	+14.3	1.143
1KC-[1-4] için Ortalama					+81.6	1.816		Ortalama		+39.0	1.390	Ortalama		-2.6	0.974

Çizelge 6.2 1KC-[1-4] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_s maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_s maks.)_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	Tarafsız Eksen Açısı	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$	$(\chi_T)_{cr}$	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı	$(N)_{asal}^{maks}$	$(N)_{cr}$	Rölatif Fark (%)	Değişim Oranı
		[1]	[2]	(β_{cr})	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	(α°)	(1/m)	(1/m)	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	(kN)	(kN)	$\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	$\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
1KC-1	H13	0.009589	0.013124	315°	+36.9	1.369	45°	0.03554	0.04403	+23.9	1.239	-126.9	-27.5	-78.3	0.217
	H16	0.009589	0.013124	225°	+36.9	1.369	45°	0.03554	0.04403	+23.9	1.239	-126.9	-27.5	-78.3	0.217
	H19	0.009589	0.013124	45°	+36.9	1.369	45°	0.03554	0.04403	+23.9	1.239	-126.9	-27.5	-78.3	0.217
	H22	0.009589	0.013124	135°	+36.9	1.369	45°	0.03554	0.04403	+23.9	1.239	-126.9	-27.5	-78.3	0.217
1KC-2	H13	0.014104	0.015879	30°	+12.6	1.126	65°	0.03720	0.06138	+65.0	1.650	-122.6	-92.9	-24.2	0.758
	H16	0.014104	0.015879	300°	+12.6	1.126	26°	0.03720	0.06138	+65.0	1.650	-122.6	-92.9	-24.2	0.758
	H19	0.014104	0.015879	120°	+12.6	1.126	26°	0.03720	0.06138	+65.0	1.650	-122.6	-92.9	-24.2	0.758
	H22	0.014104	0.015879	210°	+12.6	1.126	65°	0.03720	0.06138	+65.0	1.650	-122.6	-92.9	-24.2	0.758
1KC-3	H13	0.010250	0.014516	330°	+41.6	1.416	43°	0.04037	0.04812	+19.2	1.192	-154.4	-4.3	-97.2	0.028
	H16	0.010250	0.014516	210°	+41.6	1.416	43°	0.04037	0.04812	+19.2	1.192	-154.4	-4.3	-97.2	0.028
	H19	0.010250	0.014516	30°	+41.6	1.416	43°	0.04037	0.04812	+19.2	1.192	-154.4	-4.3	-97.2	0.028
	H22	0.010250	0.014516	150°	+41.6	1.416	43°	0.04037	0.04812	+19.2	1.192	-154.4	-4.3	-97.2	0.028
1KC-4	H13	0.014659	0.017986	210°	+22.7	1.227	56°	0.03954	0.06100	+54.3	1.543	-154.8	-70.7	-54.3	0.457
	H16	0.015138	0.017788	300°	+17.5	1.175	28°	0.03876	0.06541	+68.8	1.688	-155.4	-60.2	-61.3	0.387
	H19	0.015138	0.017788	120°	+17.5	1.175	28°	0.03876	0.06541	+68.8	1.688	-155.4	-60.2	-61.3	0.387
	H22	0.014659	0.017986	30°	+22.7	1.227	56°	0.03954	0.06100	+54.3	1.543	-154.8	-70.7	-54.3	0.457
1KC-[1-4] için Ortalama					+27.8	1.278		Ortalama		+42.4	1.424	Ortalama		-64.4	0.356

Çizelge 6.3 3KC-[1-11] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu (β_{cr})	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	Tarafsız Eksen Açısı (α°)	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$ (1/m)	$(\chi_T)_{cr}$ (1/m)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	$(N)_{asal}^{maks}$ (kN)	$(N)_{cr}$ (kN)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
		[1]	[2]	(β_{cr})	$\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	$\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	(α°)	[3]	[4]	$\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	$\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	[5]	[6]	$\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	$\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
3KC-1	H13	0.005440	0.014515	135°	+166.8	2.668	45°	0.04655	0.07406	+59.1	1.591	-378.0	-459.1	+21.5	1.215
	H16	0.005440	0.014515	45°	+166.8	2.668	45°	0.04655	0.07406	+59.1	1.591	-378.0	-459.1	+21.5	1.215
	H19	0.005440	0.014515	225°	+166.8	2.668	45°	0.04655	0.07406	+59.1	1.591	-378.0	-459.1	+21.5	1.215
	H22	0.005440	0.014515	315°	+166.8	2.668	45°	0.04655	0.07406	+59.1	1.591	-378.0	-459.1	+21.5	1.215
3KC-2	H13	0.006156	0.011371	135°	+84.7	1.847	58°	0.03334	0.05729	+71.9	1.718	-383.6	-479.7	+25.1	1.251
	H16	0.006156	0.011371	45°	+84.7	1.847	32°	0.03334	0.05729	+71.9	1.718	-383.6	-479.7	+25.1	1.251
	H19	0.006156	0.011371	225°	+84.7	1.847	32°	0.03334	0.05729	+71.9	1.718	-383.6	-479.7	+25.1	1.251
	H22	0.006156	0.011371	315°	+84.7	1.847	58°	0.03334	0.05729	+71.9	1.718	-383.6	-479.7	+25.1	1.251
3KC-3	H13	0.006953	0.017563	135°	+152.6	2.526	45°	0.05590	0.08151	+45.8	1.458	-529.3	-592.7	+12.0	1.120
	H16	0.006953	0.017563	45°	+152.6	2.526	45°	0.05590	0.08151	+45.8	1.458	-529.3	-592.7	+12.0	1.120
	H19	0.006953	0.017563	225°	+152.6	2.526	45°	0.05590	0.08151	+45.8	1.458	-529.3	-592.7	+12.0	1.120
	H22	0.006953	0.017563	315°	+152.6	2.526	45°	0.05590	0.08151	+45.8	1.458	-529.3	-592.7	+12.0	1.120
3KC-4	H13	0.007449	0.013920	135°	+86.9	1.869	59°	0.03837	0.06656	+73.5	1.735	-540.4	-636.3	+17.7	1.177
	H16	0.007261	0.013132	50°	+80.9	1.809	32°	0.03639	0.06245	+71.6	1.716	-546.7	-641.2	+17.3	1.173
	H19	0.007261	0.013132	230°	+80.9	1.809	32°	0.03639	0.06245	+71.6	1.716	-546.7	-641.2	+17.3	1.173
	H22	0.007449	0.013920	315°	+86.9	1.869	59°	0.03837	0.06656	+73.5	1.735	-540.4	-636.3	+17.7	1.177
3KC-5	H13	0.005564	0.015090	140°	+171.2	2.712	46°	0.05373	0.07741	+44.1	1.441	-377.9	-455.0	+20.4	1.204
	H16	0.007063	0.016921	135°-140°	+139.6	2.396	45°	0.05157	0.07428	+44.1	1.440	-661.7	-636.2	-3.9	0.961
	H19	0.005564	0.015090	220°	+171.2	2.712	46°	0.05373	0.07741	+44.1	1.441	-377.9	-455.0	+20.4	1.204
	H22	0.007063	0.016921	315°-320°	+139.6	2.396	45°	0.05157	0.07428	+44.1	1.440	-661.7	-636.2	-3.9	0.961
	H34	0.005564	0.015090	40°	+171.2	2.712	46°	0.05373	0.07741	+44.1	1.441	-377.9	-455.0	+20.4	1.204
	H37	0.005564	0.015090	320°	+171.2	2.712	46°	0.05373	0.07741	+44.1	1.441	-377.9	-455.0	+20.4	1.204
3KC-6	H13	0.007966	0.015689	140°	+96.9	1.969	60°	0.04327	0.08078	+86.7	1.867	-388.3	-485.4	+25.0	1.250
	H16	0.006272	0.016184	40°	+158.0	2.580	44°	0.04493	0.07081	+57.6	1.576	-654.7	-639.1	-2.4	0.976
	H19	0.007048	0.014012	225°	+98.8	1.988	32°	0.04028	0.07125	+76.9	1.769	-392.8	-482.1	+22.7	1.227
	H22	0.006272	0.016184	220°	+158.0	2.580	44°	0.04493	0.07081	+57.6	1.576	-654.7	-639.1	-2.4	0.976
	H34	0.007048	0.014012	45°	+98.8	1.988	32°	0.04028	0.07125	+76.9	1.769	-392.8	-482.1	+22.7	1.227
	H37	0.007966	0.015689	320°	+96.9	1.969	60°	0.04327	0.08078	+86.7	1.867	-388.3	-485.4	+25.0	1.250
3KC-7	H13	0.004632	0.012638	135°	+172.8	2.728	45°	0.04344	0.06539	+50.5	1.505	-357.0	-435.1	+21.9	1.219
	H16	0.006294	0.015297	45°, 135°	+143.0	2.430	45°	0.04628	0.06657	+43.8	1.438	-667.1	-643.3	-3.6	0.964
	H19	0.006294	0.015297	135°, 225°	+143.0	2.430	45°	0.04628	0.06657	+43.8	1.438	-667.1	-643.3	-3.6	0.964
	H22	0.006908	0.017220	45°, 135° 225°, 315°	+149.3	2.493	45°	0.04335	0.06291	+45.1	1.451	-916.5	-892.1	-2.7	0.973
	H34	0.004632	0.012638	45°	+172.8	2.728	45°	0.04344	0.06539	+50.5	1.505	-357.0	-435.1	+21.9	1.219
	H37	0.006294	0.015297	45°, 315°	+143.0	2.430	45°	0.04628	0.06657	+43.8	1.438	-667.1	-643.3	-3.6	0.964
	H55	0.004632	0.012638	225°	+172.8	2.728	45°	0.04344	0.06539	+50.5	1.505	-357.0	-435.1	+21.9	1.219
	H58	0.006294	0.015297	225°, 315°	+143.0	2.430	45°	0.04628	0.06657	+43.8	1.438	-667.1	-643.3	-3.6	0.964
3KC-8	H61	0.004632	0.012638	315°	+172.8	2.728	45°	0.04344	0.06539	+50.5	1.505	-357.0	-435.1	+21.9	1.219
	H13	0.006661	0.013429	140°	+101.6	2.016	62°	0.03807	0.07252	+90.5	1.905	-382.5	-456.3	+19.3	1.193
	H16	0.006020	0.015102	45°	+150.9	2.509	44°	0.04452	0.06525	+46.5	1.466	-664.4	-654.2	-1.5	0.985
	H19	0.006020	0.015102	135°	+150.9	2.509	44°	0.04452	0.06525	+46.5	1.466	-664.4	-654.2	-1.5	0.985
	H22	0.006569	0.016742	45°, 135° 225°, 315°	+154.9	2.549	45°	0.04105	0.06103	+48.7	1.487	-910.2	-893.7	-1.8	0.982
	H34	0.006661	0.013429	50°	+101.6	2.016	29°	0.03807	0.07252	+90.5	1.905	-382.5	-456.3	+19.3	1.193
	H37	0.006020	0.015102	315°	+150.9	2.509	44°	0.04452	0.06525	+46.5	1.466	-664.4	-654.2	-1.5	0.985
	H55	0.006661	0.013429	230°	+101.6	2.016	29°	0.03807	0.07252	+90.5	1.905	-382.5	-456.3	+19.3	1.193
	H58	0.006020	0.015102	225°	+150.9	2.509	44°	0.04452	0.06525	+46.5	1.466	-664.4	-654.2	-1.5	0.985
H61	0.006661	0.013429	320°	+101.6	2.016	62°	0.03807	0.07252	+90.5	1.905	-382.5	-456.3	+19.3	1.193	

Çizelge 6.3 3KC-[1-11] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar (devam)

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu (β_{cr}°)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	Tarafsız Eksen Açısı (α°)	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$ (1/m)	$(\chi_T)_{cr}$ (1/m)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	$(N)_{asal}^{maks}$ (kN)	$(N)_{cr}$ (kN)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
		[1]	[2]					[3]	[4]	[3]	[3]	[5]	[6]	[5]	[5]
3KC-9	H13	0.005571	0.015801	150°	+183.6	2.836	45°	0.04578	0.07502	+63.9	1.639	-459.3	-554.8	+20.8	1.208
	H16	0.005324	0.013846	30°	+160.1	2.601	35°	0.04993	0.06951	+39.2	1.392	-467.7	-443.6	-5.2	0.948
	H19	0.005571	0.015801	210°	+183.6	2.836	45°	0.04578	0.07502	+63.9	1.639	-459.3	-554.8	+20.8	1.208
	H22	0.005324	0.013846	210°	+160.1	2.601	35°	0.04993	0.06951	+39.2	1.392	-467.7	-443.6	-5.2	0.948
	H34	0.005571	0.015801	30°	+183.6	2.836	45°	0.04578	0.07502	+63.9	1.639	-459.3	-554.8	+20.8	1.208
	H37	0.005571	0.015801	330°	+183.6	2.836	45°	0.04578	0.07502	+63.9	1.639	-459.3	-554.8	+20.8	1.208
3KC-10	H13	0.007121	0.014471	150°	+103.2	2.032	58°	0.03942	0.07080	+79.6	1.796	-453.4	-570.6	+25.8	1.258
	H16	0.004945	0.012206	30°	+146.8	2.468	34°	0.04533	0.06077	+34.1	1.341	-472.6	-462.2	-2.2	0.978
	H19	0.006801	0.010541	150°	+55.0	1.550	34°	0.03705	0.05038	+36.0	1.360	-467.2	-563.4	+20.6	1.206
	H22	0.004945	0.012206	210°	+146.8	2.468	34°	0.04533	0.06077	+34.1	1.341	-472.6	-462.2	-2.2	0.978
	H34	0.006801	0.010541	330°	+55.0	1.550	34°	0.03705	0.05038	+36.0	1.360	-467.2	-563.4	+20.6	1.206
	H37	0.007121	0.014471	330°	+103.2	2.032	58°	0.03942	0.07080	+79.6	1.796	-453.4	-570.6	+25.8	1.258
3KC-11	H13	0.007858	0.014021	140°	+78.4	1.784	57°	0.04499	0.07015	+55.9	1.559	-457.5	-540.8	+18.2	1.182
	H16	0.005694	0.011970	50°	+110.2	2.102	27°	0.04245	0.06275	+47.8	1.478	-467.5	-550.5	+17.8	1.178
	H19	0.005576	0.013497	230°	+142.1	2.421	29°	0.04256	0.06249	+46.8	1.468	-672.7	-596.0	-11.4	0.886
	H22	0.006498	0.013306	45°, 140° 225°	+104.8	2.048	42°	0.04482	0.05356	+19.5	1.195	-727.5	-703.2	-3.3	0.967
	H37	0.005521	0.011896	135°	+115.5	2.155	41°	0.05155	0.05914	+14.7	1.147	-536.8	-494.1	-8.0	0.920
	H55	0.004957	0.011257	230°	+127.1	2.271	28°	0.04224	0.05879	+39.2	1.392	-455.4	-531.5	+16.7	1.167
	H58	0.008628	0.016131	220°	+87.0	1.870	58°	0.04878	0.07737	+58.6	1.586	-588.9	-608.6	+3.3	1.033
	H61	0.006026	0.012260	220°-225°	+103.4	2.034	42°	0.05128	0.05992	+16.9	1.168	-549.8	-514.8	-6.4	0.936
	H172	0.004321	0.010308	130°-135° 310°	+138.6	2.386	28°	0.04410	0.05994	+35.9	1.359	-426.3	-330.9	-22.4	0.776
H178	0.005005	0.011311	310°	+126.0	2.260	28°	0.04173	0.05915	+41.7	1.417	-426.5	-516.6	+21.1	1.211	
3KC-[1-11] için Ortalama					+132.3	2.323		Ortalama		+54.9	1.549	Ortalama		+11.7	1.117

Çizelge 6.4 3KC-[1-11] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_s maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_s maks.)_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu (β_{cr}°)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	Tarafsız Eksen Açısı (α°)	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$ (1/m)	$(\chi_T)_{cr}$ (1/m)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	$(N)_{asal}^{maks}$ (kN)	$(N)_{cr}$ (kN)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
		[1]	[2]					[3]	[4]	[3]	[3]	[5]	[6]	[5]	[5]
3KC-1	H13	0.011615	0.021975	310°-320°	+89.2	1.892	43°	0.04655	0.07254	+55.8	1.558	-378.0	-94.5	-75.0	0.250
	H16	0.011615	0.021975	220°-230°	+89.2	1.892	43°	0.04655	0.07254	+55.8	1.558	-378.0	-94.5	-75.0	0.250
	H19	0.011615	0.021975	40°-50°	+89.2	1.892	43°	0.04655	0.07254	+55.8	1.558	-378.0	-94.5	-75.0	0.250
	H22	0.011615	0.021975	130°-140°	+89.2	1.892	43°	0.04655	0.07254	+55.8	1.558	-378.0	-94.5	-75.0	0.250
3KC-2	H13	0.011782	0.016009	315°	+35.9	1.359	55°	0.03334	0.05559	+66.7	1.667	-383.6	-76.2	-80.1	0.199
	H16	0.011782	0.016009	225°	+35.9	1.359	35°	0.03334	0.05559	+66.7	1.667	-383.6	-76.2	-80.1	0.199
	H19	0.011782	0.016009	45°	+35.9	1.359	35°	0.03334	0.05559	+66.7	1.667	-383.6	-76.2	-80.1	0.199
	H22	0.011782	0.016009	135°	+35.9	1.359	55°	0.03334	0.05559	+66.7	1.667	-383.6	-76.2	-80.1	0.199
3KC-3	H13	0.014440	0.027038	310°	+87.2	1.872	48°	0.05590	0.08717	+55.9	1.559	-529.3	-33.0	-93.8	0.062
	H16	0.014440	0.027038	230°	+87.2	1.872	48°	0.05590	0.08717	+55.9	1.559	-529.3	-33.0	-93.8	0.062
	H19	0.014440	0.027038	50°	+87.2	1.872	48°	0.05590	0.08717	+55.9	1.559	-529.3	-33.0	-93.8	0.062
	H22	0.014440	0.027038	130°	+87.2	1.872	48°	0.05590	0.08717	+55.9	1.559	-529.3	-33.0	-93.8	0.062
3KC-4	H13	0.012319	0.020296	315°	+64.8	1.648	59°	0.03837	0.07077	+84.4	1.844	-540.4	-5.0	-99.1	0.009
	H16	0.013042	0.021123	230°	+62.0	1.620	37°	0.03639	0.06908	+89.8	1.898	-546.7	-7.2	-98.7	0.013
	H19	0.013042	0.021123	50°	+62.0	1.620	37°	0.03639	0.06908	+89.8	1.898	-546.7	-7.2	-98.7	0.013
	H22	0.012319	0.020296	135°	+64.8	1.648	59°	0.03837	0.07077	+84.4	1.844	-540.4	-5.0	-99.1	0.009
3KC-5	H13	0.013288	0.023477	320°	+76.7	1.767	46°	0.05373	0.07708	+43.5	1.435	-377.9	-84.4	-77.7	0.223
	H16	0.013455	0.024153	315°-320°	+79.5	1.795	41°	0.05157	0.07322	+42.0	1.420	-661.7	-379.8	-42.6	0.574
	H19	0.013288	0.023477	40°	+76.7	1.767	44°	0.05373	0.07708	+43.5	1.435	-377.9	-84.4	-77.7	0.223
	H22	0.013455	0.024153	135°-140°	+79.5	1.795	41°	0.05157	0.07322	+42.0	1.420	-661.7	-379.8	-42.6	0.574
	H34	0.013288	0.023477	220°	+76.7	1.767	44°	0.05373	0.07708	+43.5	1.435	-377.9	-84.4	-77.7	0.223
	H37	0.013288	0.023477	140°	+76.7	1.767	46°	0.05373	0.07708	+43.5	1.435	-377.9	-84.4	-77.7	0.223
3KC-6	H13	0.014598	0.021614	320°	+48.1	1.481	52°	0.04327	0.07164	+65.6	1.656	-388.3	-55.9	-85.6	0.144
	H16	0.011726	0.023071	320°	+96.8	1.968	39°	0.04493	0.07047	+56.8	1.568	-654.7	-382.9	-41.5	0.585
	H19	0.013878	0.020133	45°	+45.1	1.451	35°	0.04028	0.06901	+71.3	1.713	-392.8	-68.5	-82.6	0.174
	H22	0.011726	0.023071	140°	+96.8	1.968	39°	0.04493	0.07047	+56.8	1.568	-654.7	-382.9	-41.5	0.585
	H34	0.013878	0.020133	225°	+45.1	1.451	35°	0.04028	0.06901	+71.3	1.713	-392.8	-68.5	-82.6	0.174
	H37	0.014598	0.021614	140°	+48.1	1.481	52°	0.04327	0.07164	+65.6	1.656	-388.3	-55.9	-85.6	0.144
3KC-7	H13	0.011317	0.020403	315°	+80.3	1.803	45°	0.04344	0.06698	+54.2	1.542	-357.0	-76.6	-78.5	0.215
	H16	0.012239	0.022398	225°, 315°	+83.0	1.830	42°	0.04628	0.06759	+46.1	1.461	-667.1	-356.0	-46.6	0.534
	H19	0.012239	0.022398	45°, 315°	+83.0	1.830	49°	0.04628	0.06759	+46.1	1.461	-667.1	-356.0	-46.6	0.534
	H22	0.013466	0.024574	45°, 135° 225°, 315°	+82.5	1.825	45°	0.04335	0.06291	+45.1	1.451	-916.5	-891.8	-2.7	0.973
	H34	0.011317	0.020403	225°	+80.3	1.803	45°	0.04344	0.06698	+54.2	1.542	-357.0	-76.6	-78.5	0.215
	H37	0.012239	0.022398	135°, 225°	+83.0	1.830	49°	0.04628	0.06759	+46.1	1.461	-667.1	-356.0	-46.6	0.534
	H55	0.011317	0.020403	45°	+80.3	1.803	45°	0.04344	0.06698	+54.2	1.542	-357.0	-76.6	-78.5	0.215
	H58	0.012239	0.022398	45°, 135°	+83.0	1.830	42°	0.04628	0.06759	+46.1	1.461	-667.1	-356.0	-46.6	0.534
	H61	0.011317	0.020403	135°	+80.3	1.803	45°	0.04344	0.06698	+54.2	1.542	-357.0	-76.6	-78.5	0.215
3KC-8	H13	0.013775	0.021830	320°	+58.5	1.585	60°	0.03807	0.07681	+101.8	2.018	-382.5	-64.5	-83.1	0.169
	H16	0.011571	0.021797	315°	+88.4	1.884	41°	0.04452	0.06615	+48.6	1.486	-664.4	-366.4	-44.9	0.551
	H19	0.011571	0.021797	45°	+88.4	1.884	50°	0.04452	0.06615	+48.6	1.486	-664.4	-366.4	-44.9	0.551
	H22	0.012818	0.023802	45°, 135° 225°, 315°	+85.7	1.857	45°	0.04105	0.06103	+48.7	1.487	-910.2	-893.7	-1.8	0.982
	H34	0.013775	0.021830	230°	+58.5	1.585	30°	0.03807	0.07681	+101.8	2.018	-382.5	-64.5	-83.1	0.169
	H37	0.011571	0.021797	225°	+88.4	1.884	50°	0.04452	0.06615	+48.6	1.486	-664.4	-366.4	-44.9	0.551
	H55	0.013775	0.021830	50°	+58.5	1.585	30°	0.03807	0.07681	+101.8	2.018	-382.5	-64.5	-83.1	0.169
	H58	0.011571	0.021797	135°	+88.4	1.884	41°	0.04452	0.06615	+48.6	1.486	-664.4	-366.4	-44.9	0.551
	H61	0.013775	0.021830	140°	+58.5	1.585	60°	0.03807	0.07681	+101.8	2.018	-382.5	-64.5	-83.1	0.169

Çizelge 6.4 3KC-[1-11] binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_s maks.)_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar (devam)

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_s maks.)_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_c maks.)_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_c maks.)_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu (β_{cr}°)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	Tarafsız Eksen Açısı (α°)	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$ (1/m)	$(\chi_T)_{cr}$ (1/m)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	$(N)_{asal}^{maks}$ (kN)	$(N)_{cr}$ (kN)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
		[1]	[2]					[3]	[4]	[3]	[3]	[5]	[6]	[5]	[5]
3KC-9	H13	0.010801	0.022967	330°	+112.6	2.126	43°	0.04578	0.07631	+66.7	1.667	-459.3	-114.4	-75.1	0.249
	H16	0.013392	0.021958	30°	+64.0	1.640	35°	0.04993	0.06951	+39.2	1.392	-467.7	-443.6	-5.2	0.948
	H19	0.010801	0.022967	30°	+112.6	2.126	48°	0.04578	0.07631	+66.7	1.667	-459.3	-114.2	-75.1	0.249
	H22	0.013392	0.021958	210°	+64.0	1.640	35°	0.04993	0.06951	+39.2	1.392	-467.7	-443.6	-5.2	0.948
	H34	0.010801	0.022967	210°	+112.6	2.126	48°	0.04578	0.07631	+66.7	1.667	-459.3	-114.2	-75.1	0.249
	H37	0.010801	0.022967	150°	+112.6	2.126	43°	0.04578	0.07631	+66.7	1.667	-459.3	-114.4	-75.1	0.249
3KC-10	H13	0.012580	0.020112	330°	+59.9	1.599	55°	0.03942	0.06993	+77.4	1.774	-453.4	-90.2	-80.1	0.199
	H16	0.011876	0.018961	30°	+59.7	1.597	34°	0.04533	0.06077	+34.1	1.341	-472.6	-462.2	-2.2	0.978
	H19	0.012797	0.015895	30°	+24.2	1.242	36°	0.03705	0.05499	+48.4	1.484	-467.2	-102.0	-78.2	0.218
	H22	0.011876	0.018961	210°	+59.7	1.597	34°	0.04533	0.06077	+34.1	1.341	-472.6	-462.2	-2.2	0.978
	H34	0.012797	0.015895	210°	+24.2	1.242	36°	0.03705	0.05499	+48.4	1.484	-467.2	-102.0	-78.2	0.218
	H37	0.012580	0.020112	150°	+59.9	1.599	55°	0.03942	0.06993	+77.4	1.774	-453.4	-90.2	-80.1	0.199
3KC-11	H13	0.014485	0.019234	320°	+32.8	1.328	56°	0.04499	0.06844	+52.1	1.521	-457.5	-170.0	-62.8	0.372
	H16	0.009245	0.016467	230°	+78.1	1.781	26°	0.04245	0.06458	+52.1	1.521	-467.5	-151.3	-67.6	0.324
	H19	0.011475	0.020104	50°	+75.2	1.752	34°	0.04256	0.06162	+44.8	1.448	-672.7	-470.3	-30.1	0.699
	H22	0.012574	0.018560	315°	+47.6	1.476	42°	0.04482	0.05349	+19.3	1.193	-727.5	-670.8	-7.8	0.922
	H37	0.011468	0.017672	220°	+54.1	1.541	38°	0.05155	0.06313	+22.5	1.225	-536.8	-266.0	-50.4	0.496
	H55	0.010879	0.019663	50°	+80.7	1.807	30°	0.04224	0.06924	+63.9	1.639	-455.4	-63.5	-86.1	0.139
	H58	0.016994	0.022258	40°	+31.0	1.310	53°	0.04878	0.07315	+50.0	1.500	-588.9	-319.1	-45.8	0.542
	H61	0.011453	0.017399	135°	+51.9	1.519	38°	0.05128	0.06245	+21.8	1.218	-549.8	-273.8	-50.2	0.498
	H172	0.009601	0.018228	225°	+89.9	1.899	26°	0.04410	0.06784	+53.8	1.538	-426.3	-39.4	-90.8	0.092
	H178	0.008698	0.017677	135°	+103.2	2.032	26°	0.04173	0.06643	+59.2	1.592	-426.5	-44.4	-89.6	0.104
		3KC-[1-11] için Ortalama			+71.6	1.716		Ortalama		+57.5	1.575	Ortalama		-65.2	0.348

Çizelge 6.5 5KC binanın en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu (β_{cr})	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	Tarafsız Eksen Açısı (α°)	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$ (1/m)	$(\chi_T)_{cr}$ (1/m)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	$(N)_{asal}^{maks}$ (kN)	$(N)_{cr}$ (kN)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
		[1]	[2]	(β_{cr})			(α°)	[3]	[4]	[3]	[3]	[5]	[6]	[5]	[5]
5KC	H13	0.007897	0.020139	135°	+155.0	2.550	68°	0.03995	0.09488	+137.5	2.375	-744.9	-952.9	+27.9	1.279
	H16	0.006711	0.018834	45°	+180.6	2.806	44°	0.03623	0.06273	+73.1	1.731	-1293.4	-1316.7	+1.8	1.018
	H19	0.006711	0.018834	135°	+180.6	2.806	46°	0.03623	0.06273	+73.1	1.731	-1293.4	-1316.7	+1.8	1.018
	H22	0.008880	0.022998	45°	+159.0	2.590	60°	0.03781	0.07555	+99.8	1.998	-1556.5	-1473.6	-5.3	0.947
	H34	0.008923	0.022213	45°	+148.9	2.489	66°	0.04000	0.09561	+139.0	2.390	-1148.7	-1121.4	-2.4	0.976
	H37	0.007155	0.021415	45°	+199.3	2.993	45°	0.03475	0.06235	+79.4	1.794	-1577.9	-1642.4	+4.1	1.041
	H55	0.008923	0.022213	135°	+148.9	2.489	24°	0.04000	0.09561	+139.0	2.390	-1148.7	-1121.4	-2.4	0.976
	H58	0.007155	0.021415	135°	+199.3	2.993	45°	0.03475	0.06235	+79.4	1.794	-1577.9	-1642.4	+4.1	1.041
	H61	0.006753	0.020238	45°, 135° 225°, 315°	+199.7	2.997	45°	0.03286	0.05904	+79.7	1.797	-1520.9	-1503.3	-1.2	0.988
	H94	0.006711	0.018834	135°	+180.6	2.806	45°	0.03623	0.06273	+73.1	1.731	-1293.4	-1316.7	+1.8	1.018
	H97	0.008880	0.022998	135°	+159.0	2.590	30°	0.03781	0.07555	+99.8	1.998	-1556.5	-1473.6	-5.3	0.947
	H100	0.007155	0.021415	225°	+199.3	2.993	45°	0.03475	0.06235	+79.4	1.794	-1577.9	-1642.4	+4.1	1.041
	H103	0.007897	0.020139	225°	+155.0	2.550	24°	0.03995	0.09488	+137.5	2.375	-744.9	-952.9	+27.9	1.279
	H106	0.006711	0.018834	225°	+180.6	2.806	44°	0.03623	0.06273	+73.1	1.731	-1293.4	-1316.7	+1.8	1.018
	H109	0.008923	0.022213	225°	+148.9	2.489	66°	0.04000	0.09561	+139.0	2.390	-1148.7	-1121.4	-2.4	0.976
	H166	0.006711	0.018834	45°	+180.6	2.806	44°	0.03623	0.06273	+73.1	1.731	-1293.4	-1316.7	+1.8	1.018
	H169	0.007897	0.020139	45°	+155.0	2.550	24°	0.03995	0.09488	+137.5	2.375	-744.9	-952.9	+27.9	1.279
	H172	0.008880	0.022998	315°	+159.0	2.590	30°	0.03781	0.07555	+99.8	1.998	-1556.5	-1473.6	-5.3	0.947
	H175	0.006711	0.018834	315°	+180.6	2.806	45°	0.03623	0.06273	+73.1	1.731	-1293.4	-1316.7	+1.8	1.018
	H178	0.007155	0.021415	315°	+199.3	2.993	45°	0.03475	0.06235	+79.4	1.794	-1577.9	-1642.4	+4.1	1.041
H181	0.008923	0.022213	315°	+148.9	2.489	24°	0.04000	0.09561	+139.0	2.390	-1148.7	-1121.4	-2.4	0.976	
H184	0.008880	0.022998	225°	+159.0	2.590	60°	0.03781	0.07555	+99.8	1.998	-1556.5	-1473.6	-5.3	0.947	
H187	0.006711	0.018834	315°	+180.6	2.806	46°	0.03623	0.06273	+73.1	1.731	-1293.4	-1316.7	+1.8	1.018	
H190	0.006711	0.018834	225°	+180.6	2.806	44°	0.03623	0.06273	+73.1	1.731	-1293.4	-1316.7	+1.8	1.018	
H193	0.007897	0.020139	315°	+155.0	2.550	68°	0.03995	0.09488	+137.5	2.375	-744.9	-952.9	+27.9	1.279	
		5KC için Ortalama			+171.8	2.718		Ortalama		+99.5	1.995	Ortalama		+4.4	1.044

Çizelge 6.6 5KC binanın en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu (β_{cr})	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	Tarafsız Eksen Açısı (α°)	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$ (1/m)	$(\chi_T)_{cr}$ (1/m)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	$(N)_{asal}^{maks}$ (kN)	$(N)_{cr}$ (kN)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
		[1]	[2]	(β_{cr})			(α°)	[3]	[4]	[3]	[3]	[5]	[6]	[5]	[5]
5KC	H13	0.015312	0.031547	315°	+106.0	2.060	64°	0.03995	0.10011	+150.6	2.506	-744.9	+0.3	-100.0	0.000
	H16	0.011064	0.025028	315°	+126.2	2.262	42°	0.03623	0.06625	+82.9	1.829	-1293.4	-324.7	-74.9	0.251
	H19	0.011064	0.025028	315°	+126.2	2.262	47°	0.03623	0.06625	+82.9	1.829	-1293.4	-324.7	-74.9	0.251
	H22	0.013559	0.027153	315°	+100.3	2.003	58°	0.03781	0.07449	+97.0	1.970	-1556.5	-1357.3	-12.8	0.872
	H34	0.014905	0.028539	315°	+91.5	1.915	63°	0.04000	0.09513	+137.8	2.378	-1148.7	-468.2	-59.2	0.408
	H37	0.011532	0.026297	225°	+128.0	2.280	45°	0.03475	0.06244	+79.7	1.797	-1577.9	-1328.4	-15.8	0.842
	H55	0.014905	0.028539	45°	+91.5	1.915	26°	0.04000	0.09513	+137.8	2.378	-1148.7	-468.2	-59.2	0.408
	H58	0.011532	0.026297	315°	+128.0	2.280	45°	0.03475	0.06244	+79.7	1.797	-1577.9	-1328.4	-15.8	0.842
	H61	0.012159	0.027333	45°, 135° 225°, 315°	+124.8	2.248	45°	0.03286	0.05904	+79.7	1.797	-1520.9	-1503.3	-1.2	0.988
	H94	0.011064	0.025028	45°	+126.2	2.262	49°	0.03623	0.06625	+82.9	1.829	-1293.4	-324.7	-74.9	0.251
	H97	0.013559	0.027153	45°	+100.3	2.003	31°	0.03781	0.07449	+97.0	1.970	-1556.5	-1357.3	-12.8	0.872
	H100	0.011532	0.026297	45°	+128.0	2.280	45°	0.03475	0.06244	+79.7	1.797	-1577.9	-1328.4	-15.8	0.842
	H103	0.015312	0.031547	45°	+106.0	2.060	25°	0.03995	0.10011	+150.6	2.506	-744.9	+0.3	-100.0	0.000
	H106	0.011064	0.025028	45°	+126.2	2.262	44°	0.03623	0.06625	+82.9	1.829	-1293.4	-324.7	-74.9	0.251
	H109	0.014905	0.028539	135°	+91.5	1.915	63°	0.04000	0.09513	+137.8	2.378	-1148.7	-468.2	-59.2	0.408
	H166	0.011064	0.025028	225°	+126.2	2.262	44°	0.03623	0.06625	+82.9	1.829	-1293.4	-324.7	-74.9	0.251
	H169	0.015312	0.031547	225°	+106.0	2.060	25°	0.03995	0.10011	+150.6	2.506	-744.9	+0.3	-100.0	0.000
	H172	0.013559	0.027153	225°	+100.3	2.003	31°	0.03781	0.07449	+97.0	1.970	-1556.5	-1357.3	-12.8	0.872
	H175	0.011064	0.025028	225°	+126.2	2.262	49°	0.03623	0.06625	+82.9	1.829	-1293.4	-324.7	-74.9	0.251
	H178	0.011532	0.026297	135°	+128.0	2.280	45°	0.03475	0.06244	+79.7	1.797	-1577.9	-1328.4	-15.8	0.842
H181	0.014905	0.028539	225°	+91.5	1.915	26°	0.04000	0.09513	+137.8	2.378	-1148.7	-468.2	-59.2	0.408	
H184	0.013559	0.027153	135°	+100.3	2.003	58°	0.03781	0.07449	+97.0	1.970	-1556.5	-1357.3	-12.8	0.872	
H187	0.011064	0.025028	135°	+126.2	2.262	47°	0.03623	0.06625	+82.9	1.829	-1293.4	-324.7	-74.9	0.251	
H190	0.011064	0.025028	135°	+126.2	2.262	42°	0.03623	0.06625	+82.9	1.829	-1293.4	-324.7	-74.9	0.251	
H193	0.015312	0.031547	135°	+106.0	2.060	64°	0.03995	0.10011	+150.6	2.506	-744.9	+0.3	-100.0	0.000	
		5KC için Ortalama			+113.5	2.135		Ortalama		+104.1	2.041	Ortalama		-54.1	0.459

Çizelge 6.7 8KC binanın en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu (β_{cr}°)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	Tarafsız Eksen Açısı (α°)	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$ (1/m)	$(\chi_T)_{cr}$ (1/m)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	$(N)_{asal}^{maks}$ (kN)	$(N)_{cr}$ (kN)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
		[1]	[2]					[3]	[4]	[3]	[4]	[5]	[6]	[5]	[5]
8KC	H13	0.003625	0.012821	135°	+253.7	3.537	45°	0.02010	0.04152	+106.6	2.066	-1443.9	-1870.5	+29.5	1.295
	H16	0.005408	0.015626	135°	+188.9	2.889	58°	0.02054	0.04784	+132.9	2.329	-2262.6	-2270.7	+0.4	1.004
	H19	0.005408	0.015626	135°	+188.9	2.889	32°	0.02054	0.04784	+132.9	2.329	-2262.6	-2270.7	+0.4	1.004
	H22	0.005142	0.016820	135°	+227.1	3.271	45°	0.01897	0.04137	+118.1	2.181	-2878.6	-3114.8	+8.2	1.082
	H34	0.004088	0.013593	45°, 135°	+232.5	3.325	44°	0.01852	0.03956	+113.6	2.136	-2254.0	-2196.3	-2.6	0.974
	H37	0.006740	0.017614	135°	+161.3	2.613	58°	0.01970	0.05006	+154.1	2.541	-2542.2	-2563.6	+0.8	1.008
	H55	0.004088	0.013593	135°, 225°	+232.5	3.325	46°	0.01852	0.03956	+113.6	2.136	-2254.0	-2196.3	-2.6	0.974
	H58	0.006740	0.017614	135°	+161.3	2.613	32°	0.01970	0.05006	+154.1	2.541	-2542.2	-2563.6	+0.8	1.008
	H61	0.004843	0.015618	45°, 135°, 225°, 315°	+222.5	3.225	45°	0.01866	0.04026	+115.8	2.158	-2698.9	-2738.8	+1.5	1.015
	H94	0.005408	0.015626	225°	+188.9	2.889	32°	0.02054	0.04784	+132.9	2.329	-2262.6	-2270.7	+0.4	1.004
	H97	0.005142	0.016820	225°	+227.1	3.271	45°	0.01897	0.04137	+118.1	2.181	-2878.6	-3114.8	+8.2	1.082
	H100	0.006740	0.017614	315°	+161.3	2.613	58°	0.01970	0.05006	+154.1	2.541	-2542.2	-2563.6	+0.8	1.008
	H103	0.003625	0.012821	225°	+253.7	3.537	45°	0.02010	0.04152	+106.6	2.066	-1443.9	-1870.5	+29.5	1.295
	H106	0.005408	0.015626	225°	+188.9	2.889	58°	0.02054	0.04784	+132.9	2.329	-2262.6	-2270.7	+0.4	1.004
	H109	0.004088	0.013593	225°, 315°	+232.5	3.325	44°	0.01852	0.03956	+113.6	2.136	-2254.0	-2196.3	-2.6	0.974
	H166	0.005408	0.015626	45°	+188.9	2.889	58°	0.02054	0.04784	+132.9	2.329	-2262.6	-2270.7	+0.4	1.004
	H169	0.003625	0.012821	45°	+253.7	3.537	45°	0.02010	0.04152	+106.6	2.066	-1443.9	-1870.5	+29.5	1.295
	H172	0.005142	0.016820	45°	+227.1	3.271	45°	0.01897	0.04137	+118.1	2.181	-2878.6	-3114.8	+8.2	1.082
	H175	0.005408	0.015626	45°	+188.9	2.889	32°	0.02054	0.04784	+132.9	2.329	-2262.6	-2270.7	+0.4	1.004
	H178	0.006740	0.017614	315°	+161.3	2.613	32°	0.01970	0.05006	+154.1	2.541	-2542.2	-2563.6	+0.8	1.008
H181	0.004088	0.013593	45°, 315°	+232.5	3.325	46°	0.01852	0.03956	+113.6	2.136	-2254.0	-2196.3	-2.6	0.974	
H184	0.005142	0.016820	315°	+227.1	3.271	45°	0.01897	0.04137	+118.1	2.181	-2878.6	-3114.8	+8.2	1.082	
H187	0.005408	0.015626	315°	+188.9	2.889	32°	0.02054	0.04784	+132.9	2.329	-2262.6	-2270.7	+0.4	1.004	
H190	0.005408	0.015626	315°	+188.9	2.889	58°	0.02054	0.04784	+132.9	2.329	-2262.6	-2270.7	+0.4	1.004	
H193	0.003625	0.012821	315°	+253.7	3.537	45°	0.02010	0.04152	+106.6	2.066	-1443.9	-1870.5	+29.5	1.295	
		8KC için Ortalama			+209.3	3.093		Ortalama		+125.9	2.259	Ortalama		+5.9	1.059

Çizelge 6.8 8KC binanın en alt kat kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ taleplerini oluşturan parametrelere ait sonuçlar

Bina	Plastik Kesit	Kolon plastik kesitlerindeki $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerini veren parametrelere ait sonuçlar													
		$(\epsilon_{c maks.})_{asal}^{maks}$	$(\epsilon_{c maks.})_{cr}$	Kritik deprem doğrultusu (β_{cr})	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[2]-[1]}{[1]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[2]}{[1]}\right)$	Tarafsız Eksen Açısı (α)	$(\chi_T)_{asal}^{maks}$ (1/m)	$(\chi_T)_{cr}$ (1/m)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[4]-[3]}{[3]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[4]}{[3]}\right)$	$(N)_{asal}^{maks}$ (kN)	$(N)_{cr}$ (kN)	Rölatif Fark (%) $\left(\frac{[6]-[5]}{[5]}\right)$	Değişim Oranı $\left(\frac{[6]}{[5]}\right)$
		[1]	[2]	(β_{cr})			(α)	[3]	[4]	[3]	[3]	[5]	[6]	[5]	[5]
8KC	H13	0.005344	0.018647	315°	+248.9	3.489	45°	0.02010	0.05058	+151.7	2.517	-1443.9	-55.3	-96.2	0.038
	H16	0.007805	0.019654	315°	+151.8	2.518	56°	0.02054	0.04970	+142.0	2.420	-2262.6	-846.3	-62.6	0.374
	H19	0.007805	0.019654	315°	+151.8	2.518	34°	0.02054	0.04970	+142.0	2.420	-2262.6	-846.3	-62.6	0.374
	H22	0.006079	0.018655	315°	+206.9	3.069	45°	0.01897	0.04260	+124.6	2.246	-2878.6	-2342.2	-18.6	0.814
	H34	0.005868	0.016758	315°	+185.6	2.856	42°	0.01852	0.04228	+128.3	2.283	-2254.0	-985.8	-56.3	0.437
	H37	0.008036	0.018899	225°, 315°	+135.2	2.352	58°	0.01970	0.05036	+155.7	2.557	-2542.2	-2419.5	-4.8	0.952
	H55	0.005868	0.016758	45°, 315°	+185.6	2.856	48°	0.01852	0.04228	+128.3	2.283	-2254.0	-985.8	-56.3	0.437
	H58	0.008036	0.018899	315°	+135.2	2.352	32°	0.01970	0.05036	+155.7	2.557	-2542.2	-2419.5	-4.8	0.952
	H61	0.005784	0.016822	45°, 135°, 225°, 315°	+190.8	2.908	45°	0.01866	0.04026	+115.7	2.157	-2698.9	-2738.8	+1.5	1.015
	H94	0.007805	0.019654	45°	+151.8	2.518	34°	0.02054	0.04970	+142.0	2.420	-2262.6	-846.3	-62.6	0.374
	H97	0.006079	0.018655	45°	+206.9	3.069	45°	0.01897	0.04260	+124.6	2.246	-2878.6	-2342.2	-18.6	0.814
	H100	0.008036	0.018899	45°, 135°	+135.2	2.352	58°	0.01970	0.05036	+155.7	2.557	-2542.2	-2419.5	-4.8	0.952
	H103	0.005344	0.018647	45°	+248.9	3.489	45°	0.02010	0.05058	+151.7	2.517	-1443.9	-55.3	-96.2	0.038
	H106	0.007805	0.019654	45°	+151.8	2.518	56°	0.02054	0.04970	+142.0	2.420	-2262.6	-846.3	-62.6	0.374
	H109	0.005868	0.016758	135°	+185.6	2.856	42°	0.01852	0.04228	+128.3	2.283	-2254.0	-985.8	-56.3	0.437
	H166	0.007805	0.019654	225°	+151.8	2.518	56°	0.02054	0.04970	+142.0	2.420	-2262.6	-846.3	-62.6	0.374
	H169	0.005344	0.018647	225°	+248.9	3.489	45°	0.02010	0.05058	+151.7	2.517	-1443.9	-55.3	-96.2	0.038
	H172	0.006079	0.018655	225°	+206.9	3.069	45°	0.01897	0.04260	+124.6	2.246	-2878.6	-2342.2	-18.6	0.814
	H175	0.007805	0.019654	225°	+151.8	2.518	34°	0.02054	0.04970	+142.0	2.420	-2262.6	-846.3	-62.6	0.374
	H178	0.008036	0.018899	135°	+135.2	2.352	32°	0.01970	0.05036	+155.7	2.557	-2542.2	-2419.5	-4.8	0.952
H181	0.005868	0.016758	135°, 225°	+185.6	2.856	48°	0.01852	0.04228	+128.3	2.283	-2254.0	-985.8	-56.3	0.437	
H184	0.006079	0.018655	135°	+206.9	3.069	45°	0.01897	0.04260	+124.6	2.246	-2878.6	-2342.2	-18.6	0.814	
H187	0.007805	0.019654	135°	+151.8	2.518	34°	0.02054	0.04970	+142.0	2.420	-2262.6	-846.3	-62.6	0.374	
H190	0.007805	0.019654	135°	+151.8	2.518	56°	0.02054	0.04970	+142.0	2.420	-2262.6	-846.3	-62.6	0.374	
H193	0.005344	0.018647	135°	+248.9	3.489	45°	0.02010	0.05058	+151.7	2.517	-1443.9	-55.3	-96.2	0.038	
		8KC için Ortalama			+180.5	2.805		Ortalama		+139.7	2.397	Ortalama		-48.1	0.519

6.1.1 Kolon Plastik Kesitinde Tarafsız Eksenin Kesitin x Asal Eksenine ile Yaptığı α Açısının İncelenmesi

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların gözönüne alınan β deprem doğrultularındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda (tepe yerdeğiştirme taleplerine ulaşmış betonarme binalarda oluşan), en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen iç kuvvet ve plastik şekildeğiştirme taleplerinden yararlanılarak, (3.17) bağıntısı ile belirlenen α açısının, birim boy değişmesi taleplerini etkileyen önemli parametrelerden biri olduğu belirlenmiştir.

$$\tan \alpha = \frac{\chi_{py}}{\chi_{px}} \quad (3.17)$$

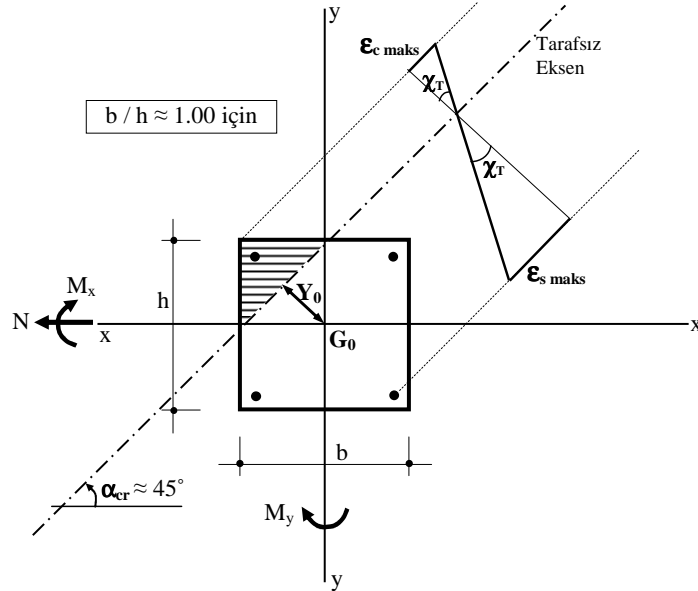
Gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için tepe yerdeğiştirme taleplerine ulaşmış binaların farklı enkesitlere sahip olan (kare ve dikdörtgen gibi) kolon plastik kesitleri için, tarafsız eksenin kesitin x asal eksenine ile yaptığı α açısının β deprem doğrultusu ile değişimi 1KC binalar için Şekil 6.4’de, 3KC binalar için Şekil 6.5–6.7’de, 5KC ve 8KC binalar için Şekil 6.8’deki grafiklerde verilmiştir.

Çalışma kapsamında 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların Bölüm 5.1’de belirlenen β_{cr} kritik deprem doğrultuları esas alınarak, en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ taleplerini veren kritik α açılarının (α_{cr}), enkesit geometrisine bağlı olarak çoğunlukla belirli değerler aldığı görülmektedir (Çizelge 6.1–6.8 ve Şekil 6.4–6.8).

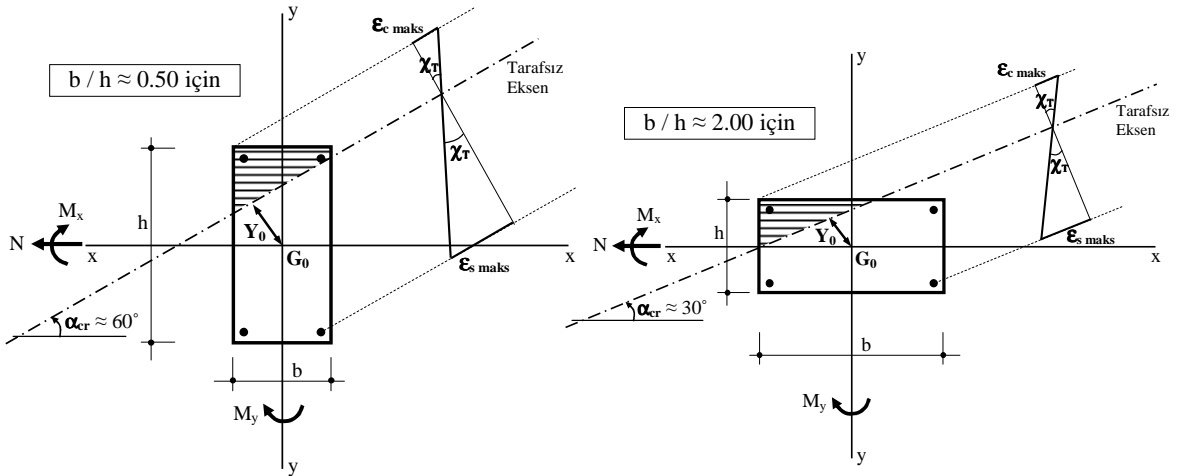
Buna göre;

- Enkesitleri *KARE* ($b / h \approx 1$) olan kolon plastik kesitlerinde, kritik deprem doğrultuları için belirlenen α_{cr} açısının çoğunlukla 45° ’ye yakın değerler aldığı ($\alpha_{cr} \approx 45^\circ$) görülmüştür (Şekil 6.2).
- Enkesitleri *DİKDÖRTGEN* olan kolon plastik kesitlerinde ise, kritik deprem doğrultuları için belirlenen α_{cr} açısının;

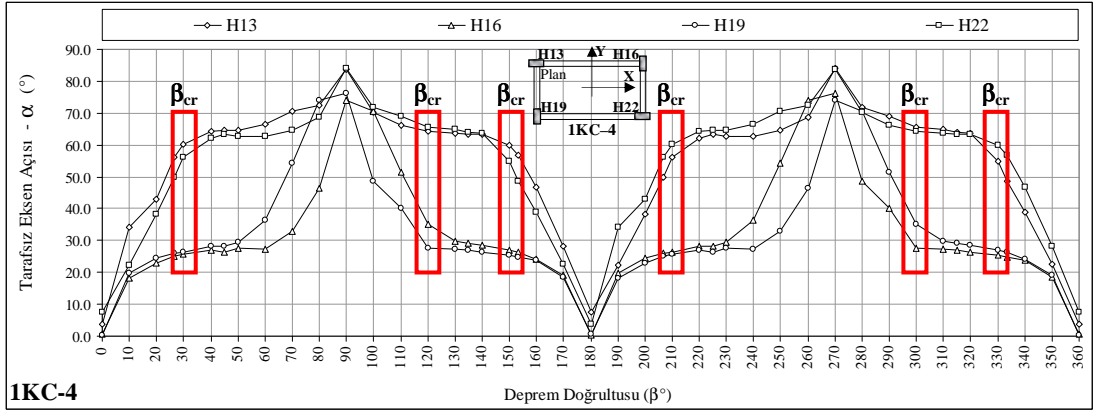
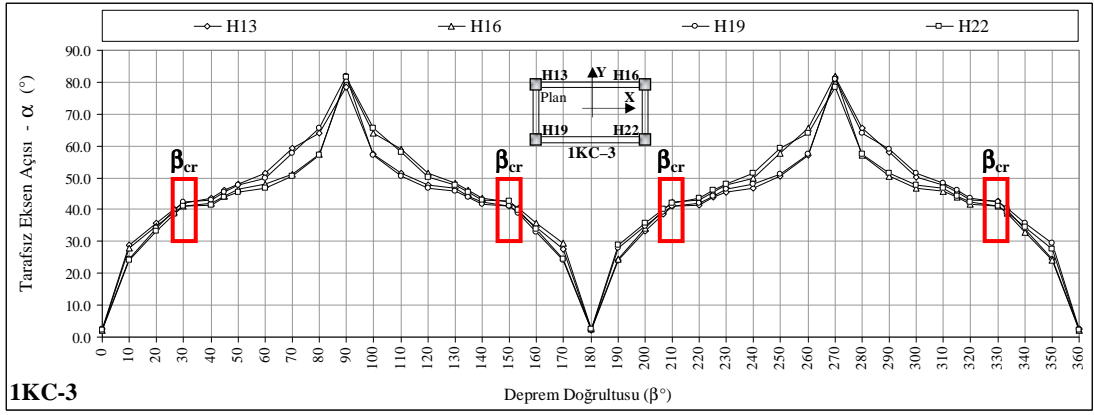
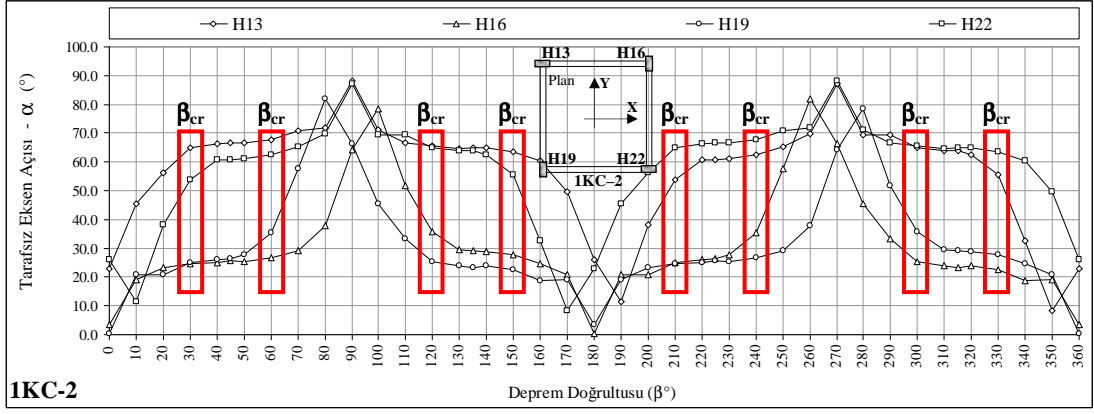
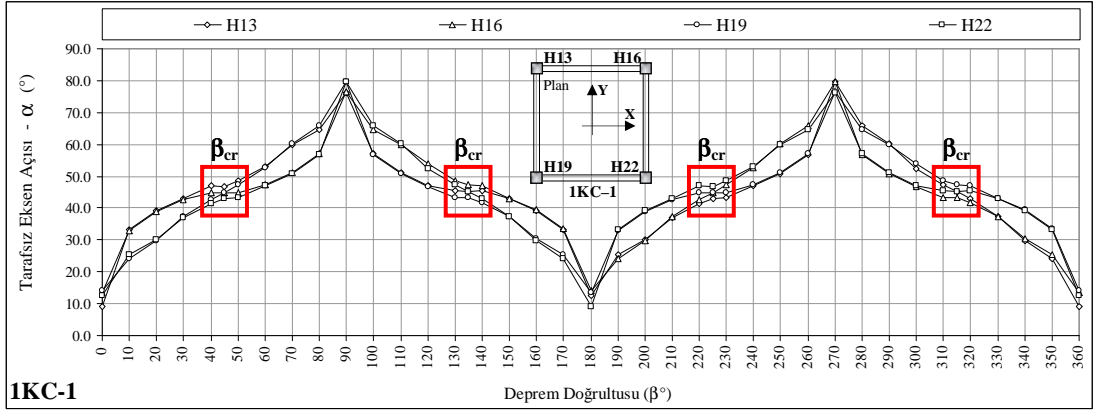
- Enkesit genişlik /yükseklik oranı $b / h \approx 0.5$ olan dikdörtgen kolonlarda, çoğunlukla 60° 'ye yakın değerler aldığı ($\alpha_{cr} \approx 60^\circ$) (Şekil 6.3),
- Enkesit genişlik / yükseklik oranı $b / h \approx 2.0$ olan dikdörtgen kolonlarda ise, 30° 'ye yakın değerler aldığı ($\alpha_{cr} \approx 30^\circ$) görülmektedir (Şekil 6.3).
- Enkesit genişlik / yükseklik oranının $b / h > 2.0$ veya $b / h < 0.5$ olması halinde (Örneğin, $b / h \approx 0.4$ ve $b / h \approx 2.5$) α_{cr} değerlerindeki değişim, Çizelge 6.1 - 6.8 ve Şekil 6.4 - 6.8'de görüldüğü gibi oldukça küçük olmaktadır.

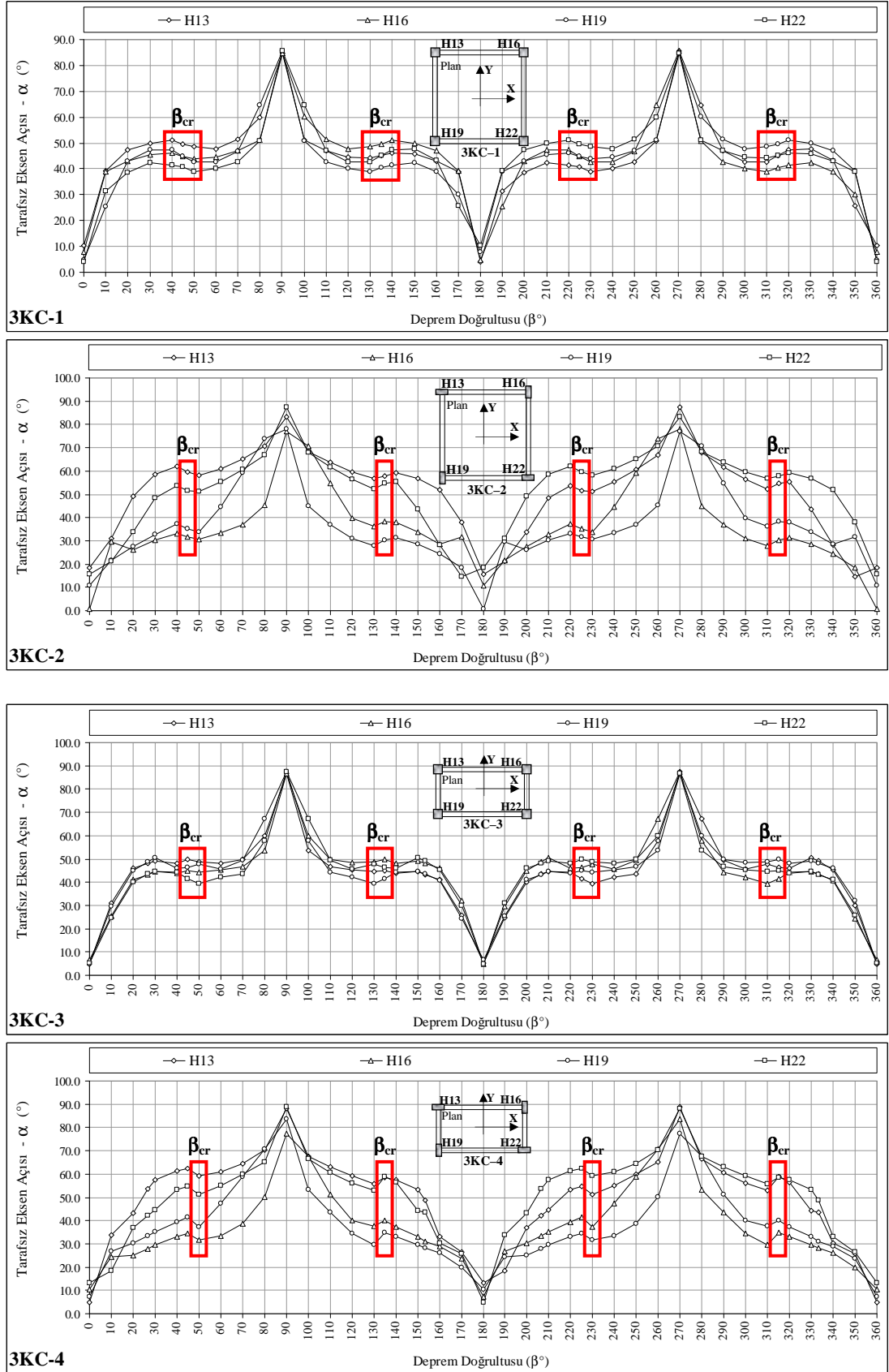
Şekil 6.2 Enkesiti kare olan kolon plastik kesitleri için α_{cr} açısının belirlenmesi

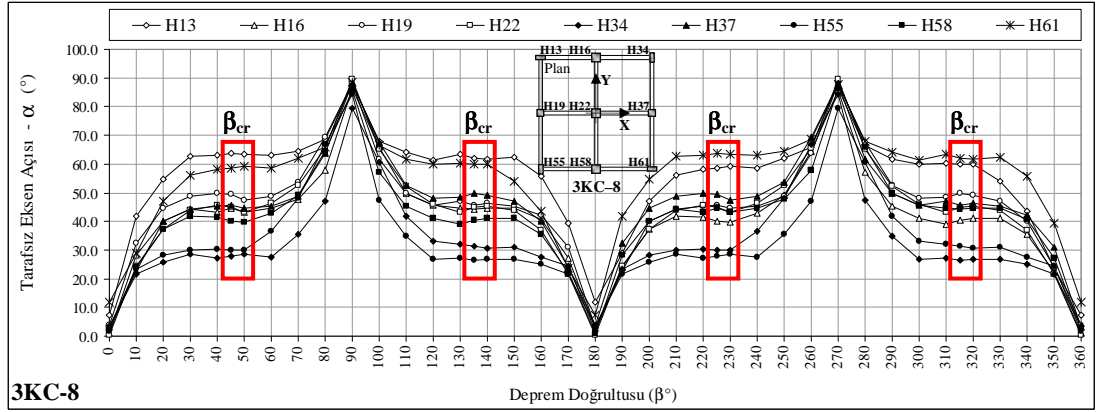
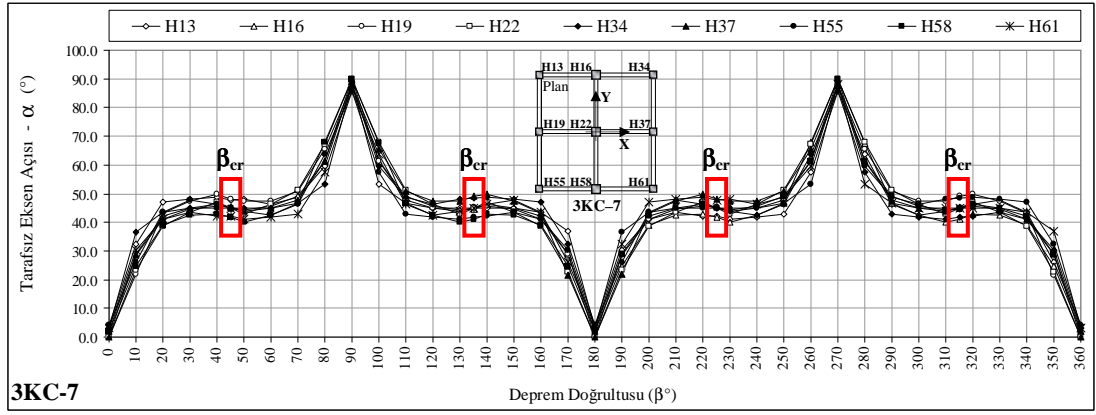
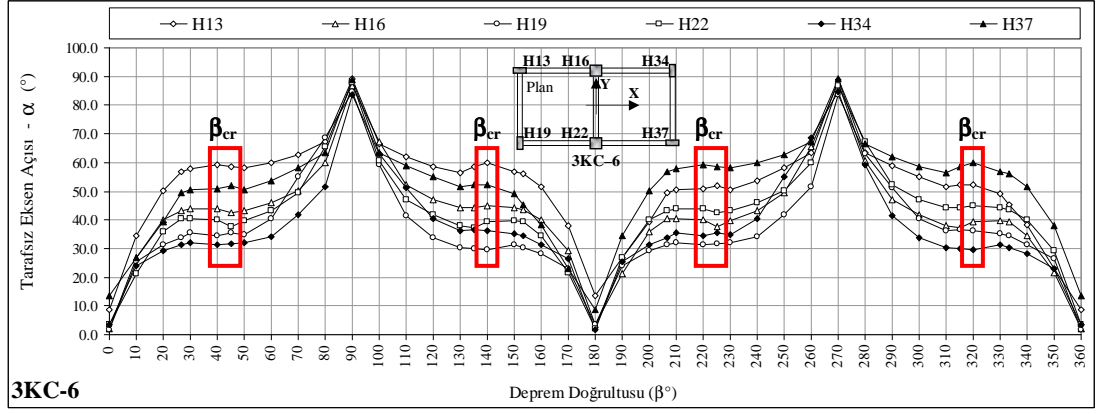
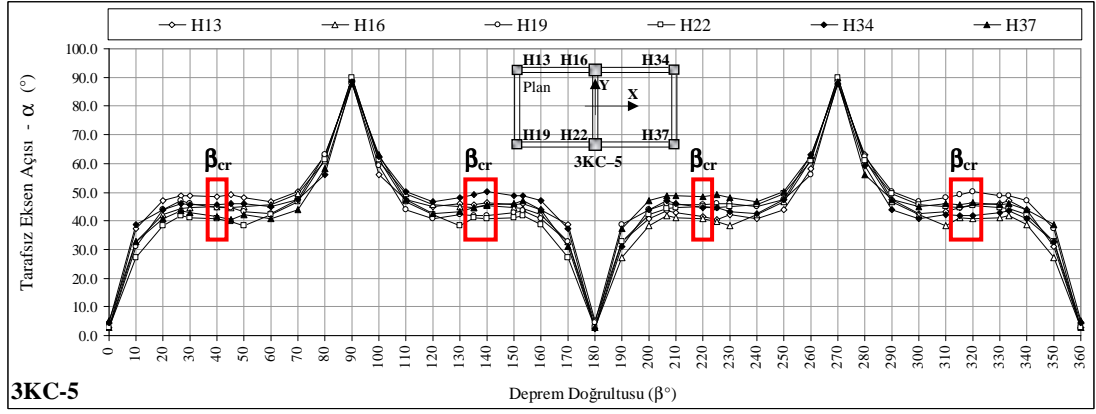
Şekil 6.3 Enkesiti dikdörtgen olan kolon plastik kesitleri için α_{cr} açısının belirlenmesi

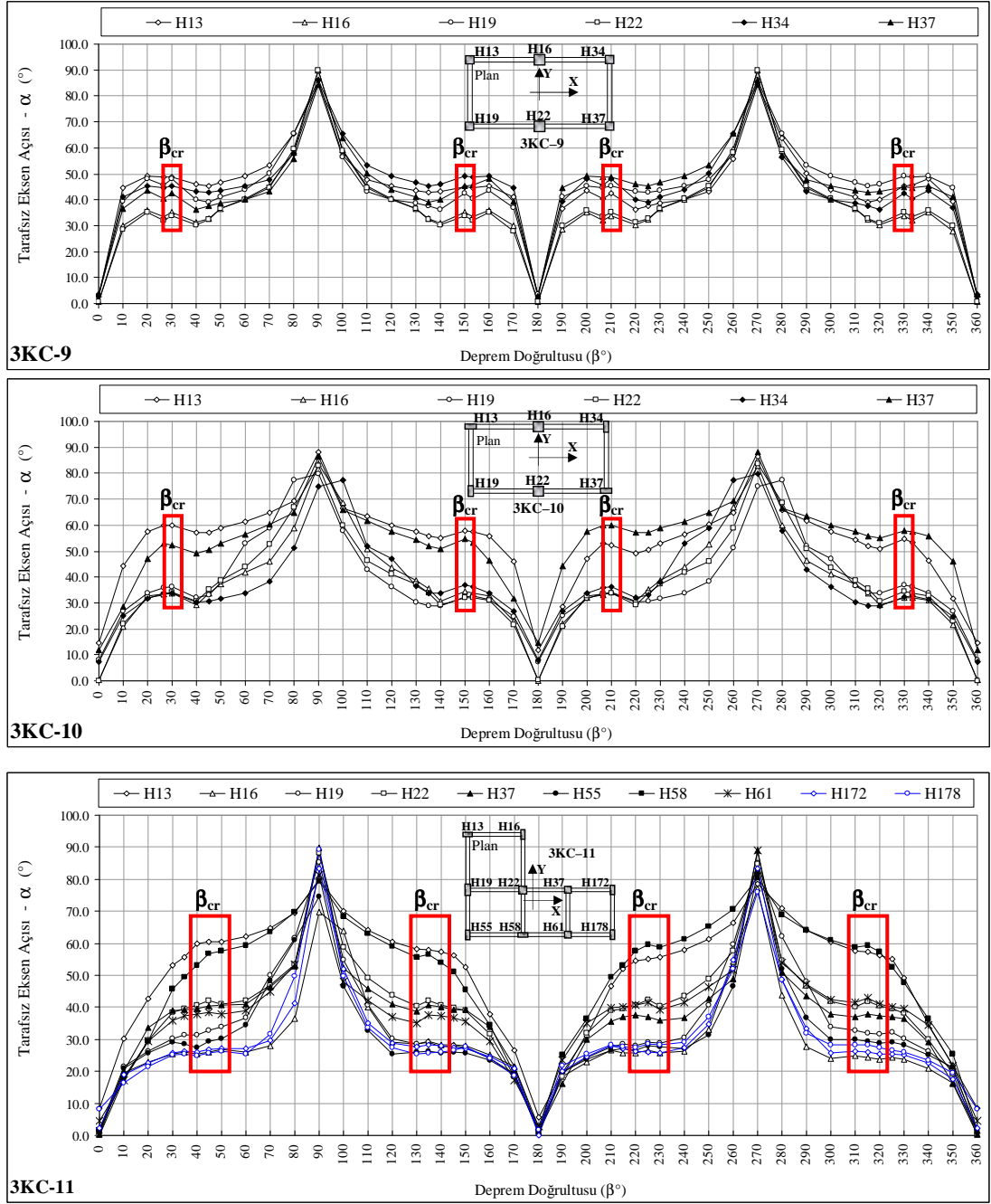
Şekil 6.4 1K-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 6.5 3KC-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi

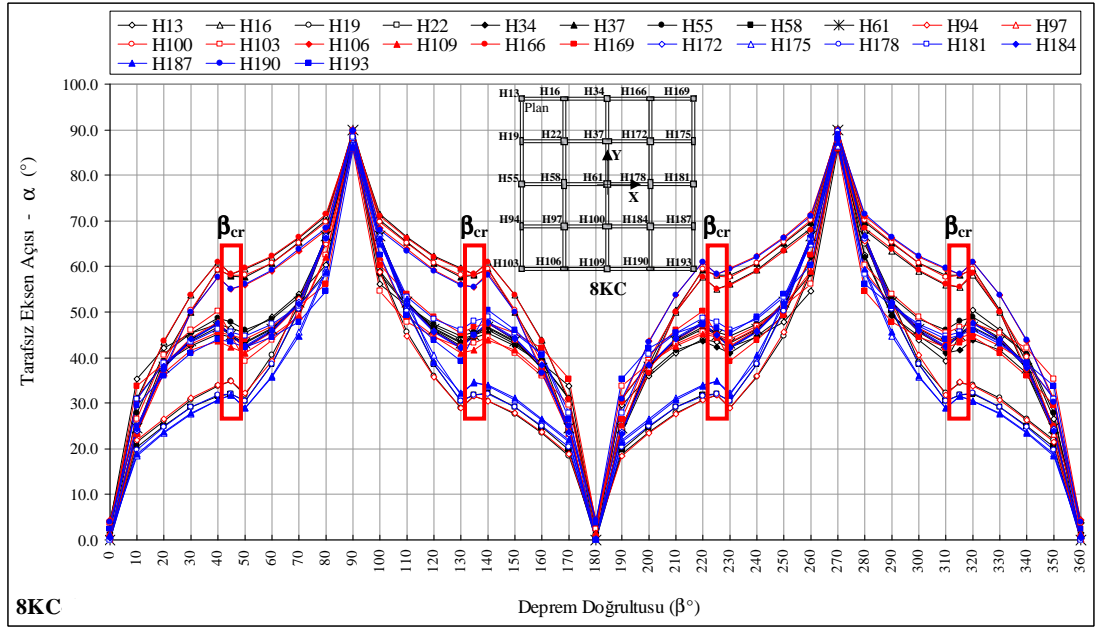
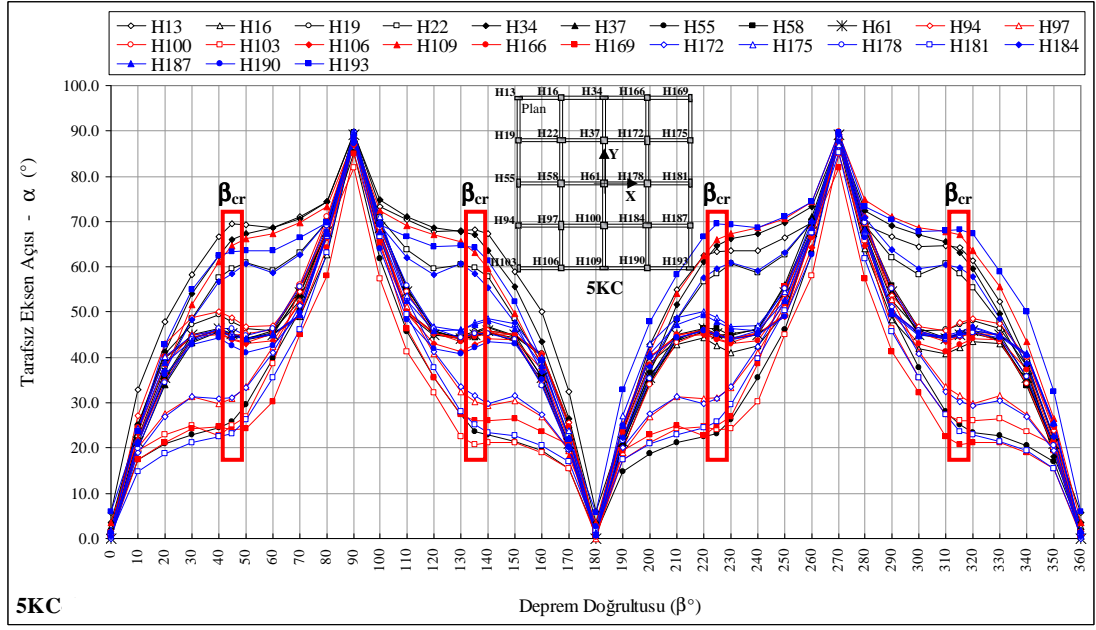

Şekil 6.6 3KC-[5-8] binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 6.7 3KC-[9-11] binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 6.8 5KC ve 8KC binalar için kolon plastik kesitlerindeki α açısının deprem doğrultusu ile değişimi

6.1.2 Kolon Plastik Kesitlerindeki χ_T Toplam Eğrilik Taleplerinin İncelenmesi

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların gözönüne alınan β deprem doğrultularındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda (tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış betonarme binalarda oluşan), kolon plastik kesitlerindeki iç kuvvet ve plastik dönme taleplerinden yararlanılarak belirlenen tarafsız eksen etrafındaki χ_T toplam eğrilik talebi, birim boy değişmesi taleplerini etkileyen diğer bir parametredir. Bilindiği üzere, betonarme bir kesitte toplam eğrilik talebi, plastik şekildeğiştirmelerin başladığı duruma karşı gelen akma eğriliği ile plastik eğrilik taleplerinin toplamına eşittir [Toplam eğrilik (χ_T) = Akma eğriliği (χ_a) + Plastik eğrilik (χ_p)].

Tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerindeki χ_T toplam eğrilik taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi, 1KC binalar için Şekil 6.9’da, 3KC binalar için Şekil 6.10–6.12’de, 5KC ve 8KC binalar için Şekil 6.13’deki grafiklerde verilmiştir.

Ayrıca, incelenen 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların ilgili kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c\ maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s\ maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(\chi_T)_{cr}$ toplam eğrilik taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere [$(\chi_T)_{asal}^{maks}$] göre değişim oranları 1KC binalar için Çizelge 6.1–6.2’de, 3KC binalar için Çizelge 6.3–6.4’de, 5KC bina için Çizelge 6.5–6.6’da ve 8KC bina için Çizelge 6.7–6.8’de verilmiştir.

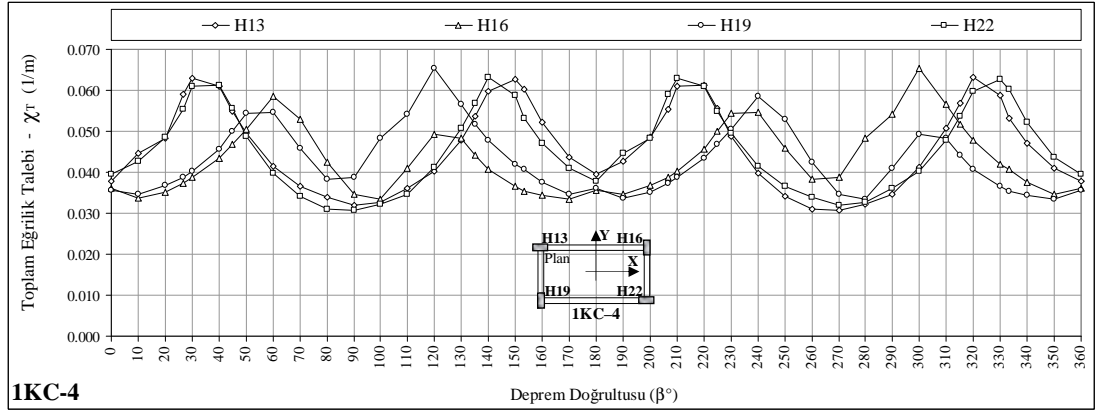
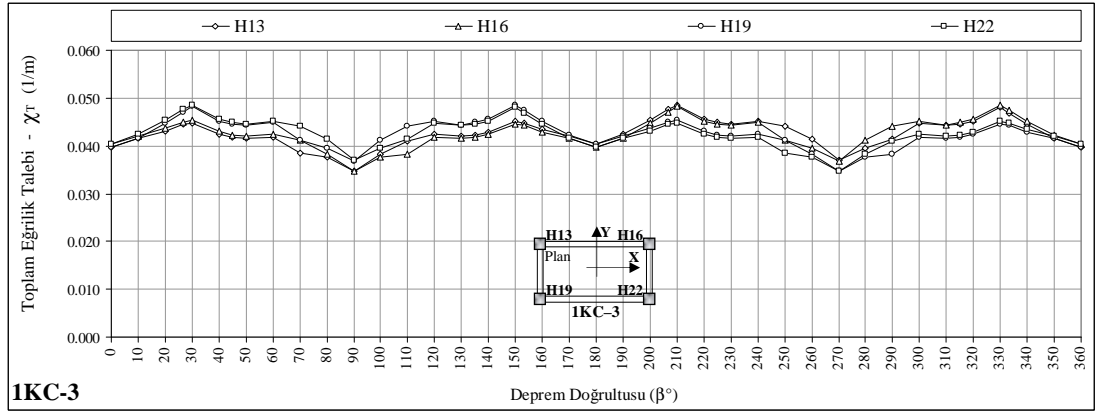
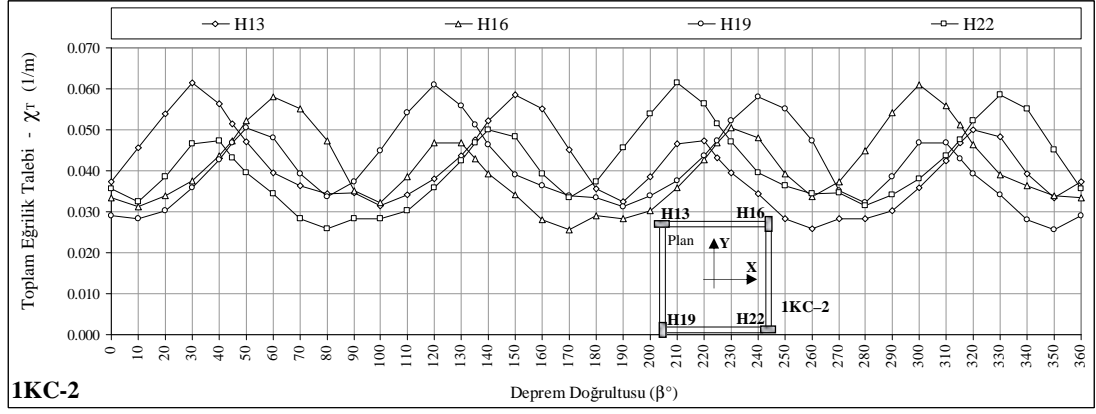
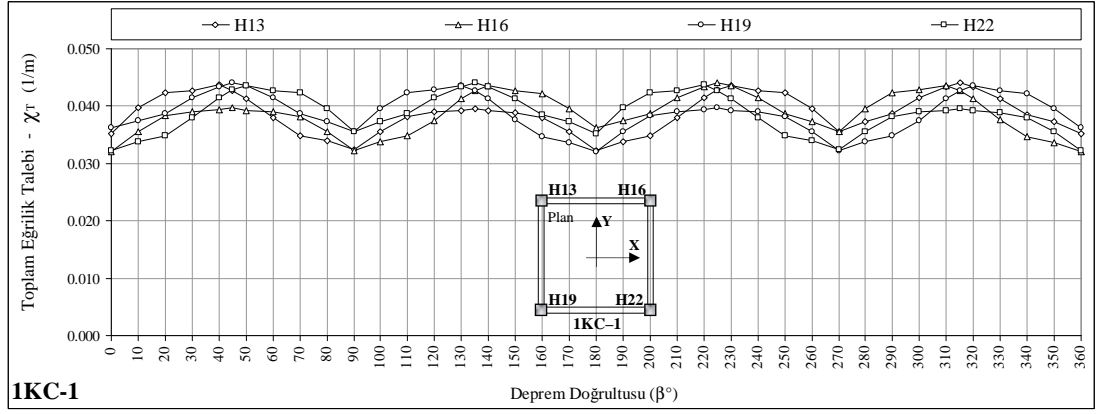
Çalışma kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların Bölüm 5.1’de belirlenen β_{cr} kritik deprem doğrultuları esas alınarak, kolon plastik kesitlerinde elde edilen χ_T toplam eğrilik talepleri incelendiğinde (Çizelge 6.1–6.8 ve Şekil 6.9–6.13);

- Normal kuvvet düzeyleri birbirine yakın ve enkesitleri aynı olan kolon plastik kesitlerindeki χ_T toplam eğrilik taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi, benzer bir davranış göstermektedir (Şekil 6.9–6.13).

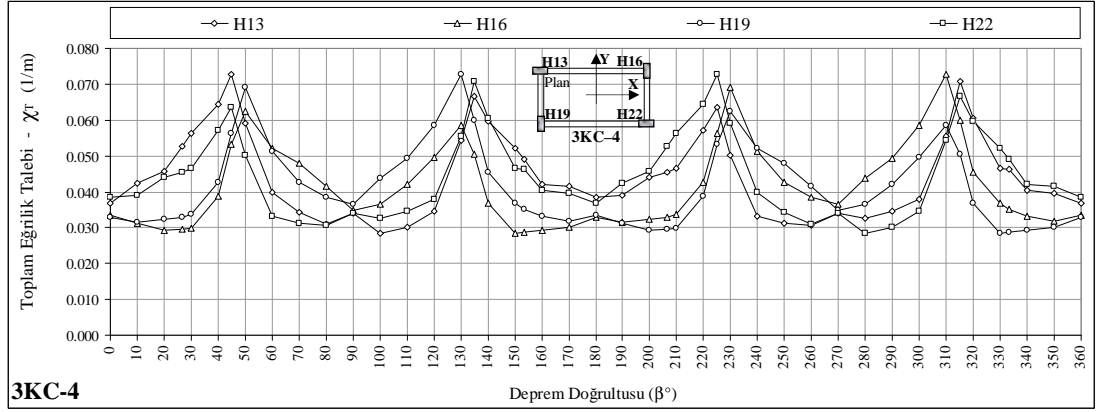
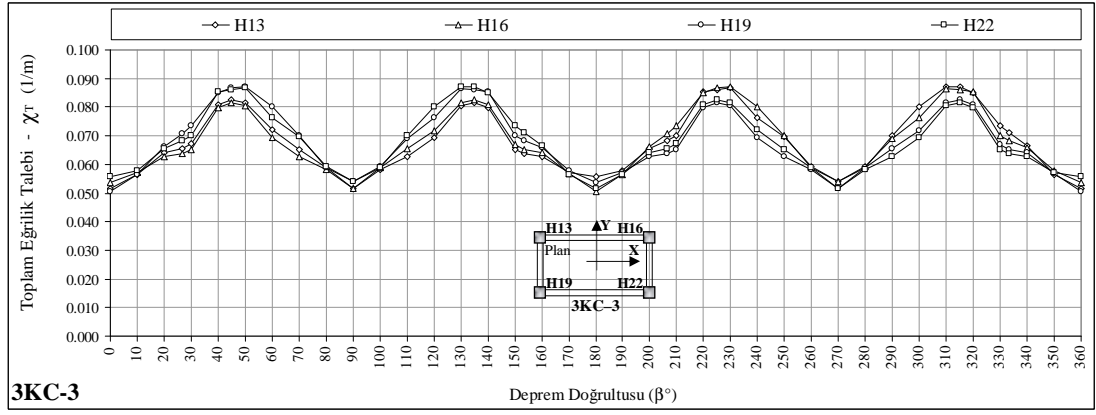
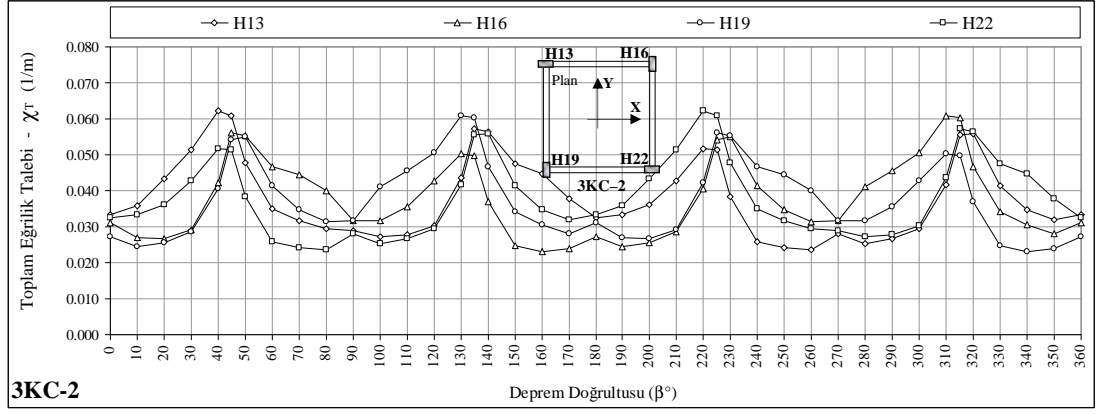
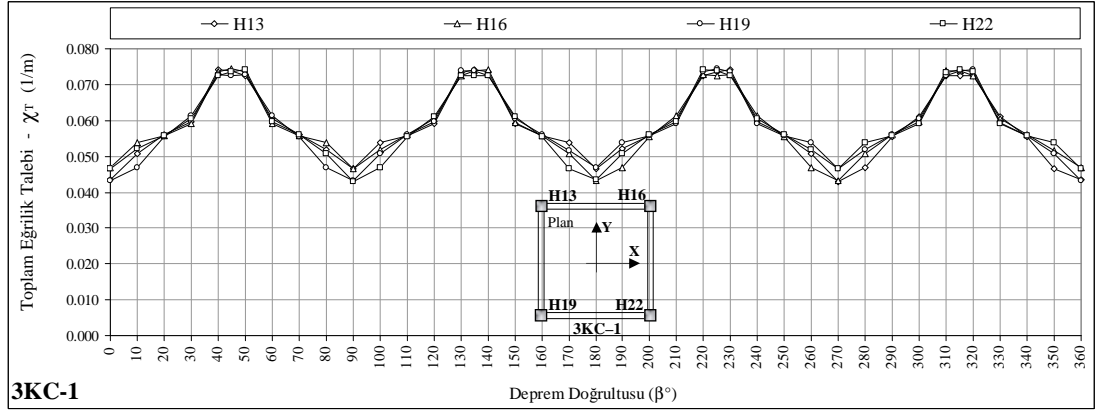
- En elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(\chi_T)_{cr}$ toplam eğrilik taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan *rölatif farklara* (%) ve *değişim oranlarına* ait değerlerin aşağıda verilen oranlarda arttığı belirlenmiştir (Çizelge 6.1–6.8).

	1KC-[1-4]	3KC-[1-11]	5KC	8KC
$\mathcal{E}_{c maks.}$ için :	+%39.0 (1.390)	+%54.9 (1.549)	+%99.5 (1.995)	+%125.9 (2.259)
$\mathcal{E}_{s maks.}$ için :	+%42.4 (1.424)	+%57.5 (1.575)	+%104.1 (2.041)	+%139.7 (2.397)

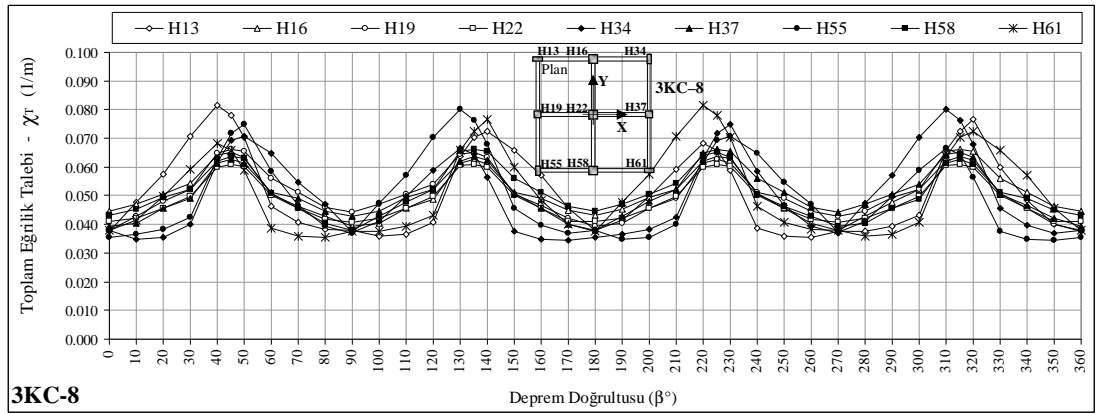
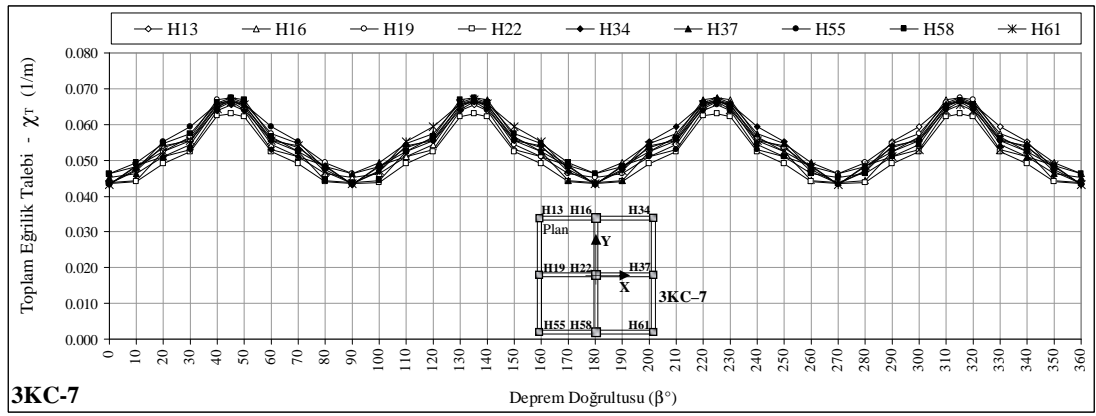
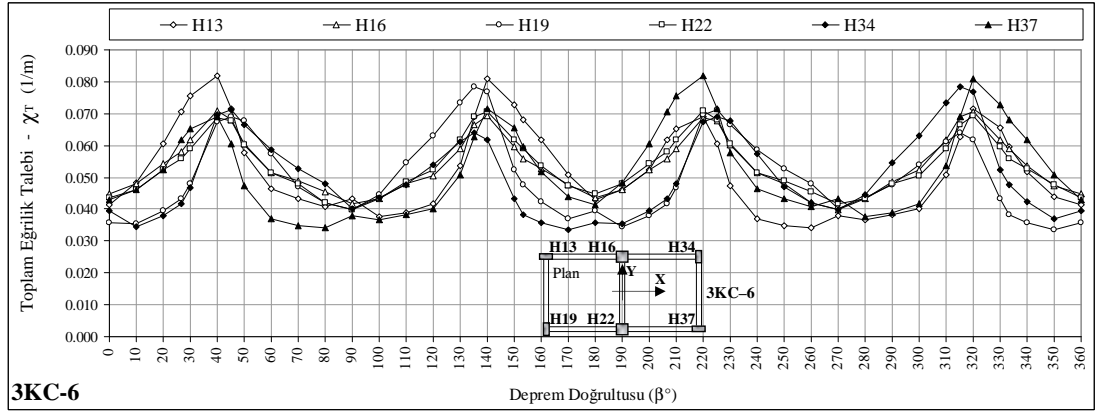
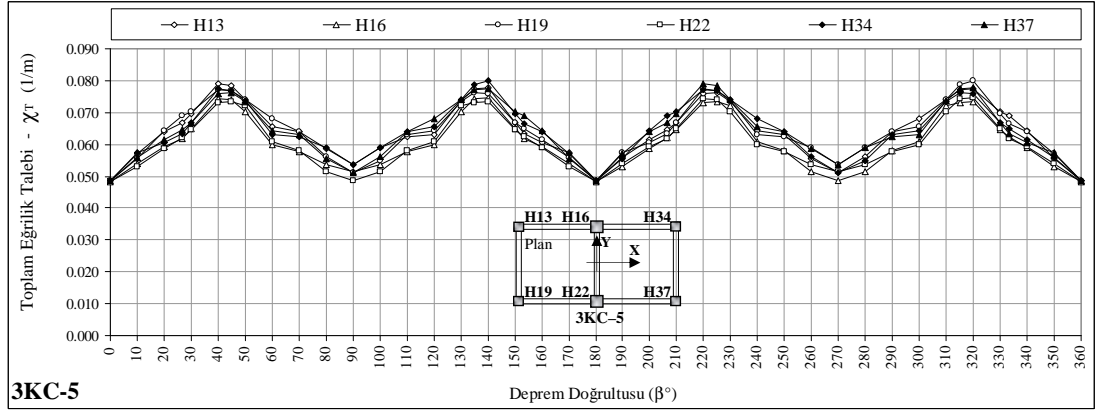
- Bu sonuçlara göre, incelenen binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultuları için elde edilen $(\chi_T)_{cr}$ toplam eğrilik talepleri ile binaların plandaki asal eksen doğrultuları için elde edilen $(\chi_T)_{asal}^{maks}$ talepleri arasındaki değişimin (farkın) oldukça benzer olduğu belirlenmiştir.
- Ayrıca, kolon plastik kesitlerindeki normal kuvvet düzeyi arttıkça, kritik deprem doğrultuları ve asal eksen doğrultuları için elde edilen toplam eğrilik talepleri arasındaki rölatif farkın, beklenildiği gibi, arttığı belirlenmiştir. Bu sonuç, kolon plastik kesitlerindeki birim boy değişmesi, plastik dönme gibi davranış büyüklükleri için elde edilenlere oldukça benzer olduğunu göstermektedir.

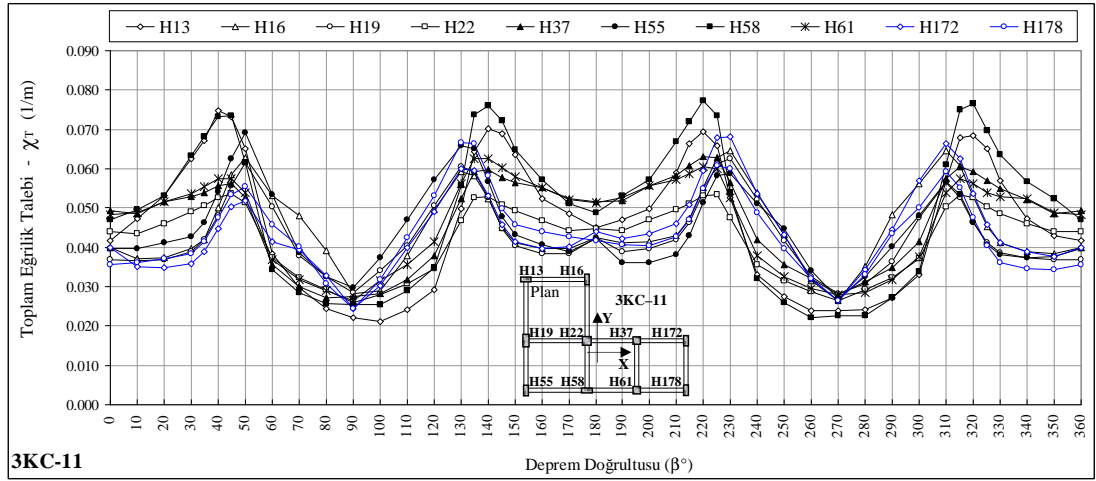
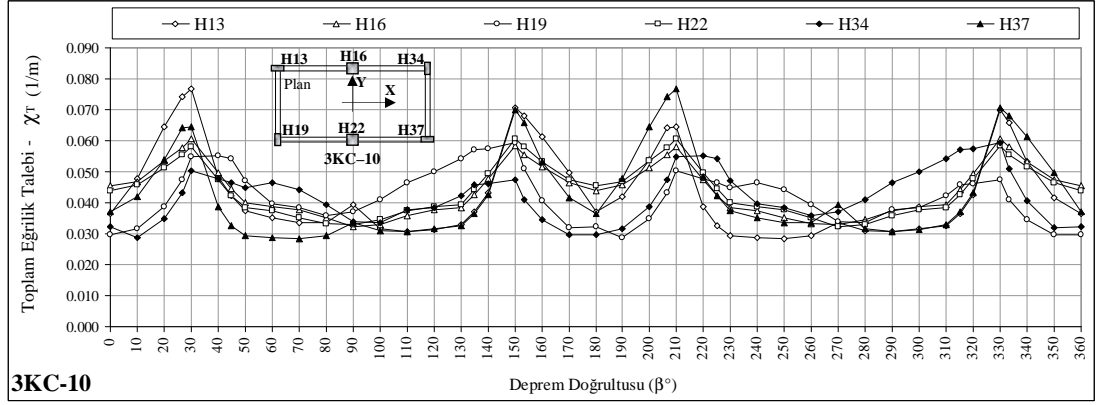
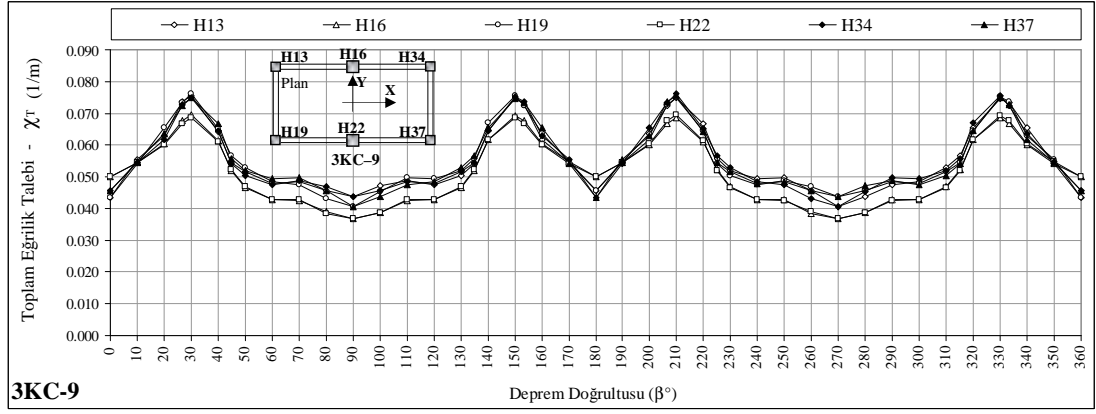
Şekil 6.9 1KC-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

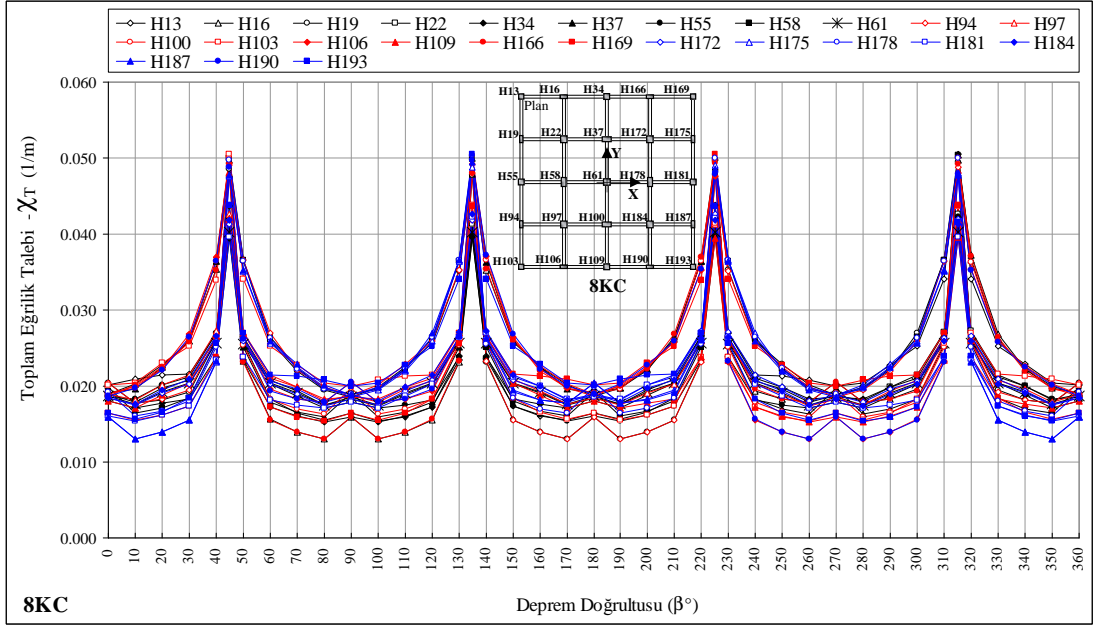
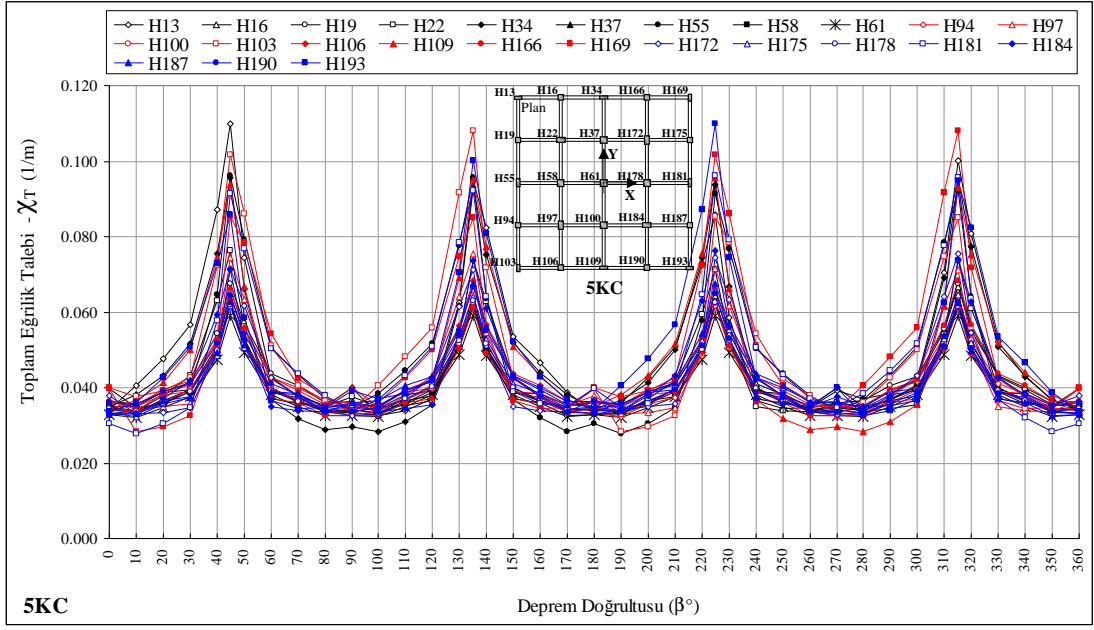
Şekil 6.10 3KC-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 6.11 3KC-[5-8] binalar için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 6.12 3KC-[9-11] binalar için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 6.13 5KC ve 8KC bina için kolon plastik kesitlerindeki χ_T taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

6.1.3 Kolon Plastik Kesitindeki N normal Kuvvet Taleplerinin İncelenmesi

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların gözönüne alınan β deprem doğrultularındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda (tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış betonarme binalarda oluşan), kolon plastik kesitlerindeki N normal kuvvet talebinin birim boy değişmesi taleplerini etkileyen en önemli parametrelerden biri olduğu belirlenmiştir. Bilindiği üzere, bileşik eğik eğilme etkisindeki betonarme bir kesitte, sabit M_x ve M_y iç kuvvet değerleri altında normal kuvvetteki bir artış, betondaki $\epsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesinin artmasına, buna karşın sünek davranıştan uzaklaşarak donatıdaki $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesinin azalmasına neden olmaktadır. Benzer şekilde, normal kuvvetteki azalma, donatıdaki $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesinin artmasına, buna karşın betondaki $\epsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesinin azalmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, bileşik eğik eğilme etkisindeki kolonlarda normal kuvvet taleplerindeki bir değişim, kesitteki birim boy değişmesi taleplerini önemli ölçüde değiştirebilmektedir.

Tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış binaların en alt kat kolon plastik kesitlerindeki N normal kuvvet taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi, 1KC binalar için Şekil 6.14’de, 3KC binalar için Şekil 6.15–6.17’de, 5KC ve 8KC binalar için Şekil 6.18–6.19’daki grafiklerde verilmiştir.

Ayrıca, incelenen betonarme binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için, en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(N)_{cr}$ normal kuvvet taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere $[(N)_{asal}^{maks}]$ göre değişim oranları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar 1KC binalar için Çizelge 6.1–6.2’de, 3KC binalar için Çizelge 6.3–6.4’de, 5KC bina için Çizelge 6.5–6.6’da ve 8KC bina için Çizelge 6.7–6.8’de verilmiştir.

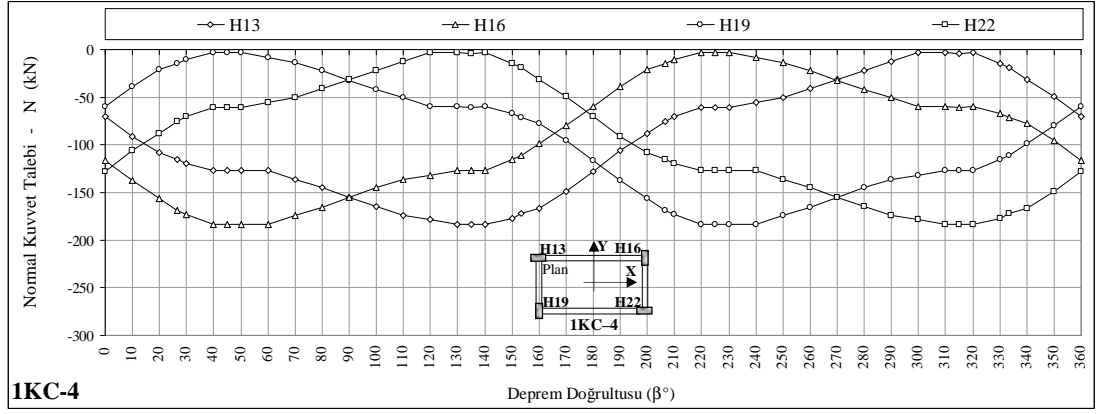
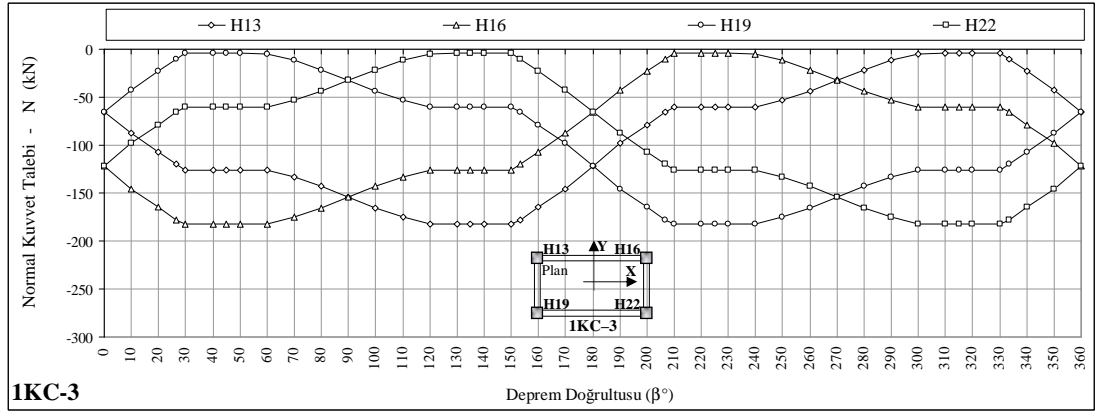
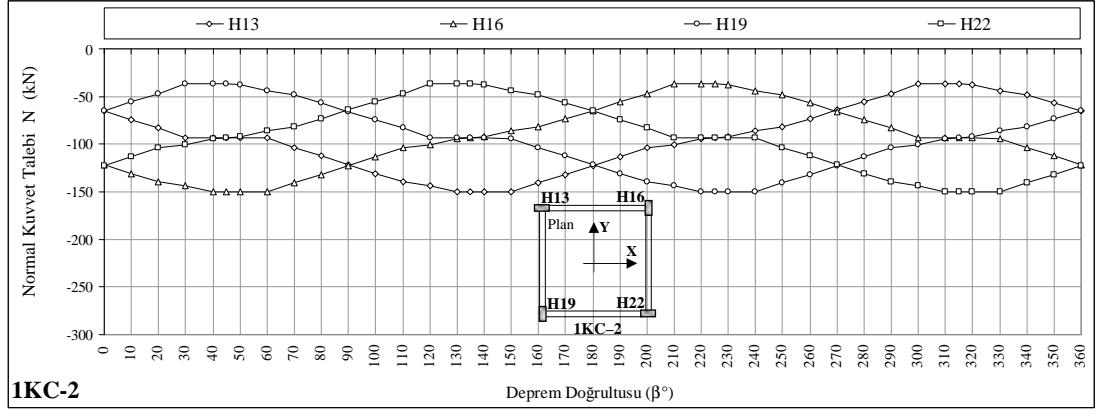
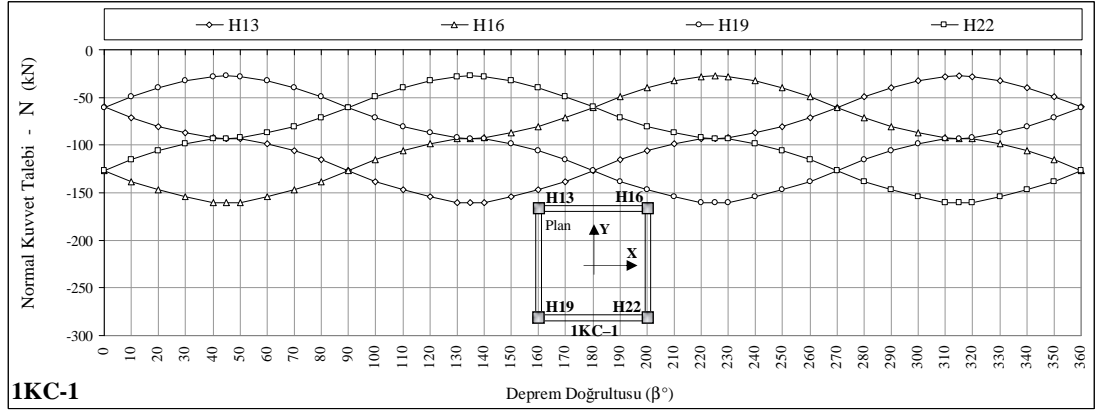
Çalışma kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların Bölüm 5.1’de belirlenen β_{cr} kritik deprem doğrultuları esas alınarak, en alt kat

kolon plastik kesitlerinde elde edilen N normal kuvvet talepleri incelendiğinde (Çizelge 6.1–6.8 ve Şekil 6.14–6.19);

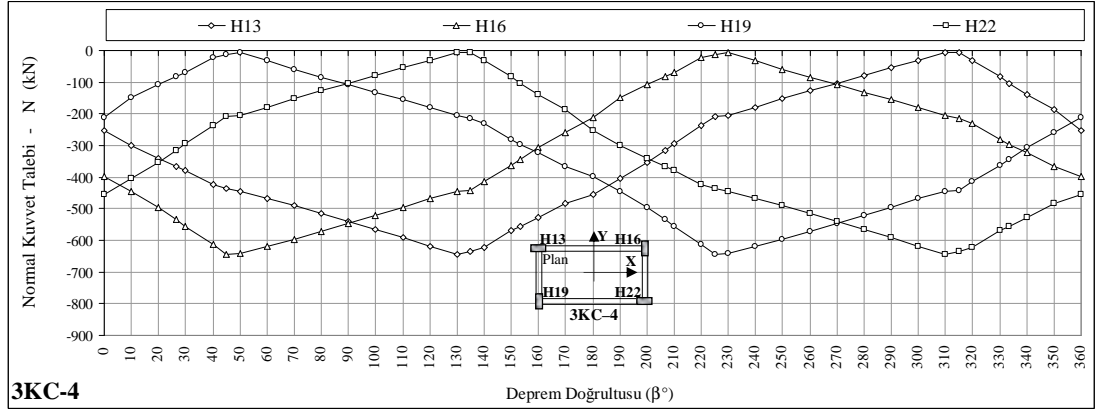
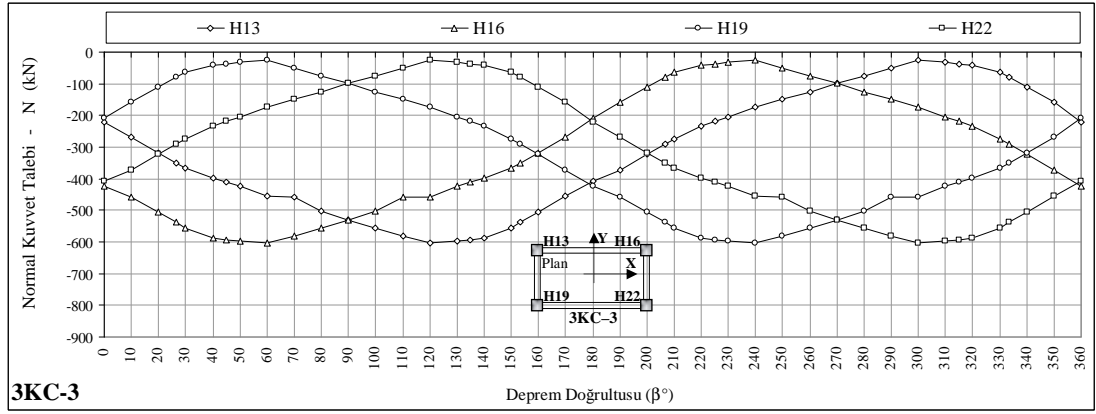
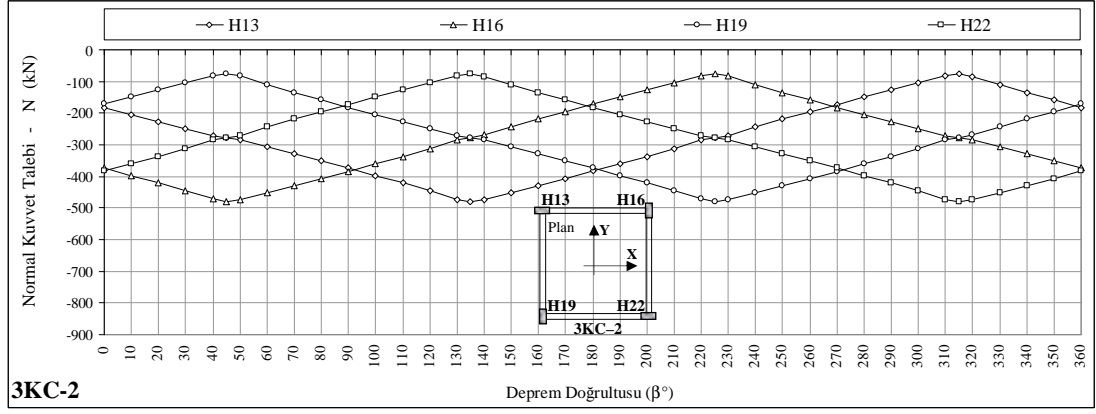
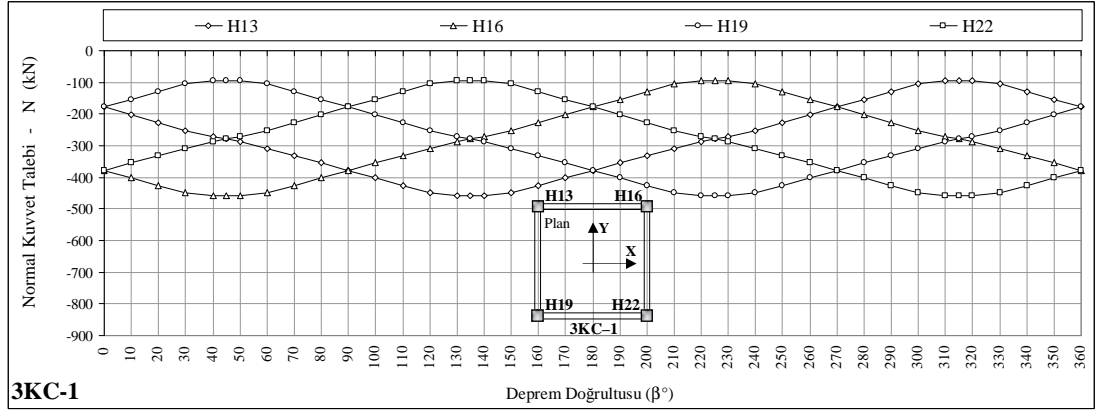
- En elverişsiz $\mathcal{E}_c$ maks. ve $\mathcal{E}_s$ maks. birim boy değişmesi taleplerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(N)_{cr}$ normal kuvvet taleplerinin, plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından elde edilenlere göre hesaplanan *rölatif farklara* (%) ve *değişim oranlarına* ait değerlerin aşağıda verilen oranlarda değişim gösterdiği belirlenmiştir (Çizelge 6.1–6.8).

	1KC-[1-4]	3KC-[1-11]	5KC	8KC
$\mathcal{E}_c$ maks. için :	-%2.6 (0.974)	+%11.7 (1.117)	+%4.4 (1.044)	+%5.9 (1.059)
$\mathcal{E}_s$ maks. için :	-%64.4 (0.356)	-%65.2 (0.348)	-%54.1 (0.459)	-%48.1 (0.519)

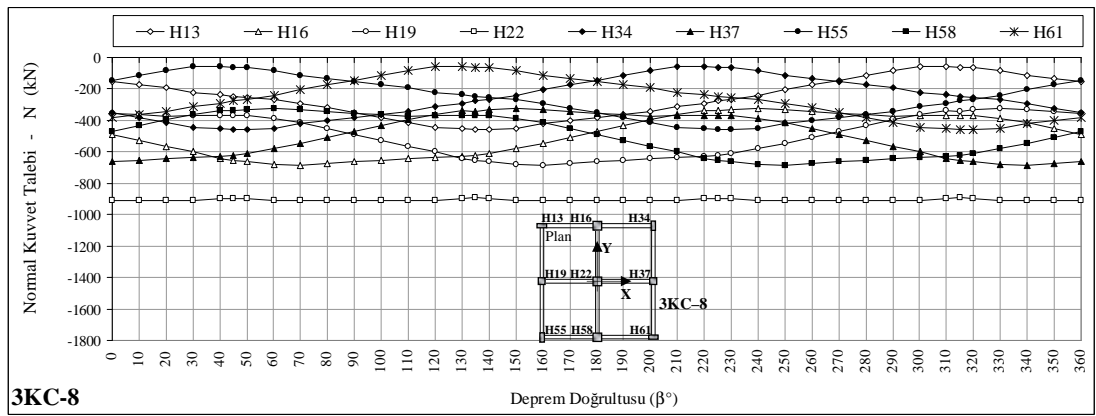
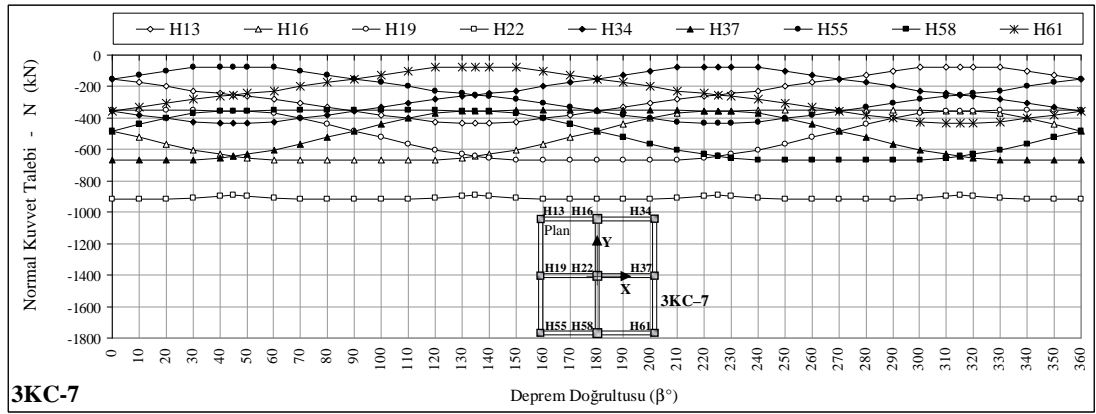
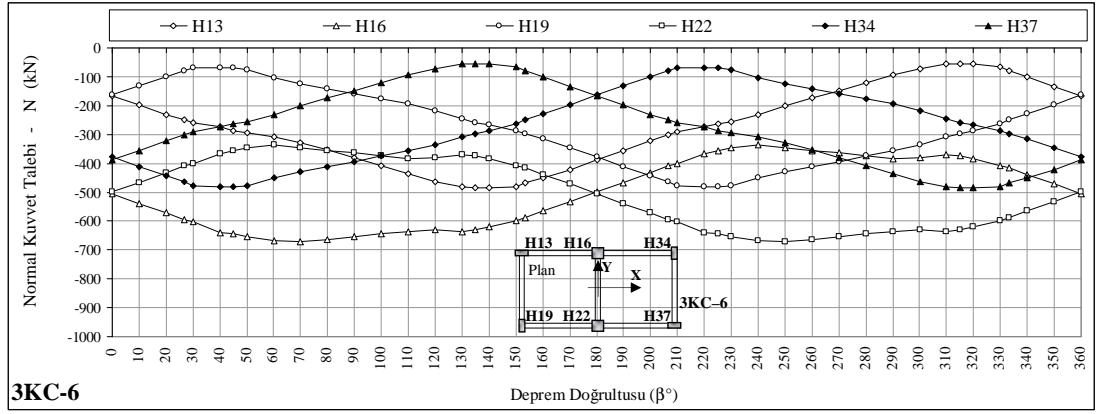
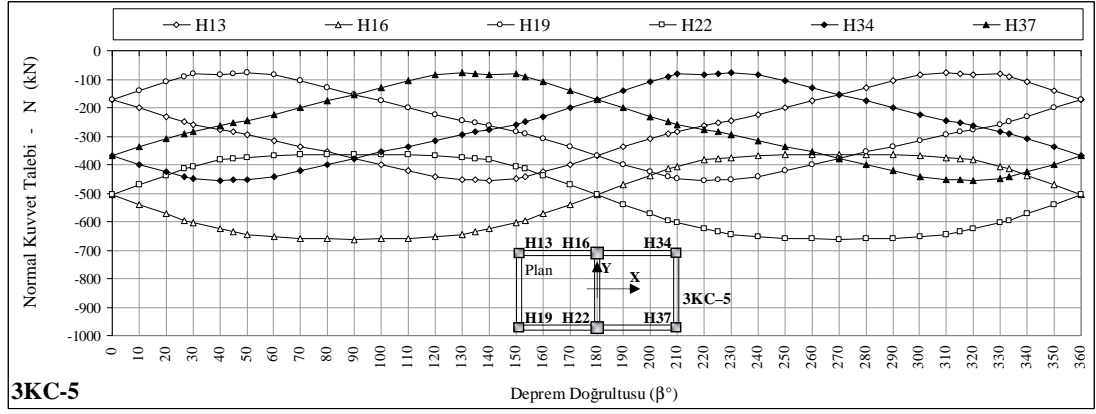
- Plandaki her iki asal eksene göre simetrik veya antimetrik olan 5KC ve 8KC binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ aralığında gözönüne alınan deprem doğrultuları için, *iç çerçeve* akslarındaki kolonlarda oluşan normal kuvvet taleplerindeki değişim çok küçük olmasına karşın, *dış çerçeve* akslarındaki kolonlardaki değişimin, beklenildiği gibi, çok büyük değerlerde olduğu görülmüştür (Şekil 6.18–6.19).
- Bu nedenle, 5KC ve 8KC binaların iç ve dış çerçeve akslarındaki kolon elamanları için, kritik ve asal eksen doğrultularından elde edilen normal kuvvet talepleri arasındaki rölatif farklar (%) ve değişim oranları tekrar hesaplanmıştır. Buna göre, $\mathcal{E}_c$ maks. talepleri için asal eksen ve kritik deprem doğrultularından elde edilen normal kuvvet talepleri arasındaki ortalama fark, 5KC ve 8KC binaların *iç çerçevelerindeki* kolonlarında sırasıyla -%0.7 (0.993) ve +%4.2 (1.042), *dış çerçevelerindeki* kolonlarında ise sırasıyla +%7.3 (1.073) ve +%6.9 (1.069) olarak değişmiştir. Benzer şekilde, $\mathcal{E}_s$ maks. talepleri için normal kuvvet talepleri arasındaki ortalama fark, iç çerçevelerdeki kolonlarda sırasıyla -%12.8 (0.872) ve -%10.3 (0.897), dış çerçevelerdeki kolonlarda ise sırasıyla -%77.2 (0.228) ve -%69.4 (0.306) olarak değişmiştir.

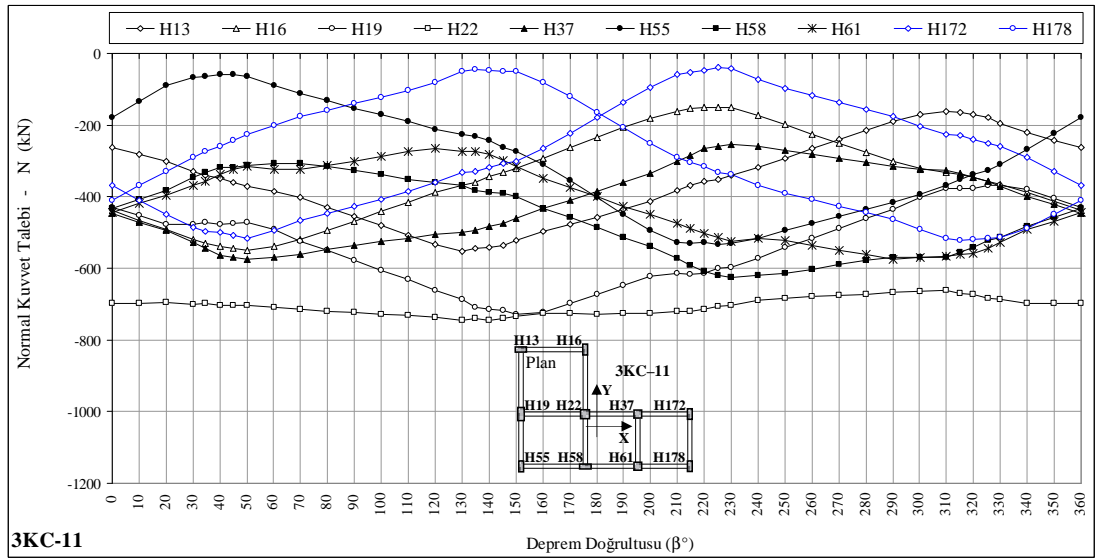
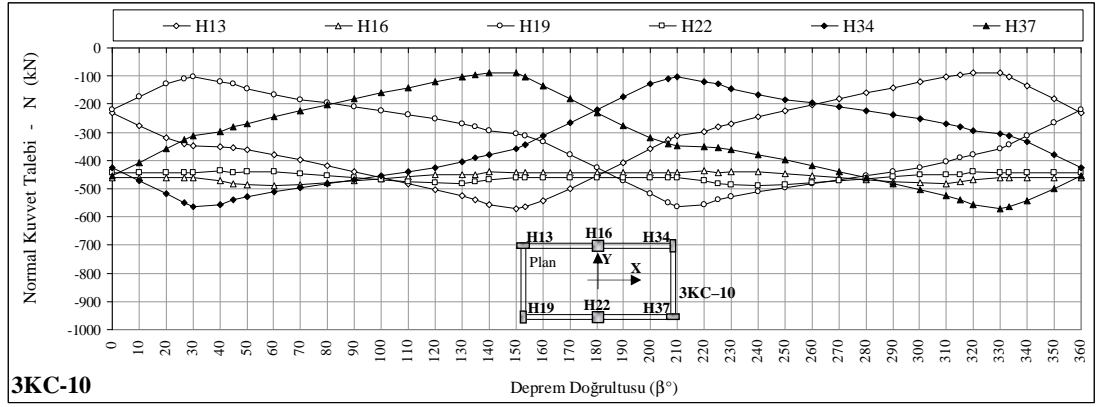
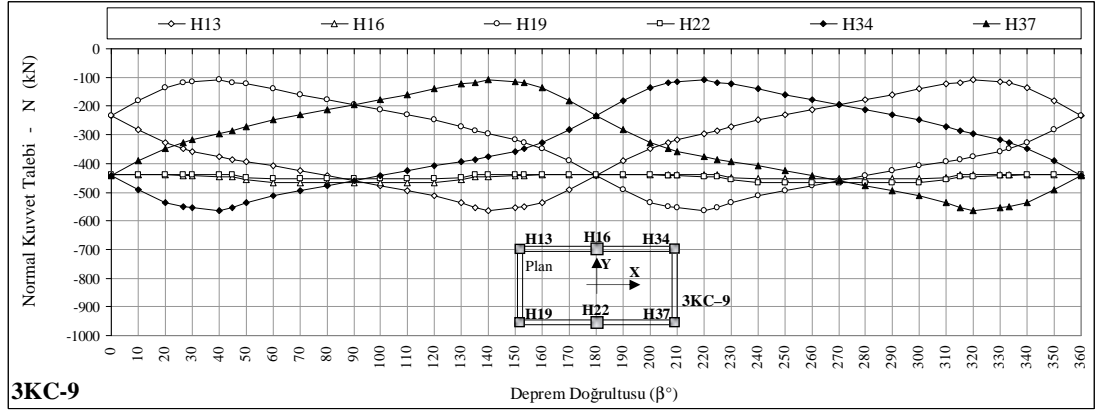
Şekil 6.14 1KC-[1-4] binalar için kolon kesitlerindeki normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişmesi

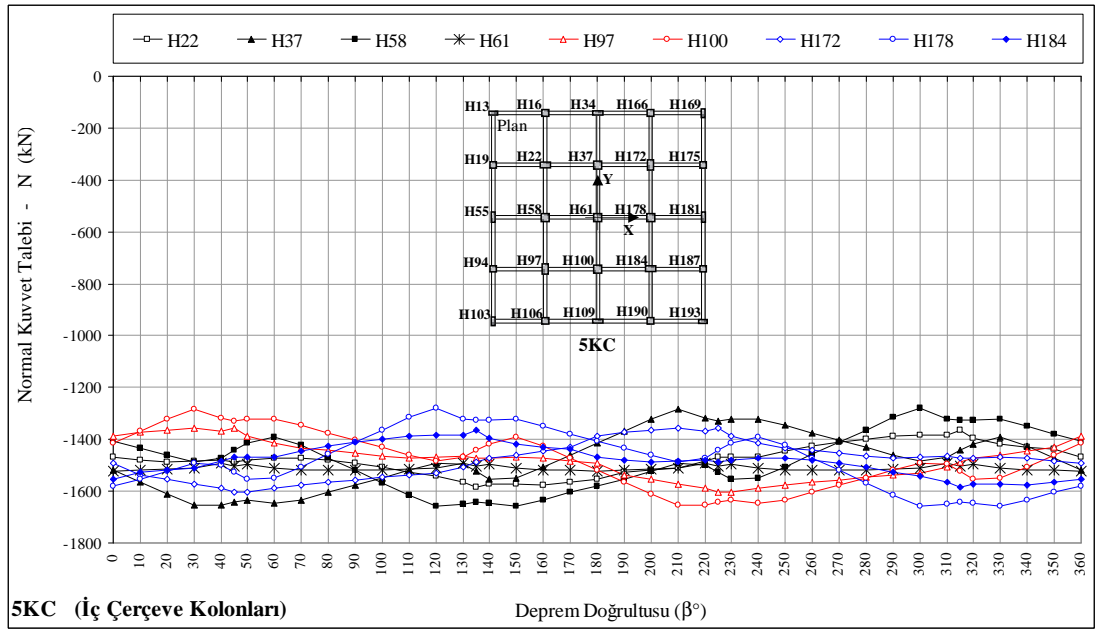
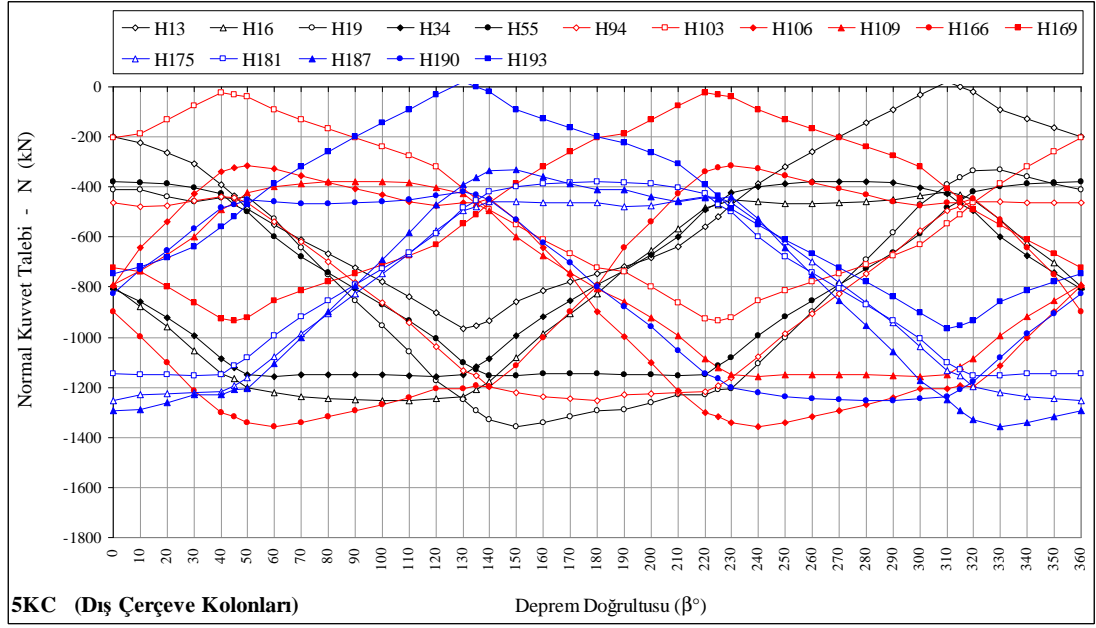
Şekil 6.15 3KC-[1-4] binalar için kolon plastik kesitlerindeki normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

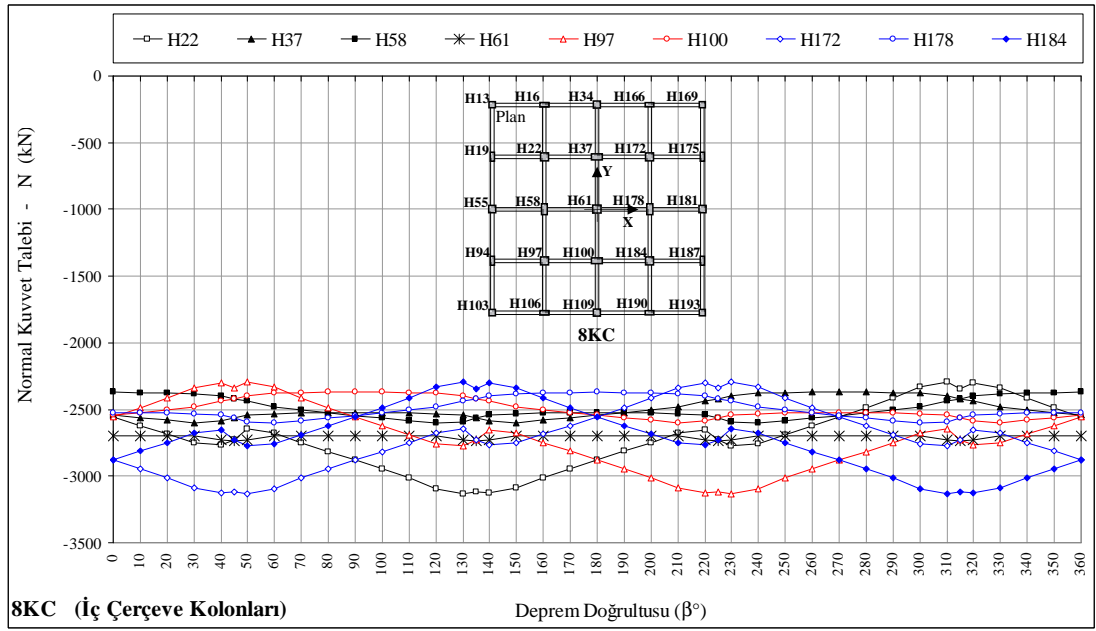
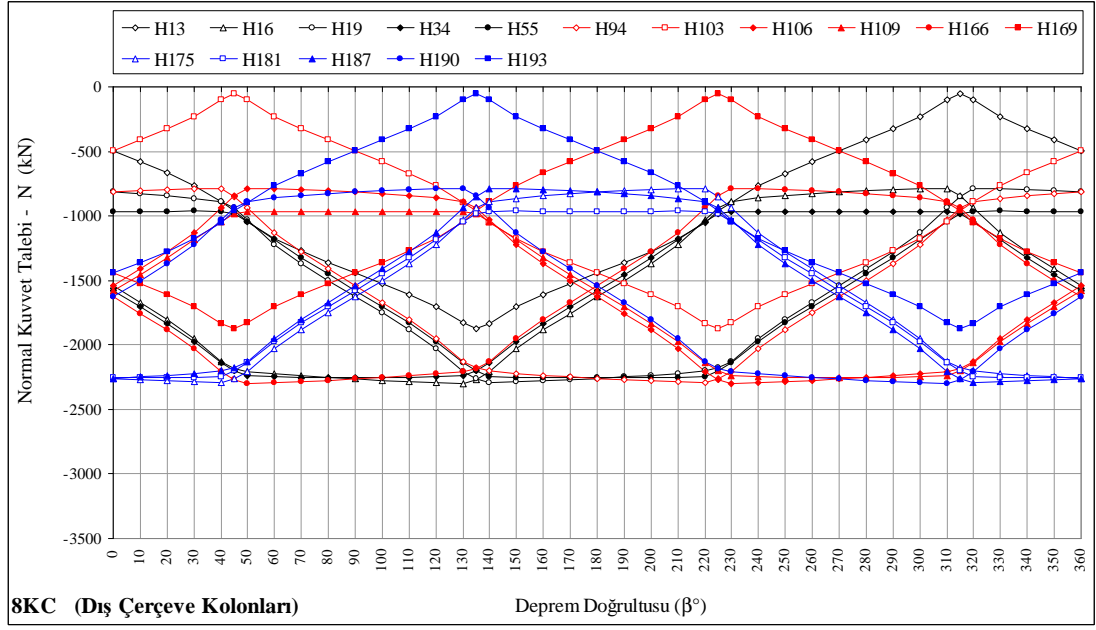
Şekil 6.16 3KC-[5-8] binalar için kolon plastik kesitlerindeki normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 6.17 3KC-[9-11] binalar için kolon plastik kesitlerindeki normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 6.18 5KC binanın iç ve dış çerçevelerindeki kolon plastik kesitleri için normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

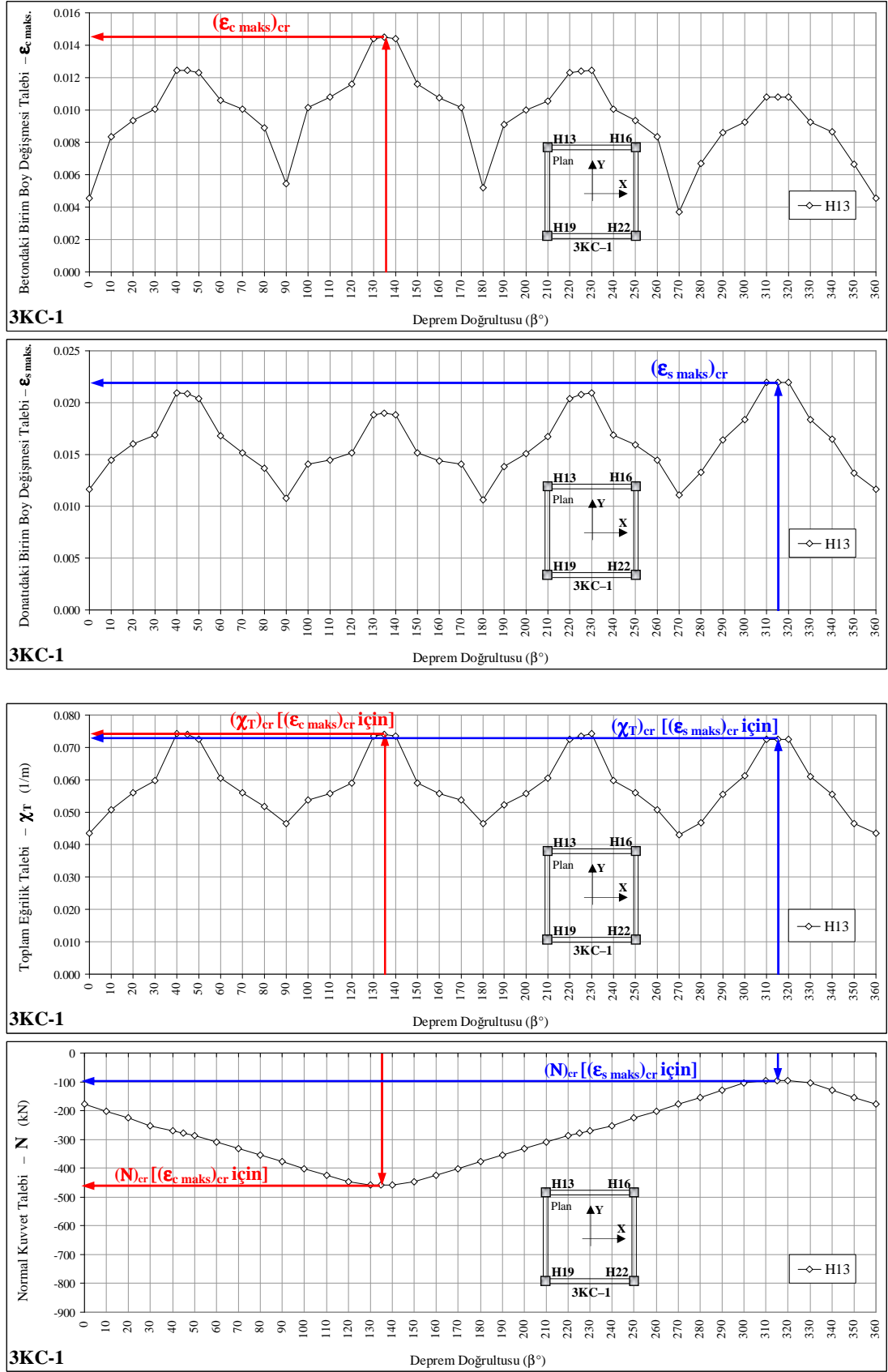
Şekil 6.19 8KC binanın iç ve dış çerçevelerindeki kolon plastik kesitleri için normal kuvvet taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil 6.14 – 6.19 incelendiğinde, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için ele alınan binaların en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesinde, normal kuvvet taleplerinin farklılık gösterebildiği görülmüştür.

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların (1KC, 3KC, 5KC ve 8KC) $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için herhangi bir kolon plastik kesitindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini ($(\mathcal{E}_{c maks.})_{cr.}$ ve $(\mathcal{E}_{s maks.})_{cr.}$) veren β_{cr} kritik deprem doğrultularının çoğunlukla birbirlerine zıt yönlerde oldukları belirlenmiştir (Örneğin, aynı kolon plastik kesitinde $(\mathcal{E}_{c maks.})_{cr.}$ için $\beta_{cr} = 45^\circ$ iken, $(\mathcal{E}_{s maks.})_{cr.}$ için $\beta_{cr} = 225^\circ (45^\circ + 180^\circ)$ 'dir.). Her iki kritik deprem doğrultusu için ilgili kolon plastik kesitinde elde edilen χ_T toplam eğrilik talepleri birbirine çok yakın değerler almasına karşın, yatay deprem yüklerinden dolayı N normal kuvvet taleplerinde büyük farklar oluşabilmektedir (Şekil 6.20). Aynı kolon plastik kesitinde bu iki kritik deprem doğrultusu için;

- Normal kuvvet talebi daha küçük olanında en elverişsiz $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi talebi oluşmakta (Şekil 6.20),
- Normal kuvvet talebi daha büyük olanında ise, en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ birim boy değişmesi talebi oluşmaktadır (Şekil 6.20).

Şekil 6.20 En elverişsiz $\epsilon_{c\ maks}$ ve $\epsilon_{s\ maks}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesinde normal kuvvetin etkisi

6.2 Kolon Plastik Kesitlerindeki En Elverişsiz Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Belirlenebilmesi için Bir Büyütme Kuralı Önerisi

Çalışma kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC betonarme binaların çok doğrultulu deprem yükleri altındaki doğrusal olmayan değerlendirme analizlerinden elde edilen sonuçlar ışığı altında ve ayrıca, Bölüm 6.1’de birim boy değişmesi taleplerine etkileyen parametreler de gözönüne alınarak, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla bir büyütme kuralı önerilmiştir.

Önerilen büyütme kuralı, binaların plandaki her bir asal eksen (X ve Y) doğrultusundaki doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, kolon plastik kesitlerindeki kesit analizlerini esas almaktadır.

Bölüm 6.1’de belirtildiği üzere, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerini veren kritik deprem doğrultuları, çoğunlukla iki farklı β_{cr} değerinde oluşmaktadır. Her iki kritik deprem doğrultusu için ilgili kolon kesitinde elde edilen χ_T toplam eğrilik talepleri birbirine çok yakın değerler almasına karşın, normal kuvvet taleplerinde büyük farklar oluşabilmektedir. Bu iki kritik deprem doğrultusu için, normal kuvvet talebi daha küçük olanında en elverişsiz $\mathcal{E}_{s maks.}$ değeri oluşmakta, daha büyük olanında ise en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ değeri oluşmaktadır. Bu nedenle, en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi amacıyla önerilen büyütme kuralı $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ için ayrı ayrı uygulanacaktır.

Bileşik eğik eğilme etkisindeki kolon plastik kesitinde tarafsız eksenin kesitin x asal eksenini ile yaptığı α açısı, tarafsız eksen etrafında oluşan χ_T toplam eğrilik talebi ile N normal kuvvet talebinin deprem doğrultusu ile değişimi doğrusal değildir. Bu nedenle, binaların β_{cr} kritik deprem doğrultuları için kolon plastik kesitlerindeki davranış taleplerine (toplam eğrilik, normal kuvvet, birim boy değişmesi talebi) ait kritik değerlerin belirlenmesinde, plandaki asal eksen doğrultularından elde edilen

davranış talepleri, *doğrusal–elastik* tasarım için öngörülen birleştirme kurallarında olduğu gibi doğrudan doğruya birleştirilememektedir.

Bu nedenle, çalışma kapsamında incelenen betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi için, plandaki asal eksen doğrultularından elde edilen χ_T toplam eğrilik talebi ve N normal kuvvet talebinden yararlanılmış ve en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ değerleri, enkesit geometrisine bağlı olarak belirlenen bir α açısı altındaki kesit analizi ile elde edilmiştir. Böylece, kolon plastik kesitlerinde oluşan M_x , M_y ve N iç kuvvetleri arasındaki etkileşim gözönüne alınmıştır.

İncelenen binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, özellikle dikdörtgen enkesitli kolon plastik kesitlerinde, zayıf asal eksen etrafında oluşan plastik şekildeğiştirme talepleri, kesitin güçlü eksen etrafında elde edilenlere göre oldukça küçüktür. Bununla birlikte, binaların plandaki asal eksen doğrultuları için kolon plastik kesitlerinde elde edilen toplam eğrilik taleplerinin belirli bir oranda birleştirilmesi, en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini belirlemede oldukça yetersiz sonuçlara neden olabilmektedir. Bu nedenle, enkesitleri *kare* ve *dikdörtgen* olan kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesinde, binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizlerden elde edilen χ_T toplam eğrilik taleplerinin belirli bir oranda birleştirilmesi yerine, belirli bir oranda büyütülmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu amaçla, betonarme binaların plandaki her bir asal eksen doğrultusundaki doğrusal olmayan statik analizlerinden yararlanılarak, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin $[(\mathcal{E}_{c maks.})_{cr}$ ve $(\mathcal{E}_{s maks.})_{cr}]$ belirlenmesi için, χ_T toplam eğrilik talebi, tarafsız eksenin kesitin x eksenine ile yaptığı α açısı ve N normal kuvvet düzeyini içeren bir büyütme kuralı önerilmiştir (6.1–6.3).

Önerilen büyütme kuralı ile betonarme binaların her bir kolon plastik kesitindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin hesabında, (6.1) ile belirlenen $(\chi_T)_b$ toplam eğrilik talebi, enkesit geometrisine bağlı olarak belirlenen

$(\alpha)_b$ açısı ve normal kuvvet düzeyinin iki farklı değeri $[(N)_b]$ altında, iki adet kesit analizinin yapılması gerekmektedir. Bu normal kuvvet değerlerinden büyük olanında $[(N)_b^{\mathcal{E}_c maks.}] \mathcal{E}_c maks.$, küçük olanında $[(N)_b^{\mathcal{E}_s maks.}] \mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri elde edilmektedir.

$$(\mathcal{X}_T)_b = (\mathcal{X}_T)_{asal}^{ort.} \left[\lambda_1 + \left(\frac{N_d}{N_{ob}} \right)^{\lambda_2} \right] \quad (6.1)$$

$$\left. \begin{aligned} (N)_b^1 &= (N)_{asal}^{0^\circ} + \frac{(N)_{asal}^{90^\circ} - (N)_{asal}^{0^\circ}}{2}, & (N)_b^2 &= (N)_{asal}^{90^\circ} + \frac{(N)_{asal}^{180^\circ} - (N)_{asal}^{90^\circ}}{2} \\ (N)_b^3 &= (N)_{asal}^{180^\circ} + \frac{(N)_{asal}^{270^\circ} - (N)_{asal}^{180^\circ}}{2}, & (N)_b^4 &= (N)_{asal}^{270^\circ} + \frac{(N)_{asal}^{360^\circ} - (N)_{asal}^{270^\circ}}{2} \end{aligned} \right\} (6.2)$$

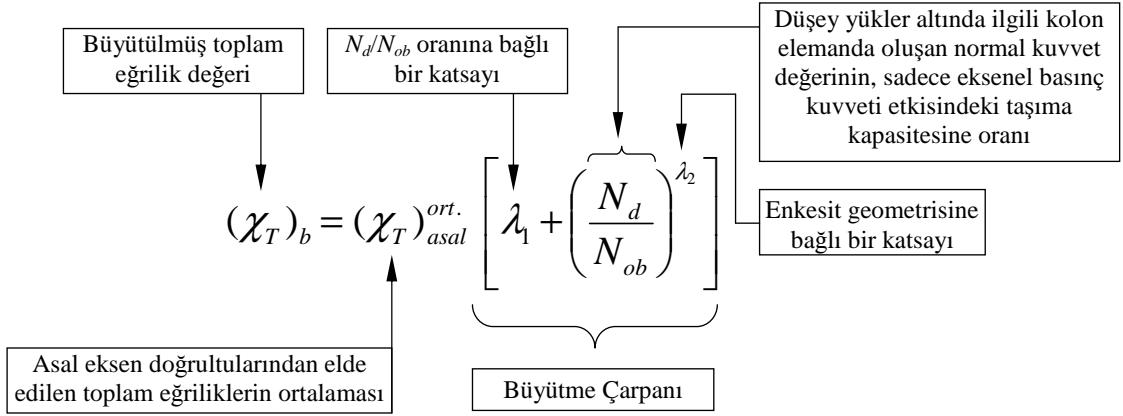
$$\left. \begin{aligned} (\mathcal{E}_{c maks})_b \text{ için } (N)_b^{\mathcal{E}_c maks} &= \max. [(N)_b^1; (N)_b^2; (N)_b^3; (N)_b^4] \\ (\mathcal{E}_{s maks})_b \text{ için } (N)_b^{\mathcal{E}_s maks} &= \min. [(N)_b^1; (N)_b^2; (N)_b^3; (N)_b^4] \end{aligned} \right\} (6.3)$$

(6.1–6.3) bağıntılarında;

$(\mathcal{X}_T)_b$: Önerilen büyütme kuralı ile elde edilen toplam eğrilik değerini (Şekil 6.21),

$(\mathcal{X}_T)_{asal}^{ort.}$: Binanın plandaki her bir asal eksen doğrultusundaki doğrusal olmayan analizleri sonucunda, kolon plastik kesitinde elde edilen toplam eğrilik taleplerinin $[(\mathcal{X}_T)_{asal}^{0^\circ}, (\mathcal{X}_T)_{asal}^{90^\circ}, (\mathcal{X}_T)_{asal}^{180^\circ}$ ve $(\mathcal{X}_T)_{asal}^{270^\circ}]$ ortalama değerini göstermektedir.

$(\mathcal{X}_T)_{asal}^{0^\circ}, (\mathcal{X}_T)_{asal}^{90^\circ}, (\mathcal{X}_T)_{asal}^{180^\circ}$ ve $(\mathcal{X}_T)_{asal}^{270^\circ}$: Sırasıyla, binanın plandaki $\beta = 0^\circ, 90^\circ, 180^\circ$ ve 270° asal eksen doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, kolon plastik kesitinde elde edilen toplam eğrilik taleplerini (elastik eğrilik + plastik eğrilik) göstermektedir.

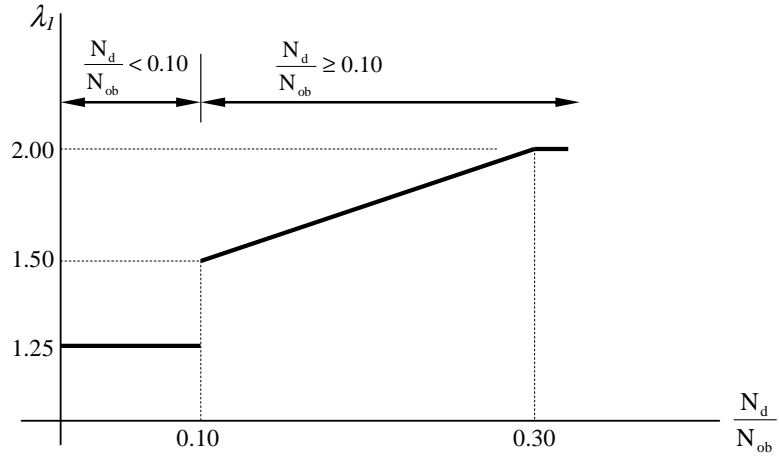
Şekil 6.21 Önerilen büyütme kuralı ile elde edilen $(\chi_T)_b$ toplam eğrilik değeri

N_d : Düşey yükler altında ilgili kolonda oluşan normal kuvvet değerini,

N_{ob} : Sadece aksenal basınç kuvveti etkisinde kolon kesitinin taşıma kapasitesini göstermektedir. Buna göre, N_d / N_{ob} oranı, düşey yükler altında ilgili kolondaki normal kuvvet düzeyini ifade etmektedir.

λ_1 : Düşey yükler altında binanın ilgili kolonundaki normal kuvvet düzeyine (N_d / N_{ob}) bağlı olarak belirlenen bir katsayıyı göstermektedir (Şekil 6.22). Kolon plastik kesitindeki N_d / N_{ob} oranının, 0.10'dan küçük olması halinde, λ_1 katsayısı 1.25 değerini almakta ($N_d / N_{ob} < 0.10$ ise $\lambda_1 = 1.25$), N_d / N_{ob} oranının 0.10'dan büyük ve eşit olması halinde ($N_d / N_{ob} \geq 0.10$) ise, λ_1 katsayısı normal kuvvet düzeyine bağlı olarak belirlenmektedir (Çizelge 6.9 ve Şekil 6.22).

Şekil 6.22'den görüleceği üzere, plastik kesitteki normal kuvvet düzeyine (N_d / N_{ob}) bağlı olarak, λ_1 katsayısı sürekli değildir. Bunun nedeni, plastik kesitteki birim boy değişmesi taleplerine ait değişimin normal kuvvet düzeyinin $N_d / N_{ob} < 0.10$ değerleri için çoğunlukla küçük olması buna karşın, plastik kesitteki normal kuvvet düzeyi arttıkça ($N_d / N_{ob} \geq 0.10$) birim boy değişmesi taleplerindeki değişimin artmasıdır.

Şekil 6.22 Normal kuvvet düzeyine bağlı olarak λ_1 katsayısının belirlenmesi

λ_2 : Kolonun enkesit genişlik / yükseklik oranına (b / h) bağlı olarak belirlenen bir katsayıyı göstermektedir (Çizelge 6.9). λ_2 katsayısı ;

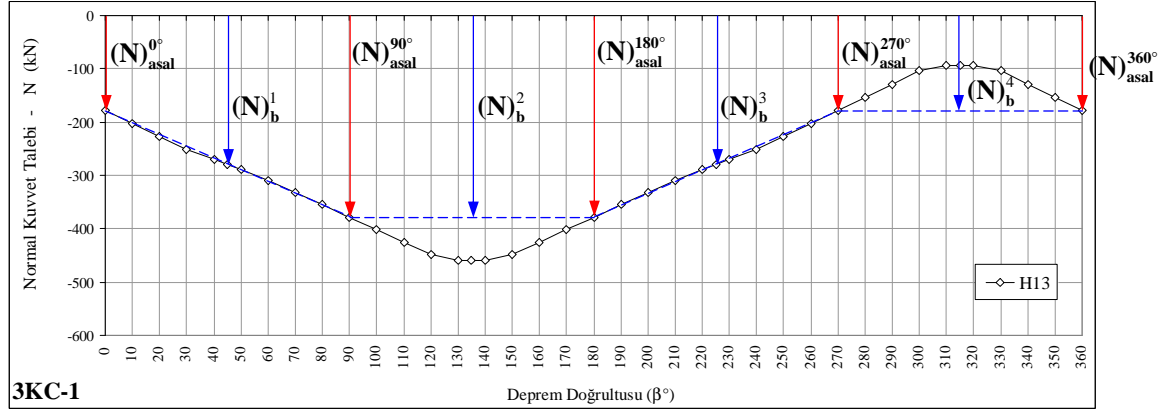
- Enkesit genişlik / yükseklik oranı $b / h = 1.00$ olan kolon plastik kesitlerinde, 1.25 değerini almaktadır (Çizelge 6.9),
- Enkesit genişlik / yükseklik oranı $b / h \approx 0.75$ veya $b / h \approx 1.50$ olan kolon plastik kesitlerinde, 0.75 değerini almaktadır (Çizelge 6.9),
- Enkesit genişlik / yükseklik oranı $b / h \approx 0.50$ veya $b / h \approx 2.00$ olan kolon plastik kesitlerinde, 0.25 değerini almaktadır (Çizelge 6.9).

Çizelge 6.9 λ_1 ve λ_2 katsayılarının belirlenmesi

λ_1 ve λ_2 katsayıları			
N_d / N_{ob}	λ_1 katsayısı	b / h	λ_2 katsayısı
$(N_d / N_{ob}) < 0.10$	1.25	1.00	1.25
$0.10 < (N_d / N_{ob}) < 0.30$	$1.5 + 2.5 \left(\frac{N_d}{N_{ob}} - 0.10 \right)$	0.75 veya 1.50	0.75
$(N_d / N_{ob}) > 0.30$	2.00	0.50 veya 2.00	0.25

$(N)_{asal}^{0^\circ}$, $(N)_{asal}^{90^\circ}$, $(N)_{asal}^{180^\circ}$, $(N)_{asal}^{270^\circ}$ ve $(N)_{asal}^{360^\circ}$: Sırasıyla, binanın plandaki $\beta = 0^\circ$, 90° , 180° , 270° ve 360° asal eksen doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, ilgili kolon kesitinde elde edilen normal kuvvet taleplerini göstermektedir.

$(N)_b^1$, $(N)_b^2$, $(N)_b^3$ ve $(N)_b^4$: Sırasıyla, binanın plandaki $\beta = 0^\circ, 90^\circ, 180^\circ, 270^\circ$ ve 360° asal eksen doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, ilgili kolon kesitindeki normal kuvvet taleplerinden yararlanılarak, (6.2) bağıntısı ile hesaplanan birleştirilmiş normal kuvvet değerlerini göstermektedir (Şekil 6.23).

Şekil 6.23 Normal kuvvetin β deprem doğrultusu ile değişimi ve $(N)_b$ normal kuvvet değerlerinin elde edilmesi

6.2.1 Önerilen Büyütme Kuralı ile Kolon Plastik Kesitlerindeki En Elverişsiz Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Belirlenmesinde Hesapta İzlenen Yol:

Önerilen büyütme kuralı ile, plandaki her iki asal eksene (X veya Y) göre simetrik ve simetrik olmayan binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi için hesapta, $\beta = 0^\circ, 90^\circ, 180^\circ$ ve 270° 'lik asal eksen doğrultularında olmak üzere, toplam 4 (dört) adet doğrusal olmayan statik analizin yapılması yeterlidir.

Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi amacıyla önerilen büyütme kuralına ait hesap adımları aşağıda özetlenmiştir.

Adım 1: Binanın plandaki $\beta = 0^\circ, 90^\circ, 180^\circ$ ve 270° asal eksen doğrultularındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan analizleri sonucunda, kolon plastik kesitindeki χ_T toplam eğrilik talepleri [$(\chi_T)_{asal}^{0^\circ}, (\chi_T)_{asal}^{90^\circ}, (\chi_T)_{asal}^{180^\circ}$ ve $(\chi_T)_{asal}^{270^\circ}$] ile N normal kuvvet talepleri [$(N)_{asal}^{0^\circ}, (N)_{asal}^{90^\circ}, (N)_{asal}^{180^\circ}$ ve $(N)_{asal}^{270^\circ}$] elde edilir.

Adım 2: (6.1–6.3) bağıntıları ile, ilgili kolon plastik kesitindeki toplam eğrilik değerleri [$(\chi_T)_b$] ve birleştirilmiş normal kuvvet değerleri [$(N)_b$] elde edilir.

$$(\chi_T)_b = (\chi_T)_{asal}^{ort.} \left[\lambda_1 + \left(\frac{N_d}{N_{ob}} \right)^{\lambda_2} \right] \quad (6.1)$$

$$\left. \begin{aligned} (N)_b^1 &= (N)_{asal}^{0^\circ} + \frac{(N)_{asal}^{90^\circ} - (N)_{asal}^{0^\circ}}{2}, & (N)_b^2 &= (N)_{asal}^{90^\circ} + \frac{(N)_{asal}^{180^\circ} - (N)_{asal}^{90^\circ}}{2} \\ (N)_b^3 &= (N)_{asal}^{180^\circ} + \frac{(N)_{asal}^{270^\circ} - (N)_{asal}^{180^\circ}}{2}, & (N)_b^4 &= (N)_{asal}^{270^\circ} + \frac{(N)_{asal}^{360^\circ} - (N)_{asal}^{270^\circ}}{2} \end{aligned} \right\} \quad (6.2)$$

$$\left. \begin{aligned} (\mathcal{E}_{c maks})_b \text{ için } (N)_b^{\mathcal{E}_c maks} &= \text{maks.} [(N)_b^1; (N)_b^2; (N)_b^3; (N)_b^4] \\ (\mathcal{E}_{s maks})_b \text{ için } (N)_b^{\mathcal{E}_s maks} &= \text{min.} [(N)_b^1; (N)_b^2; (N)_b^3; (N)_b^4] \end{aligned} \right\} \quad (6.3)$$

Adım 3: İlgili kolon plastik kesitinde, enkesit geometrisine bağlı olarak tarafsız eksenin kesitin x asal eksenine ile yaptığı $(\alpha)_b$ açısı belirlenir.

- Enkesitleri *Kare* olan ($b / h \approx 1.00$) kolon plastik kesitlerinde, $(\alpha)_b \approx 45^\circ$,
- Enkesitleri *Dikdörtgen* olan ($b / h \approx 0.50$) kolon plastik kesitlerinde,
  - $b / h \approx 0.50$ için $(\alpha)_b \approx 60^\circ$,
  - $b / h \approx 2.00$ için $(\alpha)_b \approx 30^\circ$ alınabilir.

Adım 4: 2. ve 3. Hesap adımlarında belirlenen $(\chi_r)_b$ ve $(\alpha)_b$ değerleri ile normal kuvvetin iki farklı değeri $[(N)_b^{\mathcal{E}_c maks}$ ve $(N)_b^{\mathcal{E}_s maks}$] altında, ilgili kolon plastik kesitindeki birleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri $[(\mathcal{E}_{c maks})_b$ ve $(\mathcal{E}_{s maks})_b]$, detayları Bölüm 3.3.2’de verilen ardışık yaklaşım yönteminden yararlanılarak bir kesit analizi ile elde edilir. Bu normal kuvvet değerlerinden küçük olanında $[(N)_b^{\mathcal{E}_s maks}] (\mathcal{E}_{s maks})_b$, büyük olanında $[(N)_b^{\mathcal{E}_c maks}]$ ise $(\mathcal{E}_{c maks})_b$ birim boy değişmesi talepleri elde edilmektedir.

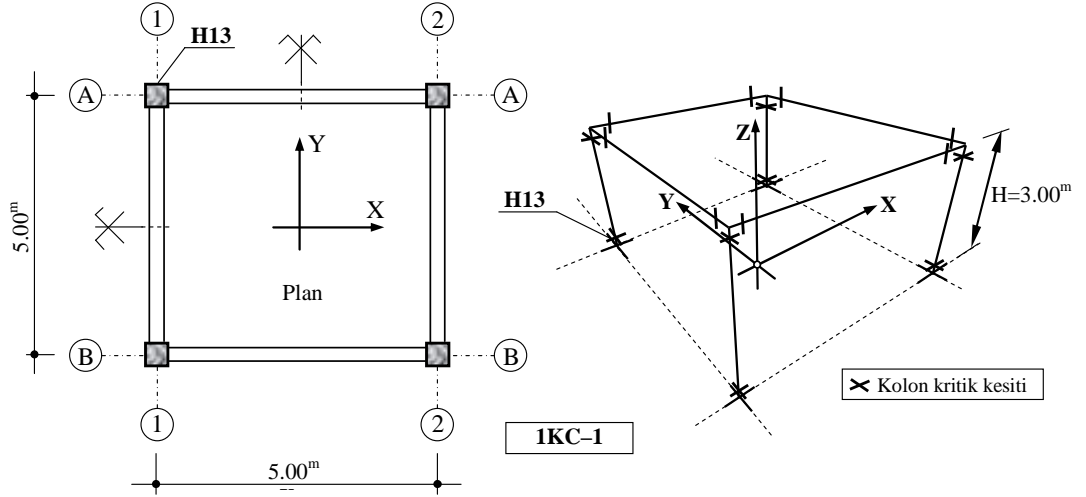
6.2.2 Sayısal Örnek 2 : Tek Katlı Tek Açıklıklı Uzay Çerçeve Bina Üzerinde Önerilen Büyütme Kuralının Sayısal Uygulaması

Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için, çalışma kapsamında geliştirilen büyütme kuralının hesap adımlarını ayrıntılı olarak açıklamak amacıyla sayısal bir örnek aşağıda verilmiştir.

Sayısal örnek kapsamında, planı ve kolon enkesitleri kare olan, tek katlı ve her iki doğrultuda tek açıklıklı, moment aktaran çerçevelerden oluşan betonarme binadaki (1KC–1) kolonların alt uçlarında oluşan plastik kesitlerin biri üzerinde, geliştirilen büyütme kuralı uygulanmış ve en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri belirlenmiştir.

Planı ve üç boyutlu taşıyıcı sistem modeli Şekil 6.24’de verilen 1KC–1 binanın genel özellikleri, taşıyıcı sistem elemanlarının boyutları, donatıları ve taşıma kapasiteleri, binanın kat ağırlığı ile serbest titreşim analizinden elde edilen brüt ve etkin enkesit rijitliklikli birinci doğal titreşim periyotları Bölüm 4.1’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Önerilen büyütme kuralının Bölüm 6.2.1’de verilen hesap adımları, 1KC-1 binanın kare enkesitli H13 kolon plastik kesiti için verilmiştir (Şekil 6.24). Ayrıntılı örnek kapsamında incelenen 1KC binanın diğer kolon plastik kesitlerine ait birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi için, hesabın 1.–4. adımlarının tekrarlanması yeterlidir.

Şekil 6.24 1KC-1 binanın planı ve üç boyutlu bir taşıyıcı sistem modeli ile H13 kolon plastik kesitinin yeri

Adım 1: 1KC-1 binanın planındaki $\beta = 0^\circ, 90^\circ, 180^\circ$ ve 270° asal eksen doğrultuları için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, H13 kolon plastik kesitindeki χ_T toplam eğrilik talepleri $[(\chi_T)_{asal}^{0^\circ}, (\chi_T)_{asal}^{90^\circ}, (\chi_T)_{asal}^{180^\circ}$ ve $(\chi_T)_{asal}^{270^\circ}]$ ile N normal kuvvet talepleri $[(N)_{asal}^{0^\circ}, (N)_{asal}^{90^\circ}, (N)_{asal}^{180^\circ}$ ve $(N)_{asal}^{270^\circ}]$ elde edilmiştir (Çizelge 6.10).

Çizelge 6.10 H13 kolon plastik kesiti için elde edilen toplam eğrilik ve normal kuvvet talepleri

Plastik Kesit (Mafsal)	$(\chi_T)_{asal}^{0^\circ}$ (1/m)	$(\chi_T)_{asal}^{90^\circ}$ (1/m)	$(\chi_T)_{asal}^{180^\circ}$ (1/m)	$(\chi_T)_{asal}^{270^\circ}$ (1/m)	$(N)_{asal}^{0^\circ}$ (kN)	$(N)_{asal}^{90^\circ}$ (kN)	$(N)_{asal}^{180^\circ}$ (kN)	$(N)_{asal}^{270^\circ}$ (kN)
H13	0.03523	0.03233	0.03233	0.03554	-59.98	-126.75	-126.94	-60.32

Adım 2: Kolon plastik kesitindeki $(\chi_T)_b$ toplam eğrilik değerleri ve $(N)_b$ normal kuvvet değerleri, (6.1–6.3) bağıntıları ile elde edilmiştir (Çizelge 6.11).

Çizelge 6.11 H13 kolon plastik kesitinde elde edilen $(\chi_T)_b$ ve $(N)_b$ değerleri

Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{\text{ortal. asal}}$ (1/m)	$(N)_b^{\epsilon_c \text{ maks}}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s \text{ maks}}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)
H13	35*35	0.03383	-126.84	-60.15	0.0343	1.25	1.25	1.2648	0.04279

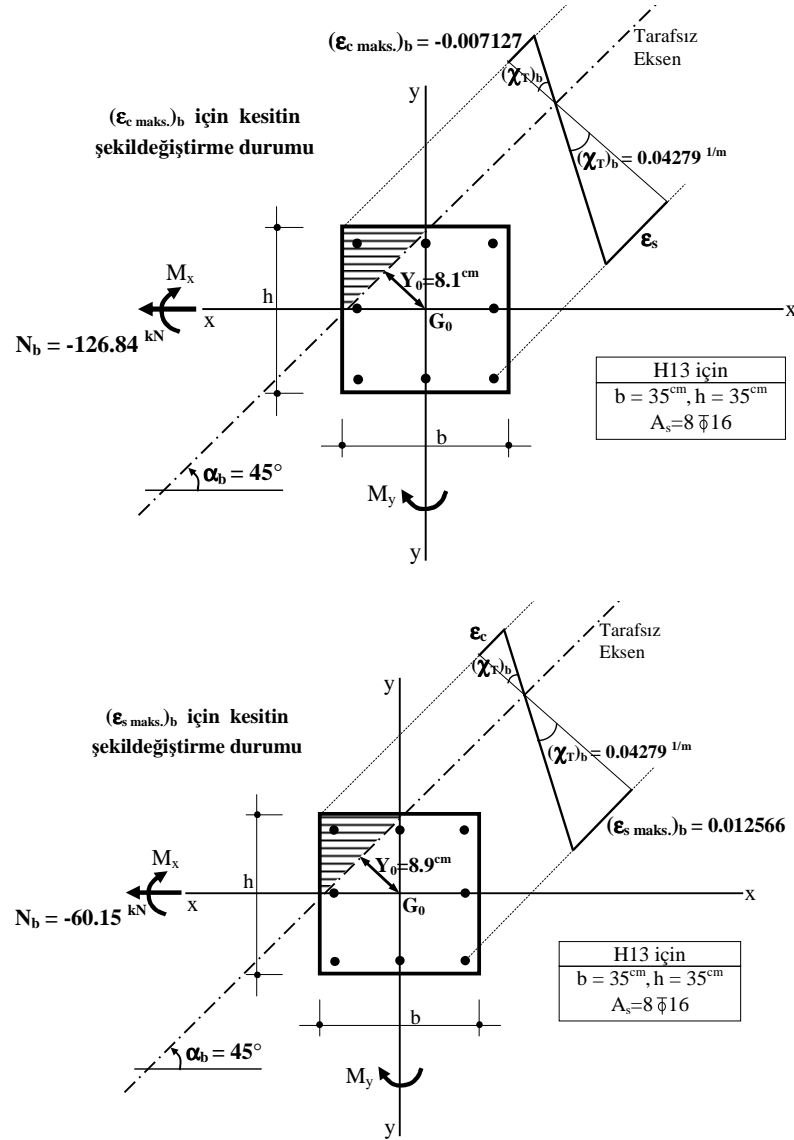
Adım 3: İlgili kolon plastik kesitinde, enkesit geometrisine bağlı olarak tarafsız eksenin kesitin x asal eksenine ile yaptığı $(\alpha)_b$ açısı belirlenmiştir.

- 1KC binanın H13 nolu kolon plastik kesiti *Kare* enkesitli olduğundan ($35^{\text{cm}}*35^{\text{cm}}$ ve $b/h = 1.00$), $(\alpha)_b \approx 45^\circ$ dir.

Adım 4: 2. ve 3. Hesap adımlarında belirlenen $(\chi_T)_b$ ve $(\alpha)_b$ değerleri ile normal kuvvetin iki farklı değeri [$(N)_b^{\epsilon_c \text{ maks}}$ ve $(N)_b^{\epsilon_s \text{ maks}}$] altında, H13 kolon plastik kesitindeki birleştirilmiş birim boy değişmesi talepleri [$(\epsilon_{c \text{ maks.}})_b$ ve $(\epsilon_{s \text{ maks.}})_b$], detayları Bölüm 3.3.2’de verilen ardışık yaklaşım yönteminden yararlanılarak, iki adet kesit analizi ile elde edilmiştir. Bu normal kuvvet değerlerinden daha küçük olanında [$(N)_b^{\epsilon_s \text{ maks}}$] $(\epsilon_{s \text{ maks.}})_b$, daha büyük olanında ise [$(N)_b^{\epsilon_c \text{ maks}}$] $(\epsilon_{c \text{ maks.}})_b$ birim boy değişmesi talepleri elde edilmiştir (Çizelge 6.12 ve Şekil 6.25).

Çizelge 6.12 H13 kolon plastik kesitinde elde edilen $(\epsilon_{c \text{ maks.}})_b$ ve $(\epsilon_{s \text{ maks.}})_b$ birim boy değişmesi talepleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$	$(\epsilon_{c \text{ maks.}})_b$ için kesit analizine ait sonuçlar			$(\epsilon_{s \text{ maks.}})_b$ için kesit analizine ait sonuçlar		
					$(N)_b^{\epsilon_c \text{ maks.}}$ (kN)	Y_0 (m)	$(\epsilon_{c \text{ maks.}})_b$	$(N)_b^{\epsilon_s \text{ maks.}}$ (kN)	Y_0 (m)	$(\epsilon_{s \text{ maks.}})_b$
1KC-1	H13	35*35	0.04279	45°	-126.84	0.081	0.007127	-60.15	0.089	0.012566

Şekil 6.25 H13 kolon plastik kesitinde $(\epsilon_{c \text{ maks.}})_b$ ve $(\epsilon_{s \text{ maks.}})_b$ birim boy değişmesi talepleri için şekildeğiştirme durumu

6.3 Önerilen Büyütme Kuralı ile İncelenen Kolon Plastik Kesitlerindeki Birim Boy Değişmesi Taleplerinin Belirlenmesi

Sayısal incelemeleri kapsamında ele alınan 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların plandaki her bir asal eksen doğrultusundaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerinden yararlanılarak, Şekil 4.37–4.40’da gösterilen en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki $(\epsilon_{c \text{ maks.}})_b$ ve $(\epsilon_{s \text{ maks.}})_b$ birim boy değişmesi talepleri, Bölüm 6.2.1’de hesap adımları verilen büyütme kuralı ile belirlenmiştir (Çizelge 6.13–6.20).

Çizelge 6.13 1KC-[1-4] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
1KC-1	H13	35*35	0.03383	-126.8	-60.2	0.0343	1.25	1.25	1.2648	0.04279	45°	0.007127	0.012566
	H16	35*35	0.03383	-126.8	-60.2	0.0343	1.25	1.25	1.2648	0.04279	45°	0.007127	0.012566
	H19	35*35	0.03383	-126.8	-60.2	0.0343	1.25	1.25	1.2648	0.04279	45°	0.007127	0.012566
	H22	35*35	0.03383	-126.8	-60.2	0.0343	1.25	1.25	1.2648	0.04279	45°	0.007127	0.012566
1KC-2	H13	25*50	0.03387	-122.0	-64.9	0.0341	1.25	0.25	1.6798	0.05690	60°	0.008682	0.015882
	H16	50*25	0.03387	-122.0	-64.9	0.0341	1.25	0.25	1.6798	0.05690	30°	0.008682	0.015882
	H19	50*25	0.03387	-122.0	-64.9	0.0341	1.25	0.25	1.6798	0.05690	30°	0.008682	0.015882
	H22	25*50	0.03387	-122.0	-64.9	0.0341	1.25	0.25	1.6798	0.05690	60°	0.008682	0.015882
1KC-3	H13	35*35	0.03792	-138.0	-48.9	0.0343	1.25	1.25	1.2648	0.04796	45°	0.007957	0.014222
	H16	35*35	0.03792	-138.0	-48.9	0.0343	1.25	1.25	1.2648	0.04796	45°	0.007957	0.014222
	H19	35*35	0.03792	-138.0	-48.9	0.0343	1.25	1.25	1.2648	0.04796	45°	0.007957	0.014222
	H22	35*35	0.03792	-138.0	-48.9	0.0343	1.25	1.25	1.2648	0.04796	45°	0.007957	0.014222
1KC-4	H13	25*50	0.03500	-141.3	-50.9	0.0356	1.25	0.25	1.6844	0.05896	60°	0.009111	0.016589
	H16	50*25	0.03628	-135.8	-45.9	0.0326	1.25	0.25	1.6750	0.06077	30°	0.009331	0.017163
	H19	50*25	0.03628	-135.8	-45.9	0.0326	1.25	0.25	1.6750	0.06077	30°	0.009331	0.017163
	H22	25*50	0.03500	-141.3	-50.9	0.0356	1.25	0.25	1.6844	0.05896	60°	0.009111	0.016589

Çizelge 6.14 3KC-[1-4] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
3KC-1	H13	35*35	0.04489	-378.0	-177.9	0.1080	1.520	1.25	1.5818	0.07100	45°	0.012986	0.020862
	H16	35*35	0.04489	-378.0	-177.9	0.1080	1.520	1.25	1.5818	0.07100	45°	0.012986	0.020862
	H19	35*35	0.04489	-378.0	-177.9	0.1080	1.520	1.25	1.5818	0.07100	45°	0.012986	0.020862
	H22	35*35	0.04489	-378.0	-177.9	0.1080	1.520	1.25	1.5818	0.07100	45°	0.012986	0.020862
3KC-2	H13	25*50	0.03074	-378.8	-177.3	0.1004	1.501	0.25	2.0640	0.06345	60°	0.011804	0.016368
	H16	50*25	0.03074	-378.8	-177.3	0.1004	1.501	0.25	2.0640	0.06345	30°	0.011804	0.016368
	H19	50*25	0.03074	-378.8	-177.3	0.1004	1.501	0.25	2.0640	0.06345	30°	0.011804	0.016368
	H22	25*50	0.03074	-378.8	-177.3	0.1004	1.501	0.25	2.0640	0.06345	60°	0.011804	0.016368
3KC-3	H13	35*35	0.05323	-467.9	-160.5	0.1222	1.555	1.25	1.6277	0.08664	45°	0.016992	0.025785
	H16	35*35	0.05323	-467.9	-160.5	0.1222	1.555	1.25	1.6277	0.08664	45°	0.016992	0.025785
	H19	35*35	0.05323	-467.9	-160.5	0.1222	1.555	1.25	1.6277	0.08664	45°	0.016992	0.025785
	H22	35*35	0.05323	-467.9	-160.5	0.1222	1.555	1.25	1.6277	0.08664	45°	0.016992	0.025785
3KC-4	H13	25*50	0.03574	-497.2	-177.2	0.1217	1.554	0.25	2.1449	0.07665	60°	0.014947	0.019775
	H16	50*25	0.03440	-471.6	-160.1	0.1129	1.532	0.25	2.1117	0.07264	30°	0.014023	0.018883
	H19	50*25	0.03440	-471.6	-160.1	0.1129	1.532	0.25	2.1117	0.07264	30°	0.014023	0.018883
	H22	25*50	0.03574	-497.2	-177.2	0.1217	1.554	0.25	2.1449	0.07665	60°	0.014947	0.019775

Çizelge 6.15 3KC-[5,6] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
3KC-5	H13	35*35	0.05050	-373.1	-161.9	0.1040	1.510	1.25	1.5690	0.07923	45°	0.014349	0.023504
	H16	40*40	0.04912	-583.5	-435.0	0.1514	1.628	1.25	1.7229	0.08463	45°	0.018568	0.027563
	H19	35*35	0.05050	-373.1	-161.9	0.1040	1.510	1.25	1.5690	0.07923	45°	0.014349	0.023504
	H22	40*40	0.04912	-583.5	-435.0	0.1514	1.628	1.25	1.7229	0.08463	45°	0.018568	0.027563
	H34	35*35	0.05050	-373.1	-161.9	0.1040	1.510	1.25	1.5690	0.07923	45°	0.014349	0.023504
	H37	35*35	0.05050	-373.1	-161.9	0.1040	1.510	1.25	1.5690	0.07923	45°	0.014349	0.023504
3KC-6	H13	25*50	0.04143	-384.8	-157.0	0.1000	1.500	0.25	2.0623	0.08545	60°	0.015934	0.022214
	H16	40*40	0.04256	-579.7	-432.2	0.1503	1.626	1.25	1.7194	0.07318	45°	0.016104	0.023719
	H19	50*25	0.03885	-385.8	-161.0	0.1000	1.500	0.25	2.0623	0.08012	30°	0.014926	0.020807
	H22	40*40	0.04256	-579.7	-432.2	0.1503	1.626	1.25	1.7194	0.07318	45°	0.016104	0.023719
	H34	50*25	0.03885	-385.8	-161.0	0.1000	1.500	0.25	2.0623	0.08012	30°	0.014926	0.020807
	H37	25*50	0.04143	-384.8	-157.0	0.1000	1.500	0.25	2.0623	0.08545	60°	0.015934	0.022214

Çizelge 6.16 3KC-[7,8] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
3KC-7	H13	35*35	0.04332	-357.0	-149.8	0.1000	1.500	1.25	1.5562	0.06741	45°	0.012116	0.019977
	H16	40*40	0.04540	-574.6	-415.5	0.1469	1.617	1.25	1.7080	0.07755	45°	0.016972	0.025443
	H19	40*40	0.04540	-574.6	-415.5	0.1469	1.617	1.25	1.7080	0.07755	45°	0.016972	0.025443
	H22	50*50	0.04335	-916.5	-916.5	0.1697	1.674	1.25	1.7832	0.07730	45°	0.021031	0.030322
	H34	35*35	0.04332	-357.0	-149.8	0.1000	1.500	1.25	1.5562	0.06741	45°	0.012116	0.019977
	H37	40*40	0.04540	-574.6	-415.5	0.1469	1.617	1.25	1.7080	0.07755	45°	0.016972	0.025443
	H55	35*35	0.04332	-357.0	-149.8	0.1000	1.500	1.25	1.5562	0.06741	45°	0.012116	0.019977
	H58	40*40	0.04540	-574.6	-415.5	0.1469	1.617	1.25	1.7080	0.07755	45°	0.016972	0.025443
3KC-8	H13	25*50	0.03787	-367.5	-148.0	0.1000	1.500	0.25	2.0623	0.07809	60°	0.014077	0.021293
	H16	40*40	0.04128	-577.8	-412.1	0.1462	1.616	1.25	1.7060	0.07043	45°	0.015505	0.023086
	H19	40*40	0.04128	-577.8	-412.1	0.1462	1.616	1.25	1.7060	0.07043	45°	0.015505	0.023086
	H22	50*50	0.04097	-909.8	-909.8	0.1682	1.670	1.25	1.7782	0.07285	45°	0.019856	0.028541
	H34	50*25	0.03787	-367.5	-148.0	0.1000	1.500	0.25	2.0623	0.07809	30°	0.014077	0.021293
	H37	40*40	0.04128	-577.8	-412.1	0.1462	1.616	1.25	1.7060	0.07043	45°	0.015505	0.023086
	H55	50*25	0.03787	-367.5	-148.0	0.1000	1.500	0.25	2.0623	0.07809	30°	0.014077	0.021293
	H58	40*40	0.04128	-577.8	-412.1	0.1462	1.616	1.25	1.7060	0.07043	45°	0.015505	0.023086
H61	25*50	0.03787	-367.5	-148.0	0.1000	1.500	0.25	2.0623	0.07809	60°	0.014077	0.021293	

Çizelge 6.17 3KC-[9,10] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
3KC-9	H13	35*35	0.04340	-450.5	-213.5	0.1276	1.569	1.25	1.6452	0.07139	45°	0.013917	0.020709
	H16	40*40	0.04338	-454.1	-446.6	0.1361	1.590	1.25	1.6730	0.07257	45°	0.014623	0.023409
	H19	35*35	0.04340	-450.5	-213.5	0.1276	1.569	1.25	1.6452	0.07139	45°	0.013917	0.020709
	H22	40*40	0.04338	-454.1	-446.6	0.1361	1.590	1.25	1.6730	0.07257	45°	0.014623	0.023409
	H34	35*35	0.04340	-450.5	-213.5	0.1276	1.569	1.25	1.6452	0.07139	45°	0.013917	0.020709
	H37	35*35	0.04340	-450.5	-213.5	0.1276	1.569	1.25	1.6452	0.07139	45°	0.013917	0.020709
3KC-10	H13	25*50	0.03659	-446.1	-205.6	0.1189	1.547	0.25	2.1345	0.07809	60°	0.014921	0.019906
	H16	40*40	0.03863	-467.0	-451.2	0.1366	1.591	1.25	1.6744	0.06469	45°	0.013235	0.020751
	H19	50*25	0.03325	-445.9	-215.1	0.1183	1.546	0.25	2.1322	0.07091	30°	0.013552	0.017999
	H22	40*40	0.03863	-467.0	-451.2	0.1366	1.591	1.25	1.6744	0.06469	45°	0.013235	0.020751
	H34	50*25	0.03325	-445.9	-215.1	0.1183	1.546	0.25	2.1322	0.07091	30°	0.013552	0.017999
	H37	25*50	0.03659	-446.1	-205.6	0.1189	1.547	0.25	2.1345	0.07809	60°	0.014921	0.019906

Çizelge 6.18 3KC-11 binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
3KC-11	H13	25*50	0.03317	-456.3	-251.3	0.1280	1.570	0.25	2.1682	0.07192	60°	0.013532	0.018536
	H16	50*25	0.03425	-452.8	-242.5	0.1260	1.565	0.25	2.1607	0.07401	30°	0.013884	0.019155
	H19	60*30	0.03401	-625.5	-458.9	0.1404	1.601	0.25	2.2131	0.07526	30°	0.016633	0.023524
	H22	45*45	0.03527	-725.4	-686.6	0.1628	1.657	1.25	1.7604	0.06209	45°	0.015427	0.021619
	H37	35*35	0.03911	-491.5	-339.0	0.1638	1.660	1.25	1.7638	0.06898	45°	0.013917	0.019030
	H55	50*25	0.03462	-428.2	-164.9	0.1049	1.512	0.25	2.0815	0.07206	30°	0.013364	0.019381
	H58	25*55	0.03597	-537.0	-379.4	0.1548	1.637	0.25	2.2644	0.08145	60°	0.016130	0.021616
	H61	35*35	0.03846	-497.0	-350.4	0.1659	1.665	1.25	1.7707	0.06810	45°	0.013806	0.018641
	H172	50*25	0.03365	-397.8	-157.5	0.1000	1.500	0.25	2.0623	0.06940	30°	0.012682	0.018732
	H178	50*25	0.03204	-417.9	-151.8	0.1040	1.510	0.25	2.0778	0.06658	30°	0.012294	0.018014

Çizelge 6.19 5KC binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
5KC	H13	25*60	0.03672	-733.9	-199.8	0.1431	1.608	0.25	2.2230	0.08163	60°	0.017705	0.025631
	H16	45*45	0.03496	-1094.9	-600.9	0.1900	1.725	1.25	1.8506	0.06470	45°	0.018425	0.022996
	H19	45*45	0.03496	-1094.9	-600.9	0.1900	1.725	1.25	1.8506	0.06470	45°	0.018425	0.022996
	H22	40*70	0.03504	-1524.2	-1419.9	0.2497	1.874	0.75	2.2274	0.07805	60°	0.024046	0.027791
	H34	25*70	0.03481	-977.1	-583.6	0.2062	1.766	0.25	2.4395	0.08491	60°	0.020900	0.026567
	H37	55*55	0.03456	-1547.9	-1408.8	0.2349	1.837	1.25	2.0009	0.06915	45°	0.023084	0.028651
	H55	70*25	0.03481	-977.1	-583.6	0.2062	1.766	0.25	2.4395	0.08491	30°	0.020900	0.026567
	H58	55*55	0.03456	-1547.9	-1408.8	0.2349	1.837	1.25	2.0009	0.06915	45°	0.023084	0.028651
	H61	60*60	0.03278	-1520.6	-1520.6	0.1920	1.730	1.25	1.8572	0.06087	45°	0.020904	0.028142
	H94	45*45	0.03496	-1094.9	-600.9	0.1900	1.725	1.25	1.8506	0.06470	45°	0.018425	0.022996
	H97	70*40	0.03504	-1524.2	-1419.9	0.2497	1.874	0.75	2.2274	0.07805	30°	0.024046	0.027791
	H100	55*55	0.03456	-1547.9	-1408.8	0.2349	1.837	1.25	2.0009	0.06915	45°	0.023084	0.028651
	H103	60*25	0.03672	-733.9	-199.8	0.1431	1.608	0.25	2.2230	0.08163	30°	0.017705	0.025631
	H106	45*45	0.03496	-1094.9	-600.9	0.1900	1.725	1.25	1.8506	0.06470	45°	0.018425	0.022996
	H109	25*70	0.03481	-977.1	-583.6	0.2062	1.766	0.25	2.4395	0.08491	60°	0.020900	0.026567
H166	45*45	0.03496	-1094.9	-600.9	0.1901	1.725	1.25	1.8506	0.06470	45°	0.018425	0.022996	
H169	60*25	0.03672	-733.9	-199.8	0.1431	1.608	0.25	2.2230	0.08163	30°	0.017705	0.025631	

Çizelge 6.19 5KC binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri (devam)

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
5KC	H172	70*40	0.03504	-1524.2	-1419.9	0.2497	1.874	0.75	2.2274	0.07805	30°	0.024046	0.027791
	H175	45*45	0.03496	-1094.9	-600.9	0.1900	1.725	1.25	1.8506	0.06470	45°	0.018425	0.022996
	H178	55*55	0.03456	-1547.9	-1408.8	0.2349	1.837	1.25	2.0009	0.06915	45°	0.023084	0.028651
	H181	70*25	0.03481	-977.1	-583.6	0.2062	1.766	0.25	2.4395	0.08491	30°	0.020900	0.026567
	H184	40*70	0.03504	-1524.2	-1419.9	0.2497	1.874	0.75	2.2274	0.07805	60°	0.024046	0.027791
	H187	45*45	0.03496	-1094.9	-600.9	0.1900	1.725	1.25	1.8506	0.06470	45°	0.018425	0.022996
	H190	45*45	0.03496	-1094.9	-600.9	0.1900	1.725	1.25	1.8506	0.06470	45°	0.018425	0.022996
	H193	25*60	0.03672	-733.9	-199.8	0.1432	1.608	0.25	2.2232	0.08163	60°	0.017705	0.025631

Çizelge 6.20 8KC binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
8KC	H13	40*40	0.01824	-1443.4	-497.9	0.2401	1.850	1.25	2.0183	0.03681	45°	0.010342	0.011803
	H16	35*70	0.01854	-1944.6	-1176.9	0.2510	1.877	0.25	2.5853	0.04792	60°	0.014535	0.016905
	H19	70*35	0.01854	-1944.6	-1176.9	0.2510	1.877	0.25	2.5853	0.04792	30°	0.014535	0.016905
	H22	60*60	0.01863	-2877.1	-2555.9	0.2931	1.983	1.25	2.1986	0.04096	45°	0.016173	0.017494
	H34	50*50	0.01761	-1915.6	-1272.9	0.2437	1.859	1.25	2.0306	0.03575	45°	0.011731	0.013371
	H37	40*80	0.01923	-2532.7	-2455.9	0.3043	2.000	0.25	2.7427	0.05276	60°	0.018155	0.019242
	H55	50*50	0.01761	-1915.6	-1272.9	0.2437	1.859	1.25	2.0306	0.03575	45°	0.011731	0.013371
	H58	80*40	0.01923	-2532.7	-2455.9	0.3043	2.000	0.25	2.7427	0.05276	30°	0.018155	0.019242
	H61	60*60	0.01862	-2697.2	-2697.2	0.2931	1.983	1.25	2.1986	0.04093	45°	0.015787	0.017193
	H94	70*35	0.01854	-1944.6	-1176.9	0.2510	1.877	0.25	2.5853	0.04792	30°	0.014535	0.016905
	H97	60*60	0.01863	-2877.0	-2555.9	0.2931	1.983	1.25	2.1986	0.04096	45°	0.016173	0.017494
	H100	40*80	0.01923	-2532.7	-2455.9	0.3043	2.000	0.25	2.7427	0.05276	60°	0.018155	0.019242
	H103	40*40	0.01824	-1443.4	-497.9	0.2401	1.850	1.25	2.0183	0.03681	45°	0.010342	0.011803
	H106	35*70	0.01854	-1944.6	-1176.9	0.2510	1.877	0.25	2.5853	0.04792	60°	0.014535	0.016905
	H109	50*50	0.01761	-1915.6	-1272.9	0.2437	1.859	1.25	2.0306	0.03575	45°	0.011731	0.013371
H166	35*70	0.01854	-1944.6	-1176.9	0.2510	1.877	0.25	2.5853	0.04792	60°	0.014535	0.016905	
H169	40*40	0.01824	-1443.4	-497.9	0.2401	1.850	1.25	2.0183	0.03681	45°	0.010342	0.011803	

Çizelge 6.20 8KC binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi talepleri (devam)

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	$(\chi_T)_{asal}^{ort.}$ (1/m)	Önerilen büyütme kuralı ile									
				$(N)_b^{\epsilon_c maks.}$ (kN)	$(N)_b^{\epsilon_s maks.}$ (kN)	$\frac{N_d}{N_{ob}}$	λ_1	λ_2	Büyütme çarpanı	$(\chi_T)_b$ (1/m)	$(\alpha)_b$ (°)	$(\epsilon_c maks.)_b$	$(\epsilon_s maks.)_b$
8KC	H172	60*60	0.01863	-2877.0	-2555.9	0.2931	1.983	1.25	2.1986	0.04096	45°	0.016173	0.017494
	H175	70*35	0.01854	-1944.6	-1176.9	0.2510	1.877	0.25	2.5853	0.04792	30°	0.014535	0.016905
	H178	80*40	0.01923	-2532.7	-2455.9	0.3043	2.000	0.25	2.7427	0.05276	30°	0.018155	0.019242
	H181	50*50	0.01761	-1915.6	-1272.9	0.2437	1.859	1.25	2.0306	0.03575	45°	0.011731	0.013371
	H184	60*60	0.01863	-2877.1	-2555.9	0.2931	1.983	1.25	2.1986	0.04096	45°	0.016173	0.017494
	H187	70*35	0.01854	-1944.6	-1176.9	0.2510	1.877	0.25	2.5853	0.04792	30°	0.014535	0.016905
	H190	35*70	0.01854	-1944.6	-1176.9	0.2510	1.877	0.25	2.5853	0.04792	60°	0.014535	0.016905
	H193	40*40	0.01824	-1443.4	-497.9	0.2401	1.850	1.25	2.0183	0.03681	45°	0.010342	0.011803

6.4 Önerilen Büyütme Kuralının Değerlendirilmesi

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerinde, önerilen büyütme kuralı kullanılarak elde edilen $(\mathcal{E}_{c maks.})_b$ ve $(\mathcal{E}_{s maks.})_b$ birim boy değişmesi talepleri, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki sonuçlar $[(\mathcal{E}_{c maks.})_{cr}$ ve $(\mathcal{E}_{s maks.})_{cr}]$ referans alınarak değerlendirilmiştir.

İncelenen binaların en alt kat kolon plastik kesitlerinde, önerilen büyütme kuralından elde edilen sonuçların kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları (6.4) bağıntısı ile belirlenmiştir.

$$\text{Rölatif Fark (\%)} = \frac{(\mathcal{E}_{c maks.})_b - (\mathcal{E}_{c maks.})_{cr}}{(\mathcal{E}_{c maks.})_{cr}} \text{ ve } \frac{(\mathcal{E}_{s maks.})_b - (\mathcal{E}_{s maks.})_{cr}}{(\mathcal{E}_{s maks.})_{cr}} \quad (6.4)$$

Ayrıca, incelenen her bir bina (1KC, 3KC, 5KC ve 8KC) için, önerilen büyütme kuralından elde edilen birim boy değişmesi taleplerine ait *hata oranları*, (6.5) bağıntısı ile hesaplanmış ve deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesinde, önerilen büyütme kuralının kullanılabilirliği ve yaklaşıklığı değerlendirilmiştir (Çizelge 6.21–6.24).

$$\left. \begin{aligned} \text{Hata (\%)} &= 100 \frac{1}{n} \sqrt{\sum_{i=1}^n \left[\frac{(\mathcal{E}_{c maks.})_b - (\mathcal{E}_{c maks.})_{cr}}{(\mathcal{E}_{c maks.})_{cr}} \right]^2} \\ \text{ve} \\ &100 \frac{1}{n} \sqrt{\sum_{i=1}^n \left[\frac{(\mathcal{E}_{s maks.})_b - (\mathcal{E}_{s maks.})_{cr}}{(\mathcal{E}_{s maks.})_{cr}} \right]^2} \end{aligned} \right\} \quad (6.5)$$

Karşılaştırmalar, incelenen 1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binaların kritik deprem doğrultularındaki $(\mathcal{E}_{c maks.})_{cr}$ ve $(\mathcal{E}_{s maks.})_{cr}$ sonuçları referans alınarak, önerilen büyütme kuralı için (6.4) ve (6.5) bağıntıları ile hesaplanan *rölatif farkların* ve *hata oranlarının* maksimumları, minimumları ve mutlak değerce ortalama değerleri ile yapılmıştır.

Buna göre, 1KC’de 4 binada, 3KC’de 11 binada, 5KC ve 8KC’de birer binada elde edilen *rölatif farkların* en küçük (minimum), en büyük (maksimum) ve mutlak değerce ortalama değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca, 1KC’de 4 bina için ve 3KC’de 11 bina için en küçük (minimum), en büyük (maksimum) ve mutlak değerce ortalama *hata oranları* hesaplanmıştır. Ancak, 5KC ve 8KC’de birer bina olması nedeniyle en küçük (minimum), en büyük (maksimum) ve mutlak değerce ortalama hata oranları için sadece *hata oranı* hesaplanmıştır. Bu değerler, Çizelge 6.25’de özetlenmiştir.

Binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitler için, kritik deprem doğrultularındaki sonuçlar [$(\mathcal{E}_{c maks.})_{cr}$ ve $(\mathcal{E}_{s maks.})_{cr}$] referans alınarak, önerilen büyütme kuralı ile hesaplanan $(\mathcal{E}_{c maks.})_b$ ve $(\mathcal{E}_{s maks.})_b$ birim boy değişmesi taleplerinin oldukça yaklaşık belirlenebildiği görülmüştür (Çizelge 6.21–6.25).

Buna göre;

- 1KC–[1-4] binalardaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitler için, önerilen büyütme kuralına ait sonuçlar incelendiğinde (Çizelge 6.21, 6.25);
  - 1KC binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, önerilen büyütme kuralı ile $\mathcal{E}_{c maks.}$ için $-\%8.62 \sim +\%2.71$, $\mathcal{E}_{s maks.}$ için $-\%7.77 \sim +\%0.02$ arasında değişen rölatif farklar ile belirlenebilmektedir (Çizelge 6.21, 6.25).
  - 1KC binaların toplam 16 kolon plastik kesiti üzerinde, önerilen büyütme kuralı için hesaplanan rölatif farkların mutlak değerce ortalaması, $\mathcal{E}_{c maks.}$ için $\%2.33$, $\mathcal{E}_{s maks.}$ için $\%2.98$ değerini almaktadır (Çizelge 6.21, 6.25).
  - Önerilen büyütme kuralı ile kolon plastik kesitlerinde oluşan en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, $\mathcal{E}_{c maks.}$ için $\%0.25 \sim \%3.12$, $\mathcal{E}_{s maks.}$ için $\%0.01 \sim \%3.01$ arasında değişen *hata oranları* ile belirlenebilmektedir (Çizelge 6.21, 6.25).

- Ayrıca, 1KC–[1-4] binaların tüm kolon plastik kesitleri (16 adet) için önerilen büyütme kuralına ait *ortalama hata oranı*, $\epsilon_c maks.$ için **%0.86**, $\epsilon_s maks.$ için **%0.96** değerini almaktadır (Çizelge 6.21, 6.25).
- Planda üzerinde farklı karakteristik özelliklere sahip olan 3KC–[1-11] binaların en alt kat kolon plastik kesitleri için, önerilen büyütme kuralına ait sonuçlar incelendiğinde (Çizelge 6.22, 6.25);
  - 3KC binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, önerilen büyütme kuralı ile $\epsilon_c maks.$ için **–%11.92 ~ +%28.56**, $\epsilon_s maks.$ için **–%10.60 ~ +%23.39** arasında değişen rölatif farklar ile belirlenebilmektedir (Çizelge 6.22, 6.25).
  - 3KC binaların toplam 68 kolon plastik kesiti üzerinde, önerilen büyütme kuralı için hesaplanan rölatif farkların mutlak değerce ortalaması, $\epsilon_c maks.$ için **%8.29**, $\epsilon_s maks.$ için **%6.43** değerini almaktadır (Çizelge 6.22, 6.25).
  - Önerilen büyütme kuralı ile kolon plastik kesitlerinde oluşan en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, $\epsilon_c maks.$ için **%1.59 ~ %7.06**, $\epsilon_s maks.$ için **%1.12 ~ %4.01** arasında değişen *hata oranları* ile belirlenebilmektedir (Çizelge 6.22, 6.25).
  - Ayrıca, 3KC–[1-11] binaların tüm kolon plastik kesitleri (68 adet) için önerilen büyütme kuralına ait *ortalama hata oranı*, $\epsilon_c maks.$ için **%1.28**, $\epsilon_s maks.$ için **%1.01** değerini almaktadır (Çizelge 6.22, 6.25).
- 5KC binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için, önerilen büyütme kuralına ait sonuçlar incelendiğinde (Çizelge 6.23, 6.25);
  - 5KC binanın kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, önerilen büyütme kuralı ile $\epsilon_c maks.$ için **–%12.09 ~ +%7.79**, $\epsilon_s maks.$ için **–%18.75 ~ +%8.95** arasında değişen rölatif farklar ile belirlenebilmektedir (Çizelge 6.23, 6.25).

- 5KC binanın toplam 25 kolon plastik kesiti üzerinde, önerilen büyütme kuralı için hesaplanan rölatif farkların mutlak değerce ortalaması, $\epsilon_{c maks.}$ için **%5.68**, $\epsilon_{s maks.}$ için **%8.63** değerini almaktadır (Çizelge 6.23, 6.25).
- Önerilen büyütme kuralı ile 5KC binanın kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, $\epsilon_{c maks.}$ için **%1.33**, $\epsilon_{s maks.}$ için **%1.99 hata oranı** ile belirlenebilmektedir (Çizelge 6.23, 6.25).
- 8KC binanın en alt kat kolon plastik kesitleri için, önerilen büyütme kuralına ait sonuçlar incelendiğinde (Çizelge 6.24, 6.25);
  - 8KC binanın kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, önerilen büyütme kuralı ile $\epsilon_{c maks.}$ için **-%19.34 ~ +%3.07**, $\epsilon_{s maks.}$ için **-%36.70 ~ +%2.21** arasında değişen rölatif farklar ile belirlenebilmektedir (Çizelge 6.24, 6.25).
  - 8KC binanın toplam 25 kolon plastik kesiti üzerinde, önerilen büyütme kuralı için hesaplanan rölatif farkların mutlak değerce ortalaması, $\epsilon_{c maks.}$ için **%8.67**, $\epsilon_{s maks.}$ için **%14.96** değerini almaktadır (Çizelge 6.24, 6.25).
  - Önerilen büyütme kuralı ile 8KC binanın kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, $\epsilon_{c maks.}$ için **%2.09**, $\epsilon_{s maks.}$ için **%3.74 hata oranı** ile belirlenebilmektedir (Çizelge 6.24, 6.25).

Sayısal incelemeleri kapsamında ele alınan betonarme binalar üzerinde, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin, önerilen büyütme kuralı ile oldukça yaklaşık belirlenebildiği düşünülmektedir.

1KC, 3KC, 5KC ve 8KC binalar için, önerilen büyütme kuralı ile kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, $\epsilon_{c maks.}$ için **-%19.34** ile **+%28.56** ve $\epsilon_{s maks.}$ için **-%36.70** ile **+%23.39** arasında değişen *rölatif farklarla* (hata ile) belirlenmektedir. Bununla birlikte, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, önerilen büyütme kuralı ile $\epsilon_{c maks.}$ için en çok **%8.67**, $\epsilon_{s maks.}$ için en çok **%14.96 mutlak ortalama rölatif fark** ile belirlenebilmektedir. Ayrıca, incelenen binalarda önerilen büyütme kuralı için hesaplanan en büyük (maksimum) *hata oranı*, $\epsilon_{c maks.}$ için **%2.09**, $\epsilon_{s maks.}$ için **%3.74** olarak elde edilmektedir (Çizelge 6.21–6.25).

Bu sonuçlara göre, önerilen büyütme kuralı için hesaplanan *rölatif fark* ve *hata oranları* dikkate alındığında, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin önerilen büyütme kuralı ile oldukça yaklaşık belirlenebildiği ve dolayısıyla, pratik uygulamalar için yeterli sayılabilecek yaklaşıklıkta olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, önerilen büyütme kuralı için hesaplanan farkların, binaların performansa dayalı tasarımı ve değerlendirilmesi kapsamında, yapısal değerlendirmeyi değiştirmeyecek mertebede küçük olduğu sonucuna varılmıştır.

Ayrıca, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi amacıyla, binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularının yanısıra çok sayıda deprem doğrultusu için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerin uygulanması, çok fazla işlem hacmi gerektirmekte ve oldukça zaman alıcı olmaktadır. Çalışma kapsamında, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz ($\epsilon_{c maks.}$)_{cr} ve ($\epsilon_{s maks.}$)_{cr} birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi amacıyla kritik deprem doğrultuları önerilmiştir. Ancak herhangi bir ara β deprem doğrultusu için dahi hesaplar oldukça fazla zaman gerektirmektedir.

Çalışma kapsamında önerilen büyütme kuralı ile kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için, doğrusal olmayan analizlerin binaların plandaki asal eksenlerinden farklı deprem doğrultuları için yapılmasına gerek kalmamakta, sadece asal eksen doğrultularında yapılması

yeterli olmaktadır. Böylece, binaların doğrusal olmayan analiz ve değerlendirmeleri için gerekli işlem hacmi ve harcanacak zaman önemli ölçüde azalmaktadır. Ayrıca, önerilen büyüme kuralı ile kritik deprem doğrultularındaki en elverişsiz $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri, oldukça yaklaşık ve pratik bir şekilde belirlenebilmektedir.

Çizelge 6.21 1KC-[1-4] binalar için önerilen büyüme kuralına ait hata yüzdeleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	($\epsilon_{c maks.}$) _b	($\epsilon_{c maks.}$) _{cr}	($\epsilon_{s maks.}$) _b	($\epsilon_{s maks.}$) _{cr}	($\epsilon_{c maks.}$) için Rölatif fark (%)	($\epsilon_{s maks.}$) için Rölatif fark (%)	($\epsilon_{c maks.}$) için (6.5) ile Hata (%)	($\epsilon_{s maks.}$) için (6.5) ile Hata (%)
1KC-1	H13	35*35	0.007127	0.007066	0.012566	0.013124	+0.86	-4.25	0.43	2.13
	H16	35*35	0.007127	0.007066	0.012566	0.013124	+0.86	-4.25		
	H19	35*35	0.007127	0.007066	0.012566	0.013124	+0.86	-4.25		
	H22	35*35	0.007127	0.007066	0.012566	0.013124	+0.86	-4.25		
1KC-2	H13	25*50	0.008682	0.008726	0.015882	0.015879	-0.50	+0.02	0.25	0.01
	H16	50*25	0.008682	0.008726	0.015882	0.015879	-0.50	+0.02		
	H19	50*25	0.008682	0.008726	0.015882	0.015879	-0.50	+0.02		
	H22	25*50	0.008682	0.008726	0.015882	0.015879	-0.50	+0.02		
1KC-3	H13	35*35	0.007957	0.007747	0.014222	0.014516	+2.71	-2.03	1.36	1.01
	H16	35*35	0.007957	0.007747	0.014222	0.014516	+2.71	-2.03		
	H19	35*35	0.007957	0.007747	0.014222	0.014516	+2.71	-2.03		
	H22	35*35	0.007957	0.007747	0.014222	0.014516	+2.71	-2.03		
1KC-4	H13	25*50	0.009111	0.009970	0.016589	0.017986	-8.62	-7.77	3.12	3.01
	H16	50*25	0.009331	0.009160	0.017163	0.017788	+1.87	-3.51		
	H19	50*25	0.009331	0.009160	0.017163	0.017788	+1.87	-3.51		
	H22	25*50	0.009111	0.009970	0.016589	0.017986	-8.62	-7.77		
1KC-[1-4] için Hata (%) =									0.86	0.96

Çizelge 6.22 3KC-[1-11] binalar için önerilen büyütme kuralına ait hata yüzdeleri

Bina	Plastik Kesit (Mafsals)	Kolon Boyutu (cm*cm)	(ϵ_c maks.) _b	(ϵ_c maks.) _{cr}	(ϵ_s maks.) _b	(ϵ_s maks.) _{cr}	(ϵ_c maks.) için Rölatif fark (%)	(ϵ_s maks.) için Rölatif fark (%)	(ϵ_c maks.) için (6.5) ile Hata (%)	(ϵ_s maks.) için (6.5) ile Hata (%)
3KC-1	H13	35*35	0.012986	0.014515	0.020862	0.021975	-10.53	-5.06	5.27	2.53
	H16	35*35	0.012986	0.014515	0.020862	0.021975	-10.53	-5.06		
	H19	35*35	0.012986	0.014515	0.020862	0.021975	-10.53	-5.06		
	H22	35*35	0.012986	0.014515	0.020862	0.021975	-10.53	-5.06		
3KC-2	H13	25*50	0.011804	0.011371	0.016368	0.016009	+3.81	+2.24	1.90	1.12
	H16	50*25	0.011804	0.011371	0.016368	0.016009	+3.81	+2.24		
	H19	50*25	0.011804	0.011371	0.016368	0.016009	+3.81	+2.24		
	H22	25*50	0.011804	0.011371	0.016368	0.016009	+3.81	+2.24		
3KC-3	H13	35*35	0.016992	0.017563	0.025785	0.027038	-3.25	-4.63	1.63	2.32
	H16	35*35	0.016992	0.017563	0.025785	0.027038	-3.25	-4.63		
	H19	35*35	0.016992	0.017563	0.025785	0.027038	-3.25	-4.63		
	H22	35*35	0.016992	0.017563	0.025785	0.027038	-3.25	-4.63		
3KC-4	H13	25*50	0.014947	0.013920	0.019775	0.020296	+7.38	-2.57	3.54	3.86
	H16	50*25	0.014023	0.013132	0.018883	0.021123	+6.78	-10.60		
	H19	50*25	0.014023	0.013132	0.018883	0.021123	+6.78	-10.60		
	H22	25*50	0.014947	0.013920	0.019775	0.020296	+7.38	-2.57		
3KC-5	H13	35*35	0.014349	0.015090	0.023504	0.023477	-4.91	+0.12	2.82	3.33
	H16	40*40	0.018568	0.016921	0.027563	0.024153	+9.73	+14.12		
	H19	35*35	0.014349	0.015090	0.023504	0.023477	-4.91	+0.12		
	H22	40*40	0.018568	0.016921	0.027563	0.024153	+9.73	+14.12		
	H34	35*35	0.014349	0.015090	0.023504	0.023477	-4.91	+0.12		
3KC-6	H13	25*50	0.015934	0.015689	0.022214	0.021614	+1.56	+2.78	1.59	1.22
	H16	40*40	0.016104	0.016184	0.023719	0.023071	-0.49	+2.81		
	H19	50*25	0.014926	0.014012	0.020807	0.020133	+6.52	+3.35		
	H22	40*40	0.016104	0.016184	0.023719	0.023071	-0.49	+2.81		
	H34	50*25	0.014926	0.014012	0.020807	0.020133	+6.52	+3.35		
3KC-7	H13	35*35	0.012116	0.012638	0.019977	0.020403	-4.13	-2.09	3.58	4.01
	H16	40*40	0.016972	0.015297	0.025443	0.022398	+10.95	+13.59		
	H19	40*40	0.016972	0.015297	0.025443	0.022398	+10.95	+13.59		
	H22	50*50	0.021031	0.017220	0.030322	0.024574	+22.13	+23.39		
	H34	35*35	0.012116	0.012638	0.019977	0.020403	-4.13	-2.09		
	H37	40*40	0.016972	0.015297	0.025443	0.022398	+10.95	+13.59		
	H55	35*35	0.012116	0.012638	0.019977	0.020403	-4.13	-2.09		
	H58	40*40	0.016972	0.015297	0.025443	0.022398	+10.95	+13.59		
3KC-8	H13	25*50	0.014077	0.013429	0.021293	0.021830	+4.83	-2.46	2.40	2.63
	H16	40*40	0.015505	0.015102	0.023086	0.021797	+2.67	+5.91		
	H19	40*40	0.015505	0.015102	0.023086	0.021797	+2.67	+5.91		
	H22	50*50	0.019856	0.016742	0.028541	0.023802	+18.60	+19.91		
	H34	50*25	0.014077	0.013429	0.021293	0.021830	+4.83	-2.46		
	H37	40*40	0.015505	0.015102	0.023086	0.021797	+2.67	+5.91		
	H55	50*25	0.014077	0.013429	0.021293	0.021830	+4.83	-2.46		
	H58	40*40	0.015505	0.015102	0.023086	0.021797	+2.67	+5.91		
3KC-[1-11] için Hata (%) =									1.28	1.01

Çizelge 6.22 3KC-[1-11] binalar için önerilen büyütme kuralına ait hata yüzdeleri
(devam)

Bina	Plastik Kesit (Mafsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	(ϵ_c maks.) _b	(ϵ_c maks.) _{cr}	(ϵ_s maks.) _b	(ϵ_s maks.) _{cr}	(ϵ_c maks.) için Rölatif fark (%)	(ϵ_s maks.) için Rölatif fark (%)	(ϵ_c maks.) için (6.5) ile Hata (%)	(ϵ_s maks.) için (6.5) ile Hata (%)
3KC-9	H13	35*35	0.013917	0.015801	0.020709	0.022967	-11.92	-9.83	4.19	3.63
	H16	40*40	0.014623	0.013846	0.023409	0.021958	+5.61	+6.61		
	H19	35*35	0.013917	0.015801	0.020709	0.022967	-11.92	-9.83		
	H22	40*40	0.014623	0.013846	0.023409	0.021958	+5.61	+6.61		
	H34	35*35	0.013917	0.015801	0.020709	0.022967	-11.92	-9.83		
3KC-10	H13	25*50	0.014921	0.014471	0.019906	0.020112	+3.11	-1.02	7.06	3.84
	H16	40*40	0.013235	0.012206	0.020751	0.018961	+8.43	+9.44		
	H19	50*25	0.013552	0.010541	0.017999	0.015895	+28.56	+13.24		
	H22	40*40	0.013235	0.012206	0.020751	0.018961	+8.43	+9.44		
	H34	50*25	0.013552	0.010541	0.017999	0.015895	+28.56	+13.24		
3KC-11	H13	25*50	0.013532	0.014021	0.018536	0.019234	-3.49	-3.63	4.97	3.12
	H16	50*25	0.013884	0.011970	0.019155	0.016467	+15.99	+16.32		
	H19	60*30	0.016633	0.013497	0.023524	0.020104	+23.23	+17.01		
	H22	45*45	0.015427	0.013306	0.021619	0.018560	+15.94	+16.48		
	H37	35*35	0.013917	0.011896	0.019030	0.017672	+16.99	+7.68		
	H55	50*25	0.013364	0.011257	0.019381	0.019663	+18.72	-1.43		
	H58	25*55	0.016130	0.016131	0.021616	0.022258	-0.01	-2.88		
	H61	35*35	0.013806	0.012260	0.018641	0.017399	+12.61	+7.14		
	H172	50*25	0.012682	0.010308	0.018732	0.018228	+23.03	+2.76		
H178	50*25	0.012294	0.011311	0.018014	0.017677	+8.69	+1.91			
3KC-[1-11] için Hata (%) =									1.28	1.01

Çizelge 6.23 5KC bina için önerilen büyütme kuralına ait hata yüzdesi

Bina	Plastik Kesit (Mafsals)	Kolon Boyutu (cm*cm)	(ϵ_c maks.) _b	(ϵ_c maks.) _{cr}	(ϵ_s maks.) _b	(ϵ_s maks.) _{cr}	(ϵ_c maks.) için Rölatif fark (%)	(ϵ_s maks.) için Rölatif fark (%)	(ϵ_c maks.) için (6.5) ile Hata (%)	(ϵ_s maks.) için (6.5) ile Hata (%)
5KC	H13	25*60	0.017705	0.020139	0.025631	0.031547	-12.09	-18.75	1.33	1.99
	H16	45*45	0.018425	0.018834	0.022996	0.025028	-2.17	-8.12		
	H19	45*45	0.018425	0.018834	0.022996	0.025028	-2.17	-8.12		
	H22	40*70	0.024046	0.022998	0.027791	0.027153	+4.56	+2.35		
	H34	25*70	0.020900	0.022213	0.026567	0.028539	-5.91	-6.91		
	H37	55*55	0.023084	0.021415	0.028651	0.026297	+7.79	+8.95		
	H55	70*25	0.020900	0.022213	0.026567	0.028539	-5.91	-6.91		
	H58	55*55	0.023084	0.021415	0.028651	0.026297	+7.79	+8.95		
	H61	60*60	0.020904	0.020238	0.028142	0.027333	+3.29	+2.96		
	H94	45*45	0.018425	0.018834	0.022996	0.025028	-2.17	-8.12		
	H97	70*40	0.024046	0.022998	0.027791	0.027153	+4.56	+2.35		
	H100	55*55	0.023084	0.021415	0.028651	0.026297	+7.79	+8.95		
	H103	60*25	0.017705	0.020139	0.025631	0.031547	-12.09	-18.75		
	H106	45*45	0.018425	0.018834	0.022996	0.025028	-2.17	-8.12		
	H109	25*70	0.020900	0.022213	0.026567	0.028539	-5.91	-6.91		
	H166	45*45	0.018425	0.018834	0.022996	0.025028	-2.17	-8.12		
	H169	60*25	0.017705	0.020139	0.025631	0.031547	-12.09	-18.75		
	H172	70*40	0.024046	0.022998	0.027791	0.027153	+4.56	+2.35		
	H175	45*45	0.018425	0.018834	0.022996	0.025028	-2.17	-8.12		
	H178	55*55	0.023084	0.021415	0.028651	0.026297	+7.79	+8.95		
H181	70*25	0.020900	0.022213	0.026567	0.028539	-5.91	-6.91			
H184	40*70	0.024046	0.022998	0.027791	0.027153	+4.56	+2.35			
H187	45*45	0.018425	0.018834	0.022996	0.025028	-2.17	-8.12			
H190	45*45	0.018425	0.018834	0.022996	0.025028	-2.17	-8.12			
H193	25*60	0.017705	0.020139	0.025631	0.031547	-12.09	-18.75			

Çizelge 6.24 8KC bina için önerilen büyütme kuralına ait hata yüzdesi

Bina	Plastik Kesit (Mafsalsal)	Kolon Boyutu (cm*cm)	(ϵ_c maks.) _b	(ϵ_c maks.) _{cr}	(ϵ_s maks.) _b	(ϵ_s maks.) _{cr}	(ϵ_c maks.) için Rölatif fark (%)	(ϵ_s maks.) için Rölatif fark (%)	(ϵ_c maks.) için (6.5) ile Hata (%)	(ϵ_s maks.) için (6.5) ile Hata (%)
8KC	H13	40*40	0.010342	0.012821	0.011803	0.018647	-19.34	-36.70	2.09	3.74
	H16	35*70	0.014535	0.015626	0.016905	0.019654	-6.98	-13.99		
	H19	70*35	0.014535	0.015626	0.016905	0.019654	-6.98	-13.99		
	H22	60*60	0.016173	0.016820	0.017494	0.018655	-3.85	-6.22		
	H34	50*50	0.011731	0.013593	0.013371	0.016758	-13.70	-20.21		
	H37	40*80	0.018155	0.017614	0.019242	0.018899	+3.07	+1.81		
	H55	50*50	0.011731	0.013593	0.013371	0.016758	-13.70	-20.21		
	H58	80*40	0.018155	0.017614	0.019242	0.018899	+3.07	+1.81		
	H61	60*60	0.015787	0.015618	0.017193	0.016822	+1.08	+2.21		
	H94	70*35	0.014535	0.015626	0.016905	0.019654	-6.98	-13.99		
	H97	60*60	0.016173	0.016820	0.017494	0.018655	-3.85	-6.22		
	H100	40*80	0.018155	0.017614	0.019242	0.018899	+3.07	+1.81		
	H103	40*40	0.010342	0.012821	0.011803	0.018647	-19.34	-36.70		
	H106	35*70	0.014535	0.015626	0.016905	0.019654	-6.98	-13.99		
	H109	50*50	0.011731	0.013593	0.013371	0.016758	-13.70	-20.21		
	H166	35*70	0.014535	0.015626	0.016905	0.019654	-6.98	-13.99		
	H169	40*40	0.010342	0.012821	0.011803	0.018647	-19.34	-36.70		
	H172	60*60	0.016173	0.016820	0.017494	0.018655	-3.85	-6.22		
	H175	70*35	0.014535	0.015626	0.016905	0.019654	-6.98	-13.99		
	H178	80*40	0.018155	0.017614	0.019242	0.018899	+3.07	+1.81		
H181	50*50	0.011731	0.013593	0.013371	0.016758	-13.70	-20.21			
H184	60*60	0.016173	0.016820	0.017494	0.018655	-3.85	-6.22			
H187	70*35	0.014535	0.015626	0.016905	0.019654	-6.98	-13.99			
H190	35*70	0.014535	0.015626	0.016905	0.019654	-6.98	-13.99			
H193	40*40	0.010342	0.012821	0.011803	0.018647	-19.34	-36.70			

Çizelge 6.25 Önerilen büyütme kuralı için hesaplanan rölatif fark ve hata oranlarına ait maksimum, minimum ve mutlak ortalama değerler

Bina	Birim boy değişmesi	Rölatif Fark			Hata Oranı		
		Minimum (%)	Maksimum (%)	Mutlak Ortalama (%)	Minimum (%)	Ortalama (%)	Maksimum (%)
1KC-[1-4]	ϵ_c maks.	-8.62	+2.71	2.33	0.25	0.86	3.12
	ϵ_s maks.	-7.77	+0.02	2.98	0.01	0.96	3.01
3KC-[1-11]	ϵ_c maks.	-11.92	+28.56	8.29	1.59	1.28	7.06
	ϵ_s maks.	-10.60	+23.39	6.43	1.12	1.01	4.01
5KC	ϵ_c maks.	-12.09	+7.79	5.68	1.33		
	ϵ_s maks.	-18.75	+8.95	8.63	1.99		
8KC	ϵ_c maks.	+19.34	+3.07	8.67	2.09		
	ϵ_s maks.	-36.70	+2.21	14.96	3.74		

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

“*Betonarme Binaların Şekildeğiştirme Esaslı Doğrusal Olmayan Analizinde Deprem Doğrultusu Etkisinin İncelenmesi*” başlıklı Doktora Tezi’nde, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların taşıyıcı sistem elemanlarındaki plastik kesitlerde (plastik mafsallarda) oluşacak en elverişsiz plastik şekildeğiştirme talepleri ile bunları veren kritik deprem doğrultularının doğrusal olmayan teori çerçevesinde araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmada, binaların şekildeğiştirme esaslı en elverişsiz yapısal davranış talepleri ile bunları veren kritik deprem doğrultularının belirlenmesinde, kolon plastik kesitlerdeki iç kuvvet ve/veya şekildeğiştirme talepleri (M_x ve M_y eğilme momenti doğrultularında oluşan θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme talepleri ile N normal kuvvet talebi) arasındaki etkileşimi gözönüne alabilmesi nedeniyle birim boy değişmesi talepleri (kesitte tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\epsilon_{s\ maks.}$ ile en dış beton basınç lifindeki $\epsilon_{c\ maks.}$ birim boy değişmesi talepleri) esas alınmıştır. Kiriş plastik kesitlerinde ise, sadece oluşan eğilme momenti doğrultusundaki plastik dönme talebi esas alınmıştır. Bununla birlikte, ortogonal akslı ve rijit diyaframlı düzenli betonarme binaların kiriş plastik kesitlerindeki en elverişsiz plastik dönme talepleri, beklenildiği gibi, depremin binaların plandaki asal eksen doğrultularından etkimesi halinde olduğundan, kirişlerdeki araştırmanın sadece plandaki asal eksen doğrultularında yapılması yeterli olmaktadır. Bu nedenle, çok doğrultulu deprem yükleri altındaki doğrusal olmayan değerlendirme analizleri kirişler için gerekmemektedir.

Literatürde henüz, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle sözkonusu yapısal davranış taleplerinin en elverişsiz değerlerinin belirlenebilmesi ile ilgili herhangi bir yaklaşıma veya analiz yöntemine rastlanamamıştır.

Doktora Tezinin amacı doğrultusunda yapılan çalışma sonucunda, üç ayrı öneri sunulmuş ve bunlar aşağıda özetlenmiştir.

- 1) Deprem yüklerinin betonarme binaların plandaki asal eksen doğrultularının yanısıra herhangi ara doğrultulardan da etkimesi hali için, yapısal davranış taleplerinin (tepe yerdeğiştirmesi, görelî kat ötelemesi, plastik dönme, birim boy

değişmesi vb.) belirlenebilmesi amacıyla, şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan bir değerlendirme yaklaşımı önerilmiştir. Önerilen yaklaşımda, bileşik eğik eğilme etkisindeki kolon plastik kesitlerinde oluşan $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için Çakıroğlu ve Özer (1980) [49]'de verilen ardışık yaklaşım yöntemi esas alınmıştır.

- 2) Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların plastik kesitlerinde (plastik mafsallarında) oluşacak en elverişsiz plastik şekildeğiştirme taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla yapılacak araştırmanın, çok sayıda deprem doğrultusu için yapılması gerekirken, daha az sayıda analiz gerektiren ve kritik deprem doğrultularını da içeren bir aralıkta yapılması önerilmiştir.
- 3) Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle betonarme binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin oldukça yaklaşık ve pratik olarak belirlenebilmesi amacıyla bir büyütme kuralı önerilmiştir. Önerilen büyütme kuralı ile kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için, doğrusal olmayan analizlerin binaların plandaki asal eksenlerinden farklı deprem doğrultuları için yapılması gerekmemekte, sadece asal eksen doğrultularında yapılması yeterli olmaktadır. Böylece, binaların doğrusal olmayan analiz ve değerlendirmeleri için gerekli işlem hacmi ve harcanacak zaman önemli ölçüde azalmaktadır. Ayrıca, önerilen büyütme kuralı ile kritik deprem doğrultularındaki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri, oldukça yaklaşık ve pratik bir şekilde belirlenebilmektedir.

Önerilen büyütme kuralında, binaların plandaki asal eksen doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizlerinden elde edilen χ_T toplam eğrilik talebi, N normal kuvvet talebi ve enkesit geometrisine bağlı olarak belirlenen tarafsız eksenin enkesitin asal eksenleri ile yaptığı α açısı altındaki kesit analizini esas alınmaktadır. Böylece, kolon plastik kesitlerinde oluşan M_x , M_y ve N iç kuvvetleri arasındaki etkileşim gözönüne alınmaktadır.

Çalışma kapsamında sayısal incelemelerin yapılması için, herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan, ortogonal akslı ve farklı karakteristiklere sahip olan 1, 3, 5 ve 8 katlı moment aktaran çerçevelerden oluşan toplam on dört adet betonarme bina ile bazı kolonları sadece bir doğrultuda kirişlerle birleşen ve ASCE-41-06'da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden iki adet 3 katlı betonarme bina ve ayrıca, 3 katlı L planlı bir betonarme bina olmak üzere toplam on yedi adet betonarme bina ele alınmıştır.

Sayısal incelemeler kapsamında toplam on yedi adet betonarme binanın farklı deprem doğrultuları için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizleri yapılarak, en alt kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri ile bu davranış taleplerinin deprem doğrultusu ile değişimi belirlenmiştir. Daha sonra, incelenen kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini veren kritik deprem doğrultuları değerlendirilerek, betonarme binaların plastik kesitlerindeki en elverişsiz şekildeğiştirme taleplerinin belirlenmesi amacıyla kritik deprem doğrultularını da içeren bir aralık önerilmiştir. Bununla birlikte, birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi sırasında hesaplanması gereken diğer yapısal davranış taleplerinin de (kapasite eğrileri, tepe yerdeğiştirmeleri, görelî kat ötelemeleri, plastik kesit dağılımları, plastik dönmeler ve plastik mafsal boyları) deprem doğrultusu ile değişimi incelenerek ve bu davranış taleplerinin en elverişsiz değerleri ile bunları veren kritik deprem doğrultuları belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca, incelenen binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde, kritik deprem doğrultularındaki $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları belirlenerek değerlendirilmiştir.

Çalışmada, ele alınan betonarme binaların gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için sabit düşey yükler ve monotonik olarak artan yatay deprem yükleri altındaki artımsal statik itme analizlerinde *CSI Perform-3D* bilgisayar programından yararlanılmıştır.

Çalışma kapsamında, herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan ve ortogonal akslara sahip olan betonarme binaların çok doğrultulu deprem yükleri

altındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerinden elde edilen sonuçlar aşağıda belirtilen dört grup (A, B, C, D) halinde özetlenmiştir.

A grubu sonuçlarda, incelenen betonarme binaların Bölüm 3.2’de esasları verilen iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, plastik kesitlerdeki en elverişsiz şekildeğiştirme taleplerini (kiriş plastik kesitlerinde θ_p plastik dönme talebi ile kolon plastik kesitlerinde $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri) veren β_{cr} kritik deprem doğrultularının değerlendirilmesine yer verilmiştir.

B grubu sonuçlarda, incelenen betonarme binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi sırasında hesaplanması gereken diğer yapısal davranış taleplerinin (V_T toplam taban kesme kuvveti, δ_{tepe} tepe yerdeğiştirmesi, Δ_i görelî kat ötelemesi, plastik kesit dağılımları ile plastik kesitlerdeki θ_p plastik dönmeler ve L_p plastik mafsallık boyları) en elverişsiz değerleri ile bunları veren β_{cr} kritik deprem doğrultuları değerlendirilmiştir.

C grubu sonuçlarda, incelenen betonarme binaların en alt kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin, binaların plandaki asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre değişim oranları belirlenerek değerlendirilmiştir.

D grubu sonuçlarda, incelenen on yedi adet betonarme binanın en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitler üzerinde, önerilen büyütme kuralından elde edilen $(\epsilon_{c maks.})_b$ ve $(\epsilon_{s maks.})_b$ birim boy değişmesi talepleri, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ değerleri referans alınarak karşılaştırılmış ve önerilen büyütme kuralının hata oranı belirlenerek kullanılabilirliği değerlendirilmiştir.

Dört grupta sunulan bu sonuçların, Bölüm 4.1’de açıklanan ve çalışma kapsamında ele alınan betonarme binaların genel özelliklerini kapsayan diğer betonarme binalar için de geçerli olacağı düşünülmektedir.

A Grubu Sonuçlar:

- 1) alışmada incelenen simetrik veya antimetrik betonarme binalar için, deprem yüklerinin $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasında etkimesi halinde, herhangi bir kolon plastik kesitinde elde edilen şekildeğiştirme talepleri (plastik dönme, plastik eğrilik, birim boy değişmesi) ile bu kolonun plandaki asal eksnelere göre antimetrik konumunda olan kolon plastik kesitinin $\beta = 180^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede ve X–X eksenine göre antimetriği olan β değerleri için elde edilen şekildeğiştirme taleplerinin aynı olduğu, incelenen iki betonarme bina üzerinde yapılan bir doğrulama çalışması ile belirlenmiştir.

Bu nedenle, incelenen betonarme binaların şekildeğiştirme esaslı davranış taleplerine (plastik dönme, birim boy değişmesi, göreli kat ötelemesi vb.) ait β_{cr} kritik deprem doğrultularının belirlenmesi ve değerlendirilmesi, $\beta = 0^\circ \sim 180^\circ$ arasındaki doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasındaki bölgede yapılmıştır.

- 2) İncelenen betonarme binalarda analiz yapılan tüm deprem doğrultularının her birinde oluşan kolon plastik kesitlerinin *en alt kat kolonlarının alt uçları* olduğu ve bu kesitlerdeki plastik dönme taleplerinin diğer katlardakilere göre daha büyük değerlerde olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle, kolon plastik kesitlerindeki şekildeğiştirme taleplerinin ($\epsilon_{c maks}$, $\epsilon_{s maks}$, θ_{px} , θ_{py} , vb.) deprem doğrultusu (β) ile değişiminin incelenmesi, binaların sadece *en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki* kesitlerde yapılmıştır.
- 3) Sayısal incelemeler kapsamında, bazı kolonları sadece bir doğrultuda kirişlerle bağlı olan binalar ile plandaki her iki asal eksene göre simetrik veya antimetrik olmayan L planlı bina dışındaki betonarme binalarda, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan deprem doğrultuları için herhangi bir kolon plastik kesitindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerini ($(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ ve $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$) veren β_{cr} kritik deprem doğrultularının çoğunlukla birbirlerine zıt yönlerde oldukları belirlenmiştir (Örneğin, aynı kolon plastik kesitinde $(\epsilon_{c maks.})_{cr}$ için $\beta_{cr} = 45^\circ$ iken, $(\epsilon_{s maks.})_{cr}$ için $\beta_{cr} = 225^\circ$ ($45^\circ + 180^\circ$)’dir.). Her iki kritik deprem doğrultusu için ilgili kolon plastik kesitinde elde edilen χ_T toplam eğrilik

talepleri birbirine çok yakın değerler almasına karşın, yatay deprem yüklerinden dolayı N normal kuvvet taleplerinde büyük farklar oluşabilmektedir. Aynı kolon plastik kesitinde bu iki kritik deprem doğrultusu için;

- Normal kuvvet talebi daha küçük olanında en elverişsiz $\varepsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi talebi oluşmakta,
- Normal kuvvet talebi daha büyük olanında ise, en elverişsiz $\varepsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi talebi oluşmaktadır.

4) İncelenen betonarme binaların kiriş ve kolon plastik kesitlerindeki (plastik mafsallarındaki) en elverişsiz plastik şekildeğiştirme taleplerinin belirlenebilmesi amacıyla, $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında 10° 'lik aralıklarla ve ayrıca, *kare* ve *dikdörtgen planlı* binaların köşegen (diyagonal) doğrultuları olmak üzere en az 40 ~ 44 farklı deprem doğrultusu için araştırma yapılması yerine, aşağıda önerilen oldukça az sayıdaki deprem doğrultusu için araştırma yapılmasının yeterli olduğu belirlenmiştir.

Buna göre;

4-a) Kirişlerde, oluşan eğilme momenti doğrultusundaki plastik şekildeğiştirme taleplerinin (θ_p plastik dönme veya χ_p plastik eğrilik) en elverişsiz değerlerinin belirlenmesi için, binaların plandaki sadece asal eksen doğrultularında ($\beta_{cr} = 0^\circ, 90^\circ, 180^\circ$ ve 270°) doğrusal olmayan statik analizlerin yapılması yeterli olacaktır.

4-b) Kolonlarda, iki eksenli eğilme momenti ve normal kuvvetin (bileşik eğik eğilme) etkileşimini gözönüne alan, kesitte tarafsız eksene en uzak donatıdaki $\varepsilon_{s maks.}$ ile en dış beton basınç lifindeki $\varepsilon_{c maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin en elverişsiz değerlerinin belirlenmesi için binaların,

- $\beta_{cr}=45^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki $\beta_{cr}= 40^\circ, 45^\circ$ ve 50° deprem doğrultularında,
- $\beta_{cr}=135^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki $\beta_{cr}=130^\circ, 135^\circ$ ve 140° deprem doğrultularında,
- $\beta_{cr}=225^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki $\beta_{cr}=220^\circ, 225^\circ$ ve 230° deprem doğrultularında,
- $\beta_{cr}=315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki $\beta_{cr}=310^\circ, 315^\circ$ ve 320° deprem doğrultularında,
- Ayrıca, kare planlı olmayan binalarda, *Plan köşegeni (diyagonal)* doğrultularında

Bölüm 3’de esasları verilen iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analizlerin yapılması önerilmektedir.

- 5) 4. madde’de önerilen ve sadece kritik deprem doğrultuları (β_{cr}) için yapılan şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizler sonucunda elde edilen taban V_T taban kesme kuvveti taleplerinin, δ_{epe} tepe yerdeğiştirmesi taleplerinin, Δ_i görelî kat ötelemesi taleplerinin, plastik kesitlerin taşıyıcı sistem üzerindeki dağılımlarının, kolon plastik kesitlerindeki θ_p plastik dönme taleplerinin ve χ_p plastik eğrilik taleplerinin her birinin en elverişsiz değerlerine oldukça yakın değerlerde olduğu belirlenmiştir.

Diğer bir ifade ile, incelenen betonarme binaların kiriş plastik kesitlerinde sadece eğilme momenti doğrultusunda oluşan θ_p plastik dönme taleplerinin en elverişsiz değerleri için ve kolon plastik kesitlerinde iç kuvvet ve/veya plastik şekildeğiştirme talepleri arasındaki etkileşimi gözönüne alan $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin en elverişsiz değerleri için önerilen β_{cr} kritik deprem doğrultuları ile önceki paragrafta belirtilen diğer yapısal davranış taleplerinin (Δ_i görelî kat ötelemesi talepleri, θ_p plastik dönme talepleri, vb.) en elverişsiz değerlerini veren β_{cr} kritik deprem doğrultularının birbirlerine oldukça yakın değerlerde olduğu belirlenmiştir.

- 6) Çalışma kapsamında incelenen betonarme binaların en alt kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerdeki $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerine ait en elverişsiz değerlerin belirlenmesi için,
- Planı *kare* olan binalarda sadece plan köşegeni (diyagonal) doğrultuları için yapılan şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerin yeterli olduğu,
  - Planı *kare* olmayan binalarda ise, sadece plan köşegeni (diyagonal) doğrultuları için elde edilen $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin β_{cr} kritik deprem doğrultularından elde edilenlere göre, $\mathcal{E}_c maks.$ için en çok **-%52.5**, $\mathcal{E}_s maks.$ için ise en çok ve **-%56.6** oranında daha küçük olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle, β_{cr} kritik deprem doğrultularından elde edilen $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi taleplerinin sadece plan köşegeni

(diyagonal) doğrultuları için elde edilenlere göre, $\epsilon_{c maks.}$ için en çok +%110.4, $\epsilon_{s maks.}$ için ise en çok ve +%130.6 oranında daha büyük olduğu belirlenmiştir.

B Grubu Sonuçlar:

Sayısal incelemeleri kapsamında ele alınan betonarme binaların gözönüne alınan her bir β deprem doğrultusu için iki doğrultulu doğrusal olmayan statik analizleri sonucunda, kolon plastik kesitlerindeki $\epsilon_{c maks.}$ ve $\epsilon_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi sırasında hesaplanması gereken diğer yapısal büyüklüğü taleplerinin de (tepe yerdeğiştirmesi talepleri, görelî kat öteleme talepleri, plastik kesit dağılımları ile kolon plastik kesitlerindeki plastik dönme talepleri ve plastik mafsal boyları) β deprem doğrultusu ile değişimi incelenmiş ve bu davranış taleplerinin en elverişsiz değerleri ile bunları veren β_{cr} kritik deprem doğrultuları aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir.

- 7) İncelenen binaların farklı deprem doğrultuları için elde edilen kapasite eğrileri incelendiğinde beklenildiği gibi, planı *kare* olan binaların plandaki her iki asal eksen doğrultusundaki yatay öteleme rijitliklerinin de aynı olması nedeniyle, yatay yük taşıma kapasiteleri aynı olmaktadır. Buna karşın, planı *kare* olmayan binaların her iki asal eksen doğrultusundaki yatay öteleme rijitlikleri farklı olduğundan, yatay öteleme rijitliği daha az olan doğrultudaki yatay yük taşıma kapasitesi de daha az olmaktadır. Ayrıca, incelenen binalarda en büyük yatay yük taşıma kapasitesinin ve V_T taban kesme kuvveti taleplerinin, beklenildiği gibi, binanın her iki doğrultusundaki çerçevelere ait kiriş rijitliklerinin de etkili olması nedeniyle, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultularından farklı olan ara doğrultulardan etkimesi halinde oluştuğu belirlenmiştir. Buna göre, en büyük yatay yük taşıma kapasitelerinin;

7-a) Tek katlı ve Üç katlı betonarme binalarda, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından farklı olan ve çoğunlukla $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki doğrultulardan etkimesi halinde oluştuğu görülmüştür.

- 7-b) ASCE 41–06’da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden, tek doğrultuda kirişlerle birleşen kolonları bulunan betonarme binalarda, deprem yüklerinin binanın plan köşegeni (diyagonal) doğrultuları ve bu doğrultulara yaklaşık 5° yakın olan ($\beta_{cr} = 26.6^\circ \sim 30^\circ$, $150^\circ \sim 153.4^\circ$ ile $\beta_{cr} = 206.6^\circ \sim 210^\circ$, $330^\circ \sim 333.4^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde olduğu görülmüştür.
- 7-c) Çok katlı binaları temsil eden betonarme binalarda (beş katlı ve sekiz katlı) ise, deprem yüklerinin binanın plan köşegeni (diyagonal) ($\beta_{cr} = 45^\circ$, 135° ile $\beta_{cr} = 225^\circ$, 315°) doğrultularından etkimesi halinde olduğu görülmüştür.
- 8) İncelenen betonarme binaların FEMA 440’daki Yerdeğiştirme Katsayıları Yöntemi (YKY) ile belirlenen δ_{tepe} tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ait en elverişsiz değerlerin,
- 8-a) Planı *kare* olan betonarme binalarda, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından etkimesi halinde olduğu, planı *kare* olmayan binalarda ise, binanın yatay rijitliğinin daha az olduğu asal eksen doğrultusundan etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeni, binaların plandaki asal eksen doğrultularındaki yatay yük taşıma kapasitelerinin ara deprem doğrultularındakilere göre daha küçük olmasıdır.
- 8-b) Bununla birlikte, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultularına yakın ara doğrultulardan etkimesi halinde, en elverişsiz tepe yerdeğiştirmesi taleplerine çok yakın $[(0.95 \sim 1.00) (\delta_{tepe})_{cr}]$ değerlerin de elde edildiği görülmüştür. Buna göre, deprem yüklerinin;
- Tek katlı binalarda, plandaki asal eksen doğrultularına $\pm 30^\circ$ farklı olan ($\beta_{cr} = 0^\circ \pm 30^\circ$, $90^\circ \pm 30^\circ$, $180^\circ \pm 30^\circ$ ve $270^\circ \pm 30^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde,
  - Üç katlı binalarda, planı *kare* olanlarda, binaların plandaki asal eksen doğrultularına $\pm 20^\circ$ farklı olan ($\beta_{cr} = 0^\circ \pm 20^\circ$, $90^\circ \pm 20^\circ$, $180^\circ \pm 20^\circ$ ve $270^\circ \pm 20^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde,

planı *kare* olmayanlarda ise, binaların plandaki asal eksen doğrultularına $\pm 10^\circ$ yakın olan ($\beta_{cr} = 0^\circ \pm 10^\circ, 90^\circ \pm 10^\circ, 180^\circ \pm 10^\circ$ ve $270^\circ \pm 10^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde,

- Çok katlı binaları temsil eden betonarme binalarda (beş katlı ve sekiz katlı), binaların plandaki asal eksen doğrultularına $\pm 10^\circ$ yakın olan ($\beta_{cr}=0^\circ \pm 10^\circ, 90^\circ \pm 10^\circ, 180^\circ \pm 10^\circ$ ve $270^\circ \pm 10^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde

en elverişsiz tepe yerdeğiştirmesi taleplerine çok yakın $[(0.95\sim 1.00)(\delta_{tepe})_{cr}]$ değerlerin elde edildiği görölmüştür.

- 9) YKY ile belirlenen tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış betonarme binaların Δ_i görelı kat ötelemesi taleplerine ait en elverişsiz değerlerin;

9-a) Tek katlı betonarme binalarda, tepe yerdeğiştirmesi talepleri için elde edilenlere paralel olarak,

- Planı *kare* olan betonarme binalarda, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından etkimesi halinde olduğu, planı *kare* olmayan binalarda ise, binanın yatay rijitliğinin daha az olduğu asal eksen (Y) doğrultusundan etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir.
- Bununla birlikte, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultularına $\pm 30^\circ$ farklı olan ($\beta_{cr}=0^\circ \pm 30^\circ, 90^\circ \pm 30^\circ, 180^\circ \pm 30^\circ$ ve $270^\circ \pm 30^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde en elverişsiz görelı kat ötelemesi taleplerine çok yakın $[(0.95\sim 1.00)(\Delta_i)_{cr}]$ değerlerin elde edildiği görölmüştür.

9-b) Çok katlı betonarme binalarda ise,

- Üst katlarda (üç katlı binalarda 2. ve 3. katlar, beş katlı binada 3., 4. ve 5. katlar, sekiz katlı binada 4. – 8. katlar), planı *kare* olan betonarme binalarda, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından etkimesi halinde olduğu, planı *kare* olmayan binalarda ise, binanın yatay rijitliğinin daha az olduğu asal eksen doğrultusundan etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir.

Bununla birlikte, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultularına yakın ara doğrultulardan etkimesi halinde, en elverişsiz görelî kat ötelemesi taleplerine çok yakın $[(0.95\sim 1.00)(\Delta_i)_{cr}]$ değerlerin de elde edildiği görülmüştür. Buna göre, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultuları ile bunlara;

$\pm 20^\circ$ farklı olan doğrultular arasından etkimesi halinde, üç katlı binaların 2. katında, beş katlı binanın 3.–4. katlarında ve sekiz katlı binanın 4.–7. katlarında,

$\pm 10^\circ$ yakın olan doğrultular arasından etkimesi halinde ise, üç katlı binaların 3. katında ve beş katlı binanın 5. katında

en elverişsiz görelî kat ötelemesi taleplerine çok yakın $[(0.95\sim 1.00)(\Delta_i)_{cr}]$ değerlerin elde edildiği görülmüştür.

- Alt katlarda (üç katlı binalarda 1. kat, beş katlı binada 1. ve 2. katlar, sekiz katlı binada 1.–3. katlar), deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultularından farklı olan ara doğrultulardan etkimesi halinde oluştuğu belirlenmiştir. Buna göre, en elverişsiz ve ona çok yakın $[(0.95\sim 1.00)(\Delta_i)_{cr}]$ değerlerdeki görelî kat ötelemesi taleplerinin;
  - Üç katlı binalarda deprem yüklerinin çoğunlukla, $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki doğrultulardan etkimesi halinde oluştuğu,
  - Beş ve sekiz katlı binalarda ise, deprem yüklerinin binaların plan köşegeni (diyagonal) doğrultularından ($\beta_{cr} = 45^\circ$, 135° ile $\beta_{cr} = 225^\circ$, 315°) etkimesi halinde oluştuğu belirlenmiştir.

9-c) ASCE 41–06’da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden, tek doğrultuda kirişlerle birleşen kolonları bulunan betonarme binaların 2. ve 3. katlarındaki en elverişsiz görelî kat ötelemesi taleplerinin, incelenen diğer binalarda olduğu gibi, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultuları ile bu doğrultulara sırasıyla $\pm 20^\circ$ ve $\pm 10^\circ$ yakın olan doğrultular arasından etkimesi halinde oluştuğu belirlenmiştir. Buna karşın, en alt kattaki görelî kat ötelemesi

taleplerine ait en elverişsiz değerlerin, 9b'de belirtilen deprem doğrultularından farklı olarak, deprem yüklerinin binanın plan köşegeni (diyagonal) ile bu doğrultulara yaklaşık 5° yakın olan ($\beta_{cr} = 26.6^\circ \sim 30^\circ$, $150^\circ \sim 153.4^\circ$ ile $\beta_{cr} = 206.6^\circ \sim 210^\circ$, $330^\circ \sim 333.4^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir.

- 10) Deprem yüklerinin etkilendiği $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ aralığındaki doğrusal olmayan statik analizlerin her birinde, incelenen tüm binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarının her birinde plastik kesit olduğu, ancak diğer katların kolon uçlarındaki plastik kesitlerin incelenen bazı deprem doğrultularında olduğu belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında ele alınan betonarme binaların farklı deprem doğrultuları için YKY ile belirlenen tepe yerdeğiştirmesi taleplerinde oluşan plastik kesitlerin (plastik mafsalların) dağılımları incelenerek belirlenen farklı mekanizma durumları (kat (panel) mekanizması, düğüm noktası mekanizması, her iki mekanizmanın birlikte oluşması ve ayrıca, kat mekanizması durumunun oluşmasına en yakın plastik kesit dağılımlarını veren durum) esas alınarak, taşıyıcı sistemlerde oluşan plastik kesitlerin (plastik mafsalların) en elverişsiz dağılımları değerlendirildiğinde;

- 10-a) Deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından etkimesi halinde,

- Bazı binaların üst kat kolonlarının üst uçlarında az sayıda plastik kesit olduğu ve belirtilen farklı mekanizma durumlarının meydana gelmediği belirlenmiştir.
- Ayrıca, binaların üst kat kolonlarında oluşan plastik dönme taleplerinin en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik dönme taleplerine oranla çok küçük olduğu belirlenmiştir.

- 10-b) Deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından farklı olan ve aşağıda belirtilen ara doğrultulardan (β_{cr}) etkimesi halinde ise, üst kat kolonlarının üst uçlarında plastikleşen kesit sayıları önemli ölçüde artarak 10. madde'de belirtilen farklı mekanizma durumlarından bazılarının olduğu belirlenmiştir.

Buna göre;

- İncelenen az katlı (tek katlı ve üç katlı) betonarme binalarda, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından farklı olan ve çoğunlukla $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki doğrultulardan etkimesi halinde, plastik kesitlerinin sayısı daha da artmakta ve *kat (panel) mekanizması durumu* oluşmaktadır. Ayrıca, incelenen tek katlı binalardan sadece birinde, $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki deprem doğrultuları için *düğüm noktası mekanizması* da oluşmaktadır.
- ASCE 41-06'da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden, tek doğrultuda kirişlerle birleşen kolonları bulunan betonarme binalarda, *kat (panel) mekanizması durumunu* oluşturan kritik deprem doğrultularının yukarıda belirtilen doğrultulardan ($\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $315^\circ \pm 5^\circ$) farklı olduğu görülmüştür. Bu mekanizma durumu, kolon enkesitlerinin tamamı *kare* olan binada, deprem yüklerinin binanın plan köşegeni (diyagonal) doğrultuları ve bu doğrultulara yaklaşık 15° yakın olan ($\beta_{cr} = 26.6^\circ \sim 40^\circ$, $140^\circ \sim 153.4^\circ$ ile $\beta_{cr} = 206.6^\circ \sim 220^\circ$, $320^\circ \sim 333.4^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde oluştuğu, kolon enkesitleri *kare* ve *dikdörtgen* olan binada ise, deprem yüklerinin plan köşegenine yakın olan $\beta_{cr}=30^\circ, 150^\circ$ ile $\beta_{cr}=210^\circ, 330^\circ$ doğrultularından etkimesi halinde oluştuğu görülmüştür.
- Çok katlı binaları temsil eden betonarme binalarda (beş katlı ve sekiz katlı), aşağıda belirtilen deprem doğrultuları (β_{cr}) için üst kat kolonlarının üst ucunda oluşan plastik kesitlerin sayısı artarak *kat (panel) mekanizması durumunun* oluştuğu belirlenmiştir.

Bu mekanizma durumunun;

- Planlı *kare* ve kolon enkesit konumları *antimetrik* olan beş katlı binada, deprem yüklerinin binanın plan köşegeni doğrultuları ile bu

doğrultulara $\pm 5^\circ$ yakın olan ($\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $315^\circ \pm 5^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde olduğu,

– Planlı *kare* ve kolon enkesit konumları *simetrik* olan sekiz katlı binada ise, deprem yüklerinin binanın plan köşegeni doğrultularından ($\beta_{cr} = 45^\circ$, 135° ile $\beta_{cr} = 225^\circ$, 315°) etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir.

- 11) Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi incelendiğinde, en elverişsiz θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin, plastik kesitteki normal kuvvet düzeyine ve kolon enkesit geometrisine bağlı olarak birbirinden farklı deprem doğrultularında oluşabildiği belirlenmiştir.

Buna göre;

- 11-a) Normal kuvvet düzeyi düşük olan tek katlı binalarda en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki plastik dönme taleplerinin $[(0.95\sim 1.00)(\theta_{px})_{cr}$ ve $(0.95\sim 1.00)(\theta_{py})_{cr}]$,

- *Kare* enkesitli kolon plastik kesitlerinde, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultuları ile bu doğrultulara $\pm 30^\circ$ olan ($\beta_{cr} = 0^\circ \pm 30^\circ$, $90^\circ \pm 30^\circ$, $180^\circ \pm 30^\circ$ ve $270^\circ \pm 30^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir.
- *Dikdörtgen* enkesitli kolon plastik kesitlerinde ise, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultuları ile bu doğrultulara $\pm 20^\circ$ olan ($\beta_{cr} = 0^\circ \pm 20^\circ$, $90^\circ \pm 20^\circ$, $180^\circ \pm 20^\circ$ ve $270^\circ \pm 20^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde ve ayrıca $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki doğrultulardan etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir.

- 11-b) Normal kuvvet düzeyleri tek katlı binalara göre daha fazla olan üç katlı binalarda en elverişsiz ve ona çok yakın değerlerdeki plastik dönme taleplerinin $[(0.95\sim 1.00)(\theta_{px})_{cr}$ ve $(0.95\sim 1.00)(\theta_{py})_{cr}]$,

- *Kare* enkesitli kolon plastik kesitlerinde, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksenlerinden (X ve Y) farklı olan ve çoğunlukla $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki doğrultulardan etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, binaların kritik deprem doğrultularındaki plastik dönme taleplerinin, plandaki asal eksen doğrultularından elde edilen değerlere oldukça yakın olduğu belirlenmiştir.
- *Dikdörtgen* enkesitli kolon plastik kesitlerinde ise çoğunlukla, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultuları ile bu doğrultulara $\pm 10^\circ$ yakın olan ($\beta_{cr} = 0^\circ \pm 10^\circ$, $90^\circ \pm 10^\circ$, $180^\circ \pm 10^\circ$ ve $270^\circ \pm 10^\circ$) doğrultular arasından ve ayrıca $\beta_{cr} = 45^\circ \pm 5^\circ$, $135^\circ \pm 5^\circ$ ile $\beta_{cr} = 225^\circ \pm 5^\circ$, $315^\circ \pm 5^\circ$ arasındaki doğrultulardan etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir.
- ASCE 41–06’da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden, sadece tek doğrultuda kirişlerle birleşen kolonları bulunan betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde, θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultuları ile değişimini gösteren eğrinin, incelenen diğer binalardakilere benzer şekilde olduğu, ancak β_{cr} kritik deprem doğrultularının farklı olduğu belirlenmiştir.

Buna göre, *kare* ve *dikdörtgen* enkesitli kolon plastik kesitlerinde;

– Kirişin olmadığı doğrultuya paralel olan kolon eksenindeki en elverişsiz plastik dönme taleplerinin ($(\theta_{px})_{cr}$), deprem yüklerinin binaların plan köşegeni (diyagonal) doğrultuları ve bu doğrultulara yaklaşık 5° yakın olan ($\beta_{cr} = 26.6^\circ \sim 30^\circ$, $150^\circ \sim 153.4^\circ$ ile $\beta_{cr} = 206.6^\circ \sim 210^\circ$, $330^\circ \sim 333.4^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde oluşmaktadır.

– Kirişin olmadığı doğrultuya dik olan kolon eksenindeki en elverişsiz plastik dönme taleplerinin ($(\theta_{py})_{cr}$) ise çoğunlukla, deprem yüklerinin kirişin olmadığı doğrultudaki asal eksen ($\beta_{cr} = 90^\circ$, 270°) ve

bu eksene $\pm 10^\circ$ yakın olan ($\beta_{cr} = 90^\circ \pm 10^\circ$ ve $270^\circ \pm 10^\circ$) doğrultular arasından ve ayrıca, binaların plan köşegeni (diyagonal) doğrultularına yaklaşık $10^\circ \sim 15^\circ$ yakın olan ($\beta_{cr} = 30^\circ \sim 40^\circ$, $140^\circ \sim 150^\circ$ ile $\beta_{cr} = 210^\circ \sim 220^\circ$, $320^\circ \sim 330^\circ$) doğrultular arasından etkimesi halinde oluşmaktadır.

11-c) Normal kuvvet düzeyleri diğer binalara göre yüksek olan çok katlı (beş katlı ve sekiz katlı) ve *kare planlı* binaların *kare* ve *dikdörtgen* enkesitli kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz plastik dönme taleplerinin ($(\theta_{px})_{cr}$ ve $(\theta_{py})_{cr}$), deprem yüklerinin binaların plan köşegeni (diyagonal) doğrultularından ($\beta_{cr} = 45^\circ$, 135° ile $\beta_{cr} = 225^\circ$, 315°) etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir. Bu binaların θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme taleplerinin her birinin β deprem doğrultusu ile değişimi, plandaki her iki asal eksene göre simetrik veya antisimetrik olan üç katlı binalar için elde edilenlerle oldukça benzer olmasına karşın, özellikle kritik deprem doğrultularındaki $(\theta_{px})_{cr}$ ve $(\theta_{py})_{cr}$ taleplerinin normal kuvvetin artışına paralel olarak oldukça arttığı görülmüştür.

11-d) İncelenen betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitler için, β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki plastik dönme taleplerinin ($(\theta_{px})_{cr}$ ve $(\theta_{py})_{cr}$), asal eksen doğrultularından elde edilenlere göre önemli oranda değişim gösterebildiği, ayrıca enkesiti *dikdörtgen* olan kolon plastik kesitlerindeki değişimin, *kare* enkesitli olanlara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, normal kuvvet düzeyi düşük olan tek katlı binaların *kare* veya *dikdörtgen* enkesitli kolon plastik kesitlerinde, kritik deprem doğrultularından ve asal eksen doğrultularından elde edilen θ_{px} ve θ_{py} kolon plastik dönme talepleri arasındaki rölatif farklara ait oran çok büyük olmasına karşın, normal kuvvet düzeyi arttıkça bu farkın azaldığı görülmüştür.

- 12) Sayısal incelemeler kapsamında, bileşik eğik eğilme etkisindeki kolonların plastik eğrilik (χ_{px} ve χ_{py}) taleplerinin belirlenmesinde, Priestley ve diğ. (1996)'daki L_p plastik mafsal boyu (plastik bölge uzunluğu) bağıntısının kullanıldığı bir yaklaşımdan yararlanılmıştır. Bu yaklaşımda, ilgili deprem doğrultusunda tepe yerdeğiştirmesi talebine ulaşmış binanın kolonlarının alt ve üst kesitlerindeki iç kuvvet taleplerinden (M_x^{alt} , $M_x^{üst}$, M_y^{alt} ve $M_y^{üst}$) yararlanılarak, kolonlardaki eğilme momentlerinin sıfır olduğu kesitler belirlenmekte ve bunlara bağılı olarak L_x ve L_y boyları elde edilmektedir. Daha sonra, Priestley ve diğ. (1996)'da önerilen bağıntıdan yararlanılarak kolon plastik kesitlerdeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boyları birbirinden bağımsız olarak belirlenmektedir.

YKY ile belirlenen tepe yerdeğiştirmesi taleplerine ulaşmış betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ arasında gözönüne alınan β deprem doğrultuları ile değışimi incelendiğinde;

12-a) Enkesitleri aynı olan kolon plastik kesitleri için L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultusu ile değışimi, genellikle benzer davranış göstermektedir.

12-b) Binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularından etkimesi halinde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultularına $\pm 30^\circ \sim \pm 40^\circ$ farklı olan doğrultular arasından etkimesi halinde, en elverişsiz plastik mafsal boylarına ona çok yakın değerlerin de $[(0.95 \sim 1.00)(L_{px})_{cr}]$ ve $[(0.95 \sim 1.00)(L_{py})_{cr}]$ elde edildiği görülmüştür.

ASCE 41-06'da çok doğrultulu deprem etkisinin incelenmesi zorunlu olan binaları temsil eden, sadece tek doğrultuda kirişlerle birleşen kolonları bulunan betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitlerde, L_{px} ve L_{py} plastik mafsal boylarının β deprem doğrultuları ile değışimini gösteren eğrinin, incelenen diğer binalardakilere benzer şekilde olduğu, ancak β_{cr} kritik deprem

doğrultularının farklı olduğu belirlenmiştir. Buna göre, kolon plastik kesitleri için plastik mafsal boylarına ait en elverişsiz ve ona çok yakın değerler $[(0.95\sim 1.00)(L_{px})_{cr}$ ve $(0.95\sim 1.00)(L_{py})_{cr}]$,

– Kirişin olmadığı doğrultuya paralel olan kolon eksenindeki plastik mafsal boyları (L_{px}) için, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultuları ile plan köşegeni doğrultuları arasından $(\beta_{cr} = 0^\circ \pm 26.6^\circ$ ile $\beta_{cr} = 180^\circ \pm 26.6^\circ)$ etkimesi halinde oluşmaktadır.

– Kirişin olmadığı doğrultuya dik olan kolon eksenindeki plastik mafsal boyları (L_{py}) için, deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen doğrultuları ile bu doğrultulara $\pm 50^\circ$ farklı olan $(\beta_{cr} = 90^\circ \pm 40^\circ$ ve $270^\circ \pm 320^\circ)$ doğrultular arasından etkimesi halinde oluşmaktadır.

12-c) Çalışmada ayrıca, incelenen binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analiz sonuçlarından yararlanılarak, detayları Bölüm 3.3.2’de verilen plastik mafsal boyu yaklaşımından elde edilen değerler ile birçok ülke yönetmeliğinde öngörülen etkin (çalışan doğrultudaki) enkesit boyutlarının yarısının $(0.5h$ veya $0.5b)$ alındığı yaklaşımdan elde edilen değerler karşılaştırılmış ve plastik mafsal boyu ile ilgili literatürdeki deneysel sonuçlar da gözönüne alınarak değerlendirilmiştir.

Buna göre, depremin binaların asal eksen doğrultularından etkimesi halinde, kolonun etkin (çalışan) enkesit boyutu $(h$ veya $b)$ esas alınarak hesaplanan L_p boylarının;

- *Kare enkesitli kolon plastik kesitlerinde,*

$$b = h \text{ için : } (0.57 \sim 0.95) h \quad (0.57h \leq L_p \leq 0.95h) \text{ olduğu,}$$

- *Dikdörtgen enkesitli kolon plastik kesitlerinde ise,*

– Deprem, kolonun uzun kenarı doğrultusundan etkidiğinde,

$$h > b \text{ için : } (0.47 \sim 0.74) h \quad (0.47h \leq L_p \leq 0.74h) \text{ ve}$$

$$b > h \text{ için : } (0.47 \sim 0.74) b \quad (0.47b \leq L_p \leq 0.74b) \text{ olduğu,}$$

– Deprem, kolonun kısa kenarı doğrultusundan etkidiğinde,

$$h < b \text{ için : } (0.78 \sim 1.31) h \quad (0.78h \leq L_p \leq 1.31h) \text{ ve}$$

$$b < h \text{ için : } (0.78 \sim 1.31) b \quad (0.78b \leq L_p \leq 1.31b) \text{ olduğu}$$

belirlenmiştir.

İncelenen betonarme binaların *kare enkesitli* kolon plastik kesitlerinde ve ayrıca, depremin kolon enkesitinin uzun kenarı doğrultusundan etkidiği (uzun kenarı etkin olan kolonlarda) *dikdörtgen enkesitli* kolon plastik kesitlerinde, Priestley ve diğ. (1996)'deki yaklaşım esas alınarak hesaplanan L_p plastik mafsal boylarının, etkin enkesit boyutunun yarısı yaklaşımından ($h \geq b$ için $0.5h$ ve $b \geq h$ için $0.5b$) elde edilenlere göre genellikle daha fazla olduğu, ancak kesitin etkin enkesit boyutunu (h veya b) aşmadığı (yani, $h \geq b$ için $0.5h \leq L_{px} \leq h$ ve $b \geq h$ için $0.5b \leq L_{py} \leq b$ olduğu) belirlenmiştir. Buna karşın, depremin kolon enkesitinin kısa kenarı doğrultusundan etkidiği (kısa kenarı etkin olan) *dikdörtgen enkesitli* 59 kolon plastik kesitin 51'inde (%86'sında) hesaplanan L_p plastik mafsal boyunun etkin enkesit boyutundan (h veya b) daha fazla olduğu ($L_{px} > h$ veya $L_{py} > b$) belirlenmiştir.

İncelenen betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarındaki plastik kesitler için elde edilen bu sonucun, literatürde plastik mafsal boyu ile ilgili yapılan deneysel çalışmalarda, $h \geq b$ ve h etkin enkesit boyutu olmak üzere, $L_p = 0.5h$ 'nin kolonlarda plastik şekildeğiştirmelerin başladığı akma durumu için geçerli olduğu ve ileri plastik şekildeğiştirme durumu için plastik mafsal boyunun $L_p = 0.5h \sim h$ arasında elde edildiği sonucuyla da uyumlu olduğu görülmüştür.

C Grubu Sonuçlar:

- 13) Çalışma kapsamında incelenen betonarme binaların en alt kolonlarının alt uçlarının her birinde oluşan plastik kesitlerde (plastik mafsallarda) β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin, binaların plandaki asal eksen doğrultuları için hesaplanan değerlerine göre daha büyük olduğu görülmüştür. Binaların β_{cr} kritik deprem doğrultularındaki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin, plandaki asal eksen doğrultularından elde edilen değerlerine göre hesaplanan rölatif farkların (%) ve değişim oranlarının,

$\mathcal{E}_{c maks.}$ için ; en az (minimum) **%55.0 (1.550)** oranında arttığı,
en çok (maksimum) **%253.7 (3.537)** oranında arttığı,

$\epsilon_{s \text{ maks.}}$ için ; en az (minimum) **%12.6 (1.126)** oranında arttığı,
en çok (maksimum) **%248.9 (3.489)** oranında arttığı
belirlenmiştir.

İncelenen betonarme binaların kolon plastik kesitlerdeki $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi talepleri için belirlenen artış oranları dikkate alındığında, binaların sadece asal eksen (X ve Y) doğrultuları için yapılacak doğrusal olmayan statik analizlerden elde edilen plastik şekil değiştirme taleplerinin önemli ölçüde güvensiz tarafta kaldığı belirlenmiştir. Bu nedenle, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle binaların plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz plastik şekil değiştirme talepleri ve dolayısıyla bunları veren kritik deprem doğrultularının belirlenebilmesi amacıyla, plandaki asal eksen doğrultularında yapılacak analizlerin yeterli olmadığı, ayrıca asal eksenlerden farklı çok sayıda deprem doğrultusu için de araştırma yapılmasının gerekli olduğu belirlenmiştir.

- 14) Deprem yüklerinin binaların plandaki asal eksen (X veya Y) doğrultularından etkimesi halinde, incelenen betonarme binaların en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan plastik kesitlerdeki tüm plastik dönme taleplerinin (θ_{px} veya θ_{py}) birbirine yakın mertebelerde olduğu belirlenmiştir. Binaların kolon plastik kesitlerinde elde edilen plastik dönme talepleri, FEMA 356, ASCE 41-06, Eurocode-8 vb. yönetmelikler esas alınarak değerlendirildiğinde, *Hemen Kullanım* ile *Can Güvenliği* arasındaki performans düzeyi elde edilmektedir. Buna karşın, binaların plandaki asal eksen doğrultuları ile β_{cr} kritik deprem doğrultuları için elde edilen $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi talepleri arasındaki farkların 13. madde’de belirtildiği gibi çok büyük olduğu ve yapısal değerlendirmeyi değiştirebileceği görülmüştür. Kolon plastik kesitlerindeki birim boy değişmesi talepleri için oluşan bu büyük farkın, kolonlardaki iç kuvvet ve/veya şekil değiştirme talepleri arasındaki etkileşimden kaynaklandığı düşünülmektedir.

D Grubu Sonuçlar:

Sayısal incelemeler kapsamında ele alınan betonarme binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultuları ve β_{cr} kritik deprem doğrultuları için yapılan şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerinden elde edilen sonuçlar ışığı altında, deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi taleplerinin oldukça yaklaşık ve pratik olarak belirlenebilmesi amacıyla bir büyütme kuralı önerilmiştir. Önerilen büyütme kuralı ile binaların kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $\mathcal{E}_{c maks.}$ ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ birim boy değişmesi talepleri, plandaki asal eksen doğrultularındaki doğrusal olmayan statik analizlerden elde edilen χ_T toplam eğrilik talebi, N normal kuvvet talebi ve enkesit geometrisine bağlı olarak belirlenen bir α açısı altındaki kesit analizi ile oldukça yaklaşık elde edilebilmektedir. Böylece, kolon plastik kesitlerinde oluşan iç kuvvetler (M_x , M_y ve N) arasındaki etkileşim gözönüne alınmaktadır.

- 15) İncelenen on yedi adet betonarme binanın en alt kat kolonlarının alt uçlarında oluşan 134 (yüz otuz dört) plastik kesit için, önerilen büyütme kuralından elde edilen $(\mathcal{E}_{c maks.})_b$ ve $(\mathcal{E}_{s maks.})_b$ birim boy değişmesi talepleri, kritik deprem doğrultularındaki $(\mathcal{E}_{c maks.})_{cr}$ ve $(\mathcal{E}_{s maks.})_{cr}$ değerler referans alınarak karşılaştırılmış ve önerilen büyütme kuralının hata oranı belirlenerek kullanılabilirliği ve yaklaşıklığı değerlendirilmiştir.

Buna göre, önerilen büyütme kuralı ile kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, $\mathcal{E}_{c maks.}$ için **-%19.34** ile **+%28.56** ve $\mathcal{E}_{s maks.}$ için **-%36.70** ile **+%23.39** arasında değişen *rölatif farklarla* (hata ile) belirlenmektedir. Bununla birlikte, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi talepleri, önerilen büyütme kuralı ile $\mathcal{E}_{c maks.}$ için en çok **%8.67**, $\mathcal{E}_{s maks.}$ için en çok **%14.96** *mutlak ortalama rölatif fark* ile belirlenebilmektedir. Ayrıca, incelenen binalarda önerilen büyütme kuralı için hesaplanan en büyük (maksimum) *hata oranı*, $\mathcal{E}_{c maks.}$ için **%2.09**, $\mathcal{E}_{s maks.}$ için **%3.74** olarak elde edilmektedir.

Bu sonuçlara göre, önerilen büyütme kuralı için hesaplanan *rölatif fark* ve *hata oranları* dikkate alındığında, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin önerilen büyütme kuralı ile oldukça yaklaşık belirlenebildiği ve dolayısıyla, pratik uygulamalar için yeterli sayılabilecek yaklaşıklıkta olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, önerilen büyütme kuralı için hesaplanan farkların, binaların performans dayalı tasarımı ve değerlendirilmesi kapsamında, yapısal değerlendirmeyi değiştirmeyecek mertebede küçük olduğu sonucuna varılmıştır.

- 16) Deprem yüklerinin doğrultu etkisi nedeniyle binaların kolon plastik kesitlerinde oluşacak en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi amacıyla, binaların plandaki asal eksen (X ve Y) doğrultularının yanısıra çok sayıda deprem doğrultusu için şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerin uygulanması, çok fazla işlem hacmi gerektirmekte ve oldukça zaman alıcı olmaktadır. Çalışma kapsamında, kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz $(\mathcal{E}_c maks.)_{cr}$ ve $(\mathcal{E}_s maks.)_{cr}$ birim boy değişmesi taleplerinin belirlenmesi amacıyla kritik deprem doğrultuları önerilmiştir. Ancak, herhangi bir ara β deprem doğrultusu için dahi hesaplar oldukça fazla zaman gerektirmektedir.

Çalışma kapsamında önerilen büyütme kuralı ile kolon plastik kesitlerindeki en elverişsiz birim boy değişmesi taleplerinin belirlenebilmesi için, doğrusal olmayan analizlerin binaların plandaki asal eksenlerinden farklı deprem doğrultuları için yapılmasına gerek kalmamakta, sadece asal eksen doğrultularında yapılması yeterli olmaktadır. Böylece, binaların doğrusal olmayan analiz ve değerlendirmeleri için gerekli işlem hacmi ve harcanacak zaman önemli ölçüde azalmaktadır. Ayrıca, önerilen büyütme kuralı ile kritik deprem doğrultularındaki en elverişsiz $\mathcal{E}_c maks.$ ve $\mathcal{E}_s maks.$ birim boy değişmesi talepleri, oldukça yaklaşık ve pratik bir şekilde belirlenebilmektedir.

Doktora Tezi kapsamında yapılan çalışmalar ışığı altında, binaların şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan analizlerinde deprem yüklerinin doğrudu etkisinin incelenmesi ile ilgili olarak, çalışmanın devamı niteliğinde araştırılması gerektiği düşünülen ve yapılması planlanan çalışma konuları aşağıda özetlenmiştir.

- Çalışmada, deprem yüklerinin doğrudu etkisi nedeniyle sistem elemanlarındaki plastik şekildeğiştirme talepleri ile diğer yapısal davranış taleplerinin (Tepe yerdeğiştirmesi, Göreli kat ötelemesi, Plastik kesitlerin sistem üzerindeki dağılımları, vb.) en elverişsiz değerlerinin belirlenmesi için yapılan parametrik araştırmalar, planda ve düşeyde herhangi bir yapısal düzensizliği bulunmayan ve ortogonal akslı moment aktaran çerçevelerden oluşan betonarme binalar üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmada önerilen doğrusal olmayan değerlendirme yaklaşımdan yararlanılarak, düzensiz, ortogonal akslara sahip olmayan ve perde çerçeve binalar üzerinde yapılacak incelemeler sonucunda önerilen kritik deprem doğrultularının ve büyütme kuralının geçerliliğinin araştırılması planlanmaktadır.
- Çalışmada, incelenen betonarme binaların kiriş ve kolon plastik kesitlerindeki akma (kırılma) koşullarının belirlenmesinde malzemenin *gerilme-şekildeğiştirme* bağıntısı, beton için *parabol+dikdörtgen*, beton çeliği için *ideal elastoplastik* olarak kabul edilmiştir. Binaların çok doğrudu deprem yükleri altındaki şekildeğiştirme esaslı doğrusal olmayan statik analizlerinde, kiriş ve kolonlardaki akma koşullarının belirlenmesinde betondaki sargı etkisinin ve donatıdaki pekleşme etkisinin de irdelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bunun yanısıra, plastik mafsal hipotezi altında plastik kesitlerde belirlenen birim boy değişmesi taleplerinin, “*Fiber*” modelleme gözönüne alınarak araştırılması düşünülmektedir.
- Çalışmada, çok doğrudu deprem yükleri altında betonarme binaların şekildeğiştirme esaslı yapısal davranış taleplerinin belirlenmesi amacıyla önerilen iki doğrudu doğrusal olmayan statik analiz yönteminde, kolon plastik kesitindeki χ_a akma eğriliğinin hesabı, oldukça fazla işlem hacmi ve dolayısıyla zaman gerektirmektedir. Bunun için, akma eğriliklerinin pratik olarak hesaplanabilmesi için parametrik bir çalışma yapılması planlanmaktadır.

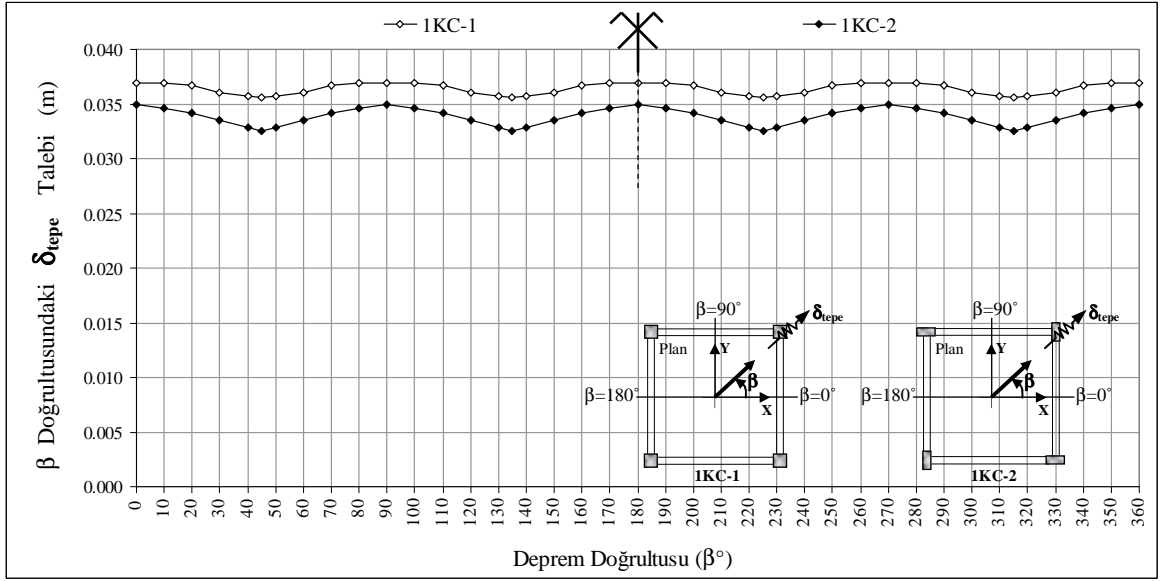
- Çalışma kapsamında ele alınan betonarme binaların çok doğrultulu deprem yükleri altında belirlenen en elverişsiz plastik şekildeğiştirme taleplerinin, farklı karakteristiklere sahip olan ivme kayıtlarının seçileceği zaman tanım alanında doğrusal olmayan analiz yöntemi ile de araştırılarak, sonuçların karşılaştırılması düşünülmektedir.
- Çalışmada kapsamında betonarme binalar üzerinde yapılan araştırmanın, çelik binalar üzerinde de yapılması gerektiği düşünülmektedir.
- Çalışmada kapsamında yapılan araştırmanın, birinci doğal titreşim modunun yanısıra, diğer titreşim modlarının da etkin olduğu betonarme binalar üzerinde araştırılması gerektiği düşünülmektedir.
- Çalışma kapsamında, bileşik eğik etkisindeki betonarme kolon plastik kesitlerindeki χ_{px} ve χ_{py} plastik eğrilik taleplerini elde etmek için, Priestley ve diğ. (1996)'daki L_p plastik mafsalsal boyu (plastik bölge uzunluğu) bağıntısının kullanıldığı bir yaklaşımdan yararlanılmıştır. Çalışmada geliştirilen plastik mafsalsal boyu yaklaşımı ile ilgili olarak, bileşik eğik eğilme durumunun oluştuğu betonarme kolonlar üzerinde deneysel çalışmaların yapılması ve elde edilen sonuçların karşılaştırılarak birlikte değerlendirilmesi düşünülmektedir.
- Betonarme binalar üzerinde yapılan araştırmanın, az katlı uzay çerçeve sistemler üzerinde deneysel olarak da yapılması düşünülmektedir. Böylece, bu çalışmada önerilen yaklaşım ile deneysel çalışmalardan elde edilecek sonuçların karşılaştırılarak değerlendirilmesi planlanmaktadır.

EKLER

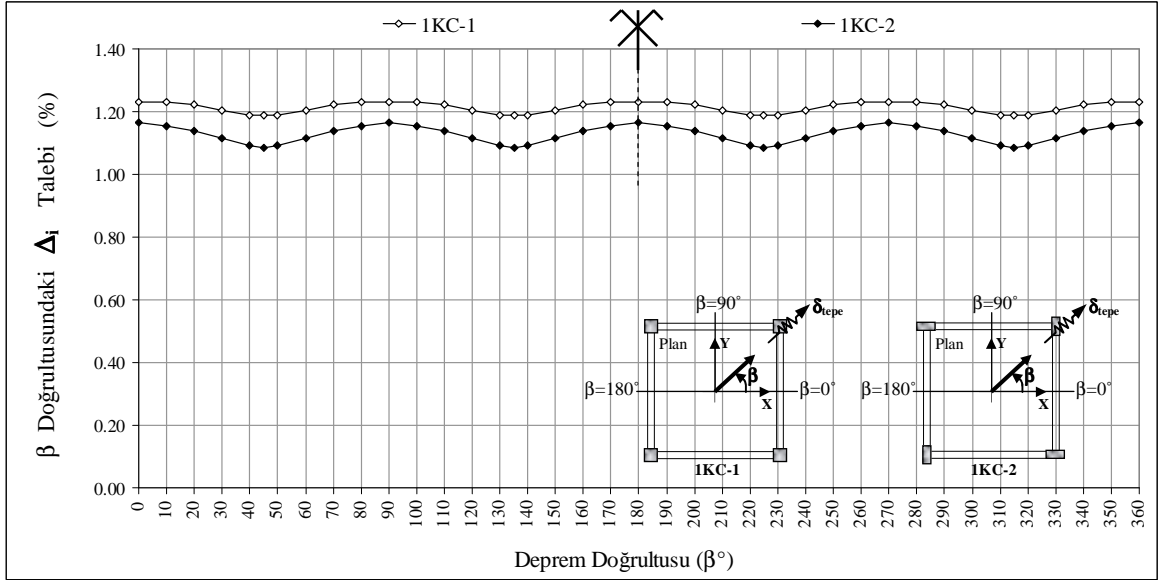
	<i>Sayfa No</i>
EK-A : 1KC-1 ve 1KC-2 Betonarme Binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ Arasındaki Deprem Doğrultularında Elde Edilen Analiz Sonuçları	359-365
EK-B : Binaların Kiriş Plastik Kesitlerindeki Plastik Dönme Taleplerinin Deprem Doğrultusu ile Değişimi	366-387

EK – A

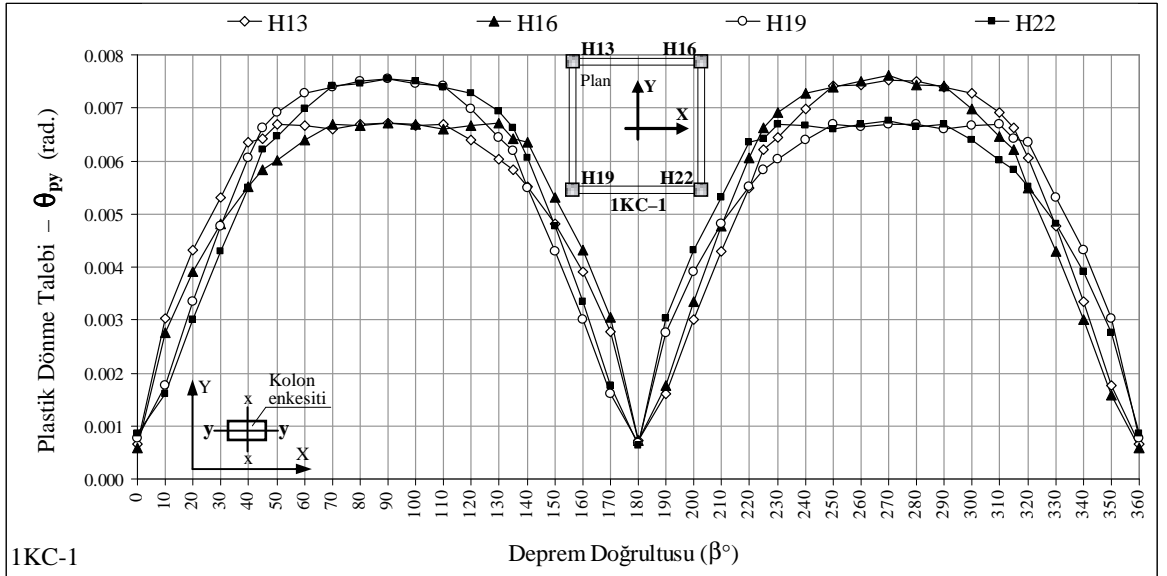
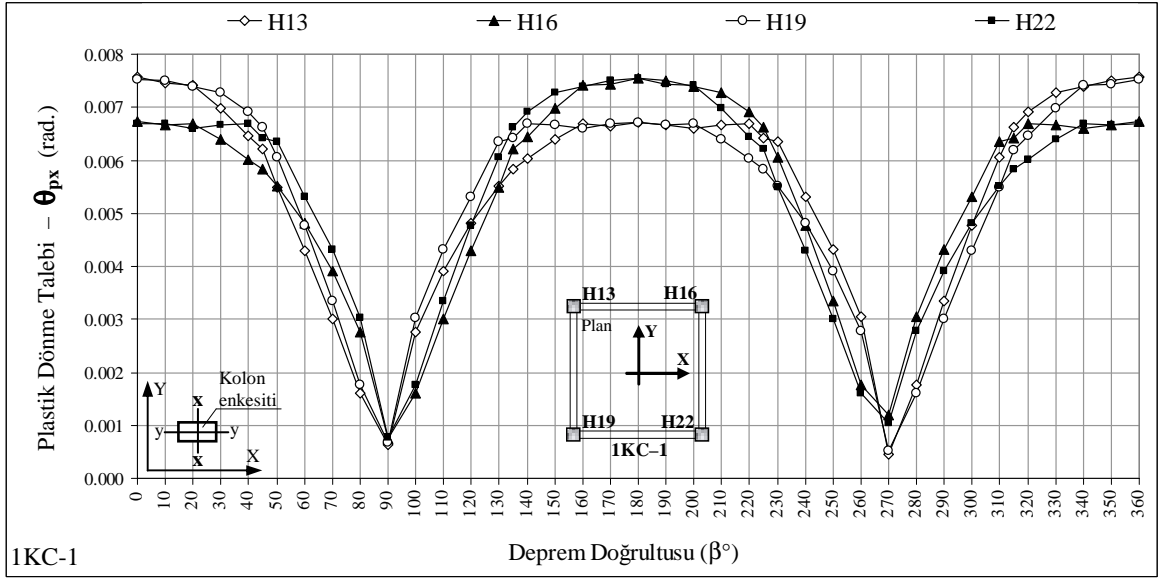
**1KC-1 ve 1KC-2 Betonarme Binaların $\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$ Arasındaki
Deprem Doğrultularında Elde Edilen Analiz Sonuçları**

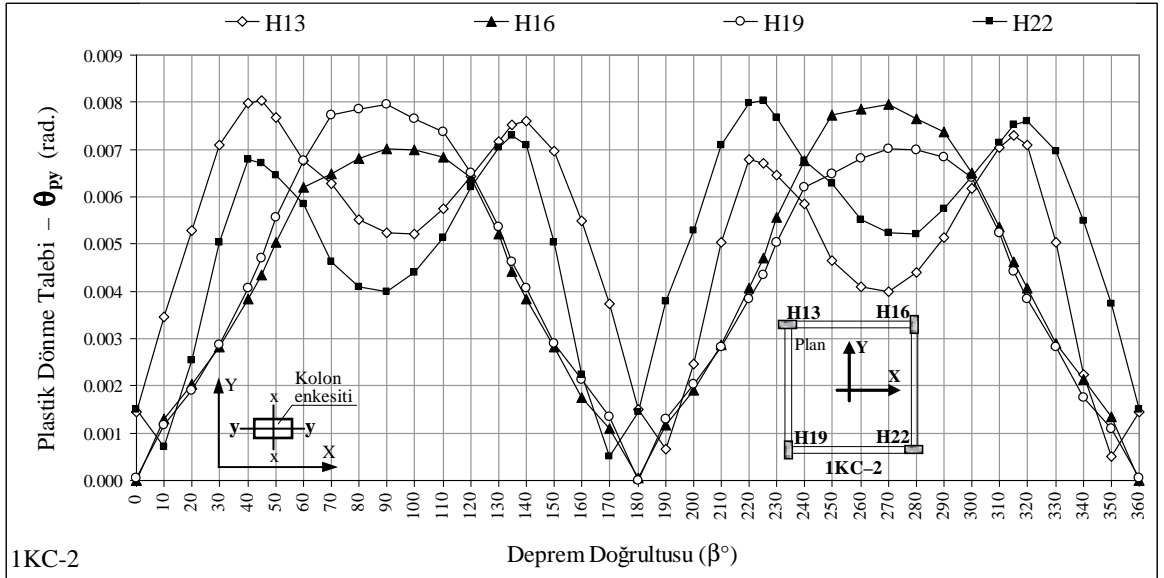
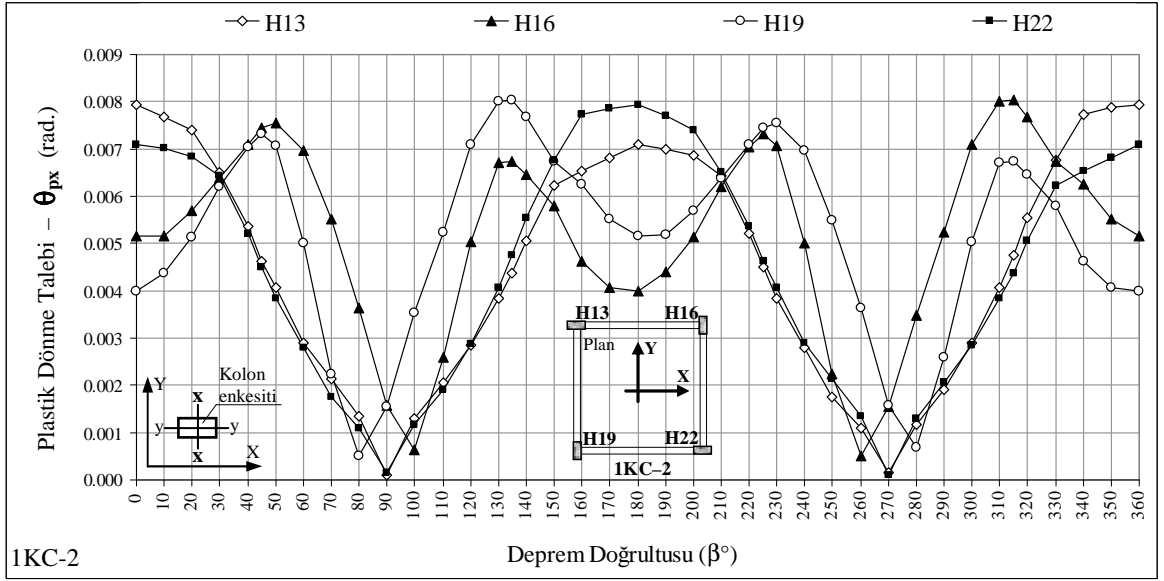
Şekil A.1 1KC-1 ve 1KC-2 binaların tepe (maksimum) yerdeğiştirmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

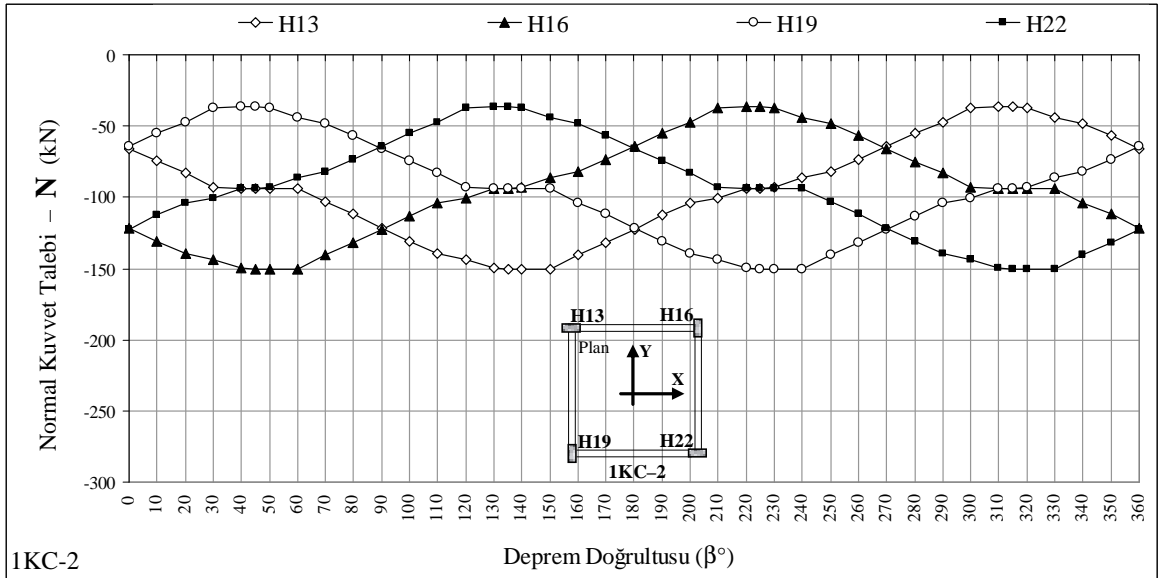
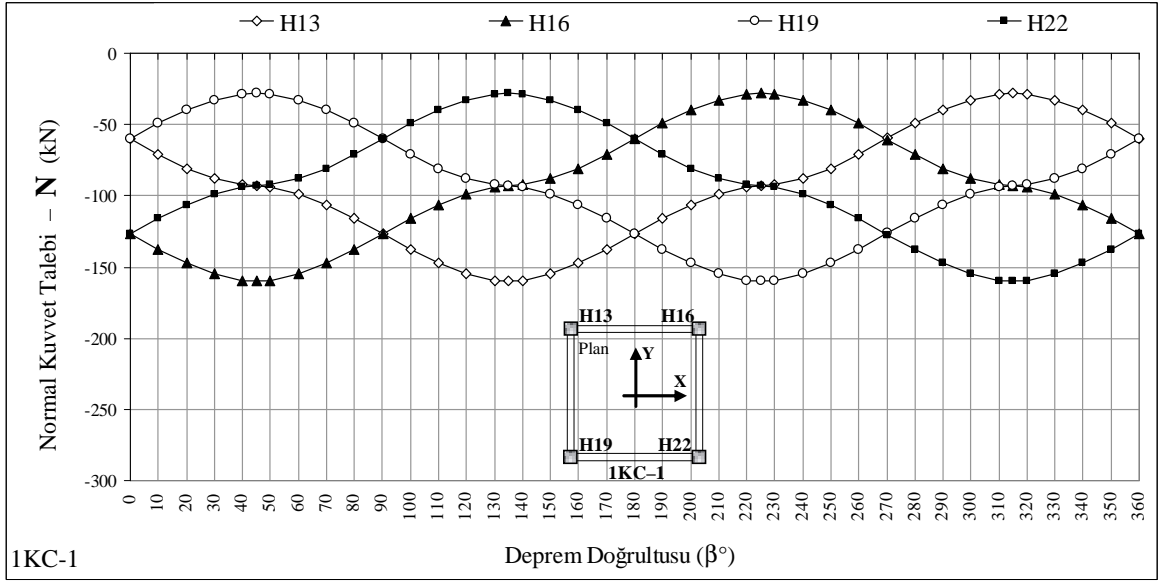
Şekil A.2 1KC-1 ve 1KC-2 binaların görel kat öteleme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

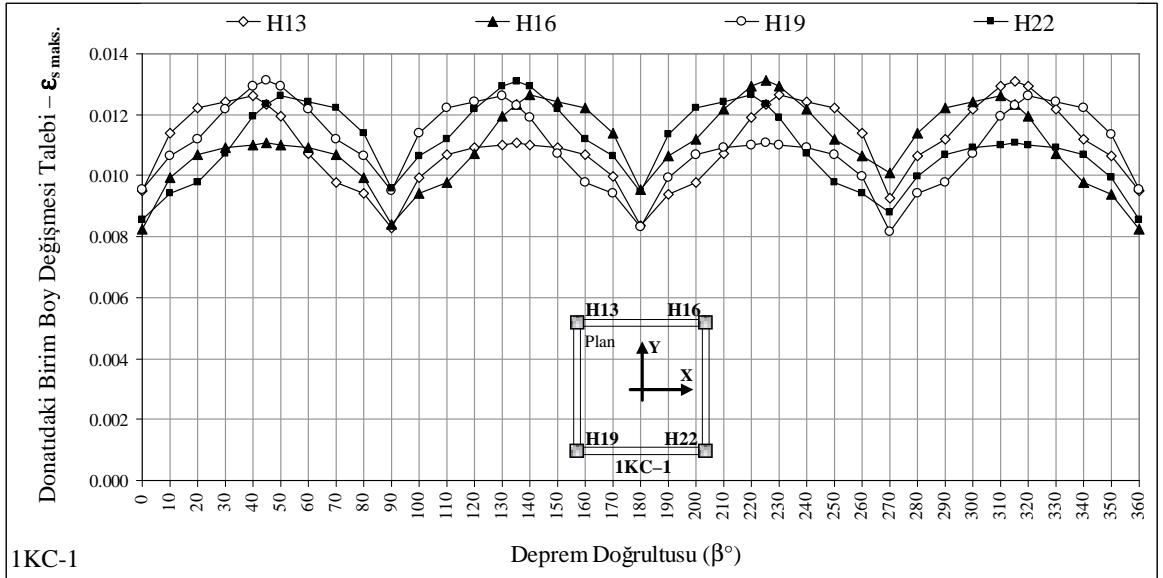
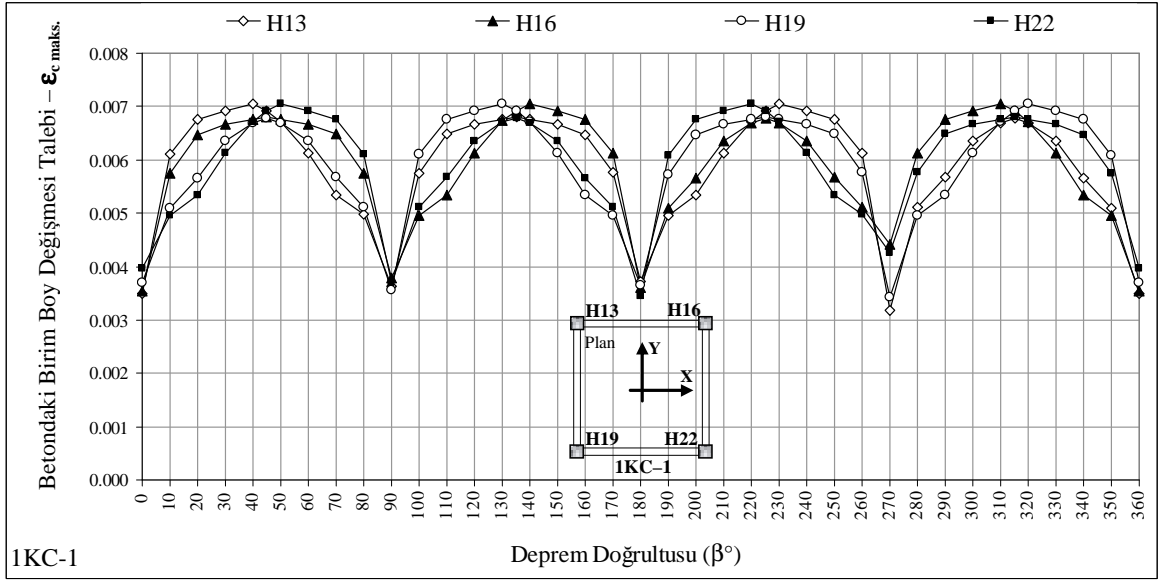
Şekil A.3 1KC-1 binadaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)

Şekil A.4 1KC-2 binadaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen θ_{px} ve θ_{py} plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)

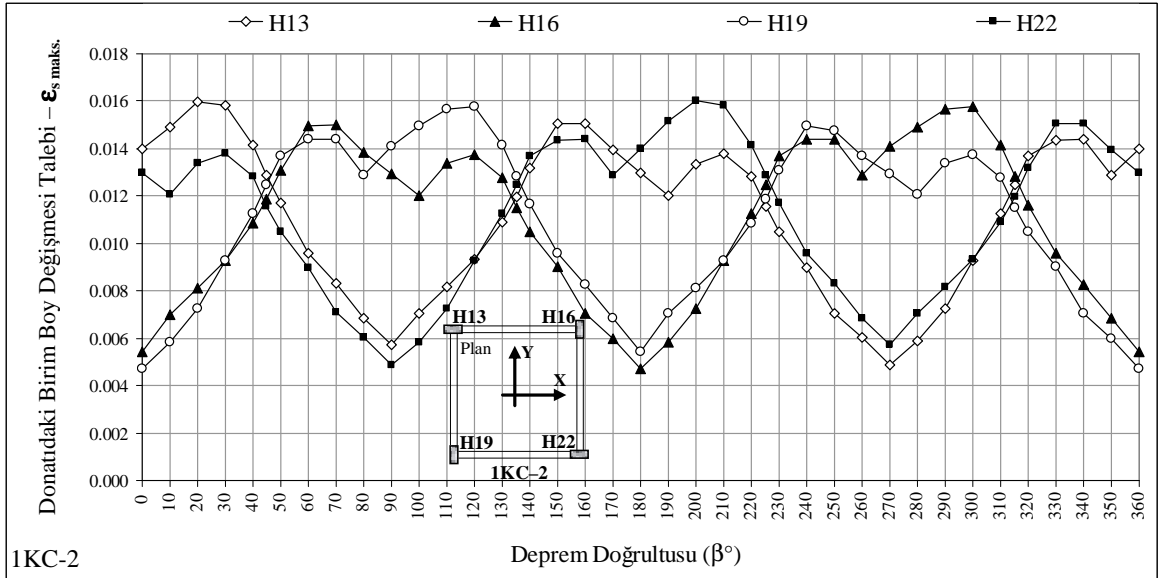
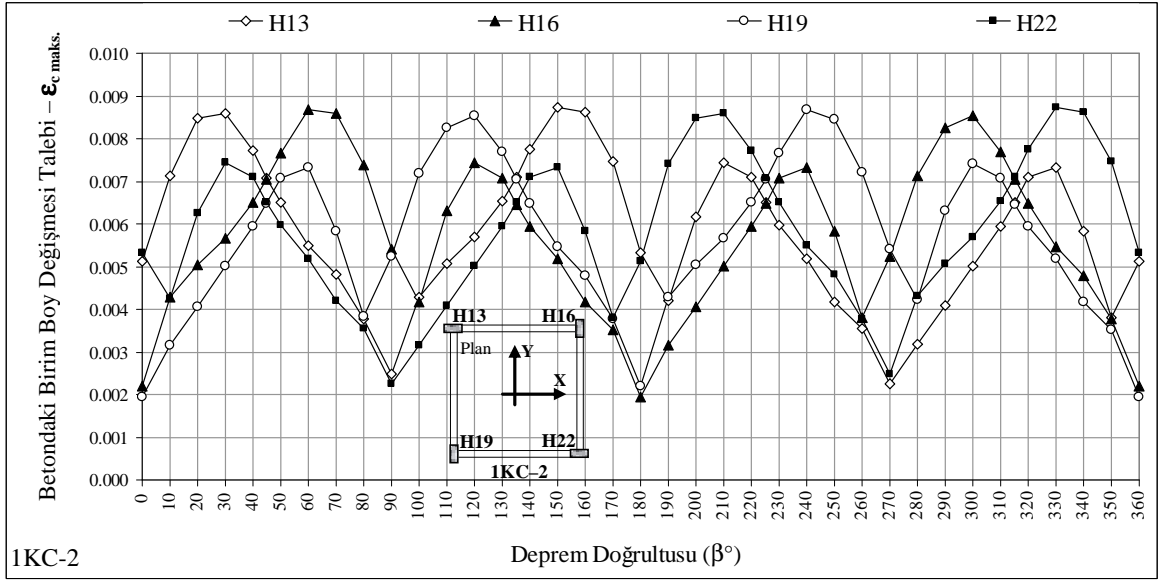

Şekil A.5 1KC-1 ve 1KC-1 binalardaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen N normal kuvvet taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)

Şekil A.6 1KC-1 binadaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)

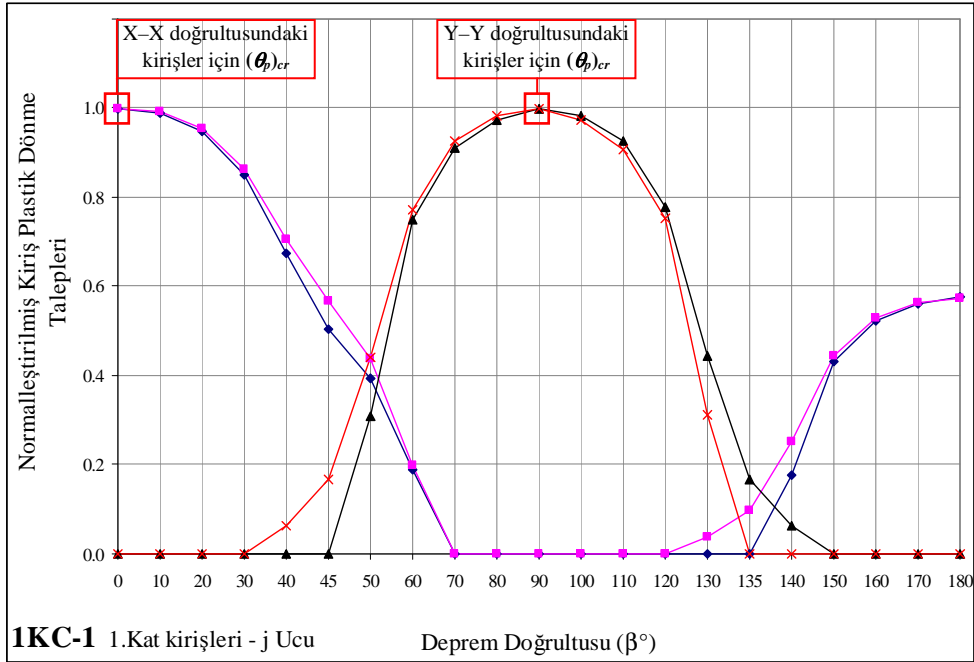
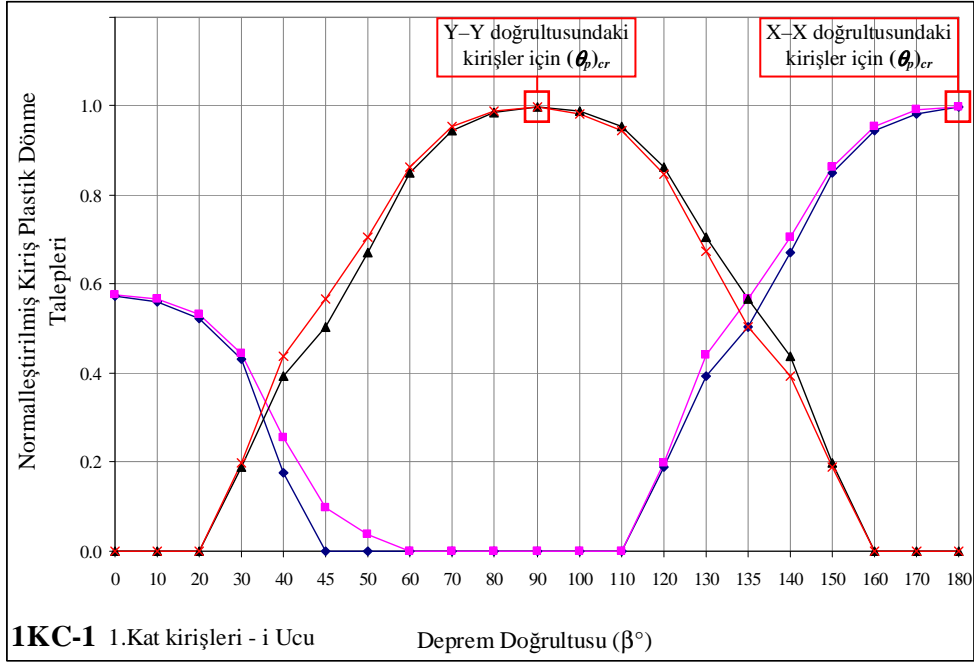
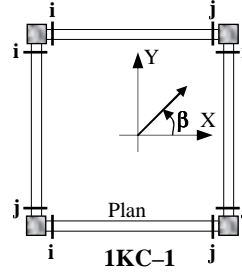

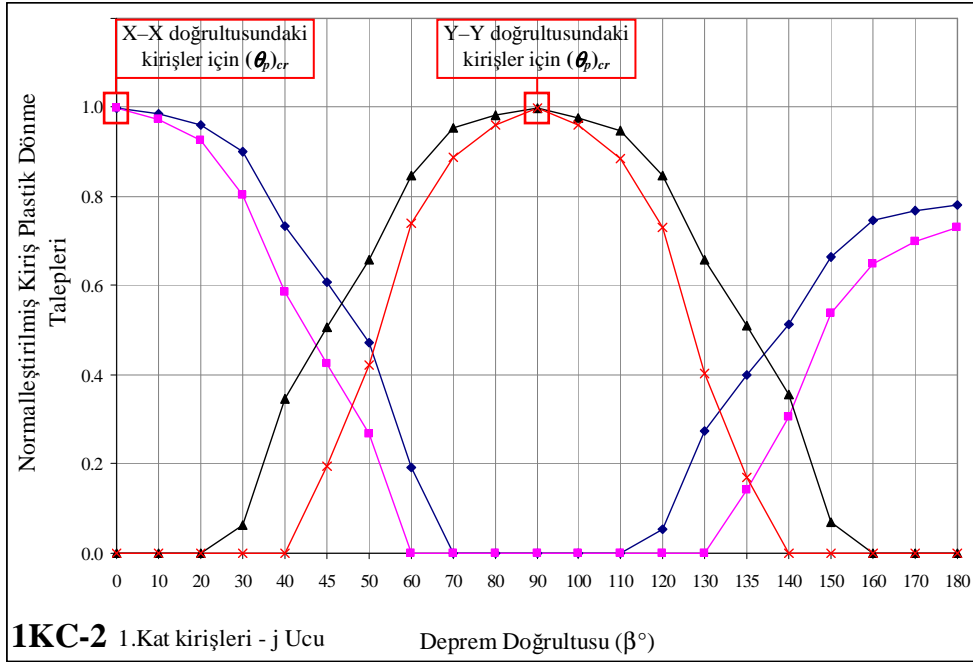
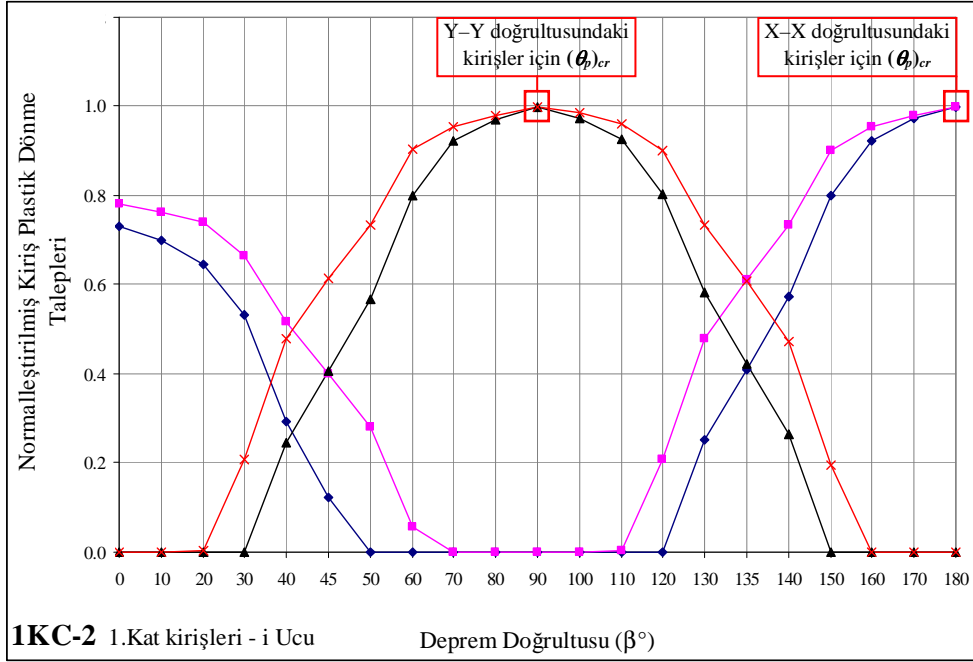
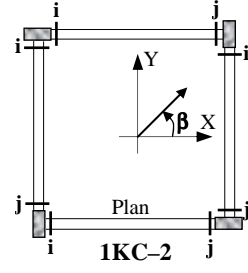
Şekil A.7 1KC-2 binadaki kolonların alt uçlarındaki plastik kesitlerde elde edilen $\epsilon_{c \text{ maks.}}$ ve $\epsilon_{s \text{ maks.}}$ birim boy değişmesi taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi ($\beta = 0^\circ \sim 360^\circ$)

EK – B

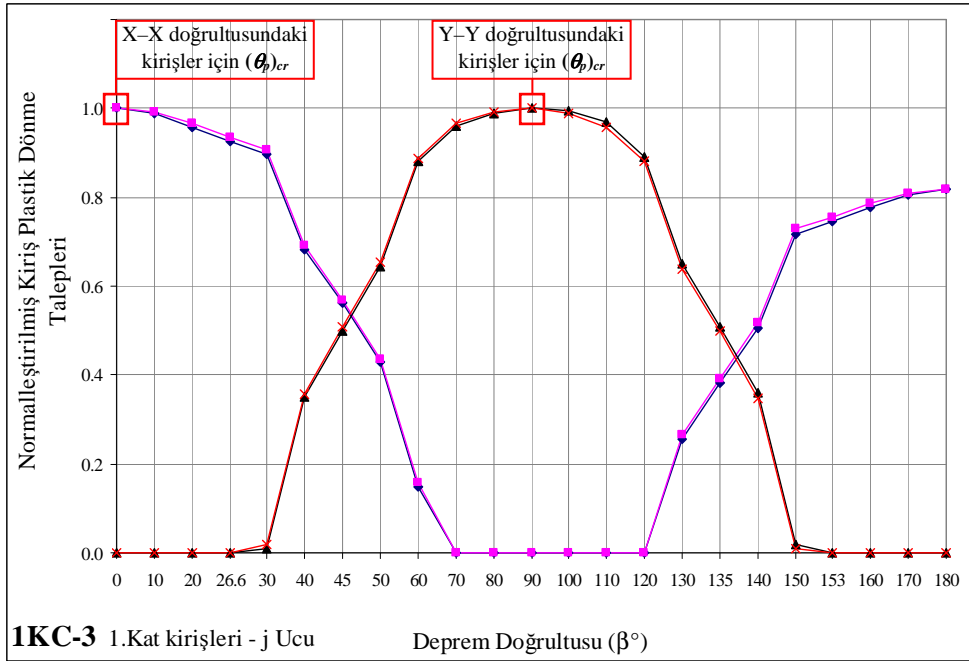
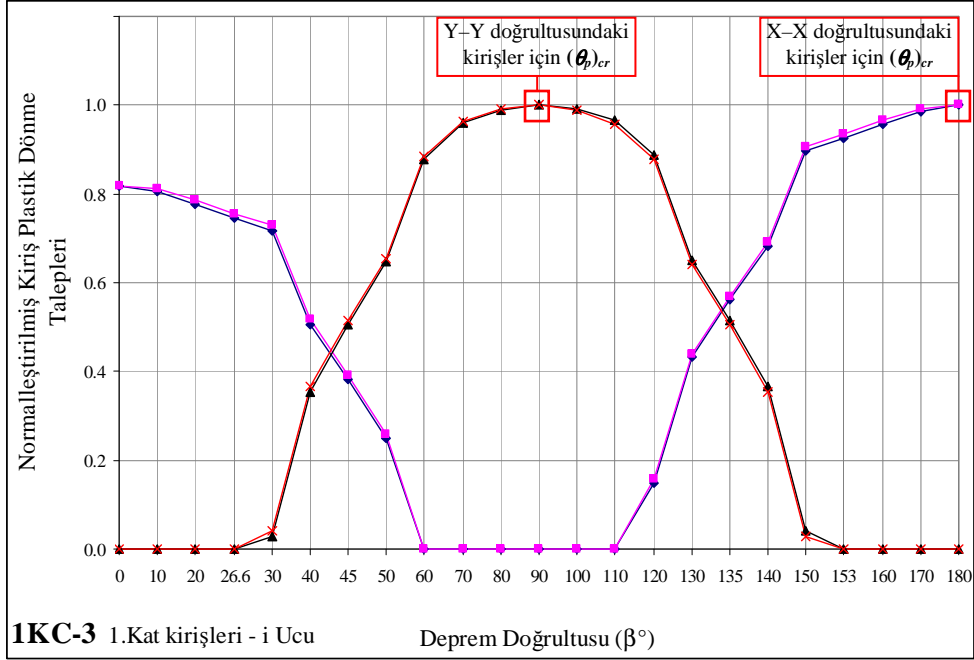
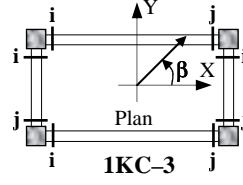
**Binaların Kiriş Plastik Kesitlerindeki Plastik Dönme Taleplerinin
Deprem Doğrultusu ile Değişimi**

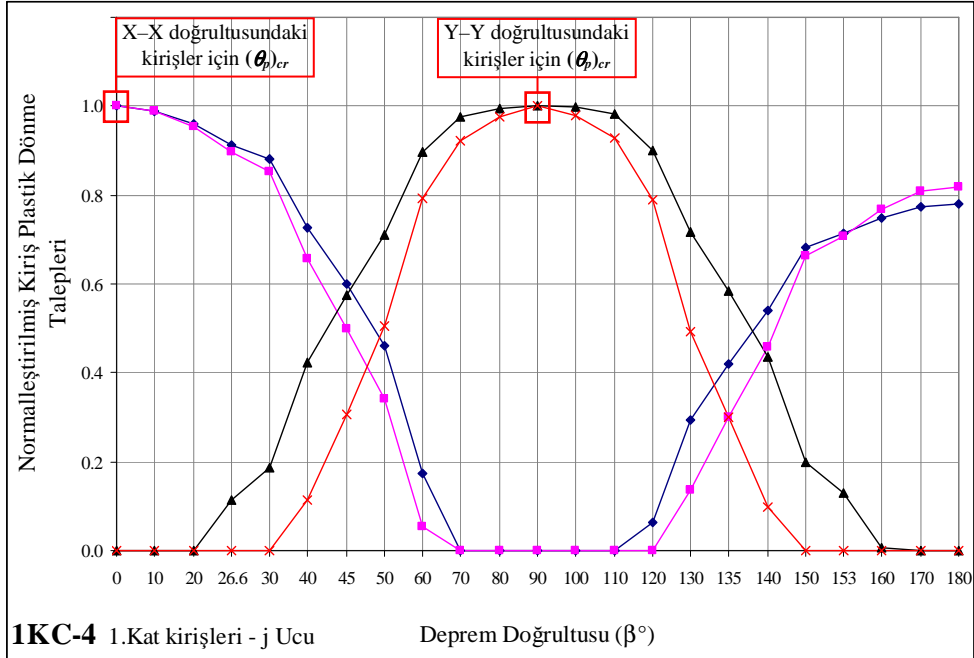
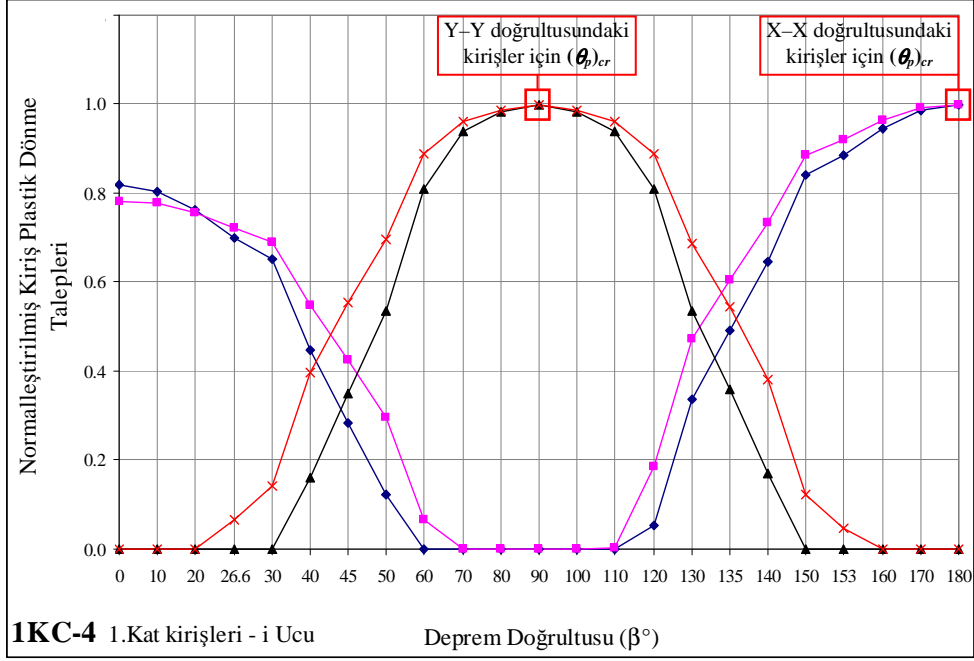
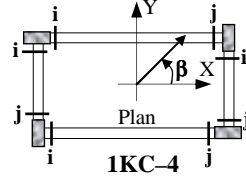
Şekil B.1 1KC-1 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

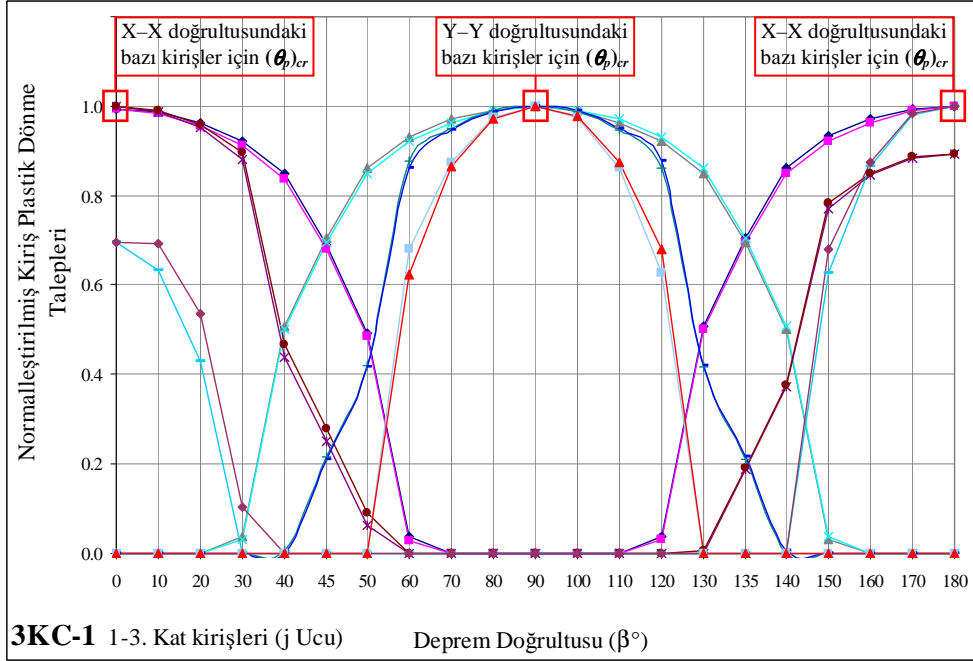
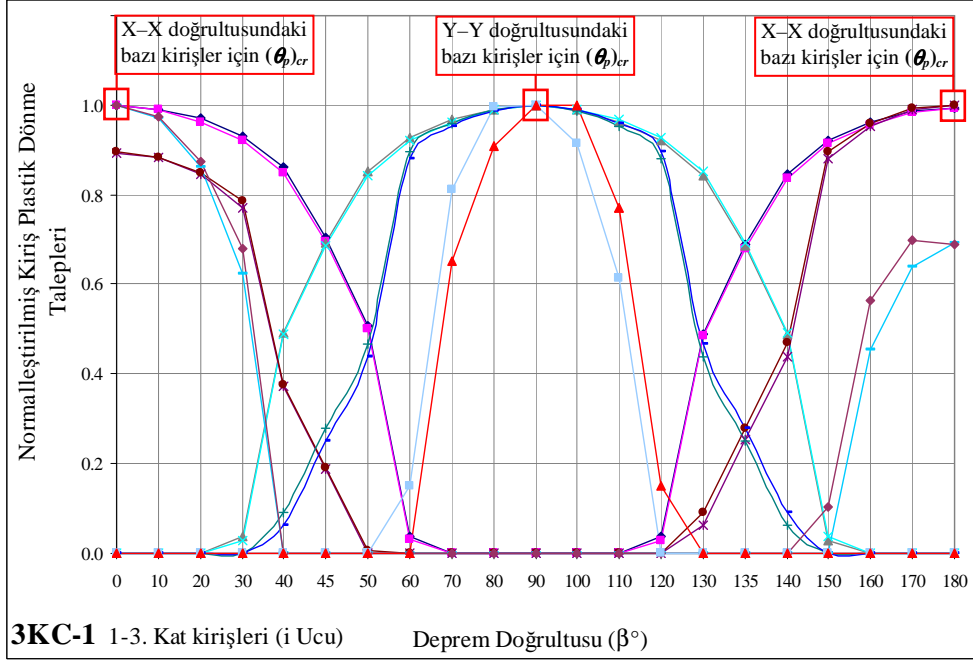
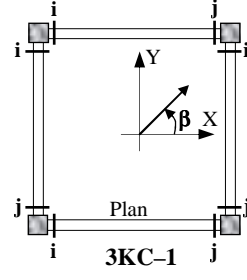
Şekil B.2 1KC-2 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

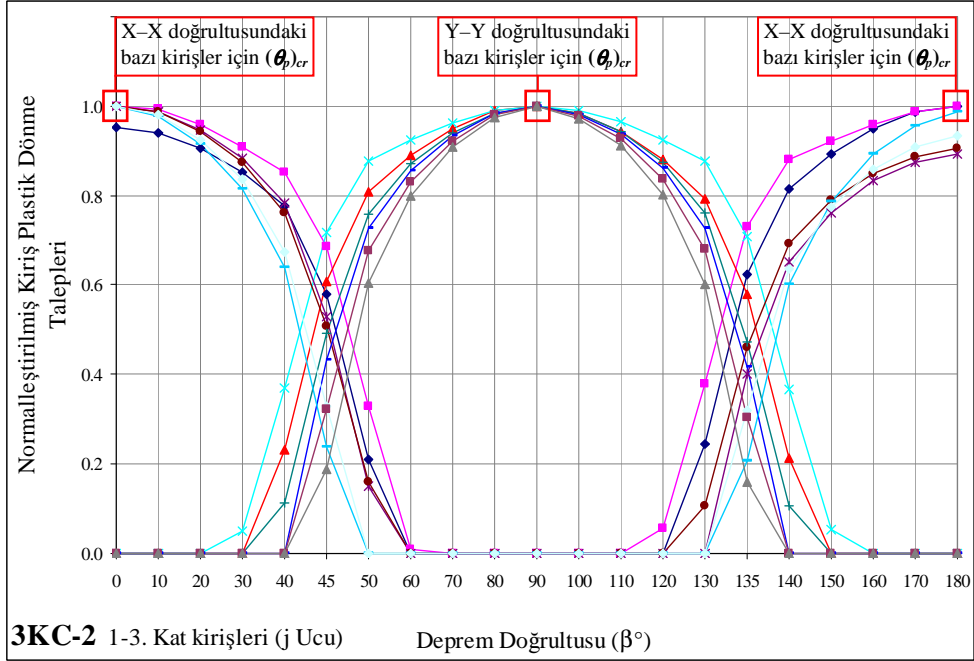
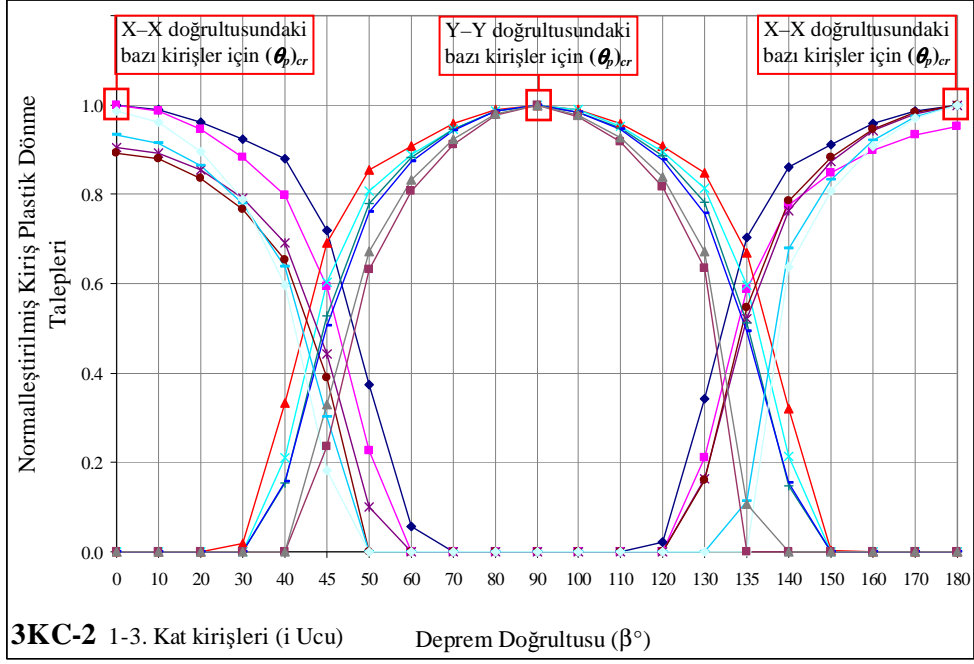
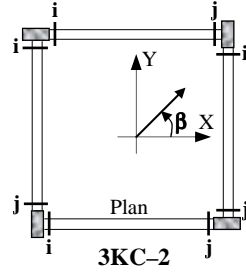
Şekil B.3 1KC-3 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil B.4 1KC-4 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

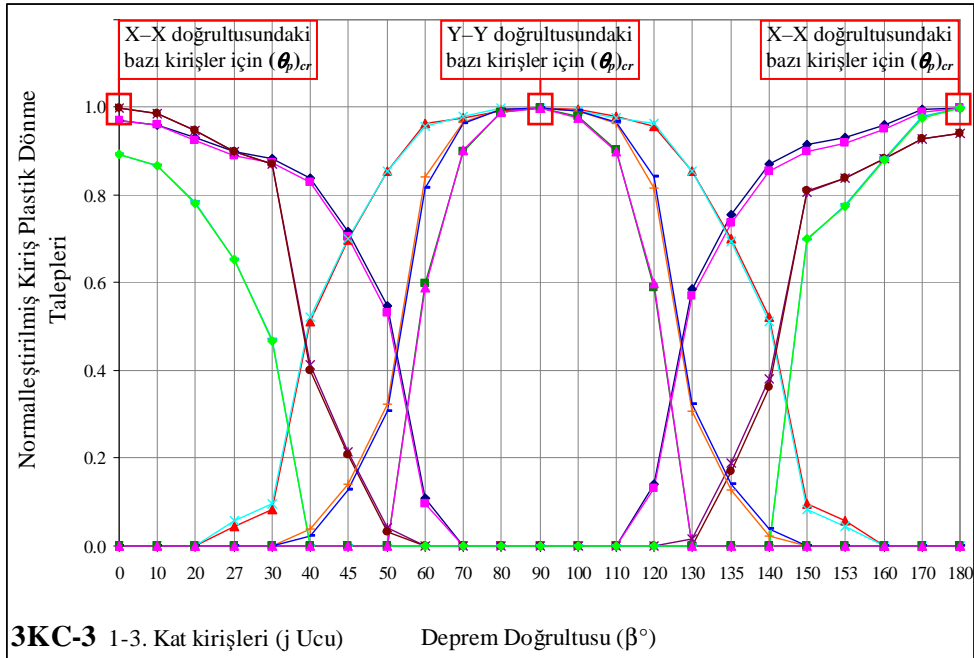
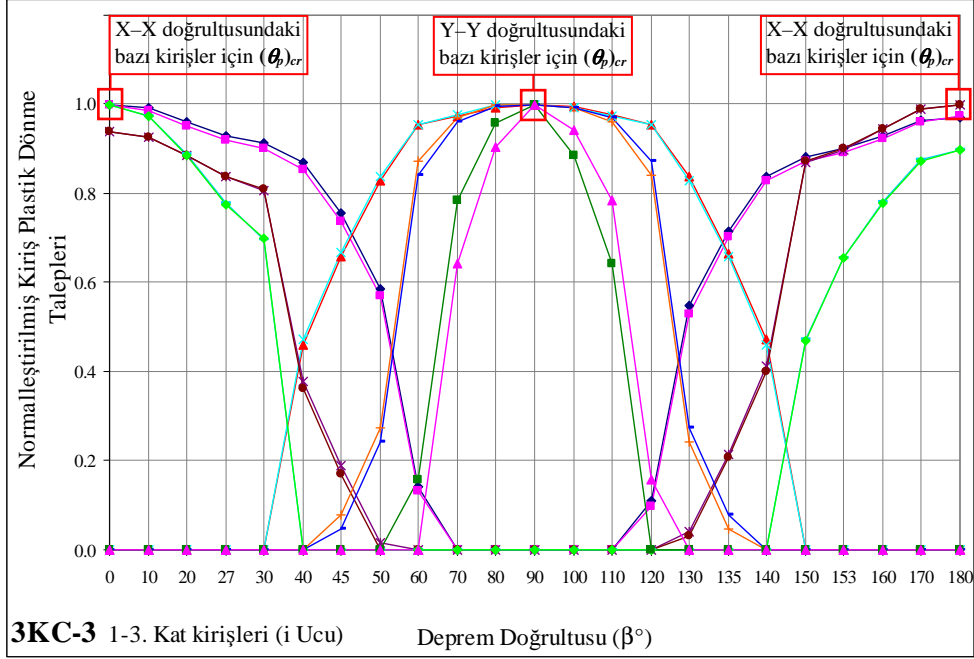
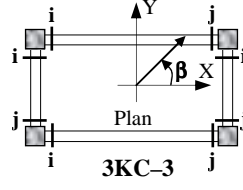

Şekil B.5 3KC-1 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

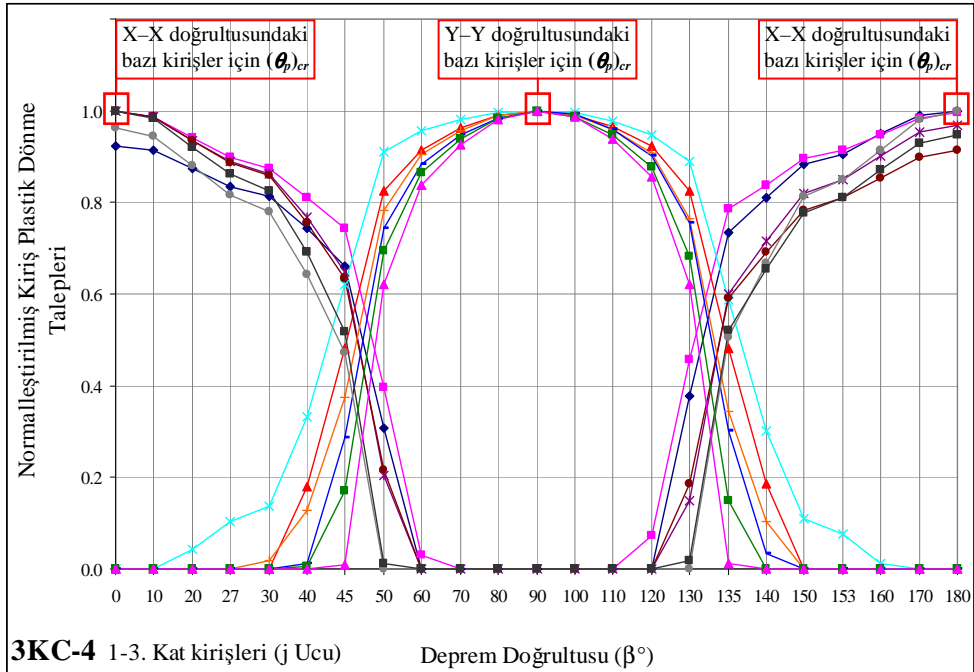
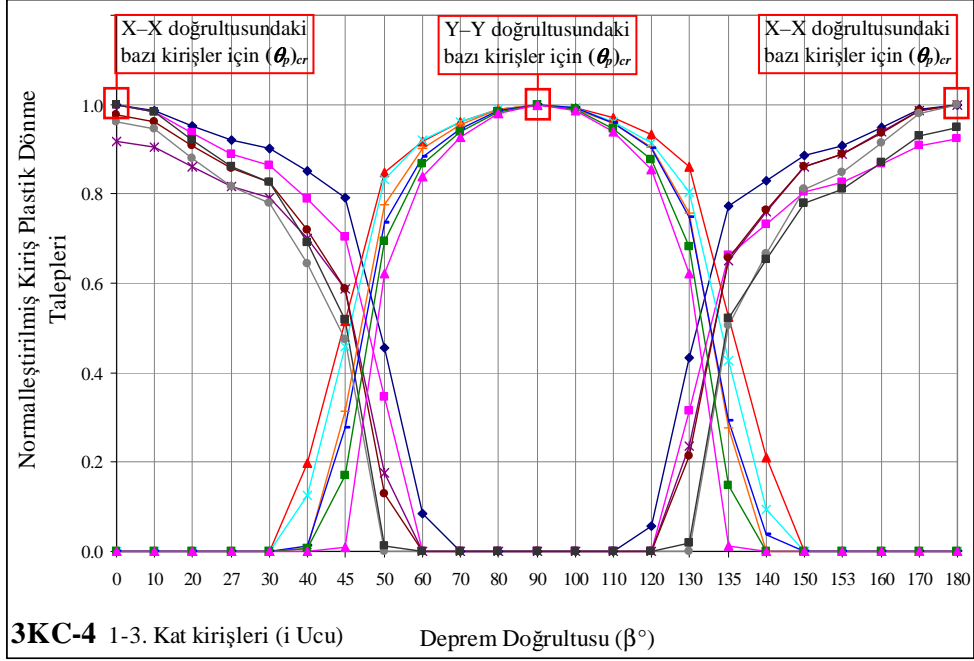
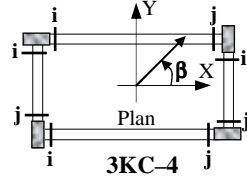

Şekil B.6 3KC-2 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

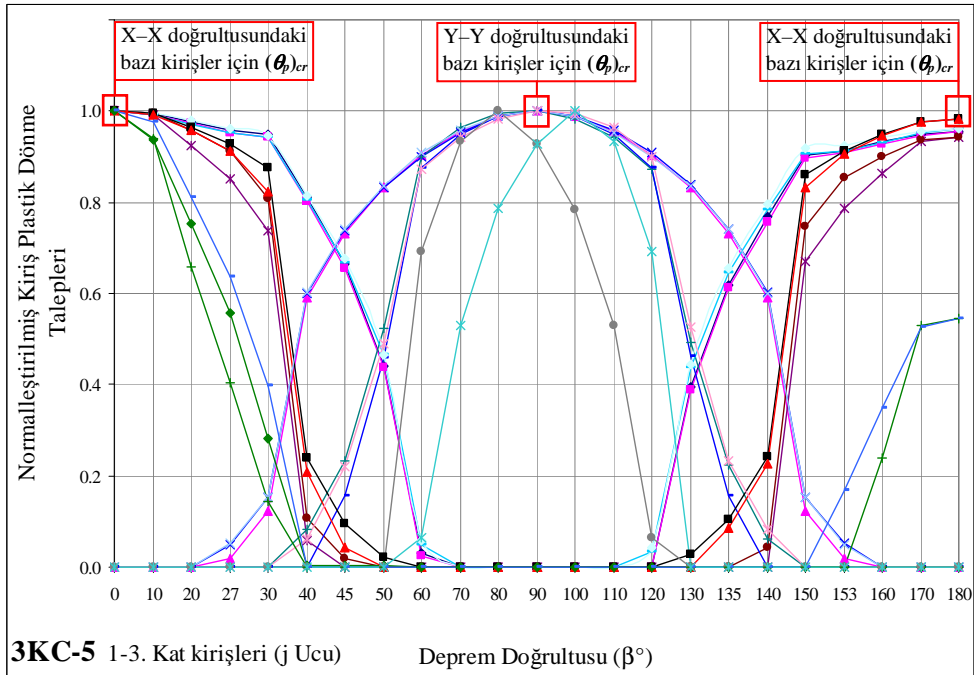
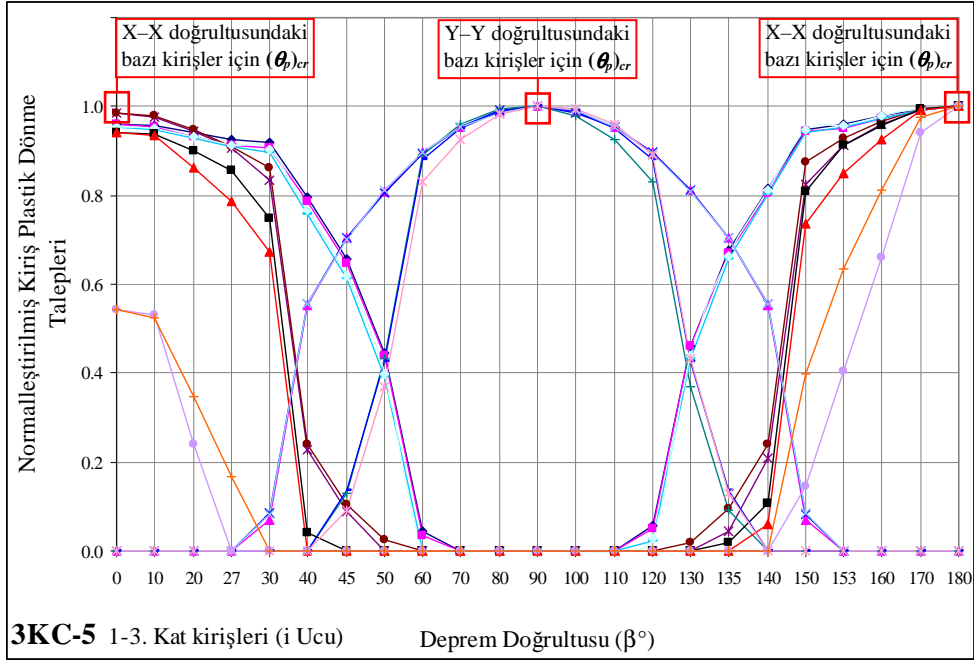
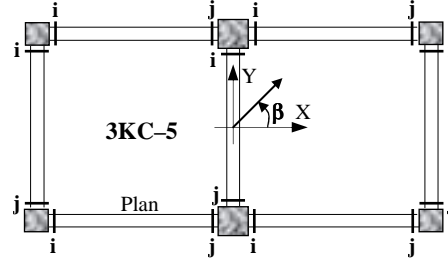

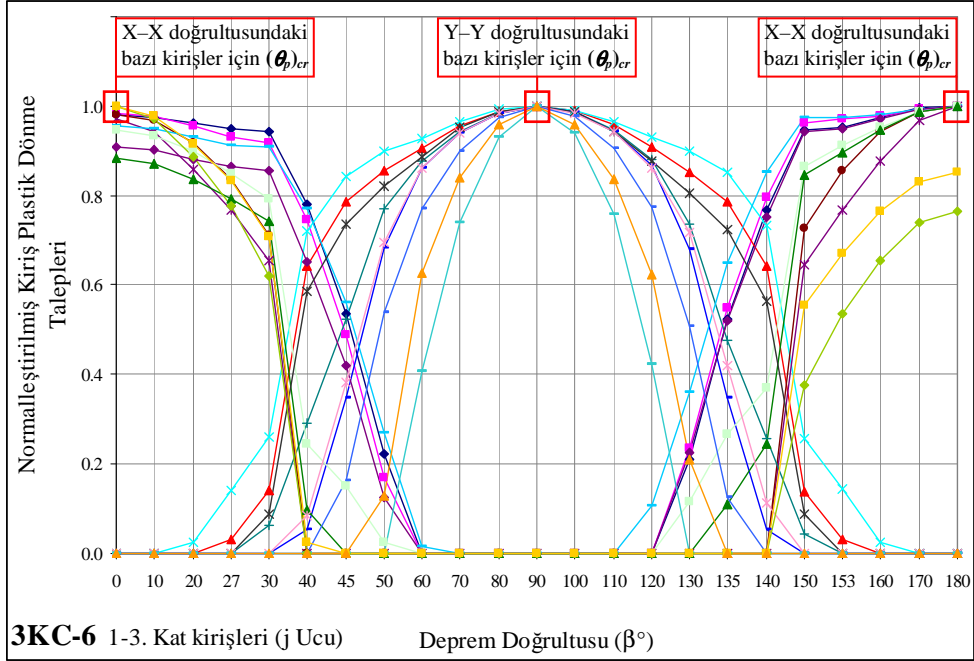
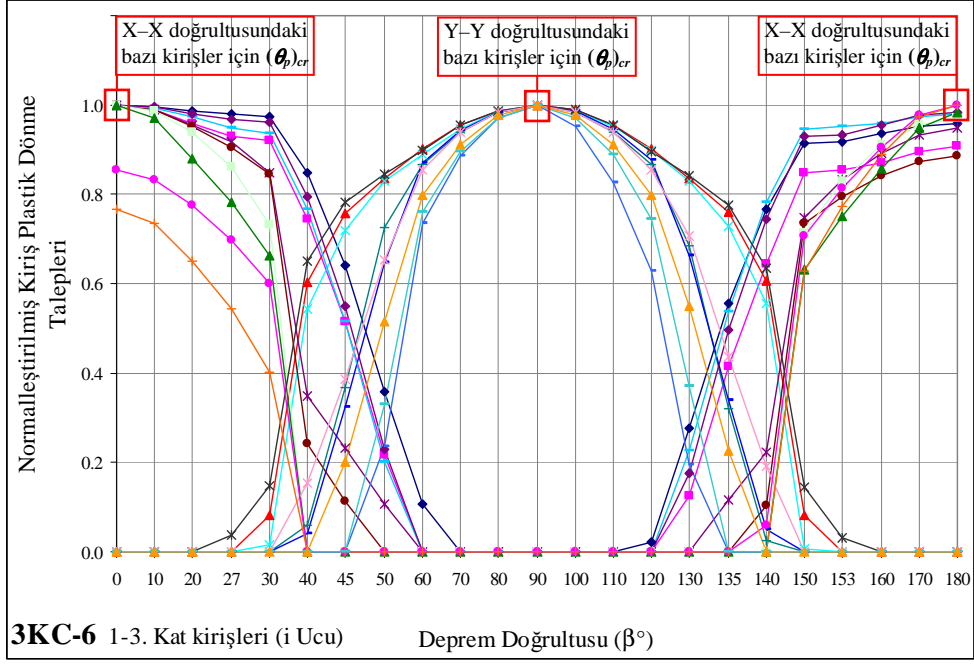
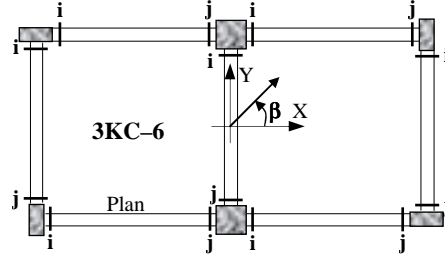
Şekil B.7 3KC-3 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

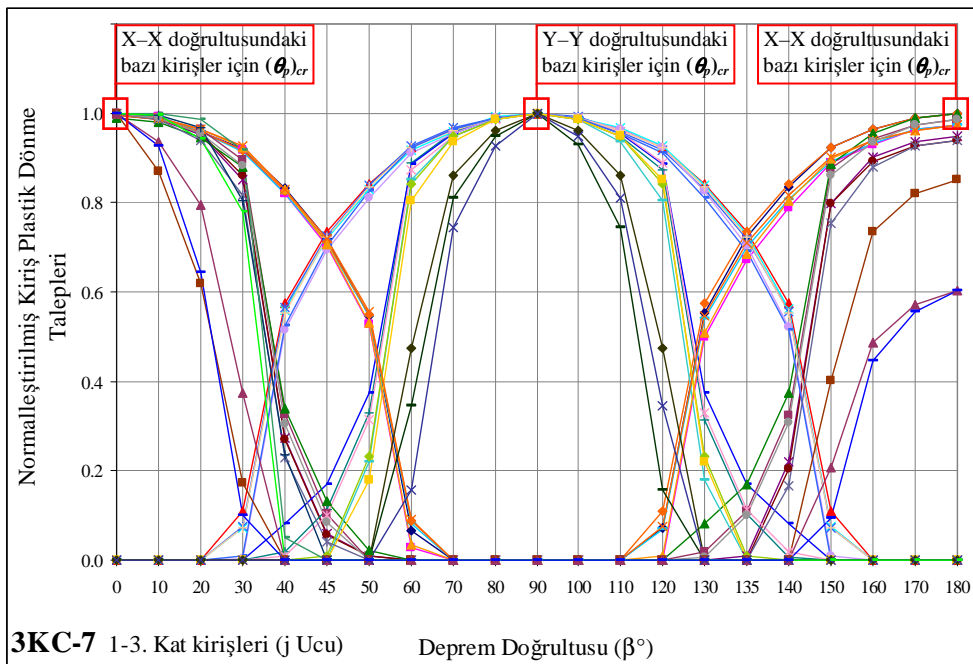
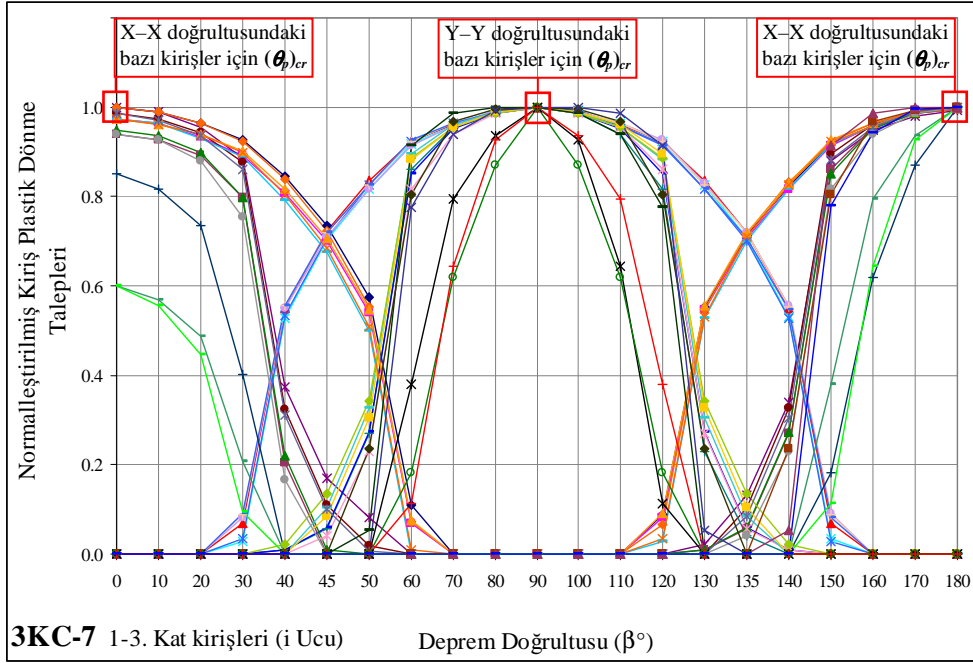
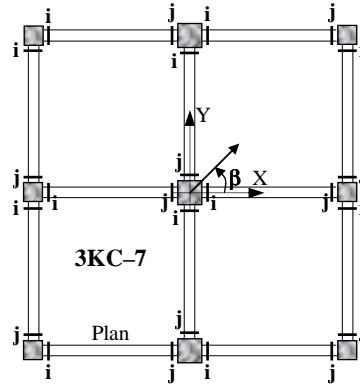
Şekil B.8 3KC-4 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

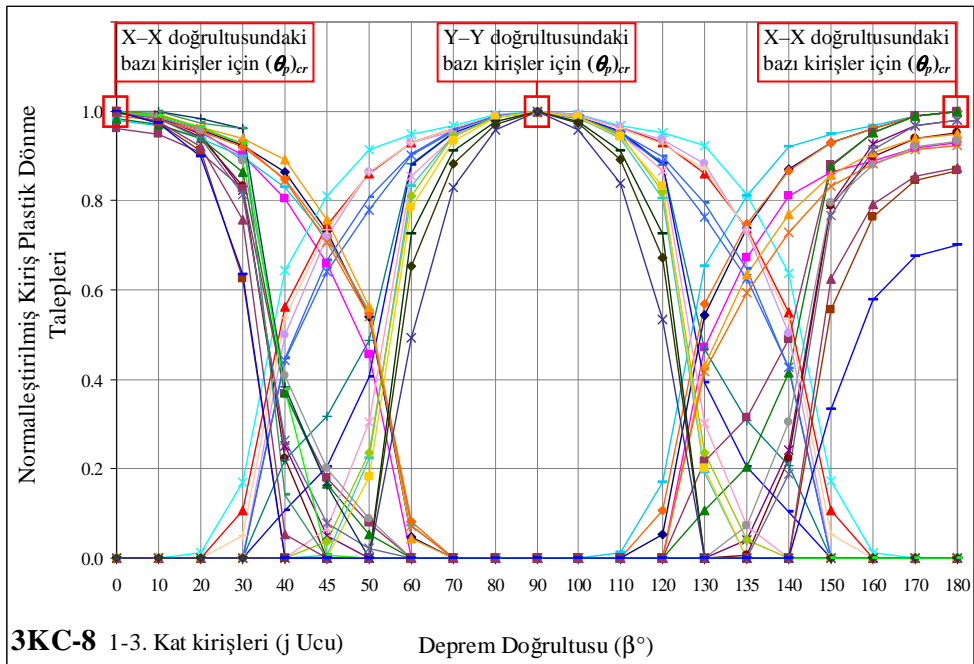
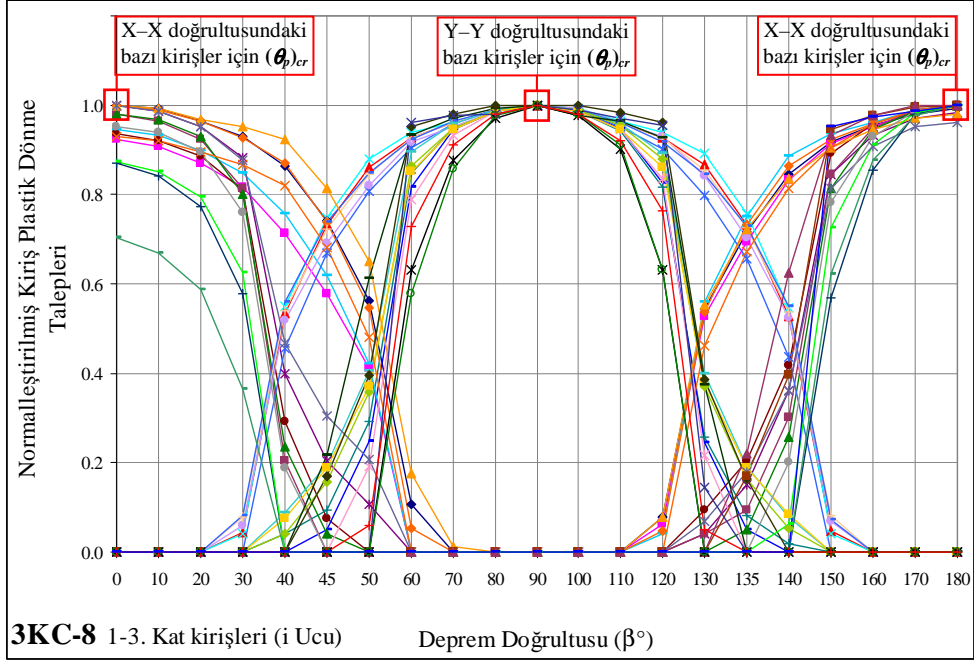
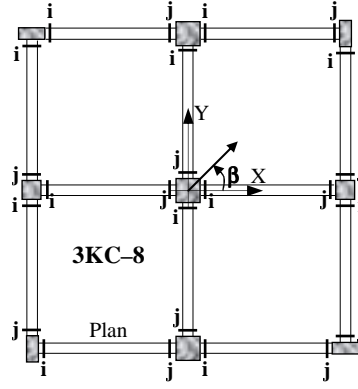
Şekil B.9 3KC-5 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

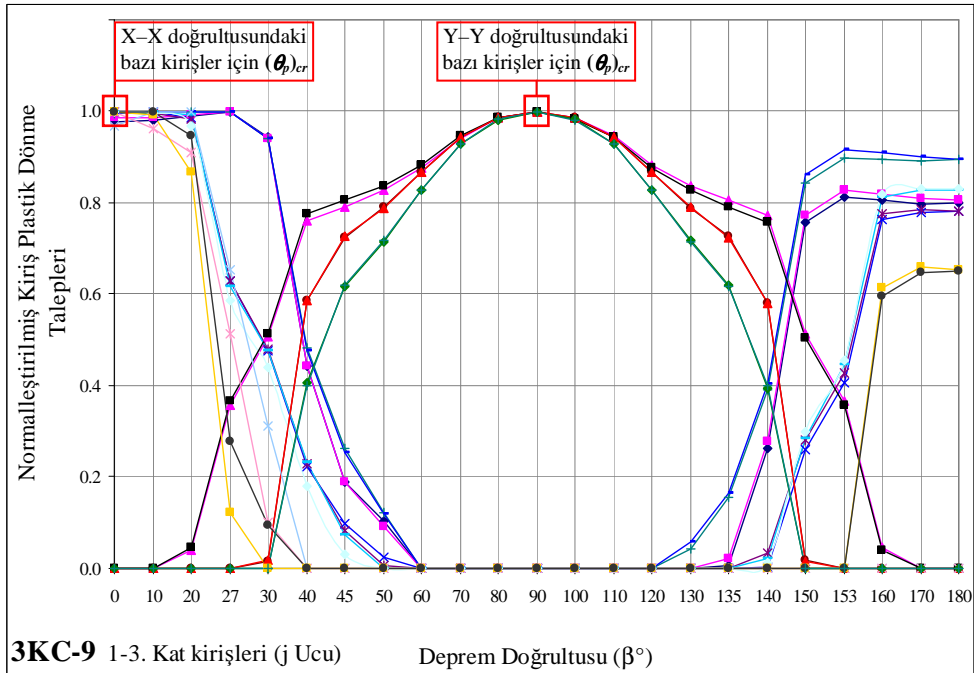
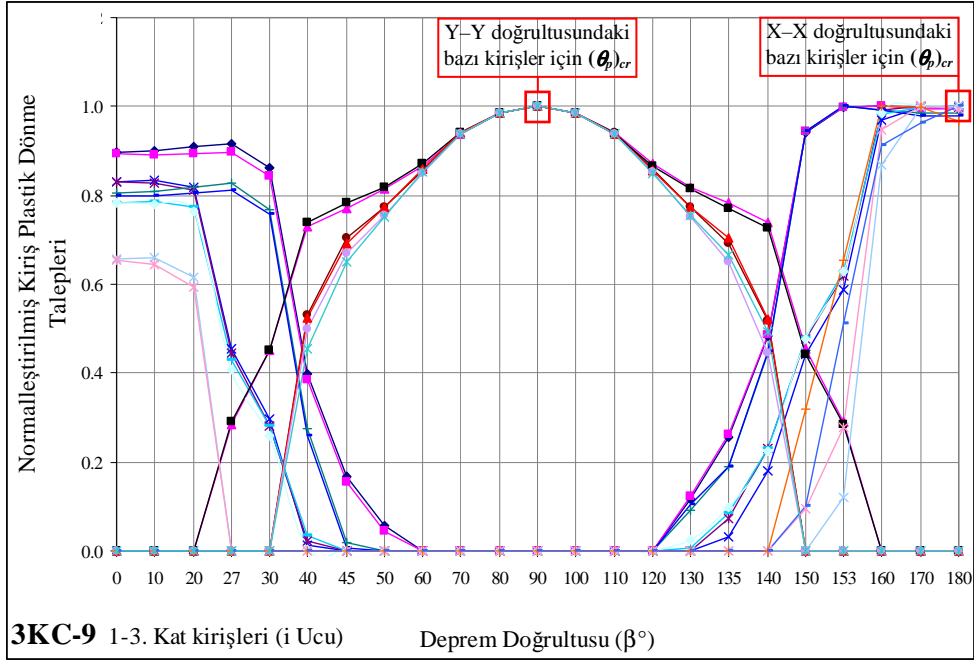
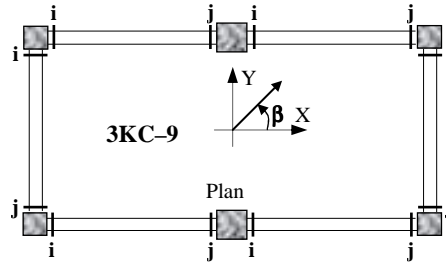
Şekil B.10 3KC-6 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

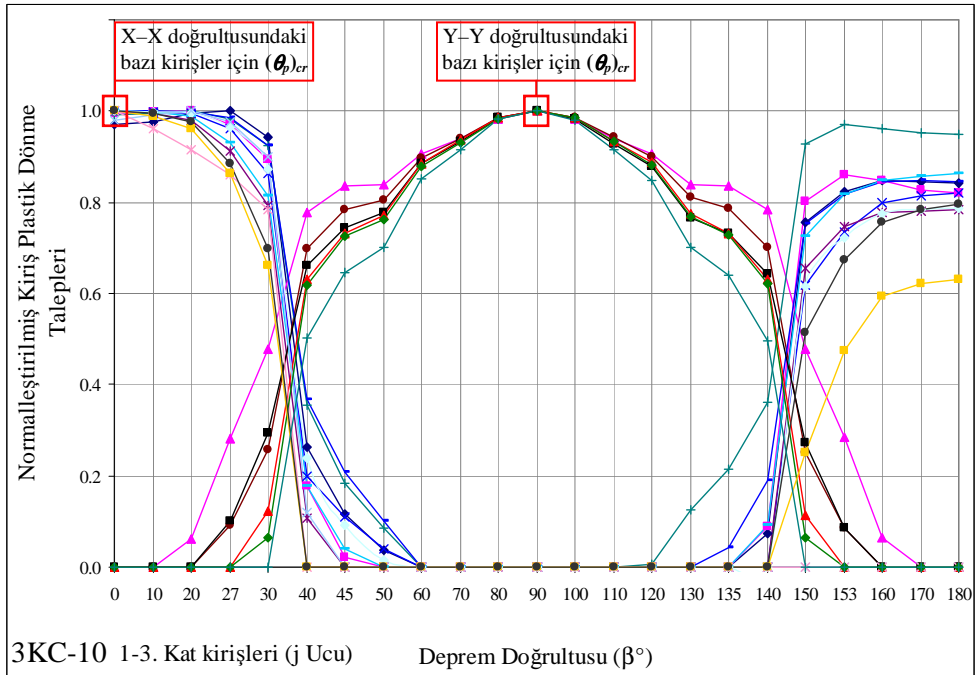
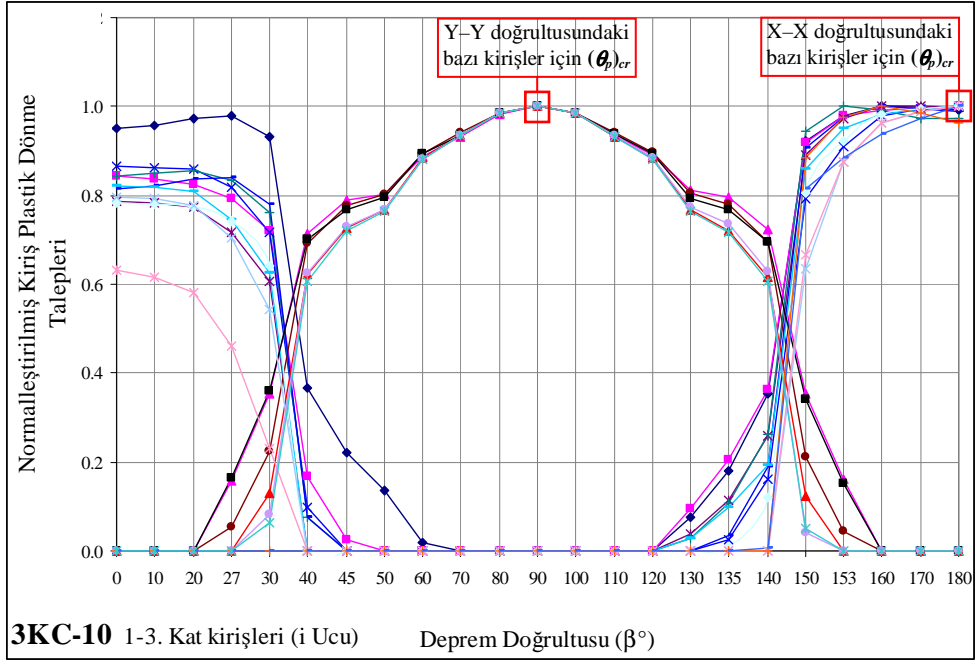
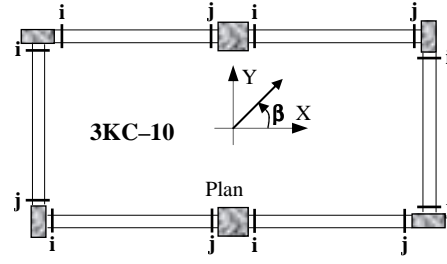
Şekil B.11 3KC-7 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil B.12 3KC-8 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

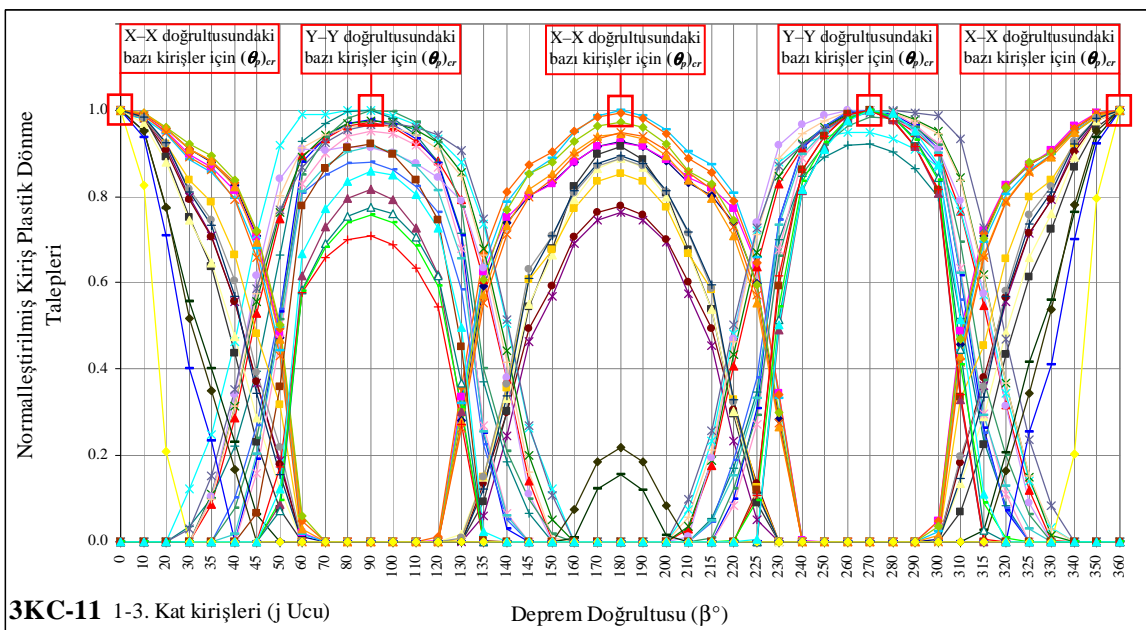
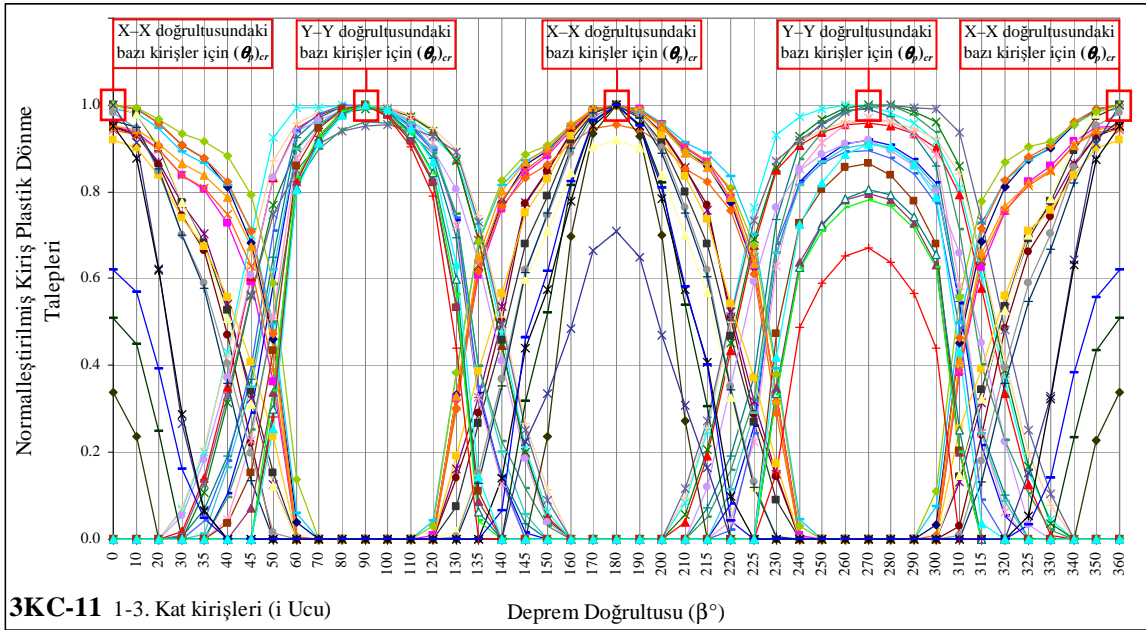
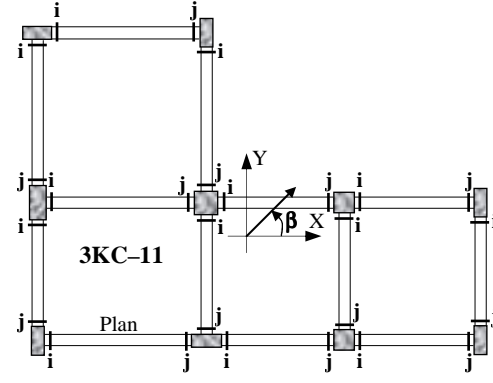

Şekil B.13 3KC-9 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

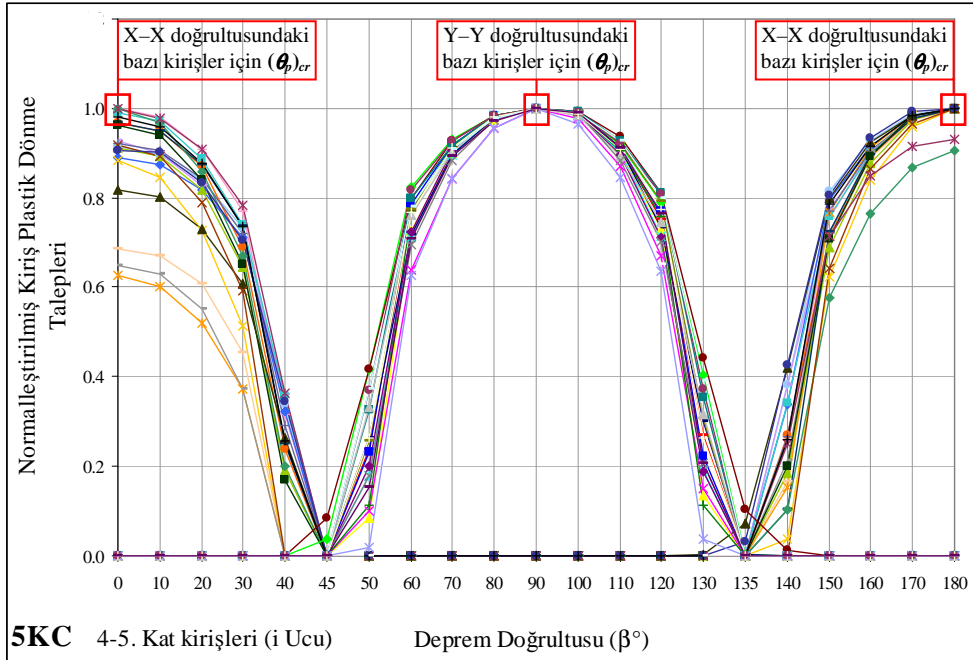
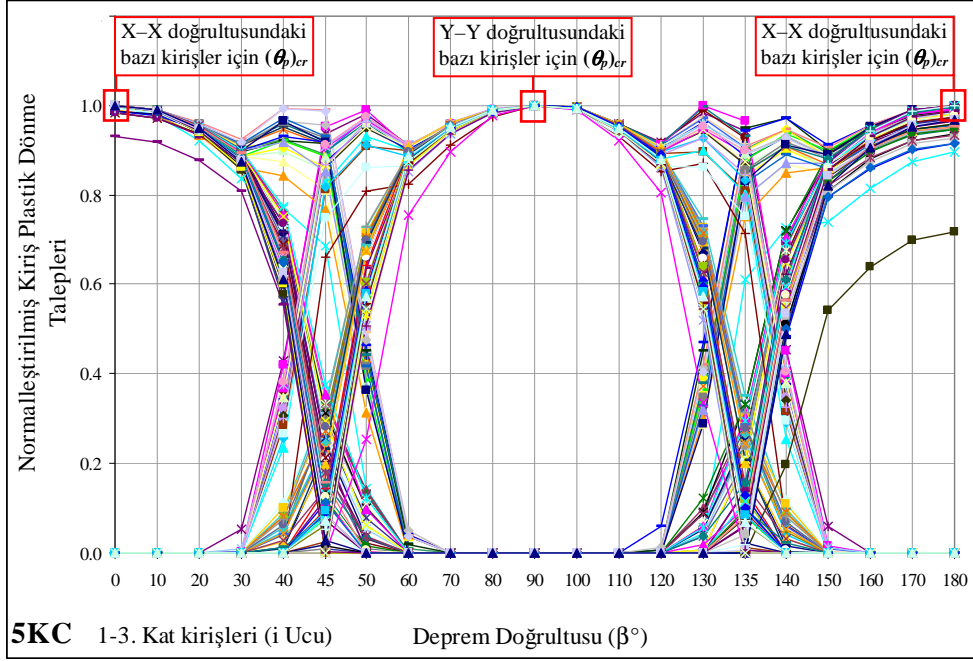
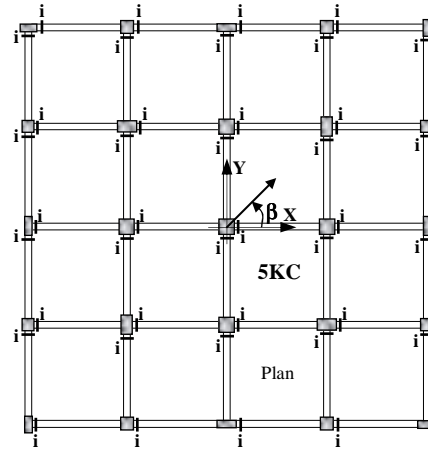

Şekil B.14 3KC-10 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

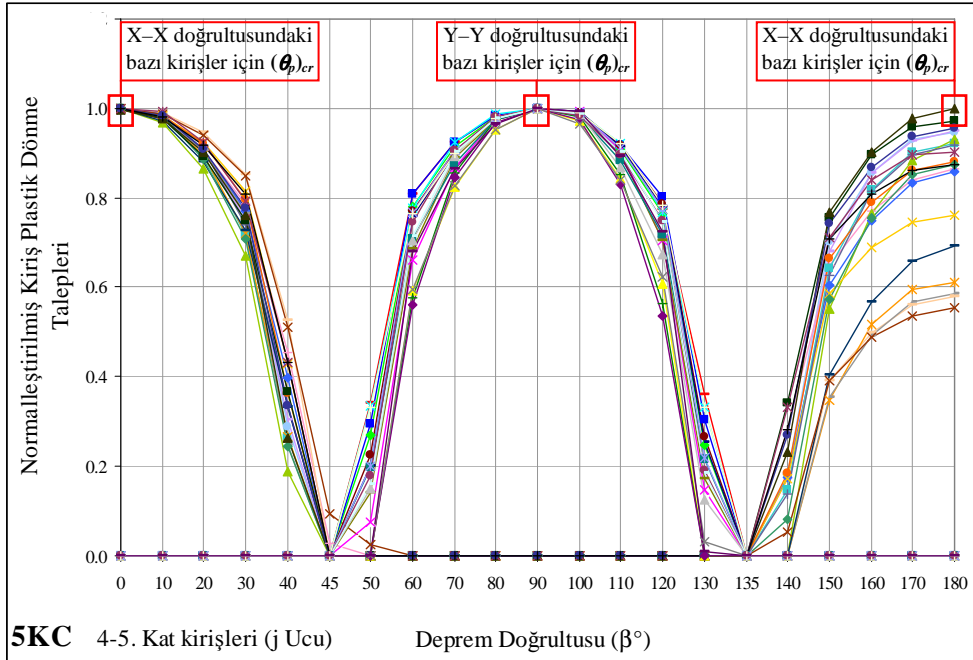
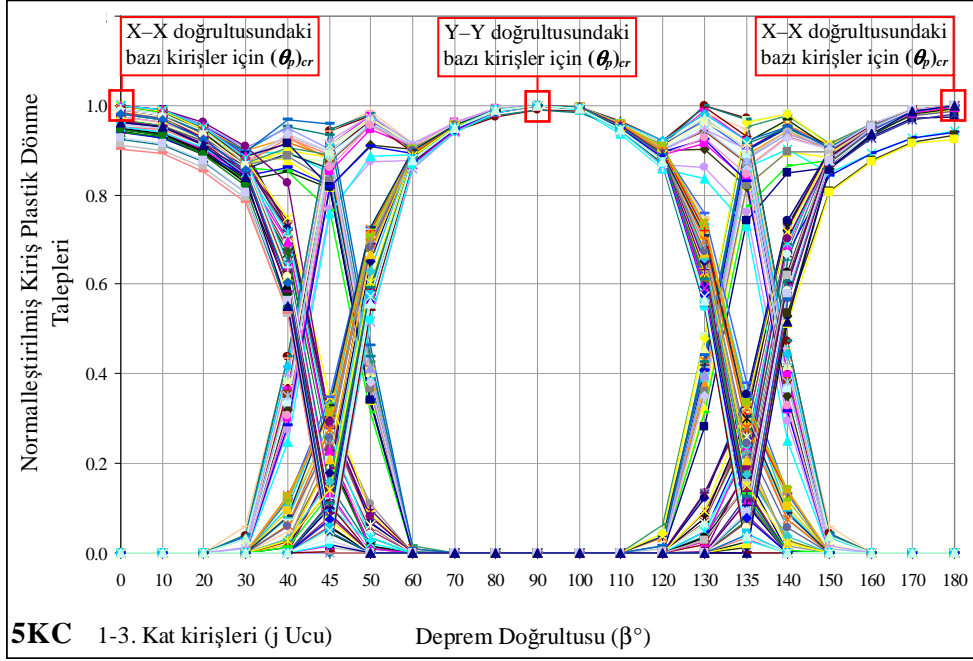
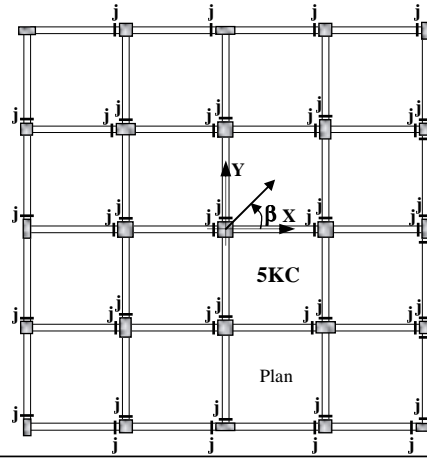

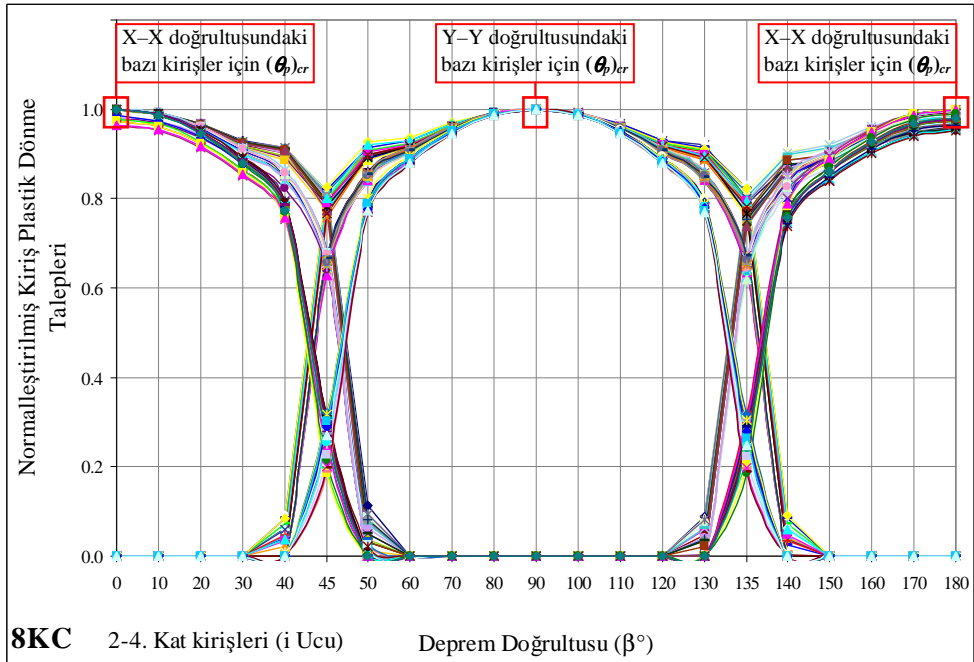
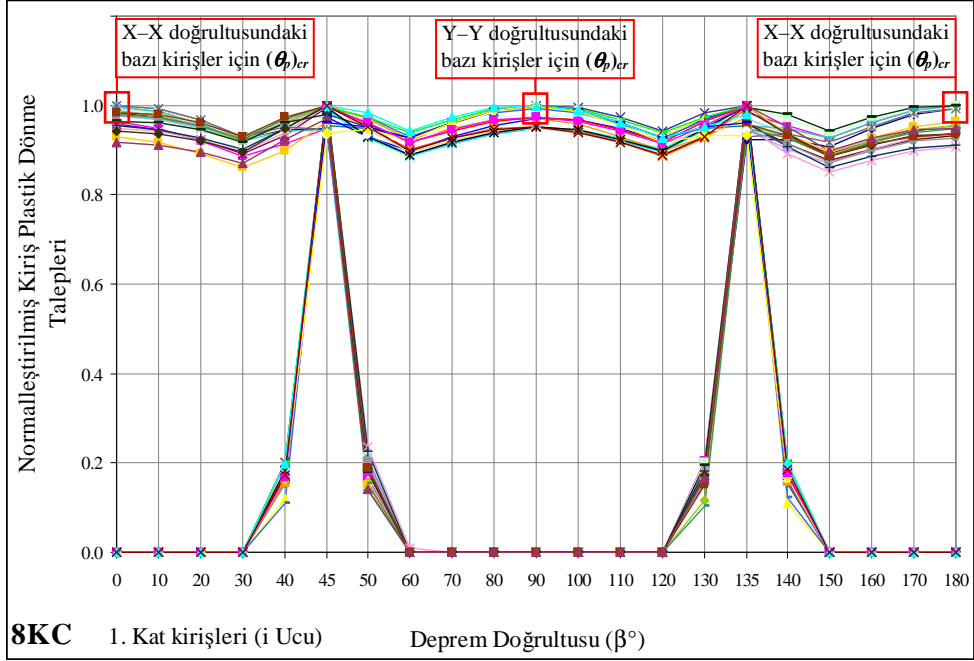
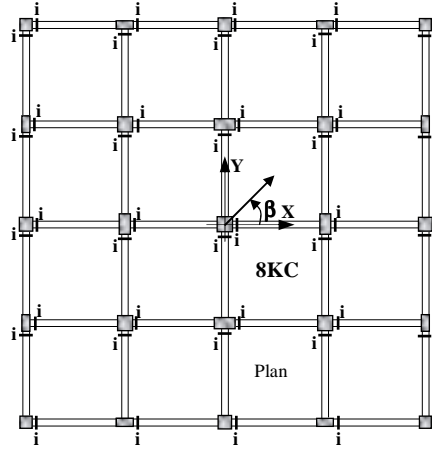
Şekil B.15 3KC-11 bina için kiriş plastik dönme taleplerinin β deprem doğrultusu ile değişimi

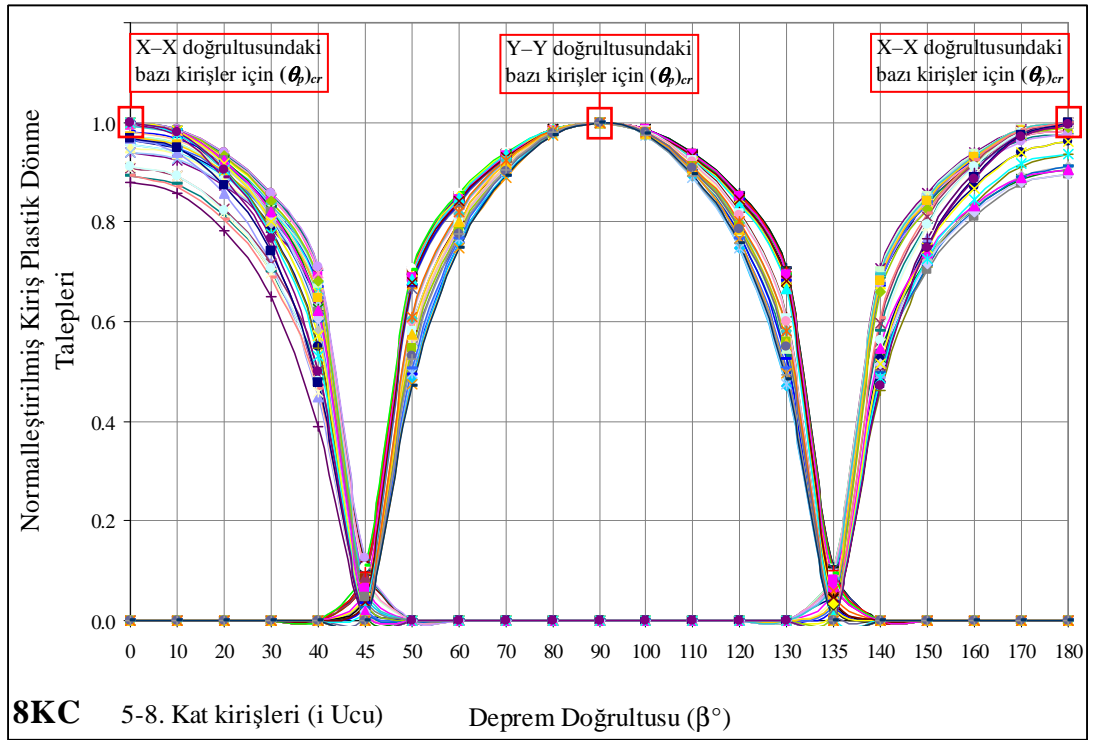
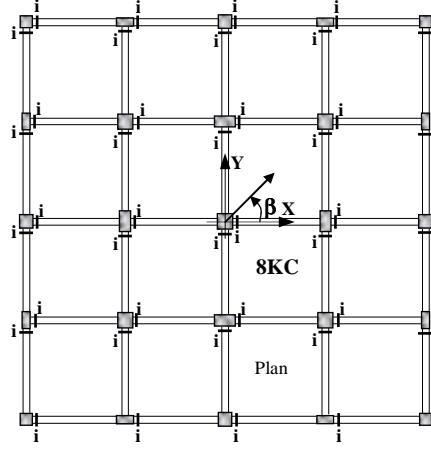
Şekil B.16 5KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (i ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi

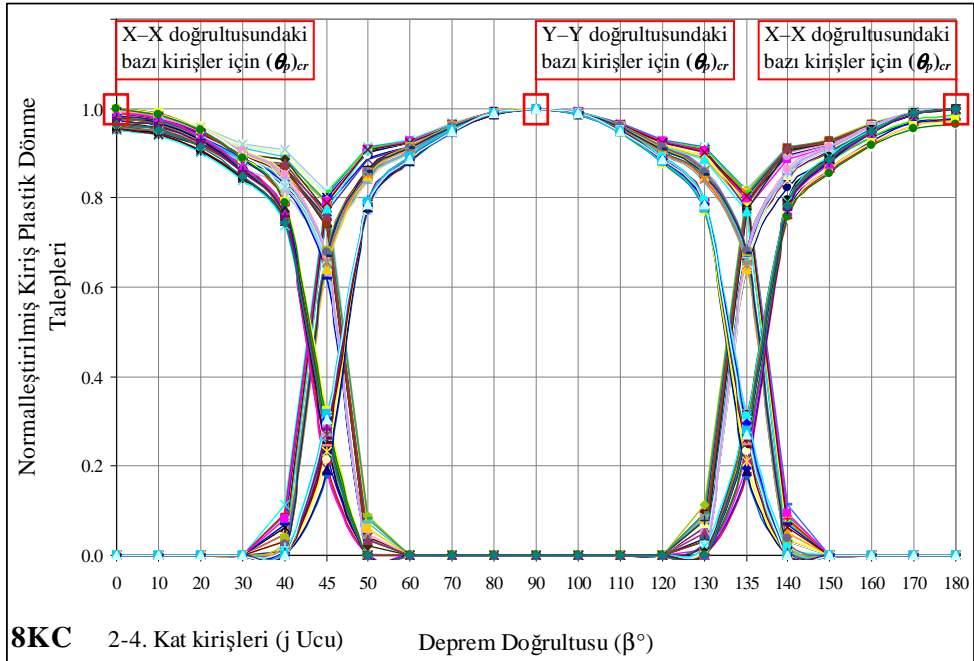
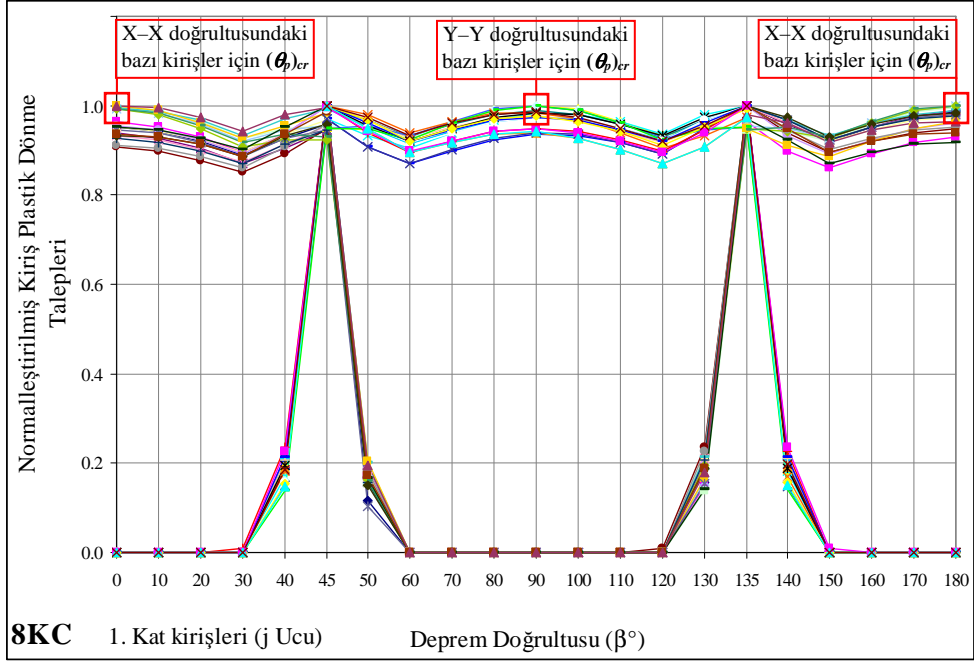
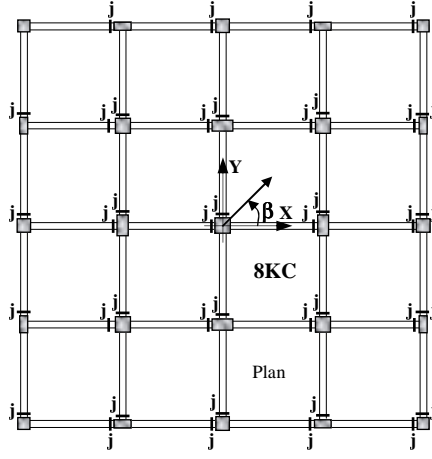
Şekil B.17 5KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (j ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi

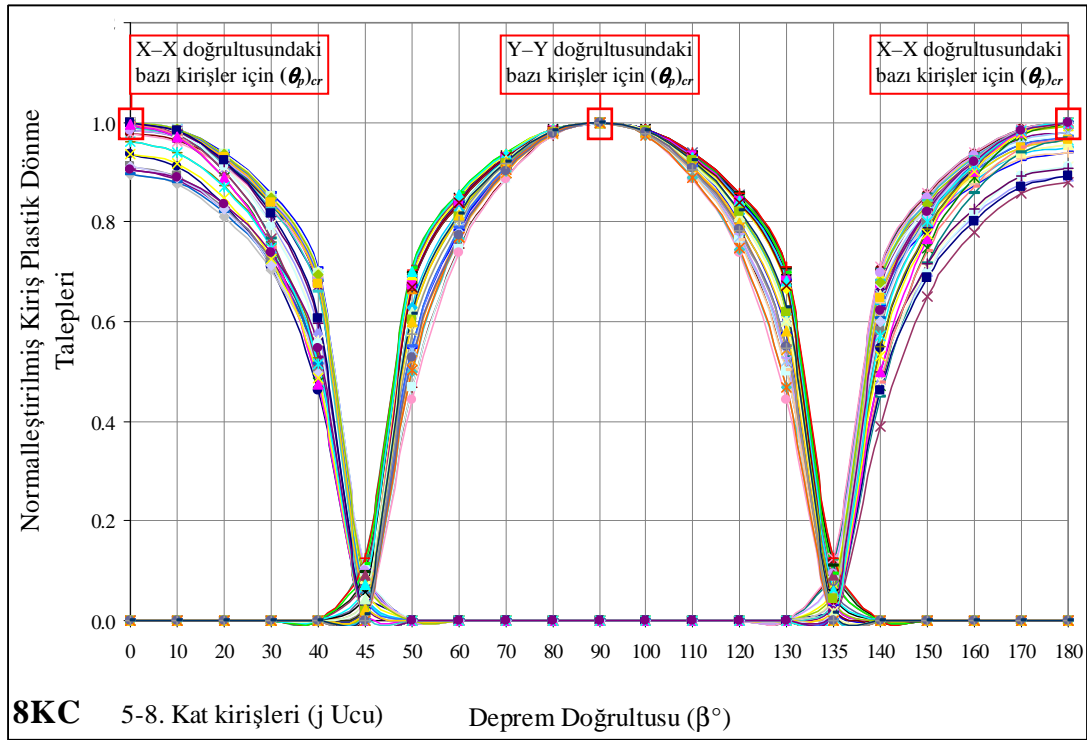
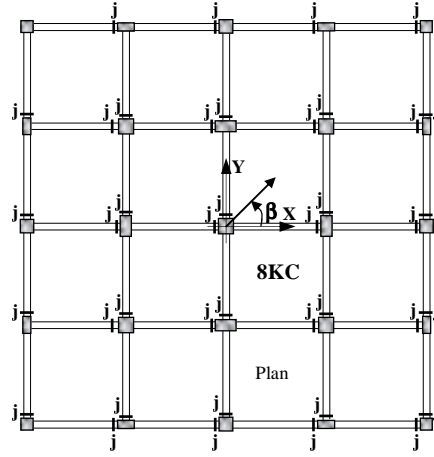
Şekil B.18 8KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (i ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil B.18 8KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (i ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

Şekil B.19 8KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (j ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi

Şekil B.19 8KC bina için kiriş plastik dönme taleplerinin (j ucunda) β deprem doğrultusu ile değişimi (devam)

KAYNAKLAR

- [1] Structural Engineers Association of California, Performance based seismic engineering of buildings, VISION 2000”, Sacramento,CA, (1995).
- [2] Applied Technology Council, Seismic evaluation and retrofit of concrete buildings, ATC 40, Vol. 1, Redwood City, California, (1996).
- [3] Federal Emergency Management Agency, NEHRP Guidelines for the Seismic Rehabilitation of Buildings, FEMA 273, Washington, D.C., (1997).
- [4] Federal Emergency Management Agency, Prestandard and commentary for the seismic rehabilitation of buildings, FEMA 356, Washington, D.C., (2000).
- [5] Penelis, Gr. G. and Kappos, A.J., “3D pushover analysis: The issue of torsion”, 12th European conference on earthquake engineering, No.15, London, (2002).
- [6] American Society of Civil Engineering, Seismic rehabilitation of existing buildings, ASCE 41-06, Reston, Virginia, (2007).
- [7] Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik (DBYBHY), Ankara, (2007).
- [8] Beskos, D.E and Anagnostopoulos, S.A., Computer analysis and design of earthquake resistant structures : A handbook, Computational Mechanics Publications, Southampton, (1997).
- [9] Aschheim, M. and Black, E., “Yield point spectra for seismic design and rehabilitation”, *Earthquake Spectra*, **16/2**, (2000) 317.
- [10] Fajfar, P., “Capacity spectrum method based on inelastic demand spectra”, *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, **28/9**, (1999) 979.
- [11] Federal Emergency Management Agency, Improvement of nonlinear static seismic analysis procedures, FEMA 440, Washington, D.C., (2005).
- [12] International Code Council, Inc. (ICC), International Building Code (IBC), Birmingham, (2006).
- [13] European Standard Norme (Eurocode-8), Design of structures for earthquake resistance, Part 1: General rules, seismic actions and rules for buildings, Brussels, (2003).

- [14] International Conference of Building Officials (ICBO), Uniform Building Code (UBC), Structural Engineering Design Provisions, Vol. 2, Whittier, California, (1997).
- [15] Wilson, E.L., Suharwardy, I. and Habibullah, A., “A clarification of the orthogonal effects in a three–dimensional seismic analysis”, *Earthquake Spectra*, **11/4**, (1995) 659.
- [16] Rosenblueth, E. and Contreras, H., “Approximate design for multicomponent earthquakes”, *Journal of the Engineering Mechanics (ASCE)*, **103**, (1997) 881.
- [17] Newmark, N.M., “Seismic design criteria for structures and facilities, trans–alaska pipeline system”, Proceedings of the U.S. national conference on earthquake engineering, EERI, (1975), 94-103.
- [18] Menun, C. and Kiureghian, A.D., “A replacement for the 30%, 40%, and SRSS rules for multicomponent seismic analysis”, *Earthquake Spectra*, **14/1**, (1998) 153.
- [19] Lopez, O.A. and Torres, R., “The critical angle of seismic incidence and the maximum structural response”, *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, **26/9**, (1997) 881.
- [20] Özmen, G., “Ortogonal olmayan yapılarda maksimum donatı oranlarının tayini”, *TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Teknik Dergi*, **16/1**, (2005) 3445.
- [21] Çakıroğlu, A., “Earthquake–resistant design according to the most unfavourable seismic direction under combined internal forces”, *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, **15/7**, (1987) 853.
- [22] Applied Technology Council, Improved seismic design criteria for California bridges: Provisional recommendations, ATC 32, Redwood City, California (1996).
- [23] American Association of State Highway and Transportation Officials (AASHTO), Recommended LRFD guidelines for the seismic design of highway bridges, NCHRP 20–07 Task 193, (2006).
- [24] Çakıroğlu, A., “En büyük tesirleri veren deprem doğrultularının tayini”, *İ.T.Ü. Dergisi / D*, **33/3**, (1975) 54.
- [25] Anastassiadis, K., Avramidis, I.E. and Panetsos, P., “Concurrent design forces in structures under three–component orthotropic seismic excitation”, *Earthquake Spectra*, **18/1**, (2002) 1.
- [26] Otani, S., “Japanese PRESS design guidelines for reinforced concrete buildings”, Research Report No. 10, National Center for Disaster Prevention, Mexico, (1994).

- [27] Krawinkler, H. and Seneviratna, G.D.P.K., “Pros and Cons of a Pushover Analysis of Seismic Performance Evaluation”, *Engineering Structures*, **20/4-6**, (1998) 452.
- [28] Smeby, W. and Kiureghian, A.D., “Modal combination rules for multicomponent earthquake excitation”, *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, **13/1**, (1985) 1.
- [29] Reed, J.W. and Kennedy, R.P., “Discussion Paper” “A clarification of the orthogonal effects in a three-dimensional seismic analysis”, *Earthquake Spectra*, **12/2**, (1996) 353.
- [30] Lopez, O.A. and Torres, R., “Discussion Paper”, “A clarification of the orthogonal effects in a three-dimensional seismic analysis”, *Earthquake Spectra*, **12/2**, (1996) 357.
- [31] Wilson, E.L., Suharwardy, I. and Habibullah, A., “Reply to Discussions”, “A clarification of the orthogonal effects in a three-dimensional seismic analysis”, *Earthquake Spectra*, **12/2**, (1996) 363.
- [32] Hernandez, J.J. and Lopez, O.A. “Discussion Paper”, “A replacement for the 30%, 40%, and SRSS rules for multicomponent seismic analysis”, *Earthquake Spectra*, **14/4**, (1998) 713.
- [33] Menun, C. and Kiureghian, A.D., “Reply to Discussion”, “A replacement for the 30%, 40%, and SRSS rules for multicomponent seismic analysis”, *Earthquake Spectra*, **14/4**, (1998) 717.
- [34] Özer, E., Pala, S., Orakdöğen, E. ve Girgin, K., “Deprem bölgelerindeki mevcut betonarme yapıların deprem güvenliklerinin belirlenmesi ve rehabilitasyonu”, Teknik Rapor TDV/TR 028-45, Türkiye Deprem Vakfı, (1999).
- [35] Girgin, K., Betonarme yapı sistemlerinde ikinci mertbe limit yükün ve göçme güvenliğinin belirlenmesi için bir yük artımı yöntemi, Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (1996).
(Tez Danışmanı: Prof. Dr. Erkan Özer)
- [36] Fernandez-Davila, I., Cominetti, S. and Cruz, E.F., “The bi-directional effects and the seismic angle variations in building design”, 12th World conference on earthquake engineering, No.435, NewZealand, (2000).
- [37] Cruz, E.F. and Cominetti, S., “Three-dimensional buildings subjected to bi-directional earthquakes. validity of analysis considering uni-directional earthquakes”, 12th World conference on earthquake engineering, No.372, New Zealand, (2000).

- [38] Lopez, O.A., Chopra, A.K. and Hernandez, J.J., “Evaluation of combination rules for maximum response calculation in multicomponent seismic analysis”, *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, **30/9**, (2001) 1379.
- [39] Anagnostopoulos, S.A., “Discussion Paper”, “Evaluation of combination rules for maximum response calculation in multicomponent seismic analysis”, *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, **31/9**, (2002) 1753.
- [40] Lopez, O.A., Chopra A.K. and Hernandez, J.J., “Reply to Discussion by Anagsostoupoulos S.A.”, “Evaluation of combination rules for maximum response calculation in multicomponent seismic analysis”, *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, **31/9**, (2002) 1755.
- [41] Nishida, H. and Unjoh, S., “Structural response characteristics in consideration of directional uncertainty of earthquake ground motion”, Technical Memorandum of Public Works Research Institute, Vol: 3920, (2003) 317.
- [42] Khoshnoudian, F. and Poursha, M., “Response of three dimensional buildings under bi-directional and unidirectional seismic excitations”, 13th World conference on earthquake engineering, No.55, Vancouver, Canada, (2004).
- [43] Sesigür, H., Çelik, O.C., and Cili, F., “Review and evaluation of combination rules for structures under bi-directional earthquake excitations”, 13th World conference on earthquake engineering, No.2079, Vancouver, Canada, (2004).
- [44] Heredia-Zavoni, E. and Machicao-Barrionuevo, R., “Response to orthogonal components of ground motion and assessment of percentaga combination rules”, *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, **33/2**, (2004) 271.
- [45] Lopez, O.A, Chopra, A.K. and Hernandez, J.J., “Adapting the CQC3 rule for three seismic components with different spectra”, *Journal of Structural Engineering* (ASCE), **130/3**, (2004) 403.
- [46] Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik (ABYYHY), Ankara, (1998).
- [47] Magliulo, G. and Ramasco, R., “Seismic response of three-dimensional R/C multi-storey frame building under uni- and bi-directional input ground motion”, *Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, **36/12**, (2007) 1641.
- [48] Reyes-Salazar, A., Lopez-Barraza, A. and Lopez-Lopez, L.A., “Some issues related to multi-component seismic analysis of steel moment frames”, *Journal of Engineering, Computing and Architecture*, **1/1** (2007).

- [49] Çakıroğlu, A.ve Özer, E., Malzeme ve geometri değişimi bakımının lineer olmayan sistemler, Cilt:1, İTÜ İnşaat Fakültesi Matbaası, İstanbul, (1980).
- [50] Özer, E., Yapı sistemlerinin lineer olmayan analizi, İTÜ, Ders Notları, İstanbul, (2008).
- [51] İrtem, E., Uzay çubuk sistemlerde ikinci mertbe limit yükün hesabı için bir yük artımı yöntemi, Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (1991). (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Erkan Özer)
- [52] Hachem, M., Mahin, S. and Moehle, J.P., “Performance of circular reinforced concrete bridge columns under bidirectional earthquake loading”, PEER Report, 2003/06, Berkeley, (2000).
- [53] Baker, A.L.L, Ultimate load theory applied to the design of reinforced and prestressed concrete frames, Concrete Publications Ltd., London. (1956).
- [54] Mattock, A. H., “Rotational capacity of hinging regions in reinforced concrete beams”, Proceedings of the International symposium on the flexural mechanics of reinforced concrete, ASCE–ACI, Miami, (1964).
- [55] Sawyer, H.A., “Design of concrete frames for two failure states”, Proceedings of the International symposium on the flexural mechanics of reinforced concrete, ASCE–ACI, Miami, (1964).
- [56] Corley, W.G., “Rotational capacity of reinforced concrete beams”, Bulletin D108. Skokie, Ill.: Portland Cement Association, Research and Development Laboratories, (1966).
- [57] Priestley, M.J.N., Seible, F. and Calvi G.M., Seismic design and retrofit of bridges, John Wiley & Sons, Inc., (1996).
- [58] European Standard Norme (Eurocode–8), “Design of structures for earthquake resistance, Part 3: Strengthening and repair of buildings”, Brussels. (2003).
- [59] Lehman, D.E. and Moehle J.P., “Seismic performance of well–confined concrete bridge columns”, *PEER Report*, 1998/01, Berkeley, (2000).
- [60] Galal, K.E. and Ghobarah A., “Flexural and shear hysteretic behaviour of reinforced concrete columns with variable axial load”, *Engineering Structures*, **25/11**, (2003) 1353.
- [61] Ho, J.C.M. and Pam, H.J., “Inelastic design of low–axially loaded high–strength reinforced concrete columns”, *Engineering Structures*, **25/8**, (2003) 1083.
- [62] Lu,Y., Gu, X. and Guan, J., “Probabilistic drift limits and performance evaluation of reinforced concrete columns”, *Journal of Structural Engineering*, **131/6**, (2005) 966.

- [63] Bae, S. and Bayrak, O., “Plastic hinge length of reinforced concrete columns”, *ACI Structural Journal*, **105/3**, (2008) 290.
- [64] CSI Perform-3D, “Nonlinear analysis and performance assessment for 3D structures”, Computers and Structures, Inc., Berkeley, California, (2006).
- [65] Porter, F.L. and Powell, G.H., “Static and dynamic analysis of inelastic frame structures”, Earthquake, Engineering Research Center, EERC 71-3, Berkeley, California, (1971).
- [66] Çakıroğlu, A., Özer, E. and Girgin, K., “Yield conditions and yield vector for combined biaxial bending of rectangular R/C sections”, Proceedings of the Ugur Ersoy symposium on structural engineering, METU Press, Ankara, (1999), 121.
- [67] Türk Standartları Enstitüsü, Betonarme yapıların tasarım ve yapım kuralları, TS 500, Ankara, (2000).